

PROVERBELE ROMÂNILOR

• •

*Floriferis ut apes in saltibus dulciora libant,
Omnia nos itidem depascimus aurea dicta,
Aurea, perpetua semper dignissima vita.*

LUCREȚIU, III, p. 11-13.

*Un fenomen, o credință . . . și eă o
legenda; un basm, o patelă și eă un
proverb.*

B. P. HAȘDĂU, *Cuv. Bătr.* II, XIX.

PROVERBELE ROMÂNILOR

*Floriferis ut apes in salibus dulcia libant,
Omnia nos itidem depascimus aurea dicta,
Aurea, perpetua semper dignissima vita.*

LUCRETIU, III, p. 11–18.

*Un fenomen, o credință . . . și este o
legendă; un basm, o pășelă și este un
proverb.*

B. P. HĂȘDEŢ, Cuv. Bătr., II, XIX.

TÓTE DREPTURILE RESERVATE.

PROVERBELE ROMÂNILOR

DIN

România, Basarabia, Bucovina, Ungaria, Istria și Macedonia

— • —

PROVERBE, DICĂTORI, POVĂTUIRI, CUVINTE ADEVĂRATE,
ASEMĂNĂRI, IDIOTISME ȘI CIMILITURI

CU UN

GLOSAR ROMANO-FRANCES

DE

IULIU A. ZANNE

—

VOL. III

OPERĂ PREMIATĂ DE ACADEMIA ROMÂNĂ

BUCURESCI

—

Stabilimentul Grafic, I. V. Socecă

—

EDITURA LIBRĂRIEI SO ECŪ & COMP.

1899.

J. V. SOCEŢU BUCUREŞTI.

PETRE ISPIRESCU

1830-1887.

dacoromanica.ro

BIBLIOGRAFIE ROMÂNĂ¹⁾

AUTORI CITAȚI.

- 1 ÁCS (KAROLY).— Magyar, Német, Olasz, Román, (Oláh), Csek-tot és Szerb beszélgetések otthon és uton.— Pest, 1859, Kladják Lauffer és stolt.
- 2 ACSINTI, URICARUL.—A doua domnie a lui Neculaî Alecsandru Mavrocordat V. V. în Moldova.— Cronicile României de Michail Kogălniceanu. — București, 1872, C. N. Rădulescu.
- 3 ADRIAN (I. V.). — Abecedar Ilustrat. — Botoșani, 1870.
- 4 ALBINA. — Revistă ; An. I & II, București.
- 5 ALEXANDRESCU (GRIGORE). — Suvenire chi impresii, epistole chi fabule. — București, 1847.
- 6 — Scrieri în versuri și prosă. — București, 1893.
- 7 ALEXANDRESCU (GR. I.).— Literatură și Știință.—Director Dobrogénu Gherea. Vol. I & II, 1894.
- 8 — Studii asupra obiceielor juridice ale poporului român. — Galatz, 1896.
- 9 — Badea Traian. — Focșani, 1898.
- 10 ALEXANDRI V. & LASCAR ROSETTI. — Mică colecțiune de 98 proverbe culese de L. Rosetti pentru V. Alexandri, urmate de 153 proverbe extrase din *Povestea Vorbei* ; manuscris din biblioteca Academiei Române.
- 11 ALEXANDRI (V.).— Opere complete, IX vol. — București, 1875, Sococ & Comp.
- 12 — Poesii populare ale Românilor. — București, 1867, Tipografia lucrătorilor asociați.
- 13 — Diverse. — Convorbiri literare.

¹⁾ La începutul ultimului volum se va completa, de va fi trebuință, lista corespondenților și autorilor citați.

- 14 ALEXANDRI (V). — *Operele lui C. Negruzzi*, Editura Socecă. Prefață.
- 15 AMIRAS (A). — *Cronica anonimă a Moldovei, 1662 — 1733.* — *Cronicele României* de M. Kogălniceanu — București, 1874 C. N. Rădulescu.
- 16 ANTIM IVIRÉNUL (MILROPOLIT). — *Din didahille știute în Mitropolia din București*. Edit. Dr. I. Cornoș. Librăria Socecă & Comp 1895.
- 17 ARSENIE — *Noua colecțiune de basme*, I—II. — București 1884.
- 18 ASAKI (G). *Fabule.* — Iași, 1862.
- 19 BĂDESCU (A). *preot, c. Mărgineni, J. Prahova.* — *Etymologicum Magnum*, B. P. Hașdău.
- 20 BAICAN (E). — *Vorbe bune (Binețe) întrebuințate la Români și adunate de.* — București, 1884.
- 21 BĂLĂȘEL TEODOR). *Învățător c. Ștefănesci, J. Vâlcea.* — *Șezătorea.*
- 22 BARONZI (GEORGE). *Limba română și tradițiunile ei.* — Galați, 1872.
- 23 BELDIMAN (ALEXANDRU). — *Tragedia, sau mai bine a zice jalnica Moldovei întâmplare după resvrătirea Grecilor.* — *Cronicele Românilor*. Vol. III, de M. Kogălniceanu, București, 1874.
- 24 BENGESCU. — *Opere publicate în Convorbiri Literare*, An. XI-XII.
- 25 BERTOLDO (VIAȚA LUI). — *Chrestomația română și Literatura populară română* de Dr. Gaster.
- 26 BIBICESCU (I. G.) — *Poesii populare din Transilvania.* — București, 1893
- 27 BIBLIE.
- 28 BOGDAN (V. A). — *Povești și Anecdote.* — Șaraga, Iași.
- 29 BOLINTINĂNU (DIMITRIE). — *Ielele.* — București. 1869, C. N. Rădulescu.
- 30 BOLLIAC (CFSAR). — *Culegere de mai mulți articoli.* — București, 1861.
- 31 BUJOR (P.). — *Nuvele.*
- 32 BURADA (TEODOR). — *Diverse.* — *Convorbiri literare și Revista pentru Istorie, Archeologie și Filologie.*
- 33 CALENDARIU pe anul după Hristos 1829. — Buda, tipografia universității ungurești.
- 34 CALENDARIU pe anul după Hristos 1832. — Buda, tipografia universității ungurești.
- 35 CALENDARIU pe anul după Hristos 1841. — Buda, tipografia universității ungurești.
- 36 CALENDAR pe anul 1853. — *Tipografia Româno-Francesă*, Iași.
- 37 CALENDAR pentru toți. — *profetic, amuzant și popular* pe anul comun 1863. — București, Edit. Bălăceanu și Varta

- 38 CĂLUGĂRENI (I.). — *Invățător c. Movileni, J. Tecuciă.* — Etymologicum Magnum, B. P. Hășdău
- 39 CANDREA (AURELIU). — *Porecelele la Români.* — *Revista Nouă*, An. VII.
- 40 CANIAN (V.). — *Poesii Populare.* — Șaraga, Iași.
- 41 CANTA (SPATARUL ION). — *Letopisetul Moldovei, 1741—1769.* — *Cronicele României de Mihail Kogălniceanu*, Vol. III.
- 42 CANTEMIR (PRINCEPELE DIMITRIE). — *Divanul.* — Edit. Academiei Române, București 1878.
- 43 — *Descrierea Moldaviei.* — Edit. Academiei, București, 1875.
- 44 — *Istoria Ieroglifică.* — Edit. Academiei, București, 1883.
- 45 — *Evenimentele Cantacuzinilor și Brâncovenilor.* — Edit. Academiei, București, 1878.
- 46 CARAGIALI (I. I.). — *Teatru.* — Edit. Socec & Comp. București, 1889.
- 47 CARP. (P. P.) c. *Țibănesci, j. Vaslui.* — *Monitorul Oficial*, An. 1835. No. 183, p. 983.
- 48 CATARGIU (LASCAR), c. *Goldășei, j. Covurlui.* — *Monitorul Oficial*, An. 1894, No. 94.
- 49 CHIBICI — RĂVNEANU (A.). — *Diverse.* — *Convorbiri Literare.*
- 50 CIHAC (A. de). — *Dictionnaire d'étymologie Daco-Romane,* — 2 Vol. Francfort S/M. Ludolphe St. Goar, 1870—1879.
- 51 CODRESCU (TEODOR). — *Uricaru*, XXII volume. — Iași, 1852—1892.
- 52 COLUMNA LUI TRAIAN. — *Revistă.* — B. P. Hășdău, An. VII, 1876.
- 53 CONSTANTINESCU (BARBU). — *Carte de citire prelucrată de învățătorii asociației Barbu Constantinescu, Lambrilor, Aug. Laurian, St. Mihăilescu, I. Manliu.* — Partea II, Edit. XV, Socec & Comp. 1892.
- 54 — *Idem.* — Partea II, Edit. XII. — Socec & Comp. 1893.
- 55 — *Proverbele românești din colecțiunea Reinsberg—Düringsfeld.*
- 56 CONSTITUȚIONALUL, *Țiar.* — București.
- 57 CONVORBIRI LITERARE. — An. I.—XXIX.
- 58 CORESSI. — *Evangelhie.* — Etymologicum Magnum, B. P. Hășdău.
- 59 COȘBUC (G.). — *Balade și Idile.* Socec & Comp. 1893.
- 60 — *Fote pentru toți.* — An. I.
- 61 COSTIN (MIRON). — *Serierile lui Miron Costin.* — *Cronicele României de Mihail Kogălniceanu*, Vol. I & III, București, 1872—1874.
- 62 COSTIN (NICOLAE). — *Serierile lui Nicolae Costin.* — *Cronicele României de Mihail Kogălniceanu*, Vol. I & II, București 1872.
- 63 CRĂCIUNAȘ (GR.). — *Invățător în Transilvania.* — Etymologicum Magnum, B. P. Hășdău.
- 64 CRĂȘESCU (VICTOR). — *Schite și Nuvele.* — H. Steiuberg, București, 1893

- 65 CRAINICEANU (DR. G.) — Diverse. — Convorbiri Literare. — An. XXII.
- 66 CREANGA (IO\). — Povești. — Edit. Grig. I. Alexandrescu, 1890.
- 67 — Amintiri din copilărie și anecdote. — Șaraga, Iași, 1892.
- 68 CRISIAN (T.). — *Învățător c. Cugieru, Transilvania.* — Etymologicum Magnum, B. P. Hășdeu.
- 69 CRONICA ANONIMA. — Istoria țerei Românești de la anul 1809 încôce, continuată de un anonim. — Magazin Istoric pentru Dacia, Vol. V, 1847.
- 70 DAME (FR.). — *Nouveau dictionnaire Roumain—Français.* — Bucarest, 1893—1896.
- 71 DARIU (IO\). — *Gazeta Transilvaniei.* — 1898.
- 72 DELAVRANCEA (sr.). — *Truhadurul.* — Haimann, Bucuresci, 1887.
- 73 — Sultănea. — St. Mihălescu, Bucuresci, 1885.
- 74 DIACONOVICI-LOGA. — *Chemare la tipărirea cărților românești.* — Buda. 1821.
- 75 DONCEV. — *Curs de literatură română.* — 1865
- 76 DONICI (A.). — *Fabule.* — Cartea I, Iași, la cantora Daciei literare, 1840
- 77 — *Fabule.* — Cartea II. Fără dată.
- 78 DOSOFTEIU. — *Etymologicum Magnum.* — B. P. Hășdeu.
- 79 DRAPELUL — *Țiar, Bucuresci.*
- 80 — *Țiar, Bérlad județul Tutova.*
- 81 DREPTATEA. — *Ziar, Banat, 1895.*
- 82 — *Țiar. Bucuresci.*
- 83 DULFU (PETRE) — *Revista Albina.*
- 84 DUMITRESCU (AL.). — *Galicisme, proverbe, maxime, barbarisme.* — Carol Müller, Bucuresci, 1894.
- 85 EMINESCU (M.). — *Diverse.* — *Convorbiri Literare.*
- 86 ESARCU (G.). — *Monitorul Oficial* No 26, Febr. 1898.
- 87 EVENIMENTUL. — *Țiar. Iași.*
- 88 FILIMON (N.). — *Ciocoli vechi și noi.* — *Revista Română,* 1861—1862.
- 89 FLONDOR (DR. CAVALER DE). — *Patria.* — Cernăuți, 1898.
- 90 FOIEA PENTRU TOȚI. — *Revistă.* — Bucuresci.
- 91 FRÂNCU T. & G. CANDREA. — *Rotacismul la Moși și Istrienii.* — Bucuresci, 1886.
- 92 FUNDESCU (IOV C.). — *Basme, Orații, Păcălituri și Ghicitori.* — Bucuresci, 1875.
- 93 GALLIN, NÂDEJDE, ȚIGHILIU ȘI CANDREA. — *Carte de citire,* 1893.
- 94 GANE (N.). — *Nuvene.* — *Convorbiri Literare,* 1875—1876.
- 95 — *Poesii.* — Șaraga, Iași.
- 96 — *Diverse.* — *Convorbiri Literare.*
- 97 GASTER (DR. M.). — *Literatură populară română,* Bucuresci, 2 volume
- 98 — *Chrestomatie Română,* 2 vol. Leipsig-Bucuresci, 1891.

- 99 GASTER (DE. M.).—Țiganul ce 'și-a mâncat biserică.—*Revistă Tocilescu*, I, 1893.
- 100 GAZETA POPORULUI.—Țiar, Bucuresc.
- 101 GAZETA SATÉNULUI.—*Revistă*, Datcușeu director
- 102 GAZETA TRANSILVANIEI.—Țiar, Brașov.
- 103 GEORGESCU. *inv. c. Coșoreni, județul Ialomița*. — *Etymologicum Magnum*.
- 104 GHEORGACHI (AL DOILEA LOGOFET). — *Condica obiceiurilor vechi și noi ale Domnilor Moldovei*. — *Cronicele României*, de Mihail Kogălniceanu, Vol. III, 1874.
- 105 GHICA (ION).—*Aminții din pribegia după 1848*. — Socecă & Comp. Bucuresc, 1890.
- 106 — *Scrisori către V. Alexandri*.— Socecă & Comp. Bucuresc, 1887.
- 107 GIL.—*Nușele*. —*Convorbiri literare*.
- 108 GLIGORE (POPA). —*Legenda Duminiciei*, an 1600.
- 109 GOLESCI (CONSTANTIN DIN).—*Adunare de pilde bisericesci și filosoficesci*.—Buda, 1826.
- 110 GOLESCU (VORNICUL IORDACHE).—*Pilde, povățuirii și cuvinte adevărate și povești adunate de dumnealui Vornicul Iordache Goleșcu, fiul răposatului banul Radul Goleșcu*.—*Manuscris din biblioteca Academiei Române*. Proverbele extrase din acest manuscris sunt trecute în *Proverbele Românilor*, cu înșemnarea: *Mss. I*.
- 111 — *Copie, în tocmai, a precedentului manuscris, care se află depusă la biblioteca națională de la Iași*. Proverbele extrase din acest manuscris sunt trecute în *Proverbele Românilor*, cu înșemnarea: *Mss. II*.
- 112 GOVORA (PRAVILA DE LA). — *Pravila bisericescă tipărită la 1640 în monăstirea Govora*.—Edit. Ion M. Bujoreanu, Bucuresc, 1885.
- 113 GRADIȘTEANU (PETRE).—*Voința Națională*, an 1895 —*Gazeta Poporului*, an I, No. 192.
- 114 GRIG. —*Nușele*.—*Convorbiri literare*.
- 115 GROSSMANN S. I.). — *Dicționar germano-român*. — Iași. In curs de publicație.
- 116 HALLER DR. IOSEPH).—*Altspanische Sprichwörter und sprichwörtliche Redensarten aus den Zeiten vor Cervantes*. Vol. 2.—Regensburg, 1883.
- 117 HARAM (VASILE).—*Carte de lectura*, 1894.
- 118 HAȘDEU (ALEXANDRU).—*Domnia Arnăutului*.—*Revista Nouă*, an VIII, No. 10—11.
- 119 HAȘDEU (B. PETRICEICU).—*Etymologicum Magnum Romaniae*.
- 120 — *Trei Crai de la Răsărit*, Bucuresc.
- 121 — *Ion Vodă cel Cumplit*, Bucuresc, 1865.
- 122 — *Columna lui Traian*, Bucuresc, 1882—1883,

- 123 HĂȘDÊU (B. PETRICEICU).—Cuvinte din Bătrânî, 2 vol. Bucurescî, 1878.
- 124 — Traian, Dîar, 1863 No. 63.
- 125 HELIADE RADULESCU (IO\).—Mémoire sur l'histoire de la régénération roumaine ou sur les événements de 1848.—Paris, 1851.
- 126 — Vocabular de vorbe straine.—Bucurescî, 1847.
- 127 — Tandalida.
- 128 — Bibliotecă portativă, LXV. — Poesii inedite. — Bucurescî, 1860,
- 129 HINTESCU (I. C.).—Proverbele Românilor.—Editura Closius, Sibiu, 1877.
- 130 HODOS (EVEA). — Poesii populare din Banat. — Caransebeș 1892.
- 131 HOITAN (R. \.).—Invețător; Cetatei din Codru, Sinaia.—Ploescî, 1898.
- 132 IANOV, —Diverse.—Convorbiri literare.
- 133 IARNIK-BARSEANU. — Doine și strigături din Ardeal date la iveală de Dr. Urban Iarnik și Andrei Bârseanu.—Bucurescî, 1883.
- 134 ICS.—Paloda, an XIV, No. 27.
- 135 IDEM — Dicționar de proverbe în Calendarul Românilor pentru 1892.
- 136 IONESCU (I. —Carte de citire, II.—Ioseph Göhl, Bucurescî.
- 137 — Carte de citire, III. — T. Ionițiu & I. Alcalay, Bucurescî.
- 138 IPSILANT V. V. (ALI XANDRU IO\).—Pravilnică condică a Domnului Ion Ipsilant.—Bucurescî, 1841
- 139 ISPIRESCU (PLIRE). — Legende sau Basmele Românilor.—Bucurescî, 1882.
- 140 — Snöve sau povești populare adunate din gura poporului de un culegător tipograf, — Ediția II, cu multe adause.—Bucurescî, 1879.
- 141 — Basme, snöve și glume adunate din gura poporului de P. Ispirescu. Craiova, 1893.
- 142 — Pilde și ghicitori adunate de P. Ispirescu.—Bucurescî, 1880
- 143 — Pilde, fabule, ghicitori adunate de P. Ispirescu. — Bucurescî 1880.
- 144 — Din poveștile unchișului sfătos, basme păgănesc în-tocmite de P. Ispirescu.—Bucurescî, 1879.
- 145 — Ghicitori populare. —Revista pentru Istorie, arheologie și filologie.—An I & II.
- 146 — Basme, snöve, etc., de un culegător tipograf. Bucurescî, 1872
- 147 — Idem.—In Chrestomatia Română d. Dr. M. Gaster Vol. II.
- 148 — Diverse. —Convorbiri Literare.
- 149 JIPESCU (GR CORL M.).—Opincaru, cum este și cum trebuie să hie săteanu.—Bucurescî, 1881.

- 150 JIPESCU (GRIGORIE M.).—Răsurile oraşelor.—Bucureşti, 1884.
- 151 — *Țicerii în Lumina pentru toți*, 1885.
- 152 LUMINA.—Țiar, Bărlad, Jd Tutova.
- 153 KOGALNICEANU (ENACHE).—Diverse. — *Cronicele României* de Mihail Kogălniceanu, Vol. III, 1872.
- 154 KOGALNICEANU (MIHAIL). *Ședințele Divanului ad-hoc din Moldova.—Răspuns vornicului Alecu Balș.*
- 155 LAHOVARY (ALEXANDRU N.).—*Monitorul Oficial.*—Ședința Camerii din 2 Decembrie. 1890.
- 156 LAMBRIOR (A.).—*Convorbiri Literare*, An VIII—IX.
- 157 LAURIAN & MAXIM.—*Dicționarul limbii Române*, 3 Vol.—București, 1871—1876.
- 158 LITA (IOSIF).—*Invățător.*—*Etymologicum Magnum*.
- 159 LUCACIU (DR. VASILE) *paroh greco-catolic*, c. Șişesci, p. n. Felső-Banya, Ungaria.—*Gazeta*, I, No. 160.
- 160 LUMEA ILUSTRATĂ.—*Revistă*, An. II, 1894.
- 161 LUMEA NOUA.—Țiar, București.
- 162 LUMINA PENTRU TOȚI.—*Revistă*, Director Enlu Bălteanu, I București, 1885.
- 163 LUPESCU (M.).—*Invățător*, c. Brosceni. j. Suceava.—*Șezătorea*.
- 164 MADAN (G.).—*Suspine*, București, 1898.
- 165 MAGASINUL ISTORIC PENTRU DACIA.—*Volumuri IV și V*
- 166 MAGIUNCA (S).—*Etymologicum Magnum*, B. P. Hășdău.
- 167 MAIORESCU (TITU). *Critice.*—București, 1874.
- 168 MARIAN (S RL.).—*Nascerea la Români*—C. Göbl, 1892.
- 169 — *Nunta la Români*.—C. Göbl, 1890.
- 170 — *Imnornmintarea la Români*.—C. Göbl, 1892.
- 171 — *Ornitologia poporană Română*, 2 vol. Cernăuți, 1883.
- 172 — *Satire poporane Române.*—Socecă & Comp. 1893.
- 173 — *Descănțele poporane Române*, Suciava, 1886.
- 174 — *Tradiții poporane Române în Bucovina*, București, 1893.
- 175 MATEI BASARAB V. V. — *Indreptarea legii cu Dumnezeu care are tota judecata arhierescă și împăratescă de toate vinele preoțesci și mirești. Pravila, etc.*—Ediția Ișon A. Bujoreanu. București, 1835.
- 176 — *Pravila.* — *Studiu asupra elementelor grecescilor în limbă remână*, de G. Murnu.
- 177 MAWR (DOMNA E B.).—*Proverbele Românilor.*—București și London. 1882.
- 178 — *Analogous Proverbs in ten languages.*—London, Elliot Sock, 62, Paternoster Row, E. C. 1885.
- 179 MEISSNER C. & V. DOGAR. — *Prima carte de lectură*, II, Ploesci, 1894.
- 180 MELHISEDEC (EPISCOP).—*Revistă pentru Istorie, Arheologie și Filologie*, An. II. *Visita Episcopului Gr. Tamblac.*

- 181 MERA (I. T.). — *Diverse.* — *Convorbiri Literare*, An. XVI
- 182 MIHĂILESCU (S.). — *Invățător, Șezătorea*. An. I.
- 183 MILESCU (SPATARUL NICOLAE). — *Cronica pre scurt a Românilor.* — *Cronicele României de Mihail Kogălniceanu*, Vol. I, 1872.
- 184 MONITORUL OFICIAL. — *Ședința din 2 Decembre 1894*; No. 183, din anul 1895.
- 185 MUNTEANU (G. J.). — *Carte de lectură românească pentru clasele gimnasiale inferioare și reale.* — Brașov, 1861.
- 186 MURNU (G.). — *Studiu asupra elementelor grecești în limba română.* — București, 1895.
- 187 MUSTE (NICOLAE). — *Letopisetul țerei Moldovei de la domnia lui Istrati Dabija V. V. până la a treia domnie a lui Mihail Racoviță V. V. atribuită lui Nicolae Muste, dieac starea de divan, 1662—1729.* — *Cronicele României de Mihail Kogălniceanu*, III, 1874.
- 188 NĂDEJDE (DOAMNA SOFIA). — *Fie-care la rîndul său.* — *Nuvele.* — Samitca, Craiova, 1895.
- 189 NAUM — *Scrieri.* — *Dictionnaire Damé.*
- 190 NECULCEA (ION). — *Letopisetul Moldovei.* — *Cronicele României*, de Mihail Kogălniceanu, II, 1872.
- 191 NEGRUZZI (C.). — *Opere complete*, 3 Vol. — Socecă & Comp. 1873
- 192 NEGRUZZI (I.). — *Diverse.* — *Convorbiri Literare.*
- 193 NOUTATEA — *Țiar, Iași*, I, No. 75.
- 194 ODOBESCU (ALEXANDRU ION). — *Pravilnicăscă condică a lui Alexandru Ión Odobescu.*
- 195 — *Scrieri literare și istorice*, 3 Vol. — Socecă & Comp. 1887.
- 196 ODOBESCU SLAVICI. — *Carte de citire.* — București, 1893.
- 197 OLLĂNE-CU (DIN.). — *Teatru la Români.* — Socecă & Comp. București, 1897.
- 198 Omillar de la Govora. — *Etymologicum Magnum.* — B. P. Hășdău.
- 199 PALODA Țiar, Bêrlad, J. Tutova.
- 200 PĂLTINEANU (GR.). — *Invățător, c. Țiubarî, Transilvania.* — *Etymologicum Magnum*, B. P. Hășdău.
- 201 PANN (ANTON). — *Culegere de proverburî sau Povestea Vorbei* — *Ediția Cucu*, 1889, reproducere după cea de la 1847.
- 202 — *Proverburî sau Povestea vorbeî*, 3 broșuri. — București 1852—1853,
- 2 3 Calendar pentru anul 1848.
- 204 — *Năsdărăvănile lui Nastratin-Hogea.* — București, 1887
- 205 — *Fabule și Istoriore*, 2 Vol. — *Ediția I*, București, 1841.
- 206 — *Înțeleptul Archir și nepotul său Anadam.* — București, 1880.

- 207 PANN (ANTON). — O șezătoare la țară sau povestea lui Moș Albu, partea I, Bucuresc, 1851.
- 208 — Idem, partea II.—Ediția Lazăr, Craiova, 1890.
- 209 PANU (G.). *publicist*.—Țiarul Epoca 1896—1897.
- 210 PĂSCULESCU (M.). — La întâlnire, sfaturi și diverse pentru toți, de M. P. Miosotis.—Tipografia Lazăr, Craiova.
- 211 PATRIA.—Țiar, Cernăuți, Bucovina.
- 212 PAUL (ION).—Din Transilvania.—Fótea pentru toți.
- 213 POMPILIU.—Diverse.—Convorbiri literare.
- 214 POP (EM.).— *Invățător*, c. Șomcuțel-Mare, Ungaria, — *Etymologicum Magnum*.
- 215 POP-FLORENTIN (ION).—Diverse.—Convorbiri Literare.
- 216 POPESCU (AL.).— *Invățător*, c. Cernica, j. Ilfov. — Lumina pentru toți.
- 217 POPESCU (N.).—Calendarul Basmelor.—An 1881—1882—1883.
- 218 POPOVICI (G.). Convorbiri Literare, An XXV.
- 219 REINSBERG — DURINGSFELD. (IDA UND OTTO FREIHORN VON).— *Sprichwörter der Germanischen und Romanischen Sprachen*, 2 Vol.—Leipzig. 1875.
- 220 REVISTA PENTRU ISTORIE, ARCHEOLOGIE, ȘI FILOLOGIE, sub direcțiunea lui Gregoriu G. Tocilescu, 1882—1895.
- 221 REVISTA NOUĂ, sub direcțiunea D-lui. R. P. Hășdău, 1888—1894.
- 222 RÎUREANU (I. M.).—Despre datorile copiilor către părinții lor.—A cincea edițiune, Bucuresc, 1887.
- 223 — Nouă istoriére pentru copii.—A patra edițiune, Bucuresc, 1887.
- 224 — Morala. — Volumul IV din biblioteca portativă, Bucuresc, 1860.
- 225 ROMÂNIA LIBERĂ.—No. 838 din 15 Martie 1880. Moș Grăilă.
- 226 ROMÂNUL (MITROPOLITUL MIRON).—Tribuna Poporului. Arad, Ungaria, I, No. 198, pag 1043
- 227 ROMANUL GLUMET, partea I, Proverburî, ghicitorî.—Thiel & Weiss, Bucuresc, 1874.
- 228 ROSETTI (LAZAR).—Vești Alexandri (V).
- 229 ȘAGUNA (MITROPOLIT).—Diverse.
- 230 ȘĂINEANU (LAZAR). — Basmele Române.—C. Göbl, 1895.
- 231 — Ielele, dinsele, vîntósele, frumósele, șolmanele, mǎlestrele, milostivele, zinele.—Bucuresc. 1886.
- 232 — Incercări asupra semasiologiei limbii române. — Revista pentru Istorie, Archeologie și Filologie, Vol. VI, 1891.
- 233 — Elemente turcescî în limba română.—Revista pentru Istorie, etc. Anul II și III.
- 234 — Filosof-Filoscos.—Convorbiri literare. An XXI.
- 235 — Dicționar universal al limbii Române. — Samitca, Craiova, 1896.

- 236 SALVIU (G. P.).—*Înzător*, c. Smulți, j. Covurlui.—Șezătorea.
- 237 SBIERA (ION AL LUI G.).—*Povești populare românești*,—Cernăuți, 1886
- 238 SCHULLER (JOHAN KARL).—*Aus der Walachei : Romänische Gedichte und Sprichwörter*.—Hermanstadt, 1851.
- 239 ȘEZĂTÓREA.—*Revistă*.—Buda-Pesta.
- 240 ȘEZĂTOREA.—*Revistă*.—Director A. Gorovei, Folticeni, j. Suceava.
- 241 SEVASTOS (ELENA D. O.).—*Povești*.—Șaraga, Iași.
- 242 SILASI (DR. GR.).—*Renascerea limbei românești în vorbire și scriere*.—Stein, Clușiu, 1879.
- 243 — *Apologte*.—Stein, Clușiu, 1879.
- 244 SIMA (GR.).—*Convorbiri Literare*.
- 245 SIMEON DASCĂLUL.—*Cronicele României*, I, Apendice.
- 246 SIMU (R.).—*Înzător*. c. Orlat, Transilvania. — *Etymologicum Magnum*.
- 247 ȘINCAI DIN ȘINCA (GHORGHE).—*Chronica Românilor*, 3 Vol. București, 1886.
- 248 SION. *Fabule*, București.
- 249 SLAVICI.—*Nușele*.—*Convorbiri Literare*. An 1875—1876.
- 250 SOLOMON. — *Paremile lui Solomon extrase din Biblia de la 1688*.—Soceci & Comp. 1895.
- 251 SPERANȚIA (FODOR).—*Anecdote populare*, I.—Ediția II. Basilescu, București, 1892.
- 252 — *Alte anecdote populare*, II.—Ediția I, C. Sfetsa, București, 1890.
- 253 — *Tot anecdote populare*, III.—H. Steinberg, București, 1893.
- 254 STAMATI (C.).—*Musa*.
- 255 STĂNCESCU (DIM.).—*Basme și Snove*. — H. Steinberg. București, 1894.
- 256 — *Alte basme*.—H. Steinberg, București, 1893.
- 257 STOICESCU (ST.).—*preot c. Bălăceanca*, j. Ilfov.—*Lumina pentru toți*.
- 258 STURDZA (D. A.). *Voința Națională*, An XII, No. 3278.
- 259 TEODORESCU (G. DEM.).—*Cercetări asupra proverbelor române*.—București, 1877.
- 260 — *Poesii populare române*.—București, 1885.
- 261 — *Miturii Iunare*. *Vircolacii*. — *Convorbiri Literare*.—An XXII.
- 262 — *Viața și activitatea lui Anton Pann*.—I. Göbl, București, 1894.
- 263 — *Operele lui Anton Pann*.—I Göbl, București, 1893.
- 264 — *Încercări critice asupra unor credințe, datine și morăvuri ale poporului român*. — Tipograf Petrescu—Conduratu, București, 1874.
- 265 ȚERA NOUĂ. Tomul III, București, 1887.

- 266 THEODORESCU (G.), *învățător*, Galatz.—Etymologicum Magnum, B. P. Hășdeu.
- 267 THEODORESCU (T.), *învățător*.—Șezătorea.
- 268 ȚICHINDEAL (DIMITRIE).—Filosoficesc și politicesc prin fabule morale învătăturî. — Buda, 1814.
- 269 TIMPUL.—Țiar, Bucuresc.
- 270 TOCILESCU (GR.).—Veđi Revista pentru Istorie, etc.
- 271 TOMESCU (V.), *învățător* c. Buda, j. Tecuc. — Etymologicum Magnum, B. P. Hășdeu.
- 272 TRĂILĂ (PREOT C.), *Temisdra*.—Etymologicum Magnum. B. P. Hășdeu.
- 273 TRAIAN.—Țiar. Veđi Hășdeu.
- 274 TRIBUNA.—Țiar. Sibiu, 1885—1894.
- 275 TRIBUNA POPORULUI.—Țiar, Arad, Ungaria.
- 276 UNIREA.—Țiar, Blaj, Transilvania.
- 277 URECHI (VORNICUL GRIGORE).—Domnii Moldovei, 1354—1594—Cronicele României de M. Kogălniceanu, Vol. I.
- 278 URECHIA (V. A.).—Legende Române.—Socescu & Comp. 1891. Diverse.—Convorbiri Literare, An. XXI.
- 279 VĂCĂRESCU (ION).—Opere.—Etymologicum Magnum.—Convorbiri Literare, An XVIII.
- 280 VALENTINEANU (I. G.). — Cugetări, maxime, proverbe, anecdote.—Bucuresc, 1890.
- 281 VARRON (C.).—Noptile lungi saŭ povești, fabule și anecdote.—Brăila, 1877.
- 282 VASILE LUPU (V. V.).—Carte românească de învățătură de la Praviile împărătesc și de la altele gludete cu ȡisa și cu totă cheltuēla a lui Vasile Voevodul și Domnul țerei Moldovei.—Ediția I. M. Bujoreanu, 1885.
- 283 VOINȚA NAȚIONALĂ.—Țiar, Bucuresc.
- 284 VOINȚA PRAHOVEI. Țiar, Ploesc.
- 285 WANDER (K. F. W.).—Deutsches Sprichwörter; — Lexikon, 5 Vol.—Brockhaus, Leipzig, 1867—1880.
- 286 ZILOT ROMÂNUL.—Cronica inedită.—Columna lui Traian, 1882—1883.
- 287 — Scrieri inedite.—Revista pentru istorie, etc. Vol. III, 1885.
- 288 — Jalnica cântare.—Revista pentru Istorie, etc. Vol. VI, 1891.

CORRESPONDENȚI

- 289 ALBU (GH.), *elev la școla normală de învățători din Bêrlad*, c. Schineni. j. Tutova.
- 290 ALBU (M.), *elev la școla normală de învățători din Bêrlad*, c. Ivesc, j. Tutova.

- 291 ALBU (N.), c. Piatra, j. Némțu.
- 292 ALEXANDRESCU (GR. I.), *președinte de tribunal*, Galatz, j. Co-vurluiđ.
- 293 ALEXANDRESCU (C.), *elev la șcôla normală de institutori din București*, c. Alexeni, j. Ialomița.
- 294 ALEXANDRESCU (P.), *elev la șcôla normală de învățatori din Bêrlad*, c. Mircesci, j. Vaslui.
- 295 ALEXANDRESCU (A.), c. Hirșova, j. Constanța.
- 296 ANTONESCU (I.), *elev la șcôla normală de învățatori din Bêrlad* c. Plăinesci, j. Rimnicu-Sărat.
- 297 ANTONESCU, *elev la șcôla normală de institutori din București*, c. Vâlcele, j. Argeș.
- 298 ARBORE (ION), *inginer*, j. Buzău.
- 299 ARJOCĂ (D. I.), *învățător*, c. Obârșia, j. Mehedinți.
- 300 ARMEAN (I), *student*, c. Zibot, comitatul Hunediora, Transilvania.
- 301 ARSENEASCA (ANICA), *servitoare*, București, j. Ilfov.
- 302 BĂLĂNESCU (GR.), *avocat*, c. Focșani, j. Putna.
- 303 BĂLĂNESCU (D-NA S.), c. Focșani, j. Putna.
- 304 BĂLAȘEL (TEODOR), *învățător*, c. Ștefănesci, j. Vâlcea.
- 305 BALLY (COSTACHE), *proprietar*, c. Cărlomănesci, jud. Tutova.
- 306 BALLY (D-NA CL.), c. Nicoresci, jud. Tecuci.
- 307 BALȘ (IORGU), jud. Iași.
- 308 BANGIU (ANICA), c. Topârcea, comit. Sibiu, Transilvania.
- 309 BĂNESCU (ION), *profesor*, c. Roman, jud. Roman.
- 310 BĂNIȚA (GHEORGHE), *neguțător*, c. Vașcoi, comitat Bihor, Ungaria.
- 311 BĂNIȚĂ (CULINA), *jurat*, c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.
- 312 BĂNUȚESCU (GH.), *învățător*, c. Pietroșița, jud. Dâmbovița.
- 313 BĂRSAN (A.), *student*, c. Corbi, comit. Făgăraș, Transilvania.
- 314 BĂRSAN I., *student*, c. Soarș, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
- 315 BAȘOTA (A.), prin V. Foreșcu, c. Folticeni, jud. Suceava.
- 316 BĂZĂVAN (G.), *elev din șcôla normală*, c. Craiova, jud. Dolj.
- 317 BERBECE (I.), *student*, c. Sibiș-Bran, comit. Făgăraș, Transilvania.
- 318 BEREĂ (IORGU), *agricultor*, c. Urlați, jud. Fălci.
- 319 BICA (G.), *student*, comit. Făgăraș, Transilvania.
- 320 BODEA (G.), *student*, c. Secătură, comit. Turda-Arieș, Transilvania.
- 321 BODNARIU (G.), *preot*, c. Bochia, comit. Arad, Ungaria.
- 322 BOGDAN (G.), *preot*, c. Cărpinet, comit. Bihor, Ungaria.
- 323 BOGDAN (PETRU), c. Băresci, comit. Bihor, Ungaria.
- 324 BOLDEA I., *teolog*, c. Crihalma, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
- 325 BORZA (N.), *student*, comit. Alba-Inferiără, Transilvania.
- 326 BRATEIU, *student*, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
- 327 BRĂȚIANU (I. I C.), *inginer*, Florica, jud. Muscel.
- 328 BRATU (V.), *student*, comit. Alba-Inferiără, Transilvania.
- 329 BUDIȘTEANU (PAUL), *maior*, c. București, jud. Ilfov.
- 330 BUDIȘTEANU (D-V V), c. București, jud. Ilfov.
- 331 BUGARIU (C.), *preot militar*, Banat, Ungaria.

- 332 BUNGETIANU (PREOT C.), *învățător*, c. Cosovăț, jud. Mehedinți,
- 333 BUNGETIANU (G. C.), *elev la școala normală de institutori din București*, c. Cosovăț, jud. Mehedinți.
- 334 BURSAȘIU (ILIE), *preot*, c. Șust, comit. Bihor, Ungaria.
- 335 CĂLIN (IORDACHE), *elev la școala de institutori din București*, jud. Argeș.
- 336 CĂLIN (VASILE), *elev la școala de institutori din București*, jud. Argeș.
- 337 CALOI (D-NA S.), c. Bêrlad, jud. Tutova.
- 338 CANIAN (M.), *publicist*, c. Iași, jud. Iași.
- 339 CATRINIU, *elev la școala de institutori din Bêrlad*, c. Rădiu, jud. Vaslui.
- 340 CHERECHEAN (TEODOR), *învățător*, c. Șiria, comit. Arad, Ungaria.
- 341 CHETAN (ALEXIE), *student*, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
- 342 CHIRIAC (ION), *elev la școala normală de institutori din București*.
- 343 CIOCOIU (A.), *elev la școala normală de institutori din București*, jud. Dorohoiu.
- 344 CIOICĂ (ATH.), c. Strehaia, jud. Mehedinți.
- 345 CIORICE (PREOT D.), *învățător*, c. Mereni, jud. Olt.
- 346 COJOCARU (V.), *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Țifesci, jud. Tutova.
- 347 COMĂNESCU (IOSIF), *student*, c. Codlea, comit. Brașov, Transilvania.
- 348 CONSTANTINESCU (I. N.), *agricultor*, c. Ciulnița, jud. Ialomița.
- 349 CORBIȘ (GRIGORE), *agricultor*, c. Căndesci, jud. Némțu.
- 350 CORCEA (AVRAM), *paroh ortodox-oriental*, c. Coșteiu, p. u. Fâm, Banat, Ungaria.
- 351 COROIANU (MIHAI), *executor regesc*, c. Vașcoi-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.
- 352 COROIU A FILI (ION), *preot*, c. Băresci, comit. Bihor, Ungaria.
- 353 COROIU (PARTENIE), c. Vașcoi-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.
- 354 COROIU A FILI (SAVEA), c. Vașcoi-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.
- 355 COSMA (D-NA MARIA), *învățătoare de Stat*, c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.
- 356 COSTACEA, *profesor*, c. Galați, jud. Covurlui.
- 357 COSTACHE (ION), *agricultor*, c. Gădinți, jud. Roman.
- 358 COSTIN (LASCAR), *avocat*, c. Banca, jud. Tutova.
- 359 CREȚOIU (G.), c. Scăesci, jud. Dolj.
- 360 CRISTEA (GAVRIL), *preot*, c. Forrău, comit. Bihor, Ungaria.
- 361 CRISTESCU (C.), *sub-locotenent*, proverbe culese în c. Rucăr, jud. Muscel și c. Valea-Rea, j. Vaslui.
- 362 CRUCEANU (DIM.), *elev la școala normală de învățători în Bêrlad*, c. Popeni, jud. Tutova.
- 363 CURCUBETA (IORDKN), *student*, c. Vlădeni, comit. Făgăraș, Transilvania.

- 364 CURIERU (NICULAE), *agricultor*, c. Ținta, jud. Prahova.
- 365 CUSIAN, *student*, c. Godinesci, comitat. Hunedîra, Transilvania.
- 366 DAMÉ (D-NA EUGENIA), c. Bucuresci, jud. Ilfov.
- 367 DANILESCU (C.), *elev la școala normală de institutori din Bucuresci*, c. Scundu, jud. Vâlcea.
- 368 DANILESCU (PETRE), c. Craiova, j. Dolj.
- 369 DAŢCU (ALEXANDRU), *neguțtor*, c. Băresci, comit. Bihor, Ungaria.
- 370 DIANU (C.), *revisor școlar*, jud. Mehedinți și Argeș.
- 371 DONCA (I. I.), *elev la școala normală de institutori din Bêrlad*, c. Cârja, jud. Tutova.
- 372 DORDEA (MARIA), c. Topârcea, comit. Sibiu, Transilvania.
- 373 DRAGAN (I.), *elev la școala normală de institutori din Bucuresci*, c. Coșula-Miletin, jud. Botoșani.
- 374 DRĂGUESCU (DIM.), c. Bucuresci, jud. Ilfov.
- 375 DRĂGUȚ (C. N.), c. Copăcioasa, jud. Gorj.
- 376 DUMBRAVĂ, *elev la școala normală de institutori din Bêrlad*, c. Schineni, jud. Tutova.
- 377 DUMITRESCU (MARIN), c. Bucuresci, jud. Ilfov.
- 378 DUMITRESCU (I.), *învățător*, c. Gânciova, jud. Dolj.
- 379 DUMITRESCU (STEF.), *elev la școala normală de institutori din Bucuresci*, c. Balșu, jud. Romanați.
- 380 DUMITRU (MARIN), *agricultor*, c. Moțăeni, jud. Dâmbovița.
- 381 DUNCA (TITUS), *inginer*, c. Tulcea, jud. Tulcea.
- 382 EMANDI (G.), c. Bêrlad, jud. Tutova.
- 383 ENESCU (G. D.), *învățător*, c. Zamostea, jud. Dorohoi.
- 384 ENGEL (H.), *inginer*, c. Folticeni, jud. Suceava.
- 385 FERCHELA, *student*, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
- 386 FÊTU, *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Onesci, jud. Bacău.
- 387 FLĂMÂND (C.), *student*, c. Borgo-Suseni, comit. Bistrița-Năsăud, Transilvania.
- 388 FOCHIDI (ALEX.), *proprietar*, c. Urziceni, jud. Ialomița.
- 389 FORESCU (VASILE), c. Folticeni, jud. Suceava.
- 390 FRUMUSANU (TITU), *avocat*, c. Tirgu-Jiu, jud. Gorj.
- 391 FURCĂ (N.), *inginer*, c. Bucuresci, jud. Ilfov.
- 392 GABRIELESCU (ION), *inginer*, c. Tîrgoviște, jud. Dâmbovița.
- 393 GABUNEA (C.), *inginer*, c. Slatina, jud. Olt.
- 394 GALDEU (A.), *student*, comit. Turda-Arieș, Transilvania.
- 395 GÂRBOVICEANU (P.), *profesor seminar central Bucuresci*, colecție de proverbe culese în comunele: Comonița (Olt), Drăgănesci (Vlașca), Domnesci (Muscel), Dogu (Argeș), Amăresci (Vâlcea), Rătesci (Argeș), Șerbănesci (Argeș), Șuici (Argeș), Poenari (Gorj), Pacioni (Muscel), Mosna (Dolj), Slăvuța (Dolj), Tutana (Argeș), Costesci (Argeș), Boteni (Muscel), Crețeni (Vâl-

- cea), Corbu (Olt), Vărciorova (Mehedinți), Luceni (Dâmbovița), Furduesci (Argeș), Mogoșesci (Dâmbovița), Dotresci (Muscel). Bălteni (Valcea), Schitu-Golesci (Muscel).
- 396 GELȚ (ANDREIU), c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.
- 397 GEORGESCU (CRISTEA), *magistrat*, c. Huși, jud. Fălciu.
- 398 GEORGESCU (G.), *învățător*, c. Goești, jud. Iași.
- 399 GEORGIU (CRISTE), c. Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.
- 400 GERLAN (G.), *matriculant*, c. Câmp, comit. Bihor, Ungaria.
- 401 GHEORGHIU (DIN), *elev la școala normală de institutori din București*, c. Tecuci, jud. Tecuci.
- 402 GHICA (N.), c. București, jud. Ilfov.
- 403 GLODARIU (ANICA), c. Topârcea, comit. Sibiu, Transilvania.
- 404 GOROVEI (ARTUR), *magistrat*, c. Fălțeni, jud. Suceava.
- 405 GRIGORESCU (ION), *elev la școala normală de institutori din București*, c. București, jud. Ilfov.
- 406 GR... (D-NA ELENA), c. București, jud. Ilfov.
- 407 GROFȘOREANU (IULIU), *învățător*, c. Gașa, comit. Arad și B. Comloș, Ungaria ¹⁾
- 408 GROFȘOREANU (ION), *student*, c. Vasiova, comit. Torontal, Ungaria.
- 409 GROFȘOREANU (IULIA), comit. B. Comloș, Ungaria.
- 410 GURBAN (G.), *protopopul* Butenilor, comit. Bihor, Ungaria.
- 411 HARAM (VASILE), *învățător*, c. Grivița, jud. Tutova.
- 412 HERESU (ION), *tipograf*, c. Arad, comit. Arad, Ungaria.
- 413 HERLE, c. Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.
- 414 HINU (I.), *student*, comit. Făgăraș, Transilvania.
- 415 HOCIOTĂU (ILIE), *student*, c. Seliște, comit. Sibiu, Transilvania.
- 416 HOLERGA, *student*, c. Sodu, comit. Sibiu, Transilvania.
- 417 HOLERGA, *student*, c. Magară, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
- 418 HOVAȘIU (ANT.), *student*, c. Aciliu, comit. Sibiu, Transilvania.
- 419 HRISTIDI, *student*, c. Buzău, jud. Buzău.
- 420 HUIBAN (MARGHIOALA), c. Avrămesci, jud. Tutova.
- 421 IARCA (G.), c. Buzău jud. Buzău.
- 422 IFRIM (V.), *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Corodesci, jud. Tutova.
- 423 ILASEVICI (I.), *învățător*, c. Stiubeni, jud. Dorohoi.
- 424 ILIEȘ (PETRE), *inginer*, c. Hațeg, comit. Hunedioara, Transilvania.
- 425 IONESCU-GION, *profesor*, c. București, jud. Ilfov.
- 426 IONESCU (I.), *învățător*, c. Beciu, jud. Olt.
- 427 IONESCU (G.), *învățător*, c. Beciu, jud. Olt.
- 428 IONESCU (N. GH.), *învățător*, c. Mamornița, jud. Dorohoi.
- 429 IORDĂCHESCU (G.), *elev la școala normală de institutori din București*, c. Cristesci, j. Botoșani.

¹⁾ Tote proverbele din comitatul Arad și împrejur au fost adunate de Dl Iuliu Grofșoreanu.

- 430 IORDAN (N.), *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Tecuceș, j. Tecuciș.
- 431 IORGULESCU (I.), *învățător*, c. Baia-de-Arșmă, j. Mehedinți.
- 432 ISTRĂTESCU (I.), *învățător*, c. Cobia, j. Dimbovița.
- 433 IUTESCU (ST. ST.), c. Catanele, j. Dolj.
- 434 IVAN (DUM.), *student*, c. Apoldul-Mare. comit. Sibiu, Transilvania.
- 435 JUVARA (D-NA Z.), c. Fedesci, j. Tutova.
- 436 JUVARA (D-NA P.), c. Focșani, j. Putna.
- 437 JUVARA (N.), *proprietar*, c. Popeni, j. Fălciu.
- 438 JUVARA (ALFRED), *student*, c. Bêrlad, j. Tutova.
- 439 JUVARA (HENRI), c. Bêrlad, j. Tutova.
- 440 JUVARA (D-NA A.), c. Bêrlad, j. Tutova.
- 441 JUVARA (D-NA MARIA), c. Sărățeni, j. Tutova.
- 442 KARKALECHI (N.), *inginer*, c. Cămpina, j. Prahova.
- 443 KOSTAKI (LUPU), c. Ciortolom, j. Tutova.
- 444 KRUPENSKI (D-NA SAFTA), c. Bețești, j. Némțu.
- 445 LAMBRINO, (D-NA SMARANDA). c. Găgesci, j. Fălciu.
- 446 LAZAR (D-NA SILVIA), c. Vașcoș, comit. Bihor, Ungaria.
- 447 LINDE (D-NA LUȚA), c. Pêrlad, j. Tutova.
- 448 LUNGU (I.), Sabeșul-Mare, Transilvania
- 449 LUPAN, *căpitan*, c. Fălciu, j. Fălciu.
- 450 LUPESCU (V.), *învățător*, c. Brosceni, j. Suceava.
- 451 LUZATTO (D-RA P.), c. Iași, j. Iași.
- 452 MACHIDON (N.), *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Nicoresci, j. Tecuciș.
- 453 MACRI (D-NA CALIOP), c. Galatz, j. Covurlui.
- 454 MADAN (G.), proverbe din comunele : Chișeneș, ținutul Chișeneș, Valea Pêrului, ținutul Bender ; c. Trușani, ținutul Chișeneș ; Costesci, ținutul Chișeneș, Basarabia.
- 455 MĂGURĂ (I.), *profesor*, j. Prahova.
- 456 MANAFU (N.), *învățător*, c. Vela, j. Dolj.
- 457 MANOILESCU (C.), *elev la școala normală de institutori din Bucuresci*, c. Cosmesci, j. Vasluiș,
- 458 MĂRĂCINĂ (C.), *inginer*, c. Slatina, j. Olt.
- 459 MARCOVICIU (P.), c. Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.
- 460 MARDARE (I. S.), *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Certesci, j. Tutova.
- 461 MARIN (ILIE), c. Bucuresci, j. Ilfov.
- 462 MARIN (IONACHE), c. Grădiștea, j. Vlașca.
- 463 MARINESCU (DOBRE), *învățător*, c. Pirvu-Roșu, j. Argeș.
- 464 MARINESCU (ANDREI), *învățător*, c. Humele, j, Argeș.
- 465 MARINESCU (I.), *învățător*, c. Bradu-de-Jos, j. Argeș.
- 466 MARTINIAN (AL), c. Bucuresci, j. Ilfov.
- 467 MATAK. *inginer*, c. Bucuresci, j. Ilfov.
- 468 MATEESCU (BALACI), c. Șuica, j. Olt.
- 469 MATEESCU (N.), *învățător*, c. Movilița, j. Putna.

- 470 MEDEȘI (ION), c. Cluj, comit. Cluj, Transilvania.
 471 MEISSNER (C.), *profesor*, c. Iași, j. Iași.
 472 MICLESCU (D-RA EUFROSINA CAT.), c. Bêrlad, j. Tutova.
 473 MICLESCU (C. C.), *locotenent*, c. Miclesci, j. Vaslui.
 474 MICLOSI (IOSIF), c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.
 475 MICU (G.), *agricultor*, c. Băsesci, j. Fălci.
 476 MICU (I.), *agricultor*, c. Băsesci, j. Fălci.
 477 MICULA (I.), *preot*, c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.
 478 MIHĂILESCU (E.), *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Băsesci, j. Fălci.
 479 MIHĂILESCU (ZOE ȘI A.), *învățători* c. Bușteni, j. Prahova.
 480 MIHUȚĂ (PETRU) c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria
 481 MIRCEA (I.), *student*, c. Lovnic, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
 482 MIRON (N.), *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Onesci, j. Bacău.
 483 MOLDOVAN (I.), c. Săn-Miclaus, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
 484 MOLDOVAN, comit. Alba inferioară, Transilvania.
 485 MOSCUNA (AT.), *proprietar*, j. Gorj.
 486 MOTAȘ (VASILE), *agricultor*, c. Adâncă, j. Dâmbovița.
 487 MOVILĂ (MITICĂ), *proprietar*, c. Movileni, j. Covurlui.
 488 MÜLLER (IGNAT), c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.
 489 MUSICESCU (GAVRIL), *profesor*, c. Iași, j. Iași.
 490 N*** c. Găesci, j. Dâmbovița.
 491 N*** *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Schiopeni, j. Fălci.
 492 NECULESCU, (D-NA EFROSINA), c. Constanța, j. Constanța.
 493 NEDEIANU, *student*, c. Craiova, j. Dolj.
 494 NEGOKESCU (ZAMFIR G.), *învățător*, c. Jideni, j. Râmnicu-Sărat.
 495 NICULESCU (RADU), c. Dienci, j. Olt.
 496 NIȚĂ BIRJARU, c. Pitesci, j. Argeș,
 497 NIȚESCU (ION), *învățător*, c. Viespesci, j. Olt.
 498 NIȚULESCU (G.), c. Tetculesci, j. Vâlcea.
 499 OLARU (ILEANA), c. Crângu, j. Tutova.
 500 ONIȘOR (GAVRIL), *profesor*. Proverbe adunate în c. Dobrovet, plasa Crasna, j. Vaslui 1).
 501 — Colecție de proverbe adunate în județul Tutova, comunele Simila, Slobozia, Sîrbii, Banca, Fedestii, Murgeni, Crângu, Delu-Mare, etc..
 502 OPREA (RUSU), c. Goicea-Mică, j. Dolj.
 503 OPRESCU (M), c. Balaci, j. Teleorman.
 504 OTOIU (I.), *teolog*, c. Aciliu, comit. Sibiu, Transilvania.
 505 PALADE (V.) *student*, c. Câmpeni, comit. Turda-Arieș, Transilvania.

1) Indemnului și amabilității D-lui profesor G. Onișor datoresc toate proverbele primite de la elevii școlii normale de învățători din Bêrlad.

- 506 PAP (LICIU), *învățător*, c. Covasinț, comit. Arad, Ungaria.
- 507 PAPP (PAUL), *acocat*, c. Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.
- 508 PAPP (D-NA VETURIA), c. Beiuș, c. Bihor, Ungaria.
- 509 PAPP (VASILIU), *protopop*, c. Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.
- 510 PASCAL (MIHAI), *profesor*, c. Bucuresci, j. Ilfov.
- 511 PATRICIU (E. I.), *învățător-diriginte*, c. Smulți, j. Covurlui.
- 512 PETRESCU (I.), c. Bucuresci, j. Ilfov.
- 513 PETRESCU (AT.), *inginer*, c. Curtea-de-Argeș, j. Argeș.
- 514 PETRINĂ (G.), c. Corna, comit. Alba-Inferiőră, Transilvania.
- 515 PETROV (N.), *elev la șcōla normală de învățători din Bêrlad*, c. Codăesci, j. Vaslui.
- 516 PĂRVU *elev la șcōla normală de învățători din Bêrlad*, c. Ivesci, j. Tutova.
- 517 POBORAN (G.), *institutor-diriginte*, c. Slatina, j. Olt.
- 518 POIENARU (GH.), *inginer*, c. Focșani, j. Putna.
- 519 PONICI (D-RA E.), *institutor*, c. Cernavoda, j. Constanța.
- 520 POP, *locotenent*, c. Bêrlad, j. Tutova.
- 521 POP, (P.), *avocat*, c. Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.
- 522 POPA (D), *învățător*, c. Sinaia, j. Prahova.
- 523 PŌPA (N.), *sumar*, c. Verzar, comit. Bihor, Ungaria.
- 524 POPESCU (EM.), *învățător*, c. Ciocănesci-Mărgineni, j. Ialomița.
- 525 POPESCU (N.), *agricultor*, c. Petroșița, j. Dâmbovița.
- 526 POPESCU (MATEI), c. Clejani, j. Vlașca.
- 527 POPESCU-DOBRENI (I), *învățător*, c. Dobreni, j. Ilfov.
- 528 POPESCU (CORNEL), *teolog*, c. Sibiș, comit. Sibiș, Transilvania.
- 529 POPOVICIU (MOISE), *stuaent*, c. Covragiș, comit. Hunediorei, Transilvania.
- 530 POPOVICIU (ZENO), comit. Sibiș, Transilvania.
- 531 POPOVICIȘ (M.). c. Rupt, comit. Hunediorei, Transilvania.
- 532 POPOVICIU (D.), *învățător*, c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.
- 533 POPP (IOSEF), *notar*, c. Căbesci, comit. Bihor, Ungaria.
- 534 POSSA (C.), *elev la șcōla normală de institutori din Bucuresci*, c. Humulesci, jud. Némțu.
- 535 PROCOPIESCU (PR.). *învățător-diriginte*, c. Islaz, jud. Romanați.
- 536 PUSCARIU (I.), *student*, c. P. Mărului, comit. Făgăraș, Transilvania.
- 537 RĂDOIU (I.), *avocat*, Bucuresci, jud. Ilfov.
- 538 RĂDULESCU (MARIN). *elev la șcōla normală de institutori din Bucuresci*, c. Slatina, jud. Olt.
- 539 RĂMBU (V.), c. Brănesci, jud. Dâmbovița.
- 540 RĂDNICU (I), *doctor*, c. Vășcoi, comit. Bihor, Ungaria.
- 541 ROMAN (I., *student*, c. Vima-Mica, comit. Solnocului, Ungaria.
- 542 ROMASCU (G.), *agricultor*, c. Urdești, jud. Fălciș.
- 543 ROSETOS (ION), *inginer*, c. Roman, jud. Roman.
- 544 ROSETTI (D-NA EFROSINA), c. Filipeni, jud. Bacău.
- 545 RUSU NIC, c. Ighisdorf, comit. Tirnava, Transilvania.

- 546 SALA (VASILE), *dascal grec-oriental* în Vaşcoî-Bărescî, comit. Bihor, Ungaria.
- 547 — Colecţie de proverbe adunate în următoarele comune din comitatul Bihor: Vaşcoî-Bărescî, Drăgănescî, Beiuş, Negru, Păcălescî, Țigănescî, Lelescî, Săbişu, Hinchiriş, Bălenî, Totorenî, B. Lazun, Cusişu, Căcăcenî, Ghighişenî, Hotar, Lunca, Serbescî, Dumbravanî, Săud, Ferice, Buntescî, Poenî, sup. şi inf., Guranî, Petrôsa, Chişcon, Brôsce, Brădet, Măgura, Eudrigiu, Rienî, Zavoenî, Petrilenî, Câmp, Colenî, Drihenî, Sust, Câmpanî, Băiţa, Lehecenî, Fănaţa, Şediştal, Sedişte, Talpe, Miziries, Cărpineţ, Poiana, V.-Selişte, V.-Sohodol, Verzar, Pocola, Ds. Forrên, Vinterî, Holod, Saca, Dudureasa, Telec, Ni-măiescî, Merag, Tarcăită.
- 548 SALA (IULIANA), c. Vaşcoî-Bărescî, comit. Bihor, Ungaria.
- 549 SALVIU (G. T.), *învăţător*, c. Smulîi, jud. Covurlui.
- 550 ŞAGUNA (*Societatea de lectură* ANDREI), din Sibiu, Colecţie de proverbe adunată şi trimisă de membrii societăţii.
- 551 ŞANDRU (N.), *student*, c. Geoagu-de-sus, comit. Alba-Inferiôră, Transilvania.
- 552 SĂRARIU (I.), c. Tighina, jud. Vâlcea
- 553 SCUREIU, *Revisor Scolar*, c. Bacău, jud. Bacău.
- 554 SILAGHI (S.), *teolog*, comit. Mureş-Turda, Transilvania.
- 555 SIMION (I. GH.), *elev la şcoala normală de învăţători din Bêrlad*, c. Bărescî—Tămăşenî, j. Fălciu.
- 556 SIMULESCU (I.), *student*, c. Mihelenî, comit. Zarand, Transilvania.
- 557 SION (D-NA PROFIRA), c. Bêrlad, j. Tutova.
- 558 ŞISMAN (CAT.), *învăţător*, c. Adam, j. Tutova.
- 559 SOREANU (FLOREA), c. Preajba-de-Pădure, j. Romanaţi.
- 560 SPERANTIA (I.), *profesor*, Iaşi, j. Iaşi. ¹⁾
- 561 STĂNCEANU (M.), *învăţător*, c. Piria, j. Mehedinţi.
- 562 STĂNESCU (ION), *elev la şcoala normală de institutori din Bucureşti*, j. Argeş.
- 563 STEFĂNESCU (LAZAR), c. Perişanî, j. Argeş.
- 564 STCIAN (VASILE N.), *agricultor*, c. Roşiorî-de-Vede, j. Teleorman.
- 565 STOIAN (VASILE), c. Ottenişa, j. Ilfov.
- 566 STRUGARIU (ISIDOR), *pădurar*, c. Vaşcoî-Bărescî, comit. Bihor, Ungaria.
- 567 TACU (I.), *învăţător*, c. Braniscea, j. Covurlui.
- 568 TARCUS (N.), *învăţător*, c. Piscu, j. Covurlui.
- 569 TEODOR (LISAVETA), c. Bêrlad, j. Tutova.
- 570 TEODORFESCU, *elev la şcoala normală de institutori din Bucureşti*.
- 571 TEODORESCU-KIRILEANU (S.), j. Suceava.
- 572 TEODORESCU (I.), *învăţător*, c. Cotirgaş, j. Suceava.
- 573 TEODORESCU (C.), *învăţător*, c. Lipova, j. Vaslui.

1. Tote proverbele primite de la elevii şcolii de institutori din Bucureşti, s'au cules după îndemnul şi stăruinţa D-lui T. Speranţia, profesorilor lor.

- 574 TERESENT TRAIAN), c. Cociuba, comit. Bihor, Ungaria.
- 575 ȚIFANCA. ILEANA , c. Tifu, j. Fălciu.
- 576 TILA S. , *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Bră-
hănesci, j. Tecuci.
- 577 TITORIAN I. , *profesor*, Basarabia.
- 578 TODAN IONASU , *diac*, c. Bărești, comit. Bihor, Ungaria.
- 579 TÓDER VASILE , *agricultor*, c. Roșiori-de-Vede, jud. Teleorman.
- 580 TOPELDEA DIM.), comit Alba Inferioară, Transilvania.
- 581 TOMESCU G. D.), *învățător*, c. Broscari, jud. Mehedinți.
- 582 TRIFU ILIE , *elev la școala normală de institutori din Bucuresci*.
c. Bucuresci, jud. Ilfov.
- 583 TROFIN N. , *normalist Vasile Lupu*, c. Glodeni, j. Suceava.
- 584 TROTEANU (C.), *elev la școala de învățători din Bucuresci*, c. Stân-
cesci, j. Botoșani.
- 585 ȚUCRĂ HONCIU , *perceptor*, c. Vașcoi-Bărești, comit. Bihor, Un-
garia.
- 586 TUȚESCU ST. , c. Catanele, j. Dolj.
- 587 TZINTZU I. , *inginer*, c. Buzău, j. Buzău.
- 588 ULESCU PANTELIE , c. Pătula, j. Mehedinți.
- 589 URECHIA (V. A.), *profesor universitar*, c. Iași, j. Iași
- 590 URECHIA MIRON), c. Drăgănesci, comit. Bihor, Ungaria.
- 591 VĂCĂRESCU ION), *ptcher*, c. Măcin, j. Tulcea.
- 592 VĂLCOF ION , *elev la școala normală de institutori din Bucuresci*,
c. Craiova, j. Dolj.
- 593 VARLAM T.), *învățător*, j. Putna.
- 594 VASILE (I.), *agricultor*, c. Vadu-Lat, j. Vlașca.
- 595 VASILE A LUI STAN, c. Rucăr, j. Muscel,
- 596 VASILIU (AL. , *învățător*, c. Tătărași, j. Suceava.
- 597 VASILIU (ANDREI TODER), c. Sediștel, comit. Bihor, Ungaria.
- 598 VEJA I.), *profesor*, c. Alexandria, j. Teleorman.
- 599 VERGATI ELIODOR , *proprietar*, c. Balș, j. Romanați.
- 600 VESTEMEAN (N. , c. Rîu-Sadului, comit. Sibiu, Transilvania.
- 601 VOINESCU (ALEX.), *elev la școala normală de institutori din Bucu-
resci*, j. Gorj.
- 602 VULCANESCU (IULIU), *elev la școala normală de institutori din
Bucuresci*, c. Pelești, j. Dolj.
- 603 WALNER-COSMA, c. Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.
- 604 WELTZ, *căpitan*, c. Constanța, j. Constanța.
- 605 X***, *elev la școala normală de institutori din Bucuresci*, c. Nă-
nesci, j. Bacău.
- 606 ZAMFIRESCU-DIACON K. A.), *învățător*, c. Stiuveni, j. Dorohoi.
- 607 Z . . . D-NA EC.), c. Bêrlad, j. Tutova.
- 608 ZANNE D-NA SOFIA , c. Bucuresci, j. Ilfov.
- 609 ZANNE (D-RA ALICSAVDRINA , c. Bucuresci, j. Ilfov.
- 610 ZANNE D-NA VICTORIA , c. Bucuresci, j. Ilfov.
- 611 ZANNE DIMITRIE , *architect*, c. Bolintin-din-Vale, j. Ilfov.

BIBLIOGRAFIE

PENTRU

DIALECTELE DIN ISTRIA ȘI MACEDONIA

AUTORI CITAȚI

- 1 BAGAVU (ANDREIUL AL.).—Carte de alegere scrisă în dialectul Macedo-Român.—Bucuresc, 1887.
- 2 BOJÂDSCHI (MIHAI G.).—Γραμματικὴ Ρωμανικὴ ἢ τοι Μακεδο-Βλαχικὴ, ὑπο Μτγὰλ Τ. Μποϊάτζη.—Bucuresc, 1863. Ediție identică cu cea din Viena, 1813.
- 3 GAZETA MACEDONIEI.—Țiar, Bucuresc.
- 4 LAURIAN & MAXIM.—Dicționarul limbii române.—Bucuresc, 1871—1876.
- 5 MIKLO-SICH (DR. FRANZ).—Rumunische Untersuchungen; Istro und Macedo-Rumunische Sprachdenkmähler. — 2 Broşure. Carl Gerold's, Wien, 1881—1882.
- 6 NENIȚESCU (ION).—De la Românii din Turcia europeană.—Carol Göbl, Bucuresc, 1895.
- 7 WEIGAND (GUSTAV).—Die Aromunen, ethnographisch—philologisch—historische untersuchungen über das volk der sogenannten Makedo-Romanen oder Zinzaren von Zweiter Band-Volks litteratur der Aromunen. Leipzig, 1894.
- 8 PAPAHAĞI (PERIKLE).—in Zweiter Jahresbericht der Institut für rumänische Sprache, zu Leipzig 1895, publicat de D. Doctor Gustav Weigand.

CORRESPONDENȚI

- 9 BUIA (D-NA ATHENA), c. Ochrida, Macedonia.
- 10 CAPSALE (XENOFONTE), student, c. Pirlepe, Macedonia.
- 11 COYAN (I.), director gimnas. în Ianina. Mică colecție de proverbe adunate în Albania și Epir.
- 12 DAN (D.), student, c. Nevêsta, Macedonia.

- 13 DIAMANDY (VASILE, *profesor*, c. Meşova, (Arminciū), Macedonia.
 14 GHIOCA (CONSTANTIN), c. Bitolia, Macedonia, prin D. Ieronimy.
 15 GHICU (ILIE), *profesor*, c. Ianina, Epir,
 16 IONESCU (CONSTANTIN) *profesor*, c. Nevêsta, Macedonia.
 17 META (CONSTANTIN), *student*, c. Molovişte, Macedonia.
 18 MILESCU (D. A.), *student*. Gopeşi, Macedonia.
 19 N. ST., c. Nijopole, Macedonia, prin Dl. Ieronimy
 20 VULCAN (P.), *publicist*, Macedonia.
 21 ZUCA. (G), *student*. Mică colecţie de proverbe din următoarele comune din Albania : Berat, Fierî, Elbasan, Permêt, Cavaia, Durazzo, Cusina, Georgia, Coviţa, Culona, precum şi diferite alte comune din Albania şi din Epir.

SEMNE CONVENŢIONALE

- * Proverbe cunoscute personal de autor sau culese de dânsul.
 - △ Proverbe sătescl.
 - Proverbe întrebuiţate numai de literaţi.
 - Proverbe dubioase, sau traduse din cele străine, cari însă nu s'au depărtat, pentru diferite motive.
-

PROVERBELE ROMÂNILOR

CAPITOLU VI

DESPRE VIÊȚA FISICĂ

Obiceiuri. — Imbrăcăminte. — Case și clădiri diverse. —
Gospodăria casei.

ACASĂ

Vezi Casă.

ALÂCSIT

Vezi Imbrăcat.

ALAGEA

6530 *[△] A'și căpêta alagéua.

G. POBORAN, *inst. c Slatina, J. Olt.* — L. ȘAINEANU, *Dict.* p. 19. —
P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 12.

A păți alagéua, (vre-o alagea)

FR. DAMÉ, I, p. 55.

A păți un ne-ajuns, a fi înșelat, păcălit.

Alagéua este o materie vergată de bumbac, un fel de indiană.

«Nimeni nu s'a putut atinge de împărăția mea, cât am fost
tiner, fără să-și capete alagéua.» — P. ISPIRESCU.

ALBIE

6531 * A face pre cine-va albie de porci.

PONTBRIANT, *Dict.* — FR. DAMÉ, I,
p. 57.

* *A'l face ca pe o albie de porci (porcescă).*

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 126 ;
III, p. 115. — G. POBORAN, *inst. c.*
Slatina, J. Olt.

Vezi *Trăcă.*

A ne-cinsti, a batjocori rău, a înjură, a aruncă cu noroiu
în cine-va.

M'a înjurat, m'a necinstit,
C'a p'o albie porcescă.
M'a făcut, și m'a gonit.
A. PANN.

6532 A face pre cine-va albie de câne.

Lexicon Budan, p. 724.

*△ *A face pre cine-va albie de câni.*

E. I. PATRICIU, *inv., c. Smulți, J.*
Covurlui. — B. P. HAȘDEU, *Etym.*
Magn., p. 739. — V. ALEXANDRI,
Teatr., p. 38. — *Șezătorea*, III, p. 143.

Acelaș înțeles ca la No. 6531.

«Daca nu vrei să ieși câmpii pe urma lor *te fac albie de câni*
prin foile lor.» — ALEXANDRI, *Sandu Napoild.*

* 6533 A face pre cine-va ca pe-o albie.

Acelaș înțeles ca la No. 6532.

* 6534 Din albie.

JIPESCU, *Opinc.*, p. 21. — B. P.
HAȘDEU *Etym. Magn.*, p. 740.

Din cea mai fragedă vîrstă, din pruncie.

Să scie că albia se întrebuintează ca lăgăn, pentru copiiș cei
mici, mai ales pe la țără.

Francesul dice, de asemenea : *des le berceau.*

ALȚIȚĂ

Vezi *Birnelă.*

AMNAR

Vezi *Drac, Femeie*.

6535 *[△] Cât ai dà în amnar.

B. P. HAȘDEU, *Etym. Magn*, p. 1091.—S. FL. MARIAN, *Trad. Pop.*, p. 184.—G. POBORAN, *inst., c. Slătina, J. Olt.*

Cât ai scapără din amănar.

I. CREANGA, *Amint.*, p. 15.—B. ST. DELAVRANCEA, *Sultănica*, p. 83.

Intr'o clipă.

«La fântână mi-a fost masul, și n'am închis ochii *cât ai scăpără din amănar.*»—CREANGA.

6535_b * Nicl cât ai dà în amnar.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 104.

De loc, nicl o mică de cés.

Transversum unguem discedere.

Prov. Lat.

6536 * A rămânè fără amnar.

B. P. HAȘDEU, *Etym. Magn*, p. 1093.—DOBRE MARINESCU, *inv., c. Pîrvi-Roșu, J. Argeș.*

A fi în lipsă de un lucru cu totul trebuincios; a fi sărac cu desăvîrșire.

Să nu mai ajungă nime
Să bee 'n crișmă cu mine!
Că's fecior de gospodar
Și-am rămas fără de amnar.

Aurora Română, 1881, p. 16.

ANGLIE

Vezi *Haînă*.

ANTERIU

Veți *Arvinte, Cămașă.*

ARGEA

Veți *Bărbat, a se Grăbi, a se Pripi.*6537 * Δ La argea, fără vergea, n'ai ce cântă.P. GĂRBOVICEANU, *profes. Sem, Cl. VI.*

Când mergi unde-va fără cele trebuincioase.

A AȘTERNE

6538 * Δ Cum (îți) vei așterne așa vei dormi.

A. PANN, *Edit.* 1859, p. 57; III, 71.—P. ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p. 176; *Rev. Ist.* II, p. 160.—B. P. HAȘDEU, *Etyim. Mugn.*, p. 1962.—I. VALENTINEANU, p. 7.—I. IONESCU, II, p. 115.—GROSSMANN, *Dict*, 90, 92 & 157.—A. GOROVEI, *J. Succava*.—M. PASCULESCU, *la Intiln.* p. 11.—E. I. PATRICIU, *inv.. c. Smulț, J. Conurliu.*—H. D. ENESCU *inv., c. Zamostea J. Dorohoiu.*—EM. POPESCU, *inv. c. Ciocănesci-Mărgineni, J. Ialomița*—*Elev. Semin. Buc. Cl. VIII* prin P. GĂRBOVICEANU, *prof.*—GR. POENARU, *ing., c. Rassa, J. Ialomița.*

* Δ Cum îți așterni (vei așterne) așa vei dormi.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș. Banat.*—V. SAVA, *inv., c. Vașcoi-Băre sci, com. Bihor, Ungaria.*

* Cum va s'așterni așa va s'dorîni ¹⁾.

I. IONESCU, *profesor, c. Nevêsta, Macedonia.*

1) Cum o să așterni, așa o să dormi.

* *Cum va'ți așterni, acși vaî dormî¹⁾*

I COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

*△ *Care cum își așterne, așa dórme.*

IULIU GROFȘOREANU, *inv. c. Gal-
șa, comit. Arad.*

*△ *Cum ți 'i așterne, așa veî dormî.*

EN. BALTENU, *Lum. I. p. 87.* —
E. I. PATRICIU, *inv. c. Snulfi, J.*
Covurlui. — M. LUPESCU, *inv. c.*
Broscești, J. Suciava.

Cum ți-ai așternut, așa veî dormî.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 96.

*△ *Cum îți așterni, așa (și) dormî.*

HINTESCU, p. 7. — LAURIAN & MA-
XIM, I, p. 988. — REINSBERG-DURING-
SFELD, II, p. 376. — DR. G. HALLER,
I, p. 561. — G. ONIȘOR, *prof. Bêrlad,*
J. Tutova. — IUL. GROFȘOREANU,
inv. c. Galșa, comit. Arad — I. MIR-
CEA, *c. Lovnic, comit. Tîrnava-*
Mare. — DOBRE MMARINESCU, *inv.*
c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.

*△ *Cum ăți așternî așa dormî.*

I. LUNGU, *c. Sebeșul, comit. Sibiu,*
Transilvania.

* *Cum ți'i așterne (ți-așternî) așa te veî
culcă.*

DARONZI, p. 49 & 66. — DUMITRE-
SCU, p. 133. — E. B. MAWR, p. 7. —
V. FORESCU, *c. Folticeni, J. Su-
ciava.*

¹⁾ Cum îți vei așterne, așa vei dormi.

Precum îți vei așterne așa o să te culci.

A. PANN, III, p. 99.

Cum își așterne așa va dormi.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 113; II, p. 101.

Cum ești (își) va așterne, așa va (și) dormi.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 99.—
A. PANN, II, p. 21.

Cum ș-aă așternut, pre aceia să se culce.

D. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.* p. 367.

Cum își va așterne cine-va așa va zăcă.

D. TICHINDEAL, *Fab.* p. 375&426.

Cine cum își așterne așa va dormi.

Abecedar Ilustrat, p. 26.

Care cum își va așterne, așa se va și culcă.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 119; II, p. 105.

Cine precum 'și așterne, așa se culcă.

KAROLY ÁCS, p. 84.

Cum ne așternem așa vom dormi.

HELIADÉ-RĂDULESCU, *Bibl. port.* LXV, p. 123.

Cum își așterne cine-va așa dórme.

I. T. STEFANELLI, *Conv. Lit.* XVI.

*

Omul cum își așterne, așa se și culcă.

V. FORESCU, *c. Folticenii, j. Suciava.*

Ômenii dorm cum își aștern.

D. BOLINTINEANU, *Ielile*, p. 19.

*

Cum s-a așterne. așa a dormi.

AL. VASILIU, inv. c. Tătăruși, j.
Suciava.

*

Cum vă-ți așterni, așa va s'dorîni

N. ST. c. Nijopole, Macedonia.—
ILIE GHICU, prof. c. Perivoli, Epir.

Cum 'ți-așterîni, așa te culci.

ANDREIU AL BAGAV, Cart. Aleg.
p. 62.

Adică cum ne vom purta așa vom și petrece (GOLESCU).

Cum făptuesce cine-va, în bine sau în rău, așa i se răsplătesce; răul său binele, care ne vin, se trag din înțelepția sa greșita purtare pre care am avut-o, prin urmare, orî-ce trebă, să se facă cu precugetare.

Că precum îți vei așterne,
Și cum îți vei pune perne,
Așa o să mi te culci.

A. PANN. III. p. 99.

Comme on fait son lit on se couche.

Prov. Franç.

Quien mala cama hace, en ella se yace¹⁾.

Prov. Span.

Wie man sich bettet, so liegt man²⁾.

Prov. Germ.

He that makes his bed ill, lies there³⁾.

Prov. Engl.

Som man reder (til), så ligger man⁴⁾.

Prov. Dantz.

¹⁾ Cine face pat rău, în acela se culcă.

²⁾ Cum își așterne cine-va, așa se culcă.

Cine 'și face rău patul, se culcă d'asupra.

⁴⁾ Cum îl faci, așa te culci.

6539 * A'l aşterne bine la cîne-va.

G. POBORAN, c. Slatina, j. Olt.

Veđi a Incondeia.

A'l vorbi de rău.

AŞTERNUT

Veđi Sfânt, Tîvegă.

A Ț Ă

Veđi Ac, c. Ață Cap. XII, a Căr-
pă, Ți, Fir, Șerpar, Viță, Zapciă.

6540 *△ Ața se întinde până se rumpe.

IUL. GROȘOREANU, dasc. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.

Când unul se întinde peste puterile sale.

6541 Trage ața cât să nu se rupă.

IORD. GOLESCU, Mss. II, p. 114.

Adică să nu aduci pe om la dăsnădejduire (GOLESCU).

6542 Nu trage pré mult că se rupe ața.

IORD. GOLESCU, Mss. II, p. 110.

*△ Nu întinde ața ca se rupe.

E. I. PATRICIU, inv. c. Smulți, j.
Covurlui.

Nu întinde ața să se rupă.

C. NEGRUZZI, I, p. 251.

Veđi Córdă.

Adică să nu superăm pré mult și piste puțină pe supușii
noștri, că rămânem fără ei (GOLESCU).

Lacomia la om nu e bună.

*Nimium tendendo funem abrumpis*¹⁾.

Prov. Lat.

Trop tirer rompt la corde.

Prov. Franç.

*O s'tind tant on coron qu'i casse*²⁾.

Prov. Wallon.

*Subir multo a corda*³⁾.

Prov. Portug.

*Chi tropo la tira, la rompe*⁴⁾.

Prov. Venet.

*Trek het touwje niet te styf, of gy krygt het eind in de hand*⁵⁾.

Prov. Oland.

6543 *△ Ața lungă face noduri.

I. ARBORE, *ing. Buzău*.—DOBRE
MARINESCU, *inv. c. Pîrveu-Roșu, j.*
Argeș.

Cine se grăbește o pătește.

SNÓVĂ

Dracu, care fusese de atâtea ori păcălit de femeie, creșu odată că a găsit, în sfârșit, mijlocul de a-i pune capacu. Vede o țărancă care cosé o cămașă a bărbatului, pe prispa casei; se apropie de dînsa și 'i propune un rămășag. Fie-care va cosé o cămașă, și cel care va isprăvi, d'întăiū lucru va ține, pe cel-alt, vreme de 5 ani, slugă fără simbrie. Țis și făcut. Dracul care băgase de sémă că femeia rupea într'una bucăți mici dintr'un mosor de ață, își gătește un fir lung, lung cît toate ȝilele, făcându-și socotéla că va câștiga ast-fel tot timpul pre care 'l perdé femeiea tot rupénd la fire mici de ață și petrecéndu-le prin ure-

1) Trăgând pré mult rupi funia.

2) Se trage atât ața încât să rupe.

3) A totînde mult stóra.

4) Cine pré o trage, o rupe.

5) Nu trage frînghia prea tare, căci vei rămâne cu capétul în mână.

chea acului. Dar socotéla din tîrg nu s'a potrivit cu cea de-acasă, pe când femeia făcē douē împunsături dracul nici una nu isprăvea căci ața lui fiind pré lungă, îi trebuia vreme multă până să o tragă și, ba se înnoada, ba să rupē ast-fel că femeia a păcălit și de astă-dată pe dracul, care s'a jurat că nu să mai pune în póră cu dînsa.

*△
6544 Unde e ața mai subțire, acolo să rupe.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 12.—
Semin. Buc. Cl. VII prin P. GĂRBOVICEANU, prof.

*△
Unde este ața (mai) subțire acolo se rupe.

E. B. MAWR, p. 87.—I. G. VALENTINEANU, p. 35.—G. P. SALVIŪ
inv. c. Smulț, j. Covurlui. — IORD.
CĂLIN, *stud. j. Argeș.*

*△
Ața se rupe de unde'i (mai) subțire.

V. ALEXANDRI & L. ROSETTI, *Mss.*
—N. GH. IONESCU, *inv. c. Mamornița, j. Dorohoi.* — EM. POPESCU,
inv. c. Ciocănesci - Mărgineni, j. Ialomița. — P. GĂRBOVICEANU, *prof. c. Șuici, j. Argeș.*

*△
Ața se rupe pe unde e mai subțire.

V. SALA, *inv. c. Vașcoi-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

*△
Ața se rupe tot unde'i mai subțire.

GR. POENARU, *ing. Buzăi.*

*△
Ața se rupe de unde'i mai slabă.

M. LUPESCU, *inv. c. Broscești, j. Suceava.*

*△

De unde e așa (mai) subțire d'acolo se rupe.

AL. MARTINIAN, *j. Ilfov.*—V. FORESCU, *c. Folticenii, j. Suciava.*—E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.*—G. ONIȘOR, *prof. j. Tutova.*

*△

Așa subțire ușor se rumpe.

V. SALA, *inv. c. Zăvoeni, comit. Bihor, Ungaria.*

*△

Acolo se rumpe așa unde e mai subțire.

IL. GROFȘOREANU, *inv. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

Să ȋce pentru cei scăpătați când pierd și ceea ce au, și că necazurile puurea cad pe cei mai slabi (GOLESCU).

Cine e mai sărac, acela dă mai lesne de pagubă; săracul, de multe ori, pierde mai de grabă de cât bogatul.

*△

6545 *Mai mult așa de cât față.*

A. PANN, I, p. 133 & 137.—HINTEȘCU, p. 74. — S. FL. MARIAN, *Poes. Pop.* p. 133.—E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.* — FR. DAVÉ, II, p. 14.

Despre o îmbrăcăminte săracăciasă sau jerpelită.

Veche, ruptă, peticosă și cărpită peste tot,
Mai mult așa de cât față se vede în al ei port.

A. PANN.

*△

6546 *Nu face față cât așa.*

E. B. MAWR, p. 80.—E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.*—DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvoi-Roșu, j. Argeș.*

* *Maî scumpa ața de cât fața.*

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.*

Când unul, după o muncă multă, se alege cu nimica.

6547 * *Ėl strînge ața.*

IORD. GOLESCU. *Mss II, p. 14.*

Adică Ėl înfrînză la chîeltuell (GOLESCU).

6548 * *A'î tăià ața.*

A'î da drumul, a'l lăsă mai slobod.

Taie-mî ața ca crep, adică : lasă-mă să mă duc, că mor.

6549 * *S'a mai lungit ața.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. Focșani.*

E mai slobod, îî merge mai bine.

6550 * *Se tîrâe ațele după el.*

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

Veđi *Obîalđ.*

E sdrențeros, fôrte sârac.

6551 * *A se ține într'un fir (într'o) ață.*

A. PANN, I, 32 ; II, p. 89.—HIN-
TESCU, p. 201.—P. ISPIRESCU, *Leg.*
p. 108 — B. P. HAȘDEU, *Etym.* p.
2079.—DE LA VRANCEA. *Sultănica*,
p. 36. — FR. DAMÉ, I, p. 103 ; II,
p. 25.

Veđi *Cap. XII, c. Afđ,*
Viéřđ.

Abia se ține :

Necăjita lui viêtă
Să ține într'un fir de ață.

A. PANN.

Origina acestei điceri se pôte trage :

1° De la povestea spadei lui Damocles.

2° Mai probabil însă de la credința mitologică a ursitoarelor în care Cleto tórce firul vieței ómenilor, Lachesia îl trage și mesóră, iar Atrope, îl taie în césul morții. Acéstă credință există și astă-đi la poporul nostru.

Francesul đice, ca și noi : *sa vie ne tient qu'à un fil.*

*
6552 Până la un cap de ață.

ION NECULCE, *Letop.* II, p. 191 &
208 —B. P. HAȘDEU, *Etym.* p.
2080. — G. POBORAN, *inst. c.*
Slatina, j. Olt.

Până într'un cap de ață.

N MUSTE, *Letop.* III, p. 40. —
N. COSTIN, *Letop.* II, p. 49. —
B. P. HAȘDEU, *Etym. Magn.* p.
2080.

Veđi *Ac.*

Până la cel mai mic lucru; fără a lăsa nimic; tot.

«Mâncat'aú tot și pâne și dobitoc, și aú jăcuit tot, *pând la un cap de ață.*»—I. NECULCE.

«Aú scris tot ce aú avut prin care lor *pând într'un cap đ. ață.*»—N. MUSTE.

*△
6553 Nicî un capăt de ață.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 99.

Nicî cât un fir de ața.

A. PANN, III, p. 96.

Nicî ața.

A. PANN, I, p. 22

Absolut nimic.

«Numai vărul Ión Mogorogea, fecior de gospodar cinstit, nu luase *nici un capăt de ață*».—CREANGĂ.

«Nu stă să ne dai povață
Că *nici cât un fir de ață*
Nu-ți dăm prin gură să tragi.

A. PANN.

«*Nici ață* nu am tras prin gură de aseră pân'acum.»—PANN.

6554 * Pentru un fir de ață.

A. PANN, II, p. 11.

Pentru puțin, pentru un lucru de mică însemnătate.

«Când va fi 'mpărat, să scie și închisorea cum e,
Iar nu *pentru un fir de ață*, or alt ce-va vinovat,
Să 'l ție pe totă viața în pușcărie băgat.

A. PANN.

6555 Ca pe ață.

D. CANTEMIR, *Inst. Ierogl.* p.
126. B. P. HĂȘDEU, *Etym. Magn.* p.
2081.—FR. DANÉ, I, p. 103.

Vezi *Ciripie*.

Drept, fără cotitură.

«Iară pre malurile gârlei tot felul de pomăt roditorii și tot copaciul frunzos și umbros, de-a rîndul, *ca cum pre ață* de-a dreptul. frumos odrăsia.»—D. CANTEMIR.

6556 Ață.

RETEGANUL, *Prov. Ardel.* II, p.
65; V, p. 83 ap. *Etym. Magn.* p.
2083.

Adică în linie dreaptă, de-a dreptul.

«Buna muiere prinde a plânge și merge *ață* la curte.»—

RETEGANUL.

BAER

Vezi *Boi*, *Cal*.

BAGĂŢ

Vezi *Pipă*.

BAIE

Vezi *Căne*.

6557 Omul a intră în baie şi a nu se îmbăia nu se poate.

A. PANN, I, p. 117.—HINŢESCU, p. 131.

*△

Intri în baie, trebuie să te băieşti.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulţi, j. Covurlui*.

Se dice mai ales pentru cei cari urmăzeş pildele rele.

6558 La baie, într'o baie, şi bun şi rău se spală.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 39.

La baie, într'o baie, unul intră şi altul iese.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, Asem.* p. 201.

Se dice pentru cele de obşte muşerî (GOLESCU).

*△

6559 Dacă ai pe cine să te baie în baie, te faci sănătos.

G. BANULESCU *inv. c. Pietroşiţa, j. Dîmboviţa*.

Adică dacă e cine să-ţi de ajutor, să te caute.

6559, A trimite la baie

FR. DAMĂ, I, p. 113.

Vezi *Feredă*.

A trimite să se plimbe.

BALAMA

6560 * A scóte din balamale.

A necăji, a supără pre cine-va.

6561 * A eși din balamale.

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.* —
MĂGURĂ, *prof. j. Prahova.* — FR.
DAMÉ, I, p. 114.

A'și eși din balamale.

Veđi Opréla, Țițind.

1° A se supăra.

2° A fi ciocnit, țicnit.—j. *Roman.*

Sortir de ses gonds.

Prov. Franc.

6562 * A i se slăbi balamalele.

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 1183.—
FR. DAMÉ, I, p. 114.

*
A i se muia balamalele.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j.*
Ol.

Slab la balamale.

FR. DAMÉ, IV, p. 70.

A'și pierde puterile, a fi fără putere.

Afrodita.—Ce ai?... ce ți'i?

Papă lapte.—Nimică... 'm'i o slăbit balamalele...

Afrodita.—Ești bolnav?

Papă lapte.—Așa 'm'i pare...

Kir Zuliaridi.

*
6563 A strînge în balamale.

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.*

Vezi *Ușă*.

A sili să facă ore-ce, a constrînge cu vorba.

BĂLEGAR

Vezi *Muscă*.

BARIȘ

6564 A'și dà barișul pe cefă.

B. P. HĂȘDEU, *Etym. Magn.*, p.
2533. — DE LA VRANCEA, *Trubad*,
p. 148.

A perde rușine, a'și dà pôlele peste cap. Se ȃice numai pentru femeile măritate, de ore-ce fetele mari obicînuiesc a umblă cu capul gol.

«Nu țin (Moldovenii) lucru mai rușinos, de cît a se vedé pèrul capului la o femeie căsătorită sau vèduvă, și este crimă capitală a descoperi în public capul unei femei. Din contră, pentru fetele feciore este rușinos a'și acoperi capul, fie chiar și cu cea mai subțire pânză, căci capul descoperit e semnul castității.»

DIM. CANTEMIR, *Descr. Mold.* p.
139.

Jeter son bonnet par dessus les moulins.

Prov. Franc.

BASMA

Vezi a *Luă, Parale,*
a *Spune.*

*△
6565 Lnași bazmana ?

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci, j.*
Vâlcea.

Vezi *Colac.*

Ai căpëtat ce-va pentru ce ai făcut sau ce ai ȃis ?

La nunțile țărănești ori-ce îndatorire se plătesce cu o basma, cusută frumos. Așa stolnicul, lăutarul, bucătarul, chelarul, fratele de ginere, sora de mirăsă, pochinzăresele, cel ce merge cu merindele, cel ce spune orațiile, nașul, nașa, etc., au ca daruri, și ca resplată a serviciilor ce le face, câte o basma.

În cazul de față minciuna sa și ceea ce spui cui-va fiind luată drept un serviciu de aceea se întreabă «lua-și basmaua ?» adică: «îți plăti fiind-că spuseși ?»

6566 * Are ti gilire cu basmallu, are ti cu fătăllu ¹⁾.

D. A. MILESCU, *stud. e. Gopești*,
Macedonia.

Fie-care lucru trebuie regretat după cum merită.

6567 * Se duce la vie cu pómă în basma.

GR. BĂLĂNESCU, *c. Focșani, j. Putna*.

Veți *Vie*.

A duce un lucru unde nu' de lipsă.

6568 *△ Basma curată.

D-NA Z. JUVARA, *c. Fedesci, j. Tutova*.

Veți *Batistă*.

Adică ne-vinovat, ne-prihănit.

6569 * A eși basma curată.

S. I. GROSSMANN, *Dict. p. 187*.

Veți *Batistă*.

A se desvinovăți.

6570 A scóte basma curată.

FR. DAMÉ, *IV, p. 36*.

¹⁾ Sunt lucruri pe cari le jlesc cu basmaua și altele cu marama.

A desvinovăți pre cine-va de o piră care i s'a adus.

BASTON

6571 *△ E un fluera-baston.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți, j*
Covurluiă.

Ușurel la minte.

BATĂ

Veți Brânză

6572 *△ Nu ajungî la bete,
Dacă nu ai spete.

V. FORESCU, *c. Broșteni, j. Suceava.*

Nu poți ajunge unde doresci, nu'ți poți îndeplini scopurile,
daca nu ai pe nimeni care să-ți de ajutor.

6573 *△ A'l dă pe bete.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 62.—
LAURIAN & MAXIM, I, 170.—A. DE
CIHAC, I, p. 24. — P. ISPIRESCU,
Rev. Ist. I, p. 227 ; *Leg.* 279. —
V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 410.—GR.
JIPESCU, *Opinc.* p. 99.—I. BĂNESCU,
prof. j. Roman.—G. POBORAN, *inst.*
c. Slatina, j. Olt.

*
A da pe bete afară.

S. I. GROSSMANN, *Dict.* p. 5.—A.
PANN, III, p. 24 & 127.—FR. DAMÉ
I, p. 131.

1° A'l învinge, a'l învăță minte.

Rău pe rău, pe bete 'l dă.—IORD. GOLESCU.

Intr'o clipelă 'l ar dă pe bete logofetii și mari d'aici.

P. ISPIRESCU.

2° A gonî.

«Il dele pe bete din ostrov».

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 279.

3° A'l înşelă.

6574 A dà pe bete faptele cui-va.

E. SEVASTOS, p. 173.—FR. DAMÉ,
I, p. 131.

A'l dà de gol, a ride de dinsul.

«Baba de frică spune cum nu mai avé chip să trălescă
cu feciorîl până nu le-o aduce fata şi le dà pe bete tóte faptele lor.»
—EL. SEVASTOS.

BĂTĂ

Veđi *Cap. I, c. Bătă, Olă.*

6575 *△ Rămânî bătënd pe bătă (băţu).

V. SALA, *dasc. c. Sébişu, comit.*
Bihor, Ungaria.

*△ Vine bătënd pe bătă.

IULIU GROFŞOREANU, *dasc. c. Gal-
şa, comit. Arad, Ungaria.*

Aî păpit'o, aî suferit o daună ; n'ai făcut nicî o ispravă.

6576 *△ Două bate în mine şi una 'n câne.

GHEORGHIŢ CRISTE, *c. Vaşcoî, comit.*
Bihor, Ungaria.

Îi merge rău.

6577 *△ Nu 'ţi rădică bătă asupra capului tău.

P. MIHUŢĂ, *c. Vaşcoî, comit. Bi-
hor, Ungaria.*

Nu înălța pre vrăjmașul tău, care în urmă te va lovi.

6578 * Δ Stă rezemat în băta.

Junimea (ziar), an. III, No. 15

Să bizue pe forța brutală, amenință.

6579 * Δ Să'ți bați urma cu băta.

*C. FLĂMÂND, c. Borgo-Susenț,
comit. Bistrița-Năsăud, Transilv.*

6580 * Δ Și cu porcul gras în bătătură, și cu porumbi în
pătul nu se póte.

*C. C. BUNGEȚIANU, c. Cosovăț, j.
Mehedinți.*

Veđi *Slănină*.

Celuī carī ar vré două lucruri de odată, să-sī facă interesele
și să nu'l coste.

BĂTȚURA

6581 * Δ Bătătura'n fundătură.

*GAV. ONIȘOR, prof. c. Schiopeni,
j. Fălciū.*

Se ȃice celuī care se așeză, cu lucrul, drept în fața casei, si
ne împedecă ast-fel de a intră saū a eși.

BATISTĂ

6582 * Δ Batistă curată.

*E. I. PATRICIU, inv. c. Smulți,
j. Covurluiū. — C. TEODORESCU,
inv. c. Lipova, j. Vasluiū.*

Veđi *Basma*.

Acelaș înțeles ca la No. 6568.

6583 * A eși batistă curată.

FR. DAMÉ, I, p. 321.

Veđi *Basma*.

Acelaş înţeles ca la No. 6569.

- 6584 *△ Costică, batista 'ţi pică.
Iea-o, Lénă, şi-o ridică.

T. BĂLĂŞEL, *inv. c. Ştefănesci, j. Vâlcea*.

Se dice când doi tineri se iubesc cu înfocare.

Este obiceiul ca fetele şi băieţii să'şi dé unii altora, ca amintire, inele, bete, colane, batiste, etc. Aceste lucruri se pòrtă până la însurătore orî măritare, când, dacă nu s'a'ũ însoţit amîndoi, se înapoîeză celui în drept, şi îşi primesc schimbul.

BECIŪ

- 6585 *△ Nicî tu 'n beciŭ, nicî eũ pe casă.

C. POSSA, *Scol. inv. c. Humuleşti, j. Némţu*.

Nicî tu pré jos, nicî eũ pré sus.

BELCIUG

Veđi *Porc*.

- 6586 * A'î pune belciug în nas.

S. MIHĂILESCU, *Şezăt, II, p. 74*.

- *△ A'î atîrnă belciugu de nas.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulţi, j. Covurluiŭ*.

A prinde pe cine-va. A se face stăpân pe dinsul, a'î învîrti cum vrem noi, a'î luă de nas, prin asemănare cu urşii cari, petrecându-li-se câte un belciug prin nară, sunt siliţi, vrînd ne-vrînd, să asculte de poruncile orî-cui, fie şi de ale unui copil.

BÊȚ

Veđi *Bărbat*, Cap. I, c. *Bêț*,
Bătrân, *Câne*, *Cuvînt*, *Bătă*.

6587 A dà la om fără bêț.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 427.

Veđi No. 451.

A fi îndrăzneț, obraznic.

«Bietele copile, ce rușinoșe 's! Veđi dacă le-am crescut cum se cade?... ear nu ca dimonu cela a cucónei Nastasicăi, care *dă la om fără bêț*».—V. ALEXANDRI.

6588 * Δ Trone, cu apa 'n bêț.

V. IFRIM, *stud. c. Corodesci*, j.
Tutova.—Maior P. BUDIȘTEANU, j.
Ilfov.

Veđi No. 444.

Se ȓice la vorbe ne-potrivate.

6589 * Cată a bêț.

I. BANESCU, *prof. j. Roman*.

Caută bătae. Se ȓice pentru cei ne-astimpărați, carți nu se pòrtă cum ar trebui.

6590 * Δ A stă de bêț cu cine-va.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina*, j.
Olt.

Să ține mereu de cine-va, îl tot urmăresce ascultându'î și observându'î ori-ce vorbă, ori-ce faptă, ori-ce mișcare.

6591 * Δ A merge pe bêț.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina*, j.
Olt.

Vedî *Clomag, Prăjină.*

A plecă repede dintr'un loc, dar gol puşcă. Se dice în ris de cel care'şi pune în gând să mérgă unde-va, dar nu are mijlóce.

6592 *△ A vorbi de-a béţul

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,*
j. Vaslui.

Vorbesce réstit, ameninţător.

BICIŪ

Vedî *Cur, Dumnegeu,*
a Fugî, Sbiciu.

6593 *△ A plesni din biciu.

M. CANIAN, *publ. j. Iaşi.*

Adică a fi în voiea sa, a isbuti, a se bucură.

A BICIUI

6594 * A biciui.

Vedî *a Şfichi.*

A muştră cu asprime.

BICIUŞCA

Vedî *Măciucă.*

BINIŞ

6595 *△ Cinci inşi p'un biniş.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j.*
Ol.

Când mai mulţi trebuie să'şi împartă un lucru de puţin preţ şi care, de altmintealea, nici nu se pré pôte împărţi.

BÎRNA

Vezi Ochii, Primar.

BÎRNÉȚA

6596 *[△] Nici lelea cu bîrnéță, nici badea cu altițe.

V. FLORESCU, c. Fălțiceni, j.
Suceava.

Bărbatul să fie bărbat, și femeiea, femeie.

Românul numește :

1° *bîrneț*, așa ce se vîră prin bata cloricilor și ițarilor de vară, într'un mod figurat: *bîrneț de moșie*, o fâșie de pământ.

2° *bîrnéță*, împletitura ce o pun băeții, mai ales flăcăii, la traista ce poartă de-a șold.

3° *bîrnețe*, incingătorea femeilor, la munte, peste catrință.

BLANA

Vezi Cap. X, c. Blandă,
Căptușelă, Cojocar, Popă.

6597 * Să ne întorcem la blană.

ICS în *Paloda*, An. XI V, No. 27.—
D-NA L. ALBERTI, c. Bêrlad, j. Tu-
tova.

Vezi Cojocar.

Să ne întorcem la ale noastre, de unde am plecat.

«Și acum, vorba cojocarului să ne întorcem iar la blană».

Revenons à nos moutons.

Prov. Franc.

6598 * A'î scutură blana.

Vezi Cojoc.

A'l bate.

6599 Ca petecele la blană.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, Asem.*
p. 101.

Arata un mare număr.

BLANA

6600 Blană.

L. ȘĂINEANU, *Dict.* p. 96.

A lică întins, ne-mișcat.

«Zăcu *blană* nouă țile».

A BLĂNI

6601 * Δ A blăni.

GAV. ONIȘOR, c. *Nășdud, Transil-*
vania.—FR. DAMÉ, I, p. 139.

Adică a bate.

«Bine mi ți l'a *blănit*».

BOBOU

6602 * Δ Ca boboul.

B. P. HĂȘDEŢ, *Etym. Magn.* p.
2775.

Adică negru.

«Cu cămașa ca *boboul*».

Boboul este o îmbrăcăminte de-asupra, subă saŭ zeghe, care se pŕtă în comitatul Făgărașului.

BOLD

Veđi *Cap. X, c. Bold,*
Domn.

6603 * A auđit'o cât un bold și a făcut'o d'un cot.

M. CANIAN, *public., j. Iași.*

Vezi No. 2558.

Se dice pentru cei mincinoși.

BOLTA

6604 Dă boltă trebuință sormanul nu are.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 94.

Adică săracul dă cămară, pentru că n'are ce pune într'însa.
(GOLESCU).

BORDEIU

Vezi Obiceiul, Sat.

*△ 6605 Un bordeiu să ai, numai să fie al tău.

H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, j. Dorohol.*—I. G. VALENTINIANU, p. 30.—EM. POPESCU, *inv. c. Cio-cănesci-Mărgineni, j. Ialomița.*

*△ *Un bordeiu să'l ai, numai să fie al tău.*

V. SALA, *dasc. c. Băleni, comit. Bihor, Ungaria.*

*△ *Un bordeiu să ai, cât de rău, numai să fie al tău.*

A. PANN, *Edit. 1889*, p. 175 ; I. p. 188. — HINȚESCU, p. 18. — FR. DAMÉ, I, p. 150. — DOBRE MARI-NESCU, *c. Pîrvi-Roșu, j. Argeș.*

Bordeiul, fie cât de rău, măcar de ar stă în papainóge, numai să fie al tău.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* I. p. 453.

Vezi Colibă.

Să ai cât de puțin, numai al tău să fie, și, precum dice

Cantemir: «Maî fericit este cine-va cu strîmt traiû la locaşul sşu, de cât cu tôte desfatările în casele străîne». *Ist. Ierogl*, p. 97.

*Domus propria, domus optima*¹⁾

Prov. Lat.

*Casa mia, casa mia,
Per picina che tu sia,
Tu mi pari una badia!*²⁾

Prov. Ital.

*Eigen was Wie gut is das*³⁾.

Prov. Germ.

*Sætt er all (flest) à sjálfs búi*⁴⁾

Prov. Island

*△
6606 Maî bine în bordeiul tşu de cât în palatul
altuia.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţ*, j
Covurlui.

*△
Maî bine în bordeiul meû de cât în pa-
latul tşu.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Comă-
niţa, j. Ol.*

Veđi Colibă.

Arată fericirea omului în casa lui.

6607 Câte bordee, atâtea capete.

BARONZI, p. 60.—HINŢESCU, p. 18.

1) Casa ta; casa cea maî bună.

2) Casa mea, casa mea, cât de mică să fii, imi pare că eşti o monastire.

3) Când e ceva al tşu ce bine este.

4) Tot e dulce în casa omului.

Veđi *Obiceia*.

Arată ne-potrivirea ie părerii, gusturii, etc.

6608 *△ Câte bordeie,
Atâtea obicele.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, j. Ilfov*. — C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, j. Vasluii*. — GR. POENARU, *ing. c. Focșani, j. Tutova*.

Veđi *Sat*.

Acelaș înțeles ca la No. 6607.

6609 *△ Nu fie-care bordeiu are splină de teiș.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Epureni, j. Tutova*.

Adică nu trebuie să judeci după aparențe.

6610 *△ N'ai ușa la bordeiu.

Se ȃice celui care, intrând în vre-o casă, lasă ușa de perete, vraise.

BORFAȘ

6611 *△ A fi borfaș.

D-NA Z. JUVARA, *c. Fedesci, j. Tutova*.

Adică pungaș. De la *borfe*, lucruri din casă, ca perne, lăicere, etc. Are acelaș înțeles și aceeași întrebuințare ca cuvîntul *găinar*.

BORFOIU

6612 *△ A fi borfoiu.

S. MIHĂILESCU, *Șezăt. II, p. 72*.

Omul cu trupul greoiu, desfigurat.

BOTĂ

Vezi *Olă, Socotă.*

BRĂCINAR

6613 Dacă te ține brăcinarul.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 247.

Vezi *Cură.*

Dacă poți, dacă îndrăsnesci.

6614 * Δ A fi tare în brăcinar.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci, j. Vâlcea*

A fi bogat.

BRANȚ

6615 * I-am pus branțu.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j.*

Vezi *Sbanț.*

Olă.

1° L'am domolit, l'am făcut să tacă.

2° L'am păcălit.

Branțul, este un fel de petec ce pun cismari la încălțăminte.

BRĂȚARĂ

Vezi *Meșteșug.*

BRICÉG

Vezi *Cosac, a Muri.*

6616 * Nu'i tale bricégul.

P. BUDIȘTEANU, *maior, j. Ilfov.*

N'are îndrăsnélă de a face un lucru.

6617 *△ A feşteli bricégul.

I. VEJA, *prof. c. Alexandria, j. Teleorman.* — GAV. ONIŞOR, *c. Simila, j. Tutova.*

Veđi Băf.

A nu isbuti în încercările sale, a păţi o ruşine.

«Umblă binişor că'mi festelesci bricégul».

BRICIU

Veđi a Rade.

6618 Briciul pré ager se ştirbă.

Tribuna (ziar) an. 1885, p. 26.

Cine nu'şi păzesce gura, o pate.

6619 Incércă briciul la capul meü.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 17.

Veđi Bărbierie.

Să dice pentru cei ce nu sunt destolnici la meşteşugul lor (GOLESCU).

6620 *△ La așa obraz, așa briciu.

GR. ALEXANDRESCU, *magist. c. Focşani, j. Putna.*

Veđi No. 6890.

I s'a dat după merit, după om şi cinstea; are un înţeles mai mult defavorabil.

Boilé băş boilé traş¹⁾.

Prov. Turc.

1) Aşa cap, aşa briciu.

BRINIȘOR

6621 * Δ A 'și dà brînișorul.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olț.*

A avé a face cu cine-va, a se dà de partea cuî-va.

La țără, flăcăii fură brinișorul fetelor cu cari sunt în dragoste, arătând ast-fel că se iubesc și sunt ca și logodiți.

BRIŮ

Vezi Cap. XXI, c. *BriŮ*,
Lingură, Mînz, Resteu,
Topor.

6622 * A fi (se ține) de briŮ cu cine-va.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 252.—
FR. DAMÉ, I, p. 157.

A stă de briŮ cu cine-va.

GR. JIPESCU, *Opinc.* p. 99.

Vezi *Gdt.*

A fi foarte prietin cu cine-va.

«Une-orî ne și place să stăm de briŮ cu dregătorii, și să nu dăm arătării relile ce făptuesc ei».—GR. JIPESCU.

6623 * A se lua de briŮ cu cine-va.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 253.

A intră cu cine-va în strînse legături, mai ales cu unul care este pe o treptă mai josă de cât noi, sau nedemn de a ne fi prieten.

6624 * Prinde s'nă ținem brîn cu brîn¹⁾.

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

1) Trebuie să ne ținem brîu cu brîu.

Sa ne ajutăm unul pe altul.

6625 *△ A fi un tîrîe-brîu.

V. ALEXANDRI, *Teatru*, 452, 463, 826 & 1279.—GR. JIPESCU, *Opinc.* p. 71.—BARONZI, p. 96.—S. I. GROSSMANN, *Dict.* p. 176.—FR. DAMÉ, IV, p. 164.—DOBRE MARI-NESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.* GAV. ONIȘOR, *c. Dobrovăț, J. Vasluii*,—GH. IONESCU, *inc. c. Bros-carț, J. Mehedinți*.—G. P. SALVIU, *inv. c. Smulț, J. Covurluii*.

Veți Calțavetă, Obelă.

1° A fi cărcotaș, buclucaș, arțăgos, zurbagiu.

Înainte vreme, ômeniî buclucași lăsaû într'adins să le a-tirne un colț al briului, când umblaû pe poduri, și se legaû de nenorocitul care, din păcate, îl călcaû fără să bage de sémă.

2° Derbedeû, sare—garduri.

«Nu ți-e rușine obrazului să te porți cu Adela ca un tîrîe-brîu ! Dar ce lipsește copilei de te-ai apucat a călca în strachini verzi».

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 1279.

3° Bádărang, nătâng.—*J. Argeș.*

4° Om neglijent în afaceri.—*J. Mehedinți*.

«Așa să hiți toți apăi, ha : da nu ciufuliți, milcitori, papă-lapte pierde-véră, merăi și tîrîe-brîu».—GR. JIPESCU.

6626 * Până în briu.

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 161.

Până la briu.

P. ISPIRESCU, *Snóve*, p. 61.

Veți Gât, Genuchiû, Glesne.

Arată un grad mijlociû în învățatură.

«Unii dicéu că sciă carte până în glesne ; alții dicéu că până în genuchi ; érá alții *până în brâu*. De m'ar fi întrebat pe mine, eu le-aș fi spus ca sciă carte până în gât».—ISPIRESCU.

BRÓSCA

Veđi *Cheie*.

BULÉNDRA

6627 Buléndră.

AUREL CANDREA, *Rev. Nouă*, VII, p. 408. — L. ȘĂINEANU, *Dict.*, p. 116.—FR. DAMÉ, I, p. 166

Veđi *Cârpă*.

Femea desfrinată, lepedătură.

BUMB

Veđi *Haină*.

BURETE

Veđi *Cap. II & VII.*
c. *Burete*.

6628 Buretele până nu'l storci, apă din el nici cum scoți.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, Asem.*
p. 163.

*△

Până nu'l storci, buretele nu dă apa.

C. IONESCU, c. *Sinesci, J. Iași*.

De la cel sgărcit, până nu'i ieși cu sila, dă bună voie nimic veđi (GOLESCU).

*△

6629 Nu poți (să póte) cu burete (le)
Să bați piron în pörete.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 95 ; II, p. 34.—HINȚESCU, p. 20.—DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvi-Roșu, J. Argeș*.

*△

*Cu burete nu poți bate un cuiu (un piron)
în perete.*

IORGU BEREĂ, c. *Urlași*, J. *Fălciu*.

*△

Cu burete nu se (póte) bate cuiu în perete.

E. I. PATRICIU, *ino. c. Smulț*,
J. *Covurluiș*.

1° Omul pré bun nu'l ascultă nimenea. Stăpânul, cel mai mare, trebuie să fie mai aspru, ca să fie ascultat de slugile saș supuși lui.

2° Cu un nevoiaș nu poți face lucru mare.—J. *Argeș*.

3° Cu nimica tot nimica se face.—J. *Fălciu*.

6630 A bate cu burete
 Piron în pērete.

G. MUNTÉNU, p. 72.

A încercă o muncă peste pntință.

*

6631 A trece (trage, sterge) cu buretele peste ce-va.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 238.—
T. CODRESCU, *Uricar*, XXII, p. 42.—
I. I. C. BRĂTIANU, *Florica*, J. *Mus-
cel*.—FR. DAMÉ, IV, p. 104.

A dá uităreî, a ȧertă greșala saș faptele rele ale cui-va.

Passer l'éponge sur une faute.

Prov. Franc.

*

6632 Bé (suge) ca un burete.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, Asem.*
p. 203.

Pentru cel care bé mult.

Boire comme une éponge.

Prov. Franc.

6633 * El storcea ca p'un burete.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, *Asem.*
p. 168.

A scote parale, folose multe de la cine-va.

BUZUNAR

Vezi *Miere, Rață.*

6634 Când nu 'ți sună 'n buzunare
Pățimesci de gălbinare ¹⁾,
Și de friguri grele 'n pungă
Cu scuturătură lungă.

A. PANN, III, p. 138.

Vezi *Gălbinare.*

Arata cât de rău este când omul nu are bani.
Românul mai dice : *sănătate goală, jumătate de bolă.*

6635 *△ Ieă dintr'un buzunar și bagă într'altul.

I. BĂNESCU, *prof. J. Roman.*

Să dice pentru cel sgârcit.

6636 Ari ș-chatra ș-oălu n-dzepi ²⁾).

PER. PAPAHAĞI, *Zweit. Jahres.*,
p. 176.

Cel puternic pôte, după cum vroește, să facă bine sau rău
cuî-va.

6637 Ca cel ce-și căftă mula n-dzepi ³⁾).

PER. PAPAHAĞI, *Zweit. Jahres.*,
p. 160.

Crești bine ceea-ce dorești.

1) Galbeni n'are.—Notă de A. Pann.

2) Are și pétra și oul într'un buzunar.

3) Ca cel ce 'și căuta călăra în buzunar.

6638 * Par'că o scóse din buzunar.

A. PANN, III, p. 8.—HINȚESCU,
p. 21.

1° Se ȕice la auȕul unei prostii saȕ unor cuvinte fară rost.

2° Când unul trântesce minciuna îndată, pe ne-gândite.

6639 * A'l avé în buzunar.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vaslui.*—GR. ALEXANDRESCU,
c. Focșani, J. Putna.—G. POBO-
RAN, *inv. c. Slatina, J. Olt*

Veȕi Tășcuȕă.

A avé pre cine-va în mână, la discreȕia sa.

Avoir quelqu'un dans sa manche (bourse).¹⁾

Prov. Franc.

6640 * A fi tot cu mâna în (la) buzunar.

A. PANN, III, p. 28.—HINȚESCU,
p. 105.

A fi darnic, cheltuitor.

CACIULA

Veȕi *Acru, Albină, An, a Bé, Burtă, Cap, Căpșină, Casă, Chel, Conciu, Flóre, a Judecă, a Oua, Păldrie, Pasci, Për, Prietin, Suliă, a Umblă, Urechie.*

Laurentiu Topeltin ȕice :

«Românii de Ardél ai noștri pórtă haínele lungi, imbrăcat tot trupul; ne fac mare învătătură portulul din vecii de demult, care au ȕinut părȕile aceste de la Septentrion, care haíne pomenesc un das-cal, anume Marȕiales, că se chiamă Endromida, port vechiȕ, nemân-

1) Punga se purtă, înainte, în mânăca hainei.

dru, era bun de luna lui Decembrie. Slice aŭ de pislă». Iar *Miron Costin* adaogă: pe limba noastră glugă, care spun că și boerii aice, în țără, mai de mult purta chivere ca acele.—*Letop. Mold.* I, p. 71.

*△
6641 Ce'Y căciulă nu'î tulpan.

G. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulț,*
J. Covurluiă.

Arată superioritatea barbatului față de femei.

△
6642 Ce'Y căciulă nu'î tulpan; căciula pôte se cadă
și 'n glod, și o ieă și o scutură, și tot că-
ciulă. Dar tulpanul când o cădă, apoi îi rău.

S. MIHĂILESCU, *Șezdt.* I, p. 220.

Greșela femeii nu se pôte sterge nici îndreptă atât de ușor
ca a bărbatului.

*△
6643 Căciula când cade jos, o scutur ș'o puu în cap;
dar tu cărpă?

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
J. Vaslui.

Acelaș înțeles ca la No. 6642.

*△
6644 Până la an multe căciul'Y român pustii.

N. BIRJARU, *c. Pitești, J. Argeș.*

Acelaș înțeles ca la No. 11.

*△
6645 Badea cu căciula albă
De departe par'că 'î babă.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,*
J. Vaslui.

Se arată, în bătae de joc, omul sarac și leneș care nu e în
stare sa'și cumpere o căciulă neagră.

Țăranul pörta caciulă neagră. Cele albe sunt mai puțin cău-
tate și mai eftine.

- 6646 *△ Badea cu căciula lungă
N'are nici o para 'n pungă;
Iar cu căciula rotunjoră
Are în pungă grămăgioră.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova*,
J. Vasiuîn.

Vezi *Pălărie*.

Omul fudul e calic, căci cheltuesce pré mult pe îmbracă-
minte și pe nimicuri.

- 6647 *△ Nu se cumpără omul pe căciulă.

ZAMFIR G. NEGOESCU, *inv. c.*
Jideni, J. Râmnicu-Sărat.

Omul nu se judeca după exterior.

- 6648 După plóie, și căciulă dă óie.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 91.—
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist. II*, p. 165.—
Abec. Ilustr. p. 29.

Dupa plóie căciula de óie.

KÁROLY ACS, p. 84.

- * *Dupa plóie (plóe) caciulă.*

N. ST. c. *Nijopole, Macedonia*.—
C. IONESCU, *inv. c. Nevésta, Mace-*
donia.—V. DIAMANDY, *prof. c. Me-*
șova, Macedonia.

- *△ *După plóie nu mai trebuie căciulă.*

AR. GOROVEI, *c. Folticeni, J. Su-*
ceava.

Vezi *Chepeneag, Ipínea*.
Manta, Zărculă.

1° Să ȋdice când, după un rău, ne mai supără și cu bagjocuri.—
(GOLESCU).

2° Când ne vine un lucru dupa vreme.

6649 *△ Căcîula plătesce.

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvoi-
Roșu, J. Argeș.*—VARRON, p. 30.

Veđi Turc.

Răspuns ce se dá când nu vrei sa platesci.

Veđi în Varron, snóva privitoare la acésta ȋdicere.

6649, *△ Bună ȋiua, căcîulă, ca stăpânul n'are gură.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Sêrbii, J.
Tutova.*

Pentru cel mojić.

6650 *△ Să'mî ard căcîula pentru un chitic!

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,
J. Vaslui.*

Veđi Păduche, Purice.

Să mă supăr pentru atăta lucru!

6651 Căcîula ta, când va află taîna ta, în foc s'o bagî.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 105.*

Veđi Cămașă.

Ne arată cât dă ascunsă trebuie sa păzim taîna noastră (GO-
LESCU).

6652 *△ Ce ? căcîula nu mă ține banî ?

GAV. ONIȘOR. *prof. c. Dobrovăț,
J. Vaslui.*

De e lucru cât de mic, tot trebuie să puî preț pe el.

6653 *△ Cine te întrébă de ce pîr eșî este căcîula.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 83.*—
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvoi-
Roșu, J. Argeș.*

Adică cine va să te scie; nimeni te bagă în sémă (GOLESCU).

6654 Dă cât căciulă dă 61e, mai bine cu capul gol.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 117.

Adică să cinstim mai mult calitatea lucrurilor (GOLESCU).

6655 Căçula al Gog va s-facă ¹⁾.

PER. PAPAHAĞI, *Zweít. Jahres*,
p. 157.

A face un lucru nefolositor.

Er schiff't im Winde.

Prov. Germ.

6656 *△ Căciula nu se pórtă vara.

V. SALA, *inv. c. Petrósa, comit.*
Bihor, Ungaria.

Când se face óre-ce în afară de vreme.

6657 De aveai căciulă nu încăpeai cu capu 'n pórtă.

T. SPERANȚIĂ, I. p. 257.

Se dice omului prost.

6658 *△ La așa cap așa căciulă.

S. MIHĂILESCU, *Sezdt.* II, p. 219. —
H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea*,
J. Dorohoi. — AVR. CORCEA, *paroh*,
c. Coșteiu, Banat. — GAV. ONIȘOR,
prof. c. Dobrovăț J. Vasluțu. — G.
P. SALVIU & G. I. PATRIGIU, *inv.*
c. Smulț, J. Covurlui. — V. FO-
RESCU, *c. Folticeni, J. Suceava.* —
D-RA EC. SIȘMAN, *inv. c. Adam*,
J. Tutova. — B. P. HĂȘDEU, *Etym.*
Magn. pag. 1978.

¹⁾ Căciula lui Gog, va să facă.

*△

D'aşa cap aşa căciulă.

GH TOMLESCU, *inv. c. Broscari, J. Mehedinţi* — ANDR. MARINESCU, *inv. c. Humele, J. Argeş*. — PREOT C. BUNGEȚIANU, *inv. c. Cosovëţ, J. Mehedinţi*.

*△

Aşa cap, aşa căciulă.

Semin. Buc. cl. VIII prin P. GÂRBOVICEANU, *prof.*

Dupa cap ş-căculă¹⁾,

PER. PAPAĞAGI, *Zweit. Jahres*, p. 161.

*

Ahtări capete ce aŭ, ahtari căciuli s'pórtă²⁾.

V. DIAMANDY, c. *Meşova, Macedonia*.

*

Ahtare cap, ahtare căciula³⁾.

ILIE GLICU, *prof. Arminciŭ, Epir.* — I. COYAN, c. *Ianinŭ, Epir.*

*

Cata caplu ş-căciula⁴⁾.

I. COYAN, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Veđi Chiulaf, Fes.

Vrënd să arate că i s'a dat după merit saŭ a pătit vre-o întimplare potrivită cu firea lui. Are un înţeles mai mult de-favorabil.

SNÓVĂ

Ţice c'a fost odată un negustor Turc. El venind într'o ȕi, într'un sat, la o casă, să găzduiescă, şi vędënd acolo o scrófă, cu mai

¹⁾ După cap şi căciulă.

²⁾ Atari capete ce aŭ, atari căciuli să pórtă.

³⁾ Atare cap, atare căciulă.

⁴⁾ După cap şi căciula.

mulți purcel mic, după dinsa, întrebă pe gazdă ce sunt aceia, fiind-că el nu mai văduse asemenea animale. Gazda îi răspunse, că aceea este o scrôfă cu purcel; îi mai spune că scrôfa fată de câte două și trei ori pe an, câte șapte, opt sau zece purcel de odată.

Atunci turcul se miră foarte mult de repețiciunea cu care se înmulțesc aceste animale și numai de cât, se hotărî ca, de tot capitalul ce are, să cumpere porci, creșterea că are să se îmbogățească tot așa de repede.

Cum dăse așa și făcu. Incepu a cumpăra porci de toți banii câți are, și în scurt timp strînse o turmă mare de porci.

Dar nu trecu multă vreme la mijloc, și dete și brânca într'înșii, și muriră de se stinseră, așa că nu 'i mai rămase de cât câți-va purcel. Atunci turcul se puse de 'i tăia și pe aceștia, și piețele porcelor le dete ca să 'i facă o căciulă. Când căciula fu gata, o și puse în cap și se duse la tirg. Acolo îl întâlniră o mulțime de prieteni de ai seși și vădându-l, numai de cât îl întrebară ce a pățit de și-a făcut o așa căciulă? El le răspunse: *La așa cap, așa căciulă, așa căciulă trebuie, pentru că a trebuit să-mi vîr toți banii în porci, din care prină am rămas calic.*—*Şezătore.*

Boilé bdaş, boilé traş¹⁾.

Prov. Turc.

Wie der Herr, so der Knecht²⁾.

Prov. Germ.

*△
6659 Căcăcea fratele miresei cu căciula afumată.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* I, 454.—

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Avramesci*,
J. Tutova.

Arată nevîrstnicia omului.

6660 Cioc sealeam de la jupân Ibriam, că şi-a făcut căciula şalvarî³⁾.

P. ISPIRESCU. — L. ŞĂINEANU,
Semas. p. 360 & 469.

La vorbe nepotrivite.

1) Aşa cap, aşa briciu.

2) Atara creier, atara pălărie.

3) *Cioc sealeam* cuvinte turceşti însemnând : multă sănătate.

6661 * Δ Nu rup căciula până te vîd.

GH. TOMESCU, *inv. c. Broscari, J. Mehedinți.*

Se întimplă curînd.

6662 Cu căciula într'o parte.

IORD: GOLESCU, *Mss. II, Asem.*
p. 130.

În semn de ne-păsare.

6663 * A purta căciula pe-o ureche.

FR. DAMĂ, III, p. 300.—M. CĂ-
NIAN, *publ. j. Iași.*

A nu'î păsă, a 'și bate joc de ore-ce.

6664 * Δ A îndesă (tufli) căciula pe urechî.

G. POBORAN, *inv. c. Slatina, J. Olt.*—D-NA Z. JUVARA, *c. Fedesci, J. Tutova.*

A se face că nu scie. Arată ne-păsare pentru ceea ce ni sî
spune sau ni sî cere.

Cuvîntul *a tufli* se aude numai în Moldova.

6665 * Δ A pune căciula pe-o sprîncenă.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Stefănesci, J. Vâlcea.*

A se fuduli.

O asemenea locuțiune, născută dintr'un obicei identic, se
întrebuințază și la Turci.

6666 Este cu musca pe căciulă.

P. ISPIRESCU, *Leg. I, 1872, p. 172*

A se adaogă la No. 2178.

6667 *△ Altă căciulă.

AL. ODOBESCU, I, p. 136.—P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* I, p. 230.—LAURIAN & MAXIM, I, p. 981.—FR. DAMÉ, I, p. 174.—S. I. GROSSMANN, *Dict. Germ.* p. 37.—L. ȘĂINEANU, *Semas.*, p. 348.—DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrou-Roșu, J. Argeș.*—B. P. HĂȘDEŬ, *Etym. Magn.* p. 921.—G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*—P. GÂRBOVICEANU, *c. Poenariș, J. Olt. Argeș & Comănița, J. Olt.*

Veđi Foie, Găscă,
Vorbă, Popă.

E altă vorbă, altă cestiune; s'a schimbat starea de mai nainte a lucrului.

În privința originii acestei dicțorii sunt două păreri:

Al. Odobescu, I, p. 136 ȃice:

«Pehlivanii arabi și hindici, ce 'i aduseseră din țera turcescă, făcură și feluri de năsdăvăni și de jocuri minunate și nevęđute locurilor năstre; unii săriaă în vęzduh, cu capetele în jos, peste opt bivoli puși în rînd, alții călcaă cu iuțelă pe o foiță de tulpă înținsă fără de-a se cufundă, iar unul mai ales schimbă în tot chipul o căciulă, care, cānd o aruncă pe pămēnt, se prefăcea în feluri de căciuli deosebite. De acolo a și eșit vorba romānescă: *altă căciulă!* cānd vrē omul să ȃică cā s'a schimbat starea de mai nainte a unui lucru».

D. B. P. Hășdeŭ, este de părere, ca ȃicerea a luat nascere din obiceiul atāt dacic cāt și romānesc de a se purtă căciuli deosebite, după ranguri.

A se asemēna cu ȃicerile de la No. 6658, 6669 și 6669¹⁾.

C'est une autre paire de manches.

Prov. Franc.

Das ist ganz etwas Anderes¹⁾.

Prov. Germ.

¹⁾ Este cu totul alt-ceva.

6668 *△ A schimbat căciula.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* I, p. 233;
Leg. I, 1872, p. 178.—HINȚESCU,
 p. 21.—FR. DAMÉ, I, p. 174.—Ma-
 tier P. BUDIȘTEANU, *J. Ilfov.*—DO-
 BRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu,*
J. Argeș.

1° A trecut de la un lucru la altul.

2° Și-a schimbat părerea.

3° Și-a schimbat purtarea.

Schimbarea căciulelor arată schimbarea, precum ȃicerea : *două capete într'o căciulă*, asemănarea părerilor.

Changer son fusil d'épaule.

Prov. Franc.

6669 Tot dintr'o căciulă scoși.

LORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 70.

Adică toți de-o părere (GOLESCU).

6669_b Doi la un gând ca două capete într'o căciulă.

D-NA Z. JUVARA, c. *Fedesci, J.*
Tutova.—LORD. GOLESCU, *Mss.* II,
Asem. p. 49.

Veți Căpșînd.

Acelas înțeles ca la No. 6669.

Deux têtes dans un chaperon.

Prov. Franc.

6670 *△ A umblă cu căciula 'n patru.

D-NA ECAT. ZANNE, c. *Bêrlad,*
J. Tutova.

*△ A umblă cu căciula 'n ȃece.

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-*
Roșu, J. Argeș.

1° A se căciuli la tota lumea.

2° A căuta mult și în toate părțile.

«Vei umbla cu căciula 'n patru până vei găsi altul ca mine».

*
6671 A'și lua căciula.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 981.

Vezi a se Căciuli.

A se umili, a se ruga cu smerenie de cine-va.

*
6672 Cu căciula 'n mână.

M. CANIAN, *publ. J. Iași*.

Cu rugămintă, cu smerenie.

6673 Căciula țiganului.

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 1377.

Vezi Țigan.

A se vedea la No. 4250 înțelesul, precum și snova care a dat naștere acestei diceri.

Vulpe.—.....Numai pentru atâta am dat eu două sute de galbeni.....Bree!

Arbore.—Ce'i-am spus eu?... Ha!t!.. Căciula țiganului.

Boier și Ciocoi.

*△
6674 A scăpat căciula pe apă.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci*,
J. Tutova.

Vezi Pălărie.

A pierdut orice, a dat un lucru fără voie, precum a dat țiganul de sufletul tatei căciula lui care căduse în apă, și n'a mai putut-o prinde.

*
6674_b A i se duce căciula pe apă.

L. COSTIN, *c. Banca, J. Tutova*.

A se pierde.

«Când vede că i se duce căciula pe apă, trecu la cel-l-altu».

*
6675 Pe sub căciulă.

Maior P. BUDIȘTEANU, J. Ilfov.—
ION PAUL, Transilvania.

1° Cu gura pe jumătate, în dorul lelii, nimic sigur sau hotărât.—J. Ilfov.

«Mai târziu mai răspundeu și ei câte-ceva așa, pe sub căciulă».

2° Fără înconjur de-a dreptul.—Transilv.

«Il scormonesce la inimă să dică și el o vorbă mai de-a dreptul, mai așa pe sub căciulă».

*△
6676 A sta sub căciulă.

D-NA Z. JUVARA, c. Fedesci, J.
Tutova.

Vezi Casă, Pălărie.

A nu avea locuință, a fi sărac lipit pământului.

«Par'că stai sub căciulă ! adică : par'că n'am casa mea».

*△
6677 A fi vecinic cu căciula pe cap.

GAV. ONIȘOR, prof. c. Simila,
J. Tutova.

1° A fi mândru, a nu se ruga de nimeni.

2° A nu avea trebuință de nimeni.

*△
6678 A da cu căciula 'n câni.

V. IFRIM, stud. c. Corodesci, J.
Tutova.—DOBRE MARINESCU, inv
c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.

*△
A svirlă cu căciula 'n câni.

E. I. PATRICIU, inv. c. Smulți,
J. Covurlui.

Vezi *Pălărie*.

1° Om svinturat, ne-statornic.— *J. Covurluiu*.

2° A fi bêt.

«A bêt de a dat cu căciula 'n câni».—V. IFRIM.

*△
6679 Până va da (să asvîrle) cu căciula în câne.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulţ, J. Covurluii*.—EM. POPESCU, *inv. c. Ciocănesc-Mărgineni, J. Ialomiţa*.

Până la îmbetare.

*△
6680 Până dă cu căciula în grindă.

Semin. Buc. cl. VIII prin P. GÂRBOVICEANU, prof.

Acelaş înţeles ca la No. 6679.

*△
6681 Păcat că te-a făcut Dumnezeu Român cu căciulă.

P. ISPIRESCU, *Leg. I, 1872, p. 174*.—L. ŞĂINEANU, *Semas. p. 353*.—HINŢESCU, *p. 163*.—S. I. GROSSMANN, *Dict. Germ. p. 227*.—DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roşu, J. Argeş*.

*△
De gebă mai pörtă căciulă.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vasluii*.

*△
Eşti om cu căciulă 'n cap.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Ol.*

Adică un păcătos, un prost, un Vladuţa.

*△
6682 De căciulă.

GAV. ONIŞOR, *profesor c. Dobrovêţ, J. Vasluii*.

De fie-care om, partea fie-căruî.

«Nu vine câte dece lei de căciulă».

6683 *[△] Cel cu căciula roșie.

M. POPOVICI, *com. Rupta, comit. Hunedioarei, Transilvania.*

Vezi *Tichie*.

Adică dracul.

«Fuge ca de cel cu căciula roșie».

A SE CĂCIULI

6684 *[△] A se căciuli.

GR. JIPESCU, *Răur. Oraș.*, p. 116.

Vezi *Căciulă*.

A se umili, a se rugă cu smerenie spre a dobândi ôre-ce.

CADRĂ

6685 N'o să o puiă cadră 'n perete.

A. PANN, II, p. 151.—HINȚESCU, p. 21.—P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 454.

Vezi *Cerchel*.

Despre cele cari le avem pentru întrebuințare iar nu de frumusețe, și ca să ne uităm numai la ele.

Să-ți iei nevastă de casă

Nici urită, nici frumoasă,

Că

N'o să o puiă cadră 'n perete.

A. PANN.

6686 * A fi (ca o) cadră.

Vezi *Perete, Tabloă*.

Adică foarte frumoasă.

CAFTAN

Vezi *Domn.*

6687 Orî caftan până 'n pămînt, orî strîngul dă gât.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 9.

Să ȃice dă cei dăznădăjduiți ce vor orî să móră, orî să do-
bândescă cinstea cea mai mare (GOLESCU).

*
6688 A îmbrăcă caftanul.

FR. DAMÉ, I, p. 176.

A se boeri; a deveni Domn.

6689 A luă un caftan.

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 1045

A fi bătut.

«Ar avé haz să iéu un caftan. De vreme ce'i tréba pe cîomag
apoî încep îndată.»

A CĂFTĂNI

*
6690 A căftăni.

Adică a bate.

CALABALÎC

Vezi *Buric.*

*
6691 A nu face cuî-va calabalic¹⁾.

LAURIAN & MAXIM, *Glosar.* p.
113.

A nu'i rupe mănecelul, a nu merge des său a nu stă mult
pe la dînsul.

*
6692 Unde e calabalic e și bucluc.

GR ALEXANDRESCU, *magistr. c.*
Focșani, J. Putna.

1) *Calabalic* are, pe turcesce, înțelesul de gunoier.

Unde este avere sunt și griji multe.

CĂLDARE

Vezi *Cazan, Cuiă, Oia.*

6693 *[△] Par'că'i fert într'o căldare.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Banca, J. Tutova.*

E rușinat, umilit.

6694 * A cădé din căldare în foc.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 298.—
S. I. GROSSMANN, 205.—FR. DAMÉ,
I, p. 175 & 182.

Vezi *Ceaun, Plăie.*

Adică din rău în mai rău.

Κάπνον γε φεύγων, εἰς το πῦρ παριέπεσον ¹⁾.

Prov. Elin.

De fumo ad flammam tendere ²⁾.

Prov. Lat.

Tomber de la poêle dans la braise.

Prov. Franç.

Uit de pan in't vuur springen ³⁾.

Prov. Oland.

Out of the fryingpan into the fire ⁴⁾.

Prov. Engl.

6695 *[△] Căldare ne-spoită.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Stoicesci, J. Tutova.*

Vezi *Ceaun, Țigan.*

Se dice de omul negru la față, și mai ales Țiganilor.

1) Fugind de fum, a căzut în foc.

2) Din fum a cădé în flacără.

3) A cădé din tingire în foc.

4) Din tingire în foc.

CĂLDĂRUȘĂ

Vești Cazan,

CALȚAVETĂ

*
6696 A'î legă calțaveta.

GAV. ONIȘOR, *c. Bêrlad J Tutoa*.—M. CANIAN, *publ. J. Iași*.

Supunere pré mare din partea unui ibovnic.

*
6697 Are cânte calțâvete? ¹⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela & Perivoli, Epir*.

*
Are cânele cultăvetă? ²⁾

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir*.

*
Di la câne cultăvetă? ³⁾

G. ZUCA, *stud. c. Elbasan, Albania*.

Când cerem de la unul ceea ce nu pôte să aibă, ceea ce nu i se cade.

*
6698 S-nu alași cultăveta asvarna ⁴⁾.

G. ZUCA, *stud. c. Civaia, Albania*.

Vești Brîu, Obelă.

Să nu fii cărcotaș, să nu cauți certă.

CALUP

Vești Cap. X, c. Calup.

*
6699 A mănca calupul.

A. de CIHAC, II, p. 555,—L. ȘAI-NEANU, *Dicț.*, p. 129.—S. I. GROSS-MANN, *Dicț. germ.* p. 36.

1) & 2) Are cânele calțavetă?

3) (Ceri) de la câne calțavetă.

4) Să nu lași calțaveta să tirăe.

Veđi Săpun.

A fi înșelat.

A se vedé, la cuvîntul Săpun, origina acestei điceri.

CĂMARĂ

6700 Cine iubescce din suflet pre cel din camară, mare fericire simte a'î zdvori afară la scară.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 106.

Iubesci pre cine-va, iubescce și tot ce'î a lui, tot ce'l înconjură.

6701 * Δ Cum ăl chemară, își din cămară.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 29.—
D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, *J. Tutova*. — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu*, *J. Argeș*.

Arată grabnica supunere spre slujbă (GOLESCU). Gata la în-tăia poruncă.

6702 * Δ Ce e în camară e și afară.

D. MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu*, *J. Argeș*.

1° E sărac cu desăvirșire.

2° Ce are cine-va în cap, aceea póte spune. — *J. Argeș*.

6703 * Are multe cămări.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c. Focșani*, *J. Putna*.

E bogat.

CĂMAȘĂ

Veđi a Bě, Chiabur, Diminétă,
Drac, Haină, In, Mórte, Om, Piele
Rufă, Sărac.

6704 Cămașa, fie cât de suptire, acoperě rușinea.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 32.

*△

*Cămaşa, cât de próstă, acopere ruşinea.**DOBRE MARINESCU, inv. c. Pîrou-Roşu, J. Argeş.*

1° Adică mintea, cât dă puţină, acoperă greşalele (GOLESCU).

2° Haina, fie cât de rea, în lipsă de alta, e bună.—*J. Argeş.*Veđi snóva de la No. 379, precum şi o variantă, a acestéia în *Povestea Vorbi*, I, p. 156—159.

*△

6705 Nu dă cămeşa pentru altu, ca tu să rămâi în pelea gólă.

I. GH. SIMION, elev c. Băsesi-Tămăşeni, J. Ildici.

Să dai, dar să mai opresci şi pentru tine.

*△

6706 Pruncul se nasce în pele gólă, alţii dau cămaşa pe el.

V. SALA, dasc. c. Vaşcoi-Beresci, comit. Bihor, Ungaria.

Când unul capetă de la alţii sau se înalţă cu ajutorul altora.

6707 Cămaşa veche umbli să o cârpesci şi mai rău o spargi.

A. PANN, III, p. 140.

Bétránul bolnav, când cauţi a'l vindecă.

*△

6708 În care cămeşă s'a mániet într'aceea s'a desmâniă.

I. CRÉNGĂ, Amint. p. 98. — C. N. TROTEANU, stud. c. Stănesci, J. Botoşani.

*△

*În care cămaşă te-ai supărat, în acea să te desuperi.**I. ARBORE, ing. J. Buzău. — DOBRE MARINESCU, inv. c. Pîrou-Roşu, J. Argeş.*

1° Arată nepăsarea noastră față de superarea altuia.

2° Când cine-va se supără și n'avem ce-l face, pentru ca sa-l treacă superarea.

6709 *△ Cămașa e mai aproape de piele (pele).

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 93; III, p. 102. — HINȚESCU, p. 23. — FR. DAMÉ, I, p. 186 *Semin. Buc. cl. VIII prin P. Gârboviceanu, prof.* — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrva-Roșu, J. Argeș.*

Cămașa e mai aproape de pelea omului.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 354.

*△ Cămașa e mai aproape de pele de cât haina.

Semin. Buc. cl. VIII prin P. GÂRBOVICEANU, prof.

*△ Cămașa e mai aproape de pele.

IULIU GROFȘOREANU, *dasc. c. Gal-șă, comit. Arad, Ungaria.*

Veđi Dinte, Haină, Piele.

1° Arată milă după gradul de înrudire.

2° Eu ca eu, de alții ce-mi pasă.

Γόνυ κνήμης ἔγγυον ¹⁾

Prov. Elin.

Plus près m'est char que m'est chemise.

Chr. GODEF. DE PARIS, XIII Siècle.

Pu près m'ès la car qō la camiso. ²⁾

Prov. Langued.

Das Hemd ist mir näher, als der Rock ³⁾

Prov. Germ.

1) Genuchiu e mai aproape de cât flural piciorului.

2) Mai aproape m.le carnea de cât cămașa.

3) Cămașa e mai aproape de cât rochia.

The smock is nearer than the petticoat.¹⁾

Prov. Engl.

6710 **Maî aprópe cămaşa dē cât anteriul.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 43.

*△

Cămeşa e maî aprópe de cât anteriul.

C. NEGRUZZI, I, p. 249. — FR.

DAMÉ, I, p. 76. — G. POBORAN,
inst. c. Slatina, J. Olt.

*△

Cămeşa e maî aprópe de cât antereul.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulŭ,*
J. Covurluiŭ.

*△

Tot maî aprópe cămeşa de cât antereul.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulŭ,*
J. Covurluiŭ.

Veŭi Dinte, Pele.

1° Adică maî mult n'e milă dē noi dē cât dē cei-l-altŭ (GOLESCU .

2° De rudă dē cât de străin, etc.

Tunica pallio propior est²⁾.

Prov. Lat.

La chemise m'est plus proche que le pourpoint.

Prov. Franç.

Tocca più la camicia che il giubbone³⁾.

Prov. Ital.

Közelebb az ing, mint a suba⁴⁾.

Prov. Magh.

1) Cămaşa e maî aprópe de cât fusta

2) Tunica e maî aprópe de cât mantaua.

3) Maî aprópe e cămaşa de cât haîna.

4) Maî aprópe e cămaşa de cât şuba.

6711 *△ Mai aprópe 'i cămaşa de cât cojocu.

Acelaş înţeles ca la No. 6710.

6712 * Cămaşea îmi-u cama aproapea di cânduşe ¹⁾.

D. A. MILESCU, c. *Gopeşti, Macedonia*.

Acelaş înţeles ca la No. 6711.

6713 *△ Cămeşa e mai aprópe ca sumanul.

C. TEODORESCU, inv. c. *Lipova J. Vasluii*.

*△ Cămaşa e mai aprópe de cât sutmanul.

E. I. PATRICIŢ, inv. c. *Smulţi, J. Covurlui*.

*△ E mai aprópe cămaşa (cămeşa) de cât (ca) sumanul.

V. FORESCU & A. GOROVEI, c. *Folticenî, J. Suceava*.

* Tot îi mai aprópe cămaşa de cât sumanu.

S. MIHĂILESCU, *Şezdt. I*, p. 219.

Acelaş înţeles ca la No. 6712.

6714 Cămaşa e mai aprópe de cât haîna.

I. G. VALENTINEANU, p. 17.

* Cămeşea îmi-u cama aproapea di straniu ²⁾.

D. A. MILESCU, c. *Gopeşti, Macedonia*.

Acelaş înţeles ca la No. 6713.

1) Cămaşa a mai aprópe de cât scurteica.

2) Cămeşa e mai aprópe de cât stralu.

- 6715 Nu te uita că 'î cămaşa albă, că pôte în cre-
det este stăpân pe dînsa.

A. PANN, I, p. 161.—HINȚESCU,
p. 23.

Despre săracul mândru.

- *△
6716 Cine umblă la Crăciun în cămeșă, la Pasce um-
blă cu cojoc.

N. JUVARA, c. *Popeni*, J. Fălciu.

Când iernă este caldă, primăvara va fi gerosă.

*A Noël au balcon,
A Pâques au tison.*

Prov. Franc.

- *△
6717 Cămașa 'î sa lipit pē spinare.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 32—
DOBRE MARINESCU, c. *Pirvu-Roșu*,
J. Argeș.

1° Adică nu mai are alt nimic (GOLESCU).

2° Se ȋice de cine-va bătut sdravên.—J. Argeș.

- *△
6718 Cămeșa copilului arată că ce mamă are.

V. SALA, *dasc. c. Nimăiesci*,
comit. Bihor, Ungaria.

Când se cunoște vrednicia omului după ore-carî semne.

- *
6719 A nu se mai încrede nici în cămașa lui.

FR. DAMÉ, I, p. 186.

Nu crede nici la cămașă.

HINȚESCU, p. 40.

- *△
Nu te încrede nici în cămeșa ta.

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.*

Veđi *Căciu.ă, Chimeșă, Căjoc.*

Pentru acel care nu se încrede în nimene; să nu spuî ce ai de gînd se faci dacă vrei să isbutesci.

«De Ț-ar sci cămășa sfaturile lui, o ar aruncă în foc.»—N. COSTIN, *Dir.* I, p. 391.

«De ar sci hațna de pre dinsul gîndul lui, o ar băgă în foc.»—GR. URECHIĂ, I, p. 170.

METELLUS.

Generalul roman Metellus, poreclit Macedonicus, ne putînd lua orașul Contrebia, în Spania, puse soldații săi să facă marșuri repede în toate direcțiile. Când se întăria pe un munte, când pe altul. Un prietin îl întrebă pentru ce atâtea mișcări: «Nu mă mai întrebă, răs-punse generalul, căci dacă aș sci că tunica cunosc gîndul meu, aș arunca-o în foc». Intr-o zi, după unul din aceste marșuri, se întorse repede spre Contrebia, găsi apărătorii ei nepregătiți și lua orașul cu asalt.

Que ta chemise ne sache ta guise.

Prov. Franç.

6720 A ajuns vremea (tréba) să nu se mai încredă omul nici în cămașa lui.

P. ÎSPIRESCU, *Rev. Ist.* I. p. 227.—*Gazeta Sătén.*, Dec. 1897.

Nu te mai poți încrede în nimeni.

*△
6721 Dăi și cămeș», și fugi.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
J. Vashuiă.

Veđi *Păla.*

Se despre pentru omul rău ; dăi ori-ce și scapa.

6722 *△ Pe unde scoți cămașa ?

I. ARBORE, *ing. Buzău*.—G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt*.—GAV. ONIȘOR, *Junimea, No. 16, J. Tutova*.—D-NA Z. JUVARA, *c. Fedesci, J. Tutova*.

Se dice unuia când l'am incolțit, și nu mai are în cotro, nu scie cum să ăasă din încurcătură saă ce să mai dică.

«Să te väd acum pe unde scoți cămașa».

6723 * Nu mai scie pe unde să pune (scöte) cămașa.

I. ARBORE, *ing. Buzău*.—ALFRED JUVARA, *c. Bërlad, J. Tutova*.

Nu mai are încotro, nu scie ce să mai facă.

6724 *△ Gata ca o cămașa de sócră.

D-NA Z. JUVARA, *Fedesci, J. Tutova*.—E. I. PATIGIU, *inv. c. Smulți, J. Covurluiă*.—GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c. Galați, J. Covurluiă*.

Veđi Iee.

1° Se dice de o trébă făcută de mântuélă, fără tragere de inimă.

2° Se dice pentru orî-ce lucru ce e gata, isprăvit.

Nora e datöre să dé sócrei o cămașă ca prin ácëta să dovedescă că scie să țesă pânza, să o crolescă, să o cósă și sa o și înflorescă cu bibiluri. Camașa sócrei e cel d'intăiă lucru care trebue să fie gata.

6725 *△ Cămeșă de sócră fără de mănici și fără de gură.

D-NA Z. JUVARA, *c. Fedesci, J. Tutova*.

Se dice de o trébă făcută de mântuélă, fără tragere de inimă, ne-isprăvită.

«Feciorul nu eși din hotărfirea maica-sa, nunta se făcu și baba își

luă cămaşa de sócră; ba încă ne-tăiată la gură: care înseamnă că sócra nu trebuie să fie cu gura mare, şi să tot cârtască de toate cele.»—
I. CREANGĂ *Prov.* p. 4.

6726 Până va eşi cu!-va cămaşa prin ismene.

A. PANN, I. p. 117.—HINȚESCU,
p. 12.

Să ȃice pentru cei cari béu până se îmbată.

6727 *△ Par'că am uscat cămeş! la acelaş sóre.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova*,
J. Vaslui.

*
A'şi uscă cămăşile la un sóre.

FR. DAMÉ, IV, p. 79 & 204.

Veđi *Rudd*, *Rufă*.

1° A trăi împreună, a avé aceleaşi interese.

2° A se înrudi.

6728 *△ Ce am uscat cămăşile pe un gard?

Maior P. BUDIŞTEANU, j. Ilfov.

Răspuns ce se dá acelu! care îşi ȃea nasul la purtare, se obrăznicesc.

Nous n'avons pas gardé les pourceaux ensemble.

Prov. Franç.

6729 *△ 'I-a uscat cămeşile.

GAV. ONIŞOR, c. Puiesci, J. Tutova.

Acelaş înȃeles ca la No. 6727.

6730 *△ O făcut cămeșă ismene.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vasluii.*

1° Și-a greșit planul, n'a isbutit într'o trebă.

2° A ajuns din cal, măgar.

6731 *△ Îl strînge cămașa.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulț, J. Covurluii.*

Nu pôte să facă saŭ să spună ce-va din mai multe pricinî.

6732 *△ A'și rupe cămașa (cămeșă).

AR. GOROVEI, *c. Folticeni, J. Suceava* — GAV. ONIȘOR, *c. Avramești, J. Tutova*. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, J. Covurluii.*

A avé un mare necaz. Să ȕice de cei cîudoși.

6733 *△ Ca pe mîneca cămeșei.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedesci, J. Tutova.*

Adică fôrte ușor.

«O să faci (cutare lucru) *ca pe mîneca cămeșei.*»

6734 *△ A ȕice (spune) pe gura cămeșei (cămeși).

GR. ALEXANDRESCU, *c. Focșani, J. Putna*. — G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.* — N. BUJORANU, *c. Voinesci, J. Tutova.*

1° Cam din gură și mai mult minciuna.

2° Spune din gură, dar din inimă cugetă alta.

6735 *△ S'a uîtat pe gura cămeșii.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

Adică îi merge rău.

6736 *
A rămâne în cămașă.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 354.—
FR. DAMÉ, I, p. 186.

A rămâne sărac, a pierde averea.

6737 *
În cămașă.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 354.

*
Numai cu cămașa.
Vezi *Deget*.

Adică săracă, fără nici o zestre.

«A luat'o numai cu cămașă.»

6738 *
Fără cămașă.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 354.

Acelaș înțeles ca la No. 6737.

6739 *
A'și dà și cămașa.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 354.—
FR. DAMÉ, I, p. 186.

Adică tot ce are pentru a dobândi ce-va sau a scăpa de vre-un rău.

6740 *
A'î lua și cămașa.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 354.

Până la cămașă.

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 290.

A'î lua tot, a'î despuia așa în cât se nu'î rămână nici cămașa pe dînsul.

6741 *
Arde cămașa pe el.

I. BĂNESCU, *prof. J. Roman*.

Veđi *Călcăie*.

De multă dragoste.

*△
6742 De sare cămaşa pe dînsa.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 4 ; *Pov.*
254. — T. BĂLĂŞEL, *inv. c. Ştefă-*
nesci, J. Vâlcea.

1° Plînge cu mare foc.

«Plîngé ca o mirésă de *săré cămaşa* pe dînsa.» — CREANGĂ,
Amint.

2° A tremură de frig.

«Clănţănéu de frig *de săré camaşa* pe dînşii.» — CREANGĂ, *Poveşti.*

3° A tremură de frică.

*
6743 A nu avé cămaşă pre sine.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 354. —
FR. DAMÉ, I, p. 186.

A fi sărac lipit.

*
6744 A se certă pe cămaşa cuî-va.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 354. —
FR. DAMÉ, I, p. 186.

Veđi *Vrabie*.

A se certă pe lucru străin.

Alusie la vestmintele lui Hristos pre carî şi le aŭ împărţit
soldaţii care 'l păzéu restignit pe cruce.

*△
6745 Nu'l încape cămaşa.

G. POBORAN. *inst. c. Slatina, J.*
Ol.

*△
Nu'l ţine chimeşa.

AVR. GORCEA, *paroh. c. Coşteiu,*
Banat.

1° Nu'l încapce locul de treburi multe ce are.

2° E ne-răbdător.

6746 Ca cămașa de piele.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, *Asem.*
p. 80.

Să lipesce.

CAMILAFCĂ

Vezi *Rasă*.

CANDELĂ

6747 Cine va să ți tie candela mai multă vreme, trebuie din vreme s'o umple de unt-dă-lemn.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 115.

Adică sănătatea, starea trebuie să îngrijască de ele (GOLESCU).

6748 * Candela pe sfârșit.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 24. —
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 456.

Vezi *Luminare*.

Să ție când se sfârșasce omul (GOLESCU).

6749 * Se sfârșesce unt-de-lemnul din candelă.

D-NA SM. LAMBRINO, c. *Găgesci*,
J. Fălciș. — GR. ALEXANDRESCU,
magist. c. Focșani, J. Putna.

Acelaș înțeles ca la No. 6748.

6750 Când unt-dă-lemnul se isprăvesce, candela se istovesce.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 34.

* După-țe s' bitisesce untulemnul s'astindze
candilă.¹⁾

D. A. MILESCU, c. *Gopeși, Macedonia.*

1) După ce se sfârșesce unt-de-lemnul se stinge candela.

Insemnéză sfîrșitul vieții (GOLESCU).

Este și o snová, care nu se pôte dă, și care este basata pe credința că, fie-care om are candela lui, care arde într'un loc anumit; când se sfîrșesce unt-de-lemnul dintr'insa, omul trebuie să móră.

6751 **Daca puî unt-de-lemn în candelă, iți va lumină.**

A. PANN, III, p. 28. — HINȚESCU,
p. 196. — *Rom. Glumeț*, I, p. 55.

Veđi *Vlădică*.

Fără dare de mită nu capeți dreptate la judecați.

CĂPENEAG

Veđi *Chepeneag*.

CĂPĚTĂIU

Veđi *Cap. XXII, Că-
pětăiū, Căscat*.

6752 *△ **Puseiū dorul căpětăiū.**

B. P. HĂȘDĚŮ, *Etym. Magn.* p.
205. — *Șezătóre*, I, p. 164.

A renunță la dragoste.

Frunđișóră mēr mustos,
Măi bădiță de om prost,
Spune-asă ră unde-ai fost ?
Eū de mult te-am așteptat
Pân cocoșul a cāntat;
Dac' am vēđut că nu vii,
Puseiū dorul căpětăiū
Cu jale m'acoperiī,
Și bine mă hodiniī.

Poes Pop.

6753 *△ **A'i pune capul căpětăiū.**

G. P. SALVIŮ, *inv. c. Smulfi, J.*
Corur'luīū.

A 'l ucide.

6754 * Δ A umblă fără (nici un) căpătâiu.

HINȚESCU, p. 193.—A. PANN, I,
p. 100.

Fără nici un rost.

Unde 'l trimești, unde 'l mâiui
Umblă fără căpătâiu.

A. PANN.

6755 * Δ A fi fără căpătâiu.

S. MIHĂILESCU, *Șezăt.* II, p. 72.

Om ne-statornic, derbedeu.

6756 * Δ Om fără căpătâiu; nici cățel, nici purcel.

V. FORESCU, *c. Dorna, J. Suceava.*

Vezi No. 1612

Se dice de omul care nu are nimic după dînsul, adică nici casă, nici femeie, nici copii.

CĂPISTERE

6757 * Δ A vedé alb în căpestere.

BARONZI, p. 47.—DOBRE MARI-
NESCU, *inv. c. Pîrveu-Roșu, J. Ar-
geș.*

* Δ A vedé alb în căpistere.

AL. MIHĂILESCU, *inv. c. Bușteni,
J. Prahova.*

* Δ A se vedé cu alba în căpistere.

P. ISPIRESCU, *Snóve*, p. 38.—S.
I. GROSMANN, *Dict.* p. 160.

*△

A adună alb în căpistere.

N. POPESCU, *Calend.*, 1882, p.
17.—L. ȘĂINEANU, *Semas.* p. 355.

*△

A adună alb în căpisterie.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J.*
Oit.

Alb în căpesterie.

DE LA VRANCEA, *Sultănica*, p.
229.

*△

N'a vădut încă alba în căpistere și . . .

P. ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p. 168.
HINȚESCU, p. 2. — V. RÂMBU, *c.*
Brănești, J. Dâmbovița.

Așteptă întâiu să vedem alb în căpistere 1).

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 166 ;
III, p. 133. — HINȚESCU, p. 8.—
B. P. HĂȘDEŢ, *Etyrn. Magn.* p. 706.
—FR. DAMÉ, I, p. 56. — G. DEM.
TEODORESCU, *Cercet.* p. 56.

*△

Sărac de n'are alb în căpesterie.

Semin. Buc. Cl. VIII prin P.
GÂRBOVICEANU, prof.

Vezi Strachină.

Adică făina în albia saŭ copaŭea în care se ține mălaiul,
și care se numesce *căpesterie*, *căpistere*, *căpisterie*, după loca-
lități.

1° A 'și atinge scopul.

2° A strînge ce-va avere, a legă gura pânzei.

«Spuse și Mitică tôte necazurile cu ucenicia, cu una, cu alta,
până ce se vădu cu alba în capistere. Acum ȕise el, Mărire Ție Dómnne
trăesc în largul meŭ».—ISPIRESCU, *Snóve*.

1) Hințescu scrie : așteptă întâiu să vedem alba în căpestre.

3° Să aibă răbdare până să se macine grâul, și apoi să cadă faina în lada morii.

Acest înțeles, arătat de D-l Hășdeu, Etym. Magn. p. 706 se poate da, mai ales, variantelor 6 și 7.

4° Atât L. Șăineanu cât și S. I. Grossmann dau pentru această dicere, înțelesul de: a se căsători, care 'mi pare a fi cu totul greșit.

În orî-ce cas exemplul citat de d. L. Șăineanu însemnează: a se îmbogăți.

«Cel mai mare fecior se făcură flăcăi unguresci și chiar băețanilor li ce făcuse de însurătoare, de le sfîrșea inima, și unchișului i se apropiă de a stă în colțul patului și de a vedea pe alții adunând pentru el, *alb în căpistere*».

5° Poate însemna, câte odată, și ce-va de hrană.

«Munca să se răpue și 'și ține casa cu rostul ei, stropind și deretecând prin vecini; pleca din revărsatul zorilor și se întorce pe la amurg *cu alb în căpistere*: cu d'ale gurei pentru ea, cu bobe pentru păsări». — *Sultănica*, p. 229.

6758 Până se ved alb (alb) în căpistere mî-a eșit
părul p'în căciulă.

BARONZI, p. 62 & 67.—HINȚESCU,
p. 25.

1° Până să mă ved cu ce-va parale, cu ce-va chiag la pungă, am așteptat și am muncit mult.

2° Arată o așteptare lungă, căci la móră se macină pe rînd.—
Etym. Magn. p. 706.

*△
6759 Până nu veđi alb în căpistere să nu cređi.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, J. Ilfov.*

Adică până nu veđi folosul, câștigul în mîna ta.

*
6760 Alb în căpistere se vede ?

IORD. GOLESCU. *Mss. II*, p. 3.—
I. ARBORE, *ing. J. Buzău.*

Să dice când cercetăm să vedem de găsim ce-va să ne folosim din ore-ce (GOLESCU).

E vre-o speranță să eșim la un sfârșit bun.

CAPTUȘÉLA

Veđi *Față, Petec.*

*△ 6761 Mai scumpă căptușala de cât blana.

D-NA Z. JUVARA, c. Fedesci, J.
Tutova.

*△ *Ține căptușala mai scumpă ca fața.*

TH. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv.*
c. Stăbieni, J. Dorohoi.

Când accesoriile te țin mai scump de cât principalul.

*□ 6762 A fi căptușéla cui-va.

A înlocui pre cine-va, fără însă a prețui cât dinsul.

Etre la doublure de quelqu'un.

Prov. Franc.

CÂRPĂ

Veđi *Căciulă, Gură,*
Nevéstă, Urechie.

6763 Nu e cârpă să o descoși și să o lepeđi.

A. PANN, *Edit. 1889, p. 104.*

Veđi *Nevéstă.*

Se dice pentru femeî.

*△ 6764 A purtă ca pe-o cârpă de dar.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiă,*
Banat.

Adică încóce și încolo fără nici un folos, numai de fală.

Cârpe se dăruiesc, mai ales la nunți, când apoi mulți le privesc luându-le din mână în mână.

6765 *
Cârpă.

FR. DAMÉ, I, p. 202.

Vezi *Bulândră*.

1° Pentru haînele rupte, sdrențerose.

«Haînele lor erau *cârpă*».

2° Femeie desfrînată.

«Vre să lea de soție *cârpă* lepădată de totă lumea».

3° Om slab, fără vlagă.

«Nu e om, e *cârpă*».

Francesul dice de asemenea : *c'est un chiffon*.

6766 *
A'l face cârpă.

A'l vorbi de rău.

«Il face lumea *cârpă*».

CASĂ

Vezi *Ban*, *Cap. IV c. Bărbat*, *Boi*, *Căciulă*, *Capră*, *Cap. XIX & XXI, c. Casă*, *Cînstii*, *Cioră*, *Condur*, *Copil*, *Cosă*, *Cuc*, *Cuiu*, *Cumnată*, *Datorie*, *Domn*, *Dumneșeu*, *Fată*, *Frunos*, *Livadă*, *Lup*, *Meșterug*, *Mirăsă*, *Nopțe*, *Pat*, *Petră*, *Praștie*, *Primar*, *Sete*, *Șilp*, *Știucă*, *a Tăcé*, *Talpă*, *Ulișă*, *Ușă*, *Zapis*.

TRADIȚIE POPORALĂ

La început casa a fost făcută de dracul. El nepricepându-se cum să facă să intre lumina într'însa, se apucă ca să care lumina cu oboroc. Dumneșeu, trecînd pe acolo, și vădîndu'l cum se necăjesce, s'a apucat și-a făcut ferești, la cari a pus însă *cruce* (cercevea). De atunci dracul nu mai are treabă cu casa. — *Șezătore*, III, p. 240.

6767 *[△] Casă cu două rinduri; sus cânil, jos stăpânil.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulfi, J. Covurlui.*

Adică bordei, în care locuiesc oamenii, și pe acoperișul caruia se știe că câinii au culcușul lor obișnuit.

6768 Dă casă nouă să te ferești, dă mulțere tinereă să te lipesci.

IORD. GOLESCU, *Mss. I, p. 329.*

Casa nouă e verde și te poți îmbolnăvi, mușerea tinereă e drăgostasă.

6769 *[△] Casa nu se ține cu miróse de fată mare.

IDEM, *Calend. Român, 1892.*—DoBRE MARINESCU, *inv. c. Pîraru-Roșu, J. Argeș.*

Vezi *Fată, Gogóșă, Oă.*

Fata, pe lângă alte însușiri, trebuie să mai aibă și sestre.

6770 * Câte sî-aî, nu'ți mîcă casa ¹⁾.

I. COYAN, *prof. c. Bădă, Epir.*

Sfatul părinților către fiii risipitori și, mai cu seamă, către cei cari se mărginesc numai la ce e strict necesar și nu se îngrijesc de rest.

6771 Dacă 'ți este casa gólă, bagă mărăcină în ea.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 116.*

De ți e casa mare, bagă un mărăcine, de cât pe fie-cine.

A. PANN, *Edit. 1889, p. 175.*

1) Câte sî aî, nu'ți mîcă casa.

Dacă 'ți este casa mare, bagă în ea un mărăcine, de cât pe fiește cine.

A. PANN, II, p. 81.—HINȚESCU, p. 28.

*△ *Dacă ți-e casa mare bagă mărăcină în ea.*

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, J. Ilfov.*

*△ *In casă, mai bine un mărăcine de cât pe fie-cine.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Co-mănița, J. Olț.*

*△ *Când ți-e larg în casă pune un spin în mijloc.*

D-RA EC. ȘISMAN, *inv. c. Adam, J. Tutova.*

*△ *Bagă în casă un mărăcine, de cât pe ori-cine.*

Semin. Buc. cl. VI prin P. GÂRBOVICEANU, prof.

Vezi Chiriaș.

Adică mai bine să băgăm mărăcină în casă și să o năpustim, de cât s'o dăm cu chirie (GOLESCU).

6772 *△ *Cine are străin
Are, în casă, spin.*

A. PANN, II, p. 81.—HINȚESCU, p. 181. — DOBRE MARIMESCU, *inv. c. Pîrveu-Roșu, J. Argeș.*

Acelaș înțeles ca la No. 6771.

6773 *△ *Pre cine primesci în casă, te scóte din casă.*

AVR. CORCEA, *paroh. c. Coștei, Banat.*

Când faci bine unuia, care în urmă se face stăpân în casa ta, și-ți dice ca Tartufe: *la maison est à moi, c'est à vous d'en sortir.*

*△
6774 Lesne a intră în casa omului, anevoie a eși.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci, J. Vâlcea.*

Vezi a Intră.

1° E bine a începe un lucru, anevoie a'î duce la capăt.

2° E bine a merge la cine-va, e anevoie a dobândi ceea-ce vrei de la dînsul.

*△
6775 Casa ce nu troncănesce, pustie se socotesce.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 25.*—
H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, J. Dorohoi.*—DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.*

Adică casa fără muieră pustie se socotesce, pentru-că, din vechime, muierile purtau conduri în picere, și când umblă, troncănă (GOLESCU).

*
6776 Casa nu s' face cu ună chétră.

D. A. MILESCU, *c. Gopești, Macedonia.*

Vezi, Zid.

Pentru casele unde nu sunt copii.

*△
6777 Casa ne-măturată
Ospeți așteptă.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, J. Covurlui.*

*△
Casa ne-măturată
Mosafiri (musafiri) așteptă.

D-RA EC. ȘIȘMAN, *inv. c. Adam, J. Tutova* — C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vaslui.* — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, J. Covurlui.*

1° Ast-fel se scusă femeile, când le apucă cine-va cu casa nemăturată sau ne-gătită.

2° Tocmai când cine-va nu e pregătit, e controlat de mai marii lui.

6778 La casa cui ne are,
Că mai bine 'i pare.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 38.

*△
*Ne ducem la casa cui ne are,
Că mai bine 'i pare.*

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,
J. Vaslui.*

Adică la cel ce ne iubesc, la ai noştri (GOLESCU).

*△
6779 Casa omului e şi iad şi raiu.

S. TEODORESCU-KIRILEANU, *J. Suceava*. — D-NA S. NÂDEJDE, *Universul (ziar) Martie*, 1899. — S. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vaslui.*

Arată bunurile şi ne-ajunsurile căzniceii. Se dice mai ales pentru femei cari, după împrejurări fac casa lor plăcută sau nesuferită bărbatului.

*△
6780 Ce e pe dînsul e şi în casă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 75. — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrou-Roşu, J. Argeş.*

△
Ce 'i pe el şi a-casă.

GR. JIPESCU, *Opinc.* p. 141.

Vedî *Ladă.*

Arată prosta stare a celui scăpătat (GOLESCU).

- 6781 * Cât îi pe mine, atâta'i și a-casă, ferescă Dumne-
neșu de foc.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c. Focșani, J. Putna.*

Acelaș înțeles ca la No. 6780.

- 6782 *△ Eă strălucesc în casă, și ale mele hirburi pē
masă.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 7.* —
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrviu-
Roșu, J. Argeș.*

1° Să ȋce pentru cele scăpătate, când se mândresc (GOLESCU).

2° În bordeiul meă eă sunt mai mare, și lucrurilor mele li
se cuvine întâietatea. — *J. Argeș.*

- 6783 *△ Cine nu'și laudă casa, casa pē el cade.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 81.* —
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrviu-
Roșu, J. Argeș.*

*
*Nicuchirlu ca i nu pignisescă casa, cade di-l
apilrusescce.¹⁾*

ILIE GHICU. *prof. c. Abela &
Bălsu, Epir.*

1° Să ȋce pentru cei ce'și laudă marfa lor dē vîndare, că
intr'alt chip, rēnâne ne-vîndută (GOLESCU).

2° Să'ți laudî nēmuli căci alt-fel, nu'ți dă nimenea nici o în-
semnătate.

- 6784 *△ Fie-care e stăpân în casa sa.

G. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,
J. Vaslui.*

*△
Tot omul e împărat în casa lui.

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrviu-
Roșu, J. Argeș.*

1) Stăpânul dacă nu'și laudă casa, cade de-l copleșesce.

Tot omul e domn în casa sa.

HINȚESCU, p. 47. — E. I. MAWR,
p. 12.

Fie-care e domn în casa lui.

AL. DUMITRESCU, p. 121.

Toți se povidescu en esae casa.¹⁾

FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I,
p. 15.

1° Omul, fie cât de mic, în casa lui e cel mai mare.

2° Fie-care e stăpân pe averea lui.

Charbonnier est maitre chez soi.

Prov. Franc.

Ognuno è padrone a casa sua.²⁾

Prov. Ital.

Mientras en mi casa estoy, Rey soy.³⁾

Prov. Span.

Iedermann ist Herr bei sich.⁴⁾

Prov. Germ.

A man's house is his castle.⁵⁾

Prov. Engl.

*△
6785 Nicăieri ca la casa omului.

D-NA Z. JUVARA, c. *Fedesci*, J.
Tutova.

△
Ca la casa omului nu'i nicăiurea.

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 135.

1) Fie-care (toți) e stăpân, în a sa casă.

2) Fie-care e stăpân, în casa sa.

3) Cât sunt în casa mea, sunt rege.

4) Fie-care e stăpân în casa sa.

5) Casa omului e castelul său

* *Pretutindenî e bine, dar a casă e mai bine.*

Maîor P. BUDIŞTEANU, J. Ilfov.

In tot locul e bine, dar e mai bine a-casă.

ACS KÁROLY, p. 80.

Acastă dicere se deduce din cea precedentă, şi precum dice Dim. Cantemir: „Coliba în țarina sa şi bordeiul în pământul său, de cât palaturile în străinătate, mai desfătăată şi mai frumoasă a fi socotiră. «Ist. Ierogl. p. 237.

Nicărei nu'î fericere
Omul ca la casa lui.

T. SPERANȚA, III, p. 204.

Nullus est locus domestica sede jucundior.¹⁾

Prov. Lat.

Non si dat mezus riposu que in domo sua.²⁾

Prov. Sard.

East or west, Home ist best.³⁾

Prov. Engl.

Ost oder West, daheim ist best.⁴⁾

Prov. Germ.

Свуда е добро, алъ кодъ куће најбољѣ ⁵⁾

Prov. Sérb.

Wšudy dobre, ale doma nejlépe.⁶⁾

Prov. Cech.

Mindenütt jó, de legjobb otthon.⁷⁾

Prov. Magiar.

1) Nicî un loc mai plăcut de cât casa unde locuieşti.

2) Nu e mai bună odihnă de cât în casa sa.

3) & 4) La est şi la west, acasă e mai bine.

5), 6), & 7) În toate părţile e bine, acasă e mai bine.

6786 *△ **Ajungî în casa altuia nu poţi şedé cum îţi place.**

A. PANN, I, p. 136.—HINȚESCU,
p. 28. — DOBRE MARINESCU, *inv.*
c. *Pîrnu-Roșu, J. Argeș.*

*Ajungî în casa altuia, cum îţi place nu
poţi şedé.*

*Ajungî la masa altuia, cum ţi-e gustul nu
poţi mîncă.*

*Ajungî în patul altuia, cum ţi-e voiea nu
poţi dormi.*

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 175.

*Cînd agîungi tru-a altui casă, nu poţi
s'şedî cum ţi-este vrerea ; nu poţi s'măci
cum ţi-este gustul ; nu poţi să dormi cum
'ţi-va truplu ! ¹⁾*

ANDREÎ AL BAGAV, *Cart. Ale g*
p. 91.

Acelaş înţeles ca la No. 6785.

6787 *△ **Vai de casa cu mulţi stăpîni.**

I. G. VALENTINEANU, p. 21.—
DOBRE MARINESCU, *inv.* c. *Pîrnu-
Roșu, J. Argeș.*

Unde toţi poruncesc şi nimeni nu ascultă.

6788 * **O-adră casa, pâlur s'tradzi !²⁾**

G. COYAN, *prof.* c. *Abala, Epir.*

Se dice de o femeie risipitoare care 'şi aduce casa în așa stare,
că dacă tîresci un mănuchiū de spinî prin ea nimic nu se va
prinde de el.

1) Cînd ajungi în casa altuia, nu poţi să şedî cum 'ţi este vrerea ; nu poţi să mă-
năci cum 'ţi este gustul, nu poţi să dormi cum 'ţi vrî trupul.

2) A făcut casa, spin să tragi (prin ea).

- 6789 *△ In casa lui să învîrtesci o mătă de coddă n'are de ce s'apucă.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluiș.*

- *△ Casa'i gólă ca o olă, de n'are de ce se prinde mătă.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vaslui.*

Adică e foarte sărac. Acelaș înțeles ca la No. 6788.

6790. *△ Ii urlă câni la casă.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Bêrlad, J. Tutova.*

Sărăcie intrupată; nici câni n'au ce mîncă la casa lui.

- 6791 Casă 'n doi pereți.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 25.*

Adică ne-unirea casnicilor (GOLESCU).

- 6792 *△ Casa 'i-e (mî-e) în trei pereți și cu ușa p'în (prin) pod.

A. PANN, *Edit. 1889, p. 45; I. p. 166; II, p. 144.*—HINȚESCU, p. 28 —C. MANOILESCU, *stud. c. Cosmesci, J. Vaslui.*

Acelaș înțeles ca la No. 6791.

- 6793 Casa lor este cu ușa prin pod și cu ferestrele pe sub pat.

P. ISPIRESCU, *Leg. I, 1872, p. 166, Leg. p. 291.*—HINȚESCU, p. 28.

Acelaș înțeles ca la No. 6792.

«Cu sluta în vatră casa ajunge să fie cu ușa prin pod și cu ferestra pe sub pat. Mai bine

Să muncesc
Și să trăiesc
Și ce'î place să iubesc!.

P. ISPIRESCU, *Leg.*

6794 A avé ferestre şi prin vârful casei.

SLAVICI, *Conv. Liter.* IX, p. 93.

Să ăice pentru cei proşti.

6795 La casa aprinsă şi vecinul vrăjmaş alérgă să o stingă.

A. PANN, III, p. 21.—HINŢESCU, p. 29.

Căci focul sé pôte întinde şi la tine.

Qui la maison de son voisin voit ardre doit avoir peur de la sienne.

HENRY ESTIENNE.

Tua res agitur, paries dum proximus ardet¹⁾.

Prov. Lat.

Es geht dich auch an, wenn deines Nachbarn Haus brennt.²⁾

Prov. Germ.

When thy neighbour 's house doth burn, be careful of thine own.³⁾

Prov. Engl.

*△
6796 Ardă casa mea, dar ardă şi a vecinului.

V. FORESCU, c. *Folticeni, J. Suceava.*

Veđi *Mórđ.*

Đice omul orbit de patimă.

*
6797 Dă foc casei ca să ardă şórecii.

Veđi *Mórđ.*

Se ăice de omul iute şi mânios care, pentru a'si prăpădi şi duşmanul, e în stare să se nenorocéscă singur.

*
6798 A se bucură ca de o casă aprinsă.

M. CANIAN, *publ. J. Iaşi.*

1) Lorul tău e în caua, când peretele vecin arde.

2) Te privesce şi pe tine, când casa vecinului tău arde.

3) Când casa vecinului tău arde, trebuie să te îngrijesci şi de a ta.

*△ *Imi pare rău ca după o casă aprinsa.*

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova.*
J. Vasluii.

Când se întâmplă o ne-norocire dușmanului.

6799 *△ *Acela strigă căruia îi arde casa.*

IULIU GROFȘOREANU, *dasc. c.*
Galșa, comit. Arad, Ungaria.

Se aplică la ómenii cari, pentru a scăpa de o crimă saú o faptă rea, comisă de ei, învinovátesc pe alții ca, prin apucătura asta, să scape ei.

6800 * *Cine nu alérgă să'și stingă casă, când s'ar aprinde ?*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c.*
Focșani, J. Putna.

Cine nu'și vré binele ?

6801 * *A unui îi-arde casa, altu s-aprinde țigara¹⁾.*

D. A. MILESCU. *Gazet. Maced.*
I, p. 3.

Veđi Ciubuc, Lulea,
A se Peptena, Ciubuc.

Unul petrece pe când altul e nenorocit.

6802 * — *Omule! îți au ars casa!*
— *Ș'apo'i! că eu îi am cheile.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c.*
Focșani, J. Putna.

Pentru omul prost.

6803 *Carle cumpăra casa facuta, nu plate ne iapna ne molta (salbún)²⁾.*

FR MIKLOSICH, *Rum. Unter. I,*
p. 9.

1) Unu-a îi arde casa, altu își aprinde țigara.

2) Cine cumpără casa făcută, nu plătesce nici varul nici nisipul.

Îți vine mai eștin să cumperi o casă făcută gata, de cât să o cladesci singur.

*Acheptez paix et maison faicte
Et vous gardez de vieille debte.*

Mots dorés, XVI-e Siècle.

6804 *[△] Casa fără perdele se pare pustie.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,*
J. Vaslui

Arată ne-îngrijirea și lenea celor cari locuiesc într'însa.

6805 * Casa fără perdele ca femeia (femeia) fără sprincene.

V. FORESCU, *c. Folticeni, J. Suceava.*—GR. POENARU, *ing. c. Focșani, J. Putna.*

Acelaș înțeles ca la No. 6804. Acestă dicere ne arată cât de înradecinat eră, înainte, la femeile noastre, obiceiul de a'și drege sprincenele.

6806 * Ună casă n'oadară hără¹⁾.

G. ZUCA, *stud. c. Cavaia, Albania.*

Acelaș înțeles ca la No. 2454.

6807 * Mută munți, mută casa²⁾.

G. ZUCA, *stud. c. Samarina, Epir.*

Când strigă cine-va foarte tare, săi face prè mare caz pentru un lucru de nimica.

6808 *[△] Nicî a-casă nu-î alésă.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, J. Covurlui.*

Arată o situație incurcătă.

1) O casă nu face oraș.

2) Nuntă munții, nuntă casa.

S N Ó V Ă

Ci-că o nevestă după ce fugise de la bărbatul său, fără vre-o pricină mai însemnată, și după ce a umblat multă vreme, fără să'și găsească un rost mai bun, dâni din rău în mai rău, ar fi dorit mai bine să se întorcă a-casă. Știind însă că acum bărbatu-său nu are să o laude pentru ceea ce făcuse ar fi ăis: dar *nici a-casă nu'î alăsdă*.

*△
6809 **Are casa sub căciulă.**

H. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, J. Covurluiș.*

Veđi No. 6676.

Nu are nici un adăpost, e sărac lipit pământului.

*△
6810 **Casa o are sub cușmă.**

AR. GOROVEI, *c. Folticenț, J. Suceava.*

Acelaș înțeles ca la No. 6809.

*△
6811 **Casa o are sub pălărie.**

V. FORESCU, *c. Folticenț, J. Suceava.*

Acelaș înțeles ca la No. 6810.

*△
6812 **Mă-o pus foc la casă.**

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vaslui.*

Veđi Ușă.

A purtat vorbe, a vîrit o intriga, de unde e traiu rău în casă.

*
6813 **Lapte di puii pörtă 'n casă! 1).**

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

Se ăice de omul vrednic caruia nu 'î lipsesce nimic în casă; are până și lapte de pui, adică chiar lucru carî nu există.

1) Lapte de pui pörtă în casa lui.

6814 *△ E cu casă în spinare ca melcul.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* III, p. 377.—DOBRE MARINESCU *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.*

Casa 'i e c'a melcului în spinare.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 45; I, p. 133.—HINȚESCU, p. 168.

*△ Iși pòrtă casa 'n spate ca cucumelcîu.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiă, Banat.*

Vezi Sărac.

1° Se ȋice de țiganiî nomadî, de ômenii carî se mută din loc în loc.

2° Pentru săracî.

Francesiî aũ ȋis, despre femeile carî 'șî cheltuesc tîtă averea pe îmbrăcăminte: *elles portaient leurs maisons sur leurs habit comme les escargots.*

6815 * N'are casă, n'are masă.

A. PANN, I, p. 133.—HINȚESCU, p. 29.

E cu totul sărac.

Il n'a ni feu, ni lieu.

Prov. Franc.

6816 * Par'că casă, masă n'are.

A. PANN, III, p. 5.—HINȚESCU, p. 29.

Pentru cel care vecînic lipsește de la casa lui și s'a făcut vătășel de mahala.

6817 * Nicî tu casă, nicî tu masă.

P. ISPIRESCU, *Snóve*, p. 47 —FR. DAMÉ, I, p. 205.

Nici tu masă, nici tu casă.

P. ISPIRESCU, *Leg.* 162 & 174,

1° Acelaş înţeles ca la No. 6815.

«*Nici tu casă, nici tu masă*, nimic, nimic, dară nimic n'avêu după sufletul lor». — ISPIRESCU, *Leg.* p. 174.

2° Nu vede de nimic, nimic nu deretică prin casă.

«De cum se făcă qioa, o luă la papuc la drum p'în sat. *Nici tu casă, nici tu masă*, nici tu de unele. La ea nu sciă de nimic». — ISPIRESCU, *Snóve*, p. 47.

3° Aşa de odată, fără nici o pricină.

«A doua qi *nici tu casă, nici tu masă*, băiatul începû éráşi să plângă şi să volescă să se întorcă la părinţi». — ISPIRESCU, *Leg.* p. 162

*△
6818 Nice în casă, nice-afără.

V. SALA, *inv. c. Vaşcoi-Băresci*,
comit. Bihor, Ungaria.

Nici nu intră; nici nu plécă. Ne-hotărit.

6819 De unde vii?—D'a-casă.
Unde te duci?—A-casă.

A. PANN, III, p. 5.

Pentru cei cari sunt vecinic pe drumuri.

6820 N'a stricat Domnul doaă case.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 47.

*△
N'a spart Dumneđeū două case.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 46; I,
p. 157. — HINŢESCU, p. 11.—DO-
BRE MARINESCU, *inv. c. Pîrou-Ro-
şu, J. Argeş.*

*
N'a stricat Dumneđeū două case.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c*
Focşani, J. Putna.

Dumnezeu nu sparge două case.

A. PANN, II, p. 135.—HINȚESCU.
p. 52.—P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* III,
p. 154.

Să ȋdice c nd, într'o căsătorie, am ndoi casnicii sunt răi.—(GO-
LESCU).

*△
6820 **E rea casa fără clopot.**

GAV. ONI OR, c. *Banca, J. Tutova.*

Adică fără copii.

6821 **A se porni ca de la o casă pustie.**

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 293.

Fără a '   lu   iua bună de la gazdă sa  de la cei de fa  .

 Cum se dă jos din pod cu lada, nu se mai duce să '   lea
 iua bună  i bine cuvintare de la sf nta Duminecă. ci pornesce *ca de
la o casă pustie*  i se tot duce  nainte .—I. CREANGĂ.

*△
6822 **Nu i-s porci  (vacile) a-casă.**

G. P. SALVI , * nv. c. Smul i, J. Co-
vurlui .*

Ve i Bo .

Acelea i  n elesuri ca la No. 1349.

*△
6823 **A veni de-a-casă.**

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 231 & 422.
—L.   INEANU, *Semas.* p. 356.—
P. ISPIRESCU, *Sn ve*, p. 48; *Leg.*
181 & 196.—G. P. SALVI , * nv. c. Smul i, J. Co-
vurlui .*—G. POBO-
RAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

A a mai vi  de-a-casă.

B. P. H  DE , *Etym. Magn.* p.
123. — V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p.
577, 635, 706, 902 & 1292.

*△
Acum mai vi  de-a-casă.

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 223.—E. I.
PATRICI , * nv. c. Smul i, J. Co-
vurlui .*

1° A pricepe, a înțelege, a se dumiri; a 'și veni în simțire, la cunoscință, la adevăr.

«Tochmai atunci își *veniră* și țeranii *de-acasă*». Acum înțeleseră șiretenia vorbeii cucónei». — ISPIRESCU, *Leg.* p. 181.

Susana.—Ai priceput acum?

Galuscus.—*Acu mai vii de-acasă*, dar n'am priceput, nici acu —, bine de tot, că vorbesci pré lute. — ALEXANDRI, p. 706.

2° A fi zăpăciți, a nu mai fi în apele sale.

«Nu mai înțelegem ce a păjit ómenii noștri, că *nu mai sunt*, ca mai înainte, *veniți d'a-casă*. Spun lucruri de ps ceea lume». — ALEXANDRI, p. 691.

3° A 'i place.

«Așa țărance *mai vii de-acasă*; să ai șapte sate pline». — V. ALEXANDRI, p. 231, 387, 981.

4° Ca să arate că cine-va s'a îndreptat. — J. Covurluiu.

*
6824 A fi a-casă în vre-o trébă.

A se pricepe ca să o facă.

«Cât despre lucrurile de timplărie *sunt a-casă*».

*
6825 A o găsi a-casă.

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 354.

Adică fată mare.

«Fata de împărat și fiul văduvei se invoiseră și se înscriă. Nici unul din amândoi, nu s'a căit, mai în urmă, pentru acesta. Vezi că el, în viața lui nu alunecase până atunci, eră curat cum îl făcuse măsă; și pe fata imperatului o *găsisse a-casă*. Copilul cu care eră însărcinată fată, când o goni tată-său, se născu, și se făcuse un băiat de se nu te înduri de el. Eră el, petrecând cu bine, își ultaseră de ne-
cazurile cele trecute».

6826 A face casă.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 493.

A se căsători.

*△
6827 A face casă cu cine-va.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 493 &
494 & 1212.—FR. DAMÉ, I, p. 204;
II, p. 6.

*
A duce casă bună cu cine-va.

1° A se învoi, a trăi în bună înțelegere cu cine-va.

«Cănele nu face casă cu pisica».

2° A se stabili, a se aședă, a ședé mult unde-va.

«N'am să fac casă nici cu voi».

*
6828 Om cu casă.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 494.

Om stabilit, însurat și cu ôre-care avere.

*
6829 A ținé (fi) de casa cuî-va.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 494.—

FR. DAMÉ, I, p. 204.

A fi omul casei, a fi clientul cuî-va.

*
6830 A sparge (strică) casa cuî-va.

A. PANN, I, p. 54. — LAURIAN
& MAXIM, I, p. 493.

1° A strică buna înțelegere între soți.

2° A face ca soții să se despartă.

*
6831 A fi stîlpul casei.

EN. BĂLTENU, Lum. I, p. 87.

Acel care ține o casă prin munca, priceperea, influența lui.

*
6832 O casă de copii.

P. ISPIRESCU, Rev. Ist. I, p. 232.—
IANOV, Conv. Liter. I, p. 24.

Vezi, Ciorbă.

Copii mulți.

CATALIGĂ

Vezi Pictor.

*△
6833 Par'că'î cu catalige în picîóre.

GAV. ONIȘOR, prof. c. Dobrovăț,
J. Vasluii.

Are picerile lungi.

CATARAMĂ

Vezi *Bătae, Prietin, Slujbă*.

6834 *△ Mai lasă din cătaramă.

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria*.

A lăsă mai slobod, a nu mă constringe așa de tare.

6835 *△ Îi slab în cataramă.

GAV. ONIȘOR, *ziar Junimea, No. 16. J. Tutova*.

Nu are putere, nu îndrăznește.

CATENĂ

Vezi *Lanț*.

6836 Catena de aur încă e catenă.

G. MUNTEANU, p. 150. — HINȚESCU, p. 30.

Ține omul care ține la independența lui.

Cuvîntul *catenă* se află și în poeziile populare:

Plugul cu catenă de fer legat.

CATRAFUSE

6837 *△ A'și luă catrafusele.

C. NEGRUZZI, I, p. 249. — E. I. PATRIGIU, *inv. c. Smulți, J. Covurluii*. — LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p. 125. — G. POBORAN, *inst. c. Slătina, J. Olt*.

A se cără de unde-va; a plecă, și mă ales vrînd ne-vrînd, dintr'un loc, dintr'o slujbă, etc.

Prendre ses cliques et ses claques.

Prov. Franc.

CATRINȚĂ

6838 * A 'i mirosi a catrință.

FR. DAMÉ, I, p. 212.

Pentru băeți când încep să se gândească la femei.

•O să începă a'i mirosi a catrință.. — I. CREANGĂ.

CĂUȘ

Veți Tărițe.

6839 *[△] Va (a) veni (el) drăguș la căuș !

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 179, 201 & 270. — S. I. GROSSMANN, *Dief.* p. 4. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, J. Covurluii* — GAV. O-
NIȘOR, *c. Dobrovăț, J. Vasluii*. —
G. POBORAN, *ir st. c. Slatina, J. Olt.*

[△] O m'î veni iar róta la știrbină și drăguș
la căuș.

GR. JIPESCU, *Rêur. Oraș.* p. 267
& 268.

A căde drăguș la căuș.

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 1413. —
L. ȘĂINEANU, *Semas* p. 342.

*[△] O mai ajunge drăguș, la căuș.

C. MANOILESCU, *stud. c. Cosmesci, J. Vasluii*.

*[△] Veî veni tu drăguș la căuș, vară este iernă
este.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. Ga-
lați, J. Covurluii*.

Vești Ólă.

Imi vei încăpé în mână, vei mai avé nevoe de mine, vei mai veni iarăși la mine, să te ajut, dar va fi pré târziu.

A se vedé origina ȕicerii și înțelesul cuvintului *drăguș* la No. 306.

«Eú îi sunt popă de acum : am să-l călugăresc cât ai ȕice : Tatăl nostru. A ! *mi-ai căȕut drăguș la căuș*». — ALEXANDRI, *Teatr.* p. 1413.

«Aice'i tréba pe *drăguș la căuș*». — V. ALEXANDRI, p. 179. Cu înțelesul de : a sosit ȕésul ca să câștig ce-va, căci mî-a încăput în mîni.

6940 A luă cu căușul de la inimă.

LAMBRIOR, *Conv. Liter.* IX, p. 5.

A alină durerile, necazurile cui-va de odată, ca și când le ar fi luat cu căușul.

CAZAN

Vești Păntece.

6841 * Mic și mare într'un cazan fierbem.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 44.

Adică toți cu necazuri (GOLESCU).

6842 *△ Aî dat un cazan mare și aî luat o căldare.

A. PANN, III, p. 109. — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.*

*△ A dat un cazan și a luat o căldărușă.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c. Focșani, J. Putna.*

Aî dat un lucru de preț, și aî primit în urmă altul nevoiaș.

6843 * Ună căzane ȕe hérbe, vaî crépă.¹⁾

I COYAN, *prof. c. Samarina, Epir.*

1) Un cazan care ferbe (închis ermetic) o să crape.

Când e ne-mulțumire, complot, o să isbucnescă.

6844 * Cățânlu după ce s' frândzi nu s'alichêșce ¹⁾.

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopești, Macedonia.*

Pentru cele cari nu se mai pot îndreptă.

6845 * 'Nă căzane hêrbe, ma nu scim ce vai scôtă ²⁾.

L. COYAN, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Nu se scie ce va eși din cutare afacere, tratative, complot, etc.

CEAS

Veđi *Cap. I, c. Ceas.*

6846 Ceasul umblă, lovesce,
Și vremea stă, odihnesce.

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 176.* —
FR. DAMÉ, I, p. 217.

*△
Cersul umblă și lovesce
Iar vremea se odihnesce.

A. PANN, III, p. 151. — HINȚESCU, p. 194. — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrveu-Roșu, J. Argeș.*

Veđi *Oră.*

1° Să ăice pentru cei cari disprețuesc birfelile.

2° Tôte sunt trecetóre în lume, numai vremea e statornică.

6847 *△ Cu un ceas mai nainte.

S. FL. MARIAN, *Ornit. I, p. 103.*

Indată, fără întârziere, fără a mai așteptă.

6848 *△ 'I-a venit vremea dar nu 'i-a venit ceasu.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedesci, J Tutova.*

1) Cazanul după ce se frânge, nu se lîpesce.

2) În cazan ferbe, dar nu scim ce va eși dintr'însul.

Se dice la facere și pentru măritiş. Despre fata cari este bună de măritat dar nu'și-a găsit încă bărbat.

CEAUN

6849 *△ A cădé din ceaun în foc.

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.*

Veđi Căldare.

Acelaș înțeles ca la No. 6693.

6850 * Fund de ceaun.

Veđi Cazan, Țigan.

Acelaș înțeles ca la No. 6695.

CENUȘER

6851 Cenușer.

L. ȘĂINEANU, *Dieț. p. 159.*

Odinióră copist prost, căruia francesul dice *gratte-papier*.

CENUȘERÉSĂ

6852 Cenușerésă.

L. ȘĂINEANU, *Dieț. p. 159.*

Femee murdară și próstă.

Din eroina din basme, numită *Cendrillon* la Francesi, care ascunde, sub o înfățișare respingătoare și neródă, cele mai înalte însușiri ale inimei și ale minții. — L. S.

CEORICAR

6853 *△ Ceoricar.

GR. JIPESCU, *Opinc. p. 128.*

Veđi *Opincar.*

Purtător de ciorici, adică țeran.

CERCEL

- 6854 * Voind să pórte cercei mai bunî, îşî perde urechile.

P. ISPIRESCU, *Leg.* 1872, p. 171.—
HINȚESCU, p. 31. — I. BĂNESCU,
prof. J. Roman.

- *△ Aî gândit (te-ai căznit) să'ţi pui cercei, şi
ţi-ai pierdut şi urechile.

IORDACHE CĂLIN, *student J. Argeş.*—*Semin. Buc. cl. VII prin P.*
GÂRBOVICEANU, *prof.*

*Cămila când s'a dus la tirg să'şi cumpere
cercei, şi şi-a pierdut o urechie.*

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 24.

*Au cercat cămila să'i pue cercei la urechile
şi i le-au tăiat.*

Magasin Istor. IV p. 107.

Vezi Cămilă.

Cel lacom silindu-se să dobândescă mai mult pierde şi ceea
ce are.

- 6855 După ce nici n'are de cercei urechi
Umblă să'şi cumpere şi două perechi.

A. PANN, I, p. 160.—HINȚESCU,
p. 197.

- * N'are urechi şi umblă să'şi cumpere cercei.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c*
Focşani, J. Putna.

1° Pentru săracul mândru.

2° Când unul caută să'şi dobândescă lucruri ce nu'i pot fi
de nici un folos.

- 6856 *△ Cercelul a cădut dar urechile au rămas.

D-RA EC. ŞIŞMAN, *inv. c. Adam,*
J. Tutova.

*△

*A cașut cerceii, a rămas urechile.**GAV. ONIȘOR, prof. c. Banca, J. Tutova.*

Cinstea a rămas dacă averea a perdut'o.

*Tout est perdu fors l'honneur.**Prov. Franc.*6857 * **A pune un lucru cercel la ureche.***Maior P. BUDIȘTEANU, J. Ilfov.**Vezi No. 671.*

Adică puțin îi pasă.

6858 *△ **Și asta e cercel la ureche.***A. PANN, I, p. 168,—HINȚESCU, p. 31. — E. I. PATRICIŢ, inv. c. Smulți, J. Căvurluii.—GAV. ONIȘOR, prof. c. Avramesci, J. Tutova.*

1° A pătit'o cât de bună, o va ține minte.

2° Ne-ajunsul ce întimpină nu e nimic față de altele.

6859 **N'o să o atîrn cercel la ureche.***A. PANN, II, p. 151.**Vezi Cadră.*

N'o să o țin numai de frumusețe, voiă face trebă cu dînsa.
Se ȳice mai ales pentru femeii care trebuie să fie folositore în casa omului.

6860 △ **A rămâne cercel fără tórtă.***Poes. Pop.*

Lucru stricat, bun de nimic.

Căți voînici din lumea mare
Toți au iclénă purtare,
Crețemint nici unul n'are.
Că cu vorba mi te pótă,
Rămăi cercel fără tórtă,
Rămâne dragoste mórtă.

Poes. Pop.

CERGĂ

Veți a se Intinde, Purice,
Raiu.

*△ 6861 Pentru un purece nu puia cerga 'n foc.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Delu-Mare,*
J. Tutova.

Veți Manta, Purice.

Acelaș înțeles ca la No. 7312.

CHEIE

Veți Aur, Bărbat, Biserică,
Lada, S-tu Petru, Vecin.

*△ 6862 Cu cheie (chee) de aur ori ce ușă poți deschide.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 28.—
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* II, p. 158.—
H. D. ȚENESCU, *inv. c. Zamostea, J.*
Dorohoi.—A. GOROVEI, *J. Suceava.*
DOB. MARINESCU, *inv. c. Pîrnu-*
Roșu, J. Argeș.

*△ Cheia de aur deschide toate ușele.

Abeced. Ilustr. p. 25.—C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vaslui.*

*△ Cu chee de aur și de argint, deschizi toate ușele (descuri ori-ce ușă).

E. I. PATRICĂ, *inv. c. Smulți, J. Covurlui.*

Veți Aur, Raiu, Sabie, Suld.

Adică cu banul în mână intri la ori-cine (GOLESCU).
Arată puterea banului.

Veți Manușiu, *Adagia*, p. 504—505.

Auro quæque janua panditur ¹⁾).

Latin. Ev. Med.

La clef d'or ouvre toutes les portes.

Prov. Franc.

Colle chiavi d'oro s'apre ogni porta ²⁾).

Prov. Ital.

Gold geht durch alle Thüren ausser der Himmelsthür ³⁾).

Prov. Germ.

There 's no lock but a golden key will open it ⁴⁾

Prov. Engl.

Guldnyeklar läsa upp alla lås ⁵⁾).

Prov. Sved.

*△
6863 A luat cheea dar lacata a rămas.

V. FORESCU, c. Folticeni, J. Suceava.

Pe când bărbatul crede că a împedicat pre soția sa de la fapte rușinoase cu atâta el se înșelă, căci dînsa tot în obiceiul ei a rămas de a se da, ori când găsește prilej, și măsurile aspre luate de bărbat sunt zadarnice.

6864 Cheiea la tine și brósca la mine.

AL. DUMITRESCU, p. 123.

Vezi *Ladă*.

Să ție pentru cei ce se dau, cu totul, pe mîna altuia.

Vous avez la clef et nous avons la serrure.

Prov. Franç.

1) Aurul deschide ori-ce ușa.

2) Cu cheia de aur se deschide ori-ce ușa.

3) Aurul deschide toate ușile chiar și ușa rațului.

4) Nu este gaură pre care o cheie de aur să nu o deschidă

5) Cheiea de aur deschide ori-ce ușa.

6865 Ea s-nică, și «c̄leili, c̄leili», strigă ¹⁾).

PER. PAPAHAĞI, *Zweit. Jahres*,
p. 162.

Se ȋice de omul prost care fiind, el singur, în mare primejdie, se mai îngrijesce de alții.

SNÓVĂ

O femeie având o rea purtare, a fost aruncată de bărbatu său în apă. Aducându-și aminte, când se înneacă, că cheile casei le are în buzunar, încep să strige: cheile, cheile!

6866 *[△] Are două chei pentru o încuetóre.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

E șiret.

6867 *[△] Cheia umblată nu ruginesce.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșuța, J. Dimbovița.*

Contrariul ȋicerei de la No. 632.

6868 *[△] Dă cheile Mariuicăi.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Balabănesci, J. Tutova.*

Dă totul pe mâna ei.

6869 * 'Ncacete cu c̄léia-ȋi! ²⁾

I. COYAN, *prof. c. Bădeșu, Epir.*

Ci nu cu vecinii tăi, dacă ȋi s'a întâmplat vre-o pagubă, ȋi s'a furat ce-va din casă, ș. c. l.

6870 * ` A dă cheile (pe mâna) cuȋ-va.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 730.

A'ȋi incredinȋă averea ta.

1) Se înneacă și „cheile, cheile”, striga.

2) Cărtă-te cu cheia ta.

6871 * Nu'ți dà cheiea pe mâna altuia.

AL. DUMITRESCU, p. 124

Nu'ți dărui averea înainte de mórte.

Il ne faut pas se dépouiller avant de se coucher.

Prov. Franç.

6872 * A fi cheiea.

*
A fi cheiea tuturor.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

Face tot ce vroesce, de dinsul atirná totul, el e tare și mare.

«La tóte ei sunt cheiea».

6873 *△ A fi cheiea și lacata cui-va.

D-NA L. LINDE, c. *Bérlad, J. Tutora.*

Scie tóte ale lui.

CHEIETÓRE

6874 △ Rîd și chetorile de la casă.

S. FL. MARIAN, *Nascere*, p. 62.

Arată o mare bucurie într'o casă, s'a întimplat un eveniment fericit.

CHEPENEAG

6875 *△ După plóie chepeneag.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 100; III, p. 15. — P. ISPIRESCU, *Reș. Ist.* II, p. 165.—IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Gălța, comit. Arad, Ungaria.*

* *După plóe căpeneag.*

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.* p. 238.—
HINȚESCU, p. 148. — FR. DAMÉ, I,
p. 227.—G. POBORAN, *inst. c. Sla-*
tina, J. Olt.—KÁROLY ACS, p. 84.

După plóe căpeneagul.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.* p. 120.

*△ *După plóie chepeniag.*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș,*
Banat.

Veđŭ Căciulă, *Ipingea,*
Manta.

1° Tóte îi merg d'andaratele; când un lucru ne vine în afară
de vreme, pré târđiũ și nu ne mai póte folosi.

2° Când după un răũ, ne mai supără și cu batjocuri.

*Τὰς μηχανὰς μετὰ τὸν πόλεμον κομίζειν.*¹⁾

Prov. Elin.

C'est de la moutarde après diner.

Prov. Franc.

*Depois de vindimas canavejos.*²⁾

Prov. Port.

*Das Kommt zu spät.*³⁾

Prov. Germ.

*Nó'm Rén brocht em nichen Mánkel.*⁴⁾

Germ. Transilv.

*Eső után Kőpönyeg.*⁵⁾

Prov. Ung.

1) A aduce mașinele după resbel.

2) După culesul viilor coșuri.

3) Acésta vine pré târđiũ.

4) După plóie nu mai trebuie manta.

5) După p'óie căpeneag.

*Po dești plăst.*¹⁾

Prov. Cech.

6876 *△ **Și-a întors căpeneagul.**

D. POPOVICIU, *inv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

Și-aū întors chepeneagul pe dos.

Gazeta Transilv. Nov. 1897.

Veđi Cojoc.

1° A'și schimbă părerile de odată și pe ne-așteptate.

1° A se supără, a se iuți.

6877 *△ **A'și întorce chepeniagu după cum suflă vîntu.**

ĂVR. CORCEA, *paroh, c. Coștei, Banat.*

Veđi Manta, Șubă.

A se da după vremuri, a nu se împotrivi.

CHERESTEA

6878 * **Nu 'i-e cherestea obrazul.**

Maior P. BUDIȘTEANU, J. Ilfov.

Se ȃice de omul cu obrazu subțire.

6879 * **Ce mai cherestea ești!**

D. ZANNE. *c. Bolintin, J. Ilfov.*

Adică: ce om ești! Are, după împrejurări, un înțeles favorabil sau defavorabil.

CHIBRIT

6880 *△ **'I-a dat cu chibritul pe la nas.**

V. RĂMBU, *c. Brănești, J. Dâmbovița.*

1) După plóie căpeneag.

L'a supărat.

6881 * 'I-a trosnit chibritul.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Delu-Mare,*
J. Tutora.

O să ieă parale. Credință poporana.

6882 * Chibrit.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c.*
Focșani, J. Putna.

1° Om lung și slab.

2° Om ăute, mănios.

CHICHIREZ

6883 *△ A nu avé nici un chichirez.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J.*
Olt

Veđi *Titirez.*

1° A fi lipsit de nură, a nu avé pe vino 'ncóce.

2° Mai rar : a nu avé nici o noimă, când se aplică la lucruri.

6884 *△ Iă umblă gura ca chichirezu la móră.

AVR. CORCEA, *paroh. c. Coșteiă,*
Banat.

Pentru ce'l căruă nu 'i măă tace gura.

După șese lună mamele duc copii la móră, și acolo, ăpoi, îi pun în coșul unde se pune grăul săă porumbul de măcinat, pentru ca ei săă fie liberi la vorbă cum e chichirezul de la móră.—S. FL MARIAN, *Nascere*, p. 421.

CHICHITĂ

6885 *△ A căută chichițe.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J.*
Olt.

A sili săă găsescă greșeli cui-va, a 'i căută nod în papură.

6886 *△ A umblă cu chichițe.

A umblă cu chichițe și momițe.

L. ȘAINEANU, *Dict.* p. 166.

Șiret, meșter, caută să înșele.

6887 *△ A întorce chichițe și dulapuri.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

Acelaș înșeles ca la No. 6886.

CHIMEȘĂ

Veđi *Gard.*

6888 *△ E mai aprópe chimeșa de cât șuba.

AVR. CORCEA, *paroh. c. Coșteiș, Banat.*

Veđi *Camașă.*

Acelaș înșeles ca la No. 6710.

CHIUL

6889 * A trage chiulu cui-va.

A 'l înșelă.

CHIULAF

6890 * La așa cap, așa chiulaf.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 82 ; II, p. 52.—HINȚESCU, p. 28.—I. BĂNESCU, *prof. J. Roman.*

* *Ama cap, ama chiulaf.*

Maior P. BUDIȘTEANU, *J. Ilfov.*

Veđi Căciula, *Fes.*

Acelaș înțeles ca la No. 6658.

*Duro nodo durus quærendus est cuneus*¹⁾

Prov. Lat.

*A gros enclumy, gros marteou*²⁾.

Prov. Provens.

*Auf einen groben Klotz gehort ein grober Keil*³⁾.

Prov. Germ.

CIBOTĂ

Veđi Cîrobotă.

CIMITIR

6891 *△ Păzesce cimitiru.

IUL. VULCĂNESCU, *eleo. Șc. Norm.*
J. Dolj.

*△
S'a băgat pândar la cimitir.

A murit.

Sucer les pissenlits par la racine.

Prov. Franc.

CÎOBOTĂ

Veđi *Cap. VII, c. Apă, Ban,*
Drac, Șóptă.

6892 *△ Fie-care scie unde 'l strînge cîobota (cîubota, cibota).

JAC. NEGRUZZI, *Conv. Liter. XII,*
p. 16.—H. D. ENESCU, *înv. c. Zamostea, J. Dorohol.*—E. I. PATRICIŪ,
înv. c. Smulț, J. Covurlui.—GAV.
ONIȘOR, *prof c Simila, J. Tutova.*—
C. TEODORESCU, *c. Lîpova, J. Vaslui.*—
S. MIHĂILESCU, *Șezăt. I, p. 219.*

1) Pentru un nod tare trebuie căutată o pană tare.

2) Pentru o grósă nicovală, un ciocan gros.

3) Pentru un butuc mare, trebuie o pană și mai grósă.

Tot omul scie unde 'l strînge cîobota.

Abeced. Ilustr. p. 23.

Veđi Cismă, a Duré, Opincă.

Fie-care scie păsul seă, necazurile sale.

Veđi Andr. al Bagavu, Cart. Aleg. p. 174.

*
6893 Numai tu scii unde te strînge cîobota.

C. NEGRUZZI, I, p. 251.

De 'i păți ce-va numai tu să scii; nu 'ți spune păsurile la ori și cine.

Negruzzi, ca și Paul-Emiliu, aplică această dicere păteniilor casnice.

«Acastă dicere vine de la Paul-Emiliu. Acest senator Roman luase hotărîrea de a se despărți de Papiria, nevêsta lui, pe care toți o sciaă de bună. Prietenii lui căutaă să'i schimbe părerea înșirându'i, cu laude mari, darurile nevesti lui. Paul-Emiliu, drept răspuns, le arătă cîobotă cu care eră încălțat, dicendu-le: Acastă cîobotă e frumôsă, nouă și bine-făcută. cu toate acestea nici unul din voi nu scie unde mē su-pără».—C. NEGRUZZI

△
6894 N'am mai avé cine să ne tragă cîubotele.

I. CREANGA, *Amint.*, p. 13.

Veđi Boer, Mare, Stăpân.

Ar fi toți de o potrivă; nu ar mai fi mic și mare, slugă și stăpân, s. c. l.

«Dacă ar fi să iēsă toți învățați, după cum socoli tu, n'ar mai avé cine să ne tragă cîubotele».—I. CREANGĂ.

△
6895 Cu cîubotele dintr'o vacă și cu tălpele din alta.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 99

Când unul are cîobote pré largi pentru dinsul.

6896 De cîobote.

B. P. HĂȘDEŬ, *Cuv. Bêtr.* I, p. 52.

*
A'î plăti ciobotele.

GR. ALEXANDRESCU, *mugistr.*
Galatz, J. Covurluiă.

Adică îndemnisare pentru alergătură. Plata *ciobotelor* era despăgubirea ce o hotără Domnul, sau vre un alt dregător, când trimite pe un delegat sau expres, să execute sau se aduca pre cine-va, sau se facă să se îndeplinescă vre un ordin sau hotărâre. Plata se hotără de trimițetor și să împlină de a-dresant.

Găsim această locuțiune într'o carte de judecată dată la Iași în 15 Aprilie 1588.

„Boboc din satul Murgesci omoră pe un om; pentru această trebuia una din două: ori să fie decapitat, ori „să-și plătescă capul,” adică să se de judecătorului, marelui vornic al țerei, o amendă de răscumpărare, anume doi-spre-dece boi. Ne putând plăti, Boboc fuge; fugând el, ori-câtă va fi, se va da acelaia ce 'l va înlocui la plata amendei. Judecătorul chema dară de 'ntăi pe frații vinovatului, Marco și Petrea.

«pentru că au fost frăție lui, Marco și Petrea, de față năinté mé și n'au avut putere să 'l plătescă capul, pentru acela l-am făcut și noi această scrisore a noastră ca să fie ace moșie parte lu Boboc în bună pace, iar de se va afla cene-va den rudele lui, să aibă a daré ac'i 12 boi și trei galbeni *de ciobote* lui Necoră și lu Stefan. Iar de nu se va afla nemenele den rudele lui să se plătescă ce au dat, iar lei să fie acea ocnă și feciorie lor în véce».

Acești Necoră și Stefan plătesc amenda cuvenită și capeta ast-fel partea de ocnă a lui Boboc. Asupra acestei averi rămâne totuși rudelor vinovatului dreptul de a o redobândi, întorcând lui Necoră și lui Stefan cei 12 boi, ér, pe de-asupra mai dându-le, ca îndemnisare, pentru ostenelele lor, trei galbeni *de ciobote*.—Hășdeu.

La noi până astă-đi mirele trebuie să de socrului, sau *vornicelului* în dar, o pereche de ciobote, înainte de nuntă iar sócrei mirelui, nora adică mirésa, e datore să'î de o cămașa cusută frumos și lucrată de dînsa.

O locuțiune identică găsim în dreptul occidental din evul-mediu, Veđi du Cange la cuvintele *calzarus, calzatus, calciarum calciagium*.

«Et concedimus ipsi homines, ut qualemcumque terram de sanum exaudineravit, in hereditatem habeant ad respondendum, sicut in matinae consuetudo est, sine calzaru». . *Charta, an. 1117.*

«Interrogate quidem fideles vestros, et omnia vobis nota erunt, eo quod illi, qui vobis eum collaudant, hoc per munera et calciaria faciunt». *Leon. III. Sed. P. P. Epist. 9.*

«Ab omni thelonei, winagii, calciagii... praestatione.. dimitti volumus liberos et absolutos». *Charta Ioan. Ducis Lothar. ann. 1282.*

«Comme le prévost fermier de Bar-sur-Aube eust fait adjourner par-devant lui tous les habitants de Putevillé..... à laquelle journée il dit ausdiz habitans qu'il venoit querir *ses chausses*.... Le dit prévost condempna le suppliçant envers lui en deux-huit solz Parisis d'amende». *An. 1403.*

Locuțiunea francesă, à propos de bottes, pare a avé o origină identică :

Lors de l'occupation de la France par les Anglais, ceux-ci non contents de percevoir les revenus ordinaires des villes et villages que le roi leur avait assignés comme fiefs, se faisaient payer encore assez fréquemment de fortes sommes pour leurs souliers et pour leurs bottes. *Quitard, p. 164.*

6896_b. Cu ciubote.

NIC. COSTIN, *Letop. II, p. 38—89.*

«CariŃ nu vreaŃ din cei (boieriŃ) ne-înțelegători să vie de față la divan, după jaloba omului, îndată trimițé de' aducéu ómeni domnesci cu ciubote, fără voiea lor». — COSTIN.

* 6897 A'Ń plăți ciubote roșii.

M. CANIAN, *J. Iași.*—GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c. Iocșani, J. Putna.*

1° A'Ń plăți mult, căci ciubote roșii purtau numai Vodă, și tot de odată pelea roșie eră mai rară și mai scumpă de cât cele-l-alte.

«Numai Vodă, iar nu și boieriŃ, are dreptul de a'și căpluși pantofii cu postav roșu». — ZALLONY, *FanariofiŃ.*

Acest obiceiŃ ne a venit de la curtea din Bizanț, unde numai Basileul și porfirogenețiŃi avéu dreptul de a purta vestminte și mai ales încălțăminte roșii.

2° Astă-dî se întrebuinteză, cam rar, și cu înțelesul de : a nu'î da nimic, lăsându'l să umble cu picerile góle.

*
6898 A umblă (se duce) cu ciobote roșii.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Bêrlad J. Tutova.*

Veđi *Domnie.*

1° A umblă desculț ; a fi sărac cu desăvîrșire.

2° A o păți.

*△
6899 Cu ciubote roșii.

C. CRISTESCU, *c. Valea-Rea J. Vasluii.*

Adică rar și prin urmare scump.

«Anul acesta o să fie iérba cu ciubote roșii».

*
6900 Terchea-berchea, trei lei perechea, ciubote roșii.

GR. POIENARU, *ing. c. Focșani, J. Putna.*

Pentru omul care, de și ocupă o poziție înaltă, este cam prost.

□
6901 Și-a pus fên în ciobote.

HINȚESCU, p. 58.

S'a îmbogățit.

Il a du foin dans ses bottes.

Prov. Franc.

CÎOCHINĂ

Veđi *Dobândă.*

6902 A spînzurat'o la cîochină.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 4.*

*△
A pune (*legà*) ce-va la cîochină.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 682.—
S. I. GROSSMANN, p. 85.— P. IS-
PIRESCU, *Rev. Ist* I, p. 232.— G.
DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.* p.
514.—AL. ODOBESCU, I, p. 437.—
G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

Veți *Cuiu*.

Adică a lăsat'o la o parte fără nici o grija, fără a 'i pasă de ce-va (GOLESCU).

A pune la păstrare, la uitate, a nu ține socotélă, etc.

«Puse cartea domnăscă la *ciochină*».—ODOBESCU.

Ciochină se numesce :

1° Curelușa, dinapoia șelei, de care drumuțul își légă buclucurile.

2° Cărligul ce țăranii de la munte pörtă la briu.

Buzdugan în mână luă

Și plecă

Din stână în stână

Cu cântarul la ciochină.

Prov. Pop.

Pendre au croc.

Prov. Franc.

CIOMAG

Veți *Câne*, *Cuvint*, *Drag*,
Femea, *Nebun*. *Ōlă*, *Pâne*,
Vorbă.

*△
6903 Omul nu fuge de colac ci de ciomag.

LASCAR CATARGIŪ, c. *Golășei*,
J. Cornului.

Veți *Câne*.

Omul nu fuge de bine ci de rău.

*△
6904 Arăchiți strîmbele ș-adunați cōdele ¹⁾).

ILIE GHICU, *prof. c. Abela & Băesa*
Epir.

Când zăresc vre-un hoț sau un lup păstorii obicinuesc a strigă între ei : Luați strimbele (adică cionnegile) și dați drumul cōdelor (adică cănilor).

1) Răpiți (luați) strimbele și adunați cōdele.

6905 * Școplu '1 dit parădis ¹⁾).

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*

Veđi *Bătaie, Frică.*

Adică cumintesce pe om; arată că și prin bătae poți face ce-va.

6906 Ciomagul are două căpătăie.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* II, p. 156.—FR. DAMÉ, I, p. 246.

*Ciomagul are două capete, și cu cel d'al
doilea se dă tot-dé-una măi cu sete.*

BARONZI, F. 52. — HINȚESCU,
p. 34.

Veđi *Bătă, Băț.*

Orî-ce lucru își are binele și răul său; precum lovesci, poți fi și tu lovit. Veđi No. 448 & 452.

6907 A fi tréba pe ciomag.

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 1045.

Adică pe bătae.

6908 *△ Bate'1 urma cu ciomagul.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Puiesci,*
J. Tutova.

Adică bate'l dacă 'l poți prinde.

6909 *△ Par'că e cu ciomagu la briu.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina,*
J. Olt.

Veđi *Resteu, Topor.*

Se ȑice de omul arȑagos, tot-dé-una gata la cértă.

1) Ciomagul '1 din ra'iu

6911 * A merge pe cîomag.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina*,
Veđi *Băţ, Prăjină. J. Olt.*

Acelaş înţeles ca la No. 6591.

CIORIC

Veđi *Cap. VII, c.*
Cioric.

6912 A mână ce-va cîoric (tot cîoric).

LAURIAN & MAXIM, I, p. 686.

A spune curind, a vorbi repede.

CIORICAR

Veđi *Ceoricar.*

CÎRCHEA

6913 * Îi are tricută cîrchéua¹⁾.

G. ZUCA, *c. Elbasan, Albania*

Îl duce unde vrea, îl pîrtă după gustul său.

CIUBÊR

Veđi *Vacă.*

CIUBOTA

Veđi *Boer, Ciobota*,
Dragoste, Opincă.

6914 *△ A fi ca ciubota.

A. GOROVEI, *J. Suceava*. — N.
ALBU, *c. Pétra, J. Némţu.*

Veđi *Cizmă.*

A fi prost.

6915 * Nu'î vrednic să'î tragă ciubotele.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c.*
Focşani, J. Putna.

1) Îi-a trecut inelul (în nas).

Arată inferioritatea unuia față de altul.

Il n'est pas digne de dénouer les cordons de ses souliers.

Prov. Franc.

CIUBUC

Veđi Traistă, Saltea.

6916 *[△] A fi ciubuc.

G. POBORAN, inst. c. Slatina, J. Olt.

Veđi Lulea.

A fi amorezat.

6917 * Altui Ți se arde barba, altu va sȃ-aprindă ciubuc¹⁾.

I. COYAN, prof. c. Băeșu, Epir.

Veđi Casă, Lulea.

Unul perde și altul câștigă; unul suferă și altul petrece, etc.

CIUCURE

Veđi Sărăcie.

CIUPIC

6918 *[△] Cu ciupicile scârțâind și cu mațele ghiorăind.

G. P. SALVIŪ, înv. c. SmulȚi, J. Covurlui.

Pentru cei îmbrăcaȚi bine dar cari nu au ce mânca.

CIZMA

Veđi Cap. VII c. Apă, Boer, Cizmar, Mare, Stăpân.

1) Altuia i se arde barba, altu vră să aprindă ciubuc.

6919 Nime nu scie măi bine unde 'l stringe cizma
de cât cel ce o pórtă.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 4.—E.

B. MAWR, p. 60.—BARONZI, p. 62
& 66—HINȚESCU, p. 35.

Tot omul scie unde 'l stringe cizma.

I. G. VALENTINEANU, p. 29

*

Fie-care scie unde 'l stringe cizma.

V. FORESCU, c. *Folticenii, J. Suceava*.—*Sem. Buc. Cl. VI* prin P.
GÂRBOVICEANU, *prof.*

Nu scie unde mă stringe cizma.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 51.

Veđi *Ciobotă, Opincă.*

Adică ceea ce mă supără (GOLESCU).

Veđi origina acestei điceri: la No. 6893, Dr. Gaster, *Chrestomathia*, p. 265, Andreiü al Bagavu, *Cart. Aleg.*, p. 174.

*Nemo scit ubi calceus urat, nisi qui eum portat.*¹⁾

Prov. Lat.

Chacun sait où son soulier le blesse.

Prov. Franc.

*Ognuno sa dove la scarpa lo stringe.*²⁾

Prov. Ital.

*Cada qual sento o seu mal.*³⁾

Prov. Span.

*Ieder weiss am besten, wo ihn der Schuh drückt.*⁴⁾

Prov. Germ.

*Every ones Knowes best, where the shoe pinches him.*⁵⁾

Prov. Engl.

1) Nimene nu scie unde încălțămintea dóre, de cât acel care o pórtă.

2) Fie-care scie unde gheta îl stringe.

3) Fie-care își simte durerea.

4) & 5) Fie-care scie măi bine, unde ghetele îl dóre.

6920 Cizma, fie cât de frumoasă, dacă la picior te strînge, depărte se lasă.

ȚORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 78.

Să ȑice pentru cele ce ne supără, arătându-ne că trebuie să ne depărtăm de ele, fie cât de scumpe (GOLESCU).

6921 * A lînge cizmele cui-va.

M. CANIAN, *publ. J. Iasi.*

A lînguși, a se gudură pe lîngă cine-va.

6922 *△ De cât cizmă 'ncăputată
Mai bine lipsă de tótă.

C. CRISTESCU, c. *Valea-Rea, J. Vaslui.*

Impotriva celor cari vor să se căsătorască cu o femeie vėduvă.

6923 *△ E cizmă.

N. ALBU, c. *Petra, J. Nėmțu.* —
N. CARCALACHI, c. *Cămpina, J. Prahova.*

Veđt *Ciubotă.*

E prost.

Bête comme un pot.

Prov. Fran

A CLADI

6924 * A clădi pe nisip.

A începe o întreprindere care nu va isbuti, căci nu e aședată pe o temelie sănătósă.

Se va asemăna bărbatului nebun care și-a zidit casa sa pe nisip. — S. MATEIU, 726.

In saxis seminare¹⁾.

Prov. Lat.

1) A semăna prin petre.

Bâtir sur le sable.

Prov. Franc.

CLANȚĂ

6925 * A ține clanță (clanț) cu. . . .

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 257;
Conv. Liter. V. p. 139.—P. BUDIȘTEANU, *J. Ilfov.*

A se luptă cu vorba, a se certă cu cine-va.

«Am ajuns a puté ține clanț cu ori-ce avocat.»—V. ALEXANDRI.

6926 *[△] Bun de clanță (clanț).

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulț,*
J. Covurluiă.—C. TEODORESCU,
inv. c. Lipora, J. Vasluiă.—I.
 BĂNESCU, *prof J. Roman.*—GR.
 ALEXANDRESCU, *c. Focșani, J. Putna.*

Se ȃice de omul vorbareț, guraliv; vorbește bune și rele.

6927 *[△] E rău de clanță.

V. SALA, *dasc. c. Buntesci, comit. Bihor, Ungaria.*

E rău de gură, mușcător la vorbă.

6928 * Tótă ȃioa, clanța, clanța din gură.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 151; III,
 p. 122.—HINȚESCU, p. 35.

Despre omul căruia nu ȃi tace gura.

6929 * Clanț.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina,*
J. Olț.

Adică gură.

«Mai țineți clanțul adică: mai taci!».

6930 Clanță.

L. ȘĂINEANU, *Dict.*, p.181.

Flecar, guraliv.

«Ce clanță de femeie».

CLIN

Veđi *Nebun*.

*△ 6931 A nu avé nici în clin nici în mânecă cu cine-va.

GR. JIPESCU, *Opinc.* p. 82. — LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p. 180. — P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 43. — E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluiș.* — A. DE CIHAC, II, p. 62. — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.* — V. SALA, *inv. c. Vașcoi-Băresci, comit. Bihor și comit. Arad, Ungaria.*

*△ N'am cu dînsul nici în clin nici în mânecă.

HINȚESCU, p. 45. — JUL. GROF-ȘOREANU, *dasc. c. Galșa, comit. Arad.* — P. ISPIRESCU, *Leg. I, 1872*, p. 178. — GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vasluiș.*

Cu nebunul să nu'ți puî nici în clin nici în mânecă.

A. PANN, *Ediț. 1889*, p. 25; I, p. 85. — HINȚESCU, p. 119.

*△ *Cu omul prost să nu ai a face nici în clin nici în mánică.*

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 202; *Amint.* p. 197. — K. A. ZAMFIRESCU, *Diacon, inv. c. Stîubienii, J. Dorohoi.*

A nu avé nici o legătură, nici o daraveră cu cine-va, căci e din acei cu care nu o poți duce la cale.

Cuvîntul *clin* în toate părțile României și în comitatele din

Ungaria saū din Transilvania locuite de Romāni are numai următorele două înţelesuri :

1° O bucată de pânză saū de panură la veştmintele ţărănesci, numită la Francesi *biais* saū *lé*.

2° O bucată de pământ având forma unui triunghiū cu o basă foarte mică în raport cu înălţime, saū a unui segment de cerc cu rađa mare.

În Țera Romānescă, piezișala saū povirnișul unui deal se numesce *clină*.

De aci rezultă că explicarea acestei ȃdicere, pre care o dă D. G. Cosbuc în *Foia pentru toți*, I, No. 38, nu pōte fi primită. Din întrebuintare acuvintului *mānec*, numai în Banat, și cu un înţeles cu totul deosebit de cel cunoscut pretutindenī la Romāni pentru cuvintele eșite din aceeași rădăcină, nu se pōte primi, fără alte probe mai temeinice, argumentarea D-lui Cosbuc, care de alminterea schimbă și ȃdicerea scriind-o : *Nici în clin, nici în mānec*.

ȃdicerea francesă : *tenir quelqu'un dans sa manche* se apropie ôre-cum de cea romānescă și ne ajută ca să o înţelegem.

În vechime punğa se purtă la Francezi, ca și astă-ȃi, adeseorī la Romāni, între piele și partea cămeșei unde se află *clinul*, adică sub mâneca. De aci aū venit locuțiunile *tenir quelqu'un dans sa manche* saū *dans sa bourse*, cari sunt similare.

* 6932 Nu 'ți lipsesce clin, ma muma întrégă ¹⁾.

ILIE GHIGU, *prof. c. Abela & Samarina, Epir.*

Veđi *Dógă*.

Când cine-va e prost și vorbesce năsdравăniī.

CLOP

*Δ 6933 Nu pōrtă el clopul.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

Când muierea e mai mare în casă.

C'est elle qui porte la culotte.

Prov. Franc.

1) Nu 'ți lipsesce clinu ci sarica întrégă.

CLOPOT

Vezi Cap. XII, c. Clo-
pot, a Muri

6934 * Δ Niel cât să astup un clopot.

R. SIMU, *inv. c. Orlat, Tran-*
silvania, în Etym. Magn. p. 1912.

Adică foarte puţin. Se dice mai ales pentru fân, paie, etc.

«N'am adunat fân *nicî cât să astup un clopot*».

CLOPOŢEL

6935 * Δ Are gura (ca un) clopoţel.

IUL. GROFŞOREANU, *inv. c. Galşa,*
comit. Arad, Ungaria.

E vorbăreţ, guraliv.

COLINA

Vezi a Ride.

COCOŞ-DE-VÎNT

6936 * Δ A fi cucuș-de-vînt.

D-NA Z. JUVARA, c. Fedesci, J.
Tutova.

Vezi Móră, Vînt.

1° A se da după vînt, a nu se potrivi întîmplărilor.

2° Se dice, mai ales, pentru cei cari 'şi schimbă părerile la
fie-ce cês.

C'est une girouette.

Prov. Franc.

CODORISCE

Vezi Toporisce.

COFA

6937 *△ A căută cofe de Moși.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluiș.*

A cauta plêscă, chilipir.

In ȕioa de Moși se împart cofe, de pomană, de sufletul mor-
ților.

6938 *△ A pune 'n cofă pre cine-va.

V. ALEXANDRI, *Teatr.* 237, 277, 574, 1152 & 1360.—A. DE CIHAC, II, p. 567.—*Șezătóre*, II, p. 101.—*Abec. Ilustr.* p. 29.—FR. DAMÉ, I, p. 270; III, p. 297.—E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluiș.*—GAV. ONIȘOR, *prof. c. Bêrlad, J. Tutova.*

*△ A'l băgă în cofă.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 766.—G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluiș.*

Veđi *Covată.*

A înfundă, a înșelă, a répune, a rămăné, a dovedi pre cine-va.

Mettre quelqu'un au sac.

Prov. Franc.

6939 *△ A turnă cu cofa.

A. DE CIHAC, II, p. 567.—D-NA Z. JUVARA, *c. Fedesci, J. Tutova.*

Veđi *Donișă, Galétă.*

A plouă fôrte tare.

6940 Ca din cofă.

S. FL. MARIAN, *Tradit. pop.* p. 188.

Adică în mare număr.

«Trece, mai departe, prin plôia de glônțe și de bolovanî, carî curgêu *ca din cofă* de pe virful stâncelor, asupra lor».

COFIȚĂ

6941 *[△] A 'l lovî peste cofița cu ouăle.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Snuțîi, J. Covurluiă.*

A 'l atinge tocmai unde 'l dore.

COHE

6942 * N'agiundze câ 'l badzî 'n casă, ma va ș-tu cohe¹).

G. ZUCA, *stud, Albania și Epir.*

Veđi *Pat.*

Pentru cel nemulțumit și obraznic. *Cohea* e partea vetrei care e lipită de perete. E locul de cinste în casă.

Acolo nu are dreptul să sté de cât cel mai bătrân din casă.

COJOC

Veđi *Ac, Cămașă, Dochia, Ilie, Joc, Lup, Silă, Vară.*

6943 De cu vara, pentru iernă, dă cojoc să te 'ngri-jesci.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 374.*

Veđi *Înțelept.*

Ne învață a fi prevădători.

6944 Cojocul cântare, numai la iernă are.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 374.*

Arată cântarea unui lucru, după vremuri.

1) Nu ajunge că 'l bagî în casă, ci vrea și în vatră.

6945 *△ Spală'mi cojocul, dar nu mi'l uđa.

A. BAȘOTA prin V. FORESCU, *J. Suceava*.

Se ȃice de un om care a greșit. Să fie pedepsit, căci i se cuvine, dar să nu fie sārăcit, să nu fie urmărit în averea lui pentru greșeli ce nu au adus pe nîmine în sapa de lemn.

6946 Nu te uita la cojoc, ci te uita ce e sub joc.

A. PANN, III, p. 48, *Edit.* 1889, p. 84. — HINȚESCU; p. 36. — E. B. MAWR, p. 21.

*△ Nu te uita la cojoc, ci la cel ce e sub cojoc.

M. LUPESCU, *inv. c. Brosceni, J. Suceava*. — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pirvu-Roșu, J. Argeș*.

Veđi *Haină*.

Nu te uita la portul omului ci la om însu-și.

On ne cognoist pas les gens aux robes.

Prov. Franc.

Mal si giudica il cavallo dalla sella ¹⁾.

Prov. Tosc.

Do not look at the coat, but at what is under the coat ²⁾.

Prov. Engl.

Kappe og Kalk skinle mangel Skalk ³⁾.

Prov. Danez.

6947 Șapte frați pe un cojoc.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 96; *Asem.* p. 159.

Să ȃice pentru cei fôrte scăpătați (GOLESCU).

1) Rău se judecă calul după șea.

2) Nu te uita la haine, ci la ce e sub haine.

3) Pălărie și pantalonii ascund mulți răi.

6948 *△ A 'și întorce cojocul (pe dos).

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 717;
Poes. Pop. p. 73.—FR. DAMÈ, I, p.
 271.—V. FORESCU, *J. Suceava.*—
 DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-*
Roșu, J. Argeș.—G. P. SALVIŪ,
inv. c. Smulț, J. Covurlui.—A.
 PANN, II, p. 130.

A întorce cojoca (cojocul).

LAURIAN & MAXIM, I, p. 494.

Vezi *Chepeneag*.

1° A 'și schimbă părerile de odată și pe ne-așteptate.

Să tem, tremură în tot pasul.
 Să nu 'și supere norocul
 Și să 'și întorcă cojocul.

A. PANN.

2° S'a supărat, s'a mâniat, s'a iuțit.

«El, măi badeo, nu mă faceți să-mi întorc cojocul pe dos,
 că, de și sunteți ômeni liberi, vă-olu face acum s'alergați iepuresce.»—
Rusaliile, p. 717.

Era Mane cel pletos
 Cu cojoc mare, mișos,
 Cu cojoc întors pe dos
 Și cu ghioga ne strujită,
 Numai din topor cloplită
 El la Toma 'ncet venia.
 Și din gură așa 'i grăia :
 Alei! Toma Alimoș
 Boer din țera de jos,
 Ce ne calci moșiele
 Și ne strici fênețele?
 Boer Toma Alimoș
 Ii da plosca cu vin roș :
 Să trăiesci, Mane fârtate
 Dă-ți mânia după spate
 Ca să bem în glumătate.»

Profetul Sofronie, Cap. I, v. 8 a dis, cu acelaș înțeles : a îm-
 brăcă o haină străină.

*Tourner casaque.**Prov. Franc.*

6949 A cunósce cui de ce îi e cojocul.

A. PANN, III, p. 145.

Cunósce cu cine are a face, și se pórta cu dînsul cum trebuie.

6950 *△ A nu cîntă cui-va de ce 'î-e cojocul (cojoca).

LAURIAN & MAXIM, I, p. 770.—
P. ISPIRESCU, *Snóve*, p. 42. — DO-
BRE MARINESCU, *inv. c. Pîrnu-Roșu*,
J. Argeș.1° A nu face deosebire de persóne, a tratá de o potrivă, cu
aceeași severitate pre toți, fără a ține séma de pozițiunea per-
sónelor, de iubirea noastră pentru ele, etc.

2° Fără a mai cercetá.

«Nu'î mai caută de ce 'î-e cojocul». — ISPIRESCU.

6951 *△ A'l întrebă de ce 'î e cojocul.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulț, J.*
Covurlui.

A'l bate. Se aude la jocul „de-a baba órba”.

6952 *△ A nu'l mai întrebă de ce'î e cojocul.

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 274. GAV.
ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vas-*
lui. — FR. DAMÉ, I, p. 271.

A nu'l mai lăsá sá se gîndescá, a'l luá repede.

«Turturică par'că n'ar fi voit; dar calul n'o mai întrebă de ce'î e co-
jocul». — CREANGĂ.

6953 *△ A'și teme cojocul.

E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulț, J.*
Comurlui. — M. CANIAN, *publ. J.*
Iași.

1° Se ȃice de omul fôrte fricos, care se sperie de orî-ce lucru.

Il a peur même de son ombre.

Prov. Franc.

2° De cel bănuitor, care se ferește de toată lumea.

6954 **A sună cui-va cojocul (cojoca).**

LAURIAN & MAXIM, I, p. 770.

*△

A 'î scutură cojocul.

S. I. GROSSMANN, *Dict.* p. 96.—
FR. DAMÉ, I, 271; IV, p. 44.—
GR. ALEXANDRESCU, *magist. c. Foc-*
șani, J. Putna.—C. TEODORESCU,
inv. c. Lipova, J. Vaslui.—G.
POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

VeđI *Nădrag.*

Adică a 'l bate.

6955 **A 'î rupe din cojoc.**

A. PANN, I, p. 96.

A 'l bate rău, a 'î rupe piclea.

*△

6956 **A 'și păzi cojocul.**

A se feri de bătae.

△

6957 **A fi vai de cojocul cui-va.**

Sezătóre, I, p. 186; III, p. 86.

Vai de dinsul, vai de pelea lui.

*

6958 **Cât îi póte cojocul.**

PANN, III, p. 145.

Cât póte cine-va.

«Scie *cât îi póte cojocul lui*».

COJÓCA

VeđI *Cojoc, Joca*.

COLIBĂ

- 6959 * E mai bine în coliba ta de cât în palatul al-
tuia.

G MUNTEANU, p. 150. — HIN-
ȚESCU, p. 36. — A GOROVEI, *J. Su-
ceava*.

Veđi *Bordeiŭ, Casă*.

Nicăeri ca la casa omului și, precum ȳice Cantemir : „Ca co-
liba în țarina sa și bordeiul în pămîntul sĕu, cât palaturile în
străinătate, mai desfătate și mai frumoșe a fi socotiră“. *Ist.*
Ierogl. p. 237.

- 6960 S'ai măș'i'nă călivă, ma a ta să-hibă.¹⁾

ANDR. AL BAGAV, *Cart. Aleg.*
p. 75.

Acelaș înțeles ca la No. 6959.

*Domus sua, domus optima.*²⁾

Prov. Lat.

- 6961 Őrfăn s'hiŭ c-ună călivă, măș'i a ta călivă să-
hibă.³⁾

ANDR. AL BRAGAV, *Cart. Aleg.*
p. 91.

*As hiŭ Őrfăn, ș-tu călivă, măș'i căliva s'hibă
a mea.*⁴⁾

PER. PAPAHAȒI, *Zweit. Iahres*,
p. 171.

Acelaș înțeles ca la No. 6960.

COLȚ

Veđi *Țĕră*.

- 6962 * A dă din colț în colț.

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 44, 152 ;
Snóve, p. 10. — FR. DAMÉ, I, p. 274,

1) Să ai numai o colibă, dar a ta să fie.

2) Casa omului (sa), casa cea mai bună.

3) Sărac să fiŭ cu o colibă, dar a ta colibă să fie.

4) Să fiŭ sărac, într'o colibă, dar coliba să fie a mea.

1° A alergă zăpăcit, ne mai sciind ce să facă.

2° A fi nedumerit, nehotărit, a nu scie ce să facă, și cum
 dice Francesul: *ne plus savoir à quel saint se vouer*.

«Slujitorii dedeu din colț în colț, și nu sciau ce să răspundă». —
 ISPIRESCU.

COMANAC

Vezi Coromac.

*
 6963 A fi cu comanac.

M. CANIAN, publ. J. Iași.

A fi bărbat, voinic.

*△
 6964 Sunt bărbat cu comanac,
 Nu muere cu cârpa 'n cap.

C. TEODORESCU, inv. c. Lipova,
 J. Vaslui.

Acelaș înțeles ca la No. 6963.

COMAȘ

*
 6965 Comaș.

Vezi Cumaș.

L. ȘĂINEANU, Dict. p. 149.

Om de nimica. Ispirescu dă acestei țiceri un înțeles cu totul opus, care se va găsi la c. Cumaș

CONCIU

6966 Mai multe conciuri dă cât căciuli.

IORD. GOLESCU, Mss. II, p. 43.

Adică mai multe muieri dă cât bărbați (GOLESCU).

CONDUR

6967 Condurii, sarea veseliei.

IORD. GOLESCU, Mss. II, p. 26.

Adică muierile, că mai nainte conduri purtă muierile (GOLESCU).

6968 Casa fără conduri ca o casă pustie.

IORD. GOLESCU, *Mss. H, Asem.*
p. 58.

Veđi No. 6775.

Adică fără muieri căci mai înainte, muierile purtau conduri în picere.

COPAIE

Veđi *Epure.*

6969 Mai bine c'o copale de cât cu coşul la apă.

IORD. GOLESCU *Mss. II*, p. 107.

Mai bine cu cel învăţat tu să te slujesci, fie cât de prost la ném, de cât cu cel de mare ném şi fără de nici o sciinţă.—
(GOLESCU).

6970 *△ A dat cu mâna prin copae.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist. I*, p. 227;
Leg. I, Edit. 1872, p. 174.— HIN-
ȚESCU, p. 98.— DOBRE MARINESCU,
inv. c. Pîrnu-Roşu, J. Argeş.

A furat, s'a lăsat să fie mituit.

COPTOR

Veđi *Cuptor.*

COROMAC

Veđi *Comanac.*

6971 Coromacu nu se face za o ploia ¹⁾).

FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter., I*,
p. 12.

Omul multe trebue să pată în viaţa lui.

No se fa un capel per una piova sola ²⁾).

Prov. Triest.

1) Comanacu nu se face pentru o plöie.

2) Nu se face o pălărie pentru o singură plöie.

CORT

6972 *△ A umblă cu cortul.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 949.—
D-NA Z. JUVARA, c. *Fedesci, J. Tutova*.—FR. DAMĂ, I, p. 292.

*△ A se mută ca țiganu cu cortu.

AVR. CORCEA, paroh, c. *Coșteiș, Banat*.

A nu fi aședat la un loc, a se mută de colo până colo, dintr'un oraș într'altul.

6973 *△ A cere ca la ușa cortului.

Șezătórea, I, p. 213.

A cere ca țiganiș, cu insistență și fără rușine.

6974 *△ Ca la ușa cortului.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 949.—
NIC. MATEESCU înv. c. *Movilița, J. Putna*.

1° A se tot certă, a se gâlcevi ca țiganiș.

2° Un fel de horă foarte iute și animată.

COȘ

Veđi a Gătî, Hogeac.

6975 *△ A șters coșul fără să vré.

GAV. ONIȘOR, prof. c. *Crângu, J. Tutova*.

A pășit-o.

6976 *△ A scrie pe coș.

AVR. CORCEA, paroh. c. *Coșteiș, Banat*.

Veđi *Grindă*.

Să ăice pentru o noutate, ce-va ne-obicănuir de la o persónă.

COȘ

Vezi *Copăile*, Cap. X, c
Coș.

6977 In coș fărămiturile se pun.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 16.

Adică cele prâte și de nimic, la o parte, ca nise netreb-nice. (GOLESCU).

*△
6978 A aruncă la coș.

A lepăda un lucru, a 'l da uitare.

COȘ

Vezi *Oiem*.

*△
6979 Caută să ieă din coș grăunțe și din postavă
malaiū.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 64. —
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-
Roșu*, J. *Argeș*.

Se dice pentru cel lacom, ne-sățios sau sgărcit.

6980 Și din coș grăunțe și din postavă tărițe.

A. PANN, III. p. 69.

*Și din coș grăunțe și din postavă tărițe;
și din făină parte și din tărițe merinde.*

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 99.

Se dice pentru cei ce cer parte din toate (GOLESCU).

6981 Nică din coș grăunțe, nică din postavă făină.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 49.

Se dice pentru cei foarte scumpi, cei ce nu vor să de nimic (GOLESCU).

6982 *△ Am băgat și eu în coș.

B. P. HĂȘDEŪ, *Etyrn. Magn.* p, 2318.—JULIŪ GROFȘOREANU, *dasc. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*—AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiŷ, Banat.*

1° Am început a măcină, am căpătat rind la móră, mi-a venit rindul să fac ore-ce.

2° In comitatele din Ungaria are mai ales înțelesul de : mi-a venit rindul să vorbesc.

La móră se bagă, în coș, grăunțele și, până nu sunt măcinate, altul nu pôte să tórne grăunțele sale.

6983 *△ 'I a cădūt (picat) din coș.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulfi, J. Covurluiŷ.*—Șezătóre, II, p. 47.

A sărăcit, nu mai stă bine, nu mai trăesce în belșug ca înainte.

COȘAR

Veđi a Ride.

6984 *△ Mulțumesc ție, Dórnue, că 'i coșarul gata.

A. PANN, *Moș Alb*, II, p. 24 — 38.—I. ARBORE, *ing. Buzăŷ*—DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pírru-Roșu, J. Argeș.*

1° Pentru un lucru lucru făcut, ce trebuia, dar care se paré greŷ.

2° Să ȑice acelor carí se laudă, înaintea nóstră cu săvirșirea saŷ îndeplinirea unui lucru care nu e de cređut că va puté eși la un bun sfirșit.

SNÓVĂ

Bunea începu odată un coș'r vroind a face pe placu nevesteŷ, care avé o vacă de adăpostit. Lucréză el o săptămână încheiată tot stricând și iar dregēnd ce lucrase, căci nu sē mai mulțumea cu ce eșea din mânele lui. In sfirșit, după multă trudă, isprăvesce coșarul. «ȑi, ne-

vastă, *mulțumesc ție, Dómnne, că e coșarul gata !*» Dînsa se împotrivesce, hărbatul o înhață de cânepa dracului. Arendașul din sat sare ca să'î împace. Vădînd însă că nu face nici o ispravă, îi lasă în plată Domnului și se întorce a-casă de povestescă întîmplarea nevastei sale, și încheie zicînd: «tu dragă, ai fi spus îndată, *mulțumesc ție Dómnne, că 'i coșarul gata*. Ba nu, bărbate, și bine făcu femeia lui Bunea de se împotrivi cererei atât de nesocotită a hărbatului». Din vorbă în vorbă, ajung și la cociorbă. Pe cînd arendașul își snopia nevasta întră preotul satului, care îi dojenesc, mirîndu-se ca nîsce ómenî de la oraș să se bată ca mojiții, și la urmă îi împacă.

*△
6985 Intr'un coșar se pôte pune și un vițel.

AL. MARTINIAN, *J. Ilfov.* — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîraru-Roșu, J. Argeș.*

Intr'o casă próstă pôte stă și un om bun.

*△
6986 A intrat lupu în coșar.

G. POBORAN, *inet. c. Slatina, J. Olt.*

Păzesc-te.

Le loup est entré dans la bergerie.

Prov. Franc.

*△
6987 A început a rupe ca purceii la coșere.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Bérhad, J. Tutova.*

1° Te necăjesce fără a'ți face mult rău.

2° Cînd încep copiii, cei mici, a gînguri.

COȘNIȚA

*
6988 A pune (aruncă) la coșniță.

M. CANIAN, *public. J. Iași*

Vedî Coș

Acelaș înțeles ca la No. 6978.

Jeter au panier.

Prov Franc.

6989 * Dără n'aî cădut cu coşniţa din cer.

Maior P. BUDIŞTEANU, J. Ilfov.

Veđi Hirzob.

Nu eşti de viţă mare, nu e ce-va de tine.

COTÇA

Veđi Cap. IX, c. Coţcă.

6990 *△ A strică coţca cui-va.

A. DE CIHAC, II, p. 78. — FR.
DANÉ, I, p. 296. — C. TEODORESCU,
inv. c. Lipova, J. Vasluţ.

*△ A strică cotca cui-va.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

Veđi Cap. IX, c. Coţcă.

A strică planul, socotéla cui-va; a'l dà la brazdă.

COTEŢ

Veđi a Rîde.

6991 *△ E mai mare porcul de cât coteţul.

C. FLĂMÎND, *elev. Semin. c. Borgo-Susenî, comit. Bistriţa-Năsăud, Transilv.*

Când e belşug.

COTRUŢĂ

6992 Cotruţă.

L. ŞĂINEANU, *Dicţ. p. 226.*

Femea intrigantă.

COVATĂ

Vezi *Făindă*.

*△
6993 A băgă pre cine-va sub covată.

D-NA PROF. SION, c. *Bérlad*, J.
Tutova.—G. POBORAN, *inst. c. Slatina*, J. *Olt*.

Vezi *Cofă*.

A'l învinge, a 'l rămâne, a'l înșelă, a se arătă mai dibaciū
de cât dînsul, a'l face de rușine.

«Băgă sub covată, pre cele-l-alte pasēri, prin cîntecul sēu».

CRANG

△
6994 S'a întors crângul morii.

S. FL. MARIAN, *Ornit.* I, p. 347.

Vezi *Cap. VI. c. Rôta*.

S'aū schimbat vremurile, nu se mai întîmplă ca înainte.

*△
6995 Nu scii cum se întorce crângu.

D-NA Z. JUVARA, c. *Fedesci. J.*
Tutova.

Adică cum vin lucrurile, cum se întorce tréba.

«Pórtă-te bine cu dînsul căci nu scii cum se întorce crângu».

CREMENE

*△
6996 Căt ai dà în cremene.

P. ISPIRESCU, *Leg.* 377. — FR.
DAMÉ, I, p. 304.—G. POBORAN, *inst.*
c. Slatina, J. *Olt*.

Vezi *Amnar*.

Acelaș înțeles ca la No. 6535.

6997 *△ Nicî cât ai dà în cremene.

D-NA Z. JUVARA, c. *Fedesci, J. Tutova*.—P. ISPIRESCU, *Leg.*, 120, 249, 286.

Acelaş înţeles ca la No. 6535_b.

6998 * A stà cremene.

FR. DANÉ, I, p. 304.

A remâne încremenit, ca stana de pētra, ne-mișcat de mirare, spaîmă, etc.

Demeurer pétrifié.

Prov. Franc.

CUCĂ

6999 Cuca, la ori-cine nu sē cuvine, ci numai la unsul lui Dumnezeu.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 28.

Adică la fieș-care nu sē cuvine a fi Domn, ci numai la acela orînduit de Dumnezeu (GOLESCU).

CUCUIATĂ

7000 * A stà în (la) cucuiata.

BARONZI, p. 42. — D-NA Z. JUVARA, c. *Bêrlad, J. Tutova*.

A fi mort.

7001 A pune la cucuiata.

D-NA Z. JUVARA, c. *Bêrlad, J. Tutova*. — S. I. GROSSMANN, *Dict.* p. 105.

Veđi *Gurguiata*.

A da uîtareî.

GUMAȘ

Veđi *Comaș*.7002 *Cumaș*.P. ÎSPIRESCU. *Snóve*.Veđi *Comaș, Stofă*.

Om bun și harnic.

Veđi la No. 304, *Sérbul ne-mângâiat de prrderea muierii*.

«Ce mai *cumaș* de muiere, eră să întorcă cine-va lumea cu susul în jos, și tot nu cred să mai găsească un ast-fel de drăguț de femeie». — ÎSPIRESCU.

A se vedé la No. 6965 un înțeles cu totul opus.

CUPTOR

Veđi *Cărbune, Vatră*.

*△ 7003 Cât e (de când) lumea și pămîntul
Pe cuptior (cuptor) nu bate vîntul.

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 324; *Conv. Liter.* XII. p. 31. — G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurlui*.

Când e omul la adăpost de orî-ce rău.

* 7004 La cuptorul cald puține lemne trebuesc.

A. PANN *Edit.* 1889, p. 151, 158; III, p. 122. — HINȚESCU, p. 41.

*△ *La coptorul cald puține lemne trebuesc.*

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pir-vu-Roșu, J. Argeș*.

*△ *La coptoriul cald puține lemne trebuesc.*

Semin. Buc. Cl. VII, prin P. GĂRBOVICEANU, prof.

1° Celui supărat puțin îi trebue ca să-l apuce toți draciî.

2° Pentru femeile cele rele.

Urit amor gravior, quo urimur intus.

Ovidiū.

Un vieux four est plus aisé à chauffer qu'un neuf.

Prov. Franc.

Alt Holz gibt gut Feier¹⁾.

Prov. Germ.

7005 Nu cel ce bagă lemne în cuptor, ci cel ce le
aprinde să înțelege că dă foc.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 51.

Adică cel ce dă pricină de un rău, acela să înțelege că îl face (GOLESCU).

7006 * A trăi pe cuptor.

M. CANIAN, *public. J. Iași.*

A fi leneș, a nu se mișca din casă.

7007 *△ A fi la gură de cuptor.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
J. Vaslui. — G. POBORAN, *inst. c.*
Slatina, J. Olt.

Vezi *Găină.*

1° A încapă în gură de femeie.

2° A păți rușinea.

3° A-și sta în mână tot. De la el se împărtășesc toți; prin mâna lui trec toate; dă cui vrea el și cât vrea.

7008 △ Pe cuptor.

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 8.

Adică în casă.

«Intr-o bună dimineață, feciorul mamei îi aduce o noră *pe cuptor*». —
I. CREANGĂ.

1) Lemnul bătrân face foc bun.

CUREA

Veđi a se Intinde.

7009 *△ A umblă cu curéua.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovăţ, J. Vaslui*

A căuta să înşele.

Era un joc, când-va, unde unul căută să înşele pre altul cu o curea.

«Nu'mi umblă cu curéua, că te pricep».

7010 *△ Tot natu scie unde'l strîng curelele.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coştei, Banat.*

Veđi Cismă, Opincă.

Fie-care îşi cunoşce necazurile sale.

Chacun sait où le bât le blesse.

Prov. Franc.

7011 *△ Cauţi şi tu curele pe unde aū ros câniī teele.

G. POBORAN, *instit. c. Slatina, J. Olt.*

*△ Unde rod câniī tee, de geba mai cafi curele.

A. COJOCARU, *stud. c. Tîfesci, J. Putna.*

A căută ce-va bun unde lipsesc şi cele mai pröste.

7012 * Adună-ţi curăile, carī si vreī s-nu ti aumbréză ¹⁾.

G. ZUCA, *c. Elbasan, Albania.*

Păzesce-te de vreī să nu o păţesci.

1) Adună-ţi curelele, de vreī să nu te lovesc (sai să nu te închid).

7013 *[△] A nu'l ținè curéua.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.* — D. MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.*

Nu te țin curelele.

BARONZI, p. 86.

* Nu'l ține curelele.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 933.

Nu'l țin curelile.

GR. JIPESCU, *Răur. Oraș.* p. 59.

Nu 'l ține curé(ua).

A. DE CIHAC, I, p. 71.

1° A nu puté.

2° A nu îndrăсни.

«Aū dat și ei mese după cum îi ținéu curelele».

Următorele versuri din *Păunașul Codrilor* ne reamintesc credința Românului privitoare la mărirea saū micșorarea puterii omului după cum briul îi strînge, mai mult saū mai puțin, trupul.

Ear băetul cum slăbîia
Briul i se descîngea.
 Și Păunul mîl strîngea
 Trupușorul îi frîngea..
 «—Mândro, mândrulița mea,
 Vin de-mî strînge briul meū !
 Apăra te-ar Dumneđeū,
 Că-mî slăbesc puterile,
 Mi se duc averile !

7014 * Dacă te ține curelele.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* III, p. 380.

Dacă te ține curéua.

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 332. — V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 397.—LAURIAN & MAXIM, I, p. 247.

*△

*Numai să te țină curéua.*T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci,*
J. Vâlcea.

1° Daca poți.

2° Dacă îndrăsnesci.

«Mai poftescă și alții *daca* le dă mâna, și 'i ține *curéua*».—I. CREANGĂ.7015 *Êși lungesce curéua.*IORD. GOLESCU, *Mos. II, p. 15.*Adică *êși* măresce averea, puterea (GOLESCU).*Allonger la courroie.**Prov. Franc.*7016 *A dă curéua.*V. ALEXANDRI, *Teatr. p. 119 &*
*1287.*A *avé* putere de a face ce-va; a 'i dă mâna, a îndrăsnii.

Adela.—Adevărat e, Radule?... Nu răspunși ?

Petcu.—Nu 'i dă *curéua* să răspundă.*Giner. lui H. Petcu.*

*△

7017 *A strînge în curele.*A. PANN, II, p. 32.—LAURIAN &
MAXIM, I, p. 933. — HINȚESCU, p.
159.—GR. ALEXANDRESCU, *J. Putna*

A constringe, a ține de scurt, a înfrînă.

Nu se părăsă de rele,
Dar *l'a cam strîns în curele.*

A. PANN.

*△

7018 *Il strînge curéua.*G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți, J.*
Covurluii.

*△

*Il strîng curelele.*AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștei,*
Banat.—IUL. GROFȘOREANU, *dasc.*
c. Galșa, comit. Arad.

Veđi *Frâmbie*.

E mărginit în puterile lui, nu pôte să facă saŭ să spună ore-ce.

CURMĂTURĂ

- 7019 * — Ba e curmătură.
— Ba e forfecătură.

Veđi *Alb, Ras, Rață*.

Pentru cei îndărătnici și cărcotași.

CURTE

- 7020 *△ Iérbă în curte, sărăcie în casă.

E. I. PATRIGIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluiș*.

1° Despre omul leneș.

2° Despre cel sărac care, ne-având vite, îi cresce iérba în curte.

- 7021 *△ Are trecere 'n ori-ce curte.

A. PANN, III, p. 28.—HINȚESCU, p. 192.—DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș*.

E bine privit de ori-cine. Se ȃice mă ales despre bani.

- 7022 * A ține de curtea cutăruia.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 947.

A fi clientul cui-va, omul lui de casă.

CUȘMĂ

Veđi *Casă, Parale*.

CUTIE

- 7023 * " A umblă cu cutia.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 1003.

A cerși pentru sine, dar mai ales pentru biserici saū scopuri de bine-faceri.

7024 *[△] Par'că e (a fi ca) scos din cutie.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vasluiū.*—G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*—GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Scos din cutie.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 1003.

A fi gătit frumos și curat.

DESAGÎ

Veđi Fragă, Grópă, Mare, Nă-dragi, Traistă.

A SE DESBRĂCĂ

7025 *[△] Desbracă-te, Radule, și îmbracă-te, gardule.

FĚTU, *stud. c. Onesci, J. Bacăū.*

Daī lucrul cui nu trebuie și nu'ī șede bine cu el.

DESBACAT

7026 *[△] S'a învățat desbrăcat și 'ī e rușine-îmbrăcat.

A. PANN, III, p. 32.—GR. ALEXANDRESCU, *magistr. Focșani, J. Putna.*—DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrou-Roșu, J. Argeș.*

Veđi Despuiat.

Să ăice :

1° Pentru cei rușinoși, unde nu trebuie.

2° Pentru cei proști cari, și când se îmbogățesc, se pōrtă sdrențuroși, după cum s'aū obicīnuit.

3° Pentru cei cari, din proști, ajung mari, și nu sciū cum să se pōrte.

DESCULȚ

7027 *[△] Pe brumă desculț și pe rouă încălțat.

N. IORDAN, *stud. c. Tecucel, J. Tecuciū.*

Face tot pe dos, e într'o ureche.

7028 Ar veni desculț șapte hotare.

SLAVICI, *Conv. Liter.* V, p. 27.

Atât de mult doresce să dobândescă cutare lucru.

7029 * Trage'î, Duță, că'î desculță.

*△
Trage'î, Duță,
Că'î desculță,
Că-încălțată,
Nu'î învățată.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț,*
J. Covurlui.

*△
Trage'î, Duță,
Că'î desculță,
Descălțată
'I învățată.

I. S. MARDARE, *stud. c. Cerșesci,*
J. Tutova.

*△
Sus, Duță,
Că ești desculță,
Că-încălțată
Nu ești învățată.

C. C. BUNGEȚIANU, *elev. c. Co-*
sovăț, J. Mehedinți.—VILCOF, *stud.*
Craiova, J. Dolj.

1° Se întrebuințează la petreceri și nunți, când un om nu scie să jöce hora care se cântă, ci îi dă și el acolo, cum se pricepe, sau când jocul nu e potrivit pentru el.

2° Imbiere la bcut.

7030 * Desculț.

Când un om e așa de sărac în cât nu are nici cu ce să se încălțe.

C'est un va-nu-pieds.

Prov. Franc.

DESPUIAT

Veđi Gol, Goldtate.

7031 * Dăspuiatului mânășă îi lipsesce!

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, J. Ilfov.*

Acelaș înțeles ca la No. 5032.

7032 S'a învățat dăspuiat și e rușine îmbrăcat.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 63.*

Si 'nvéță dispulat, și l-e-arșini nviscut¹⁾.

PER. PAPAHAĞI, *Zweit. Jahres, p. 171.*

Veđi Desbrăcat.

Să dice pentru cei proști ce, și când se îmbogățesc, trăiesc trențaroși, după cum s'a obișnuit, precum și pentru cei ce din proști ajung mari, și nu știu cum să se porțe. (GOLESCU).

Consuetudinis magna vis est.²⁾

Prov. Lat.

Accoutumance est trop poissans.

Prov. Franc.

Gewohnheit will Recht haben.³⁾

Prov. Germ.

DONIȚĂ

7033 *[△] Vaca, care dă cu piciorul în doniță, pôte să nu fie lăptosă.

A. BAȘOTĂ *prin V. FORESCU, c. Folticeni, J. Suceava.*

1) Sa învățat dăspuiat și 'l e rușine îmbrăcat.

2) Puterea obiceiului e mare.

3) Obiceiul vrê să aibă dreptate.

Veđi Vacă.

Pe lângă înțelesul de la No. 2613, în județul Suceava, se mai adaogă și următorul:

Omul bogat care nu face nici un bine, care nu ajută pe cei sërmanî, care nu trăesce de cât pentru dînsul, mai bine ar fi fost să nu fie bogat.

7034 * A turnă cu donița.

Veđi Cofă, Găletă.

A plouă tare.

DRUG

7035 * A se ține drug de...

Arată tăria cu care ne ținem de cine-va saū de o trebă.

7036 A o ține drug înainte.

FR. DAMÊ, I, p. 395.

A merge drept înainte, a'si vedé de trebă fără șovăire, fără abatere.

DULAP

Veđi Cap. IX, c. Dulap.

DUȘ

7037 * A căpătă un duș.

L. ȘĂINEANU, *Dicț.* p. 288.

Răspuns ne-așteptat saū pățelă ne-plăcută.

ESLE

Veđi Boi, Cal, Iesle.

7038 *△ Eslea nu merge la boi, ci boul la ea.

V. SALA, *inv. c Drăgănesci & Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.*

Nimic nu se dobândește fără muncă. Folósele nu vin de cât la cei cari le caută.

FĂCĂŬ

Veđi *Mórđ.*

FAȘĂ

Veđi *Fustđ.*

7039 Incă din fașie.

DIM. CANTEMIR, *Ist Ierogl.* p. 359.

*△

Abia eșit din fașe (fașă).

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*—GR.
ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

*△

Număi ești în fașu.

GR. JIPESCU, *Rêur. Oraș.* p. 21.

Cuvîntul *fașă* este semnul prunciei, în aceste trei ȑiceri cari însemnăză, după ordinul în care sunt aședate : din frageda copilărie ; încă copil mic ; nu măi ești copil.

Dès le berceau.

Prov. Franc.

FAȚĂ

Veđi *Aȝa.*

*△

7040 Tótă fața 'i bună, dacă căptușala 'i căldurósă.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Ghermănesci, J. Tvtora.*

Acelaș înȝeles ca la No. 6709.

FELENAR

7041 Felenarul înainte când nouă ne merge, măi mult ne luminéză.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 71.

Adică milostenia înaintea morții mai mult ne folosește (GOLESCU).

7042 Păzesse-ți felenarul, să nu cum-va să se stingă,
ca să nu te rătăcesci.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 111.

Adică mintea să nu se smintescă. (GOLESCU).

7043 Felenarul luminează, însă nu și dă desupt.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 71.

Arată ne-domirirea omului la ceea ce nu vede (GOLESCU).

FEREDEU

7044 * A trimite (duce) la feredeu.

M. CANIAN, *public.* J. Iași.

Vezi Baie.

Acelaș înțeles ca la No. 6568_b, și cum dice francesul: *l'envoyer se coucher*.

FEREGEA

7045 Tóte le are coconița, numai feregéoa 'i lipsesce.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 69;
Asem. p. 159.

Vezi Filigea, Mara,
Țopi, Zamfirica.

Să dice pentru cei scăpătați, ce vor să porțe haîne domnesci, (GOLESCU); precum și când cine-va nu dispune de mijloce și totuși dorește să întreprindă lucruri mari, peste puterile lui.

FERÉSTRĂ

Vezi Ban, Burtă, Casă, Doctor,
Fânc, Maestre, Pântece, Perete,
Pórtă.

7046 *△ Ferestrele au ochi, iar gardul și póreții urechi.

G. P. SALVIU, *inv.* c. Smulți, J.
Covurlui.

Veđi *Gard, Perete.*

Acelaş înţeles ca la No. 940.

7047 *[△] **A ascultă la ferestra altuia.**

T. BĂLĂŞEL, *inv. c. Ştefănesci,*
J. Vâlcea.

A fi om flecar şi fără căpătăiū.

FERFENIŢĂ

7048 * **A'l face ferfeniţă.**

FR. DAMÉ, II, p. 19.

1° A'l bate rău, rupendu'i şi straele de pe dinsul.

2° A certă într'un mod grosolan.

FES

Veđi *Interes, Minte, Tată.*

7049 * **Am înţeles
Cine pórţă fes!**

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulţi, J.*
Covurluiū.

*
*Ai înţeles
Cine pórţă fes?
Chelbósa
De la Ruginósa.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c.*
Focşani, J. Putna.

Am înţeles cine se crede mare şi tare, pe când, în adevăr nu e de cât un prost şi un mişel.

Đicere rămase din vremea fanarioţilor, când cłocoimea se purta cu fes.

7050 * **Carī are cap, are şi-fese¹⁾.**

G. ZUCA *stud. c. Fieri, Albania.*

1) Care are cap, are şi fes

Cine e deștept dobândește și parvine.

7051 * Ahtare cap, ahtare fesi ¹⁾.

N. ST, c. *Nijopole, Macedonia.*

* Cum îi e caplu, și feslu ²⁾.

D. DAN, *stud. c. Moloviște, Macedonia.*—META CONSTANTIN, *stud. c. Pirlpepe, Macedonia.*

* S'proti caplu, ș-afesea ³⁾.

C. IONESCU, *inv. c. Nevêstu, Macedonia.*

* Ți soî di cap, ahtare fese vaî pôrtă ⁴⁾.

G. ZUCA, *stud. c. Fieri, Albania.*

Veđi Căciulă Chiulaf.

Acelaș înțeles ca la No. 6658.

7052 *△ A'î turti fesul.

G. P. SALVIŪ. *inv. c. Smulți, J Covurluiș.* — D-RA ALEXANDRINA ZANNE, *c. București, J. Ilfov.*

A'l rușină. Când unul pătesce o rușine, ca urmare a tru-fiei lui.

FESTILĂ

Veđi Fitił.

FILIGEA

Veđi Zamfirica.

FIRIDĂ

Veđi Pórtă.

1) Ahtare cap, atare fes.

2) Cum îi capul, și fesul.

3) După capul și fesul.

4) Ce soîu de cap, are; atare fes va purtă.

FITIL

Vezi *Festilă, Luminare.*

7053 *△ E fitilul mai lung de cât cêra.

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrîu-Roşu, J. Argeş.**Mai lungă e feştîla decum ajunge cêra.*

HIŢESCU, p. 59.

1° Prăvălie mare şi marfă puţină.

2° Mai multe pretenţii de cât putere.

7054 A'ŷ dă fitil.

A. DE CIHAC, II, p. 577.—S. I. GROSSMANN, *Dict.* p. 53.—FR. DAMÈ, II, p. 27.

* A'î pune fitil.

Maior P. BUDIŞTEANU, *J. Ilfov.*

1° A îmboldi, a ademeni pre cine-va să facă ce-va.

2° A'l afită, a 'l întărită în potriva cui-va, a'î dă pricină de cêrtă.

FÓRFĂ

7055 △ Fórfă.

Şezătóre, II, p. 75.

Neglijent în îmbrăcăminte.

7056 △ Fórfă la gură.

S. MIHĂILESCU, *Şezăt.* II, p. 75.

Nu'şi ieă sêma ce vorbesce.

A FORFECĂ

7057 *△ A forfecă pre cine-va.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.* — L. ŞĂINEANU, *Dict.* p. 333.—FR. DAMÈ, II, p. 35.

1° A muștră pre cine-va.

2° A'l bate.

FORFECĂTURĂ

Vezi *Curmătură*.

7058 * A'l trage o forfecătură.

1° A'l certă.

2° A'l bate.

FÓRFECE

Vezi *Bărbat, Limbă, Némț*.

7059 * Fără măsură nu bagă fórfece¹⁾.

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopești, Macedonia*.—D. DAN, *stud. c. Moloviște, Macedonia*.

Măsoră-ți bine cuvintele.

7060 *△ A umblă cu fórfecele în buzunar.

ZOE MIHAILESCU, *inv. c. Bușteni, J. Prahova*.

FRÂMBIE

7061 *△ Il strîng frâmbiile.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș, Banat*.

Vezi *Curea*.

Imprejurările îl supără, e mărginit în puterile lui.

Frâmbia este o legătură de brăciri sau briuri de lână cu care se încing Români, în Banat.

FUND

7062 * Cu fundul în sus.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 31*.

1) Fără măsură nu bagă fórfecele

Adică în potriva buneî orindueî (GOLESCU).

7063 * A'î dà de fund.

I. CREANGĂ, *Prov.* p. 169.

A cunoşce tôte gândurile cui-va, până şi cele mai ascunse;
a înţelege bine o afacere.

«Câte scîi lu, numaî dracul cred că pôte să-î *dee de fund*». — I. CREANGĂ.

7064 * A dat de fund.

Numaî scie ce să dică, ce să facă, e incolţit, şi cum ăice
francesul, *il est au bout de son rouleau*.

7065 * A nu'î dà de fund.

G. I. MUNTEANU, p. 72.

Contrariu ăicerî de la No. 7063.

FUS

Vedî Cap. IX, c. *Fus*.

7066 *△ Dintr'un fus de móră face o códă de teslă.

D-NA É. B. MAWR, p. 37.—DOBRE
MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-
Roşu, J. Argeş.*

1° Dintr'un lucru însemnat, prin ne-dibăcie, se face o ni-
mica totă. Tot schimbând destinaţia unui lucru, îl reducem la
nimic.

2° A sărăci cheltuind nebunesce.

De l'arbre d'un pressoir le manche d'un cernoir.

Prov. Franc.

Far d'una lancia una spinella.¹⁾

Prov. Ital.

FUSTĂ

7067 *△ Fusta femeîi, faşa dracului.

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 1356;
Conv. Liter. VII, p. 374.—DOBRE
MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roşu, J.
Argeş.*

1) A face dintr'o suliţă un bold.

Femeia e chiar dracu.

- 7068 *[△] Nu's bătrân de bătrânețe,
Ci's bătrân de fuste crețe.

I. BĂNESCU, *prof. J. Roman*

Veđi No. 7611.

Pentru cei herbanți.

- 7069 * Fustă.

Adică femeie.

«Tot între fuste trăose».

GAITAN

- 7070 * Lucru merge găitan.

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 284 —FR.

DAMÉ, II, p. 49; IV, p. 178.—

Maior P. BUDIȘTEANU, *J. Ilfov.*—

L. ȘĂINEANU, *Dict.* p. 343.

Veđi *Ciripie*.

Adică foarte bine, drept, fără nici o smintelă.

«Treburile împărăției mergéu găitan.» —ISPIRESCU.

Comme sur des roulettes.

Prov. Franc.

GĂLÉTĂ

Veđi *Vacă*.

- 7071 *[△] Vré să umple, 'n puț, gălétă
Cu gaura ne astupată.

A. PANN I, p. 81. — HINȚESCU,

p. 158 — DOBRE MARINESCU, *inv*

c. *Pirvu-Roșu*, *J. Argeș*.

Despre cel prost.

- 7072 *[△] A turnă (plouă) cu gălétă.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina*, *J.*

Olt. —FR. DAMÉ, II, p. 51, IV, p.

190.

Veđi *Cofă, Doniță*.

A ploua tare.

Il pleut des hallebardes.

Prov. Franc.

GARD

Veđi *Ban, Bărbat, Bătrân, Bir, Brad, Cal, Căne, Cep, Cioră, Cocos, Gras, Gură, Iepă, Inalt, Mântuleasa, Necaz, Nucă, Ōncea, Orb, Perete, Politicos, Proptea, Prost, Răzōiea.*

*△ 7073 Gardul lui nu 'l fură, numai a vecinului.

V. SALA, inv. c. Câmpeni, comit. Bihor, Ungaria.

Pentru vecinul rău. De la omul cel de omenie, i se fură din grădină orî rodurile de pe câmp, pe cînd de la omul rău nu 'i înstreinează, nimeni, nimic din al său.

*△ 7074 Gardul are ochi și zidul urechi.

A. PANN, Edit. 1889, p. 6; I, p. 21.—HINȚESCU, p. 63—D-A E. B. MAWR, p. 94.—P. GĂRBOVICEANU, prof. c. Schitu-Golesci, J. Muscel.—V. SALA, dasc. c. Petrileni, comit. Bihor, Ungaria.

*△ Și pēreți aū urechi, precum și gardurile aū ochi.

H. D. ENESCU, inv. c. Zamostea, J. Dorohoi.

*△ Și gardu arc urechi, și pēreți aū ochi.

GAV. ONIȘOR, prof. c. Dobrovăț, J. Vaslui.

Gardul ocl̄i pōte s'facă, murlu urecl̄i pōte s'tindă¹⁾.

ANDREIŪ AL BAGAV, Cart. Aleq. p. 99.

1) Gardul ochi pōte să facă, zidul urechi pōlă să scōlă (lungescă).

Gardul ari oclî, murlu ari ureclî ¹⁾).

PER. PAPAHAĞI, *Zweit. Jahres*,
p. 157.

Acelaş înţeles ca la No. 940.

Les murs ont des oreilles.

Prov. Franc.

*Las matas tenen ulls, y las pareds tenen orel-
las.* ²⁾)

Prov. Catal.

Wände haben Ohren ³⁾)

Prov. Germ.

De muren hebben ooren. ⁴⁾)

Prov. Oland.

*△
7075 Cine sare garduri multe îi dă (intră) câte un
par în cur.

C NEGRUZZI, I, p. 251. — IDEM,
Calend. Rom. 1892. — P. ISPIRESCU,
Rev. Ist. II, p. 154. — IL. ȚIFANCA,
c. Țîfu, *J. Fălciă*. — E. I. PATRI-
CIŪ, înv. c. Smulți, *J. Covurluiă*. —
DOBRE MARINESCU, înv. c. Pîrvu-
Roșu, *J. Argeș*.

*△
Cine (cel ce) sare multe garduri, îi dă un
par în cur.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II. p. 82;
Asem. p. 45. — G. P. SALVIŪ, înv.
c. Smulți, *J. Covurluiă*.

1) Gardul are ochi, zidul are urechi.

2) Tufșurile au ochi și zidurile urechi.

3) & 4) Zidurile au urechi.

*Cei ce multe garduri sar
O (or) să dé cu curu 'n par.*

A. PANN, II, p. 28.—HINȚESCU,
p. 169.

*Cine sare mai multe garduri, cade in-
tr'unul.*

I. G. VALENTINEANU, p. 28.

*△ *Cine sare multe garduri, îi rămâne chi-
meșă 'n par.*

AVR. CORCEA, paroh. c. Costeiă,
Banat

*△ *Cine sare peste garduri dă adesea în par.*

P. GÂRBOVICEANU, prof. s. Co-
mănița, J. Ott.

*△ *Cine sare multe garduri se înțepă în urmă
intr'un par.*

C. FLĂMÂNDU, stud. comit. Bis-
trița-Năsăud, Transilvania.

Vedî Cap. XXI, c. Gard,
Par, a Umblă.

1° Cine urmăzește multe rele, ăi dă și dă capul lui un rău
(GOLESCU).

2° Lacomia la om nu e bună; omul ne-astimpărat o pate
adesea.

«Cine gardul străin trece, și în pomul altuia se suc, la întors gar-
dul zid și la mănăre poma pētră i se face». — D. CANTEMIR, *Ist.*
Ierogl. p. 199.

7076 Gardul cu proptele nici odată plere.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 21.

*Gardul cu proptele bune,
Nu cade 'n timp de furtune.*

A. PANN, III, p. 27.—HINȚESCU,
p. 68.

*Gardul cu proptele,
Nu cade în timpuri grele.*

BARONZI, p. 61.—I. G. MUNTEANU,
p. 150. — HINȚESCU, p. 68.

*△
*Gardurile cu proptele,
Nu cad de vinturi rele.*

NIC. MANOILESCU *inv. c. Movi-
lița, J. Putna.*

*△
*Gardul cu proptele,
Nu cade la vremuri rele.*

Semin. Buc. cl. VII prin P. GÂR-
BOVICEANU, *prof.*

*△
Gardu cu proptele nu cade.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,
J. Căpurluiș.*

*
Gardu cu propele nu cade.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J.
Putna.*

*△
Gardul cu proptele bune nu cade.

V. SALA, *dasc. c. Chișcoș, comit.
Bihor, Ungaria.* — D. POPOVICI,
*inv. c. Cuvîn, comit. Arad. Un-
garia.*

*△
Gardul cu proptele ține mai mult.

P. ISPIRESCU, *Leg. I, 1872, p.
173.* — V. SALA, *dasc. c. Vașcoiș-
Bădrăci, comit. Bihor, Ungaria.*

*△

*Gardul cu proptele,
Ține la nevoi grele.*

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,
J. Vaslui.*

*△

Gardul cu proptele nu se îmburdă.

V. SALA, *dasc. c. Sudrigiul, co-
mit. Bihor, Ungaria.*

*△

Gardul cu propte bună nu se îmburdă.

IUL. GROȘOREANU, *dasc. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.*

Adică cel cu bunii ocrotitori (GOLESCU), nu piere.

7077 **Gardul fără proptele nici cum poate stă.**

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 21.*

*△

*Gardul fără proptele,
Cade în timpuri grele.*

E. I. PATRIGIŢ, *inv. c. SmulŢi,
J. CovurluiŢ*

Adică cel fără nici un ocrotitor (GOLESCU). Arată cât poate un om, fără sprijin.

*△

7078 **Gardul cu ragele
E ferit la timpuri grele.**

P. GĂRBOVICEANU, *prof. c. Ră-
tesci, J. Argeș.*

Acelaș înțeles ca la No. 7074.

7079 **Un gard de tot căzut de o propta numai nu se
poate ține.**

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 12.*

Să ție pentru cei ce se bizuiesc în mică nădejde la mari întâmplări (GOLESCU).

- 7080 [△] De cât îi pune la un gard propele verđi de stejar, mai bine taie-le și le pune pe foc.

S. MIHĂILESCU, *Șezăt.* I, p. 220.

- *[△] De cât îi pune la un gard uscat proptele de stejar, mai bine să le pui pe foc.

E. I. PATRICIŪ. *inv. c. Smulfi, J. Covurluiŷ.*

Când n'ai pentru cine să te pui, mai bine caută-ți de trebă.

- 7081 Peste gardul mititel
Sare și un cățel.

A. DUMITRESCU, p. 131.

Omul prea smerit de toți e lovit.

Plus la haie est basse, plus on y passe.

Prov. Franc.

- 7082 *[△] Până veți odini să ridicăm ăl gard.

A. PANN *Ediț.* 1889, p. 175.—
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu Roșu, J. Argeș.*

Pâna vei odihnî să ardicăm ăl gard.

A. PANN, II, p. 147.—HINȚESCU, p. 123.

Se ȝice unor muncitori căror, chiar în timpul odihnei, li se da de stăpân, lucruri mici spre a le face.

- 7083 *[△] Tot omul improtesce gardul lui.

V. SALA, *inv. c. Vașcoi-Băresci & B. Lazun, comit. Bihor, Ungaria.*

Tot omul caută, îngrijește de ale lui.

- 7084 *[△] Omul șede (șade) lângă un gard și tot mătură
împrejur.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 174 ; II,
p. 147.—HINȚESCU, p. 135 — DO-
BRE MARINESCU, *inn. c. Pîrvu-
Roșu, J. Argeș.*

- *[△] Omul șede lângă un gard, și tot mătură
'mprejur.

V. SALA, *dasc. c. Brósca, comit.
Bihor, Ungaria*

1° Pentru cei cari nu pot stă fără a deretică câte ce-va, fără
a vorbi, etc.

2° Curățenia trebuie ținută și într'o casă mai rea.

- 7085 Gardurilor dă ocol
Și se trântesce 'n nomol.

A. PANN, III, p. 39 — HINȚESCU,
p. 128.

Pentru omul moșic care tot la ale lui se întorce.

- 7086 * Nevastă nu me feți, di pi gardu nu vedzu! ?¹⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

Mie nu mi s'a intimplat lucrul acesta, dar nu'l veđui ?

- 7087 * Nu ti țini di gardu putridzit.²⁾

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopeși,
Macedonia.*

Veđi *Stilp.*

Sa nu cređi că nevoiașul o sa'ți fie de vre-un folos; daca
'ți ieși un ocrotitor, alege'l puternic.

1) Nevastă nu mă făcuți, de pe gard nu veđui ?

2) Nu te țin de gardul putredit.

7088 *△ **Îi pare gardu pîrleaz.**

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulţi, J. Covurluiă.*

Fuge speriat, nebun, de nu 'l opresce nici un obstacol.

7089 *△ **Vrabie pe gard.**

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulţi, J. Covurluiă.*

Vezi No. 2649.

Când unul să laudă cu stăpânirea unui lucru care nu'l are, şi nu'l stă în putinţă să'l dobândască.

7090 *△ **A legă la gard.**

LAURIAN & MAXIM, II, p. 143.—
V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 695. —
A. JUVARA, *c. Fedesci, J. Tutova.*

*△ *L'a legat ca pe un dobitoc la gard. :*

A. PANN, I, p. 167.—HINŢESCU,
p. 88.—Şezăt. *Poes. Pop* I, p. 14.

*△ *A 'l legă de gard.*

G. MADAN, *Poes. Pop. Basarabia*,
p. 30 & 56. — G. POBORAN, *inst.*
c. Slatina, J. Olt.

Vezi *Iesle*.

1° Adică a amăgi, a prosti, a înşelă a'şi bate joc de cine-va a face pre cine-va să credă ceea-ce nu este, a făgădui ore-ce cu gândul de a nu se ţine de cuvîntul dat.

*Cu cuvîntu m'ai legat
Ca p'un dobitoc de gard.*

G. MADAN.

2° A da ce-va uitării, a se lăsa de o slujbă, de o muncă ore-care.

Elei, bărbate! *légî vornicio de gard*, că eă nu mai am parte de tine,
și'ți duc doru. — ALEXANDRI.

3° A fermecă; se ȑice pentru dragoste.

A venit un blăstemat
Și capul mi l'a *legat*
Ca pe un *dobitoc la gard*,
Și s'a dus și m'a lăsat.

Poes. Pop.

*△
7091 Să'l *legî* la gard să'î dai fên.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Ol.*

*△
Légă'l de gard și 'î dă fên.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

*△
Légă'l de gard și dă'î paie.

I. BĂNESCU, *prof. J. Roman.*

Veȑi No. 627.

Pentru cel prost.

Bête à manger du foin.

Prov. Franc.

*△
7092 Nu e *legată de gard*.

I CREANGĂ, *Pov. p. 128.*

Va trece, se va sfîrși :

«Helbet, o nópte nu'î *legată de gard*, a trece ea cum a trece».

*△
7093 A *legat* cânele de gard.

D-RA SILVIA LAZĂR, *c. Vășcoi-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

N'a făcut nici o ispravă. Pentru o laudă deșertă.

*△
7094 A potrivit-o cu oiștea în gard.

E. I. PATRICIŢ, *inv. c. SmulŢ, J. CovurluiŢ.*

*△
A dat cu oiștea în gard.

V. FORESCU, *c. Folticeni, J. Suceava.*

*
A nemerit-o cu oiștea în gard.

*△
A nimerit-o, ca prostu, drept cu oiștea în gard.

GAV. ONIŞOR, *stud. c. Banca, J. Tutova*

VeŢi *Irimia, Ivan, Stan.*

Nu a nemerit-o, a potrivit-o prost. Ţe Ţice mai ales la vorbe ne-potrivite Ţi celui care greŢeŢce ce-va.

Se Ţice că Irimia, un om din satul Hogeia, comuna Dógele, fiind bét Ţi mergând, spre sat, cu căruŢa cu doi cai, nu a lăsat, pre tovarăŢul său, să mâne cai, ci, luând el hăŢurile în mână, în 'oc să țină drumul aŢ cărmit oiŢtea tocmai într'un gard, lângă pórtă Ţarnei, Ţi de atunci a rămas Ţicerea. — PATRICIŢ.

7095 Fecior de după gard.

ŞINGAI DIN ŞINGA, *EdiŢ. 1853, Cron. II, p 172.*

Copil de la umbra gardului.

VeŢi *Copil. Propté.*

Copil făcut în afară de casatorie.

«Cantemir Ţice că, după hronicele moldovenesci, (Ştefan V!I) aŢ fost *fecior de după gard* al lui Bogdan III Vodă». — ŞINGAI.

«Ear după, acela, Voica a născut pe acel fiŢ mai sus Ţis Despot, *pe sub garduri*, ca pe un bastard, Ţi pretindea Voica, muma lui Dispot, cum că a rămas îngreunată de Şuşan» — *Crisov Mihnea-Vodă*, an. 1586 în *Cuv din Bêtr. I, p. 164.*

7096 * Deslégă-ți iépa de la gard.

GR. BALĂNESCU, *c. Focșani, J. Putna.*

Veđi *Cal, Iépă.*

Deslúșesce-ți vorba. Acest înțeles, care nŭ s'a dat la No. 1904, este identic cu cel de la No. 1438.

7097 *△ Par'că 'i-a tălat vita (boii) de la gard.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

Veđi *Iépă.*

E supărat, stă posac și tăcut. Acestă dicere, este o variantă a celei de la No. 1903.

7098 *△ A trântit'o ca baliga în gard.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulț, J. Coruluiă.*

Se ăice la vorbe ne-potrivite.

7099 *△ A sări (peste) garduri.

V. ALEXANDRI & L. ROSETTI, *Mss.* — V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 1227, 1278. — I. CREANGĂ, *Pov.* p. 28. — FR. DAMÉ, II, p. 56; IV, p. 18. — A. CANDREA, *Rev. Nouă*, VII, p. 409. — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.*

A umblă după femeii sau după bărbați. A sărit gardul se ăice mai ales pentru fetele cari și-au perdut fecioria.

«Bree! ce berbantic!... imi lea fata, il mănăncă zestrea și sare garduri». — ALEXANDRI.

7100 *△ Un sare-garduri.

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 968.

Un craiū, un herbant.

7101 * Rădăcină de gard.

Excrementele omului.

A SE GĂTI

7102 *[△] Lumea arde în foc și cocóna se gătesce.

I. VÁLCOF, *eler. Sc. înv. c. Craiova*,
J. Dolj.

Veđi a se Pieptenă.

Nepasare pentru durerile și nenorocirile celor-l-alți.

7103 *[△] Până se gătesce,
Sórele sfințesce.

A. PANN, *Edit. 1889*, p. 44; I.
p. 155. — HINȚESCU, p. 178.—D.
POPOVICIU, *în. c. Cuvin, comit.*
Arad. — V. SALA, *în. c. Vașcoă-*
Bărescl, comit. Bihor, Ungaria.

Pentru cel leneș.

GĂTIT

Veđi Mitră.

GAURA

7104 A suflă pe gaură.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1363.

A nu avé cheia ușei și, prin urmare, a nu puté întră în casă.

GHEM

Veđi Cap. XXI, c. Ghem,
Măr.

7105 *[△] Par'că 'i molie de gheme.

G. P. SALVIŮ, *în. c. Smulfi, J.*
Covurluiū.

Se dice pentru cei cari umblă sași lucrăză incet.

7106 *△ S'a plătit ca săraca de ghemule satului.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. J. Gorj.*

O femeie săracă, mai ales la fără, se hrănesce lucrând la celelalte femei, torcând, și îndrugând, și, dacă se întâmplă să aibă mult de lucrat, caută să lucreze mai iute, și prin urmare mai prost, ca să isprăvescă mai repede.

Prin această asemănare se înțelege, prin urmare, orî-ce om care, pentru plată, caută numai să de peste ochii lucrului cu care este însărcinat.

7107 *△ Ghemul e mare, însă e mic cine l'a fecut.

V. SALA, *dasc. c. Rieni, comit. Bihor, Ungaria.*

L'a adunat după ce-va materie ne-folositoare, cu scop de a înșela. E mic în omenie, adică înșelator.

7108 *△ A se face ghem.

M. CANIAN, *publ. J. Iași. — FR. DAMÉ II, p 64.*

A se strînge, a se face mititel.

«S'a făcut *ghem* de frică».

7109 *△ A se face ghemotoc.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

Acelaș înțeles ca la No. 7108.

GHÉTA

Vedî *Fată.*

7110 *△ A strînge ghetetele pre cine-va.

I. GRIGORESCU, *elev, Șc. Inst. Bucuresci, J. Ilfov.*

Veđi *Ciobotă, Cizmă,*
Opincă.

A avé un necaz, o superare, un pas, a se atla într'o împrejurare grea.

Etre dans ses petits souliers.

Prov. Franc.

GÎRLICIU

Veđi a *Cântă.*

GIUBEA

Veđi a *Bé.*

GIUBELIU

7111 Giubeliu.

FR. DAMÉ, II, p. 70.

Veđi *Işlicar.*

Om cu idei ruginite, din alte vécuri.

GOL

Veđi *Boer, Cap. XXI,*
c. Gol, Meiă, Négă.

7112 *△ Eă gol, el sdrenşos, nu Ńi-om fi nicî de un folos.

V. SALA, *inv. c. Vaşcoi-Băresci*
& *Buntesci, comit. Bihor, Ungaria.*

Când nu dăm ajutorul nostru cui-va, arătându-i ca nu-i pôte fi de nicî un folos.

7113 Miş şî sute dă voinicî nu pot dşbracă pş cel gol şî dşpulat.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 44.*

*△ *O sută de talharî, nu pot despôie pe un (sărac) gol.*

V. SALA, *dasc. c. Colesci, comit. Bihor, Ungaria.*

Adică dă la cel ce n'are n'ai ce luă (GOLESCU).

- 7114 Singur se dă de gol
Până să 'i dé ocol.

A. PANN, I, p. 112.—HINȚESCU,
p. 70.

Pentru bețiv.

- 7114_b. Cel gol trebuință n'are d'a-și păzi hainele sale.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 76.

Adică cel sărac n'are dă ce îngriji (GOLESCU).

Homme nu ne peut être dépouillé.

Prov. Franc.

- 7115 Gol ai venit, gol te duci, cu tine d'aici nimic
daci.

IORD. GOLESCU, *Mss.* I, p. 296.

*△

Gol m'am născut, gol o să mă duc.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 134;
II, p. 88.—HINȚESCU, p. 70.—DO-
BRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvoi-
Roșu, J. Argeș.*

Sărac am fost, sărac o să mor. Țicere luată din Biblie.

*Gol m'am născut din mitra mamei mele,
și gol mă voiu întorce acolo.*

Iov., 2.21; Ps., 49.17; Ecc., 5.15.

- 7116 *△ A rămas din gol cu pelea.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, J.
Covurlui.*—GAV. OMȘOR, *prof. c.
Dălu-Mare, J. Tutova.*

Când un om deja sărac, sărăcesce și mai rău.

- 7117 * Ți s-fați gulișan ca pui di cloce¹⁾

G. ZUCA, *stud. c. Cusina, Al-
bania.*

Ce să faci când nu ai nimica, fără parale ?

1) Ce să faci gol ca pui de cloșcă?

7118 *△
A fi gólă
Ca o ólá.

Casa săracă, gólă.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

7119 *△
Gol ca degetul (degitul).

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 1644.—
D-NA S. NĂDEJDE, *Nuv.* p. 87.—FR.
DAMÉ, I, p. 344.

Sarac lipit pamintului.

Sandu.—Și dău, Antohi, ești gol ca degitul?

Antohi.—Gol, gol, păcatele mele! că chiar casa asta, în care șed
de două-șeci de ani. e a ta, nu'i a mea.—*Sgârcit. Rîsip.*

7120 *△
Gol nap.

G. DEM. TEODORESCU, *Cercet.* p.
68.—I. MARINESCU, *inv. c. Bradu-
de-jos, J. Argeș.*—M. STĂNCEANU,
inv. c. Pitria, J. Mehedinți.

*△
Gol ca napol.

AVR. CORCEA, *paroh. c. Coșteiș,*
Banat.—FR. DAMÉ, II, p. 75; III,
p. 85.

Veți a se Imbrăcă, Meiș.
a Sări.

Golan, fara haîne pe dinsul, sărac.

Cred că nu'ți prè vine
Să te ducl ca napol, cum veniși la mine.

SPERANȚIA, I, p. 49.

7121 Gol pistol.

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 289. —FR.
DAMÉ, III, p. 221.

Erà gol, făcut pistol.

A. PANN, *Fab.* I, p. 42.

*△
Umblă gol,
Ca un pistol.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 45; I, p.
156. — HINȚESCU, p. 70. — H. D.
ENESCU, *inv. c. Zamostea, J. Do-
rohoiș.*

Vești a se *Imbrăcă*.

Acelaș înțeles ca la No. 7120.

«Băiatul rămase adumbrit într'un crânguleț verde, căci era *gol pistol*». — SPIRESCU.

7122 *△ *Gol pușcă*.

A. PANN, I, p. 62. — *Șezătore*, I, p. 259. — L. ȘĂINEANU, *Arch. Ist.* III, p. 226. — FR. DAMÉ, III, p. 302. — EM. POPESCU, *inv. c. Ciocănesci-Mărgineni, J. Ialomița*.

*△ *Gol pușcă, imbrăcat pistol și încălțat cu ghetetele de la botez.*

C. DANIILESCU, *elev. șc. Inst. c. Scundu, J. Vâlcea*.

1° Gol ne-imbrăcat, sărac.

2° Casă golă, fără nimic într'însa.

«O coclobă de casă derăpănată, iar în lăuntru *gol pușcă*, sărăcie lăcie». — *Șezătore*.

Γυμνότερος πατρίλου

Prov. Elen.

Nudior paxillo.

Prov. Lat.

Nu comme le main.

Prov. Franc

7123 *Gol șușanea*.

L. ȘĂINEANU, *Archiv. Ist.* II, p. 226.

Acelaș înțeles ca la No. 7122.

Se întrebuintează câte o dată această ȳicetore sub forma : *gol sacsana*. Fiind dat înțelesul cuvintului *sacsana*, în limba turcescă, adică cal de sarcină, și într'un mod figurat, sarcină, povară, este apröpe cert că *gol sacsana* nu este de cât o corupție a ȳicerei *gol șușanea*.

7124 *△ Gol chilug.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluiū.*

Gol pilug.

FR. DAMÉ, III, p. 216.

Veđi *Sărac.*

Acelaș înțeles ca la No. 7123.

7125 *△ Gol chilug și gras butuc.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluiū.*

Veđi *a se Imbrăcă.*

Se đice la acei cari cheltuesc, tot ce aū, pe bēutura.

7126 *△ Gol făcăleț.

EM. POPESCU, *inv. c. Ciocănesci-Mărgineni, J. Ialomița.*

Acelaș înțeles ca la No. 7124.

7127 Gol tócă.

FR. DAMÉ, IV, p. 167.

Acelaș înțeles ca la No. 7126.

«A găsit casa *gólă tócă*».

7128 *△ In gol.

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 144.

Veđi *Cap. XII, c. Sec.*

Adică fără isbândă.

«Pe unde se ducē tot *in gol* umbla».—CREANGĂ.

7129 *△ A dà de gol.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 52.—HINȚESCU, p. 128.

A ȳ dà pe față uneltirile saū însușirile sale cele rele.

7130 *△ A se dà de gol.

A. PANN, I, p. 112.—HINȚESCU, p. 70.—AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiū Banat.*

Când cine-va din ne-pricepere, sau fără a voi, își descopere slăbiciunile.

GOLĂCIUNE

Vezi *Golătate*.

GOLAN

Vezi *a se înfoli*.

GOLĂTATE

*△ 7131 *Golătatea încunjură, iară fîmea dă de-a-dreptul.*

I. CREANGĂ, *Amint.* p. 69.—E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți, J. Co-vurluii*.

* *Golăciunea încunjură satul ; (iar) fîmea dă d'a dreptul.*

N. GH. IONESCU, *inv. c. Mamor-mița, Dorohoi* —C. IORDĂCHESCU, *elev Șc. Inv. c. Cristești, J. Botoșani*.

De haine poți rabdă, dar de mâncare nu. Omul gol sau rău îmbracat se ferește de lume, dar cel flămînd dă busta.

«Mamă, bate-mă, ucide-mă, spînzură-mă, fă ce scii cu mine ; numai dă-mi ce-va de mâncare, că mor de fîme. Vorba ceea : *golătatea încunjură, iară fîmea dă de-a dreptul*». —CREANGĂ.

*△ 7132 *Sănătate de la golătate, că despueții vin pe urmă.*

E. BAICAN, *Bin.* p. 10.—Mător P. BUDIȘTEANU, *J. Ilfov*.

*△ *Multă sănătate de la golătate, că desbră-cații vin din urmă.*

V. IFRIM, *inv. c. Corodesci, J. Tulova*.

1° Răspuns ce se da celui care te întreabă de sanătate.

2° S'aû închiaburit și acum nu mai cunosc lumea.—*Tulova*.

A SE GOLI

7133 *[△] Nu te goli înainte de-a ajunge la gârlă.

V. FORESCU, *c. Folticeni, J. Suceava*.

Vezi *Gârlă, Piriș, Râș*.

Acelaș înțeles ca la No. 1104.

GRADINA

Vezi *Cap. II, c. Grădină*.

7134 *[△] Udă întâiu grădina ta, și de 'ți mai rămâne apă, udă și pe a vecinului.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smuți, J. Covurluiș*.

Îngrijesce întâiu de tine, și pe urmă de alții.

7135 Carle maere en vrt, locu pierde.¹⁾

FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter., I, p. 10*.

Cine 'și părăsește locul, îl vede luat de alții. Ne învață să fim statornici căci: *pētra care se mută din loc nu prinde mușchiu*.

Qui va à la chasse perd sa place.

Prov. Franc.

GRAJD

Vezi *Armăsar, Cal, Mătură*

7136 Închide grajdul după ce ți fură calul.

Vezi *Ușă*.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 15*.

Să ție pentru cei ce nu îngrijesc la vreme (GOLESCU).

1) Cine merge în grădină, (și) pierde locul.

Fermer l'étable quand les chevaux n'y sont plus.

Prov. Franc.

*
7137 Doi ați tr'ună adame nu 's façe.¹⁾

G. ZUCA, *stud. c. Abela, Epir.*

Doi inși nu pot porunci în acelaș loc.

GRINDĂ

Veți a Jucă.

*△
7138 Nicl din grindă cerc de bute,
 Nicl din mojie om de frunte.

V. ALEXANDRI & L. ROSETTI,
Mss. — DOBRE MARINESCU, inv. c.
Pîrvu-Roșu, J. Argeș.

Veți Cer, Mojie, Salcie.

Pentru cei eșiți din proști.

7139 Când grinda dă sus se plăcă în jos, ce pôte
 face cea mai dă jos?

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 34.*

Adică cei mici ce pot face când cei mari greșesc (GOLESCU).

7140 Ca grințele pe casă

IORD. GOLESCU, *Mss. II, Asem.*
p. 223.

Când unul stă.

*△
7141 A pune ochil în grindă.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci,*
J. Vâlcea.

Veți Ușă.

A fi pe mörte.

Românul crede că mörtea se aședă, în casa omului care e pe
patul de mörte, în grindă saü după ușa.

1) Doi armăsari într'un grajd nu se pôte.

7142 *△ A încrestă în grindă.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Murgent*,
J Tutova.

*△ Samnă 'n grindă.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș*,
c. Banat.

1° Pentru a'și reaminti, în tot-dé-una, ore-ce.

2° Când afli o noutate, ce-va ne-obicinuit, de la o persoană.

«Am să încrest în grindă.»

7143 * A tăia în grindă.

Maior, P. BUDIȘTEANU, *J. Ilfov*.
M. CANIAN, *public. J. Iași*.

A nu face nimic, să o trébă de nimic.

GRÓPA

Veđi *Cap. c. II, Grópă*,
a se *Invăță*.

7144 *△ Miróse a grópă.

ANDR. MARINESCU, *inv. c. Hu-*
mele, J. Argeș

Nu e sănătos, e gata să móră.

Il sent le sapin.

Prov. Franc.

GULERAT

7145 Om gulerat.

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p.
278.

Veđi *Ciocoliș*.

Mindru și însemnat prin obrăzuicie.

GUNOIU

Vezi Cap. I, c. *Gunoii, a Mătură, Ochiu, Vierme.*

7146 *△ Gunoîul vechiû când s'aprinde, anevoie sê stînge.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, J. Covurlui.*

1° După multe neajunsuri, ce am făcut unuia, să ne păzim de a'l mai supără.

2° Pentru dragoste la hêtrânețe.

Le vieux bois fait bon feu.

Prov. Franc.

7147 *△ Gunoîul vechiû s'aprinde.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, J. Covurlui.*

Pentru dragoste la hêtrânețe.

7148 *△ A nu face gunoie multe la casa lui N...

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Bêrlad, J. Tutova.*

Vezi *Purice.*

A nu stă multă vreme în casa cui-va, ne putându-se înțelege cu dinsul.

«Ved că nu am să fac pré multe gunoie la casa d-tale».

GURGUIATA

7149 *△ A pune la gurguiata.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci, J. Vâlcea.*

Vezi *Cucuiată.*

Acelaș înțeles ca la No. 7001. A'l duce la biserică care este mai 'naltă, mai gurguiată ca toate casele din sat.

GURGUIŪ

7150 *△ A luă pe gurguiū.

AVR. CORCEA, *paroh. c. Coșteiū, Banat.*

Adică a goni pre cine-va. Gurguiul este partea dinainte a o-pincei. Cu acesta Românul dă în lături din cale obiecte ce nu le află demne de a fi prinse cu mâna.

HAÎNĂ

Veđi *Ac, Ban, a Bé, Croitor, Gol, Cap. XXI, c. Haînd, Nuntă, Sărac, Somn, Străin.*

7151 *△ Din casă de pălajen nu se face haîună.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Rădesci, J. Argeș.*

Din nimic ce o să poți face ?

7152 *△ Haîna 'i bună, dar omū nu 'i.

V. SALA, *dasc. c. Miziries, comit. Bihor, Ungaria.*

*△ *Haîna 'i haîună, dar om nu 'i.*

V. SALA, *dasc. c. Holod, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru omul rău, fără nici o calitate.

7153 A îmbrăcat pe dînsul haîne noi,
Și-aū ținut de Joi până mai apoi.

A. PANN, III, p. 70,—HINȚESCU, p. 74.

*△ *Haîne noi,
De Joi până apoi.*

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru omul care nu scie să 'și economisësca avutul.

- *△
7154 Milă mi-e de haïna lui, dar de cămașa mea și
mai tare.

D-NA Z. JUVARA. c. *Fedesci, J. Tutova.*

V.đl Cănașă, *Piele.*

Đice omul care 'și caută întâiă de sufletul lui, și în urmă
se gândesce și la alții.

- *△
7155 De cap, că haïnele îs pe bani.

IULIU GROFȘOREANU, *dasc. c. Gaîșă, comit. Arad, Ungaria.*

Când doi se cêrtă și sunt gata la bataie.

- 7156 Se rêsfață 'n haïne lungi
Ca un ban în două pungi.

A. PANN, I, p. 161.—HINȚESCU.
p. 160.

Se đice despre cel mândru.

- 7157 Haïna asta străină, a ta este?

A. PANN. II, p. 73.

Pentru cei cari cumperă pe datorie.

- *△
7158 Haïne de anglie
Petece o mie.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi-Bă-
rêsci, comit Bihor, Ungaria.*

Pentru cel care are haïne frumöse, alese, însa facute pe da-
torie.

- *△
7159 Nu te ultă la haïne, ci la ce este în haïne.

ANDREI MARINESCU, *înv. c. Hu-
mele, J. Argeș.*

*△

*Nu se caută haina, ci cel din haină.**E. I. PATRICIU, inv. c. Smulț, J. Covurlui.**Vești Cojoc.*

Să prețuesci și să cinstesci omul nu după portul, după înfățișarea, după averea, ci după valoarea lui proprie.

Nastratin-Hogea, odată. fiind la nuntă chemat
 Se duse în haine simple, ca sărac biet îmbrăcat.
 Nuntașii ast-fel vădându-l, nici în sémă nu 'l băgă,
 Ci pe cei cu haine scumpe să trateze alergă.
 Și după ce aședară la masă, pe toți, frumos,
 Il puseră și pe dînsul în colțul mesei de jos
 Nastratin vădend acesta se sculă 'n grabă, alergă,
 Și la un al său prietin să 'l dé haine îl rugă,
 Dându'l hainele acela se-îmbracă galant, pe loc,
 Puse și o blană asupra 'șî, cu postav roș de foc,
 Și așa mergend el iarăși, la nunta ce a fost chemat,
 Cum îl vedură nuntașii, cu cinste l'a 'ntîmpinat :
 Poftim, poftim, Hogea-Efendi, către dînsul toți dicend,
 L' a pus tocmai 'n fruntea mesii, fie-care loc făcend.
 El dacă ședă la masă, ș'a întins mîneca în vas,
 Dicend : poftim, poftim, mănâncă ce e mai gras.
 Il întrebă nuntașii : Hogea-efendi, dicend,
 Pentru ce o faci, acesta, ș'întingî mîneca mîncand ?
 Pentru că, el le răspunse, eă, întăi, când am venit
 Cu hainele cele pröste, nimenea nu m'a cinstit ;
 Și când v'am dat bună ziua abia mi-ați dis : mulțumim.
 Iar acum veniți cu aceste, toți mi-ați dis ; poftim, poftim
 De acea și eă blana sê mănânce o poftesc
 Că văd, toți privesc la haine și persöna n'o cinstesc.

A. PANN.

*△

7160 *Hainele nu fac pe om (omul) mai de trebă.*

A. PANN, *Edit.* 1899, p. 57; III, p. 71.—HINȚESCU, p. 74.—B. CONSTANTINESCU, *Curt. Cit.* III, p. 15.—V. SALA, *dase. c. Vașcoi-Bătrăscii, comit. Bihor, Ungaria.*

*△

Hainele nu fac pe om mai bun de cât este.

Semin. Buc. Cl. VIII, prin P. GARBOVICEANU, prof.

*△ *Haîna nu face pe om mai de treba.*

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîr-
vu-Roşu, J. Covurluiă.*

*△ *Haina nu face pe om.*

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulfi,
J. Covurluiă. — FR. DAMÉ, III, p.
153.*

Nu face haîna pe om.

AL. DUMITRESCU, p. 130

*△ *Haînele nu fac pe om.*

V. SALA, *inv. c. V. Selişte. co-
mit. Bihor, Ungaria — IUL. GROF-
ŞOREANU, dasc. c. Gaişa, comit,
Arad, Ungaria.*

*△ *Haînele nu fac omul.*

D. POPOVICIŪ, *dasc. c. Cuvîn.
comit. Arad, Ungaria.*

Veđi Imbrăcăminte.

Acelaş înţeles ca la No. 7159.

In vestimentis non est sapientia mentis ¹⁾.

Prov. Lat.

L'habit ne fait pas le moine.

Prov. Franc.

Das Kleid macht keinen Mönch ²⁾.

Prov. Germ.

7161 *△ *Omul cînstesce haîna, nu haîna pe om.*

Nu face haîna pe om, ci omul face haîna.

I. G. VALENTINEANU, p. 34.

Veđi No. 4342.

1) In haîne nu stă cuminţenia minţii.

2) Haîna nu face călugărul.

Acelaş înţeles ca la No. 7160.

7163 * **Haîna (haînele) face pe om.**

AL. DUMITRESCU, p. 136.

Veşti Medic, Rasă, Robă.

Acelaş înţeles ca la No. 7162.

Εἰματα ἀνὴρ ¹⁾.

Prov. Elin.

Vestis facit virum ²⁾.

Prov. Lat.

La belle plume fait le bel oiseau.

Prov. Franc.

7164 **După cójă se vede pomul,
După haînă omul.**

V. A. URECHIĂ, *Leg.* p. 131.

Acelaş înţeles ca la No. 7163.

7165 *△ **Nu face omul cât haîna.**

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîr-
vu-Roşu, J. Argeş.*

Pentru cel bogat dar nerod, ne-cinstit.

7166 *△ **Haîne noi cu bumbii vechi,
Sună cam rău la urechi.**

V. SALA, *inv. c. Totorenî, comit.
Bihor, Ungaria.*

La lucruri ne-potrivite, mai ales în căsătorie când e mare
deosebire de vîrstă între soţi.

7167 **Haînele împrumutate nu ţine de cald.**

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 176.

1) Haîna (este) omul.

2) Vestimentul face omul.

*△ *Hainele împrumutate nu țin de cald.*

V. SALA, *inv. c. Budureasa, comit. Bihor, Ungaria.*

Haïna împrumutată nu ține de cald.

A. PANN, II, p. 73.—HINȚESCU, p. 74.—P. ISPIRESCU, *Rev. Ist. I*, p. 235.

*△ *Haïna străină nu ține de cald.*

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulț, J. Covurluii.*

*△ *Haïnele străine nu țin cald.*

NIC. MANOILESCU, *inv. c. Movița, J. Putna.*

Veđi *Avere, Străin*

1° Lucru străin nu ne folosește.

2° De lucru furat nu te poți folosi.—*J. Covurluii.*

D'habits d'autrui mal on s'honore.

Mimes de Baïf, XVI Siècle.

7168 *△ *Haïnă lungă 'i minte scurtă.*

Şezdôtore, II, p. 35.

*△ *Haïne lungi și minte scurtă.*

S. FL. MARIAN, *Sat. Pop.* p. 52.

Veđi *Plătă, Poldă.*

1° Arată mintea cea proustă a femeilor.

Frunză verde lemn uscat

Haï nevestă la vînat!

— Eū đic, đeū, că am barbat.

— Eū đic, đeū, că am muere

Și cu tine tot aș mere.

Nevasta ne-pricepută,

Haïne lungi și minte scurtă,

Stă puțin, pe loc gîndesce,

Apoi la vînat pornesce.

Poes. Pop.

2° Prin extensiune se aplică și bărbaților, în țările unde si ei poartă haine lungi.

Turcilor, nebunilor,
Sărăcie 'i vorbă multă
Haïna lungă 'i minte scurtă.

Poes. Pop.

7169 Bune sunt hainele late, dar la călugări numai sunt date.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 85.

Arată fericirea calugărilor la toate (GOLESCU).

7170 *△ Cine hainele și le păstrează, le are pe jumătate,

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 83.—
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrva-Roșu. J. Argeș.*

*Cine 'și ține hainele ne 'mbrăcate
Ale lui sunt numrî pe jumătate.*

A. PANN, III, p. 91.—HINȚESCU,
p. 74.

Ne învață să nu ne păstrăm averea, că păstrând-o, d'abia pe jumătate o putem avea (GOLESCU).

Dacă nu te folosești de avere, de ghebă o mai ai. Se dice mai ales pentru cel sgircit.

7171 Haïna lucrată, fie și ne-purtată, ăși pierde prețul ei.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 74.

Să dice de fetele ce 'și pierd fecioria până a nu se marită, însemnând că le-a scădut cinstea (GOLESCU).

7172 Haïna să-ți fie cum e sacul și peticul.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 57.

Haïna să 'ți fie cum e sacul și petecul.

Român. Glumeș, I, p. 24.

Omul să se îmbrace după starea lui.

*△ 7174 Il fac o haină în spate.

V. SALA, *inv. c. Câmpeni, comit. Bihor, Ungaria.*

Mă folosesc de cine-va pentru a mă apără de un ne-ajuns, de un necaz ôre-care, cu saă fără voiea lui.

HAMBAR

Vedî Condac.

*△ 7175 Intr'un hambar gol, şi şórecile să caďă, capul o să'şi spargă.

A: PANN, I, p. 133.—HINŢESCU, p. 74.—DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrnu-Roşu, J. Argeş.*

Pentru cel sărac.

In eine leere Scheuer kommt keine Maus.¹⁾

Prov. Germ.

*△ 7176 Hambarul gol nu are şioreci.

V. SALA, *dasc. c. Dumbrăveni, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înŢeles ca la No. 7176.

HOGIAC

7177 Nu tuti udjacurli  e-afumă a  nicuchirată.²⁾

PER. PAPAHAĞI, *Zweit. Jahres.*, p. 170.

* *Nu la tute udjiacurile  i afumă maghiripsesc³⁾*

ILIE GHICU, *c. Turia, Epir.*

Nu to i cei cari se laudă mult fac trebă bună.

Ne sont pas tous chasseurs qui sonnent du cor.

Prov. Franc.

1) Intr'un hambar gol nu vin şóreci.

2) Nu t te hógacurile (coşurile) ce fac fum a  gospodărie.

3) Nu la t te hógacurile ce fac fum, se gătesc bucate.

*Alle sind nicht Iäger, die das Horn blasen.*¹⁾

7178 * Fumlu si s-ducă ambar, deam udjeaclu a s'hibă strîmbu.²⁾

I. COYAN, *prof. c. Perivoli, Epir.*

* Udjeaclu la s'hibă strimb. fumlu s'ésă îndrept.³⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia*

Trébă să mERGă bine, fie cum o fi, prin orî-ce mijlóce. Să ne uítam la țintă iar nici decum la mijlóce. Scopul să fie bun, mijlócele sunt indiferente.

HOGĖAG

7179 *△ L'a luat la hogeag.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Fedesci, J. Tutova.*

I-a dat o bucățică de slujbă, un mic folos și ast-fel l'a prins.

HORN

Veđi a Serie

7180 *△ Unde'î hornul mare, fumu 'î puțin.

GAV. ONIȘOR, *în Junimea, No. 16, Bêrlad.*

Pentru cei carî vor să se arête mai mult de cât sunt.

7181 *△ Abîa a eșit din horn.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovêșt, J. Vaslui.*

E ne-virstnic.

IACA

7182 A rupe cui-va iacaa.

FR. DAMÉ. II, p. 115.

1) Nu sunt toți vînători, cari sună din corn.

2) Fumul să se ducă bine (drept), dar hogeacul să fie și strimb.

3) Hogeacul lasă să fie strimb, fumul să eșă drept.

Veđi *Măneacă, Pulpană*.

A 'l ruga cu multă stăruință.

IATAC

Veđi *Cap. XIX & XXI,*
c. Iatac.

IBRIȘIM

Veđi *Ibrișin.*

7183 * Δ A'i trage un ibrișim pe la nas.

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.* — FR. DAMÉ, II, p. 117.

Veđi *Ibrișin.*

1° A aminti un lucru de departe și într'un mod sarcastic

2° A dojeni, a muștră, a batjocori.

7184 * A merge lucru ibrișim.

D. ZANNE, *arh. c. Bolintin-din-Vale, J. Ilfov.*

Veđi *Ciripie, Ibrișin, Strundă.*

Adică ușor, fără greutate.

IBRIȘIN

Veđi *Ibrișim.*

7185 * Δ A'i trage un ibrișin pe la nas.

I. CREANGĂ, *Amint.* p. 94. — S. MIHĂILESCU, *Șezdt.* II, p. 73. — E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulŷ, J. Covurluiŷ.* — M. LUPESCU, *inv. c. Brosceni, J. Suceava.*

Acelaș înțeles ca la No. 7183.

«Ne trage câte un ibrișin pe la nas despre fata popel». — CREANGĂ.

7186 * Δ A merge lucru ibrișin.

GR, ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 7184.

IEE

- 7187 Supt póle de iee nouă,
 Nicî mă ninge, nicî mă plouă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 65.

Sé dice pentru cei ce se ocrotesc de dame (GOLESCU).

- *△
 7188 Se găti ca ieea de sócră.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Vedî *Cămaşă*.

Acelaş înţeles ca la No. 6724.

- *△
 7189 Ieea lată
 Că să gată,
 Ieea 'ngustă
 Că mai custă.

G. SIMULESCU, c. *Meheleni, comit. Zarand, Ungaria.*

Adică cu ieea lată se gătesce averea, cu ieea îngustă averea
 ţine mai mult. Ne îndemnă prin urmare a trăi cu păstru.

- 7190 Ca o île fără bîzări.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, *Asem.*
 p. 48.

Pentru un lucru care nu este gătit.

IESLE

Vedî *Boi, Cal, Esle.*

- *△
 7191 L'a legat la iesle.

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roşu, J. Argeş.*

Vedî *Gard.*

Acelaş înţeles ca la No. 7090.

IGRASIE

7192 * A avé igrasie la cap.

A fi prost, timp, într'o dögă.

IÎE

Veđi *Iee*.

ILIC

Veđi *Ţigan*.

A SE ÎMBRĂCA

Veđi *Copil, Cuc, Desbrăcat, Cap. XXI, c. a se Imbrăcă, Serbătore*.

7193 Când imbrăcat când despuilat (despoilat).

A. PANN, I, p. 134 — HINŢESCU,
p. 77.

Despre cel sărac care ađi are şi mâne nu.

7194 *△ Sta! , mă, că nu 'l imbraci tu !

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Bêrlad,*
J. Tutova.

Când un altul iţi bate copilul.

7195 *△ Zena până se imbracă
Aū supt vişelul la vacă.

V. SALA, *dasc. c. Negri, comit.*
Bihor, Ungaria.

Veđi *a se Incălfă*.

Pentru cel leneş.

7196 *△ A fi imbrăcat pe dinăuntru.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulŷi, J.*
Covurluiŷ.

Se îmbracă numai pe din-lăuntru (năuntru).

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 45 ; I, p. 156.—HINȚESCU, p. 77.

Vezi *Gol.*

Se dice pentru cei bețivi, cari din cauza acestui viciu, se poartă mai mult goi, ne având cu ce să se îmbrace.

7197 **E îmbrăcat ca un nap
Din călcâie pân' la cap.**

A. PANN, I, p. 133.—HINȚESCU, p. 77.

Vezi *Gol.*

E atât de sărac încât nu are nici cu ce să se îmbrace.

7198 *[△] **Imbrăcat pistol.**

C. DANILESCU, *lev. Sc. Inst. c. Scundu, J. Vâlcea.*

Vezi *Gol.*

Pentru cei cari sunt mai mult goi.

IMBRĂCĂMINTE

7199 *[△] **Imbrăcămintea nu face pe om.**

V. SALA, *dasc. c. Drăgănesci, comit. Bihor, Ungaria.*

Vezi *Haină.*

Acelaș înțeles ca la No. 7160.

IMBRĂCAT

Vezi *a se Imbrăcă, Minte.*

7200 * **Alăcsită ș'ni băseată¹⁾.**

C. IONESCU, *inv. c. Nevêsta, Macedonia.*

¹⁾ Imbrăcate (gătită) și ne-sărutată.

Despre tinerii care se găsesc pentru logodnă și rămân ne-logodiți.

- 7201 *△ A fi îmbrăcat domnesce,
Și a tremură Dămnă-păzescă.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Stefănesci*,
J. Vâlcea.

Se ȋice celor fuduli cari se îmbracă subțire pe un timp friguros.

A IMBROBODI

- 7202 *△ L'a îmbrobodit femeia.

P. ISPIRESCU, *Leg. I, Edit. 1872*,
p. 175; *Săve*, p. 33.—HINȚESCU,
p. 58.—G. POBORAN. *inst. J. Olt.*

- *△ A îmbrobodi ca pe-o muere (muieră).

A. PANN, *Edit. 1889*, p. 104; I,
p. 56; II, 97 & 125. — HINȚESCU,
p. 77.—P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 64.—
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrva-*
Roșu, J. Argeș.

Vedî Femeie.

1° Să ȋice, *om îmbrobodit*, de acela care se pōrtă pe placul muierii și nu vede de cāt cu ochii ei, ne-credēnd rēul ce ū pōte spune, alȋii, de diusa.

O vėduvă însă cānd-va, după lege,
Cu a doua nuntă capul s'eu sã'si lege,
Ea atunci ȋice cum cã, sē însorã,
Iar nu sē mărītă pentru a doua orã.
Și caută, 'n lume, bărbat sã găsescă
Ea sã fie mare, ce o vrē sã facă.

A. PANN.

2° A înșelă.

«Pe acești bărbați, mai adese, îi *îmbrobodesc* femeile lor.»—ISPIRESCU.

7203 [△] Umblă îmbrobodit.

Românul Glumeț, I, p. 41.

7204 ^{*△} A îmbrobodit trăba.

*E. I. PATRICIU, inv. c. Smulțî,
J. Covurluiă.*

A ajuns de nu duce lipsă.

A ÎMPĂTURĂ

7205 A o împătură.

FR. DAMÉ, II, p. 134.

A fugi.

A IMPUNGE

Vezi Mună.

A ÎNCĂLȚĂ

Vezi Boi, Vacă, Vită.

7206 ^{*△} Încălțat cu ghetetele de la botez.

*C. DANIILESCU, elev. Sc. Inst. c.
Scundu, J. Vâlcea.*

Desculț, sarac.

7207 ^{*△} A încălță bine pre cine-va.

*GR. JIPESCU, Răur. Oraș. p. 207.
G. POBORAN, inst. J. Olt.—DOBRE
MARINESCU, inv. c. Pîrnu Roșu, J.
Argeș.—I. FURCĂ, ing. J. Ilfov —
GAV. ONIȘOR, prof. c. Dobrovăț,
J. Vaslui.—AVR. CORCEA, paroh,
c. Coștei, Banat.*

1° A 'l înșelă, a 'l pune bine.

„Bine l'a mai încălțat.“

2° A 'l bate.

7208 *△
Până se încălță
Sórele se-înalță.

A. PANN. *Edit.* 1889, p. 44; I, p. 155. — HINȚESCU, p. 178. — G. ONIȘOR, *prof. în Junimea Bârlad*, II, No. 36. — V. SALA, *inv. c. Vascoil-Bărescî, comit. Bihor, Ungaria*. — D. POPOVICIŪ, *inv. c. Cuvîn, comit. Arad*

*△
Ioniță abia se 'ncalță.
De la ușă pân la pat,
Obielele tóte cad.
Până sórele se 'nalță

ST. STOICESCU, *preot, c. Bălăcénca, J. Ilfov.*

*△
Vlad până sê 'ncalță
Sórele sê 'nalță :
Vlad până sê 'ncinge
Sórele sê frânge ;
Vlad pân' sê gătesce
Sórele sfîntesce.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșița, J. Dîmbovița.*

Veđi a se Gătî.

Despre cel leneș.

*
7209 A se încălță cu cine-va.

D-NA C. BALLY, *c. Nicorescî, J. Tecuci*. — I. ARBORE, *ing. J. Buzău*.

1° A face o cunoscință ne-placută și de care nu te poți desbăra.—J. Tecuci.

„M'am încălțat cu dînsa în străinătate.“

2° A 'l bate.—J. Buzeu.

ÎNCINGĂTÓRE

Veđi *Cap. XXI, c. Incingătóre.*

A ÎNCOLȚI

7210 * A 'l încolți.

A încurcă pre cine-va, a 'l supără, a 'l strimtoră și, precum
 ȝice francesul: *mettre quelqu'un au pied du mur, l'acculer.*

ÎNCUETÓRE

Veđi *Cheie.*

INEL

Veđi *Deget, Porc.*

7211 * Sgâmî 'ți nelu cu surȝelu¹⁾.

G. ZUCA, *stud. c. Samarina, Macedonia.*

Adică vorbă să fie, nu să pôte.

7212 *△ Tras ca prin inel.

P. ISPIRESCU, *Leg. p. 245&290.*—
 AL. ODOBESCU, I, p. 132.—*Sezdt.*
 I, p. 10.

Se ȝice despre un flacău 'nalt, subțirel.

Cine-aŭ cunoscut
 Cine mi-aŭ vȝut
 Mîndru clobănel
Tras printr'un inel?
 Fețișóra lui
 Spuma laptelui
 Mustețióra lui
 Spicul grăului.

Poes. Pop.

1) Sgărie-ți inelul cu surcêua

A ÎNFĂȘA

7213 * *Țe aveam că eră mōșa lihōnă, 'nfășē ș-caslu.¹⁾*

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

Se ȃice de cāte orī pe lāngă un bolnav, slab din fire, se bolnăvesce și se culcă, alături de dīnsul, vre un altul de o constituție mai tare.

S N Ő V Ă

O sōcră născu și ea un copil, la o vīrstă cam īnaintată. Cu drept cuvīnt nora sa nu putē să vadă cu ochī bunī o ast-fel de īntīmplare, cācī dīnsa, care avusese treī copīi, trebuīa acuma să īngrijescă de sōcra sa lehusă, și la așa vīrstă! Cu tōte acestea, de voe de nevoe, a trebuit să mērgă la gārlă ca să spele rufele murdare ale lehusei.

Intr'acestea socrul se īntōrce sēra, acasa, bolnav. Care nu a fost necasul și mirarea bieteī nurorī cānd, venīnd de la gārlă, găsesce la stānga vetrei pe tata socru vāicārāndu-se și cerēnd de la ea, fel de fel de serviciī pe lāngă cele ce trebuīa să facă sōcrei și copilașilor sēi. In supērarea și zăpăcēla ei, ȃice atuncī : *Țe aveam că era mōșa lihōnă, 'nfășē ș-caslu.*

A ÎNGĂLA

7214 * *A'l īngălă.*

G. POBORAN, *īnst. c. Slatina, J. Olț.*

Al ocări.

A ÎNGRĂDI

Veđī Cur, Gură.

7215 *^Δ *Dă nuele (nuȃele) la cei carī īngrădesc.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. J. Mehedinȃi*. — AL. MARTINIAN, *J. Ilfov*. — DOBRE MARINESCU, *īnv. c. Părou-Roșu, J. Argeș*. — C. TEODORESCU, *īnv. c. Lăpova, J. Vaslui*.

¹⁾ Nu eră de ajuns că aveam pe bătrāna lehusă, a īnfășat și moșnegul.

*
Dă lemne la cel de ingrădesce.

Maî r P. BUDIȘTEANU, J. Ilfov.

Se dice :

1° De ómenîi care 'și fac de lucru pe lângă aceî carî muncesc, carî sunt cea-ce francesul numesce : *la mouche du coche*.

2° Pentru aceî pe carî 'î găsim muncind la o trébă la care să scie că nu se pricep de fel.

«Are trébă ! slugă la dirlógă, ridică nuele și le dă la cel care ingrădesce.»

A SE INGRĂDÎ

7216 A se îngrădi cu cine-va.

BARONZI, p. 46.

A dobândi protecția cui-va.

«Se îngrădise cu Cupărescîi». — N. COSTIN.

A SE ÎNȚOLI

7217 *[△] S'a înțolat (*sic*) golanul.

M. STÂNCEANU, inv. c. *Piria, J. Mehedinți*.

A dobândi ce-va la care nu se așteptă.

A ÎNVELI

7218 Cine te învêlesce, acela te și desvêlesce.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 83.

Să dice pentru cei fățarnici (GOLESCU).

ÎNVELITÓRE

Veđi a se *Intinde*.

7219 * Di frândză di curcubetă, tendă nu se-adară.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Perivoli, Epir*

1) De frunză de dovlec, învelitóre nu se face.

Cu minciuni nu se face trébă; cu nimic, nu poți face ceva.

IPINGEA

Veđi *Drac, Lup, Peșin, Șea, Șină, Vreme.*

7220 *[△] După plóie, vine șî el cu ipingéua.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 91.—
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* II, p. 165.—
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.*

Veđi *Căciulă, Căpeneag, Manta.*

Să ție pentru cei ce nu vin, la vreme, spre ajutor GOLESCU).

7221 Se 'nvelesce cu ipîngéoa
Și să scarpină cu surcéoa.

A. PANN, III, p. 91.

Pentru cel sgărcit și cumplit.

7222 Netegea
Pě ipingea.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 47.

Veđi *Peșin.*

Adică cu peșin, și se ție când slujbele se vînd dă fața pă bani (GOLESCU).

IȘLIC

7223 *[△] A călcă pe colțu ișliculuî.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

1° A supără pe cine-va.

2° A 'î pune piedică într'o afacere.

7224 * Nu mă călcă pe colțul ișliculuî.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 157;
III, p. 127. — HINȚESCU, p. 36.—
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.*

Aceleași înțelesuri ca la No. 7223 sub formă de oprire.

IȘLICAR

7225 * Ișlicar.

FR. DAMĂ, II, p. 234.

Vezi *Giubeliu*.

Om cu idei ruginite, din alte vécuri.

ISMENE

Vezi a *Bé, Călugărișă, Cămașă, Greă, Cap. XIX, c. Ismene, Némț, Nevéstă*.

7226 *△ Nu dau eu ismene pe călător.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 154; III, p. 124. — I. ARBORE, *ing. J. Buzău*. -- M. STÂNCEANU, *inv. c. Piria, J. Mehedinți*.

* Nu trimite ismene pe călător.

GR. POENARU, *ing. J. Buzău*.

*△ Ai trimis, și tu, ismene pe călător.

I. POBORAN, *inst. J. Olț.* — I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, J. Ilfov*.

Când dai o însărcinare unuia care nu mai are speranță că o va îndeplini.

«Dacă faci ceea ce spui, e curat a da ismene pe călător»
adică: te păcălesc fără dór și póte.

7227 Ne lasă cu ismenele deslegate.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 47.

Adică nu șed până la sfârșit, ca să svirgască ore-ce (GOLESCU).

7228 Cine mî-a umplut ismenele!

A. PANN, I, p. 99.

Pentru cel nerod.

7229 * Δ Ușor de ismene.

AVR. CORGEA, *paroh. c. Coșteiș, Banat.*

Iute, grabnic la nărav.

7230 * Δ Cu ismenele pe băț.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Gol pușcă, sărac.

LUFT

7231 A rămâne iuft de . . .

L. ȘĂINEANU, *Dict. p. 444.*

Adica lipsit cu totul de un lucru și mai ales de parale.

«A rămas iuft de parale».

A LA

Vezi *Muiere, a se Rade,*

7232 * Δ Te vei lă
Când a plouă,
Te vei unge
Când a ninge.

GR. ALEXANDRESCU, *magist. J. Putna.*

Pentru cei murdari și ne-curați.

7233 * La-mă, mamă, și pe mine.

A. PANN, *Edit. 1889, p. 104.—*
GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Lea-mă, mamă, și pe mine.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 48.*

Vezi *Muiere.*

1° Să ție pentru cei leneși și nevoiași (GOLESCU).

2° Pentru cei proști și nătărăi.

7234 Lă-mă, mamă, ti pō mine, cā aḑi e tāmătă.

A. PANN, II, p. 125.—HINȚESCU,
p. 102.

Acelaș înțeles ca la No. 7233.

7235 La-mă, mamă, și pe mine
Și mă fă frumos, ca tine.

A. PANN, I, p. 103.

Acelaș înțeles ca la No. 7234.

7236 *Δ Un la-mă, mamă.

A. PANN, II, p. 97.—I. CREANGĂ,
Amint. p. 96.—A. CANDREA, *Rev.*
Nouă, VII, p. 296.

Adică un prost, un nătărău.

Și dacă găsesce vr'un lă-mă mamă,
Nu vede, n'aude și nu'î bagă sēmă,
De părere bună pe care 'ntîlnește,
Își laudă casa și se fericesce

A. PANN, II, p. 97.

A SE LĂ

Veḑi Buhă.

7237 *Δ Lumea pîere de bolea,
Lolea pune să se lea.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova*,
J. Vaslui.

Veḑi a Bé, a se Găti.
Cap. IX, c. Lăgăn, a se
Peptenă.

Când unul e necăjit și cei de față sunt veseli.

LACAT

Veḑi Cheie, Gură, a
Vorbi.

- 7238 *△ Lacătul nu se pune la uşă pentru hoşi, ci pentru ómenii cinstiţi.

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrou-Roşu, J. Argeş.*

- *△ Lacata este pentru ómenii (cei) buni.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vaslui.*—G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulţi, J. Covurlui.*

- *△ Lacăţile se ţin pentru ómenii cinstiţi, nu pentru hoşi.

G. C. MICLESCU, *c. Miclesci, J. Vaslui.*

Se întreba cu înţelesul său literal dar măi ales pentru înscrisuri cari nu lăgă decât pe omul cinstit.

Contre coignée serrure ne peut.

Adages Franc. XVI Siècle.

LACRĂ

Veđi Zestre.

LADĂ

Veđi Ban, Făgăduleld, Molie.

- 7239 *△ Ce (e) pe dînsul, aceea şi 'n ladă.

A. PANN, I, p. 165 ; III, p. 119.—
P. ISPIRESCU, *Rev Ist.* II, p. 146.—
H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, J. Dorohoi.*

- *△ Ce pe dînsul (noi), şi în ladă.

A. PANN, II, p. 155. — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna* —
P. GÂRBOVICEANU, *prof. J. Mehedinţi.*

Vezi *Casă*.

Se dice de cei cari în lume, ies bine îmbrăcați, dar a-casă, nu au nimic.

7240 * Δ Câte pe dînsul și a-casă, ce'i în ladă 'i străin.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, J. Covurluii*.

Acelaș înțeles ca la No. 7239.

7241 * Δ Lada la mine și cheia la tine.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 40.—
LAURIAN & MAXIM, I, p. 731. —
GAV. ONIȘOR, *prof. J. Tutova*. —
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-
Roșu, J. Argeș*.

Să dice pentru cei ce se socotesc că sunt siguri fără nici o pază, și pentru cei ce eși dau puterea lor în mâna altora (GOLESCU).

7242 * Δ Cheia și lada în mâna lui.

D-NA CL. BALLY, *z. Nicoresci, J. Tecuci*.

Totul stă în puterea lui.

7243 * Δ Atâta ('i) tot
și lada 'n pod.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 711.—
D-NA EC. Z. c. *Bêrlad, J. Tutova*. —
G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, J. Covurluii*. — B. P. HĂSDĂU, *Etym. Magn.* p. 2037. — D. CRUCEANU, *stud. c. Popeni, J. Tutova*.

1° Când se isprăvesce o trebă. — *J. Covurluii*.

2° Arată că s'a făcut puțin lucru. — *J. Tutova*.

3° Arată puțină însemnătate a unei persoane.

— Se vede că nu scii cine sunt și ce pot eu ?

— D-ta ? ești D-l Răsvrătescu ; *atâta tot și lada 'n pod.*— V. ALEXANDRI.

4° Când se dá zestrea, se numără cu de-amărunchelul toate lucrurile, la urmă se isprăvesce cu : *atâta 'i tot și lada 'n pod.* Acesta 'i golă și stă de îndemână, să o umple cu zestrea, și apoi în car cu patru boi.

*△
7244 A nu mai avé ladă cu cine-va.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefăneșt,*
J. Vâlcea.

A fi certat cu dînsul, a nu măi puté trăi împreună.

LAITĂ

Veđi *Mire.*

LÂNA

Veđi *a Impletă, Cap.*
III, c. Lână.

*△
7245 Lâna cea bună prin spinî rămâne.

E. I. PATRICIŪ, *în v. c. Smulț*
J. Covurluii

Multe talente se perd prin bordee.

*△
7246 Unde 'i una
lî curge lâna.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulț,*
J. Covurluii.

Arată paguba celui sărac, tot pe dînsul îl lovesc toate relele

*△
7247 Lână 'n lâna, pěr în pěr.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
J. Vaslui.

Când schimbăm un lucru pentru altul care face tot atâta.

7248 * Δ Nu 'și pôte purtâ lâna sa.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulțî,*
J. Covurluiŭ.

Pentru omul putred de bogat.

7249 * Δ Face din lâna lae, lâna albă.

AVR. CORCEA, *paroh. c. Coșteiŭ,*
Banat.

Arată dibăcia omului care e în stare să facă lucruri peste putință.

LANT

Veđi *Catenă.*

7250 * Δ Dacă se rupe o verigă, tot lanțul se desface.

HINȚESCU, p. 200.—I. G. MUN-
TEANU, p. 150 — DOBRE MARINESCU
inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.

Când o serie de lucruri stau într'o strînsă și firîscă legătură ast-fel că, prin lipsa uneia dintre ele, tot rostul lor dispore.

7251 * Δ A se ține lanț.

P. ISPIRESCU, *Leg. p. 396.*

Fără întrerupere.

«De când ai venit tu pagubele se țin lanț.»—ISPIRESCU.

LĂTURI

Veđi *Nevoie.*

7252 * Δ Cine sê mestecă în lături 'l mănâncă porcîl.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiŭ,*
Banat.

Veđi *Tărîțe.*

Arată că omul trebuie să fugă de societatea celor stricați și cu purtare rea.

LAVIȚĂ

7253 *[△] Par'că a supt la lăviți.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Dégu,*
J. Argeș.

E foarte slab.

LÉNCĂ

7254 *[△] Ș'a mâncat lénca.

IUL. VULCĂNESCU, *elev. Sc. Inst.*
c. Pelesci, J. Dolj.

A înșelat pre cine-va și și-a pierdut cîntea.

LÉGĂN

Veđi *Copil, Cap. IX,*
c. Légdn.

7255 Îi îmburdat cu légănul.

IUL. GROFȘOREANU, *inv. c. Galșa,*
comit. Arad, Ungaria.

E scrintit la minte.

7256 *[△] Din légăn.

Veđi *Fașă.*

De copil mic, din pruncie.

Dès le berceau.

Prov. Franç.

LEȘIE

7257 * A 'l turnà leșie pe inimă.

SOF. NADEJDE, *Nuv. p. 20.*

A 'l viri în griji, a 'l supără.

LIPUDĂ

- *
7258 S'nu hił di ațelı ți alasă cłora di lipudă as-
varna ¹⁾).

G. ZUCA, *stud. c. Cusina, Albania.*

Veđi Briű, *Calıavetđ*

Sá nu cauđı pricină de cértă.

LOC

- 7259 Când aveam locul, n'aveam mijlocul, acum că
am mijlocul, ămı lipsesce locul.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 34.

Arată ne-potrivirea norocirii ce nu vine la vreme (GOLESCU).

- *
7260 Tu loc-ămı, s'chetriłe ămı-agıută ²⁾).

I. COYAN, *prof. c. Bđesa, Epir.*

Arată cât valoréză patria pentru fie-care.

LOCAȘ

- 7261 Mai fericit este cine-va cu strımt traın ın lo-
cașul seű, de cât cu tóte desfătările ın ca-
sele străine.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.* p. 96.

Nicăeri ca la casa omului.

LUCRU

Veđi *Cap. X, c. Lucru.*

1) Să nu fił din acela carı lasă calıaveta (legătura de la ciorapi) să tirle.

2) ın locul meű (patria) ți petriłe 'ămı agută.

LULEA

Vezi *Amorezat, Dragoste, Malaiă, Tutun, Vorbă.*

7262 *△ N'ajunge nici o lulă (pipă) de băgău.

IULIŢ GROSŞOREANU, *inv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Arată cât de puţin preţuesce un om, adică nici cât *băgăul*, ultima rămăşiţă a tutunului dintr'o lulea. Se referă atât la calităţile fizice cât şi la cele morale.

7263 *△ Caută luleaua şi el cu ea în gură.

H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, J. Dorohciul. — DOBRE MARINESCU, inv. c. Pîrvi-Roşu, J. Argeş.*

*△ *Cu luliaua în gură şi (el) caută luliaua.*

E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smuţi, J. Covurlui.*

* *Cu luleaoa în dinţi, şi 'şi caută luleaoa.*

I. BĂNESCU, *prof. J. Roman.*

*△ *Caută lula, şi lula 'i în gură.*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coştei, Banat, Ungaria.*

*△ *Nate cată luleaua, şi el cu ea în gură.*

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, J. Ilfov.*

Vezi *Nan.*

1° Când cine-va întreabă de un lucru, ce e sub ochii săi, dar, din nebagare de sémă, nu'l vede.

2° Despre omul prost.

- 7264 *
 Trei lulele,
 Trei dughene,
 Capul plin de socotele.

I. PETRESCU, *ing. c. Pitești, J. Argeș.*

- *△
 Trei lule în cinci dughene.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulți, J. Covurlui.*

- *△
 Ene, Ene,
 Cu trei dughene!
 În una lulele,
 În una tabac
 Și-n una căcat.

F. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, J. Covurlui.*

Pentru negustorul sărac, greu ca fulgu pe apă.

- 7265 Trei lulele în două zambile.

A. PANN, II, p. 85.—HINȚESCU, p. 93.

Acelaș înțeles ca la No. 7264.

- 7266 *
 Unui s'aprinde barba, ș-altul 'ș-aprinde lulelu.¹⁾

ILIE GHIGU, *prof. c. Perivol, Epir.*

Vezi Ciubuc, a se Pieptenă.

Unul suferă, altul petrece; unul perde, altul câștigă, ș. c. l.

- 7267 *△
 Nici luleaua nu'i arde.

GAY. ONIȘOR, *prof. c. Șchiopeni, J. Fălci.*

1) Unuia i se aprinde barba, și altul își aprinde luleaua.

Veți Sărac.

Când îi merge unuia tot rău.

7268 A dă cui-va cu luleaşa în nas.

A. PANN, III, p. 37.—HINŢESCU,
p. 126.

A nesocoti, a dispreţui pre cine-va.

Nu 'ţi mai caută 'n obraz,
Îţi dă cu luleaşa 'n nas.

A. PANN.

*△
7269 Luleaşa lui Dumnezeu.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulţi, J. Covurlui.*

Adică sticla cu vin.

*△
7270 A se lua cu luleaşa.

E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulţi, J. Covurlui.*

1° A 'şi uită de interes.

2° A se îmbătă.

*
7271 A se afuma cu luleaşa.

S. I. GROSSMANN, *Dict.* p. 28 &
48.—FR. DAMÉ, I, p. 48; II, p.
29.—L. ŞAINEANU, *Semas.* p. 351 &
458.

*
S'a afumat cu luleaşa.

B. P. HĂSDĂŢ, *Etym. Magn.* p.
460 & 462.—A. PANN, I, p. 111.—
G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

1° A se îmbătă, a fi bêt.

2° E negru şi murdar, se dice mai ales despre Țigani.

«De ce sunt negri Țiganii?—S'a afumat cu luleaşa».—*Etym. Magn.*

T'ai-jè fait voir de joie une belle animée
 Qui, souvent d'un repas sortant tout *enfumée*,
 Fait même à ses amant, trop faibles d'estomac,
 Redouter ses baisers, pleins d'ail et de tabac.

BOILEAU, *Satire X.*

*Dem Affen zum Kater tragen*¹⁾.

Prov. Germ.

7272 *△ A furat luleaua Némțului.

AL. ODOBESCU, III, p. 27.—L. ȘĂINEANU, *Semas.* p. 458; *Arch.* III, p. 200. — P. ISPIRESCU, *Unc. Sfăt.* p. 30. — BARONZI, p. 40.—GR. JIPESCU, *Rêur. Oraș.* p. 113.—GH. I. TOMESCU, *inv. c. Broscari, J. Mehedinți.*—E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluiș.*—I. STĂNESCU, *stud. J. Argeș.*

* A pupat luleaua Némțului.

ION GRIGORESCU, *elev. Sc. Inst. J. Ilfov.*

*△ A luat luleaua Némțului

H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea J. Dorohoiș.*—EM. POPESCU, *inv. c. Ciocănesci-Mărgineni, J. Ialomița.*—I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, J. Ilfov.*

Acelaș înțeles ca la No. 7271.

7273 A furat luleaua Némțului, cu zale cu tot.

P. ISPIRESCU, *Unch. Sfăt.* p. 103.

Acelaș înțeles ca la No. 7272 cu mai multă tărie.

7274 *△ A turtit luleaua Némțului.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșița, J. Dîmbovița.*

1) A duce malmuța la motan.

Acelaş înţeles ca la No. 7273.

S N Ó V Ă

Nēmțul fiind odata covișit de bētură a vrut sa stea jos, pe pamint; dar, când s'a aședat, a uîtat luleaoa sub el. Când s'a sculat târđiũ, ca trezit a vēđut luleaua spartă.

*△
7275 A ajuns la lulele.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Dēgu,*
J. Argeș.

A sārăcit cu totul.

*△
7276 A se face lulea.

L. ȘĂINEANU, *Arh. Ist. III, p.*
200. — DOBRE MARINESCU, inv. c.
Pirvu-Roșu, J. Argeș.

A fi lulea.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți,*
J. Covurluiũ. — G. POBORAN, inst.
c. Slatina, J. Olt.

1° A se ameti, a nu scie ce face; a se îmbetă; a fi bêt.

2° A fi amoretat.

Se dice *are fumuri (cēță) în creeri,* cu înţelesul de a fi bêt; de aci, printr'o succesiune naturală de idei, *e afumat, a-fumat cu luleauc, făcut lulea.*

În județul Suceava se dice: *a se luli* cu înţelesul de a petrece, a se chefui:

M'aș *luli* și n'am cu cine.

Poes. Pop.

*△
7277 A 'i dă luleaua prin cenușe.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, J.*
Ilfov.

A'l terfeli, a'l face de ris.

*△
7278 A 'i bate luleaua pe datorie.

V. RÂMBU, *stud. J. Dimbovița.*

A'l supără cu vorbă multă saũ ne-potrivită.

LUMINĂ

Veđi *Oboroc*.

7279 Lumina la 'ntunerec mai mult luminéază.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 41.

Adică cel învățat între cei proști (GOLESCU).

7280 *[△] Drept ca lumina (cea dréptă.)D. ȚICHINDEAL, *Fab*, p. 44. —G. POBORAN, *inst. c Slatina*, J.*Olt.*Veđi *Lumînare*.

Adică fôrte drept.

7281 * Aă aprins lumina.

GR ALEXANDRESCU, *magistr. J.**Putna*.

Aă priceput, aă înțeles.

LUMÎNARE

Veđi *Biserică*, *Boșluc*,
Botez, *Cértă*, *Cap. XII*,
c. Colac, *Đi*, *Gălcévd*,
Cap. XII, *c. Lumînare*,
a Murî, *Oboroc*, *Om*,
Pâne, *Sărac*.

7282 *[△] Lumînarea e pe sfirșit.DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-
Roșu*, J. *Argeș*.Veđi *Candelă*.

Adică viéța i se curmă.

7283 Lumînarea, când ăi tai mukul, atunci mai mult luminéază.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 41.

Adică cei drepti după ce mor (GOLESCU).

7284 Aprinde lumînarea înainte de a se face nóptea.

IDEM *Calend. Rom.* 1892.

A face un lucru înainte de vreme.

*
7285 A scrie pe lumînare.

M. CANIAN, *publ. J. Iași.*

Scrie pe lumînare pentru ne-uitare.

A. PANN, III, p. 108. — HINȚESCU, p. 172.

*△
Scrie pe mukul luminării.

GAV. ONIȘOR, *prof. J. Tutova.*

Veđi No. 140.

Uită ușor îndatoririle ce i sê fac.

7286 Lumînarea luminéază casa, numai pe sine nu se luminéază.

BARONZI, p. 51 — HINȚESCU, p. 94.

Despre cei cari, pentru alții sunt buni, dar pentru ei nici de cum.

●
7287 Țși aprinde lumînarea d'amîndoe căpêtaile.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 15.

Adică țăși răsipesce averea, cam din tôte părțile (GOLESCU).

Acéstă đicere pare o traducere a cuvintului frances: *Brûler la chandelle par les deux bouts.*

*△
7288 Orî la unul, orî la treî, tot o lumînare arde.

A. PANN, III, p. 70. — HINȚESCU, p. 94. — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.*

Să ne ferim de risipă.

- 7289 **Luminarea se aprinde pentru cei ce văd, nu pentru cei orbi.**

A. PANN, I, p. 150 — HINȚESCU, p. 94.

*
Luminarea se aprinde pentru cei ce văd.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Se ȋdice celor cari nu văd, nu pricep ceea ce li se ar ta sau se petrece împrejurul lor.

- 7290 **Arde luminarea n tr 
 i facem socotéla v tr .**

A. PANN, *Edi .*, 1889, p. 93.

* 
*Arde luminarea n tr 
Pentru socotéla v tr .*

A. PANN, III, p. 109. — HINȚESCU, p. 94. — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Ro u, J. Arge .* — DUMITRESCU, p. 130.

Ardem luminarea n tr  ca să facem socotéla altu .

Ve i *Sărac.*

EN. B LT NU, *Lum.* I, p. 86.

1  Pentru cei cari văd de al i în loc să  ngrij c , mai  nt i , de d n i .

2  C nd  mprumu i pe al i,   i faci singur beleaoa, căci tu ai de luat  i tot tu e ti cu grija.

Nous faisons les frais et vous avez les profits.

Prov. Franc.

- * 
7291 **'I-a suflat în luminare.**

A. PANN, I, p. 167. — HINȚESCU, p. 182. — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Ro u, J. Arge .*

Vești *Borș*.

1° L'a rămas, și-a batut joc de dinsul.

2° 'I-a luat viața.

*△
7292 A mîncă mucusul lumînării.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 196.—
FR. DAMÉ, II, p. 294.—E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluii*.—AL. VASILIU, *inv. c. Tăttăruși, J. Suceava*.

*
Ș-o mîncat lumina cu feștilă cu tot.

S. MIHĂILESCU, *Sezătorea*, I, p. 218.—G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluii*.—GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vasluii*.

Vești *Muc*.

1° S'a înșelat rău, a pățit-o.—*J. Covurlui & Suciava*.

2° Nu mai are trecere la cine-va din cauza relei sale purtări, 'și-a pierdut omenia.—*J. Vasluii & Covurlui*.

3° A fi în mare primejdie, a fi pierdut, a nu mai fi chip de scăpare.—LAURIAN & MAXIM.—*J. Vasluii*.

*△
7293 A mîncă lumina.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vasluii*.—GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna*.

Acelaș înțeles ca la No. 7292.

*△
7294 A 'i mîncă lumina.

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîr-vu-Roșu, J. Argeș*.

A 'i pricinui, a 'i dori mórtea.

*△
7295 Ieă mucusul lumînării.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vasluii*.

N'ai știut să te folosești de împrejurări, toți ai luat câte ce-va iar ție nu 'ți rămâne nimic.

7296 *△ A căută... cu lumînare.

A. PANN, III, p. 23.—HINȚESCU, p. 66.—GR. JIPESCU, *Rêur. Oraș.* p. 21.—V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 451, 478, 775&1174.—GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vaslui.*

*A căută cu lumînare
Țiua în amiață mare.*

P. ISPIRESCU, *Leg. I*, 1872, p. 175.—HINȚESCU, p. 31.

*△ Umblă cu lumînare țiua la ameață.

IUL. GROFȘOREANU, *inv. c. Gașn, comit. Arad, Ungaria.*

*Veți Cîrîd, Gălcevă,
Pricind.*

Adică cu tot dinadinsul, cu mare sîrguință.

«Să vă caute cine-va cu lumînarea, nu v'ar putea găsi mai potri-viți .. Când facem nunta ?» - ALEXANDRI.

7297 *△ Are lumînări la nas.

V. SALA, *Dasc. c. Vașcoi-Bă-răst, comit. Bihor, Ungaria.*

1° E încă copil, e un mucos.

2° E prost.

7298 *△ Măcar să 'l fi picat cu lumînarea.

I. CREANGĂ, *Amint.* p. 134.

Orî-ce ai face, orî cât l'ai pedepsi, orî ce ar fi pățit.

«Nu 'și astîmpără gura către mai marii săi, măcar să 'l fi picat cu lumînarea.»—CREANGĂ.

*
7299 A fi ca lumînarea.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, Asem.* p. 221.

*△

A stă drept ca lumînarea.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș, Banat, Ungaria.*

*△

A sta (fi) drept ca luminarea.

A. PANN, II, p. 30. — HINȚESCU, p. 94. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* III, p. 377; *Leg.* p. 3. — I CREANGĂ, *Pov.* p. 271. — FR. DAMÉ, II, p. 294. — GR. ALEXANDRESCU, *magistr J. Putna.*

Adică drept.

«Înțepenindu-și picăturile rămase *drept ca lumînarea*». — ISPIRESCU.

*Droit comme un cierge.**Prov. Franc.*

7300 **Drept ca lumînarea în sac.**

LAURIAN & MAXIM, II, p. 196.

Vezi *Funie*.

Adică strîmb.

MACÎUCĂ

Vezi *Lemn, Óld, Păr, Vacar.*

*△

7301 **Cu o măciucă a lovit două capite.**

V. FORESCU, *c. Dorna, J. Suciava.*

Cu o vorbă a lovit în doi inși.

*Faire d'une pierre deux coups.**Prov. Franc.*

7302 *
**A făcut el poc cu măciucă, dar și eă fliș cu bi-
ciușcă.**

Când unul, fricos, a fost bătut și să laudă că a dat și el în adversar.

Ei d'apropo cu măciucă : fischea, plișchea trag în noi ;
 Noi d'departe cu biciușca : poca, poca într'amîndoi.
 Când îndrăciți erați, ei, toți!,
 Dar voînici! și noi cu toți!
Speranția, II, p. 92.

MÂNECĂ

Vezi *Clin*.

*△
 7303 Bune sunt mănecela late dar nu ajunge pânza.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna*.

*△
*Bună e măneca lungă
 Dar pânza nu va s'ajungă.*

A. PANN, I, p. 161.—HINȚESCU, p. 100. — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș*.

1° Să ne mulțumim cu puțin când nu putem să avem mai mult.

2° Pentru cei cari vor să se arête mai mult de cât sunt, și mai ales pentru săracul mândru.

Il ne suffit pas de vouloir, il faut encore pouvoir.

Prov. Franc.

7304 Ca ce nu pote maere¹ en sir, maere¹ en măneca.¹⁾

FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 7.

Pentru cel lacom și hrăpitor.

*△
 7305 A o băgă pe mănecă.

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p. 40. — G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.* p. 557. — I. C. FUNDESCU, *Basme*, p. 75.—FR. DAMÉ, III, p. 18.

1) Cea ce nu pôte merge în sin, merge în mănecă.

*△

A (cam) băgat'o pe mânecă.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 227; *Leg.* 158, 203 & 260.—LAURIAN & MAXIM, II, p. 231. — FR. DAMÉ, I, p. 112. — EM. POPESCU, *inv. c. Ciocănesci-Mărgineni, J. Ialomîța*. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Păcioiș, J. Muscel*. — GAV. ONIȘOR, *prof. J. Tutova*.

*△

A luat'o pe mânecă.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulfi, J. Covurluiș*. — GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vasluiș*.

1° A se rușină.

2° A se speria; a 'l trece sudorî de mörte; a se teme.

3° A se supără.—*J. Covurluiș*.

Ienicerî d'aușia
Pe mánică o băgă
Să crédă nu le venia,
Când ius-bașa le ăceă.

*Poes. Pop.**Ne pas en mener large.**Prov. Franc.*

*△

7306 *A rupe mâneca (mâneșile) cui-va.*

LAURIAN & MAXIM, II, p. 232; *Glosar*, p. 113. — GR. JIPESCU, *Opinc.* 6 & 147. — G. P. SALVIŪ *inv. c. Smulfi, J. Covurluiș*. — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș*.

*△

A trage de mânecă pe cine-va.

FR. DAMÉ, III, p. 18. — GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vasluiș*. — A. GOROVEI, *J. Suciava*.

1° A cere ore-ce cu mare stăruință.

«Mi-a tot *rupt mâneca* al de cuscru Matei, ca să 'l dau locșoru ăla, dă te la nasu dumitale acolea.»—GR. JIPESCU, p. 147.

2° A merge des la cine-va; a 'l supără cu deseale noastre cercetări.

«Nu 'r *rupe nimene mânecile* și 'l e tot casa pustie.»—G. P. SALVIŪ.

3° Când minte.

Maî *trage 'l de mânecă* că pré le spune bôcăne.

*△
7307 Taeți mâneca și fugi.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiŭ, Banat.*

Veđi *Pôld.*

De rău caută să te scapi jertfînd ore-ce. Acéstă đicere ne reamintesce pățania bietului Iosif care și-a lăsat, nu numai mâneca, dar mantaua întrégă în mânele nevastei lui Putiphar.

7308 A 'și sterge nasul cu mâneca.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 231.

A fi rău crescut, mojie.

7309 A lovî în mânecă.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 231—232.

1° A voi să facă rău fără ca să isbutescă.

2° A aîură, a spune lucruri ne-potrivite.

*
7310 Pe sub mânecă.

BARONZI, p. 44. — M. CANIAN
publ. J. Iași.

Veđi *Față.*

Pe ascuns și, precum đice Francesul, *en sous main.*

*△
7311 Cu mâneci largi.

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 168.—E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluii.*—G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

1° Bucuros, cu plăcere, cu voe bună.

«Părinții fetei, când aud asta, sar de bucurie că le a picat un om așa de bun și o dau *cu măneci largi*.»—I. CREANGĂ.

2° Cu ne-răbdare.

«Te așteptă *cu măneci largi*.»

MANTA

*△
7312 Pentru un purice nu mi-oii pune eă mantăua
(cerga) pe foc.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,*
J. Covurluii.

Vedî *Purice*.

1° Acelaș înțeles ca la No. 2425.

2° Pentru cei mari cari nu se pricină, nici odată, pentru interesul celor mici.

*△
7313 Până a nu găsi mautăoa nu eram (era) dator.

V. ALEXANDRI & L. ROSETTI,
Mss.—G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți,*
J. Covurluii.—C. NEGRUZZI, I. p.
249.

Când creșdend că am dat de un folos, ne alegem, pe ne-așteptate, cu o supărare.

S N Ó V Ă

Doi tovarășî mergend pe un drum, găsiră o manta. Ne-putend s'o împartă ast-fel, o făcură părălesce și o luă unul, iar cel-alt dîse a-tunci: «Va să dîcă tu, acumă mie îmi dătorescî atâtea parale, pentru partea mea de manta! — Măi, cum vine asta? răspunse cel d'întăi, *pân a nu găsi mantăua eă nu eram dator!*

*△
7314 Socotéla... hrîștî mantăua!

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, J.*
Covurluii.

Plătescî datoria și ȧea-ȧi amanetul, saũ cumpărătura și ȧeaȧi marfa, ș. c. l.

S N Ő V Ă

Un om slujise la mai mulȧi stăpăni. Când i se ȧmplinea timpul și i se făce socotela în loc să mai primescă ce-va, el ȧi luaȧ și haȧnele ce mai avé. De acolo el prinsese minte. Așa când se mai duse la alt stăpăn, și când acesta îl socoti iarăși, stăpănul n'apucă bine să isprăvescă socotela și el hristi mantaua, și pe fugă.

7315 După plôie manta.

HINȧESCU, p. 148.

*△

*După plôie
Manta de ôie.*

D-NA Z. JUVARA, c. *Fedesci, J. Tutova.*

Manta după plôie.

G. I. MUNTEANU, p. 60. — HINȧESCU, p. 175.

Vedî Căciulă, Căpenég,
Ipingea, Tămbară,
Zărculă.

Când ne vine ôre-ce după vreme și nu ne mai pôte fi de nici un folos.

«Sfat după faptă e manta după plôie».

*△

7316 A 'și găsi mantaua cu cine-va.

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 253; *Conv. Liter.*, XI, p. 189. — A. DE CIHAC, II, p. 186. — FR. DAMÉ, III, p. 20. — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.* — G. P. SALVIŬ, *inv. c. Smulȧi, J. Covurluii.* — G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Și a găsit beleaua. Se ȧice pentru omul nevinovat dar pe care a căduȧ năpatea.

«Dar de când ați pus voi stăpânire pe mine, țise Gerilă? Apoi nu mă faceți din cal măgar că *o veți găsi mantaua cu mine.*»—CREANGĂ.

Acastă țicere se trage din snovă de la No. 7313.

7317 A pune cui-va o manta.

A. DE CIHAC, *Etym.* II, p. 186.—
S. I. GROSSMANN, *Dict.* p. 40 & 50.

A 'l înșelă.

7318 *[△] Manta de vreme rea.

V. FORESCU, c. *Folticeni, J. Suciava.*—FR. DAMÉ, III, p. 21

1° A fi întrebuințat de nevoie, în lipsa altuia mai bun.

2° A fi luat într'o treabă, ca codă de topor.

«S'a slujit de el ca de o manta de vreme rea».

«M'a luat manta de vreme rea».

7319 Manta.

D-NA S. NĂDEJDE, *Nuv.* p. 117.

Acelaș înțeles ca la No. 7318.

«Nu ți-am spus, de la început, că te ține ca manta».

7320 A (și) întorce mantaua după vînt.

G. I. MUNTEANU, p. 72.

Vezi *Chepeneag*,
Șubă, Umbrelă.

A se da după vremuri, a nu se împotrivi.

MĂNUȘĂ

Vezi *Despuțat, Cap.*,
VII, c. *Mănușă.*

7321 *[△] Despuțatului mănuși îi lipsesce.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, J. Ilfov.*

Acelaș înțeles ca la No. 5032.

7322 * Δ Par'că 'i cu mănăși în mână.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
J. Vasluiș.

Umblă așa de încet încât nu face nici o treabă.

7323 Subt mănășă stă ascunsă și cea mai urâtă mână.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 65.*

Adică subt zmerenie, ca subt mască, cel mai fățarnic (GOLESCU).

7323_b * Δ De cât mănășă în mână, mai bine brânză și smântână.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Crângu,*
J. Tutova.

Se ții mai bine la mâncare de cât la îmbrăcăminte.

7324 * \square A aruncă mănășa.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 238.

A desfide pre cine-va, a te lua la întrecere, la luptă cu dînsul.

În evul-mediu cavalerii aruncau mănășa în semn de desfider: „*jeter le gand, autrement jeter le gage de la bataille c'est proposer le combat et maintenir ce que l'on a proposé véritable.*”—*Anc. coutumes p. 1.*

7325 * \square A ridică mănășa.

A primi lupta.

MARAMĂ

7326 A 'și pune marama.

L. ȘĂINEANU, *Arch. Ist. III, p.*
202.—FR. DAMÉ, III, p. 23.

A se mărita.

MASĂ

Vezi *Cap. VII, c. Masă*.

MASALA

Vezi *Orb.*

7327 Dă masalaua pe un poponeț.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 93.

Dă mai bun să ieă mai prost (GOLESCU).

MASCĂ

7328 *□ A'și ridică masca.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna*.

A spune pe șleaū, a se arêta precum ește, a se dà pe față, etc.

*Jeter (lever) le masque.**Prov. Franc.*

MĂTASE

Vezi *a Impletii, Rochie*.

MATERIE

7329 După gustul altora să nu'ți alegi materie, nici nevastă.

A. PANN, II, p. 151.—HINȚESCU, p. 74.

Vezi *Mușero, Pânză, Soție*.

Căci gusturile nu se potrivesc.

MĂTURĂ

7330 *△ Mătura nouă, mătură bine.

IULIU GROFȘOREANU, *dasc. B. Comlaș, comit. Arad, Ungaria*. — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș*.

Mătura nouă, mătură frumos.

HINȚESCU, p. 102. — G. I. MUNTEANU, p. 150. — E. B. MAWR, p. 59.

Metura nova metae bire¹).

FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 13.

Lucru nou e mai bun, mai plăcut.

*Neue Besen kehren wohl,
Biss das sie werden staubes voll.²)*

Prov. Germ.

Granata nuova spazza ben la casa.

Prov. Ital.

Tout nouveau, tout beau.

Prov. Franc.

7331 *△ Mătura nouă 'i bună.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș, Banat.*

Acelaș înțeles ca la No. 7330.

7332 *△ Mătura nouă nu lasă praf în urmă.

A. BAȘOTĂ *prin* V. FORESCU, c. *Folticenii, J. Suciava.*

1° Acelaș înțeles ca la No. 7731.

2° După omul bun, cinstit, cu rînduieală și cu socotelă nu rămâne judecăți, ne-înțelegeri, datorii și sfadă. — BAȘOTA.

7333 Mătura cea nouă în cuișă se atîrnă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 46.

Adică ori-ce lucru nou se cinstesce mai mult (GOLESCU).

1) Mătura nouă mătură bine.

2) Mături noi mătură bine, până se umple de praf.

7334 *△ Mătura veche ajunge la grajd.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 96; II, p. 64.—BARONZI, p. 61.—HINȚESCU, p. 102.—G. I. MUNTEANU, p. 150.—S. I. GROSSMANN, *Dict.* p. 253.—DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.*

Veți Sită.

Lucrul ne-trebuincios, ne-folositor se înlătură ca, de pilda, slugă bătrână.

7335 *△ Și-a făcut nasul mătură.

V. DARIU, *în Gazet. Transilv.* 1898.

Și-a pierdut omenia, e un linge-talere.

7336 * A vedé de códa măturei.

M. CANIAN, *public. J. Iași.*

A'și vedé de trébă. Se ȋice mai ales pentru femeî, când se amestecă unde nu le ferbe óla.

A MĂTURĂ

Veți Scară.

7337 *△ Mătura fie-care la ușa sa (lui).

G. I. MUNTEANU, p. 150.—HINȚESCU, p. 102. — E. B. MAWR, p. 28. — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.*

*△ Fie-care mătură, întâi, înaintea părții lui.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Schitu-Golești. J. Muscel.*

Pentru cei cari vorbesc pe alții de rău, și nu se uită la dinșii.

Chacun doit balayer devant sa porte.

Prov. Franc.

Ieder fege vor seiner Thür.¹⁾

Prov. Germ.

7338 *[△] Nu'și mătură gunoîul din naintea casei lui.

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c.*
Galșa, comit. Arad, Ungaria.

Nu îngrijesce de ale lui.

7339 *[△] Mătură ca mîța (pisica).

D-NA Z. JUVARA, *c. Fedesci, J.*
Tutora.

*[△] Sgrabălă ca mîța.

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c.*
Galșa, comit. Arad, Ungaria.

Veți No. 2339.

Când cine-va e murdar, și în loc de a curăți cum trebuie,
își ascunde numai murdăriile.

7339_b *[△] A mătura.

Adică a goni, a lepădă.

MERSIC

7340 * A dà după mersic.

GR. I. ALEXANDRESCU, *magistr.*
c. Galați, J. Covurlui.

Veți *Persic.*

A ascunde un lucru ce aparține altuîa, a fură.

La monăstire, sau la seminare, în trapeza adică în odaia unde
se șede la masa, se află într'un colț o ladă, care se umple cu
fâina de lemn ce provine din tăerea lemnurilor cu ferestrău.
Farfuriile, pe care s'a dat mîncarea, nu se măi spală, din

1) Fie-care să măture înaintea ușii sale.

causa greutatei și a numărului puțin, ci se șterg cu acea fâină de lemn și apoi se pun la masă. Lada în care se păstrează riglăitura de lemn se numesce *mersic*. Acum se înțimplă că acei din călugări, sau seminariști, cari fac cu rindul serviciul de sters, să găsească pe talere rămășițe de mâncare mai bune. Atunci farfuria cu acest scump conținut, în loc a o deșerta și apoi a o șterge, *o dă după mersic*, și în așa mod încât să nu o zărească economu; și după ce se isprăvesce masa, apoi scot și ei de după mersic bunătățile ascunse și le mănâncă. Din acest obicei s'a născut dicțetorea de mai sus.

MEȘII

7341 * A dă meșii cui-va.

GR. JIPESCU, *Opinc.* p. 33.—L. ȘAINEANU, *Arh. Ist.* III, p. 207.—FR. DAMÉ, III, p. 40.

Nu 'i dă meșii.

A. PANN, III, p. 22.—P. ISPIRESCU, *Leg.* 201 & 255.

A 'i dă mâna, a 'i conveni, a cuteză.

Inșă pe unde îl scie
Nu 'i dă meșii să mai vie.

A. PANN.

«Ce să facă? să se ducă acolo, nu 'i dă meșii, căci nu sciă ca ce dracovenie să fie.»—ISPIRESCU, *Leg.* p. 255.

Meșiile erau un fel de încălțăminte, de piele galbenă, peste cari se purtau papucii.

MEȘINĂ

Vezi *Beșindă*.

MEȘTINĂ

Vezi *Beșindă*.

MINTIĂ

7342 *△ Dar nu mi'o scurtă mintia.

AVR. CORCEA, *paroh. c. Coșteiș,*
Banat.

Arată ne-păsarea de o greșală ce a făcut-o saū are de gând să facă ôre-cine, ne-temându-se de pedépsă, precum aū să se teme preoții, carī pórtă mintii orī reverendă. Cuvîntul *mintie* se pronunță și *mincie*, *minciū*.

A scurtă mintia unui preot, însemnă a'l despopi, a 'l carterisi, ceea ce se face odinióră, în Banat, sub ierarhia sîrbescă, prin scurtarea și tăerea mintiei și a părului, de către episcopi.

MIROZNĂ

7343 *[△] A 'i curge din mână numaī miroznă,

D-NA Z. JUVARA, c. Fedesci, J. Tutova.

1° E vrednic, se pricepe la orī-ce.

2° Implinesce numaī fapte bune.

MODĂ

7344 *[△] —Ce porți, leleo, chelbea 'n cap?
—Dacă 'i modă, ce-am să fac!

C. TEODORESCU, *inv. c. Lîpova*,
J. Vastuiū.— EC. ȘIȘMAN, *inv. c.*
Adam, J. Tutova.

Pentru cele care 'și tot schimbă portul după gustul dîlei.

MÓLE

Vedī Cap. V. c. Môle.

7345 Nu tot pē móle, ca să poți suferi și cele tare.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 110.

Adică să te dedăi și cu cele mai prôste, ca să le poți suferi la vreme (GOLESCU).

7346 * A se aședă pe móle și la căldură.

FR. DAMÉ, III, p. 58.

A duce o viață bună și liniștită.

7347 * A nu ți fi môle.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*—
I. CREANGĂ, *Pov.* p. 126.—FR.
DAMÉ, III, p. 58.

A nu ți plăc^s, a i se întâmplă ce-va dis plăcut.

«Nare să ți fie môle, când m'oiă întorce.»—CREANGĂ.

MÓRĂ

Veți *Adunare, a A-*
scultă, Făind, Femeie,
Găind, Gură, Lipsă, Mă-
măligă, Mirésă, Ne-feri-
cit, Rîșniță, Sac, a Scut-
pă, Stomah, Sură, Voră.

7348 Și móra să ardă, și șórecii să se risipescă.

IORD. GOLESCU, *Mes.* II, p. 98.

*△ Lasă să ardă (și) móra numai șóricii să móră.

A. PANN, III, p. 15.—E. I. PA-
TRICIU, *inv. c. Smulți. J. Covur-*
lui.—I. IONESCU, *Cart. Cit.* II, p.
157.

*△ Arde móra dar și șórecii se prăpădesc.

HINȚESCU, p. 178.—P. ISPIRESCU,
Leg. I, 1872, p. 171; *Rev. Ist.* I. p.
232.—FR. DAMÉ, III, p. 58.—V.
SALA, *inv. c. Brădet, comit. Bihor,*
Ungaria.

Lasă să ardă și móra,
Numai șórecii să péră.

HINȚESCU, p. 6.

*△ *A ars móra, dar și șórecii s'aũ dus dra-
cului.*

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*—EM.
BÁLTEANU, *Lumin.* I, p. 8.

* *A ars móra dar și șórecii dintr'insa.*
Arđă móra, arđă și șórecii.

I. G. VALENTINEANU, p. 34.

*△ *A arde móra ca să arđă (și) șórecii.*

BARONZI, p. 52. — J. OȚOIŢ, *teo-
log. c. Aciliu, Ungaria.*

*△ *Ardă móra, numai șórecii să móră.*

E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulfi, J.
Covurluiu.*

* *Ardă și móra și șórecii.*

GR ALEXANDRESCU, *magistr. J.
Putna.*

A arde móra, cu șórecii cu tot.

FR. DAMÉ, IV, p. 79.

*△ *Dă foc mórei ca să gonéscă șórecii.*

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulfi,
J. Covurluiu.*

Z-dédi foc a mórilei, s-ascapă di șórici ¹⁾.

PER. PAPAHAĞI, *Zeit. Jahres,*
p. 168.

Veđi Casă.

1) De te foc mórei, să scape de șóreci.

Să ȋdice c nd ne primejduim,  nsu  , vieța nóstră, numai să piară  i cei cunpli i, ca să scăpăm d  supărări  i necesur i, ce pătimim d  la ei,  i să ȋdice la d sn d jduire (GOLESCU).

Se ȋdice, mai ales, pentru omul  ute  i m nios, care caută să facă rău altu a, chiar cu paguba lu .

 De cum-va intră un  orece în m r , să cade să aprindem m ra ca să'l sc tem d'acolo ?  — JIPESCU, *Reur. Ora .* p. 62.

Il vaut mieux laisser son enfant morveux que de lui arracher le nez.

Prov. Franc.

Der Raupen wegen muss man dem Baum nicht umhacken.¹⁾

Prov. Germ.

* 
7349 Ca să ardă  orici , nu dă foc mor i.

V. FORESCU, *c. Folticeni, J. Suciava.*

Acela    eles ca la No. 7348 sub formă de oprire.

* 
7350 Pentru un  orece nu pot să da  foc more .

G. BĂNULESCU, * nv. c. Pietro i a, J. D mbovi a.*

Acela    eles ca la No. 7349.

* 
7351 La m r  (cine) cin să duce, să umple d  f in .

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 29.--
DOBRE MARINESCU, * nv. c. Pîrvu-Ro u, J. Arge .*

Cine umblă prin m r  ese pl n de făină.

LAURIAN & MAXIM, *I*, p. 1223.
P ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, *II*, p. 155.—
FR. DAM , *II*, p. 9.

1) Din cauza om  ilor nu trebuie tăiat copacul.

Carle maere ȧn mora, se nepreșae.¹⁾

FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I,
p. 10.

Adică cine p  la cei proști merge, să smereduesce de prostia lor (GOLESCU). Intr'un mod mai general cine se adună cu cei răi, devine ca d nșii și în or -ce cas, i să  dice și lui r u.

Chi va al molino, s'infarina.²⁾

Prov. Ital.

Quien anda entre la miel, algo se le pega.³⁾

Prov. Span.

Die in den Molen komt wordt light bestoven.⁴⁾

Prov. Germ.

7352 * Δ Trece ca pe l ng  o m r  pustie.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrov t,*
J. Vaslui .

Fără să se mai opr sc , fără să mai intre.

7353 M ra nu macină p n  nu o ungă la fus.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 45.

Adică, fără interes, nimeni  ti ajută (GOLESCU).

7354 * Δ Din cotro bate v ntul să îndréptă aripele morii.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Crângu, J.*
Tutova.

Ve i *Manta*.

Din cotro sunt folósele, puterea.

7355 * Care nu va s'avdă clopote nu s' uce la m r .⁵⁾

V. DIAMANDY, *prof. c. Me ova,*
Macedonia.

1) Care merge în mor , se umple de făină.

2) Cine merge la m r , se umple de făină.

3) Cine umblă la m re, i se l pesce ce-va.

4) Cine  tr  în m r , se umple de praf.

5) Care nu vr  să audă clopote nu se  uce la m r 

Dacă vrei să intri în gura lumii, nu te amestecă în afaceri, stai de o parte.

7356 * Care nu va s'avdă vârdăchile, la móră s-nu s'ducă.¹⁾

C. COYAN, *prof. c. Băesa, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 7355.

7357 Plutim şi noi morile.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 60.*

Să dice pentru cei proşti, când se fălesc a fi şi ei ore-ce (GOLESCU).

7358 *△ Cine fuge dă la móră, să întorče fără mălaiu.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 83.—*

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roşu, J. Argeş.*

Adică cine fuge dă slujbă, rămâne fără nici un folos (GOLESCU).
Intr'un mod mai general, cine fuge de muncă, de bine, ajunge rău, nu are cu ce trăi.

7359 * — Este câlâbăliche la móră ?
— Ca s-te duçi vai vedî.²⁾

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*

Când vei să scii un lucru, du-te singur şi cercetază.

7360 * Cându nu este vimtu, nu măcînă móră.³⁾

V. DIAMANDY, *prof. Meşova Macedonia.*

Când nu ai bani nu poţi trăi bine.

7361 Móra bună şi chetri macînă.

PER. PAPAHIAGI, *Zveit. Iahres. p. 168.*

*△ Móra bună macină ori-ce.

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Banca. J. Tutova.*

1) Care nu vré s'andă titirezul, la móră să nu se ducă.

2) Este mu't de lucru (îmbulzêlă) la móră?—Daca te duçi vei vedé

3) Când nu e vînt, nu macină móră.

Pentru omul vrednic.

7362 Când grăiesci și nu te-ascultă pune 'n gând că
estîi la móră.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 105.—
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 457.

Vedî *Adunare*.

Pentru că la móră nu se pôte ascultă dă odorogitura rôtelor
(GOLESCU).

7363 *△ A îndrugă ca la móră.

DOBRE MARINESCU, *inv. J. Ar-*
geș. — FR. DAMÉ, II, 174. — *Poes.*
Pop.

1° A vorbi de tôte, și bune și rele, verđi și uscate.

2° În coșul morii se primesce și bun și rău, orî și cine are
dreptul să tórne. — *J. Argeș.*

7364 *△ Vorbesce ca în móră.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J.*
Putna.

1° Acelaș înțeles ca la No. 7363.

2° Adică vorbește tare. Vedî No. 7362.

7365 * Multe sbóre la móră s-dzîc.¹⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Turia, Epir.*

*
*Sbóre multe la móră.*²⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela &*
Bdësa, Epir. — I. COYAN, *prof. c.*
Ianina, Epir.

*
*Multi sbóre s'dzîc la móră.*³⁾

G. ZUCA, *stud. c. Elbasan, Al-*
bania.

1) Multe vorbe la móră să dzîc.

2) Vorbe multe la móră.

3) Ca și la No. 4.

Veđi *Vcrbă*.

1° Când nu ai timp să asculți pre cine-va și el tot mai vrea să te ție de vorbă.

2° Acelaș înțeles ca la No. 7363.

*Qui veut ouïr des nouvelles,
Au four et au moulin on en dit de belles.*

GABR. MEUNIER, XVI *Siècle*.

7366 **Hodorog, tronc, vorba îndată
Ca mōra când e stricată.**

A. PANN, I, p. 23.

*Hodorog, tronc, ca o rōtă,
De la o mōră stricată.*

A. PANN, I, p. 9. — HINȚESCU,
p. 75.

*△ *Hodorogesce ca o mōră stricată.*

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți, J.
Covurlui.*

*△ *Hodoronc, tronc, ca mōra ne-ferecată.*

CĂLIN IORDACHE, *stud. J. Argeș.*

*△ *Ca o mōră ne-ferecată.*

G. TOMESCU, *inv. c. Broscari, J.
Mehedinți.*

*△ *Îi merge gura ca o mōră hodorogită.*

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,
J. Vaslui.*

Pentru flecarii, cari vorbesc mult, dar fără mîez.

*Brairies de moulin.**Dit de l'Apostole XIII Siècle.*

Persanii ȋic, cu acelaș ȋnțeles: *aud sgomotul mōrei dar nu vȋd făina.*

7367 * Δ Par' că umblă mōra fără grăunțe.

AL. VASILIU, *inv. c. Tătaruși, J. Suciava.*

Acelaș ȋnțeles ca la No. 7366.

7368 Mōra când stă, atunci sȋ sfărâmă.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 45.*

Adică trȋba când stă din lucrare, și sănătatea când stă omul din mișcare (GOLESCU).

7369 Morile când plutesc
Dȋ corăbiȋ sȋ socotesc.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, Asem. p. 140.*

Pentru cei proști când sȋ fălesc.

7370 * Δ Astrȋnge ca găina la mōră.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș, Banat.*

Adică resfiră, rȋsipesce.

Cuvintul *astrȋnge* se ȋntrebuȋnțȋză aci ȋntr'un mod ironic. Găina la mōră are bȋbe multe. Când dă de o grămadă ricăe, și ast-fel resfiră și ȋmprăștie ȋn tȋte părțȋle.

7371 * Δ Ține rindul ca la mōră.

A. PANN, I, p. 15.—DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrou-Roșu, J. Argeș.*

*△

Pe rînd ca la móră.

I. CREANGĂ, *Amint.* p. 52. —
Colum. Traian, 1882, p. 87. — GAV.
 ONIȘOR, *J. Tutova*. — G. P. SALVIŢ,
inv. c. Smulți, J. Covurluiț. — N.
 MACHEDON, *stud. c. Nicoresc, J.*
Tecuciș. — I. POPESCU, *inv. c. Do-*
breni, J. Ilfov.

Unul după altul; fie-care la rîndul său.

Nimenia nu pòte fi scutit de a așteptă rîndul la móră, ci
 acel care a turnat în coș este urmat de acel care a venit după
 dînsul.

*Primus veniens, primus molet.*¹⁾

Prov. Lat.

Le premier venu engrène.

Prov. Franc.

*Chi primo arriva al molin, primo macina.*²⁾

Prov. Ital.

*Wer zuerst in die Mühle kommt, mahlt zuerst.*³⁾

Prov. Germ.

*First come, first served.*⁴⁾

Prov. Engl.

7372 *△

Unul macină la móră.

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 248. — DO-
 BRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvi-Roșu,*
J. Argeș.

¹⁾ Acelaș înțeles ca la No. 7371.

²⁾ Unu se folosește.

1) Cel d'întăit care vine, cel d'întăit macină.

2) Cine întăit ajunge la móră, cel d'întăit macină.

3) Cine întăit vine la móră, întăit macină.

4) Întăit venit, întăit slujit.

7373 *[△] La rea móră am dejugat.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 39.—
ION GHICA, *Scris.*, XVIII, p. 20. —
GAV. ONIȘOR, *Junimea*, II, No.
36.— DOBRE MARINESCU, *inv. c.*
Pîrvu Roșu, J. Argeș.

*
La rea móră a dejugat.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J*
Putna.

La grea móră a dejugat.

Voință, XII, No. 3348.

Să ȋce când nu nemerim unde să cuvine (GOLESCU); și mai
ales când un servitor nemeresce rău la un stăpân.

7374 *[△] Par'că 'ȋ făcut la móră.

AVR. CORCEA, *paroh. c. Coșteii*,
Banat.

Se ȋce despre unul care vorbește multe și tare.

7375 * A'ȋ umblă gura móră.

M. CANIAN, *public. J. Iași.*

Acelaș înȋeles ca la No. 7366 & 7374.

C'est un moulin à paroles.

Prov. Franc

7376 * Las, că o să tragă la móră.

Junimea, III, No. 15.

O să aibă odată nevoe de mine.

7377 * Tricut pi tu țifunea di móră.¹⁾

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopesci*,
Macedonia.

1) Tricut prin țifanea móreL.

Care a pătit și scie multe.

Țifunia este o scândură găurită care se aședă în punctul unde apa vine pe cupele roții.

7378 Când va veni apa la móră.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 34.—
FR. DAMÉ, III, p. 58.

*△

A'i veni apa la móră.

G. I. MUNTEANU, p. 73. — V.
ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 284.—GAV.
ONIȘOR, *prof. J. Tutova*.—ST. TU-
ȚESCU, *stud. c. Catanele, J. Olt.*

*

'I-a venit apă la móră.

A. PANN, II, p. 68.—HINȚESCU,
p. 5. — I. IONESCU, III, p. 159. —
A. MARINESCU, *inv. J. Argeș*. —
S. FL. MARIAN, *Trad.*, p. 186. —
preot C. BUNGEȚIANU, inv. c. Co-
sovă, J. Mehedinți.—E. I. PATRI-
CIŢ, *inv. c. Smulț, J. Covurlui*.—
V. FORESCU, *J. Suciava*.

1° Adică vremea fieș-căruia (GOLESCU).

2° Stă mai bine, a ajuns și el mai mare, a dobândit un a-
jutor, 'i-a venit bine într'o afacere.

Faire venir l'eau au moulin.

Prov. Franc.

*△

7379 Mî-a veni (și mie) apa la móră.

V. ALEXANDRI & L. ROSETTI,
Mss.—A. GOROVEI, *J. Suceava*. —
GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J.*
Vaslui.

*△

Vine apă și pe móra mea.

IUL. GROFȘOREANU, *inv. c. Galșa,*
comit. Arad.—V. BRATU, *stud. co-*
mit. Alba Inferiord, Transilvania.

Va (o) veni apa și la móră mea.

D-NA E. B. MAWR, p. 83.—HINȚESCU, p. 5,

*△

Va veni apa și pē móră mea (nóstră).

V. SALA, *inv. c. Verzar, comit. Bihor, Ungaria.* — D. POPOVICIŪ, *inv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

Arată speranța că vom fi, și noi, odată bine, și un fel de amenințare pentru acei cari nu ne iei în seamă, creșându-ne mic.

Il peut y avoir un retour du matin.

Prov. Franc.

Es ist noch nicht aller Tage Abend.

Prov. Germ.

7380 *△

A luă (tălă) cui-va apa de la móră.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 188.—FR. DAMÉ, I, p. 78; III, p. 58. — G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

*△

'I-a luat apa de la móră.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 6. — P. ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p. 179. — S. MIHĂILESCU, *Șezdt.*, II, p. 73. — HINȚESCU, p. 5. — FR. DAMÉ, II, p. 290. — M. LUPESCU, *inv. c. Bros-ceni, J. Suciava.* — V. SALA, *inv. c. Vașcoi-Bărești, comit. Bihor, Ungaria.* — V. BRATU, *stud. comit. Alba-Inferiôră, Transilvania.*

*△

'I-ai luat apa.

GAV. ONIȘOR, *prof. J. Tutova.* — C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vaslui.*

1° Adică 'I-a luat totă nădejdea, totă puterea (GOLESCU).

2° 'L a întrecut în trébă. — J. Suciava.

3° 'L a răpus cu vorba. — Șezătórea.

4° Nu mai are mijloce de traiu.

Rompre l'eau à quelqu'un.

Prov. Franc.

7381 'I-a luat apa, a stătut móra.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 5.

'I-ai luat apşóra,

A stătut móra.

A. PANN, I, p. 134.—HINȚESCU,
p. 5.—FR. DAMÉ, I, p. 83.

1° Insemnéză că, când lipsește stăpânul casei, ca când ar lipsi sufletul casei (GOLESCU).

2° 'I-ai luat nădejdea, puterea, nu mai prețuesce nimic.

*
7382 Par'că 'i-am (a) tăiet apa de la móră.

A. PANN, III, p. 13.—S. I. GROS-
MANN, *Dicț.* p. 23. — HINȚESCU,
p. 5.—FR. DAMÉ, IV, p. 138.

*△
Par'că 'i-a oprit apa de la móră.

IUL. VULCĂNESCU, *stud. c. Pe-*
lescă, J. Dolj.

*△
Par'că 'i-a luat apa de la móră.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț,*
J. Covurlui.

Când unul stă supărat, posac, abătut.

*△
7383 Mână apa la móra lui.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștei,*
Banat.

Cathi-un, apa trât móră 'lu tradzi ¹⁾.

PER. PAPAĞI, *Zweit. Jahres*,
p. 160.

A trage toate folósele pentru sine.

Chacun tire l'eau à son moulin.

Prov. Franc.

Ognuno tira l'acqua al suo molino ²⁾.

Prov. Ital.

Es denkt jeder an seinen Sack ³⁾.

Prov. Germ.

Every miller draws the water to his own mill ⁴⁾.

Prov. Engl.

7384 *[△] Turue ca móră fără apă.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, J.*
Ilfov.

Adică tace din gură.

7385 * Îi umblă móră.

Îi merg treburile bine, face parale. Veđi No. 7402.

«Lucréză și pune de-o parte căci într'alt chip, nu 'fi umblă móră».

7386 * S'a pornit móră.

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 241.

Când un flecar începe a sporovăi.

1) Tótă (fie-care) apă către móră lui trage.

2) Fie-care trage apa la móră lui.

3) Gândește fie-care la sacu lui.

4) Fie-care morar trage apa la móră lui.

7387 *△ S'a dus de la móră la rîşniţă.

D. POPA, *inst. c. Sinaia, J. Prahova.*

*△ E om purtat de la móră la rîşniţă.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulţi, J. Covurluiă.*

Veđi *Vatră.*

Se dice, în deridere, celui care se pretinde că a umblat mult prin lume.

7388 *△ A fi dus şi la móră şi la rîşniţă.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulţi, J. Covurluiă.*

Scie şi a păţit multe.

7389 *△ A fost o dată la móră şi de două orî la răşniţă.

A. PANN, *Edit. 1889, p. 172, III, p. 154.*—P. ISPIRESCU, *Snóve, p. 103.*—G. POBORAN, *ins. J. Olt. DOBRE MARINESCU, inv. J. Argeş.*

Pentru cei cari se laudă că au văduţ şi sciŭ multe, ci tot proşti au rămas.

7390 Asta moş Ion o scie
Pe el să 'l chemăm să vie ;
C'a fost odată la mori
Şi în tîrg de două orî.

A. PANN, II, p. 15.—*Gaz. Să-tén. Dec. 1897.*

Acelaş înţeles ca la No. 7389.

7391 A fost pân la móră!

T. SPERANŢIĂ, II, p. 35.

Acelaş înţeles ca la No. 7390.

Să ne spue dînsul ce e
Că dór Dediă-I om, bre dóră
Om ce scie multe, frate,
Căci a fost *pân și la móră*.

T. SPERANȚIA.

7392 Dă la móră la rîșniță.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 93;
Asem. p. 197.—I. G. VALENTINEANU,
p. 32.

*△ *Ajunge de la móră la rîșniță.*

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 78; III,
p. 105.—P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*,
I, p. 226 —HINȚESCU, p. 110.—S.
I. GROSSMANN, *Dict.* p. 157.—*Semin. Buc.* Cl VII prin P. GĂRBO-
VICEANU, *prof.*—DOBRE MARINESCU,
inv. c. Pîrvi-Roșu, J. Argeș.

*△ *A se duce (merge) de la móră la rîșniță.*

G. DEM. THEODORESCU, *Cercet.*,
p. 80.—I. ANTONESCU, *stud. c.*
Vâlcele, J. Argeș.

*△ *A duce de la móră la rîșniță.*

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
J. Vashuiș.

Adică dă la cele mai mari la cele mai mici (GOLESCU).
Din bine în rău; din rău în mai rău.

7393 *△ A dejugă de la móră la făcău.

GR. JIPESCU, *Opinc.* p. 85.

Acelaș înțeles ca la No. 7392.

«Să nu te trezești că dai din lac în puț și ca, dă silă, *dějugi dă la móră la făcău*».—JIPESCU.

7394 A ajunge de la móră la morișcă.

G. I. GROSSMANN, *Dict.* p. 157.

Acelaș înțeles ca la No. 7393.

7395 *△ A 'l trimite de la móră la rîșniță.

G. POBORAN, *inst. J. Ol.*

*△ A'l purtă de la móră la rîjniță.

PĂRVU, *stud. c. Ivesci, J. Tutova.*

Veđi *Ana.*

Te duce cu vorba, te trimite de la unul la altul, dar de dat nu 'ți dă.

7396 △ A'î face o móră de vînt.

S. FL. MARIAN, *Trad.* p. 18.

A'și bate joc de cine-va.

7397 *△ A se întorce ca móra în vînt.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.* p. 184.—
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Păru-Roșu, J. Argeș.*

*△ Ca móra în vînt.

GH. I. TOMESCU, *inv. c. Bros-cari, J. Mehedinți.*

Veđi *Cocoș-de-Vînt.*

A'și mută părerile după împrejurări; a umblă de colo-colo fără nici un rost.

C'est une girouette.

Prov. Franc.

7398 *△ Móră stricăță.

V. ALEXANDRI, *Teatr*, p. 506 & 1041. — S. MIHĂILESCU, *Șezdăt.* II, p. 47. — I. BĂNESCU, *prof. J. Roman.* — FR. DAMÉ, III, p. 58. — E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulț J. Covurluii.*

*△ Móră hodorogită.

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 252. — D-NA S. NĂDEJDE, *Nuv.* p. 159. — A. GOROVEI, *J. Suciava.* — EM. POPESCU, *inv. c. Ciocănesci-Mărgineni, J. Ialomița.* — Șezdătrea II, p. 47. — E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulț, J. Covurluii.* — GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vasluii.*

*△ A fi móră spartă.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

* Móră ne-ferecată.

* Sburasce ca móra spartă.

D. DAN, *stud. c. Nevêsta, Macedonia.*

*△ Îi umblă gura ca móra cea stricăță.

D. POPOVICIŪ, *inv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

Om vorbăreț și flecar.

7399 *△ Are de móră.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 232. — FR. DAMÉ, III, p. 58 — D. POPOVICIŪ, *inv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.* — G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Are de móră
Nu'î e frică să móră.

A. PANN, III, p. 105. — HIN-
 ȚESCU, p. 62.

E de móră.

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 155.

Veđi *a se Insură.*

Are cu ce trăi; e bogat.

Tu cređi că numai așa se ține femeea; vorba ceea: când să 'n-
 sóră *nu'î de móră*. — CREANGĂ.

*
 7400 N'are de móră.

E sărac.

*△
 7401 S'a isprăvit de móră.

A. PANN, III, p. 109. — HIN-
 ȚESCU, p. 110. — DOBRE MARINESCU,
inv. c. Pîrvu-Roșu. J. Argeș.

A sărăcit, din bogat și cheltuitor a rămas cu dracu 'n punga.

*
 7402 'I-a stat móra.

FR. DAMÉ, IV, p. 98.

Nu'î mai merge bine, nu mai are folóse. Veđi No. 7385.

7403 A dà la móră.

S. I. GROSSMANN, *Dicț. Germ.*
 p. 28 & 48.

A bé vin, a se îmbetà.

*□
 7404 A se bate cu morî de vînt.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 129.

Adică cu protivnici său greutăți închipuite.

Se battre contre les moulins à vent.

Prov. Franc.

MORIȘCĂ

Vezi Mórđ.

MORMÎNT

*Vezi Babă, Cer, Flóre,
Gurđ, Orb, Vierme.*

* 7405 Nu plandzi pi mormintul altului.

D. DAN, *stud. c. Nevésta, Macedonia. — META CONSTANTIN, c. Molovište, Macedonia.*

Păstrează-ți lacrimile pentru nenorocirile tale.

*△ 7406 A fi secret ca mormîntul.

K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv. c. Știubieniț, J. Dorohoiț.*

A ține bine o taină.

* 7407 A băgă pre cine-va în mormînt.

A'l supără rău, a'î amări vieța.

«Și-a băgat copila de vie în mormînt».

Despre un părinte care și-a măritat fata cu unul care nu'î plăcea.

*□ 7408 A fi ca un mormînt vărui.

A nu prețui nimic.

Vă asemănați mormintelor celor vărui.

MATEI, p. 23, 27; *Luc. 11, 44.*

MOSOR

*△ 7409 Să trăiți până vi 'ți sărută cu mosorul.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, J. Covurluiț.*

Urare hazlie pentru viață lungă.

Să scie că bătrănilor, după ce le cad dinții, li se duc buzele înăuntru, și li se întorce barba ca un cîrmoj de sanie, ceea ce îi face să nu se pótă sărută.

MUC

Veđi *Frumos, Lumina-
nare.*

7410 Mi-a ajuns mucul la deget.

*Conv. Liter. apud. DAMĂ, III, p.
70.*

*
'I-o ajuns mucu la virfu degetului.

GAV. ONIȘOR, *prof. o. Dobrovăț,
J. Vasluii.*

Când îi vine mucul la deget.

S. FL. MARIAN, *Tradif. p. 122 &
303.*

1° A nu măi puté răbdă.

2° A fi la dică, la mare strîmtóre, în primejdie.

«Se luptară ei voľnicesce, adică cum sciaă ei să se lupte, când îi
ajungé mucul la deget», — MARIAN.

*
7411 A mîncă mucul.

ALFRED JUVARA, *o. Bêrlad, J.
Tutova.*

Veđi *Luminare.*

· 1° S'a înșelat rău, a pățit'o.

2° Și-a perđut omenia, nu măi are trecere la nimeni.

MUR

Veđi *Zid.*

MUNDIR

Veđi *Peșchir.*

MUȘAMA

- 7412 * A face (pune, trage), lucrul mușama.

L. ȘĂINEANU, *Arh. Ist.* III, p. 212.

A acoperi lucrul, a 'l ascunde, a nu 'l scôte la lumină, a 'l cocoloși.

- 7413 * A rămâne lucrul mușama.

A rămâne lucrul curat.

NĂDRAGI

Veđi *Cizmar, Nevastă.*

- 7414 N'are pe sine (el) nădragi
Și își cumpără desagi.

A. PANN, I, p. 161.—HINȚESCU, p. 117.

Despre săracul mândru.

- 7415 Câți veđ cu nădragi
Toți ăm sunt dragi.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 37.

- *△
*Câți cu nădragi
Toți îi sunt dragi.*

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 105.—
GR. ALEXANDRESCU, *magist. J. Putna.* — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrnu-Roșu, J. Argeș.*

*Pe câți îi veđi cu nădragi,
Toți îi sunt frumoși și dragi.*

A. PANN, II, p. 109.—HINȚESCU, p. 117.

*Orî câți cu nădragî
Toți îi sunt ei dragi.*

P. ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p.
179.—HINȚESCU, p. 117.

Să ȋce pentru muierile cele ne-sățioșe, și desfrîate (GOLESCU).

7416 *[△] 'I-a scuturat nădragii de prav.

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.*

Veȋi *Cojoc.*

Adică l'a bătut.

NE-MĂTURAT

Veȋi *Casă.*

NE-SPĂLAT

Veȋi *Gât, a Mâncă.*

7417 *[△] A fi un ne-spălat.

I. CREANGĂ, *Por.* p. 248.—GR.
JIPESCU, *Răur. Oraș.*, p. 175.—GR.
ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Un om de rînd, un moȋic.

7418 *[△] E un ne-spălat la gură.

IULIŢ GROFȘOREANU, *inv. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.*

Vorbesce prostii.

NE-TUNS

7419 Mai bine cu capul ne-tuns de cât cu el tăiat.

BARONZI, p. 62 & 67.—HINȚESCU,
p. 27.

Acelaş înţeles ca la No. 7350.

*Il vaut mieux laisser son enfant morveux que
de lui arracher le nez.*

Prov. Franc.

NOJIȚĂ

7420 Cât ți-ai legă nojițele.

DE LA VRANCEA, *Sultădnica*.

Intr'o clipă.

NUIA

Veđi a *Ingrădă*.

7421 *△ A plecă pe nuia.

G. POBORAN, *inst. c, Slatina, J. Olt.*

Veđi *Bă*.

. A plecă repede dintr'un loc, gol pușcă.

OBADĂ

7422 * A venit obada cea rea de-asupra.

C. FLĂMEND, *c. Borgo-Susenț
comit. Bistrița-Năsăud, Transil-
vania.*

Aă venit împrejurările grele.

OBIALĂ

Veđi a *Dormi, Lună,
Opincă*.

7423 *△ A'și căută de obele.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș,
Banat.*

A'și caută de interese ; a se sili să ajungă la capăt bun fără ajutor străin.

7424 *△ Mă ard obelele.

ALES. DÂNCU, c. *Vaşcoi-Bărzesci*,
comit. Bihor, Ungaria.

Sunt strimtorat, supărat.

7425 A scôte din obiale.

MIRON COSTIN, *Letop. Mold.*

A ridică pe o treptă socială mai înaltă pe un om din popor.

«*M'ai scos din obiale şi den sărac m'ai îmbogăţit*». — M. COSTIN.

7426 *△ A ajunge obială.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

*△
A fi obélă.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu*,
Banat.

Om de nimic, fără vlagă, fără caracter, slugarnic.

7427 *△ Tîrie-obélă.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulţi, J. Covurlui*. — ST. STOICESCU, *preot, c. Balăcénca, J. Ilfov*.

*△
Tîrie-oghele.

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovăţ, J. Vaslui*.

Vezi *Brii*.

1° Nevoiaş, sdrenţuros. — J. Vaslui.

2° Buclucaş. — J. Covurlui.

7428 *△ Ii curg obielele.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

E sărac lipit.

7429 Il întinde ca pe o oblață.

Rom. Glumeț, I, p. 55.

Vești Opincă.

1° Pate multe.

2° E bătut.

OCHELARI

7430 — Bună diminéța, ochelarilor.

— Rămâneți sănătoșe, fetelor.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 86

Să ție pentru cei bătrâni când încep a pune ochelari la ochi, arătând că nu mai sunt destoinici a face curte muierilor (GOLESCU).

Aflarea acestui proverb, în manuscrisul lui I. Goleșcu, arată până la evidență, cât de greșit eră Lambrior când afirmă că această colecție este scutită de orî-ce înriurire stricătoare felului și noimei literaturii poporane.

Bonjour lunettes, adieu fillettes.

Prov. Franc.

Căci : precum ție poetul latin,

*Quæ bello est habilis, Veneri quoque convenit ætas;
Turpe senex miles, turpe senilis amor.*

OVIDIŢ.

*
7431 A orbului ghiliile nu îi da videlă.¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia.*

Pentru cele ce nu ne pot folosi.

1) Orbului vedere nu-i dău ochelari.

OCHINCĂ

Veđi *Opineă*.

OCNĂ

Veđi *Sulta*.

ODAIE

Veđi *Cap. XIX, c. Odaie*.

OGHÉL

- 7432 * Δ Am, nu am, trebue să 'mî ajungă oghélu pe picióre, când îl întind mai mult.

D-NA SM. LAMBRINO, *c. Găgesci, J. Fălciú*.Veđi *a se Intinde*.

Ne învață a nu ne întinde peste puterile nóstre.

- 7433 A privi de sub oghél.

FR. DANÉ, III, p. 137.

Cu nepăsare, ca omul care stă bine și liniștit.

OGLINDĂ

Veđi *Cap. XIX, c. Odaie*.

- 7434 * Δ Pocitului oglindă 'i lipsesce.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, J. Ilfov*.

Acelaș înțeles ca la No. 5032.

- 7435 * Δ Bate toba surdului, dă oglindă orbului.

P. GĂRBOVICEANU, *prof. c. Bătesci, J. Argeș*.

Acelaș înțeles ca la No. 6043. Trébă zadarnică.

7436 Stergeți oglinda, ca mai bine să te vedeți în ea.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 117.

Adică curăță-ți sufletul (GOLESCU).

7437 * Oglinda este dușmanul femeelor urâte.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova*,
J. Vasiluiș.

Căci le arată precum sunt.

Aйнаid bacdn iuzu nu ghiorür.¹⁾

Prov. Turc.

7438 Oglinda mică încă arată persóna 'ntregă.

HINȚESCU, p. 128.

*△ *Are oglindă mică, dar se vede tot în ea.*

ILIE HOCIOTĂ, *c. Seliște, comit.*
Sibiș, Transilvania.

Are avere mică însă ăi ajunge.

7439 * Mai bine te-ai uită în oglindă.

Pentru cei cari inustră pre alții ci, ei singuri, sunt cu musca pe cacîulă, și, în deosebî, pentru defectele fizice.

OLAN

7440 Sliptzi se dau da bae¹⁾ ur lu at.²⁾

FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter*, I,
p. 15.

Ômenii trebue să se ajute unul pe altul.

Il se faut entraider c'est la loi de nature.

LAFONTAINE.

1) Privind în oglindă îți vezi fața.

2) Olanele își dau să be unul la altul.

*I copi se dà bever l'un coll'altro*¹⁾.

Prov. Venit.

OPINÇA

Veđi Cap. VII, c. Apă,
Códă, Drac, Papuc, Popă,
Vlădică.

«Iară pentru încălțăminte ȳice, tot istoricul Topeltin, și nu de la sine, ce pune cuvintele altor istorici mai vechi de cât dînsul, anume Alfons, Plaut și Angel, cari au scris cărți de portul cel vechi al limbilor: „*Felul încălțămintelor Românilor este pelea crudă de dobitoc, învîlit piciorul bine în obiele de lănd încălțați, legat cu curele peste picior, de la degete pîndă subț glezne, și acesta e portul Romanilor celor vechi, strămoșii lor, cari purtau în oști a slujitorilor oșteni. Iar la Rômleni numai atăta deosebire vedem, precum cetim la istoriile cele vechi, că oștenii Rômului nu învîle în obiele, ce gol piciorul încălța cu pele și cu legături în cruciș*“. — MIRON COSTIN, *Letop.* I, p. 71—72.

Veđi MIR. COSTIN, *Letop.* I, p. 27.

*△
7441 Nu'î smintelă
Din obelă,
Ci'î fălincă
Din opincă.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș,*
Banat.

Se ȳice când, într'o casă, lucrurile merg rău, și vina pentru acésta, o pórta capul casei. Intr'un mod mai general, când diriguitorul nu e la înălțimea îndatoririlor sale.

*△
7442 Fie-opinca cât de bună
Ca ciubota nu mai sună.

G. MADAN, *c. Trușeni, țin. Chișinău, Basarabia.*

De cât țeran, chiar fruntaș, mai bine de la oraș.

1) Olanele dau de bătut unul altuia.

7443 **Opinca din piele grósă se face.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 9.

Adică cei proști din proști, norodul din proști (GOLESCU).

7444 *[△] **Opincile de la botez is ale mai bune și mai traînice.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș, Banat.*

Adică talpele piciorilor.

7445 [△] **Opincile să se rupă, stăpânul să trăiască.**

GR. JIPESCU, *Opinc.* p. 143.

Când prăpădim un lucru ce ne aparține. Trăind stăpânul, el muncesce și îndreptăză orî-ce pagubă.

7446 * **Opinca e talpa țerii.**

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 922.

Pe țărâtime se rezemă țera, naționalitatea unui popor.

7447 *[△] **Nu mă călcă pe opinci
Că te fac de le mănâncă.**

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulț, J. Covurluiș.*

Vezi *Ișlic. Picior.*

Când te atinge cine-va în vorbire. Acelaș înțeles ca la No. 4511.

7448 *[△] **Nu mă călcă pe opincă
Că eu știu de ce ți-e frică;
Nu mă călcă pe picior
Că eu știu de ce ți-e dor.**

ST. TUȚESCU, *c. Catanele, J. Dolj.*

Acelaș înțeles ca la No. 4510.

*△ 7449 Opincă rupte și ȱile perdute.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

* *Am rupt multe părechă de opincă.*

Adică o lucrare întreprinsă saă o călătorie fără isprava, în care silința nu a lipsit.

7450 Fie-care singur scie unde îl strînge opinca.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 57; III, p. 71. — HINȚESCU, p. 171.

*△ *Fie-care scie unde îl strînge opinca.*

P. ISPIRESCU. *Rev. Ist.* III, p. 382.—S. I. GROSSMANN, *Dict.* p. 248.—FR. DAMÉ, III, p. 156; IV, p. 117.—I. HOCȘOTĂ, *c. Seliște, comit. Sibiu, Transilvania.*—P. GĂRBOVICEANU, *prof. c. Corbu, J. Olt.*

Veđi Ciobotă, Cizmă.

Fie-care își scie păsul seă.

Saper dove la scarpa stringe ¹⁾.

Prov. Tosc.

Cada hum sente o seu ²⁾.

Prov. Port.

Selb weiss am besten, wo der Schuh drückt ³⁾.

Prov. Germ.

Every man kens best where his ain shoe binds him ⁴⁾.

Prov. Engl.

1) A scie unde ghăta stringe.

2) Fie-care om simte (cunósce) ale lui.

3) & 4) Fie-care scie mai bine unde 'l stringe ghăta.

7451 *[△] Il strînge opinca.

IUL, GROFȘOREANU, *dasc. c. Gal-
ga, comit. Arad.*—G. I. MUNTEA-
NU, p. 122.

Are vre-o supărare, vre-un necaz.

7452 * Stringe-ți țîrurile ¹⁾).

G. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*

Ca să poți merge mai iute și mai sigur. Grăbesce-te, nu pierde timp.

7453 *[△] A umblă cu opincă de fer.

Șezătore, II, p. 75.

A umblă mult și bine.

«Să fi umblat cu opincă de fer și nu găsea așa lucru».

7454 *[△] Te-aă cam strînsîn chingă (chinci) bițele o-
pincă²⁾).

A. PANN, II, p. 145.—HINȚESCU,
p. 136.—DOBRE MARINESCU, *inv.*
J. Argeș.

Acelaș înțeles ca la No. 1075.

7455 *[△] Il întinde ca pe o opincă scurtă.

A. PANN, III, p. 27.—HINȚESCU,
p. 81.—Rom. Glumeț, I, p. 55.—
DOBRE MARINESCU, *inv.* J. Argeș.

Vezi Obăladă.

Acelaș înțeles ca la No. 7429.

7456 A fi opincă hîrzobată.

POMPILIŢ, *Conv. Liter.*, XI, p. 30.

1) Stringe-ți opincile.

2) Din greșelă Pann scrie *chingă* și Hințescu *cinci*.

Om de nimic, o secătură.

7457 *[△] 'I-a pus opinca (ochinca).

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 832. —
E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluiă*. — S. MIHĂILESCU, *Șezăt.*, II, p. 73. — C. BALLY, *c. Cărlomănesci, J. Tutova*. — DOBRE MARINESCU, *inv. J. Argeș*.

Veđi a Incăltă.

1° 'L a păcălit.

2° 'L a rușinat.

3° 'L a răpus, a rămas de nimica.

Il lui a rivé son clou.

Prov. Franc.

7458 *[△] A 'i pune (da cu) opinca în obraz.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluiă*.

Acelaș înțeles ca la No. 7457.

Veđi în *Calendarul pentru toți* pe 1896 o scenă, între Teodor Văcărescu Furtună și președintele sfatului orășănesc al Bucureștilor, care ne dovedește că această țicere nu eră o simplă metaforă acuma opt-șeci de ani, în urmă.

7459 *[△] A fi din opincă.

GR. JIPESCU, *Opinc.* p. 7 & 13. —
FR. DAMĂ, III, p. 156.

A fi din țerană.

«În vatra *opincii* staū acoperite cu spuza ultării ș'a năpustirii portu, datinele, ghicitorile, credințele, basmele, visurile, și tot felul de numiri romănesci, și volnicia, mărirea veacurilor noastre trecute și urmele amarurilor unde vor ca fripiți de sete, nepoții noștri, toate cele spre desăvîrșirea și împlinirea nămului romănesc. — JIPESCU.

OPINCAR

Veđi *Ceoricar*.7460 * Δ Opincar.GR. JIPESCU. *Opinc.*, p. 128.

Țăran purtător de opinci.

ÓRĂ

Veđi *Ceas*.7461 Óra imnă și-agudésce; timpul stă-n loc și se-
descurmă.¹⁾ANDREIŢ AL BAGAVŢ, *Cart. A-
leg.* p. 90.

Acelaş înţeles ca la No. 6846.

OROLOGIU

7462 • Orologiul la óra a două-spre-đece bate mai mult.

HINŢESCU, p. 137.

OTREP

7463 * Δ A ajunge otrep de vase.G. POBORAN, *inst. J. Olt*.

Om de nimic, fără caracter, fără vlagă.

OTRÉPA

7464 * A fi o otrépă.

Otrépă de om.

FR. DAMÉ, III, p. 168.

Acelaş înţeles ca la No. 7463.

1) Ora merge și lovesce; timpul stă în loc și odihnesce.

PĂCLIE

Vezi *Sat.*

PAÏPANÓGĂ

Vezi *Papaînógă.*

PĂLĂRIĂ

Vezi *Casă, Flóre, În-
țelept, Pipă, S-ta Maria.*

- 7465 [△] Săracă pălărie
 Tu tragi tot a sărăcie;
 Dar căciula cea buhósă
 Aduce de dulce 'n casă.

B. P. HAȘDEŮ, *Etym. Magn.*, p.
47 din c. *Orlat, Transilvania.*Vezi *No. 6646.*

Țicere ciobănescă din Transilvania. Țăranul trăescce mai bine
 și câștigă mai mult de cât omul de la oraș.

- 7466 * De s'ar fi apucat să facă pălării, toți ómenii
 s'ar fi născut fără cap.

I. BĂNESCU, *prof. J. Roman.*

Pentru omul fără noroc.

- 7467 *[△] A purtă pălăria.

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c.*
Galșa, comit. Arad, Ungaria.

A fi mai mare în case. Se ȃice când muțerea poruncesce în casă.

*Porter culotte.**Prov. Franc.*

- 7468 Până asvirlă cu pălăria după lună.

Conv. Liter., IX, p. 192.Vezi *Căciulă.*

Până la îmbětare.

„Măncă și bé, până chiulea și cu pălăria după iund asvirlă“.

7469 *△ A lovit'o în pălărie.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți*,
J. *Covurlui*. — FR. DAMĂ, III, p.
175.

A'l pocnî in pălărie.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 463
& 565.

*△ M'ai plesnit în pălărie.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 150. — G.
P. SALVIU, *inv. c. Smulți*, J. *Covurlui*.

*△ Mă loviși în pălărie.

I. IORGULESCU, *inv. c. Baia-de-Aramă*, J. *Mehedinți*. — G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

1° A atinge cu o vorbă înțepătore.

2° Când se trântesce o vorbă la nelocul ei.

3° A brodi rău o trebă, a păți ore-ce.

7470 *△ Ași găsi pălăria.

GAV. ONIȘOR, *c. Dobrovăț*, J. *Vaslui*. — M. CANIAN, *public. J. Iași*.

1° Acelaș înțeles ca la No. 7316.

2° Când doi soți sunt răi de o potrivă.

7470_b *△ A scăpat pălăria pe apă.

G. ONIȘOR, *prof. c. Simila*, J. *Tutova*.

Acelaș înțeles ca la No. 6674.

PALAT

Vezi *Bordeiă, Colibă.*

PANGLICĂ

7471 * A scôte panglice pe nas.

A înșelă lumea.

Una din boscăriile pehlivanilor consistă în a scôte panglice din gură și din nas.

PANGLICAR

7472 * Panglicar.

LAZĂR ȘĂINEANU, *Semas.*, p. 348,
Dicț., p. 588. — FR. DAMÉ, III, p.
181.

Inșelător, șarlatan. La origină scamator care scotea panglici pe nas.

PANTALONAR

7473 * Pantalonar.

A. CANDREA, *Rev. Nouă*, VII, p.
473.

Vezi *Surtucar.*

Poreclă ce se dă între 1830 și 1848, tinerilor cu idei înaintate și revoluționare care, pe lângă idei, adoptase și portul străinilor. Aceștia, la rindul lor, tratau pe adversarii lor de *izli-carî, giubeliî*, ș. c. l.

PANTOF

7474 C'un pantof și c'o opincă.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 108.

Vezi *Papuc.*

Ne-pregătit, cu nepusă masă.

«De te-ar pofti alte puteri dopolițe, va să jocî, flămând, *c'un pan-tot și c'o opincă*, cum te-ar găsi». — JIPESCU.

S'enfuir un pied chaussé et l'autre nu.

Prov. Franc.

PĂNURĂ

*
7475 A fi tot de o panură.

KARÓLY ACS, p. 83.

A fi toți de o potrivă.

Este de observat că :

La Firenza, postavurile mai pröste se numeșu *panni oltramontani* sau *franceschi*.

La Francesi în proverbul : *qui trop estent son mantel, la penne en ront*, cuvintul *penne* însemnează : postav.

*Essi sono dello stesso conio.*¹⁾

Prov. Ital.

Leisten geschlagen

*Sie sind über einen.*²⁾

Prov. Germ.

*Egy húr on pendülnek.*³⁾

Prov. Ung.

Iednaky tanec skaču.

Prov. Ceo.

7476 De pănura cutăruî.

S. FL. MARIAN, *Tradiț.*, p. 124.

De felul.

«Căci pe timpul acela, nu era ca acuma, atâta öste invățată, câtă ar fi fost în stare să dee față cu östea unui împărat *de pănura* celui turcesc».

1) Sunt însemnați la fel — Il sont frappés au même coin.

2) Töte cordele (de la viöră) sună la un fel.

3) Să aud clopotele în cer.

PÂNZĂ

Vezi *Di, Fată, Iernă,*
Măneacă, Materie, Muie-
re, Nadă, Cap. XII &
XXII, c. Pânză, Silință,
Sirguință, a Țese.

7477 * Δ Pânza nu se țese fără spată.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,*
Banat.

Pentru cele ne-apărat trebuincioase în anumite împrejurări.

7478 Cine a încurcat pânza trebuie să o descurce.

Bertoldo apud GASTER, Lit. Pop.
p. 209.

Cine a făcut rău, trebuie să drăgă.

7479 * Δ A pus pânza după sură
 Și n'ajunge bătătură.

E. MIHĂILESCU *stud. c. Băsești,*
J. Fălciu.

S'a întins mai mult de cât trebuia. Cu toate că s'a ferit dar
 s'a prins, c'a apucat-o toamna când, pe frig, nu poate țese afară.

7480 * Δ Pânză și nevastă noaptea să nu 'ți alegi.

A. PANN, II, p. 72.—HINȚESCU,
 p. 140.—G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Nici pânză, nici muieră să nu cumperi
la luminare că, și una și alta, la față
te înșală.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 464.*—
 HINȚESCU, p. 140.

Nici pânză, nici muieră să nu alegi la lu-
minare.

IORD. GOLESCU, *Mss. I, p. 326.*

Nici pânză, nici muiere să nu iei la luminare.

I. G. VALENTINEANU, p. 46.

Pânză și soție să n'alegi nóptea.

GR. JIPESCU, *Lunea*, I, p. 262

Vezi *Materie*.

Căci, precum dice Francesul : *à la chandelle la chèvre semble demoiselle*.

*△
7481 Câtă pânză ai luat, apusul sórelui țe-o arată.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 36.—
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș*.

1° Adică cât ai muncit într'o ȃi (GOLESCU).

2° La bătrânețe să cunósce cât ai scíut adună.

7482 La pânza urzită, Domnul ne dă bătătură.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 39.

Adică la lipsă și la orî-ce începere, Domnul ne ajută (GOLESCU).

Dieu donne fil a toile ourdie.

Prov. Franc.

7483 Ține-te, pânză, nu te rupe.

A. PANN, II, p. 72.

Ține-te, pânză, să nu te spîrgi.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 95.

*△

Ține-te, pânză, să nu te rupi.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 575.—
HINȚESCU, p. 140.— *Lum. Ilustr.*
II, p. 696.—P. ISPIRESCU, *Leg.* I,
1872, p. 180.—G. IONESCU, *inv. c.*
Broscari, J. Mehedinți. — G. P.
SALVIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covur-*
luii. — G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

*△

Să te ții, pânză să nu te rupi.

P. ISPIRESCU, *Unch. Sfânt. p.*
82.—L. ȘĂINEANU, *Semas. p.* 350.—
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-*
Roșu, J. Argeș.

Veți a se Intinde, Pîrle.

1° Să ție pentru cei ce vorbesc pré mult, ce nu le tace gura, și pentru cele rele, când vin una după alta (GOLESCU).

«*Tine-te pânză să nu te rupi*, începură certurile și pe urmă judecățile».

2° Ieați inima în dinți și te pregătesce de luptă. Se ție mai ales când e omul într'o greutate și nu scie ce mijloce să întrebuițeze spre a scăpa.

3° Când nisce inși se cêrtă saū se și bat.

«Joe, după ce se făcu făgădău mare, răsturnă pe tat'seū din scaunul domniei, se puse el în locu'i. apucă trăsnetele și fulgerile în mână, și apoi, *să te ții pânză să nu te rupi!* căci, pe cine cuteză să se scôle asupra lui, îl rostogoliă din înaltul cerului.»—ISPIRESCU.

*△

7484 *Pânză rău țesuta*
Și vreme perdută.

A. PANN, I, p. 10. — BARONZI,
p. 57.—HINȚESCU, p. 45 & 140.—
N. MANOILESCU, *inv. c. Moviița,*
J. Putna.

Acelaș înțeles ca la No. 94.

*△

7485 *A dà pânza pe fulóre.*

D-NA Z. JUVARA, *c. Fedesci, J.*
Tutora. — I. GH. SIMION, *stud. c.*
Bădesci-Tămășeni, J. Fălciū.

A păgubi la un schimb.

A da lucru gata, sigur, ce'l ai în mână pe ceva ne-făcut, problematic. Intr'un cuvînt a dà bun și a luà prost.

7486 *△ S'a încurcat pânza.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr.*, J. Putna.

Veđi Ițe.

S'aũ încurcat treburile.

7487 * A țese pânzele.

D-NA SM. LAMBRINO, J. Iași.

A pregăti o intrigă.

„Ea a țesut toate pânzele“.

Francesul ȃice cu acelaș înțeles, *ourdir une intrigue*.

7488 *△ Și-a găsit vremea a țese pânza !

GR. ALEXANDRESCU, *magistr.*, J. Putna.

Când cine-va se apucă de o trébă în afară de vreme.

7489 *△ A legă gura pânzei.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 209; *Snóve*, p. 23. — EN. BĂLTEANU, *Lum.*, I, p. 87. — FR. DAMÉ, III, p. 181. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, J. Covurluii*. — G. POBORAN, *inst. J. Olt*.

*△ A prinde gura pânzei.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, J. Covurluii*.

1° A începe o trébă îndrumând'o pe o cale bună.

2° A începe o trébă, fără însă a o isprăvi.

3° A stă mai bine în treburile sale, a se îmbogăți.

«Tóte îi mergéu în de bine. Incepu și el a legă gura pânzei. Munca lui se vedea cum mergea înainte, și avea parte de ea». — ISPIRESCU, *Leg.* 209.

Acastă dîcere s'a născut din munca țesutului pânzei. E greu femeii până legă gura pânzei; pe urmă țese și mai pe apucate.

*△
7490 A fi pânză.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 63.

Adică la un gând, uniți.

«Puneți-vă sîrbătorea toți la unire, *pânză* să fiți, rugați pe dregător ăla care o fi, și 'i dîceți!...».

*△
7491 A curge pânză.

V. FORESCU, c. *Folticeni*, *J. Suciava*.

Adică foarte desă.

«Plîcea curgea *pânză* ca șiroiul».

*
7492 Pânză înălbită.

FR. DAMÉ, III, p. 181.

Pentru un lucru foarte curat.

PAPAINÓGĂ

*△
7493 A merge în papainóge (paipanóge).

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

A merge vesel și sîrînd, par'că ar sbură.

PAPUC

Vezi *Drac, Gîba, Muc, Pară.*

*△
7494 Cel încălțat cu papuci. nu cunósce pē cel cu opinci.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 76.—
H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, J. Derohoiū.* — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Așgeș.*

Să ȋdice pentru cei mari, ce se fac că nu cunosc p  cei mici (GOLESCU). Arată fudulia celui bogat, fa a de cel sărac.

* Δ
7495 Intr'un papuc  'o opincă,
 Lipa, lipa, nea Stănică.

A. PANN, *Edi t.* 1889, p. 45; I, p. 155.—HIN TESCU, p. 140.—DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Ro u, J. Arge .*

Ve   Pantof.

Pentru cel lene .

7496 Mai bine să ' i spargă papucii d  c t să'   i 
  nv li i.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 107.

Să ȋdice pentru cei sg rci i, ce nu vor să umble, ca să nu ' i spargă  nc l amintele (GOLESCU).

* Δ
7497 Po i să merg  cu papuci galbeni.

G. P. SALVI , *inv. c. Smu i. J. Covurlui .*

A a '  de curat pe jos. Boerii cei mari purta  odinioră me ii sau papuci galbeni.

On irait en pantoufles en ce lieu.

Prov. Franc.

7498 Mai bine cu papuci c rpi i d  c t cu piciorul gol.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 107.

Să ȋdice pentru cei iconomi, ca să nu r m ie cu totul în lipsă (GOLESCU).

*
7499 Dooă cic ore tru un  papuc  nu intră.¹⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Arminci , Epir.*

1) Dou  pic ore într'un papuc nu intră.

Vezi *Domn, Sabie*.

Adică două stăpâni nu pot fi într'un loc.

7500 L'ai călcat pe papuc, foc țe-ai aprins în capul tău.

IORD. GOLESCU, *Mss. II. p. 38.*

Vezi *Picior*.

Adică ai dat pricină de gâlcăvă (GOLESCU).

*
7501 A'și pierde papucii.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 145. — *Conv. XII*, p. 235. — DIM. OLLĂNESCU, *Pe Mal. Gârli*.

A muri.

«Cât p'aci eră să'și părăd papucii».

Il a laissé ses houseaux.

Prov. Franc.

*
7502 A o șterge la papuc.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 47; *Conv.*, IX, p. 456. — P. ISPIRESCU, *Snove*, p. 47. — L. ȘĂINEANU, *Arh. Ist.* III, 219; *Semas.*, p. 357. — FR. DAMÉ, III, p. 182. — POBORAN, *inst.*, J. *Olt.*

*
A o lua la papuc.

A se porni, a plecă, a fugi.

*
7503 A'și lua papucii.

Acelaș înțeles ca la No. 7502.

*△
7504 A'i da papucii.

E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulț*
J. *Covurluii*. — AL. MIHĂILESCU,
inv. c. Bușteni, J. *Prahova*.

A'l goni de unde-va, a'l depărtă dintr'o slujbă.

*△
7505 A bate (tocă) la papuc.

E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulţ*,
J. Covurluiă.

Veđi Pingea, Tzlpă.

A cheltui în jocuri şi petreceri.

*△
7506 A fi (pune. ţine) sub papuc.

N. GANE, *apud. DAMÉ, III, p.*
182 — G. POBORAN, *inst. J. Olt.* —
GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J.*
Putna. — IUL. GROFŞOREANU, *dasc.*
c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.

Îi poruncesce femeiea.

Etre sous la pantoufle de quelqu'un.

Prov. Franc.

7507 A pune pre cine-va cu piclórele într'un papuc.

BARONZI, p. 206.

PAPUGIŢ

*
7508 PapugiŢ.

I. CARAGIALE, *Nopt. Furt. Act.*
I, *sc. 1.* — A. CANDREA, *Rev. Nou.*
VII, p. 407. — G. POBORAN, *inst. c.*
Slatina, J. Olt.

Înşelător, viclén, care scie să potrivească vorba saŢ fapta spre a isbuti.

În vechime se numea la noi *papugiŢ*, şi chiar astă-đi pórtă la Turcí numele de *ceauş* saŢ *papugi* (*babugi*), trimisul care avea poruncă să ridice şi să aducă la domn pe un boer pírit saŢ urmărit pentru vre-o greşélă. Adusul eră în urmă osíndit sa platescă ostenelă şi despágubirea cuvenită acestuí trimis, adica să'î *dé de cîobote*.

PAR

Vești, Cloră, Dinte,
Gard, Cap. X, c. Par,
Vrabie.

- 7509 *△ Aî sărit din par în par,
Și-aî dat peste naș cotar.

P. GÂRBOVICEANU, prof. c. Că
mănișă, J. Olt.

Acelaș înțeles ca la No. 7075.

- 7510 *△ Cine sare din par în par, tot îi dă unul prin cur.

HOCLOTĂ, stud. c. Siliște, comit
Sibiu, Transilvania.

- *△ Cine alérgă între pari se întépă în unul.

V. FORESCU, c. Folticenî, J. Su-
ciava.

- *△ Cine sare pari mulți odată se întâpă în-
tr'unul.

Semin. Buc. Cl VIII prin P.
GÂRBOVICEANU, prof.

- *△ Cine sare pari mulți îi dă câte unul în cur.

T. BĂLĂȘEL, inv. c. Ștefănesci,
J. Vâlcea.

- *△ O sărit până 'i-o intrat un par în cur.

IUL. GROFȘOREANU, dasc. c.
Galșa, comit. Arad, Ungaria.

- * Carî alagă di par în par, parlu țintră
'n cur.¹⁾

I. COYAN, prof. c. Perivolî, Epir.

1) Cine alérgă din par în par, parul îi intră în cur.

Veđi No. 7075.

Cine nu se astimpără, pate câte ce-va.

7511 Parul se înfige cu căpătâiul în pământ.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 51.

Adică partea cea mai tare se pune temelie (GOLESCU).

7512 *[△] A'î dà cu parul în cap.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Simila, J. Tutova.*

A'l omorî, a'l nimici, a recurge la forța brutală în lipsa unor argumente mai temeinice.

«Ori-cum ar fi, nu poți să'î dai cu parul 'n cap».

7513 * Parlu cu cât 'l bați, cu ahtând intră ma năuntru.¹⁾

G. ZUCA, *stud. c. Berat, Albania.*

O idee, o părere, cu cât o repeți mai mult cu atât mai bine intră în mintea celor-l-alți.

7514 *[△] 'I-a pus parul la ușă.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, III, p. 164. — DOBRE MARINESCU, *inv. J. Argeș*. — I. GH. SIMION, *stud. c. Băsesci-Târnăveni, J. Fălciu.*

A'î pune sechestru; a'î scote averea în vânzare.

Odinioara când vrei să pui sechestru pe o casă, sau averea dintr'însa, bătă un par înaintea ușei precum astă-ți se pune sigiliu.

«După ce că-ți plătesc chiria regulat, apoi vrei să-mi pui și parul la ușă». — ISPIRESCU.

7515 * Cât frunza 'n par.

V ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 254.

1) Parul cu cât îl bați, cu atât intră mai năuntru.

Acelaş înţeles ca la No. 1656.

7516 Ca cióra 'n par.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 620.

Acelaş înţeles ca la No. 1658.

«Şi fiind-că eră cam fudul, s'ar fi fudulit în ştreang ca cióra n par». -- *Doi Morfi vii.*

7517 *△ A luà paru.

D-NA M. JUVARA, c. *Săraţeni*, J. *Tutova.*

A se luà la bătae.

PĂRETE

Veđi *Perete.*

PÂSLĂ

Veđi *Curaj.*

7518 Obraz de pâslă.

Drapelul (ziar), I, No. 285.

Adică gros de obraz.

PAT

Veđi *Bolnav*, *Inalt*, a se *Intinde*, *Mirésă*, *Mu-
iere*, *Nevoe*, *Vădană*, a se *Zori.*

7519 *△ Toţi cânił bat,
Dar el şede 'n pat.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoi*, comit. *Bihor*, *Ungaria.*

Nevêsta lui sé ține cu tot satul și numai el nu o scie.

7520 Lasă'l în pat, lasă'l pē pat, sē cacă în pat.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 39.

Să ȕice pentru cei obraznici, arătându-ne că nu trebuie să le dăm obraz (GOLESCU).

7521 Eū ȕe-am dat voe în pat, ŕi tu m'ai băgat sub pat.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 7.

Să ȕice pentru cei obraznici (GOLESCU).

*△ 7522 Lasă-mă sub pat, lasă-mă în pat.

A. PANN, III, p. 34.—D. NA E.
B. MAWR, p. 32.—I. G. VALENTI-
NEANU, p. 31.

*△ Lasă-mă în casă, lasă-mă sub pat, lasă-mă în pat.

BARONZI, p. 62.—HINȐESCU, p.
29.—V. FORESCU, c. *Folticeni*, *J.*
Sucitara.

Ba lasă-mă în casă, ba lasă-mă sub pat,
ba lasă-mă în pat.

P. ISPIRESCU, *Unch. Sfăt.* p.
33—84.

*△ Lasă-mă sub pat, lasă-mă în pat, până se
urcă ŕi în cap.

T. BĂLĂŖEL, *inv. c. Ștefănesci*,
J. Valcea.

Se ȕice despre cel obraznic ŕi lacom care, având voe la un lucru, se înădesce măi departe.

S N Ó V Ă

Un călător inoptând într'un sat se rugă de o femeie să 'l lase să tragă la casa ei. Acesta nu vru de odată căci bărbatu 'l lipsia, dus după treburi, dar la urmă se învoi ca călătorul să dărmă în tindă. Dintr'una într'alta. tot vaetându-se de frig, se rugă de nevăsta ca să

'l primescă întâi în casă, pe urmă sub pat, și în sfârșit într'un colț al patului. Dar nici cu atâta nu se mulțumi și, vădând bunătatea femeiei îi ceru, în cele din urmă, ca să se culce lângă dînsa ca să se încălzească mai bine. Nevêsta supărată foc de așa îndrăsnelă și nerușinare chemă pe Grivei și 'l dete din casă afară, cu alaiū.

*Cui plus licet quam par est, plus vult quam licet*¹⁾.

Prov. Lat.

*Non introdur l'asino in sala, che poi ti manderà fuori e della sala e della camera*²⁾.

Prov. Ital.

*Lässest du Einen in's Haus kommen, so kommt, er dir bald in die Stube*³⁾.

Prov. Germ.

*Hvem Du indlader i Dit Huus, kommer i Din Stue*⁴⁾.

Prov. Dan.

7523 Cine dórme pē pat môle nu dórme în odihnă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 83.—

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* II, p. 151.

Adică cei mari, ce dē multe griji nu pot dormi în odihnă (GOLESCU).

7524 *△ Ajungî la patul altuia, cum ți-e voia nu poți dormi.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 175.—

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.*

1) Celui cărui i se dă voe să facă mai mult de cît are drept, vrē să facă mai mult de cît i se dă voe.

2) Nu băgă măgarul în tindă, căci pe urmă te va dă afară și din tindă și din odaș.

3) Dacă lași pe cine-va să intre în casa ta, în curînd va intra în odaia ta.

4) Pe cine poftesci în casa ta, acela va intra în odaia ta

*Ajungî în patul altuia, nu poţi dormi cum
ţi-e voia.*

A. PANN, I, p. 136. — HINȚESCU,
p. 142.

Veđi *Casă, Masă.*

Nicăerî ca la casa omului.

*Qui dormit in lectu anzeno, non dormit quantu
queret ¹⁾*

Prov. Sard.

*Wer will meiden Ungemach, Bleibe unter sei-
nem Dach ²⁾.*

Prov. Germ.

*Dhem som wil lefwa i gott maak, han sittie
hemma under Taak ³⁾.*

Prov. Sued.

7525 Şi 'n pat şi c'ochil pe foc,
 'I se pare tot un loc.

A. PANN, I, p. 94. — HINȚESCU,
p. 142.

*△
 Să 'l pui ori în pat, ori cu ochii la foc,
 el tot una gândesce.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J.*
Putna.

Pentru cel norod.

7526 *△
 Ca d'an dă tine
 Mulţi subţ pat la mine.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 25. —
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrnu-
Roşu J. Argeş.*

1) Cine dörme în pat străin, nu dörme când vrë.

2) & 3) Cine vrë să trăleşcă liniştît, trebus să trăleşcă în casa lui.

Să ȋdice, spre ne-cinste, către cei ce să m ndresc (GOLESCU).

7527 *  A 'l băgă sub pat.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna*.—FR. DAM , III, p. 194.

*Il bag  sub  pat,  'l pune să c nte coco-
 sesce.*

A. PANN, II, p. 125. —HIN ESCU,
p. 8.

1  A infrico   pre cine-va.

2  Se ȋdice m i ales c nd e bărbatul sub papucul nevete i.

7528 *  Nic  în pat, nic  sub pat.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Ve i *Car.*

Pentru omul vec nic ne-mul umit.

7529 *  S'a dat jos din pat  nt i  cu pic orul st ng.

I. PU CARI , *stud. c. Poiana-Mărului, comit. F g ra , Transilvania.*

Acela   n eles ca la No. 4514.

PĂTURĂ

Ve i *a se întinde.*

A PEPTENĂ

Ve i *a  iepten .*

7530 *  A peptenă pre cine-va.

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 148.

Ve i *a S urm n .*

A'l bate.

«L'a *peptenat* de 'I-aŭ mers petecele». — CREANGĂ.

PĚR

Veđi *Fir*.

7531 *△ In doi perī.

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 36. — V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 9. — A. DE CIHAC, I, p. 200. — I. CREANGĂ, *Pov.* p. 166. — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roşu, J. Argeş.*

Veđi *Vorbă, Ochiu*.

Pentru un lucru ne-hotărit, îndoelnic, cam cu două înţeleşuri. *Mi-a respuns cam în doi perī*, nu mi-a dat un răspuns hotărit. Um om *umblă* în politică *cam în doi perī*, când se dă pe lângă toate partidele.

Acastă locuţiune vine de la cuvîntul *stofă în doi perī*, adică o ştofă ţesută cu fire de două feţe deosebite, şi ast-fel lucrute ca să se obţină ceea-ce se mai numesce *stofă ca guşa porumbelului* său, în limba francesă, *étoffe changeante*.

7532 *△ A stă în doi perī.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

La îndoielă, ne-hotărit.

7533 *△ A fi în doi perī.

BARONZI, p. 42. — D-NA Z. JUVARA, *c. Fedestî, J. Tutova*. — I. CREANGA, *Pov.* p. 166.

1° Adică bét. Se aude mai mult în Moldova.

7534 De-a fir a pěr.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 98 & 219. — LAURIAN & MAXIM, I, p. 594. — S. I. GROSSMANN, *Dicţ.*, p. 250. — A. DE CIHAC, I, p. 51. — I. CREANGA, *Pov.* 223; *Amint.*, p. 74. — FR. DAMÉ, II, p. 25.

De fir a pěr.

V. A. URECHE, *Conv. Liter.*,
XXI, p. 572.

*
Din fir în pěr.

G. I. MUNTEANU, p. 122. — A.
DE CIHAC, I, p. 200 — FR. DAMÉ,
III, p. 202. — I. SBIERA, *Pov.* p.
302.

*△
Din fir până 'n pěr.

C. BUNGEȚIANU, *inst. c. Cosovăț*,
J. Mehedinți.

Veđi *Fir*.

1° Cu de-amăruntul.

«Tóte cuvintele lupului *de-a fir a pěr* povesti». — DIM. CANTE-
MIR, p. 98.

2° Cu cea mai mare scrupulositate, băgare de sémă.

«A cercetă un lucru *din fir până 'n pěr*».

3° Intocmai.

«A urmat *din fir în pěr* cum a ȓis moșneagul». — I. SBIERA.

*A pelo, a pelo.*¹⁾

Prov. Ital.

PERDEA

Veđi *Casă, Ochiș*.

*△
7535 A'ı pune perdea la ochi.

G. POBORAN, *inst. J. Olt*.

1) Din fir în fir.

A'i pune perdele la ochi.

S. I. GROSSMANN, *Dicț.*, p. 85.—
FR. DAMÉ, II, p. 203.

'I-a pus perdelele la ochi.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, *Edit.* 1872,
p. 175. — HINȚESCU, p. 143.

Vedî Cap. V, c. *Perdea.*

A înșelă pre cine-va, a'l împedică de a vedé lucrurile cum sunt.

7536 * **Cu perdea.**

GR. JIPESCU, *Rêur. Oraș.* p. 50.—
FR. DAMÉ, III, p. 203.—I. BĂ-
NESCU, *prof. J. Roman.*

* *Fără perdea.*

D-NA S. NĂDEJDE, *Nuv.* p. 15.

* *Cu perdea ori fără perdea ?*

D. C. OLLANESCU, *Teatr.* I p
19.—G. DEM. TEODORESCU, *Poes.*
Pop. p. 120.

1° *Cu perdea*, înseamnă :

a) prin alușii, și cum dice Francesul, *à mots couverts.*

«*A vorbi cu perdea.*».

b) nu într'un mod fățis.

«Omu și aqî este robu omului, chiar în țările ڊise luminate, însă este o sclavié *cu perdea.*».—JIPESCU.

2° *Fără perdea*, adică pe față, pe șleau, fără încunjur.

«*A spus lucru pe față, fără perdea.*».

3° *Cu perdea ori fără perdea ?*

În jocul păpușelor, la Vicleim, se întrebă daca adunarea do-

resce ca să se vorbească *cu perdea ori fără perdea*, adică într'un mod cuviincios sau ba, cu sau fără cântar de bună cuviință la gură. De aci se trage și dicerea.

Ia 'ntrebați boierii și cucónele
Cum să jucăm păpușele ?
Așa ori așa,
Cu perdea ori fără perdea.

7537 * A 'l luă cu o perdea mai sus.

M. CANIAN, *public. J. Iași.*—
D-NA Prof. SION, c. *Bêrlad, J. Tutova.*

A 'l luă repede cu vorba, a 'i-o luă înainte, a 'i tăia apa de la móră.

7538 * A dà cui-va o perdea.

A. de CIHAC, II, p. 605.—G.
ONIȘOR, *prof c. Bêrlad, J. Tutova.*

A'l certă, a'i dà o răfuială.

7539 A se dà după perdea.

FR. DAMÉ, III, p. 203.

A se ascunde, a lucră într'o afacere pe ascuns, fără ca amestecul nostru să fie bănuít.

7540 * A ridică perdeoa.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c. Focșani, J. Putna.*

A dà lucrurile pe față, a spune pe șleaú, etc.

Lever le voile.

Prov. Franç.

PERETE

Veđi *Burete, Cadră, Cap, Casă, Comedie, Cruce, Ederă, Muscă, Nucă Orb.*

7541 *△ Păreții aũ urechi.

V. HARAM, *inv. c. Grivița, J. Tutova*.—T. SPERANȚIA, II, p. 71.

*△ Păreții casei aũ urechi.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluii*.

*△ Și păreții aũ urechi.

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria*. — D. POPOVICIŪ, *dasc. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria*.—E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluii*.

Păreții aũ urechi și fereștile ochi.

I. CREANGA, *Pov.*, p. 21.

*△ Păreții aũ urechi și ferestrele gură.

ILIE TRIFU, *stud. c. Bucuresci, J. Ilfov*.

*△ Și pereții aũ urechi, precum și gardurile aũ ochi.

H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea J. Dorohoi*.

Pădurele aũ urechi și hudițioși păreții de pétră ochi aũ.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.* p. 73

Gardul are ochi, și zidul urechi.

A. PANN, *Edit. 1889*, p. 6; I, p. 21.—HINȚESCU, p. 168.—D-NA E. B. MAWR, p. 94.

*Gardul ochi pôte s'facă, murlu urecli pôte
s'tindă.¹⁾*

ANDREI AL BAGAV, *Cart. Aleg.*
p. 99.

Vezi *Gard*.

Acelaș înțeles ca la No. 940.

Staterii paries.²⁾

Prov. Lat.

Les murs ont des oreilles.

Prov. Franc.

*△
7542 D'aia face omu patru pereți, ca să se acioleze
și cei străini.

A. ILIESCU, c. *Sărdanu*, *J. Dim-*
bovița. — *Etym. Magn.* p. 188.

Arată firea primitoră a Românului.

7543 Mănușiță murtă
Cine mi te pörtă?
Țaica burete
Tup de părete.

AVR. CORCEA, *paroh*, c. *Coșteiș*,
Banat.

O țicere pe care obișnuesc a o folosi părinții săi cei mari,
luând mâna copiilor și legănând'o într-o parte și într-alta. La
cuvintele „*tup la părete*“ dau cu ea de părete său de alt o-
biect, în jucărie.

*
7544 A vorbi între patru păreți.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 589.—
FR. DAMÉ, III, p. 183.

Vezi *Ochiu*.

Adică taînic.

1) Gardul ochi pôte să facă, zidul urechi pôte să întindă.

2) Zidul lui Staterin.

7545 * A vorbi păreților (cu păreții).

LAURIAN & MAXIM, II, p. 589. —
FR. DAMÉ, III, p. 186

1° A vorbi singur, a fi distras.

2° A fi smintit.

Διὰ τοίχου λαλεῖν ¹⁾).

Prov. Lat.

Per parietem loqui ²⁾).

Prov. Lat.

7546 *[△] Par'că spuî la perete.

(I. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulŷi, J. Covurluiŷ.*

*
Par'că vorbesci cu păreții.

Când povățuesci pre un om, care nu vrê saŷ nu pôte sa te înțelêgă.

7547 * A ridică patru pereți.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 589.

A'și face o casă, cât de mică și de proustă.

7548 *[△] Samănă castraveți pe përeți.

D. GHEORGHIU, *stud. c Tecuciŷ, J. Tecuciŷ.*

Muncă zadarnică.

Κατὰ πετρῶν στείρεις ³⁾

Prov. Elin.

In saxis seminas. ⁴⁾

Prov. Lat.

1) și 2) Samenî între pietre.

3) și 4) A vorbi păreților.

7549 *△ Se lipesce ca mazărea 'n parete.

C. FLAMÂND, *stud. c. Borgo-Su-
seni, comit. Bistrița-Năsăud, Tran-
silvania.*

*△ S'o prins ca mazerea de përete.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,
J. Vasluii.*

*△ Mazăre 'n părete.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștei, Banat.*

Vezi Nucă.

Acelaș înțeles ca la No. 925.

7550 *△ Aruncă făsulă pe părete.

IUL. GROȘOREANU, *înv. c. Galșa,
comit. Arad, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 7548.

7551 *△ Aruncă bómbe pe părete.

D. POPOVICIŢ, *înv. c. Cuvin, co-
mit. Arad, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 7550.

7552 * Ca și când ai pune-o la perete.

D-NA EC. Z. c. Bêrlad, *J. Tu-
tova.—S. NADEJDE, Nuv. p. 78.*

Nu face nici un efect, nici un bine.

«Cum să nu 'i îngrijim, dar de géba. Mila streinului nu se prinde ;
dacă n'o are copilul de la măică-sa degéba ; ori-ce le dăm, *puț la
përete*».

Emplâtre sur une jambe de bois.

Prov. Franc.

7553 * S'o pui în părete.

Veđi *Cadră*.

H. JUVARA, c. *Bêrlad*, J. Tutova.

Atât e de frumósá.

7554 * A româné (ca) scris pe părete.

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 143&319.—
FR. DAMÉ, III, p. 186.—G. POBO-
RAN, *inst.* c. *Slatina*, J. Olt.

Veđi *Tabloă*.

A remâne incremenit de frică saú de mirare.

«Impêratul și ómeniî din cetate se părêú a fi *scriși pe părete*, atât
fi înmărmurise frica.»—ISPIRESCU, p. 319.

PERNĂ

Veđi *Bolnav*, *Bôld*.

7555 * A muri fără pernă (perină) la cap.

P. BUDIȘTEANU, *maior*, J. Il-
fov.—GAV. ONIȘOR, *prof.* *Bêrlad*,
J. Tutova.

1° A muri singur și în sărăcie mare.

2° Se ȝice de omul care nu va muri în patul lui, ci va fi
omorît de alȝii.

PERSIC

7556 A dat'o după persic.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 1297.

Veđi *Mersic*.

Acelaș înȝeles ca la No. 7340.

— Nu te am vêđut eú când le-ai furat ?

— În adevêr ar putê crede cine-va că le am *dat după persic* ; însă
mê ȝlur, să n'am parte de ele, dac'am avut de ȝând să le.... să le...

— Să le furî.

Nobil. Cerșet.

PERUCĂ

- 7557 [□] Cel cu perucă nu cam heretisese.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 77.

Adică cel vinovat nu cam grăiesce, ca să nu se prinda (GOLESCU).

PEȘCHIR

- 7558 ^{*△} Cum e peșchirul și mundirul.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. cl. VII*,
Semin., J. Gorj.

Pentru cei cari se potrivește, mai ales la căsătorie.

PETEC

Vezi *Petic.*

PETIC

Vezi *Blană, Gură, Sac.*

- 7559 ^{*△} Intinde petecul numai cât ajunge, căci se rupe.

Z. G. NEGOESCU, *inv. c. Jideni*,
J. Râmnicu-Sărat.

Nu încercă peste puterile tale.

- 7560 ^{*△} Din petece căptușală
Mare greșală.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 89.—
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrveu-
Roșu, J. Argeș.*

Adică meremet cu vecheturi, mai multă pagubă (GOLESCU).

- 7561 ^{*△} Iși găsește gaura petecul.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J.*
Olt.

Veđi Saç.

Când doi inși se potrivesc, mai ales la rele.

*
7562 A cöse petic la petic.

A fi stringător, sgârcit.

*△
7563 De 'i-a mers petecele.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 38; *Pov.*,
p. 148. — SBIERA, *Pov.*, p. 37. —
E. I. PATRICIŢ & G. P. SALVIŢ,
inv. c. SmulŢi, J. CovurluiŢ.

Arată repediciunea, zorul și anume :

1° A fi bătut fără milă.

«L'a snopit de 'i-a mers petecele».

2° A jucă cu foc.

«Jucă de'i mergeà petecele».

*△
7564 A'și dà în petic.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 654. —
GR. JIPESCU, *Răur. Oraș.*, p. 19. —
FR. DAMÉ, I, p. 332; III, p. 207. —
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-
Roșu, J. Argeș.*

*△
A'și dà în petec.

N. POPESCU, *Calend.* 1877, p.
14. — E. I. PATRICIŢ, *inv. c. SmulŢi,
J. CovurluiŢ.* — G. POBORAN, *inst.
J. Olt.*

*△
Și-o dat în petice.

I. TEODORESCU, *inv. c. Cotârgaș
J. Suctava.*

Veđi Țigan.

1° A se întorce la o vechie deprindere rea; a'și arăta firea cea ticăloasă, a veni la obîrșia sa.

2° A'și da pe față neghiobia.

«Câtă-va vreme se purtă bine, dar peste puțin, *iși dete în petec*».—
N. POPESCU.

*△
7565 A'l face petecă.

D-NA Z JUVARA, c. *Fedesci*, J.
Tutova.

A'l ocări rău, a'l face de risul lumei.

*△
7566 A se face (a fi) petecă (petică).

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Slobozia*
J. *Tutova*.

1° A se muță, de frică.

2° A fi fără vlagă.

PETICOS

*
7567 Peticos.

Adică copil în fașe. Se ȃice celui care se întinde la lucruri ne-potrivite pentru vrista lui.

PÉTRĂ

Veđi *Fatđ, Inimđ*.

*△
7568 Douě pĳetri (pĳetre) tari nu pot măcină bine.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 100;
III, p. 16. — HINȚESCU, p. 47. —
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p.
162. — *Semin. Buc. cl VII, prin*
P. GĂRBOVICEANU, *prof.*

*
Douě petre (petri) tari nu pot măcină.

BARONZI, p. 60. — HINȚESCU, p.
144.—GR. POIENARU, *ing. J. Buzđii*.

Două petri tari macină bine.

KÁROLY, ÁCS, p. 79.

*△

Două petrii tari nu pot măcină bine.

V. SALA, dasc. c. Măgura, comit. Bihor, Ungaria.

*△

Două petrii tari nu fac fărină bună

AVR. CORCEA, paroh, c. Coșteiu, Banat.

*△

Două pietre tari nu fac mălaii.

GR. ALEXANDRESCU, magistr., J. Putna.

1° Doi oameni, de o potrivă puternici sau deștepți, nu se pot învinge lesne.

2° Doi inși având caractere grele, nu pot trăi împreună.

3° În căsnicie, ca să meargă lucrurile bine, trebuie ca unul din soți să fie mai domol.

Duro con duro non fà mai buon muro.¹⁾

Prov. Ital.

Zwei Harte Steine mahlen nicht gut.²⁾

Prov. Germ.

To hār Stien mæl it gāt³⁾

Prov. Dan.

Dwa twrdé kamene nedobre mel.⁴⁾

Prov. Tsec.

Két kemény kö nem jól őröl.⁵⁾

Prov. Ung.

1) Tare cu tare nu se face zidu bun.

2) 3) 4) & 5) Două pietre tari nu macină bine.

7569 *△ Trebuie să macine pétra, ca să curgă la piscoaie.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 114.—
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roşu, J. Argeş.*

Adică trebuie întâi să muncim, apoi să aşteptăm să dobândim (GOLESCU).

7570 Pétra care nu e bună
Rěu macină tot-dé-una.

A. PANN, II. p. 27.—HINȚESCU,
p. 144.

*△ *Pétra care nu e bună macină rěu.*

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roşu, J. Argeş.*

*△ *Pétra rě, rě făină face.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Cu un lucru rěu, rěu te slujesci; se dice, mai ales, pentru ómenii stricaţi de la carī nu poţi aştepta nimica bun.

7571 *△ A fi pétră de móră în casă.

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovăţ, J. Vaslui.*— I. CREANGĂ, *For.* p. 284

Vezi *Fată, Pétră.*

Se dice pentru fetele carī remân, ne-măritate, în casa părinţilor.

«Pentru babă, fata moşnegului eră *pétră de móră în casă*».—CREANGĂ.

7572 Ca o pétră de móră.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, *Asem.*
p. 50.

Adică greū.

PÉTRĂ

Veđi *Sînătos*.

7573 Pétra din zidire, cu vreme, iară la zidire să pune.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.* p. 304.

1º Pentru nádejde în viitor. Omul, în vremurile de restrîşte, sa nu pérđă speranţa, de a se vedé iarăşî cun a mai fost.

2º Acelaş înţeles ca la No. 7574.

7574 * Chétra bună la coahe s'bagă ¹⁾).

D. A. MILESCU, c. *Gopeşî, Macedonia*.—XENOFONTE CAPSALE, c. *Pirlepe, Macedonia*.

* Chétra di chiuşe éra tu chiuşe va s'ducă ²⁾).

G. IONÉSCU, *inv. c. Nerésta, Macedonia*.

1º Slujbele mari sunt pentru ómenîi de valóre.

2º Omul de ném bun are tot-dé-una speranţă de un viitor mai bun de cât alţiî.

7575 Pétra ce n'aũ socotit'o ziditoriî, aceea s'aũ pus în capul unghiuluî.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 52, *Asem.* p. 196.

Adică pē cel ce nu 'l bagă nimenî în sémă, acela ajunge mai mare şi mai destoînic (GOLESCU).

7576 Pétră cu pétră, fără var, nu ne face zidul bun.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 52.

Adică îute cu îute, fără înduplecare nu se pot invoi (GOLESCU).

1) Pétra bună la colţ să pune.

2) Pétra din colţ, iarăşî în colţ o să mérgă.

7577 Pétra după sfóră s'o aședî la zid, iar nu sfóra
după pétără, că te înșelî îndată.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 111.

Adică urmare după dreptate, iar nu dreptate după urmări
(GOLESCU).

7578 Să nu rămăe pétără pre pétără.

N. MUSTE, *Letop. Mold.* III, p. 86.

Să strice, să dărîme totul.

«Că Munteni, ca nisce tiranî, numaî pentru norocirea lor pur-
tau grija, érá în țera noastră să nu rămăe pétără pre pétără să nevo-
ieau».—N. MUSTE.

Ne pas laisser pierre sur pierre.

Prov. Franc.

PETROIŨ

*△ 7579 Așteptă dumné-ta pân' s'a cóce petroiū.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
J. Vasluii.

*△ *Las' să se cócă petroiū.*

CATRINIŨ, *stud. c. Rădăi, J.*
Vasluii.

Să nu ai nici o nădejde.

A PIEPTENA

Veđi a Peptenă.

* 7580 A 'și pieptenă stilul.

L. ȘĂINEANU, *Dict.* p. 614.

A scrie cu îngrijire.

A SE PIEPTENĂ

7581 *△ Satul arde și baba se péptănă.

C. POSSA, *stud. Scol. inv. c. Humulești, J. Némțu.*—A. GOROVEI, *J. Suciava.*

Satul arde, baba se piaptănă.

P. ISPIRESCU, *Leg. I, 1872, p. 164.*

Satul arde, baba se péptănă.

HINȚESCU, p. 7.

*△ Satu arde, baba se peptenă.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*—IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

Veđi a Bě, a se Gătî,
Cap. IX, c. Légăn,
a se Lă.

Când unul nu vré să scie de pásurile altuía.

7582 Satu plânge, baba se péptănă.

G. I. MUNTEANU, p. 31.

Acelaș înțeles ca la No. 7581.

7583 * Hóra s'npâdă, móșea s'chiptină¹⁾.

C. IONESCU, *prof. c. Nerésta, Macedonia.*

Acelaș înțeles ca la No. 7582.

7584 *△ Arde casa și baba se peptenă.

I. BOLDEA, *c. Crihalna, comit. Tîrnava-Mare, Transilvania.*

1) Satul se jefulă, baba se pieptenă.

* *Casa arde, mósă s'chéptină.*

D. DAN, *stud. c. Nevêsta, Macedonia*. — META CONSTANTIN, *stud. c. Moloviște, Macedonia*.

Acelaș înțeles ca la No. 7583.

*△ 7585 *Lumea pîere, și ea sê pîaptănă.*

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 41. —
V. FORESCU, *J. Folticeni*. — GR.
ALEXANDRESCU, *magistr., J. Putna*.

*△ *Lumea pere și baba sê péptănă.*

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, J. Covurluiă*.

Lumea pere, baba se péptănă.

C. NEGRUZZI, I, p. 251.

1° Sê dice când, în cele măi marî primejdii, muîerile staû pe gâteli (GOLESCU).

2° Acelaș înțeles ca la No. 7584.

7586 *Țéra pîere și ea sê pîaptănă.*

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 95.

Se dice când, în primejdiile cele marî, aflându-ne, noi atunci ne înveselim, și măi ales muîerile (GOLESCU).

PÎEPTENE

Veđi *Barbă*.

PINGEA

*△ 7587 *A pune pingéoa cui-va.*

S. I. GROSSMANN, p. 38. — FR.
DAMÉ, III, p. 217 & 297. — G. PO-
BORAN, *inst. J. Olt*.

*
A pune pingele cui-va.

BARONZI, p. 40. — HINȚESCU, p.
27. — S. I. GROSSMANN, *Dicț.*, p.
50 & 157. — L. ȘĂINEANU, *Arh.*
Ist. p. 222.

Veți Cărpaciū, a Potcovi.

1° A amăgi pre cine-va, a'l potrivii bine, a'l înșelă, a'l potcovi.

2° A'l fură.

«Spătarul Pingulescu, om ce se siliă să nu desmință pronumele
său....». — FILIMON.

*△
7588 A'î dă pingéua.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

A'î respinge o cerere și a'l goni.

*△
7589 A bate la pingea.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulțî,*
J. Covurluiū

Veți Papuc, Talpă.

A cheltui în jocuri și petreceri.

*△
7590 A ține la cine-va ca la pingele.

ST. DEMETRESCU, *elev. Sc. Inst.*
c. Balș, J. Romanași.

Adică foarte puțin și chiar de loc.

A PINGELUI

*
7591 A pingelui.

I. DĂNESCU, *prof. J. Roman.*

*
A pingeli.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J.*
Olt.

Acelaş înţeles ca la No. 7587.

PIPĂ

Veđi *Lulea, Malaiū.*

7592 *△ Nu ajunge nici o pipă de băgăū.

IUL. GROFŞOREANU, *dasc. c. Gal-
şa, comit. Arad, Ungaria.*

Adică foarte puţin.

7593 *△ Pipă (lulă) cu cintură,
Mălaiū nu 'l la gură.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoi-Bă-
resci, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru cel fălos, fudul însă lipit de sărac.

7594 *△ Pipa, pălăria şi totă gospodăria, ulciorul şi
schimburile, să nu le uitaţi a-casă.

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Schiopeni,
J. Fălciū.*

Arată sărăcia satelor.

Acastă diceră, foarte veche, reamintescă acele vremuri de res-
trişte când, vestindu-se sosirea Turcilor sau a Tătarilor, fie-
care 'şi ridica avutul şi se adăpostiă la munţi sau prin păduri.

PÎRLEAZ

Veđi *Gard, Necaz.*

7595 * A sări pîrleazu.

GR. JIPESCU, *Opinc., p. 41.*

A avé purtare rea.

«Fă, cuscă, ce făcēi când erai mai tinēră? Te tăvăliai pe unde era
Yerba mai mare, ori te pitiai p'ln porumburi şi săriai pîrleazu?» —
JIPESCU.

7596 *△ A fi (a'l face) iepure de pîrleaz.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

Veđi *Iepure*.

Acelaş înţeles ca la No. 1924 & 1925.

PIROSTII

7597 *△ A pune pirostiile în (pe) cap.

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pirvu-Roşu, J. Argeş.* — G. POBORAN, *inst. J. Olt.* — FR. DAMÉ, III, p. 219.

A pune pirostriile (pe cap).

BARONZI, p. 45.—P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 232; *Leg.*, p. 233 & 353.

A se căsători.

«D'apoi când află tată-său că fie-sa are să fie mumă, *fără să fi pus pirostiile pe cap?* se făcu foc şi pîrjol». — ISPIRESCU, *Leg.*, p. 353.

PIROSTRII

Veđi *Pirostiî*.

PISCOIŪ

Veđi *Pétră*.

PLAPUMĂ

Veđi *a se întinde, Păduche, Purice*.

7598 * A trage plapuma.

Maîor P. BUDIŞTEANU, *J. Ilfov.*

Veđi *Țol*.

A'si luă partea cea bună, în toate.

Odinioră se culcău mai mulți oameni într'un pat și sub aceeași plapumă. Acest obicei, care a mai rămas pe alocurea, la țară, a dat naștere dicției care ne ocupă.

Tirer à soi la couverture.

Prov. Franc.

PLÓCILĂ

7599 * Va-o spun ș-a plăcilei.¹⁾

I. COYAN, prof. c. Perivoli, Epir.

O să spun până oiă muri, ce am tras.

POD

*Vești a Atirna, a Căde,
Casă, Dumneșeu, Ladă,
Mășă, Cap. XI, c. Pod.*

7600 *[△] Hodor, hodor și în pod nimica.

G. MADAN, c. Trușeni, fin. Chișinău, Basarabia.

Fudul și sărac.

7601 *[△] Culcă-te în pod, că nu umblă vacile.

*E. I. PATRICIU, înv. c. Smulți,
J. Covurlui.*

Se dice, în batjocură, celui nerod.

7602 *[△] Iși pune gura în pod.

*IUL. GROFȘOREANU, dasc. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.*

1) O să o spun și plăcei (de pe mormint).

A sárácit.

7603 *△ A sári ca din pod.

AVR. CQRCEA, *paroh*, c. Coșteiș,
Banat.

Să ȑice când îmbrăcămintele sunt pré mari făcute, ast-fel
că poți sári, în ele, ca din pod.

7604 *△ Par'că a căđut din pod.

IORD. CURCUBETĂ, c. Vlădeni,
comit. Făgăraș, Transilvania.—
P. BUDIȘTEANU, *maior*, Ilfov.

E buľmac.

Tomber de la lune.

Prov. Franc.

7605 A călcă din pod.

FR. DAMÉ, I, p. 180.

Veđi a Călcă.

A fi măndru.

7606 *△ Căți ca tine
In pod la mine.

T. BĂLĂȘEL, *inv.* c. Stefănesci,
J. Vâlcea.

Căți ca tine am invins și stăpănesc. Arată că nu ne e témă
de cine-va.

PÓLĂ

Veđi Bětrán, *Cap*, *Co-
pil*, *Gărlă*, *ouă*, *Pară*,
Piriă, *Rău*, a *Umbă*,
Vlădică.

*△ 7607 Póle lungî şi minte scurtă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 54.—
A. PANN, *Edit.* 1889, p. 105.—
HELIADÉ-RĂDULESCU, *Mouvt.* 1848,
p. 165.—HINȚESCU, p. 148.—P. IS-
PIRESCU, *Leg.* I. 1872, p. 167.—
E. I. PATRICIŪ. *inv. c. Smulfi J.*
Covurlui.—ANDREI MARINESCU,
inv. c. Humele, J. Argeş.—H.
D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, J. Do-*
rohoi.—G. ONIŞOR, *prof. J. Tu-*
tova.—*Semin. Buc. Cl. VII*, prin
P. GÂRBOVICEANU.—DOBRE MARI-
NESCU, *inv. c. Pîrcu-Roşu, J. Ar-*
geş.—preot. C. BUNGEȚIANU, *inv. c.*
Cosovet, J. Mehedinţi.—G. POBO-
RAN, *inst. J. Olt.*—K. A. ZAMFI-
RESCU-DIACON, *inv. c. Stîubienii,*
J. Dorohoi.—D-NA EL. SEVASTOS,
Nuv. p. 214.—AYR. CORCEA, *pa-*
roh, c. Coşteiu, Banat.—I. PUŞCA-
RIŪ, *c. Poiana-Mărului, comit. Fă-*
găraş, Transilvania.

Póle lungî, minte scurtă.

G. I. MUNTEANU, p. 31.—V. A-
LEXANDRI, *Teatr.* p. 1086.—A.
PANN, II, p. 101.—HINȚESCU, p.
112.

*△ Póle lungî, minte puţină.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, J.*
Ilfov.

△ Póle lungî şi minte scurtă,
La nimic ne-pricepută.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*
p. 553

*△ Póle lungî şi minte scurtă,
Judecată mai mărună.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*
p. 520.

Mușerea cu pôle lungi și cu mintea scurtă.

IORD. GOLESCU, *Mss. I*, p. 321.

Póli lundzi, ș-mintî scurtă¹⁾.

PER. PAPAHAĞI, *Zweít. Iahres.*
p. 169.

*Veđi Cosiđă, Haină, Minte,
Mușere, Plétđ, Rochie.*

Să ție pentru cei ce se fălesc în haine largi și lungi, și minte puțină aű, și mă ales pentru mușeri (GOLESCU).

Pentru a se arătă ne-destoînicia, ne-priceperea femeilor, în afaceri, inferioritatea minții lor, față de a bărbatului.

Ci tac, malcă, la naiba,
Ca așa e femeia,
Pôle lungi și minte scurtă
Judecată mă măruntă;
Cap legat, inimă 'ncinsă,
Și de minte ne-coprinsă.

Poes. Pop.

Γυναικὸς φρένες²⁾.

Prov. Elin.

Mulieris animus³⁾.

Prov. Lat.

Femina vestis longa et longior amentia.⁴⁾

Prov. Lat.

La donne spesso hanno longa vesta, ma corto intelletto.⁵⁾

Prov. Ital.

Cabello luengo y corto el seso.⁶⁾

Prov. Span.

1) Pôle lungi și minte scurtă.

2) și 3) Minte de femeie.

4) Haina femeiescă e lungă și mal lungă prostia.

5) Femeile adesea au haina lungă, dar scurtă minte.

6) Haina lungă și scurtă mintea.

*Weiber haben langes Haar und kurzenn Sinn.*¹⁾

Prov. Germ.

*Qvinder have stakket Sind og langt Haar.*²⁾

Prov. Dan.

7608 De póle ridicate nu rîde nimeni, ci de póle
călcate.

A. PANN, *Edit.* 1889. p. 159;
III, p. 128.

*De póle căcate (intinate) tótă lumea rîde;
iară de póle ridicate nimeni.*

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p.
159.

*
*Nimene nu ride de póle ridicate, ci de póle
întinate.*

Nimeni nu ride de omul harnic, ci de cel leneș.

*△
7609 Póle călcate, mușerile bete.

DOBRE MARINESCU, *înv. c. Pîrvi-
Roșu, J. Argeș.*

Semnul lenei și al desfrînării.

*△
7610 Unul în póle
(ȘI) - altul în fole.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 147;
III, p. 119.—V. SALA, *înv. c. Saea,
comit. Bihor, Ungaria.*

*△
Unul în mațe, altul de póle se acață.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi-Bă-
răscă, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru cele carii au copii mulți.

1) și 2) Femeia are păr lung și minte scurtă

- 7611 *[△] La bătrânețe
Mă tem de póle crețe.

S. TEODORESCU-KIRILIANU, *inv.*
J. Suciava.

Veđi No. 7068.

Adică de muieri.

- 7612 Pólele muierii, cinstea muierii; cum și le ridică, cinstea pe jos pică.

IORD. GOLESCU, *Mss.* I, p. 327.

- 7613 Bagă'ți pólili 'n brîn, di vreî s'adzundzi diparti.¹⁾

PER. PAPAHAĞI, *Zweit. Jahres.*,
p. 152.

*
*Adună'ți polile 'n brin.*²⁾

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*

Grăbesce-te, silește-te din rășputeri.

- 7614 N'ai ajuns la gărlă și ți-ai ridicat pólele.

P. ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p.
168.

*
*A ridicat pólele la briu până a nu ajunge
la riú.*

V. FORESCU, *c. Folticeni, J. Suciava.*

Veđi *Gărlă, Piriú, Riú.*

Acelaș înțeles ca la No. 725.

1) Bagă'ți pólele în briú, de vreî s'ajungi departe.

2) Adună'ți pólele 'n briú.

Ousou udjel ugei ghoutoul tailba.¹⁾

Prov. Mong.

7615 *△ Să ajungî la părēn, ș'apoî să rēdicî pólele.

M. ALBU, *stud. c. Ivesci, J. Tutova.*

Acelaș înțeles ca la No. 7614, sub formă de povață.

7616 *△ Tae din póla și pune la uměr.

V. FORESCU, *c. Folticeni, J. Suctava.*

*△ Tae din póle și pune la măneci.

I. BĂNESCU, *prof. J. Roman.*

*△ Tae din póle și pune 'n mănecă.

N. MIRON, *stud. c. Onesci, J. Bacău.*

Veđi Arvinte.

Când omul a sărăcit carpesce și drege, din spirit de economie.

7617 * Bati'ți caplu, până nu ti luă apa di póle.²⁾

G. ZUCA, *stud. c. Berat, Albania.*

* Bati'ți caplu, până nu ți si udă pólile.³⁾

G. ZUCA, *stud. c. Berat, Albania.*

Caută să faci, la vreme, cele trebuincioase.

Póla, la Macedo-română, însemnează partea de jos a haïneî; la femeî, însemnează și șorțul.

1) Fără a fi văduț riul, și-a și tras cismele.

2) Bate'ți capul până nu te ea apa de póle.

3) Bate'ți capul pân' a nu ți se udă pólele.

7618 *△ A'și dà pólele peste cap.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

*△ A'și pune pólele în cap.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluii.* — DELAVRANCEA, *Tru-
bad.*, p. 148.

1° Pentru femeile desfrîdate cari au perdut ori-ce rușine.

2° Când într'o cêrtă nu se mai ține socotelă de nimic.

Jeter son bonnet par dessus les moulins.

Prov. Franc.

7619 *△ A'și luă pólele în cap.

A. PANN, II, p. 143. — HINȚESCU,
p. 159. — preot C. BUNGEȚIANU,
inv. c. Cosovăț, Mehedinți.

Veđi *Cap.*

Acelaș înțeles ca la No. 7618.

7620 *△ A'și luă pólele în dinți.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.* — GAV. ONIȘOR, *prof. c. Do-
brovăț, J. Vasluii.*

A'și pierde rușinea, a nu'i mai păsa de nimeni.

7621 *△ Să tai pólele și să fugi.

SM. LAMBRINO, *c. Găgesci, J. Fălciu.* — D-NA EC. ZANNE, *Bérlad, J. Tutova.* — I. BĂNESCU, *prof. J. Roman.*

*△ Tae pólele și fugi.

G. MADAN, *c. Trușeni, tin. Chi-
șinești, Basarabia.* — E. I. PATRI-
CIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluii.* —
V. FORESUU, *c. Folticeni, J. Su-
ciava.*

*△

*Tae póla și fugi.*GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț.*
*J. Vaslui.*Veđi *Hursuz, Mănecl, Nebun,*
Rěu, Suman.

Sě rěmăi păgubaș cu ce-va, dar să scapi.

*

7622 A se ține de pólele cuí-va.

V. ALEXANDRI, *Teatr. p. 1328.*Veđi *Pulpană.*

A nu slăbi pre cine-va, a se tot ține de dinsul,

«In câlî-va anî m'aș înstări, cu banî m'aș tot acăță de pólele boerilor, până ce m'aș încuiba, frumos, în árhontologie.»—ALEXANDRI.

7623 A fi în póla cuí-va.

B. P. HĂȘDEŬ, *Cuv. Bětr. I, p.*
*174.*Veđi *Mănă.*

A fi în puterea cuí-va.

«Așa să-ți fie mila Dumitale și dé capul miu, că eă astăđi *sunt în pola Dumitale, și mi-I nédéjdé numai prin Dumniđiđ și pre dum-nita.* — *Act ain județ. Ilfov. An. 1609.*

*△

7624 A purtà póle.

G. POBORAN, *ins. J. Olt.*

1° A fi femeie.

2° A avé minte de femeie.

PONEAVA

*△

7625 Intinde-te cât ți-poneava.

IUL. GROFȘOREANU, *inv. c. Galga,*
*comit. Arad, Ungaria.*Veđi *a se Intinde.*

Acelaş înţeles ca la No. 5366.

POPÎRNĂŢ

7626 Când mai bine, când mai rău
Pân' ajungi în popîrnăţ.

ANDR. ŞAGUNA, mitropolit, Transilvania.

Arată traiul omului.

POPONET

Vezi Masala.

PORT

Vezi a Vorbă.

«Către aceste toate, caută ce scrie de portul Românilor iscusitul istoric Laurentie Topeltin din Medieşii. Cuvintele lui ți le isvodesc, că așa scrie: *Românii din Ardeal, ai noștri, poartă o haină de la umere pân peste tot trupul îmbrăcați. Ne fac mare învățătura portului de a vécului celui vechi. care au ținut părțile aceste de la Septentrion, adică părțile care sunt apropiate spre miază-noapte, tot trupul acoperit. Care fel de haine pomenesce un dascăl anume Martiales, că se chiamă andromida.*

Cu aceste cuvinte îi trimetea Andromida vechi port, nu mândru; iar bun de luna Decembrie. Șlice au de păslă, pe limba noastră Dăcescă, *glugă*. Eă socotesc chivere care am apucat și eă la boerii țerei noastre». -- MIRON COSTIN, *Letop.* I, p. 27.

*△
7627 Poartă-te 'n port,
Ca țiganka 'n cort.

AVR. CORCEA, paroh, c. Coștei, Banat.

Pentru femeile ne-harnice, cari nu iubesc ordinea, îngrijirea și curățenia.

*△
7628 Vrednicia omului se cunoște după port.

A. PANN, I, p. 150. — HINȚESCU,¹⁾ p. 203. — DOBRE MARINESCU, *inv. J. Argeș*.

1. Hințescu scrie, din greșală, *pat* pentru *port*.

Căci omul leneș nu are nici cu ce să se îmbrace.

*Habitus virum indicat.*¹⁾

Prov. Lat.

La robe fait l'homme.

Prov Franc.

*Kleider machen Leute.*²⁾

Prov. Germ.

7629 *△ A purtă portul cui-va.

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 252. — G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

A'î semănă.

«Cine o mai dori să facă tovărășie cu tine... aibă'și parte și *pór-tă'ți portul*, că pe noi știu că ne-a'î ameițit». — CREANGĂ.

«Cine o mai face ca mine *să'mi pórté portul*». — POBORAN.

PÓRTĂ

Veđi Bođ, *Fóme, Sură,*
Vițel, Vorbă.

7630 *△ Eú î'ți deschid pórtá și tu im'î đic'î nebun.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. J. Mehedinți.*

Im'î răsplătesc' cu rău, binele ce 'ți-am făcut.

7631 Cine bate la pórtá altu'ia, trebuie să bată și la pórtá lu'.

A. PANN, *Edit.*, 1889, p. 93.

1) și 2) Haina arată pe om.

*△

Cine bate la pórta altuia, o să bată și altul la pórta lui.

A. PANN, III, p. 108.—HINȚESCU,
p. 12. — DOBRE MARINESCU, *inv.*
c. *Pirru Roșu, J. Argeș.*

1° Cine cere cu împrumut; i se va cere la rindu lui.

2° Cine se iubesc cu nevêsta altuia, o să i se întîmple și lui acelaș ne-ajuns.

7632 * *Da pri pórta, s'eavdă parathira.*¹⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Turia, Epir.*

* *Agudese pri pórta, s'eavdă firida.*²⁾

G. ZUCA, *stud. c. Elbasan, Albania.*

Acelaș înțeles ca la No. 2480.

7633 * *Pe pórta mare.*

Cu fruntea ridicată, fără înjosire.

7634 * *Pe pórta mică (portița).*

Cu umilința, fără nici o însemnătate.

PORTIȚĂ

Vedî *Pórtă.*

7635 * *A'și păstră (găsi, deschide, lăsă) o portiță (de scăpare).*

A'și păstră puțința de a scăpa.

Il a toujours une porte de derrière.

Prov. Franc.

1) și 2) Lovesce pórta; să audă ferestra.

POSPĂIALĂ

7636 Pospăială.

L. ȘĂINEANU, *Dicț.*, p. 636.

Lustru, superficialitate.

«Are și el o *pospăială* de învățătură.

POSTAVĂ

Vezi Coș.

POSTOLA

7637 Mușata postola va fi anca mușata zavata.¹⁾FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I,
p. 13.

Urmele frumuseței se cunosc în tot-dé-una.

Francesul ȋdice d'împotrivă : *Beru soulier devient laide savate.*

POTCAP

7638 * A pune potcapu în cap.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J.*
Olt.

1° A rupe cu lumea, a eși din lume.

2° A se călugări.

7639 * A pune potcapu în par.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr.*
Focșani.

A fugi de la monăstire, a se întorce în lume.

*Jeter le froc aux horties.**Prov. Franc.*

1) Frumosul pantof va fi încă un frumos papuc.

PRAG

Veđi *Casă*, *Invățător*.

7640 Până nu te lovesci cu capul de pragul de sus,
nu veđi pe cel de jos.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 59.

*△ Până a nu te păli (te pălesci) cu capul
de pragul de sus, nu veđi pe cel de jos.

S. MIHĂILESCU, *Şezdăt.*, II, p. 73.—V. FORESCU, c. *Folticeni*, *J. Sucăva*.

*△ Dacă te lovesci de pragu cel de sus, îl veđi
şi pe cel de jos.

G. MADAN, c. *Truşeni*, *fin. Chişineu*, *Basarabia*.

Până nu dai cu capul de pragul de sus, nu
vede pe cel (ăl) de jos.

A. PANN, *Edit.* 1884, p. 87; III, p. 50.

*△ Până nu dai cu capul de pragul cel de
sus, nu veđi pe cel de jos.

P. ISPIRESCU, *Unch. Sfăt.*—LA-
URIAN & MAXIM, II, p. 1385.—DO-
BRE MARINESCU, *inv. J. Argeş.*—
*Semin. Buc. Cl. VII, prin P. GÂR-
BOVICEANU, prof.*

* Până nu se lovesce cine-va cu capul de pra-
gul de sus, nu vede pe cel de jos.

P. ISPIRESCU, *Leg.* I, p. 143.

△ Până nu a dat cu capul de pragul de sus,
n'a vėđut pe ăl de jos.

M. PĂSCULESCU, *La Intil.* p. 6.

* *Până nu dai cu capul de sus, nu te uiți.*

A. MARTINIAN, *J. Ifor.*

*△ *Cine dă cu capul de pragul de sus, vede pe cel de jos.*

P. ISPIRESCU, *Leg. I*, 1872, p. 178.—A. GOROVEI, *J. Suciava.*

*△ *Cine dă cu capul de pragul de sus, îl vede pe cel de jos.*

HINȚESCU, p. 28.—I. HOCİOTĂ, *c. Seliște, comit. Sibiu, Transilvania.*

*△ *Cine nu dă cu capul de pragul cel de sus, nu vede pe cel de jos.*

EM. POPESCU, *inv. c. Ciocănescu-Mărgineni, J. Ialomița.*

*△ *Cine se pălesce cu capul de pragul de sus, vede pe cel de jos.*

EC. ȘIȘMAN, *inv. c. Adam. J. Tutova.*

*△ *Numai când dă cu capul de sus vede pe cel de jos.*

ION NIȚESCU, *inv. c. Viespesi, J. Olt.*

*△ *A dat cu capul de pragul de sus, și a vrut pe cel de jos.*

P. ISPIRESCU, *Leg. I*, p. 49.—FILIMON, *Ciocot*, p. 62.—FR. DAMÉ, III, p. 259.—G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

*Care 'ș-bate caplu la pragul diñ sus, mu-
trésce la pragul diñ gîos¹⁾*

G. WEIGAND, *Die Arom. II*, p.
276, *Samarina*.

* *Cându omlu da caplu di praglu di sus,
atunçe mutrașce în ghîos²⁾.*

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir*,

Să ȕice pentru cei mândri, ce nu sê uită în jos, până nu
le dai piste nas, cum și pentru cei ce nu l'e milă dē sāraci,
până nu sārăcesc și ei (GOLESCU). Intr'un mod mai general:
până nu pățesci multe, nu te înveți minte.

7641 Lovit cu capul de pragul de sus și de cel de jos.

P. ISPIRESCU, *Snóve*, p. 80.

Om care a pățit multe și prin urmare scie și multe.

7642 A dà cu capul de prag.

BARONZI, p. 44.

*△ *A dà cu capul de pragul de sus.*

G. POBORAN, *inst. J. Olt*.

* *A dū de pragul de sus.*

M. CANIAN, *public. J. Iași*.

*△ *S'a lovit cu capul de pragul de sus.*

K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv.*
c. Stîubienii, J. Dorohoiu.

A prinde la minte, a dobândi experiență după ce a pățit'o.

1) Cine 'și lovesce capul la pragul din sus, privesce la pragul din jos.

2) Când omul lovesce capul de pragul de sus, atunci privesce în jos.

7643 Cine cu capul dă multe praguri să lovesce, a-
cela în urmă mai bine să socotesce.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 79.

Adică cel ce multe pate (GOLESCU).

*△
7644 A pune picioru în prag.

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 388.—
A. PANN, II, p. 95.—G. POBORAN,
inst. J. Olt.—DOBRE MARINESCU,
inv. J. Argeș.

*△
A se pune în prag.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
J. Vaslui.

1° A se hotări să facă ore-ce.

Noi hotărit 'Ńi mai spunem
Că piciorole 'n prag punem,
Și vorba nu ne schimbăm.
Nici un cuvânt nu mai pôte,
Din pepeni a ne mai scôte,
Supunerea ca să 'Ńi dăm.

A. PANN.

2° A se împotrivi.

«Dacă vëdù tatăl fetei, împëratul, că fie-sa *pusesse piciorul în prag*,
și nu voia, în ruptul capului, să Ńea pe altul de bărbat...».—ISPIRESCU.

3° A stă pe loc, a nu voi să facă nimic.

«Se pune în prag și pace».

*△
7645 A pus piciorul pe pragul sôrteii.

V. FORESCU, *c. Folticeni J. Su-*
ciava.

A învins necazurile, stă bine.

7646 Măcar din afară de prag.

DIM. CANTEMIR, *Cronic*, I, p.
205.—B. P. HĂȘDEŢ, II, p. 426 &
1043.

Cât de departe. Se dice pentru o învățătură cu totul superficială, o pospoală științifică.

«Cine-va carele măcar cât de puțin cetéla sfințelor și a profanelor scrisori va fi amirosit, precum se dice cuvintul, *măcar den afară de prag*, cât de departe...»—CANTENIR.

*△
7647 A bé pentru pragul ușei.

T. SPERANȚIĂ, *prof. Iași*.

Veđi *Resteu*.

A bé când nu mai ți-e sete și, cum dice Rabelais, *boire pour la soif à venir*. Origina dicerei este aceeași ca la cuvintul *Resteu*.

Boire aux anges.

Prov. Franc.

7648 A fi pragul casei.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Veđi *Stilp*.

A fi cel mai de sémă, în casă; se dice pentru bărbat.

PRĂJINĂ

Veđi *Cap. II, c. Prăjind*.

*△
7649 A încălecă prăjină.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Veđi *Bét*.

De doru cui-va i se face de ducă, însă nu are cu ce să 'și țină cheltuelile de drum.

7650 A 'l pasce cu prăjina.

V. ALEXANDRI, *Teatr. p. 459*.

A 'l păzi, a 'l supraveghia.

7651 * O prăjină (de om).

Om înalt și deșirat.

PRIDVOR

Vezi a Sări.

PRIMENELE

Vezi Tivgă.

PRISACĂ

Vezi Ura.

PRISNEL

7652 * A fi prisnel.

I. ARBORE, *inginer. J. Buzău.*

△ *Iute ca prisnelul.*

I. CREANGĂ, *Pov. p. 310.*

△ *Iute ca un prisnel.*

I. CREANGĂ, *Pov. p. 68.*

*△ *Se învîrte ca un prisnel.*

IUL. GROFȘOREANU, *înv. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.*

Vezi Titirez.

1° A umbla repede, a fi iute la treabă.

«Umblău dracii în toate păștile, iute ca prisnelul, și 'I intrau, lui I-
van, în voie, în toate cele.»—CREANGA.

2° Copilul mic și foarte vioiu.

PROPTEA

Vezi Gard, *Cap. XXI,*
c. Proptea.

7653 *△ A avé proptele.

Veđi *Sparte*.

G. POBORAN, *inst. J. Olt*.

Adică ocrotitori buni, sprijin.

7654 * Nu 'l țin proptelele.

Omul gârbovit, ne-putincios.

7655 *△ Proptéua gardului.

Șezătore, I, p. 111.—G. DEM.
TEODORESCU, *Poes. Pop.*—FR. DAMÉ
III, p. 289.

1° Om leneș.

Cu cine mă cununășI?
Cu tonta din Făgăraș
Cu urila satului
Cu proptéua gardului.

Poes. Pop.

2° Copil făcut în afară de o legiuită căsătorie. Veđi cuvintele
Copil și *Gard*.

PROȚAP

Veđi *Jalbă*.

PSATHA

7656 * Nu i s'arde psatha.¹⁾

Veđi *Rogojină*.

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir*.

Când un om rămâne nepăsător și rece la toate necasurile și loviturile sorței.

PULPANĂ

7657 *△ A se ține de pulpana cui-va.

GR. JIPESCU, *Rêur. Oraș.*, p. 285.

1) Nu'l s'arde rogojină.

Veđi *Iaca, Măneacă, Pold.*

Acelaş înţeles ca la No. 7622.

A PURTĂ

Veđi a *Măneacă.*

PUȚ

Veđi *Apă, Căne, Drac,
Funie, Gdlétă, Lac, a
Săr.*

7658 * Δ Nu scui pă în puț, căci se pôte întâmplă să béi
din el.

I. SILAGHI, școl. comit. *Mureș-
Turda, Transilvania.*

Nu disprețui un lucru de care pôte vei avea trebuința.
Nu batjocori un om căci poți fi silit odată să ți ceri sprijinul.

7659 La un puț bun mulți voinicî s'adună.

B. P. HAȘDĂR, *Cuvint. II*, p. 869.

Veđi *Fântână, Gospodină.*

Adică la cele bune cei mai mulți alérgă.

7660 Nu găsește nici apă în puț.

AL. DUMITRESCU, p. 127.

Despre cel prost.

*Si on l'envoyait à la rivière il n'y trouverait
point d'eau.*

Prov. Franc.

7661 * Δ Sare de la fântână în puț.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, J.
Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. 799.

A RADE

Vezi *Barbă, Fiă, Spân,*
a *Tunde.*

7662 Eă îl laă, (și) el să rade.

A. PANN, I, p. 97 & 99.—IORD.
GOLESCU, *Mss.* II, p. 6. — P. IS-
PIRESCU, *Rev. Ist.* III, p. 379. —
FR. DAMÉ, II, p. 254.

1° Să ăice pentru cei ce prea mult să pripesc (GOLESCU).

2° A face ce-va în grabă și nerodește.

S N Ó V Ă

Un chirigiă cu tocmelă
Incocă, în colo umblând,
Și luni întregi primenelă
Și spălare ne-vădend,
Cum se întorse din cale
Și la casa sa veni,
Porunci nevastă sale
Al là și al premeni.

Nevăsta pune în grabă căldarea la foc, pe când dinsul umblă îngrijind de cai. După cât-va timp cere să se lae :

Ea umple oia proteste,
Ne încercând apa de fel,
Și-i tornă de 'l opăresce
Tocma ca pe un purcel.

El biet, cum eră zăpada se tăvăleşce într'însa virindu'și capu într-o grămadă; dar când îl trage afară, părul rămâne în zapadă, și el cu capul ras ca cu brietul :

Nevăsta l'acea întâmplare
Incepu a se 'nchină
Dicend cu mare mirare
Uite-te acuma, na !

*

Tot să stai și să 'ți faci cruce
De poznașul meu bărbat,
Că prin câte țări să duce,
Vine cu una 'nvățat.

*

*Eă îl laă și el se rade,
Cu briclu fără să mai dê,
Pêrul lui de sine cade;
Ce avulu a mai vedê.*

7663 *△ Cine are barba rară, se rade lesne.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Furduesă, J. Argeș.*

Pentru cel sărac. Veđi No. 5036.

7664 lă dai un ban să te rađă și doă să te lase¹⁾

A. PANN, I, p. 85.—HINȚESCU,
p. 9.

*
Aă dat un ban să 'l rađă și doă sa'l lase.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Veđi *Bărberie.*

Despre omul prost.

7665 *△ Multe-am tras
Și nu m'am ras,
Nici de asta nu m'oiă tunde.

*Șezdt. I, p. 220.—B. P. HAȘDEŮ,
Etym. Magn. p. 1889.—R. SIMU,
c. Orlat, Transilvania. — DOBRE
MARINESCU, inv. c. Pîrou-Roșu, J.
Argeș.—G. MADAN, c. Trușeni, țin.
Chișineu, Basarabia.—V. FORESCU
c. Folticeni, J. Suciava.—E. I. PA-
TRICIŮ, inv. c. Smulți, J. Covur-
luiă.—C. TEODORESCU, inv. c. Li-
pova, J. Vasluiă.*

1) Din greșală Hințescu ăice *vađă* în loc de *rađă*,

*△

*Mulle am tras
Și nu m'am ras,
Nici de tine nu m'oiu tunde.*

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Bêrlad, J. Tutova.*

Țice omul necăjit.

Mângăierea nevoiașului care crede că și de o belea nouă va scăpa ca și de altele.

*△

7666 *A rade pre cine-va.*

S. I. GROSSMANN, *Dict.*, p. 120. ---
GAV. ONIȘOR, *prof. c. Adam, J. Tutova.*—G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

A'i rade barba.

FR. DAMÉ, I, p. 119.

1° A'l infruntă.

2° A'l bate.

3° A'l intrece cu inteligență, talent, etc.

4° A'l înșelă.

5° A'l face să pîrdă o cauză, a nu'i da dreptate; a'l impedică de a isbuti.

În legile vechi ale Germanilor eră interzis ca un om liber, să fie tuns, sau să i se radă barba, fără voia lui. Raderea barbei a fost privită ca o pedepsă infamantă la multe popore.

En vos despist feumes si mal tenus
Que sans noz barbes sommes is revenus.

Ogier le Danois.

Idcirco praebet stolidam tibi vellere barbam Jupiter.

PERSIUS, II, 28.

«Mulți din fruntașii satelor s'au primejdut cu ulița și le-au ras barbele». — I. CANTA, *Letop.* III, p. 179.

Faire la barbe à quelqu'un.

Prov. Franc

7667 *△ A'î rade o mustață.

T. BALAȘEL, *inv. c. Ștefănesci, J. Vâlcea.*

A'și face ris de cine-va.

7668 *△ A'î rade fără săpun.

T. SPERANȚIA, II, p. 96.—GAV.
ONIȘOR, *prof. c. Delu-Mare, J. Tu-*
tova.—FR. DAMÉ, IV, p. 15

Acelaș înțeles ca la No. 7666.

Dăm, după T. Speranția, următoarea snova.

GRECUL LA BARBIER

Grecul viënd să'și rață barba
La un bărbier s'a dus,
Și intrând acolo, 'n casă,
Intr'un colț p'un jelt s'a pus.
Bărbierul însă al naibei,
Și cam mucalit de fel.
Vrënd să ridă acum de el
Cum rădea p'un ore-care
Incepu să'î dîcă tare :

Săpunul te murdăresce pe mîni, și la urmă când cauți, nu e pen-
tru bărbați ci mai mult pentru femei. La Athena de pildă, un arhonte
palicar nu se rade cu săpun nici odată, ba nici chiar apă nu pune.

Grecu 'î grec adevărat
Nu'î femei e bărbat,
El se rade pe uscat.

Bărbierul dîce și, isprăvind de ras mușteriu sîu, Iea apă și săpun
și, apropiindu-se de grec :

— Dumnévoastră negreșit
Să vă radeți ați venit ?
— Da, 'î răspunde, dar să 'î spun
Nu voiă apă nici săpun,
N'am nevoie de lighean
Că sunt grec athenian,
Sunt arhonda palicar.

.
.

Bărbierul începe dar să 'l radă pe uscat :

Trage 'n sus cu briciu odată,
 Și când iar mai vrea să de
 Grecu 'l ăice, încet, sē stee :
 — Eū, drăguță, nu 'ți-am spus ?
 Chiar de tot arhonda nu 's,
 Și d'aceea dacă vra
 Ceva apă poți să dai.

*

Bărbieru 'l udă barba,
 Dar când briciul iarăși pune
 Grecul iar, încet, îi spune :
 — Scii ce, dragă, dacă vre
 Poți cu apă să mai dai,
 Udă bine, n'ai habar
 Că nu sunt nici palicar.

*

Îl mai udă bărbierul
 Dar cum face, cum mai drege,
 Când dă colo, ca să-l radă,
 Grecul vede că nu merge,
 — Sta, îi ăice, stai să-ți spun :
 Dă, mă rog, nițel săpun,
 Nu prea mult, ci cât îi vrea.
 Nu sunt tocmai din Athena
 Sunt din jos de mahala.

*

Bărbierul îl ascultă,
 Cu nițel săpun îl sterge
 Însă briciul tot nu merge :
 Dar și grecul ăice : Stă !
 Uit'te, frate dumneata,
 Nu sunt nici din mahala.
 Adă tot. săpun, lighean,
 Nu 's de loc athenian.
 Din Athena pân la mine
 Sunt cinci poște și mă bine.

*△
 7669 A scăpă ras.

G. P. SALVIU, înv. c. Smulți,
 J. Covurlui.

Veți *Chel*, a *Tundc*.

Adică bătut.

7670 A 'l rade cu briciu domnesc.

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 81,
141 — 142.—GAV. ONIȘOR, *prof.*
Bêrlad.

1° A boieri pre cine-va.

2° Aceleași înțelesuri ca la No. 7666.

«Așa, așa, păcatele mele! Vremea vremuesce, bêtărâni se duc, obiceiurile se prefac, ómeni se schimbă, cânticele se schimonosesc și lăutarii mor de fóme!... Hei!... în vremea boerilor cu ișlic și cu antereuri ca mine, ce de mai veselii! ce bancheturi!... Când se căftănia vre un boer, se ducea bărbier-hașa de 'l *rădă cu bricile cele de mărgean* în cerdacu casei, și eu mă ducem la el cu tarafu meu de 'l *dicem*: «și la mai mare, vere!». El îmi umplea fesu de galbeni, și eu îi cântam, după cum se obiceiua pe atunci». — *Barbu Lăutarul*.

7671 *△ S'a ras cu brici de București.

GH. I. TOMESCU, *inv. c. Broscari*,
J. Mehedinți.

Când se vede un om ras frumos.

7672 *△ L'o ras cu briciu lui Cuza.

I. TEODORESCU, *inv. c. Cotârgaș*,
J. Suciava.

1° Adică cu un briciu ne-tăios.

2° L'a ras bine, l'a potcovit.

7673 Tu îi dici rasă, ea îți dice tunsă.

A. PANN, *Edit.*, 1889, p. 104.

Tu îi dici rasă și el tunsă.

A. PANN, I, p. 23.

*
Ba că'i rasă, ba că'i tunsă.

*

*Ba e rasă, ba e tunsă*A. PANN, *Moș Albu*, II, p. 44.—G. DEN. TEODORESCU, *Cercet*, p. 59.

Veđi a Tunde.

1° Se ȑice pentru cei cari nu se unesc la vorbă.

2° Pentru cei cari nu răspond lămurit la o întrebare, ci în mai multe feluri, fără să spună lucrurile cum sunt, și adevărul.

S N Ó V Ă

O femeie se cicălesce cu bărbatul său pentru chipul cum se cosise erva de pe câmpia unde se afla. Ea îndărătnică, ȑicea că parc'o tunsese cu fôrfecele; el, poznașul, că parc'o răsese cu briciul. Și ast-fel, ne mai lăsând nici unul nici altul, veni cértă la gâlcévă și de la gâlcévă la mai rău.

A. PANN povesteste, precum urméză, această întâmplare :

D'acolo într'o livede
 Amindoi dac'aū sosit
 Aruncând el ochii vede
 Locul care s'a cosit,
 Și-a ȑis ce frumos e rasă
 Astă livede de fên !
 Parcă e cu briciul trasă,
 Bravo ! meșteraș român !
 Ca cu fôrfecl este tunsă,
 Nu veđi ? îi răsponse ea
 Ș'incă nici nu e pătrunsă,
 Cum sciū eū că trebula.
 Ba e rasă, el iar ȑise.
 Ea, ba tunsă, a răsponse,
 Până când, el se aprinse
 Și la cértă a ajuns :
 — *Ba e tunsă*, — *Ba e rasă*,
 Unul și altul tot ȑicând,
 Ea nu va, el nu se lasă,
 Și în calea lor mergând
 Déca ajung la un riū mare
 Iar la vorbă se innod,
 — Rasă, tunsă, se cert tare
 Tocmă în mijloc pe pod :
 El pe loc luând, o légă

Pe subț supțior, cu un brîu,
 Și îi dîse : dîci rasă, dragă ?
 Or te-arunc aici în rîu.
 Și ne vrînd ea, el o lasă
 Ș'o cufundă, până în gât,
 Dîcînd : dîci tu că e rasă
 Or te innec numai de cât ?
 Tunsă, iar dacă 'î răspund.
 Dîse el : Ia să o 'ncerc,
 Și lăsînd să se cufunde :
 — Dî, fa, rasă că te innec.
 Ea fiind și cufundată
 Nicî de cum nu s'a supus
 Că cu mîi a ardicată
 Forfica din dește în sus,
 Arătînd că tunsă este,
 Cum a dîs și dîci 'întîi,
 Și așa el nicî cu aceste
 N'o scôsă la căpătîi.

Veđi la No. 7974 snova, luată din Goleșcu, care ne probéză
 că, dacă dîcerea sub forma ei, astă-đi obicînuită, ne vine de
 la A. Pann, acéstă snovă, saú alta cu totul similară, a trăit
 în limbă înainte de dînsul.

Veđi Șaineanu, *Basme*, p. 892 & 916.

7674 Rase, tunse.

A. PANN, III, p. 94; *Moș. Albu*,
 II, p. 46.—G. DEM. TEODORESCU,
Cercet. p. 59.

Adică certuri, cuvinte de ocară.

Precum iată și 'î spunem
 Că d'ađi, hotărîre punem,
 Și de loc nu 'î dăm nimic.
 La a'reste rase, tunse,
 Pîntecele aú răspuns.

PANN.

7675 * Ras, ne-ras.

Ras, 'ne-ras, haide a-casă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 62.

Mórtea, ras, ne-ras, te ieà.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 93,

1° Cum o fi, gătit saî nu, cu ne-pură masă.

2° Să ȕice pentru césul morȕii ce, gătiȕi ne-gătiȕi ne ieà cum să întimplă (GOLESCU).

A SE RADE

Veȕi *a Rade.*

RASĂ

Veȕi *Drac, Haină,*
Cap. XXI, c. Rosă.

7676 * *Rasa te cinstesce.*

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 62 -
I. PETRESCU, *ing. c. Curtea-de-Ar-*
geş.

Adică haîna, nu destoînicia ta (GOLESCU).

7677 * Δ *Rasa nu te face călugăr.*

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 61.—
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-*
Roşu, J. Argeş.

* Δ *Rasa nu face pe călugăr.*

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,*
J. Vaslui. — GR. ALEXANDRESCU
magistr. J. Putna.

Veȕi *Haină, Robă.*

Adică haîna nu te face om, d'aceea nu după haîna să ju-
decă omul, ci după purtarea lui (GOLESCU).

Isiacum linostola (lia) non facit.¹⁾

Prov. Lat.

1) Rochia de in nu face pe preotul Isisei.

L'habit ne fait pas le moine.

Prov. Franc.

Das Kleid macht keinen Mönch.¹⁾

Prov. Germ.

The gown does not make the friar.²⁾

Prov. Engl.

S'a crezut că această țicere este relativ nouă și s'ar fi nascut din faptul că frații poartă rasa fără a fi călugări. Citim în *Decretalele* papei Grigore IX din 1227: *Cum monachum non faciat habitus, sed professio regularis*. În realitate însă țicerea este mult mai veche precum o învederează proverbul latin, mai sus citat.

* 7678 Nu tot ce poartă rasa și camilafca e călugăr.

DIŢ. ZANNE, c. *Bclintin*, J. *Ilfov*.

Acelaş înţeles ca la No. 7677.

În alegerea costumului bisericesc se citeşte „Iară camilavca închipuiesc pentru măriia deşartă adecă slava cea deşartă”.
PRAV. ⁸ 181. 120.

RĂSĂTURĂ

*△ 7679 La așa barbă, așa răsătură.

A. PANN, II, p. 52.—HINȚESCU, p. 10.—B. P. HAȘDEŢ, *Etym. Magn.* p. 1978.—DOBŢE MARINESCU, *inv.* c. *Pirru-Roşu*, J. *Argeş*.

1° Cum e omul și lucrul.

2° După faptă și răsplată.

RÎȘNIȚĂ

Vezi *Armăsar*, *Gură*,
Mămăligă, *Moră*, *Ospe*.

1) Rasa nu face pe călugăr.

2) Rasa nu face pe fratele (călugăr).

- 7680 Aci la rășniță nu e
Care când o vrea să pue.

A. PANN, I, p. 15. — HINȚESCU,
p. 159.

Veđi *Móră*.

Pentru cei cari nu mai dau pas și altora să deschidă gura,
ci vorbesc într'una, când ar trebui să tacă.

ROBA

- 7681 Roba nu face frataru.¹⁾

FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I,
p. 15.

Veđi *Haînă, Rasă*.

Acelaș înțeles ca la No. 7677.

*L'abito non fá il monaco.*²⁾

Prov. Ital.

ROCHÎE

Veđi *Muiere, Mură,*
Popă.

- 7682 *△ Rochie lungă minte scurtă.

ILIE HOCIOTA, *stud. c. Siliște,*
comit. Sibiu, Transilvania.

Veđi *Cosiță, Haînă, Minte,*
Muiere, Plătă, Poldă.

Acelaș înțeles ca la No. 7607.

- 7683 Rochițe de mătase sting focul bucătăriei.

IDEM, *Calend. Român, an. 1832.*

Luxul sărăcesce pe om.

1) Rochia nu face pe frate (călugăr).

2) Halna nu face pe monah.

7684 Rochie sumésă.

BARONZI, p. 95.

Adică femeie desfrinată.

ROGOJINĂ

Veđi *Chef, Psatha,*
Cap. IX, c. Rogojină.

7685 Rogojina nu te învălesce.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 62.*

Adică lucru prost, slugă prăstă nu'ți folosește (GOLESCU).

7686 Rogojina nici cum te 'ncăldesce.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, Asem.,*
p. 139.

Acelaș înțeles ca la No. 7685.

7687 *△ A'i trage rogojina de sub picior.

Tribuna Popor. (ziar) II, No. 186,
Arad, Ungaria.

A'l dobori, a'l învinge.

7688 * A sparge nuca pe rogojină.

Maior P. BUDIȘTEANU, *J. Ilfov.*

Variantă de adăogat la No. 926.

7689 *△ Ca mârta pe rogojină.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți,*
J. Conurlui.

Când o trăbă merge rău.

7690 *△ Trage mârta pe rogojină.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Banca, J.*
Tutova.

O hirie, o duce greă.

RÓTĂ

Veđi *Cap. X, c. Rótă*.

7691 * Δ Róta umblă, banił pică.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș, Banat*.

1° Arată folósele morăritului.

2° Când îți merge bine într'o întreprindere.

7692 * Δ S'a întors róta.

ION GRIGORE, *stud. J. Ilfov*. —
G. POBORAN, *inst. J. Olt*.

Veđi *Cap. XII, c. Rótă*.

Acelaș înțeles ca la No. 6994.

RUFĂ

7693 * Spală-ți rufele în ograda ți, și le întinde pe funia ta.

V. FORESCU, *c. Folticenș, J. Suciava*.

Nu cere ajutor de la alții, caută-ți de trébă ; nu te amestecă, unde nu te privesce.

□
7694 Rufele murdare se spală a-casă.

D-NA E. B. MAWR, p. 24.

Nu trebuie să dai în vileag greșelile rudelor tale, sau cer-turile familiare.

Il faut laver son linge sale en famille.

Prov. Franc.

- 7695 *△ Se bagă (vîră) ca rufa (camaşa) în curul săracului.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulţ, J. Covurluiă.*—I. BANESCU, *prof. J. Roman.*—Major P. BUDIŞTEANU, *J. Ilfov.*

- *△ Se acaţă ca rufa în gâtul săracului.

E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulţ, J. Covurluiă.*

1° Pentru cei cari se bagă ne-poştiţi în vorbă sau într'o adunare.

2° Pentru cel ne-săţios.

- 7696 *△ Usucă-te, rufă, în cuiu,
Că altă nădejde nu'î.

A. GOROVEI, *c. Folticenî J. Suciava.*

Arată sărăcia omului.

- 7697 A uscă rufele la (un) sóre.

A. PANN, II, p. 107.—HINŢESCU, p. 163.

Vedî Cămaşă, Rudă.

A trăi împreună, a avé aceleaşi interese.

SAC

Vedî Bărbat, Cal, Cap, Cerşetor, Condac, Cumătru, Dumneşu, Femeie, Fin, Funie, Lacomie, a Lăudă, Luminare, Măişă, Minciună, Mort, Nucă, Păr, Pară, Pon., Popă, Iorc, Kudă, Sărac, Sgărcit, Tăgărtă, Vulpe.

7698 **Sacul dă la gură să păstrează.**IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 63.*Sacul se păzesc de la gură.*

FR. DAMÉ, IV, p. 6.

*△ *Sacul de la gură se lăgă.*E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți,*
*J. Covurlui.**Sacul cu făină se economisește când se 'ncepe, iar nu când ajunge pe fund.*

HINȚESCU, p. 165.

*△ *Sacul de la gură să începi a' l legă.*E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți,*
*J. Covurlui.**△ *Cruță sacul de la gură.*K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv. c. Știubenit, J. Dorohoi.*—H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, J. Dorohoi.**△ *Sacul se cruță de la gură.*C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vashui.**△ *Lăgă sacul de la gură.*ILIE HOCÎOTA, *stud. c. Seliște, comit. Sibiu, Transilvania.*—E. I. PATRICIŪ, *inv. J. Covurlui.*—DOBRE MARINESCU, *inv. J. Argeș**Lăgă sacul la gură până e plin.*

HINȚESCU, p. 165.

*△ *Sacul de la gura trebuie chibzuit, nu de la fund.*GAV. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci, J. Tutova.*

*△

Légă sacul până e plin.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 170.—ILIF HOCİOTA, c. *Selişte*, comit. *Sibiŭ*, *Transilvania*. — EC. ŞIŞMAN, inv. c. *Adam*, J. *Tutova*.

*△

Légă sacul până e plin, nu când ajunge la fund.

V. SALA, inv. c. *Beiuş*, comit. *Bihor*, *Ungaria*.—*Semin. Buc. cl. VII* prin P. GÂRBOVICEANU, prof.

Légă sacul când e până în gură, nu când ajunge la fund.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 58.—BARBU CONSTANTINESCU, *Cart. Cit.*, III, p. 5.

*

Păzesc sacul de la gură, iar nu de la fund.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna*.

*Légă sacul până e rotund,
Nu când ajunge la fund.*

A. PANN, III, p. 72. — HINTESCU, p. 165.

*△

Légă sacul până e plin, nu când ajunge la fund.

EM. POPESCU, inv. c. *Ciocănesci-Mărginen*, J. *Ialomişa*.

*△

Légă sacul cât e plin, nu când ajunge la fund.

GAV. ONIŞOR, prof. c. *Dobrocă*, J. *Vaslui*.

*△

Grijesce de sac până e plin.

IUL. GROFŞOREANU, inv. c. *Galşa*, comit. *Arad*, *Ungaria*.

* *Iconomisesce sacu din gură, nu când e la fund.*

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Veđi *Cap. XII, c. Sac.*

Ne învață că, de la început, trebuie să păstrăm (GOLESCU).

Când ai, să te gândești să puî de o parte, iar nu după ce ți-ai cheltuit tot avutul.

Il est tard d'être chiche quand on est au fond du tonneau.

Prov. Franc.

Sparagna la tina, mentri è china, quannu lu funnu pari, nu c'è chiu di sparagnari.¹⁾

Prov. Sard.

Auf die Neige ist nicht gut sparen.²⁾

Prov. Germ.

Better spare at the brim, than at the bottom.³⁾

Prov. Engl.

*△ **7699** *Maî strînge sfóra la gura sacului.*

GAV. ONIȘOR, *prof. J. Tutova.*

Același înțeles ca la No. 7698.

7700 *Sacul sec nu póte stă 'n picere.*

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 63.*

Sacul deșert nu stă în picióre.

V. ALEXANDRI & L. ROSETTI,
Mss.

1) Economisesce butoiul, cât e plin, când fundul se vede, nu mai e ce să economisesci.

2) La sfîrșit nu e bine să economisesci.

3) E mai bine să economisesci la început de cât la sfîrșit.

*△ *Sacul gol nu stă în picióre.*

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoiă, comit. Bihor, Ungaria.* — DOBRE MARI NESCU, *inv. c. Pîrnu-Roşu, J. Argeş.*

*△ *Sacul nu stă în picióre până nu'î plin.*

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Banca, J. Tutova.*

Sacul gol, cu anevoie stă drept.

Junimea (ziar), III, No. 15.

*△ *Sacul plin cu vînt, greu stă în picióre.*

H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, J. Dorohoiu.*

Adică cel fără putere şi cel flămând (GOLESCU); precum şi cel lipsit de avere, de sprijin, etc.

Sacco vuoto non può star in piedi.¹⁾

Prov. Ital.

On vud sèche ni sâreut s'tini dreut.²⁾

Prov. Wallon.

Ein leerer Sack steht nicht aufrecht.³⁾

Prov. Germ.

7701 *△ *Sacul plin curînd se varsă.*

HINŢESCU, p. 165. — MAIOR P. BUDIŞTEANU, *J. Ilfov.* — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrnu-Roşu, J. Argeş.*

1) Sacul gol nu poate sta în picioare.

2) Un sac gol nu ar putea să se țină drept.

3) Un sac gol nu stă drept.

Rabdă, rabdă, până se supără.

*△

7702 Intre doi saci goi, alegi p'al cu pae.

G. BANULESCU, *înv. c. Pietroșița, J. Dîmbovița.*

Vezi *Datornic.*

Intre două rele, alegi ce e mai puțin rău.

7703 După sac și peticul.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 91.*

*△

După sac și petec.

K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *înv. J. Stîmbieni, J. Dorohoi.*—H. D. ENESCU, *înv. c. Zamostea, J. Dorohoi.*—A. GOROVEI, *J. Suciava.*—S. I. GROSSMANN, *Dicț. p. 20 & 123.*

*△

După sac și petecă.

G. MADAN, *c. Trușeni, ț'n. Chișineu, Basarabia.*

*△

După sac și petic, după Turc și pistol.

G. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, J. Vaslui.*

*△

După sac, petec.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vaslui.*

△

După cum e sacul, așa (e) și peticul.

V. FORESCU, *c. Folticeni, J. Suciava*

*△

Cum îi sacul, (aşa) şi petecul.

H. D. ENESCU, *inv. c. Zamo-
tea, J. Dorohoiu*.—E. I. PATRICIU,
inv. c. Smulţi, J. Covurluii.—P.
GĂRBOVICEANU, *prof. c. Comăniţa,
J. Olt*.—G. POBORAN, *inst. J. Olt*.

*△

Cum e sacul şi peticul.

A. PANN, *Edit. 1889, p. 57 ;
II, p. 151*.—HINŢESCU, *p. 165*.—
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist. II, p. 16*.—
LAURIAN & MAXIM, *II, p. 654 &
1027*.—P. GĂRBOVICEANU, *prof.
c. Şuici, J. Argeş*.—DOBRE MARI-
NESCU, *inv. c. Pîrvi-Roşu, J. Ar-
geş*.—I. VULCĂNESCU, *eleo. Sc. Ins.
c. Peleşci, J. Dolj*.—LAURIAN &
MAXIM, *I, p. 933*.

*△

Cum e sacul, şi petecul.

I. G. VALENTINEANU, *p. 34 &
50*.—MARIN RĂDULESCU, *stud. c.
Slatina, J. Olt*.

*△

Cum e sacul, aşa e şi peticul.

B. CONSTANTINESCU, *Cart. Cit.
III, p. 15*.

*△

Cum e sacul, aşa e şi petecul.

*Semin. Buc. Cl .VIII prin P.
GĂRBOVICEANU, prof.*

*△

Cum sacu, cum petecu.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulţi,
J. Covurluii*.

*△

Sacul şi petecul.

G. POBORAN, *inst. J. Olt*.—M.
CANIAN, *public. Iaşi*.

* *A face sacul după cum e peticul.*

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîr-
vu-Roșu, J. Argeș.*

Iși nemeresce sacul petecul.

A. PANN, II, p. 135.

*△

Și-a găsit sacul petecul.

HINȚESCU, p. 165.—FR. DAMÉ,
IV, p. 6.—G. POBORAN, *inst. J.
Olt.*—E. I. PATRICIŢ, *inv. J. Co-
vurluii.*—GR. POÎENARU, *ing. c.
Rassa, J. Ialomița.*—N. RUSU, *c.
Ighisdorf, comit. Tîrnava, Tran-
silvania.*

Și-a găsit sacul peticul.

P. ISPIRESCU, *Leg. I, 1872, p.
169.*

*△

Și-a găsit sacu petecu.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș,
Banat.*

Și-a aflat sacul peticul.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 654.

*△

Ș'o aflat sacu petecu.

AVR. CORCEA, *paroh. c. Coșteiș,
Banat.*

*

Fie-care sac își găsesce peticul.

V. FORESCU, *c. Folticeni J. Su-
ciava.*

*△

Tot sacul își găsesce petecul.

BARONZI, p. 54.—S. I. GROS-
SMANN, *Dicț.* p. 191.—IUL. GROF-
ȘOREANU, *inv. c. Galșa, comit. A-*
rad, Ungaria.

△

Peticul după sacul seă.

S. FL. MARIAN, *Nuntă*, p. 37.

Sacul și-a găsit petecul.

C. NEGRUZZI, I, p. 251.

*

Cum e sacul și peticlu¹⁾.

D. DAN, *stud. c. Nevêsta, Ma-*
cedonia.—XENOF. CAPSALE, *c. Pîr-*
lepe, Macedonia.

Vezi *Petic.*

1° Adică după om și cinstea, arată asemănarea (GOLESCU).

2° Când doi inși se potrivesc, mai ales soții.

«Și a găsit sacul, peticul».

3° Pentru lucruri potrivite.

«Haina să 'ți fie cum e sacul și peticul».

4° Se ȳice de un lucru rău ce 'l are un om de nimic.—
J. Argeș.

«Omul e lacom, dar face sacul după cum 'i-e peticul».

Tel pied, tel soulier.

Prov. Franç.

Qual piede, tale scarpa.²⁾

Prov. Ital.

1) Cum e sacul și peticul.

2) Atare picior, atare ghétă.

*Zulke leest, zulke schœn.*¹⁾

Prov Oland.

7704 Tot sacul ăși cantă petecul său.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 70.

1° Adică fie-care dă sine-și îngrijesce (GOLESCU).

2° Fie-care își caută prietin, și mai ales nevastă, care să se potrivească cu dînsul. Are un înțeles mai mult rău.

7705 * Făsule după făsule se umple săcula.²⁾

V. DIAMANDY, *prof. c. Meșova, Macedonia.*

Puțin cu puțin se face mult.

7706 * Gărunț di gărunț s'umple sacul.³⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

* Grănuț di grănuț s'umple sacul.⁴⁾

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*

Vedî Grădunte.

Acelaș înțeles ca la No. 765 și 7705.

7707 Când tot scoți din sac, și nimic bagî în sac, curînd ăi dai dă fund.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 36

Vedî *Cap. X, c. a Luă.*

Adică când tot cheltuiești și nimic mai adaogi, curînd istovesci, și îndată sărăcesci (GOLESCU).

7708 *△ Sacul din care tot îai și un mai puni, să golesce.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștei, Banat.*

1) Cum e calapodu, așa și gheta

2) Fasole după fasole se umple sacul.

3) și 4) Grăunțe cu grăunțe se umple sacul.

Acelaș înțeles ca la No. 7707.

7709 Gura sacului legată pururea să nu o țin.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 103.

Adică să nu fii prea sgârcit (GOLESCU).

7710 [△] Nu se 'ncepe nici odată sacul de la fund.

1. FL. MARIAN, *Nuntă*, p. 84.

Când ni se cere ca să facem un lucru în afară de orînduială.

«Românii de la sate nu voesc, cu nici un preț, a-și mărită mai întâi fetele cele mici, sau a-și însură feciorii cei mai tineri, înaintea celor mai înaintați în vîrstă, dîcînd că «*nu se 'ncepe nici odată sacul de la fund*».

7711 * Sac am, grîn n'am; grîn am, sac n'am.¹⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Bălcescu, Epir.*

Vezi *Brînză*.

Celui căruia vecinic îi lipsește ce-va; se dîce mai ales pentru omul sărac.

7712 În sac și la móră.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 102.

Adică cele grabnice să nu le zăbovim (GOLESCU).

**7713 *[△] Două mîțe în sac
Nu încap.**

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț.
J. Vaslui*.

Doi răutăcioși nu pot trăi împreună, și mai ales nora și cu sócra în aceeași casă.

**7714 *[△] În sacul legat,
Nu scii ce'i băgat.**

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit.
Bihor, Ungaria*.

1) Sac am, grâu n'am; grâu am, sac n'am.

* *Sac legat nu scii ȝe are.¹⁾*

I. COYAN, *prof. c. Perivolii, Epir.*

Se ȝice femeilor, când sunt îngreunate, arătându-se că, prin nicî un semn nu se pôte cunósce de va nasce fecior saú fată.

7715 A găsît sac dă bucate.

IORD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 2,

Șă ȝice pentru cei ce nemeresc ôre-ce, după gîndul lor (GOLESCU).

*△
7716 Sacul spart nu se mai umple.

H. D. ENESCU, *înv. c. Zamostea, J. Dorohoi.* — DOBRE MARINESCU, *înv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.*

Omul cheltuitor nu mai adună cât e lumea.

*△
7717 Sacul cu două guri nu'l poți umple.

V. SALA, *înv. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înȝeles ca la No. 7716.

*
7718 Cu sbóre, sacu nu s'umple.

I. COYAN, *prof. c. Băleșa, Epir.*

Vedî *Banișă, Ciorbă, Vorbă.*

Acelaș înȝeles ca la No. 6385.

*△
7719 Tórănă ca într'un sac spart.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, J. Vaslui.*

Mănâncă mult.

1) Sac legat nu scii ce are.

*△
7720 Orî își umple sacu, orî își pune sacu.

ILIE HOCTOTĂ, *stud. c. Seliște, comit. Sibiu, Transilvania.*

Pentru cel care caută cu orî-ce preț să facă avere mare.

*△
7721 A fi sac fără fund.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 141 & 241. — FR. DAMÉ, IV, p. 6.—K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv. c. Stiubieniș, J. Dorohoiu.* — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, J. Covelui.* — C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vaslui.*—G. POBORAN, *inst. J. Ol.*—*Abece ilustr.*, p. 27.

*△
Sac fără fund.

S. MIHĂILESCU, *Șezdt*, II, p. 47. — IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Galșo, comit. Arad, Ungaria.* — IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 63.—AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.* — FR. DAMÉ, II, p. 44.

*△
Sac fără fund e omul fără rînd.¹⁾

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Veđi Femeie.

1° Să ție pentru cei ce nu știu cum să-și păstreze averea, și pentru cele ce nu poți le da de fund (GOLESCU).

2° N'are saț, nu se mulțumesc; nu se mai satură de mîncare.

«Pesemne c'aista'i Flămîndilă, fîmetea, *sac fără fund*, saū cine mai scie ce pricopselă o fi, de nu'l mai satură nici pămîntul».—CREANGĂ.

3° Nu se isprăvesce, poți lua mereu.

1) Fără rînd adică fără cumpăt.

Ἀπλῆσος πίθος¹⁾)

Prov. Elin.

*Inexplebile dolium.*²⁾)

Prov. Lat.

C'est un panier percé.

Prov. Franc.

7722 * A fi sac spart.

IDEM, *Calend. Rom.*, 1892.—FR. DAMÉ, IV, p. 6. — M. CANIAN, *public. J. Iași.*

Acelaș înțeles ca la No. 7721.

Evreii au un proverb cu totul identic.

7723 *△ S-a pus sacii 'n car.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Simila, J. Tutora.*

S'a făcut treba, nu'i mai pasă de nimeni, și de nimic.

7724 *△ A deslegă sacul.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 41. — A. PANN, III, p. 8 & 31. — HINȚESCU, p. 165. — P. ISPIRESCU *Rev. Ist.*, II, p. 160.

A începe să vorbescă.

«Ascultați, copiii moșicului, *să desleg eu sacul* cu glumele și cu snovele». — JIPESCU.

Vider son sac.

Prov. Franc.

7725 Deslegă-voiă sacul,
Vedé-vei pe dracul.

A. PANN, III, p. 51.—HINȚESCU, p. 165.—P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 160.

1) și 2) Butoiul care nu se poate umple (fiind fără fund).

*
A deslegat sacul și a vădut pe dracu.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Amenințare. Voiți spune tot ce știți.

7726 **N'a deslegat sacul încă
Dar să veți vorbă adâncă.**

A. PANN, III, p. 8.—HINȚESCU,
p. 165.

Pentru cei proști.

7727 *△
A'l prinde cu mâna în sac.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1027.—
P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 76. — AL.
ODOBESCU, III, p. 147. — GR. JI-
PESCU, *Opinc.*, p. 95.—FR. DAMÉ,
III, p. 278. — V. FORESCU, c. *Șa-
rul-Dornii, J. Suciava.*—GAV. ONI-
ȘOR, c. *Dobrovăț, J. Vaslui.* —
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrou-
Roșu, J. Argeș.*

Veți *Traistă.*

A prinde asupra faptului. Ori cât a căutat să tăgăduiească, a
fost dovedit de faptă rea.

«Căți s'au prins *cu mâna 'n sac*, cu ocaua mică, toți au păpat
duba». — JIPESCU.

La main dans le sac.

Prov. Franc.

7728 *△
O băgat'o în sac.

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.*

S'a incurcat la certă.

7729 **A băgă în sac pre cine-va.**

FR. DAMÉ, IV, p. 6.

Vedî *Traistă*.

A'l înşelă.

7730 * A i se umplè sacul.

M. CANIAN, *public. J. Iaşi*.

1° A se îmbogăţi.

2° A se sătura.

7731 * A băgat lumina în sac.

Maîor P. BUDIŞTEANU, *J. Ilfov*.

1° Caută să facă lucruri peste putinţă.

2° E prost.

7732 *△ A bate sac pre cine-va.

G. P. SALVIŪ, *înv. c. Smulţi, J. Covurlui*.

Vedî *Ţol*.

A dà fără milă, ca pe un sac plin.

7733 * A'l găsi cu diminéţa în sac.

I. BĂNESCU, *prof. J. Roman*.

Adică sculat de diminéţa.

7734 * A'î intră dîlele în sac.

M. CANIAN, *public. J. Iaşi*.

A muri.

7734_b *△ A dà de fundul sacului.

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Simila, J. Tutova*.

A'şi chîeltui tot avutul.

7735 * Cu sacu.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 150.

Vedî *Bărbat*.

Adică mult, în mare cantitate.

«Femeia are nouă guri, și să i le astupi pe toate, tot nu se îndes-
tulează din lăcomie : îi cere inimă să'i tot cari *cu sacu*». — GR. JI-
PESCU.

*
7736 Un sac.

Acelaș înțeles ca la No. 7735.

«Scie *un sac* de minciuni».

SAFTIAN

7737 A avé nrechî de saftian.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 393.

A fi tare de urechi.

7738 A avé obraz de saftian.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 1066 ;
Scrierile lui C. NEGRUZZI, prefață,
p. XXV.

Vedî *Obraz*.

Acelaș înțeles ca la No. 4141.

«Te socotiam un ciubotar cu ambiție ; dar ved că m'am înșelat, ai
obraz de saftian». — ALEXANDRI.

SĂLAȘ

△
7739 Bună 'l brânza, bunn'i cașu, amarn'i sălașu.

GR. JIPESCU, *Rêur. Oraș.*, p. 260.

Dicătore cîobănescă. Arată că, dacă rôdele munciî cîobanului
sunt bune, viața pre care o duce în munți, mai fără tovarăși,
și fără adăpost, e de tot grea și amară.

SALBĂ

Vedî *Drac, Nepot*.

7740 *[△] Lasă'l pe salba lui.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș, Banat.*

Adică în năravul său, cu planul său, cu scăderile sale.

SALTEA

Veđi a se *Intindc.*

7741 Dacă întindă saltéua se rupe.

FR. DAMÉ, IV, p. 11.

Să te mulțumesci cu ce ai.

7742 * A stă (ședé) pe saltea.

D-NA Z. JUVARA, c. Fedesci, J. Tutova.

Veđi *Tandur.*

1° A nu face nimic; a nu-și da nici o ostenelă.

2° A fi fără griji.

3° A fi bogat.

7743 * De pe saltea.

T. CODRESCU, *Urîcar*, XXII, p. 45.

Adică fără muncă; fără ca să ne coste nimic.

Adică *de pe saltea*

Cu ciubuc și cu cafea.

Cu acelaș înțeles Jipescu a ȃis:

«Boțeria *de pe saltea* a perit». — *Opinc.*, p. 28.

Adică cei cari nu munciaă.

7744 *[△] A pune sub saltea.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 703. — FR. DAMÉ, IV, p. 11. — G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

1° A pune de o parte, a înlătură.

2° A da uitării.

ŞALVARI

Veđi *Mahomet*.

ŞALVARAGIŮ

7745 * ŞalvaragiŮ.

Poreclă ce se dă Turcilor, purtători de şalvarî.

ŞANDRAMA

7746 * Şandrama.

POIENARU, *Dict.* I, p. 140.—
FR. DAMÉ, IV, p. 13.

Femele prăpădită de bătrânețe sau de boale; cădețură de om.

C'est une ruine.

Prov. Franc.

SĂPUN

Veđi a *Rade*.

7747 *△ Săpun al cumpărat, săpun mănâncî.

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîr-
vu-Roșu, J. Argeș.*

Săpun iei, săpun trebuie să mănâncî.

A. DUMITRESCU, p. 129.

* Săpun să fie, parale am dat.

Veđi *Calup*.

Cine face o greșelă trebuie să ți sufere urmările. Se dice
când te a păcălit cine-va, și mergi înainte.

S N Ó V Ă

Un bulgar vrënd să cumpere brânză, capătă o bucată de săpun. Ajuns a-casă se pune pe mâncare, infige dinți în calupu de săpun, vede că s'a păcălit, dar, ca să nu rămână păgubaș îi dă înainte ȑi-când : *săpun am cumpărat, săpun mândănc*.,

Speranță, II, p. 140 a dat o variantă a acestei snöve. La dînsul un Muscal, care nu are de cât trei parale, cumpără o rădăcină de hrén și o rōde, până la sfîrșit, cu tot necazul lui spunënd :

Să 'l lăsăm curat păcat !
Orî mîncat
Orî crăpat
Dară nici că nu 'i lăsat :
Eă pe el parale dat.

Acéstă snövă se găsește și la Bulgarî, de unde, e de cređut, că am luat-o și noi.

Qui fait la faute la boit.

Prov. Franc.

7748 *△ A strigă la săpun.

TEODORESCU, *inv. c. Lupșeanu,*
J. Ialomița.

A strigă tare.

«D'oiu prinde'o, o s'o bat cu vergéoa aia dē hier de la pușcă, *păn o strigă la săpun.*» *Etym. Magn.* p. 16.

7749 *△ A 'i trage un săpun.

Maior, P. BUDIȘTEANU, J. Ilfov.

A 'l certă.

Donner un savon à quelqu'un.

Prov. Franc.

7750 A 'l face cu săpun și cu apă rece.

FR. DANÉ, IV, p. 15.

Vedî Oă.

A 'l certă, a 'l luă la trei parale.

A SĂPUNI

7751 *△ A săpunî pre cine-va.

IUL. GROFŞOREANU, *inv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 7749.

SARICĂ

Vedî Păduche.

7752 Nu te uită la albéfa sariculuî, când săpunul, cu care l'a spălat, pe răboj l'a luat.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 110.*

Adică la găţela cocónelor ce cu împrumutare o fac (GOLESCU).

SĂRITĂ

7753 *△ A 'şi perde sărita.

BARONZI, p. 66.—D. POPOVICIŢ, *inv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*—ILIE HOCİOTĂ, *c. Selişte, comit. Sibiă, Transilvania.*—G. COŞBUC, *Fbie p. Toţi, II, No. 16.*—MIRON COSTIN, *Letop.*—V. SALA, *dasc. c. Vaşcoî, comit. Bihor, Ungaria.*

A 'şi perde mersul regulat, a 'şi schimbă obiceiurile bune, felul de gândire sau de purtare.

Cuvîntul e luat de la morari cari numesc *sărita*, căderea a pei din scoc pe cupe. Se dice prin urmare că móra şi-a perdut sărita când apa se fură în lături, şi nu cade regulat în cupele roţiî.

Se dice de o apă, când şi a lăsat matca ei obicînuită, şi a croit o albiă nouă, că *şi-a lăsat sărita.*

7754 *△ A scóte pre cine-va din sărite.

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 510 &
1111.—I. CREANGĂ, *Pov.* p. 152.

A 'l supără rău, a 'l scóte din răbdare.

Faire sortir quelqu'un de ses gonds.

Prov. Franc.

ŞATRĂ

Veđi *Pétră, Vie.*

7755 *△ Tot la noi în şatră
Bate vînt şi pétră.

A. PANN, II, p. 27. — B. P.
HĂŞDEŢ, *ziar Traian*, 1869, No.
63, p. 256,—HINŢESCU, p. 169.—
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-
Roşu. J. Argeş.*

Disa ȣiganului. Nu mai scăpăm de rele şi de necasuri; nu-
mai la noi, nu şi la alȣii, e rău.

7756 * Aruncă cu pétra în şatră.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J.*
Putna.

Acelaş înȣeles ca la No. 1014, la care se adaogă ca variantă.

SBANȚ

7757 * 'I-am pus sbanȣu.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J.*
Olt.

Veđi *Branȣ.*

1° L'am domolit, l'am făcut să tacă.

2° L'am păcălit.

Sbanȣu, e un fel de petec ce pun cismariȣ la ghetete. .

SBICIŢIU

Veđi *Biciu*.

7758 *△ In fine plesne sbiciul.

V. SALA, *înv. c. Vaşcoi-Bărdăci*,
comit Bihor, Ungaria.

*△ La capăt pocnesce sbiciul.

D. POPOVICIU, *înv. c. Cuvin*, co-
mit. Arad, Ungaria.—IUL. GROF-
ŞOREANU, *înv. c. Galşa*, comit. A-
rad, Ungaria.

Sfirşitul laudă începutul. Pentru cei ce se laudă înainte de vreme.

*Végén csattan az ostor.*¹⁾

Prov. Ung.

SBURĂTURĂ

Veđi *Căne*.

A SE SCĂLDĂ

Veđi *Apă, Avere*.

7759 * A o scălda.

FR. DAMÉ, IV, p. 26.

Veđi *Cap. II, c. Apă*.

Acelaş înfeles ca la No. 406.

7760 * A fi scăldat în lapte dulce.

M. CANIAN, *publ. J. Iaşi*.

1° Alb la faţă.

1) Biciul pocnesce la capăt.

2° Plăcut, amabil.

*△
7761 Are unde să se scalde.

EN. BĂLTEANU, *Lum.* I, p. 87.—
G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Are pe ce să se bizue; să urmeze vorba saŭ lucru că isbutesce.

SCĂLDĂTÓRE

*△
7762 S'a căcat în scăldătóre.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 63.—
Măior P. BUDIȘTEANU, *J. Ilfov.*

1° Să ȃice pentru cei ce'și fac însu-și ei rēul lor, că când se cacă omul în scăldătóre, ȃi vine scărna la gură, și cum am ȃice, și-a măncat căcatul (GOLESCU).

2° Din potrivă când se întimplă ca un prunc să se cace în scăldătóre se crede că ȃinsul va fi cu noroc.

*△
7763 I-a pus sare în scăldătóre.

Maior P. BUDIȘTEANU, *J. Ilfov.*

Om deștept, hazliŭ; nu e dintr'acei ómenī carī sunt ne-sărați.

SCÂNDURĂ

Vedī a se Inneacă.

*△
7764 Scândura crepată, trēbue cleită.

IUL. GROFȘOREANU, *inv. c. Galșa,*
comit. Arad, Ungaria.

Un lucru răŭ început trēbue schimbat, o greșelă trēbue îndreptată.

*△
7765 Vēd oŭ pe ce scândură calcă.

C. BALLY, *c. Cărlomănesci, J.*
Tutova.

Vedî *Talpă*.

Am înţeles vicleşugul, ved că umblă cu înşelăciune.

7766 * I s'a luat scândura de sub picere.

Vedî *Cracă*.

Acelaş înţeles ca la No. 576.

7767 *△ A'l lăsă ca scândura.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*,
p, 306.—DOBRE MARINESCU, *inv.*
c. *Pîrvu-Roşu*, *J. Argeş*.

*△ A'l lăsă scândură.

Maîor P. BUDIŞTEANU, *J. Ilfov*.

1° Adică sărac cu totul.

M'au băt şi m'au mîncat
Ca scândura m'au lăsat.

Poes. Pop.

2° Slab, în urma unei bôle.

7768 * A fi ca o scândură.

FR. DAMÉ, IV, p. 70.

* A. fi scândură.

Slab, la trup.

Dicerea francesă : *être comme une planche*, se dice, mai ales,
despre femeile cari nu au peptul dezvoltat.

7769 *□ Scândură de scăpare.

Adică mijloc de scăpare.

Planche de salut.

Prov. Franc.

7770 * **Este cu trei scânduri.**

PER. PAPAĞI, *Zweit. Jahres*,
p. 176. — P. VULCAN, *Gaz. Ma-*
ced. I, p. 5.—META CONSTANTIN,
c. Ptrlpe, Macedonia.

Vedî Dôgă.

1° Uşurel la minte, cam ȋicnit.

2° Bét.

Il lui manque un clou.

Prov. Franc.

Er hat einen sparren zu viel.¹⁾

Prov. Germ.

7771 * **Este cu patru scânduri.**

D. DAN, *c. Ptrlpe, Macedonia.*

Om cu mintea sănătôsă, întrégă.

SCARĂ

Vedî Dumneđeŭ, *No-*
roc, Cap. III, c. Scară.

7772 **Scara dă sus în jos se mătură, iar nu de jos în sus.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 67.

Adică pilda dă la cei mari se ȋeă; iar nu dă la cei mici (GOLESCU).

7773 **Când te urci în sus pe scară, din tréptă în tréptă să păşesci, ca să nu te poticnesci.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 105.

Adică la orî-ce, după orinduială să păşesci, ca să înaintezi fără nici o greşală (GOLESCU).

1) Are o prea mare economie.

Aiác, aiác, merdivené cicarlár.¹⁾

Prov. Turc.

7774 Pě scară streină să nu te urci, că numai în-
dată te incurci.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 112.

Adică la slujba altuia să nu te amesteci, și în patul altuia
să nu te urci (GOLESCU).

*△
7775 Scară la cer și pod peste mare nu se pôte.

GR. POÎENARU, *ing. J. Putna.*

Veđi *Dumneđeŭ, Pod.*

Pentru cele peste puțină.

*△
7776 A se face scară și punte.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1082.—
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvo-
Roșu, J. Argeș*

Veđi *Luntra.*

A face totul, a întrebuința ori-ce mijloce pentru a-și ajunge
scopul.

*
7777 Îi s'a pus o scară bună.

FR. DAMÉ, IV, p. 29.

A dobândit un ajutor însemnat, a fost bine susținut.

Il a eu un bon marchepied.

Prov. Franc.

*
7778 Îi s'a luat (tăiat) scara.

FR. DAMÉ, IV, p. 29.—M. CA-
NIAN, *public. J. Iași.*

Veđi *Scândură.*

1) Tréptă cu tréptă se urcă scara.

A perdut putința de a ajunge unde-va, de a dobândi ore-ce.

On lui a coupé l'herbe sous le pied.

Prov. Franc.

7779 * **Pe o scară întinsă.**

M. STÂNCEANU, *inv. c. Pîria, J. Mehedinți.*

Adică în mare.

7780 * **A suî scările cuî-va.**

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1032.

1° A se duce la cine-va pentru aî cere ore-ce.

2° A se umili.

7781 **Scară la (în) cer.**

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1032.

Lucru peste fire, miracol.

7782 * **Scara mătii.**

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 177 & 204.—I. BĂNESCU, *prof. J. Roman.*

*
Scara pisiceî.

DIM. ZANNE, *c. Bolintin, J. Ilfov.*

1° Când nu intri într'o casă pe ușă, ci pe o ferăstră, etc.

Anica.—Îi avea dreptul de a intra la mine pe ușă, ȕiua mare, iar nu tot pe ferăstră ca acum, ȕi nôptea.

Maȕdian.—Că Ȑeȕ, drept să 'ȕi spun, m'am cam săturat de *scara mătii*, ȕi mai ales de alergări călare.—ALEXANDRI, p. 175.

2° Joc în care copiii se huȕună pe o scândură.

«Unul când se sue, altul se coboră. Par'că ne jucăm *de-a scara mătii*».—ALEXANDRI, p. 204.

SCATOLCĂ

Vezi *Scatulcă*.7783 * Δ I-a tras câte-va scatolce.L. ȘĂINEANU, *Dict.* p. 720.

La bătut, l'a palmuit.

7783_b Scatulcă.L. ȘĂINEANU, *Dict.* p. 720

Acelaș înțeles ca la No. 7784.

SCATULCĂ

7784 Scatulcă (veche).

POIENARU, *Dict.* p. 140.

Femeie gârbovă și prăpădită de bătrână.

SÇAUN

Vezi *Nepoftit, Vorbă*.7785 * Δ Scaunul tot din piclôre își are perire.HINȚESCU, p. 171.—DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș*.

Omul din rude pîere.

7786 Al meu scaun să-mi trălêscă, alt piclôr în loc,
și al meu deget să-mi trălêscă, alt inel în loc.IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 2.

Să ȋce când nu ne pasă de ceea-ce am pierdut, cum nevasta de bărbat și bărbatul de nevastă (GOLESCU).

7787 * Δ Scaunul, cu un piclôr numai, nu pôte stă drept.HINȚESCU, p. 171.—DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș*.

Omul cu un prietin, cu un singur sprijin, nu are puterea pre care o are cu mai mulți.

7788 Să nu te razimî în scaun cu trei picere.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 113.

Adică în om ce ți lipsește o dîgă (GOLESCU).

7789 *△ Scaunul nalt în piclóre, curînd se răstórnă.

HINȚESCU, p. 171.—DOBRE MARI-
RINESCU, *inv. c. Pirvu-Roșu, J. Argeș.*

Cine se înalță, curînd cade jos.

7790 *△ Cine vra sa stee (șadă) între două scaune pică
între ele.

V. FORESCU, *c. Folticenî, J. Suciava.*

Veđi *Luntre*.

Pentru cei cari nu se hotăresc, vreu să cruțe interese o-
puse. Are un înțeles defavorabil.

Entre deux selles, le cul à terre.

Prov. Franc.

7791 A ședé între două scaune.

G. I. MUNTEANU, p. 72.

*△ Stă cu curul pe două scaune.

IUL. GROFȘOREANU, *inv. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.*

A nu se hotări.

7792 Par'că l'a țintuit de scaun.

A. PANN, III, p. 4.

Par'că l'a ținut legat de scaun.

HINȚESCU, p. 170.

Pentru cel care tot stă pe eapul nostru, și nu mai plécă.

7793 * A fi cu scaun la minte.

Veđi *Vorbă*.

Adică priceput, deștept, cu judecată.

SCĂUNAȘ

7794 * A fi scăunaș de picăore.

FR. DAMÉ, IV, p. 31.

A îndura fel de fel de ne-ajunsuri.

SCÓRȚĂ

Veđi *Cap. X, c. Scórță*.

7795 * Obraz de scórță.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 51 & 108.

Veđi *Obraz, Saftian*.

Pentru omul fără de rușine.

«Obraz de scórță și las'o mórta 'n popușoiu. — CREANGĂ.

7796 *△ Se 'ndóie ca scórța.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș, Banat*.

Arată pe omul ne-statornic în faptele și ideile sale.

SCRUM

7797 * A se alege scrum de...

FR. DAMÉ, IV, p. 4.

A nu se alege nimic de cine-va sau de ce-va.

Veđi No. 1078 și 1079.

SCUFIE

Veđi *Chel, Chelbos.*

7798 **A fi născut cu scufia (în cap).**

FR. DAMÉ, IV, p. 41.

Veđi *Căișă, Cămașă.*

Acelaș înțeles ca la No. 2823.

Etre né coiffé.

Prov. Franc.

SCULĂ

Veđi *Femeie.*

7799 *△ **Ce mai sculă!**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 77.—
H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea.*
J. Dorohoiu.—P. ISPIRESCU, *Rev.*
Ist., II, p. 148.

Să ție, în bătaie dă joc, pentru cele dă nimic, ce nu ne plac (GOLESCU).

7800 * **Nu e vre-o sculă.**

Nu e lucrare mare de dinsul.

7801 *△ **A fi sculă bună.**

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

*△ **A fi sculă.**

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,*
J. Vasluii.—GR. ALEXANDRESCU,
magistr. J. Putna.

A prețui mult; se ȋdice despre ȋmenȋ.

ȋdicerea francesă: *c'est un bijou*, arată numai frumusețea.

7802 *
Sunt sătulă
De așa sculă.

A. PANN, II, p. 108.—HINȚESCU,
p. 169.

Cânud nu mai putem răbdă pre cine-va care, de alminterea,
e om de nimic.

SCURSURĂ

7803 *
A fi o scursură (de om).

FR. DAMÉ, IV, p. 43.

Om de nimic.

SCURTĂTURĂ

7804 A'l măsura cu scurtătura.

FR. DAMÉ, IV, p. 44.

A'l bate.

SCURTEICĂ

Veȋi a Suge.

SDRÊNȚĂ

Veȋi Trénțȋ.

7805 *△
De copii și de sdrênțe să nu cânȋi nici-odată¹⁾.

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Gal-*
șa, comit. Arad, Ungaria.

Veȋi *Barbă, Copil, Cot,*
Insurător, Măritat,
Păr.

Acelaș înȋeles ca la No. 3018.

1) A cânȋa = a dori, a se plânge că nu are.

7806 ^{*△} A nu se ține sdrénță de sdrénță.

N. POPESCU, *Calend.* 1876, p. 16.
—L. ȘAINEANU, *Semas.*, p. 354.—
Etym. Magn., p. 2628. — G. PO-
BORAN, *inst. J. Olt.*

A fi foarte sărac.

7807 ^{*} A fi o sdrénță.

Femei de nimic, desfrinată.

SDRENȚOS

Veđi *Gol.*

ȘERPAR

7808 [△] A fi cu șerpar de ață.

R. SIMU, *c. Orlat, Transilvania*,
apud. B. P. HĂȘDĂU, *Etym. Magn.*,
p. 2079.

Adică sărac. Șerparul se face, de obicei, de piele.

SFARĂ

7809 ^{*△} A (se) dà sfară în țără.

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 141, 232 &
246.—V. HARAM, *inst. c. Grivița*,
J. Tutova.—L. ȘAINEANU, *Semas.*
p. 358.—LAURIAN & MAXIM, *Glos.*
p. 244.

Veđi *Sfôră*.

A dà de scire, a respândi o veste în țără.

Dicerea *a dà sfôră în țără* este greșită. Cuvîntul *sfară* arată dunga de fum care, se întinde în aer, eșind dintr'un horn, din mucusul unei luminări care s'a stins, etc., într'un cuvînt dintr'un foc ore-care.

«*Sfară se dete în țără de acéstă fericită întimplare. Și alergă pororimea din tôte părțile să vedă pe acela carele mort a fost și a înviat.*»—ISPIRESCU.

SFEȘNIC

7810 * Δ A stă sfeșnic.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Drept, în picere.

ȘFICHÎU

7811 * Δ Ce are a face șfichî cu poc.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova,*
J. Vaslui.

Nu se potrivește înțeleptul cu prostul, învățatul cu cel ne-
învățat.

7812 * Δ A 'l trage un șfichîu.

D-NA Z. JUVARA, *c. Fedesci, J.*
Tutova.

A 'l atinge cu vorba, a 'l certă.

A ȘFICHUÎ

7813 * Δ A șfichuî.

LAZ. ȘĂINEANU, *Dict. p. 741.*—
G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Veđi a Bicluî.

A muștră, a înțepă cu vorbe subțiri.

SFÎRLÉZ

Veđi *Sfîrléză, Zăgaz.*

ȘIC

7814 *[△] A avé șic la vorbă.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți*,
J. Covurlui.

Are temeńnicie, rost, lipicŭ la vorbă. Vorbesce la locul său, potrivește vorba.

Cuvintul *șic* arată un fel de fôe fôrte subțire, de metal aurit, ce se pune la sorcovă, în țesătura zuvelcei, etc.

ȘINDRILĂ

Veđi *Milă*.

ȘLEAŪ

7815 * Pe șleaŭ.

L. ȘĂINEANU, *Dict.* p. 75.

De-a-dreptul, fără ocol.

«I-am spus *pe șleaŭ* că rău face».

SÓBĂ

Veđi *Suflet*.

7816 *[△] Și ne-spălați se 'ncăldesc la soba albă.

C. DANILESCU, *Sc. inst. c. Scundu J. Vâlcea*.

De vrednicia unei fete.

7817 *[△] A trăi cu capu 'n sobă.

M. CANIAN, *publ. J. Iași*.

1° A nu eși din casă.

2° A nu sci nimica.

*△
7818 Îi cântă grierul în sobă.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț*,
J. Vasluii.

Vedî Gărgăun,

Îi sărit la minte.

SOFRA

7819 Cine păzesce sofraoa
Mănâncă ciorbaoa.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 132 ;
II, p. 86.—IORD. GOLESCU, *Mss.*
II, p. 81.—P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*
II, p. 153.—HINȚESCU, p. 178.—
D-NA E. B. MAWR, p. 32.

*Cine nu păzesce sofraua
Nu mândăncă ciorbaua.*

S. I. GROSSMANN, *Dict.* p. 22.

Adică cine vine la vreme, se împărtășeză de ore-ce (GOLESCU).
Său mai bine ȕis :

Cine muncesce se folosesce și, precum a ȕis Solomon, Prov.
27. 18: *cel ce păzesce smochinul va mănca din fructele sale.*

Cuvîntul *sofra*, însemnăză, în limba turcescă, masa de măn-
care.

Tarde venientibus ossa ¹⁾).

Prov. Lat.

La balle va au joueur.

Prov. Franc.

Chi tardi arriva, male allogia ²⁾).

Prov. Ital.

1) Celor cari vin târziu, ôsele.

2) Cine vine târziu, e găzduit prost.

*Si non llegais al punto,
No comereys del unto¹⁾.*

Prov. Span.

First come, first served²⁾.

Prov. Engl.

Abwesende verspielen immer³⁾.

Prov. Germ.

ȘOMOÎAG

7820 Șomoîag.

FR. DAMÉ, IV, p. 83.

Se dice de omul mic la stat.

SPĂRTURĂ

7821 *^Δ Spărtura până e mică trebuie cârpită.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 57; III, p. 71.—HINȚESCU, p. 179.—D-NA E. B. MAWR, p. 6.—DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrou-Roșu, J. Argeș.*

Daca un om nu se îngrijește când răul este mic, ci 'l lasă să se mărească. Ne învață prevederea și economia.

Un point fait a temps en sauve cent.

Prov. Franc.

Chi non tura bucolin, tura bucone⁴⁾.

Prov. Ital.

A stitch in time saves nine⁵⁾.

Prov. Engl.

1) Cine nu vine la vreme, nu mănâncă din grăsimă.

2) Întâiu venit, întâiu servit.

3) Cel carl nu sunt de față, în tot-dé-una, nu aū dreptate.

4) Care nu astupă o gaură mică, va astupa una mare.

5) Un punct făcut la vreme scapă nouă

Zur rechten Zeit ein Nadelsstich erspart sicherlich neun ¹⁾.

Prov. Germ.

A SPĚLĂ

*Veđi Dundre, Mureș,
Prut, Putinđ.*

7822 *[△] Ceea ce e curat n'are trebuință de spălat.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 75.—
H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea,*
J. Dorohoiș.

Adică sufletul (GOLESCU).

7823 *[△] Rău a intrat la spălat.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
J. Vasluiș.

Rău te necăjesce, în mare belea ai intrat.

7824 * A 'l spălă capul.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1230.

Veđi Săpun.

A 'l dojeni, a 'l muștră rău.

Laver la tête à quelqu'un.

Prov. Franc.

7825 *[△] L'a spălat cum să cade.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,*
Banat.—GR. ALEXANDRESCU, *ma-*
gistr. J. Putna.

1° L'a ocărit bine.

1) O înțepătură de ac, la vreme, îți economisește de a cumpăra un lucru nou.

2° L'a bătut.

«Daca nu te astimperi acuș *te spël*».

7826 * A spëlă pre cine-va cu oũ și cu oțet.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1230.

Acelaș înțeles ca la No. 7824.

7827 *△ A spëlă multe.

Locot. G. CRISTESCU, c. *Rucăr*,
J. *Muscel*.

A vorbi multe, mai ales verđi și uscate.

A SE SPĚLĂ

Veđi *Bahlui*, *Dundre*,
Mând, *Prut*, *Rufă*.

7828 Căți sē spală, toțî la masă vor să sēdă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 37.

* Căți se spală cu noi vor să ospēteze.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr.* J.
Putna.

Arată obrăznicia celor lingușitori (GOLESCU).

„Venind Domnul în sală, mitropolitul ȃice rugăciunea la masă, și bine-cuvinteză bucatele; iar medelnicerul cel mare dă Domnului apă de spēlat mâniale“. — D. CANTEMIR, *Descr. Mold.* p. 101.

Acest obiceiũ eră de ne-apērat trebuință în vechime, și până odinióră, când se mância la masă mai mult cu degetele.

*Non licet omnibus adire Corinthum.*¹⁾

Prov. Lat.

1) Nu e permis tutului să mērgă la Corinta.

Non tutti possono haver la casa in piazza.¹⁾

Prov. Ital.

Nicht jeder ist auf die Hochzeit geladen.²⁾

Prov. Germ.

7829 **Câți ș-la mânli, cū dispóti, măcă pâni?³⁾**

PER. PAPAHAĞI, *Zweit. Jahres.*
p. 155.

Acelaș înțeles ca la No. 7828.

7830 **Tu îl pui să'ți tórne, el te 'ntrebă: câți se
spală toți prânzesc.**

A. PANN, I, p. 99.

Veđi a *Mâncă*.

Pentru cel prost.

7831 *[△] **Să te speli să pui mâna pe un lucru.**

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Snulfi, J.*
Covurluiă.

Pregătire pentru a începe un lucru.

7832 * **A se spală de cine-va.**

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1230.

Veđi *Mând*.

1° A se liberă, a scăpă de cine-va, a se lipsi de dînsul.

2° A se lepădă de cine-va, a ȑice că nu'l cunósce.

7833 * **A se spală de ce-va.**

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1230.

1) Nu toți pot să albă casa pe piață.

2) Nu fie-care e po.ŕit la nuntă.

3) Câți își laă mânele, cu episcopul mănăncă la masă.

1° A perde ce-va.

2° A se lepădă, a se desvinovăți de o învinuire ce ni se aduce.

Se laver d'une accusation.

Prov. Franc.

7834 *△ Te-ai spălat astă-zi ?

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J.*
Putna.

Acelaș înțeles ca la No. 7825. Amenințare.

7835 *△ Cum e spălătore așa 'i ștergătore.

SAVETA COROIU A FILII, *c. Văș-*
coi, comit. Bihor, Ungaria.

Folosul, rezultatul e după muncă.

A SE SPILCUÎ

7836 *△ A se spileu.

D-NA Z. JUVARA, *c. Fedesci, J.*
Tutova.

A se găti frumos.

SPOIALĂ

7837 * Spoială.

Ceva cu totul superficial; se dăce mai ales pentru învățătură și educație.

«La dînsul totul e numai o *spoială*».

SPONCĂ

7838 * A rămâne pe sponci.

BARONZI, p. 87.

I.ÊSĂ

12204 A face lésă pre cine-va.

FR. DAMÉ, II, p. 267.

A'l snopi în bătăi.

LESCAÎE

Veđi *Leŭcaite*.

LEȚCAÎE

12205 * [△] N'are nici o lețcae chióră.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr.*,
j. *Putna*.

E sărac lipit pămîntului.

12206 Nici de o lițcae.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 1265.

Adică de loc.

«N'ai merit *nici de o lițcae.*» — V. ALEXANDRI.

12207 * A i se șterge lescaia.

BARONZI, p. 206. — G. POBORAN,
inst. j. Olt.

Ți s'a șters lețcaia.

A. PANN, II, p. 98.

Veđi *Rublă, Turea*.

Nu mai are trecerea, însemnătatea, etc. de odinióră.

Ti-a mers vestea, când Ț-a mers,
De-acum *lețcaia Ți s'a șters.*

A. PANN.

LEU

Veđi *Slugă*.

12208 * \triangle Are un leu și 'i silă de el.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vasluiu.*

Pentru cel ne-avut și totuși din cale afară cheltuitor.

12209 Tot doi lei ș'un ort.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 776.

Vedî *Ban.*

1° Acelaș înțeles ca la No. 11151.

2° Tot una, tot atâta.

COȘCODAN. — Ea spune 'mî, ai vădut pe socrul meu?

AGACHI. — Pe chir Chirilă? l'am vădut.

COȘCODAN. — Ce fel chir Chirilă?.. Nărilă vreî să ȑicî?

AGACHI. — Cum Nărilă? Chirilă.

COȘCODAN. — Ba Nărilă.

AGACHI. — Nărilă, Chirilă, tot într'o rilă, *tot doi lei ș'un ort.*

V. ALEXANDRI, *Agachi Flutur.*

12210 * \triangle Trenchea-flenchea
Trei lei părechea.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vasluiu.* — G. P. SALVIȚ, *inv. c. Smulțî, j. Covurluiu.*

*
Trenche-flenche
Trei lei păreche.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Vedî *Cîbotă, a se În-cărdui.*

Acelaș înțeles ca la No. 9527.

12211 * Am un leu
Și vréu să 'l beu.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 231.

Pentru cei care cheltuesc tot avutul lor în petreceri și bături.

ȑicerea forméză începutul unui cîntec, foarte răspîndit.

Pentru omul fără noroc, care nu o nimeresce nici odata.
Ase vedé snóva de la cuvîntul *Țigan*.

STAUL

Vedî *Lup*.

7848 * Δ El face staulul și apoi oile.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
J. Vasluiș.

Aceiaș înțeles ca la No. 1704.

STĂVÉLĂ

7849 * Δ N'are stăvélă.

AVR. CORCEA, *paroh. c. Coșteiu,*
Banat.

Nu are astîmpăr.

STEMĂ

7850 * Δ A fi cu stemă (stea) în frunte.

FR. DAMÉ, IV, p. 103.—G. PO-
BORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

1° De ném mare, ales.

2° Om de o valóre deosebită.

STÎLP

7851 * Δ Nu te rözîmă de stîlp putred.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 96 ; II,
p. 64.—HINȚESCU, p. 179.—B.
CONSTANTINESCU, *Cart. Cit.* III,
p. 15.—*Semin. Buc. Cl. VIII prin*
P. GĂRBOVICEANU, *prof.*—DOBRE
MARINESCU, *inv. J. Argeș.*

* Δ Nu te rezemă nici de umbră, nici de stîlp
putred.

GR. POÎENARU, *ing. c. Rassa, J.*
Ialomița.

LEUCĂ

Veđi *Barbă, Leocă.*

* Δ
12212 Ești drept ca leuca.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Avrămeschi, j. Tutova.* — C. TEODORESCU, *inv. c. Dógele, j. Vasluju.*

1° Te credeam că ești om drept, dar ești un judecăstrimb. M'am încređut în tine, și când colo ești nedrept.
2° Om buclucaș.

* Δ
12213 Lovit cu leuca.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 154. — PĂSCULESCU, *Intiln.*, p. 4. — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.* — I. PUȘCARIU, *P. Mărului, com. Făgăraș, Transilvania.* — IULIU GROFȘOREANU, *inv. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.* — A. DE CIHAC, II, p. 170. — G. MUNTEANU, p. 122. — L. ȘĂINEANU, *Dict.* p. 466. — T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci, j. Vâlcea.*

* Δ
A fi lovit cu leuca.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

*
Cam lovit cu leuca.

A. PANN, II, p. 99.

* Δ
Bătut (pălit) cu leuca (în cap).

S. FL. MARIAN, *Tradiț. Pop.* p. 140 & 158. — D-na EL. SEVASTOS, p. 58. — H. D. ȚENESCU, *inv. c. Zamostea, j. Dorohoi.*

Trăsnit cu leuca.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 139, 577 & 698. — FR. DAMĂ, IV, p. 178.

Vedî *Gard*.

Să nu cređi că nevoiaşul are să-ţi fie de vre un folos sau ajutor, ci alegeţi, ca protector, un om puternic şi cu vlagă.

7852 * Δ Stîlpiî țerei.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 68.—
GR. JIPESCU, *Opinc.* p. 120.—E-
NACHE KOGĂLNICEANU, *Letop. Mold.*
III.

Adică boerîi cei mai mari, ce țin țera, ca nisce stîlpi (GOLESCU).

«Intr'acastă Domnie s'aû săvîrşit doi boerî mari, cariî putem să ăicem doi *stîlpi ai țerii*».—EN. KOGĂLNICEANU.

7853 * Δ Stîlpu casei.

P. ISPIRESCU, *Snove*, p. 73.—G.
POBORAN, *inst. J. Olt.*

Vedî *Bărbat*.

1° Cel mai de lipsă în casă, ajutorul cel mai mare.

2° Bărbatul.

«Rău dacă lipsește *stîlpul casei*».—ISPIRESCU.

7854 * A fi stîlp.

FR. DAMÉ, IV, p. 106.

1° Sprijin

«Fiî *stîlp* țepăn casei noastre».—A. ODOBESCU.

2° Cel mai cu vază, cel d'întăi.

«Moş Trifu, *stîlpul* şi veselia satuluî».—P. BUJOR.

7855 A rămâne stîlp.

FR. DAMÉ, IV, p. 106.

1° De mirare.

2° De frică.

Se mai ăice, cu acelaş înţeles, *a rămâne stană de pétra*.

1° Om cu tóne, țicnit la cap, nebun, deșuchjat.

«GHIFTUL. — Să mă 'mpușc!

«FEROCHEZEANCA. — (*speriată*) Ce face!.. săraca de mine! ai nebunit? să nu cum-va să faci una ca asta, că n'or vré să te 'ngrôpe... auđi gust... (*aparte*) *îi trăsniť cu leuca.*» — V. ALEXANDRI, *Doi morți*.

2° Prost. In Banat se dă ȓiceri, aprópe exclusiv, acest înȓeles.

3° Amețit, bét. — *Laurian & Maxim*.

4° Fără rost, fără noimă; pentru lucruri saű fapte.

«Multe sunt și din ale ălor de acum așa... cum să ȓic, *ca lovite cu leuca.*» — M. PĂSCULESCU.

Il a son coup de marteau.

Prov. Franc.

Li manca u patrone di casa.¹⁾

Prov. Cors.

Tener ramo de locura.²⁾

Prov. Span.

Er hat einen Sparren zu viel.³⁾

Prov. Germ.

At have en Skrue løs.⁴⁾

Prov. Danez.

12214 * Δ Par'că e lovit cu leuca.

G. I TOMESCU, *înv. c. Broscari,*
j. Mehedinți.

* Δ Par'că e pălit cu leuca.

V. RÎMBU, *stud., c. Brănesci,*
j. Dimbovița.

¹⁾ Lipsesce stăpănul de casă.

²⁾ A avé puțină (o ramură) de nebunie.

³⁾ Are un căprior pré mult (de prisos).

⁴⁾ A avé un șurup desfăcut.

STÎLPIT

7856 A remâne stîlpit.

P. ISPIRESCU, *Legende*.

Acelaş înţeles ca la No. 7855.

STISMA

Vezi *Zid*.

STIUBEIŢ

7857 Până şi cenuşa din stîubeiŢ.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 32.Vezi *Cenuşă*.

Sărăcie desăvirşită.

«Datori vinduŢi până şi cenuşa din stîubeiŢ». — JIPESCU.

7858 *[△] Êtă stîubeele, vin şi albinele.GAY. ONIŞOR, *prof. c. DobrovêŢ*,
J. VasluiŢ.

Când alerg uniŢ la bine, la folóse.

STOFĂ

7859 * Bunătatea stofei nu stă în înfloritură ce în ţe-
sătură.A. BAŞOTĂ, *prin* V. FORESCU,
c. FolticeerŢ, J. Suctava.Valórea unui om nu stă numai în averea lui, în rangurile
pre cariŢ le a putut dobândi, ci în învăţatura, în înţelepciunea
şi alte asemenea calităţi.

7860 * Are stofă (bună) într'însul.

Vezi *Cumaş*.

Preţuesce mult.

STRAIȚĂ

Vedî *Fală, Gostiă*.

STRAIŪ

Vedî *Ban. Cap. I, c. Crăciun*.

7861 **Strañlulu ȕ'al de 'mprumutare, tră tine căldură n'are.¹⁾**

ANDREIŪ AL BAGAY, *Cart. Aleg.*,
p. 90.

Vedî *Haină*.

Acelaş înţeles ca la No. 7167.

7862 **Strañla nu façe omlu.²⁾**

M. BOJADSCHI, Γραμ. Ρωμα., p.
196.

Omlu façi strañlu, nu strañlu omlu.³⁾

PER. PAPAĞAGI, *Zweit. Iahres.*,
p. 174.

Vedî *Haină, Rasă*.

Acelaş înţeles ca la No. 7160.

7863 **Strañlu façi omlu.⁴⁾**

PER. PAPAĞAGI, *Zweit. Iahres.*,
p. 174.

Acelaş înţeles ca la No. 7163.

7864** **Firea-ţi strañele ca s-aî giūmităţli.⁵⁾**

I. COYAN, *prof. c. Băesa, Epir*.

1) Strañlu ce aî de împrumut, pentru tine căldură n'are.

2) Strañlu nu façe pe om.

3) Omul façe strañlu, nu strañlu pe om.

4) Strañlu façe pe om.

5) Păzesce-ţi strañele ca să aî pe jumătate.

Cu pază și tot se pierde, dar dacă nu le-ai pazi ce ar mai rămâne. Prin urmare pază tot-d'a-una și la toate.

*△
7865 **Straele împodobesc pe om.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J.*
Putna.

Acelaș înțeles ca la No. 7863.

7866 **Aă tras straful de sub el.**

KÁROLY ÁCS, p. 84.

Veđi *Pădurețu*.

Adică a murit.

Ha morso la terra.

Prov. Ital.

Er hat ins Stras gebissen.

Prov. Germ.

Elrántották alóla a gyékényt.

Prov. Ung.

Wytrhli z pod neho lavičku.

Prov. Cech.

Отегнуги ланке.

Prov. Sîrb.

STRANIU

*△
7867 **Cine sê 'ntinde mai mult de cât îl straniu, îl
rămân piclôrele gôle.**

AVR. CORGEA, *paroh, c. Coșteiș,*
Banat.

Veđi *a se Intinde.*

Acelaș înțeles ca la No. 5366.

Straniu se numesce în Banat un fel de plapomă.

STRAȘINĂ

7868 *[△] A dormit sub strașină.

Se dice de cel care suferă de reumatisme. Veđi *Ielele* de I VĂCĂRESCU, și *Ielele* de L. ȘĂINEANU, și în deosebi p. 6 și 7. Este de observat că, în credința Românilor, *Ielele* umblă pe strașinele caselor.

7869 Nu ti chișe tu chicute, că ti 'nchicutéză.¹⁾

M. IUTZA, c. *Crușova*, *Macedonia*. — L. ȘĂINEANU, *Ielele*, p. 25.

Đicătore menită a dà obiceiuri bune copiilor.

Aromânul crede că *Albile*, adică *Ielele* noastre, umblă în timpul nopții pe lângă strașine. Ele lovesc cu bôlă (închicutéză) pe toți acei cari, nóptea staū în *chicute* saū se ușuréză, în acele locuri, pe lângă strașine.

ȘUBĂ

Veđi *Cap. I, c. Drum*.

7870 *[△] Iși întorce șuba după cum suflă vîntu.

AVR. CORCEA, *paroh*, c. *Coșteiū*, *Banat*.

Veđi *Căpeneag*, *Manta*.

Se dá după vremuri, nu se împotrivesce.

SUCMAN

Veđi *Suman*.

SUMAN

Veđi *Cămașă*.

7871 Sumanul alb se póte înnegri,
Iar cel negru nu se póte albi.

HIINȚESCU, p. 182.

1) Nu te pișa sub strașine că te lovesce bôla (damblaua).

*△

Sumanul alb se pôte negri ; cel negru nu se pôte albî.

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrou-Roşu, J. Argeş.*

Omul cinstit are ce perde, iar cel stricat nu are nici ce perde nici cum să se mai îndrepte.

*△

7872 Nu după suman trebuie judecat omul.

D-NA Z. JUVARA, *c. Fedesci, J. Tutova.*

Veđi *Haină, Rasă.*

Acelaş înţeles ca la No. 7677.

*△

7873 La anu n'o cuprinde sumanu.

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovă, J. Vaslui.*

Se dîce pentru femeî şi mai ales pentru cele bune de sîminţă.

7874 Să 'ţi tai pôlele sumanului şi să fugî.

S. FL. MARIAN, *Trad. Pop. p. 186.*

Veđi *Pôlă.*

Acelaş înţeles ca la No. 7621.

SURTUC

Veđi *Pomană.*

SURTUCAR

*

7875 Surtucar.

L. ŞĂINEANU, *Dict. p. 788.—*
A. CANDREA, *Rev. Nouă. VII, p. 413.*

Om de la oraş şi mai ales burghez. Poreclă pe care a dat'o poporul tinerimei de la 1840, care se întorsese din străinătate cu idei liberale şi mode străine.

SUTMAN

Veđi *Cămașă*.

TABLOŨ

*** 7876 A remâne tabloŭ.**

Acelaș înțeles ca la No. 7554. Acéastă đicere pare a fi mai de curînd intrată în limbă de cât: *a rămâne scris pe pèrete*.

TAFTA

7877 A venit tafta la cot.

GR. TOCILESCU, *Rev. Ist.* I, p. 235.

Veđi *Cap. X, c. Cot*.

Tocmaî pe tocmaî, nu a fost lipsă.

7878 Taftă.

I. CREANGĂ, *Amint.* p. 32.

Adică cu totul.

«Și tot așa ne uns de câte două și trei orî pe đî cu nópte, până ce, în Vinerea Sécă, ne am trezit vindecați *taftă*».—CREANGĂ.

TĂGÂRȚĂ

Veđi *Vara*.

7879 Tăgârță a 'mprumutat, și sac noŭ acuma cere.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 70.

*Tăgârță ruptă te împrumută, și cere la so-
roc să 'i dai sac noŭ în loc.*

A. PANN, III, p. 110.—HINȚES-
CU, p. 184.

Veđi *Fin*.

Sé đice pentru cei ce cer mai mult dă cât ceea ce au dat (GOLESCU).

Veđi, la cuvîntul *fin*, o snová care ilustrează acéastă đicere.

Vorba *tăgârță*, traistă de drum, e de origină turcescă, de la *tagar*, vas saŭ traistă pentru merinde, a carui diminutiv este *tagargic*.

TALPĂ

Veđi *Iuđ, Mojic.*

7880 * Δ Din talpa casei cerc de bute nu se pôte face.

GR. POJENARU, *ing. c. Rassa,*
J. Ialomita.

Veđi *Mojic.*

Adică din om de jos, boer saŭ om de omenie.

7881 * Δ Din talpa de casă nu se face obadă de rótă.

AR. GOROVEI, *J. Suciava.*Veđi *Mojic.*

Acelaş înţeles ca la No. 7880.

7882 * Δ A cunósce ce-va din talpă.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Adică fôrte bine.

7883 * A călcă pe talpă putredă.

G. I. MUNTEANU, p. 121.—A.
PANN, II, p. 146.

Veđi *Scândură.*

A se înşelă, a face un pas greşit.

A cunoscut pe ce talpă putredă a fost călcat
Şi ducându-se îndată cu nevasta s'a 'mpăcat.

A. PANN.

7884 * Δ Talpa casei.

GR. JIPESCU, *Opinc. 1.*—G. PO-
BORAN, *inst. J. Olt.*

1° Bărbatul.

2° Țărănimea.

«Țărănimea este talpa casei, temelia nații».—JIPESCU.

7885 * Δ Talpa țerii.

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 1344.

Vedî *Opincă*.

De obiceiă această ȝicere se aplică țărătimei. Alexandri o întrebuințază pentru boerî, care de obiceiă se numesc *stîlpîi țerii*.

«Hatmanul Stefan Stîlpeanu, boieru de cel vechî, *talpa țerii*, român întreg ca din vremea lui Tăut cel bătrân».—ALEXANDRI.

TALPOIU

7886 * Δ Tălpoiu.

L. ȘĂINEANU, *Dieț.* p. 795.

Babă rea, afurisită, căruia î se mai ȝice *talpa iadului*.

„Despre ȝiuă *tălpoiu*l a venit posomorită”.—CREANGĂ.

TÂMBARE

7887 După plôie multe tâmbări.¹⁾

ANDREI AL BAGAV, *Cart. Aleg.*,
p. 56.

* După plôie tâmbare nu lipsésce.²⁾

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*

* Plôia di cari trece, tâmbare nu s'lipsésce.³⁾

G. ZUCA, c. *Turia, Epir și El-*
bassan, Albania.

Vedî *Căciulă, Căpeneag,*
Ipingea.

Se ȝice când dobândim ore-ce, după vreme. Lucrul e bun la vremea lui, în urmă nu are nici un rost.

Tâmbara este o manta făcută numai din lână de capră, și

1) După plôie multe mantale.

2) După plôie mantaua nu e de lipsă.

3) Plôia după ce trece, mantaua nu e de lipsă.

pre care numai Românii știu să o țesă și să o lucreze. E purtată mai ales de păstorii din Pind și este pentru dinșii ceea ce e *talaganul* său *zârcoul* pentru cei de la oraș.

7888 * **Va ti fac mânică di tâmbare.¹⁾**

G. ZUCA, c. *Samarina, Epir.*

Nu te voiî ascultă, nu voiî face ce vrei. Se ȑice în bătae de joc.

Mânecele tâmbarei se pörtăin tot-d'a-u na aruncate pe spate.

7889 * **Mâneacă di tâmbare va te adarû?²⁾**

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*

Adică: ce hatir o să'î fac?

7890 * **Am cheaden ș-trî tâmbarea ta!³⁾**

I. COYAN, *prof. c. Bđesa, Epir.*

Veȑi *Ac.*

Am cu ce să te frec, să te inving, să'î astup gura.

Rendre à quelqu'un la monnaie de sa pièce.

Prov. Franc.

TANDUR

7891 **A stă pe tandur.**

FR. DAMÉ, IV, p. 143.

Veȑi *Saltea.*

A stă cu mânila în sin, a nu face nici o trébă.

TARĂBUȚE

7892 * **A'și luă tărăbuȚele.**

1) O să te fac mânecă de tâmbară.

2) Mâneacă de tâmbară o să te fac?

3) Am fir (de lână pentru cusut) și pentru tâmbarea ta.

Veđi *Catrafuse*.

A se porni cam cu nepusă masă.

ȚĂRUHĂ

7893 * Țăruhî din loc-mîi, ș'as hibă 'mpiticate.¹⁾

I. COVAN, *prof. c. Perivolî, Epir.*

Veđi *Țără*.

Arată dragostea de țără.

TAS

7894 * A umblă cu tasul.

FR. DAMÉ, IV, p. 147.

A cerși.

TAȘCĂ

Veđi *Cap. IX, c. Goștiă*.

TAVĂ

7895 A dà tavă pre cine-va.

L. ȘĂINEANU, *Dicț.*, p. 799.

A'l bate rău.

TEÎCĂ

7896 *△ L'a dus (tras) cu nasu la teică.

G. P. SALVIŪ & E. I. PATRICIŪ,
inv. c. Smulfi, J. Covurluii. —
N. MACHIDON, *stud. c. Nicoresci,*
J. Tecuci.

L'a tras în judecată, l'a dus înaintea fețelor judecătorești.

1) Opincî din țera (locul) mea, fie și cărpite.

TEMELIE

7897 După temelie, zidirea să țe o zidesci.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 116.

Adică după putere ori-ce să urmezi (GOLESCU).

TÊRFĂ

7898 * Têrfă.

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p. 558.

Femeie desfrînată, curvă. De la *têrfă*, țesătură roșă și murdară.

ȚEST

7899 *[△] E umblat ca țestu, de la unghete la foc, și ia-răși la unghete.

IUL. VULCĂNESCU, *stud. Sc. Inst. c. Pelești, J. Dolj*.

Vedî *Môră*.

Pentru cei cari nu au vădut și nu știu nimica, și se dau de omeni pricepuți în toate.

7900 *[△] A'i pune țestu în cap.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 104; I, p. 56. — G. POBORAN, *inst. J. Olt.* — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș*.

*Îi pune țestul în cap,
Și 'l întorce ca 'n dulap.*

A. PANN, II, p. 125.—HINȚESCU, p. 186.

1° A'l spune, a'l prosti. Se ȕice măi ales, despre acele femei, cari aflând slăbiciunea bărbatului îl fac în tot-dé-una să ȕică ca ele.

2° Când bărbatul își iubesce nevêsta, și dînsa are apucături rele.

7901 *△ Cu țestul în cap.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 31.—
C. DANILESCU, *Sc. inst. c. Sundu,*
J. Vâlcea.

1° Sê ȕice pentru cei ce nu vor să ȕi vadă nimeni (GOLESCU).

2° Om prost.

3° Om leneș, trândav.

7902 *△ A fi ca țestu.

IUL. VULCĂNESCU, *Sc. Inst. c.*
Pelesci, J. Golj.

A fi vrednic.

TICHIE

Veȕi *Chel, Chelbos,*
Drac.

7903 Cap d'avea, n'avea, el scie.
Dar și-a cumpêrat tichie.

A. PANN, I, p. 83.—HINȚESCU,
p. 26.

Pentru cei proști.

SNÓVĂ

Trei neghiobi mergênd pe o vale zăresc un urs care intra în vizunia lui. Ca să'l pôtă prinde unul din ei propune ca să se descingă cu toȕi, să lege briurile lor cap la cap și în urmă de piciorul lui. După aceea el va intra ast-fel legat în vizunie, va apuca ursul, și tovarășii sêi trăgêndu'l afară vor rămâne cu toȕii stăpâni pe urs. ȕis și făcut. Însă când prostul vru să prindă pe urs de urechi, acesta îl apucă de cap, și 'l imbucă. Tovarășii de cuvînt îl trag repede afară dar vêdêndu'l fără cap se uită miraȕi unu la altul. «Avuta Vladu

cap ôre ? întrebă unul». — Nu țiă minte, ai să întrebăm pe nevêsta lui, ăice cel-alt. Și se duc la Stana să o întrebe. Mulerea stă puțin, de se gândește și le ăice : nu știu bine d'avea cap, dar la Pasci îmi pare că și-a cumpêrat tichie.

7904 Dê tichia chelului nicî cum să te atingî.

IORD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 117.

Veđi *Chel*, *Drac*.

Adică să ne ferim dê ceea ce ne pôte vătămă, cum și să nu pomenim omului dê ceea ce el se supêră, dê cusurul lui (GOLESCU).

*** 7905 Nu te jucă cu tichia chelului.**

IORD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 109.—

BARONZI, p. 50.—HINȚESCU, p. 85.

Cu tichia chelului nu te jucă.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* II, p. 162.

Veđi *Drac*.

Ne învață să ne ferim dê orî-ce pôte să ne vatăme (GOLESCU).
Românul crede că necuratul e chel și umblă cu o tichie în cap.

7906 Jocî cu tichia chelului ajungi și tu în felul lui.

A. PANN, II, p. 163.—HINȚESCU, p. 186.

Feresce-te de cei răi, să nu ajungi, și tu, ca dinșii.

**7907 Cu tichia de frenghie
Cu pene de ciocărlie ¹⁾.**

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* II, p. 162.—*Buciumul*, No. 212 An. 1864.

Pentru omul fudul de îmbrăcăminte lui.
Frénghe era odiniôră numele unei stofe prețioșe. Acest cuvînt pare a fi o corupție a cuvîntului *Frânc*, adică *Francez*,

1) Intr'un mod greșit Ispirescu scrie = *frănghe* în loc de *frenghie*.

nume ce se dá, în Orient, popórelor din Occident. Francesii luând o parte cu totul preponderantă în resbelele cruciadelor eră natural ca numele lor să rămâne, pentru Orientali, numele generic al tutulor Europeanilor.

ГТИХАР ѿ фркни чрнс,

(stihar din frénghi negru)=persan, *frenghi*, ceea ce nu este alt ce-va de cât *pannus aureus Francorum*.—VULLERS, II, p. 667.

Veđi B. P. HĂȘDEŪ, *Cuvinte din Bêtrăni*, I, p. 250 și *Arch. Istorică*, II, p. 689.

7908 A se jucă cu tichia chelului.

BARONZI, p. 47.

Adică à se apuca de lucruri primejdiose.

***△ 6909 Născut cu tichia în cap.**

AL. ODOBESCU, III.—FR. DAMÉ, IV, p. 156.—DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș*.

Veđi *Cămașă*.

Se ȑice despre omul norocos în tóte. Veđi origina la No. 2823.

*** 7910 Cel cu tichia.**

Veđi *Căciulă*.

Adică dracul.

ȚIGARE

*** 7910_b A ajuns la mucuri de țigări.**

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Bêrlad, J. Tutova*.

A sărăcit de tot.

TINDĂ

Veđi *Ghindă, a Jucă, Suflăt*.

7911 *△
 Ca să scurteze din cale
 De cu séră a plecat,
 Și în tindă s'a culcat.

A. PANN, I, p. 82.—P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* II, p. 144.—HINȚESCU, p. 22.—H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea. J. Dorohoiu*.—DOBRE MARINESCU, *inv. J. Argeș*.

*Ca din drum să mai scurteze
 Se culcă la ușă 'n tindă.*

T. SPERANȚĂ, III, p. 26.

*△
Se culcă în tindă ca să-și scurteze din cale.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. J. Mehedinți*.

1° Pentru cel prost.

2° Când unul se pregătește la un lucru, mult înainte de vreme.

SNÓVĂ

Ci-că unul, auzind pe alții că când au să plece la vre un drum depărtat, se scólă cu nóptea în cap, el s'a culcat în tindă, ca să mai scurteze din cale.

Vezi BOGDAN, *la Hirliu*, p. 56.

ȚIGANUL LA DRUM

Intr'o séră, nu știu unde,
 Un țigan căsaș de sat,
 Vrënd a doua-ți să se ducă
 La un loc îndepărtat,
 După ce-și luă desagi
 Și lulăua de pe grindă,
 Ca din drum să mai scurteze
 Se culcă, la ușă 'n tindă.
 Dar, cum ese el copiii
 Ba că'i asta, ba că'i aea,
 Intr'o clipă certa 'i gata
 Și cu certa și bătaea :
 Unul țipă, unul plânge

Strigă, strică tot, dobără :
 Socoteai că dai Tătarii,
 Socoteai că te omără.
 Iar țiganul colo 'n tindă,
 Unde singur se găsește,
 Îi aude ce fac totul
 Și de `ciudă așa grăsește :
 «Hei, vă bateți, nu vă pasă !
 «Cum v'aș bate eu acum
 «Dacă'și fi cu voi acasă !...
 «De ! Noroc că sunt pe drum».

T. SPERANȚIA.

*Nimum properat, serius absolvit.*¹⁾

Prov. Lat.

*Oy ensilla, mañana se va.*²⁾

Prov. Span.

*Früh gesattelt, spart geritten.*³⁾

Prov. Germ.

7912 *△ I se face ziua 'n tindă.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, J. Covurluiș.*

1° Se dice în zeflemea, despre cei leneși cari vin la muncă după resăritul sôrelui, adică cari nu se mânecă de dimineță.

2° Precum și când unul se culcă de vreme, ca a doua zi să se scôle mai de dimineță la lucru, și el s'a sculat mai târziu ca în tot-dé-una.

7913 *△ Pildă în tindă, că în casă nu te lasă.

I. BĂNESCU, *prof. J. Roman.*

Veți Casă, Pat.

Să ne mulțumim cu puținul când nu putem dobândi cel mult.

1) De vreme gătesce, târziu isprăvesce.

2) Ați pune șeua, mâne plecă.

3) De dimineță pune șeua, târziu incalecă.

7914 * Δ A se duce (merge) până 'n tindă.

I. IONESCU, *Cart. Cit.* III, p. 108.—G. I. MUNTEANU, p. 121.—
DOBRE MARINESCU, *inv. J. Argeș.*

* Δ *Făcuși tréba până 'n tindă.*

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

1° A începe un lucru fără a 'l sfinși.

2° Când un om este trimis să facă ore-ce, și el vine foarte repede, și cu lucrarea ne-făcută.

7915 * Δ A sluji până în tindă.

A. PANN, II, p. 49.—HINȚESCU,
p. 208.

Se ȋdice despre sluga leneșă și próstă.

Vrednicia 'ȋ mi'e oglindă
Că m'ai slujit până 'n tindă.

A. PANN.

TINICHEA

7916 * A rămâne tinichea.

Adică sărac.

P. ILIEȘ, *ing. Pitești, J. Argeș.*

7917 * 'I-a pus tinichéua de códă.

P. ILIEȘ, *ing. Pitești, J. Argeș.*

1° Acelaș înțeles ca la No. 1694.

2° Și-a bătut joc de dînsul.

TIPSIE

7918 * Δ Sêde cu capul pe tîpsie.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Nu ese în lume, se căesce, se pocăesce.

7919 *[△] Linge tipsia.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru cel lipsit de creștere și de omenie.

TÎRN

7920 *[△] Gras ca tîrnu.

I. GRIGORESCU, *Sc. Inst. J. Ilfov.*

Adică slab la trup.

A TÎRNUÎ

7921 * A tîrnuî pre cine-va.

A 'l bate bine, a 'l dă de petrecanie.

ȚÎȚÎNĂ

7922 *[△] A scóte (afară) din țîțîni (țîțîne).

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 333.—S. NĂDEJDE, *Nuv.* p. 123.—F. DAMÉ, IV, p. 36 & 166.—L. ȘĂINEANU, *Semas.* p. 360.—G. P. SALVIŢĂ, *inv. c. Smulți, J. Covurluii.*—G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

A scóte din țîțîină.

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 371.

Veđi Balama, Opréld.

A necăji rău pre cine-va, a 'l face să pėrdă răbdarea, a 'l scóte din pepenî.

7923 * A eși (sări) din țîțînî.

G. POBORAN, *inst. J. Olț.-M.*
CANIAN, *public. J. Iași.*

A pierde răbdarea.

7924 *△ A fi sărit din țîțînî.

T. BĂLAȘEL, *inv. c. Stefănescu,*
J. Vâlcea.

A fi nebun.

TITIREZ

7925 *△ A umblă ca titirezul.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,*
J. Vaslui. — D-NA Z. JUVARA, *c.*
Fedesci, J. Tutova.

Veđi *Chichirez, Prișnel.*

Acelaș înțeles ca la No. 7652.

7926 * Titirez.

Copil mic și vioi.

TOIAG

Veđi *a Muri.*

7927 Toiagul bătrânețelor.

V. ALEXANDRI, *Teatr. p. 237.*

Toiagul bătrânețelor și nebunia tinerețelor.

V. ALEXANDRI, *Teatr. p. 841.*

Adică vinul care dă putere bătrânilor.

ȚOL

Veđi *a se întinde.*

7928 * **Țolu pe chioru, și ȧești drumu la Pitești.**

I. BĂNESCU, *prof. J. Roman.*

Pentru cei cari se încercă să facă lucruri fără să le dea de rost.

7929 *△ **A bate ȧol pre cine-va.**

GRIG. *Conv. Lit XXII*, p. 243.—
G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulȧi J. CovurluiŢ.*—FR. DAMÉ, IV, p. 69.

A snopi în bătai.

7930 * **A trage ȧolu.**

M. CANIAN, *publ. J. Iași.*

Veȧi *Plapumă.*

A opri tôte folósele, tot binele pentru sine.

Tirer à soi la couverture.

Prov Franc.

ȦOLINĂ

7931 * **Ȧolină.**

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p. 561.

Femea desfrinată.

TOMBATERĂ

7932 **Tombateră.**

L. ȘĂINEANU, *Dicȧ.* p. 817.

Veȧi *Iȧlicar.*

Bétrân cu idei ruginite.

ȦOP

Veȧi *Feregea, Zam-
firica.*

7933 *[△] Numai Țopi îi lipsesce.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 120.—
E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, J. Covurlui.*

Vedî *Feregea, Mara,*
Zamfirica.

Se ȳice pentru cei scăpătați cari se pörtă mai bogat de cât li s'ar cădea.

Prin cuvîntul ȳop Românul înȳelege după locuri :

1° O panglică roșie care, la fete, lęgă cõda pęrului. Se ȳice, prin extensiune, și pentru cõda pęrului. Vedî HEL. RĂDULESCU, *Sburătorul.*

2° Panglice roșii, de un centimetru lățime, pre cari le pun flăcăii la pălărie.

3° Funde la cioboȳele.—*J. Argeș.*

ȚOPÎRCĂ

7934 * Țopîrcă.

Nume de ocară, ce se dă țęrancei, purtătoră de ȳopi.

ȚOPÎRLAN

7935 * Țopîrlan.

Nume de ocară, ce se dă țęranului, purtător de ȳopi.

TOPORISCE

7936 *[△] O pune în toporisce.

IUL. GROFȘOREANU, *inv. c. Galșa,*
comit. Arad, Ungaria.

Sușȳine cu tãrie un lucru ce nu e așa. Ține mult la spusele lui, și nu lasă nimic din ele, cu tõte că sunt greșite sau chiar mincinoșe.

Toporisce, sau cum se ȳice pe aĩurea *codorisce*, se numesce bęțul de care e legat biciul.

TRAISTĂ

Veđi Brânză, Bucu-
rie, Cal, Calic, Câne,
Cap, Dumneșeu, Făină,
Fală, Funie, Gâscă,
Gost, Inimă, Măță, Pi-
sică, Rață, Sărac, Țigan.

- 7937 Cată traistă să găsească,
Vrînd desagi să'și golască.

A. PANN, I, p. 81.

*
A cerut traista să golască desagi.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J.*
Putna.

Pentru cel prost.

- 7938 *△ Traista goală te omăra.

HINȚESCU, p. 191.—DOBRE MA-
RINESCU, *inv. c. Pîrva-Roșu, J.*
Argeș.

1° Grea e vieța celui sărac.

2° Când un om de nimic se crede de o potrivă cu cei buni.

- 7939 *△ Două trăiști gôle, nu pot să trăiescă.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,*
J. Vaslui.

Nu e bine ca bărbatul și femeia să fie amîndoi săraci.

- 7940 *△ De cât două traiste gôle, mai bine una.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulți, J.*
Covurlui.

De cât să ieu o fată săracă, mai bine rămân ne-însurat.

- 7941 Scie moșul ce are în traistă.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 100.*

Insemnéază taîna ce fleş-care ş'o scie, cu care supără pe órecine, şi s'a ȑis când unul băteă pe nevastă-sa cu traista, şi altul se miră de prósta bătaie, însă nu scia că moşul avea traista plină de pietre (GOLESCU).

7942 *△ A'şi luă traista şi ciubucul.

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pirvu-Roşu, J. Argeş.*—M. CANIAN, *public. Iaşi.*

*
*Tot calabalicul,
Traista şi ciubucul.*

I. ARBORE, *ing. J. Buzău.*

Veđi *Oă, Sulă.*

Se ȑice de un om fórte sărac când plécă din satul lui fără să aibă ce lăsa în urma lui.

7943 *△ La culesul viei nu merge cu struguri în traistă.

V. FORESCU, *c. Folticeni, J. Suciava.*

Veđi *Pólă.*

Acelaş înteles ca la No. 1236.

7944 *△ Numai traistă 'i trebue.

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovăţ, J. Vaslui.*

In deridere. Tóte le are şi numai traistă 'i lipsesce.

7945 *△ Le aruncă în traista dinapoî.

D-NA PR. SION, *c. Bărlad, J. Tutova.*

Nu le ţine în sémă, le dă uitărei.

«Ce nu ȑi-o place din vorbele mele, *aruncă în traista dinapoî, ce ȑi-o place în cea dinainte.*»

7946 * A se duce cu nepus în traistă.

M. CANIAN, *public. J. Iași.*

Vedî *Masă.*

Adică pe ne-așteptate, repede; fără a avea vreme să strângă ce-i trebuie de drum.

7947 * A'și lua lumea în traistă.

V. ALEXANDRI & LASCAR ROSETTI, *Mss.*

Vedî *Cap, Funie.*

A se duce de răul cui-va, a pleca supărat de unde-va.

7948 *△ A'și băga mințile în traistă.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*
p. 339.

A se liniști, a se mulțumi.

7949 *△ Umblă cu capu 'n traistă.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș, Banat.*

Arată o stare de rușine.

Acest înțeles se deosibesc cu totul de cel pre care l'am dat la No. 2901.

7950 *△ A prinde cu mâna în traistă.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, J. Covurluiș.*

Vedî *Sac.*

A fost prins asupra faptului, furând sau cu de furat.

7951 *△ Cel cu gâsca 'n traistă.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, J. Covurluiș.*

Veđi *Gâscă*.

Cel vinovat. A se vedé la No. 1881 snóva care a dat nascere acestei điceri.

7952 * Δ **lí mănâncă rațele din traistă.**

Veđi *Rață*.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Acelaș înțeleș ca la No. 2450.

7953 * **A trage la traistă.**

Veđi *Cal*.

Unde sunt folóse, slujbă, etc.

7954 * Δ **O mai veni murga la traistă.**

I. ANTONESCU, *stud. c. Vâlcele,*
J. Argeș.

* *Maí vine murga la traistă.*

P. DANILESCU & G. BAZĂVAN,
Craiova, J. Dolj.

* Δ *Vine murgu la traistă.*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiú,*
Banat.

Veđi *Căuș*.

Arată reintórcerea la locul părăsit sau la folósele pre carí le-a mai dobândit odată.

Se răspunde ast-fel unor ómení cărora, după ce le facem bine, sau că nu vor să ne fie recunoscători, sau că caută a ne face vre-un rău.

In timpurile mai de demult, când caií nu se ținéú în grajdurí, ca astă-đi, ci trăind pe jumătate sêlbaticí, pe câmpiile în-tinse, se obicinúia traista, ca să prindă caií de carí se simția trebuință. Fără traista cu grăunțe, încercându-se cine-va, nu'í putea prinde. De aci s'a născut vorba de *murga cu traista*.

7955 * Δ S'a băgat murga 'n traistă.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Veđi *Murgana*.

Când se împarte ce-va și se isprăvesce.

7956 * Δ Îl bate vîntul în traistă.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vasluii.*

E sărac lipit.

7957 * A perde traista cu grăunțe.

Veđi *Cal*.

Slujba pe care o aveă, folósele ce'i venéu de unde-va.

7958 * A fi traistă (gólă).

M. CANIAN, *public. J. Iași.*

Adică sărac, calic.

7959 * Cu traista în bét.

FR. DAMÉ, IV, p. 175.

1° Sărac, cerșetor.

2° Călător.

7960 * Δ A pune pre cine-va în traistă.

Maior P. BUDIȘTEANU, *J. Ilfov.*—FR. DAMÉ, IV, p. 175.

Veđi *Cofă, Doniță*.

1° A se face stăpân pe el.

1° A'l înșelă.

7961 *△ Pune-o 'n traistă.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vasluiș.*

*△ Pune-o 'n traistă și înghite gutuia.

G. ONIȘOR, *c. Banca, J. Tutova.*

Veđi Gălușcă, Gutuie,
Hap.

Când ai pățit vre un ne-ajuns.

7962 *△ Ș-a luat'o în traistă.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluiș.* — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.* — M. CANIAN, *public. J. Iași.*

A pățit'o, a făcut o faptă rea, a fost surprins și bătut.

7963 *△ A scóte vorbe din traistă.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluiș.* — M. CANIAN, *publ. J. Iași* — GAV. ONIȘOR, *prof. c. Bălăbănesci, J. Tutova.*

1° A spune palavre multe, a minți.

2° A spune vorba de la el, pe cuvînt că e ădă de un altul.

7964 *△ A veni luna lui traistă în bēț.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluiș.*

Adică timpul muncēi.

TRÉNȚĂ

Veđi Sădrénță.

7965 *△ Pîrț în trențe că cele bune s'aũ rupt.

GR. POIENARU, *ing. J. Putna.*

Privitor la omul care a fost bogat, în urmă a sărăcit, și tot năzue să se pórte ca înainte, dar nu pôte.

TRÉPTĂ

Veđi Scară.

7966 Din trépta cea mai dě jos, când vei alunecă în jos, lesne te mai scolî dě jos, iar din cea mai dě sus anevoie mergî în sus.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 89.

Adică din mare când vei scădea, anevoie mare te mai faci, iar din mic mare mai cu înlesnire (GOLESCU).

*△ 7967 Cine sare multe trepte de odată, i se frânge picioru.

DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîr-vu-Roșu, J. Argeș.*

Cine d'odată multe trepte va să sară, piciorul șē 'l va frânge fără nici o greșală.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 83.

Veđi a Sări.

1° Cel ce din mic d'odată va să se înalțe, îndată scapătă dě tot (GOLESCU).

2° Omul lacom, care va să coprindă multe, i se întâmplă neajunsuri.

Áiác, aiác merdivenē cicarlár ¹⁾.

Prov. Turc.

* 7968 A fi de o tréptă mai jósă (înalță).

1° A fi de un ném mai de rînd saū mai ales.

2° A ocupa, în lume, o poziție mai mică saū inai înaltă.

TRÎMBĂ

* 7969 Trîmbă.

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 287.

1) Tréptă cu tréptă se urcă scara.

Intr'o linie, într'un şir lung.

«Nu se domiriă de ce cocorii umblă înşiraţi *trîmbă*».—ISPI-
RESCU.

TRÓCĂ

*△
7970 A 'l face trócă de porci.

LEXIC. BUD. p. 274.—GAV. O-
NIŞOR, c. *Dobrovèi, J. Vasluii*.

Vedî *Albie*.

Acelaş înţeles ca la No. 6531.

«L'a făcut *trócă de porci* in faţa mea».

*△
7971 Stă ca tróca peste gard.

GH. I. TOMESCU, *inv. c. Bros-*
carî, J. Mehedinţi.

Adică nu este bine asigurat căci, tróca de peste gard, nu
este a celui cu grădina ci a trecătorilor.

ȚUCAL

Vedî *Hirb, Olă*.

TULPAN

Vedî *Căciulă, Cap. XX,*
c. Tulpan.

A TUNDE

Vedî *Chel, Chilug, Co-*
cén, Óie, Popă, a Rade,
Cap. XXI, c. a se Tunde.

«Aice este locul a pomeni şi de tunsura părului, aceea de care
aū scris un Simeon Dascalul, si mai înainte de dinsul Eustratie Lo-
gofetul. Tunsura acesta, precum s'aū arătat de portul trupului şi de
incălţăminte opincelor, din istoricul Topeltin, şi iarăşi într'insul se
arată, de care aşa dice: *Mă mîr cum de două feluri de tunsură aū*
luat Ardelenii noştri de la Rómieni, care o fin în sémă şi pând astă-qi:

*un fel de tundere mai adânc la peliță apropiată ; alt-fel mai departe de peliță, prin peptine tund părul. Și acea tunsură, mai aproape de peliță, noi Daci o numim ȘTERAN, iar acea mai depărtată de peliță COLUNSUL. Și tot Topeltin dice : Rómleilor le place a se rade, și în chipul ceatlăului acoper căruntețele lor. Și pricină dacă, la cap, din dos, la cășă, tundeă părul, să fie capul tot slobot de sudori și în recorăla la ostenele. Vede-se dar că este vechiă obiceiă tunsura această, care și până astă-zi se vede la o sémă de locuitori ai țerii noastre și în Ardél, și este de la Rómleii acest semn slujitoresc ; că în chipul cetlăului își înveliă capul slujitorii Rómului cu tafta subțire ca în chip de cunună slujitorască. Vedu-se dar basnele acelor scriitori, mai sus numitul Simeon Dascalul, și Eustratie Logofătul, și acel amăgeu Misail Călugărul, cari au scris că semnul acei tunsuri ca un ceatlău, au fost semn tălhăresc cu care însemnă Rómleii pre ômenii cei de rău-făcători.—MIRON COSTIN, *Letop.* I, p. 27.*

7972 Unul te tunde și altul te rade.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 12.

Arată supărarea ce suferă omul când îl trage din toate părțile, și când îl despoie până la pielea (GOLESCU).

* 7973 Eă îl tund ș'năsu crésce¹⁾.

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta. Macedonia.*

Vrei să faci rău cui-va și nu izbutesci.

*△ 7974 Ba e tunsă, ba e rasă.

BARONZI, p. 59. — HINȚESCU, p. 7.—P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 450. — A. PANN, *Moș Alb*, II, p. 44.—DOBRN MARINESCU, *inv c. Pîrru-Roșu, J. Argeș.*

Ba că o fi una, ba că o fi alta ; ba că e tunsă, ba că e rasă.

P. ISPIRESCU, *Leg.* I, p. 22.

1) Eă îl tund și dînsul cresce.

C'o fi tunsă c'o fi rasă.

CARAGIALI, *Conv. Liter.*, XIII,
p. 410.

Unul dice tunsă, altul rasă.

G. I. MUNTEANU, p. 121.

*Dicea el tunsă, ea rasă ; dicea el rasă, ea
tunsă.*

B. P. HĂȘDĂU, *Etym. Magn.*, p.
1628—1629.

*
Ba că'i tunsă, ba că'i rasă.

Eă dic tunsă și el rasă

Nu știu la ce o să iasă.

A. PANN, II, p. 158. — HIN-
ȚESCU, p. 193.

Vedî *Ras.*

Acelaș înțeles ca la No. 7673.

S N Ó V Ă

Un bărbat avea o muieră care îl cinstea totă ziua. Intre cele-l-alte, mai adese-orî îi dicea păduchios. Bărbatul, măcar că o bătea, tot-dé-una, dar nu putea să'i astupe gura, până ce hotări să o innee. Și ducând'o la o apă, și băgând'o câte puținel o întrebă.—«Veî mai dice păduchios». Ea tot «păduchios, păduchios» strigă. Băgând'o tot în apă, până i se astupă gura, ăi dise :—«Mai di păduchios, dacă poți.» Ea ne-putend' vorbi, ridică mâinile în sus, afară din apă, și începă cu unghiile, a face semn, ca când ar ucide la păduchi. Atunci bărbatul o lăsă din mâni dicend. «Du-te la dracul că, și cu gură și fără gură, tot cicală ești». — IORD. GOLESCU, *Mss.* I, p. 822.

A se vedé snóva de la No. 7673.

*△
7975 *Tunsă, rasă, asta e.*

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,*
J. Covurluii.

Vedî a *Rade.*

Pentru a se curmă vorba arătându-se că nu mai e nimica de
dis, lucrul fiind ast-fel precum se arată, precum se dă pe fafă.

7976 Unde o eși să iésă,
Orî că tunsă, orî că rasă.

A. PANN, III, p. 12.—HINȚES-
CU, p. 196.

Veđi a *Ești*.

1° Acelaș înțeles ca la No. 4622.

2° Pentru cei iuți și mănioși.

*△
7977 Nu 's tuns nici ras pe cap.

S. MIHĂILESCU, *Șezăt*, II, p. 73.—
E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, J.*
Covurluii.—K. A. ZAMFIRESCU-DI-
ACON, *inv. c. Stîubenii, J. Suciava*,

Adică : nu se pôte. Se ȃice cînd nu 'i vine la socotelă să
facă ôre-ce.

*△
7978 Nici tuns, nici ras.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, J.*
Covurluii.

Adică fără câștig, dar și fără pagubă.

«A eșit *nici tuns, nici ras*, din acéstă tovrășie».

7979 A tunde ridiche.

CARAGIALI, *Epoca*, III, No. 371.

Veđi *Cocén, Chilug*.

A tunde la piele.

*
7980 A 'l tunde pe tobă.

Maïor, P. BUDIȘTEANU, *J. Ilfov*.

A tunde până la piele, cum se tunde la casarmă.

*△
7981 L'a tuns bine.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Slobozia,*
J. Tutova.

*L'a tuns bine,
Cum se cuvine.*

A. PANN, II, p. 29.—HINȚESCU,
p. 193.

Veđi *a Rade*.

Adică l'a bătut.

7982 *[△] **A scăpă tuns.**

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluiș*.

Veđi *Chel, a Rade*.

Adică bătut.

7983 *[△] **Tunde-o.**

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 47.—G. P. SALVIŪ, *inv c. Smulți, J. Covurluiș*.
—G. POBORAN, *inst. J. Olt*.

Veđi *a Fugi, Pîrle*.

Adică : fugi, plécă.

«Apoi ese pe ușă, pune mâna pe ȳpă, și pe-o secure, și *tunde-o*».—CREANGĂ.

ȚUNDRĂ

7984 *[△] **Îi lovit cu măneca țundrei.**

G. PETRIUCA, *c. Cornea, comit. Alba-Inferiordă, Transilvania*.

E prostănac.

TUNS

Veđi *a Rade, a Tunde, Popă*.

7985 **Tunsul lesne se pîaptănă.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 70.

Veđi *Chel.*

Adică săracul lesne se gătesce, că n'are ce 'mbracă (GOLESCU).

7986 *△ Orî tuns, orî ras.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Orî cum o fi ; arată o hotărîre.

TUR

Veđi *Gură.*

TUREAC

7987 A fi la tureac.

Tribuna Popor. Arad, Nov. 1897.

Desnădejduit, gata să pună mâna la tureac, să scôtă cuțitu.

TURÉTCĂ

Veđi *Dumneđeş, Pild.*

7988 *△ A luat foc în turetcă.

G. P. SALVIŮ, *înv. c. Smulpi, J. Covurhuii.*

Veđi *Păr.*

S'a păcălit fôrte rău într'o afacere.

7989 Turétcă.

LAZAR ŞĂINEANU, *Dicţ. p. 837.*

Bătrân ruginit.

«Te măi şi poreclesc *turétcă*».—ALEXANDRI.

TURN

Veđi *Colŭea.*

TUZLUC

7990 * Δ N'are nici tuzluc nici ipingea.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

E lipsit de tôte.

ULUC

7991 * Δ Dintr'un butuc,
Facî un uluc.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietro-
șița, J. Dimbovița.*

Dintr'un mojie și nesciutor, un om cu creștere și învățătură.

UMBRĂ

7992 * A 'l băgă la umbră.

A. PANN, II, p. 28.—HINȚESCU,
p. 8.

Adică în temniță.

Mettre à l'ombre.

Prov. Franc.

UMBRELĂ

7993 • Intôrce umbrela din cotro vine plăia.

P. ISPIRESCU, *Leg. I*, 1872, p.
179.—HINȚESCU, p. 195.

Se apără de unde vine răul, primejdia.

UNGHETE

Vedî *Țest.*

UNGHIU

Vedî *Colț.*

7994 A umblă prin unghiuri.

NIC. COSTIN, *Letop.* I, p. 452.

De colo până colo, într'o parte și într'alta.

«Și așa s'aû prăpădit de tot acea ôste Turcescă, ce mergea pre apă la Astrahan ; și, ce aû rămas, *ămblănd pren unghiuri*, într'o parte și într'alta, nief un galion deplin până în Țarigrad nu s'aû întors.»—N. COSTIN.

UȘĂ

Veđi *Biserică, Câne, Ciocoiu, Lacăt, a Mătură, Par, Surd, a se Teme, Cap. XVII & XIX, c. Ușă, Vorbd.*

7995 Care ascultă la ușă își aude defaița.

D-NA E. B. MAWR, p. 51.—G. I. MUNTEANU, p. 30. — HINȚESCU, p. 6.

Veđi *Cărciumă*.

Căci, de obicei, cauți să afli vorbele ômenilor pre cari ți bănuiesci că nu ți sunt bine-voitori, sau cu cari ai vre-o dă-raveră.

Eclesiastul ăice : „*cunctis sermonibus qui dicuntur ne accomodes cor tuum, ne forte audias servum tuum maledicentem tibi*“.

Qui se tient aux écoutes entend souvent son fait.

Prov. Franc.

*Chi ascolta alla porta, ode il suo danno.*¹⁾

Prov. Ital.

*Quien escucha su mal oye.*²⁾

Prov. Span.

1) Cine ascultă la ușă, aude rău de dînsu.

2) Cine ascultă, aude rău de dînsu.

*Hörcher an der Wand,
Hört seine eigne Schand.¹⁾*

Prov. Germ.

Listeners seldom (ne'er) hear good of themselves.²⁾

Prov. Engl.

7996 Cu bătaia la uşă afli dă este cine-va în casă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 31.

Adică cu cercetarea afli orî-ce (GOLESCU).

7997 Cine în urmă vine, acela închide uşa.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 79.

Adică cine în urmă rămâne, acela slugă se 'nţelege (GOLESCU).

7998 * Numai boierii mari şi câni nu închid uşile.

D-NA Z. JUVARA, c. Fedesci, *J. Tutova.*—N. J., c. Popeni, *J. Fălciu.*

* Numai câni şi împăraţii nu închid uşile.

Maîor P. BUDIŞTEANU, *J. Ilfov.*

Când unul, intrând în casă, lasă uşa deschisă.

Cani e nobili Veneziani lasciano sempre l'uscio aperto.³⁾

Prov. Ital.

Hunde und Edellente lassen die Thür auf.⁴⁾

Prov. Germ.

Hunde og Adelsmænd lukke ikke Døren efter sig.⁵⁾

Prov. Dan.

1) Cine ascultă la perete, îşi aude răul.

2) Ascultătorii nu aud nici odată ceva bun despre dinşii.

3) Câni şi nobilii Veneţiani lasă în tot-dă-una uşa deschisă.

4) Câni şi nobilii lasă uşile deschise.

5) Câni şi nobilii nu închid uşile după ei.

- 7999** *△ Nu'î vinovat cânele; el intră unde vede uşa deschisă.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulţi, J. Covurluiă.*

Vedî Căţea.

Nu e vinovat bărbatul care se lăgă de o femeie, ci dinsa că primesce.

A se apropia de ȃicerile 1604 şi 1605.

- 8000** *△ Cănele nu intră daca nu'î uşa deschisă.

GR. POIENARU, *ing. J. Buzău.*

Acelaş înţeles ca la No. 7999.

- 8001** Nu zaciide uşa, când ciî porcu scapat.¹⁾

FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter., I, p. 14.*

Vedî Grajd.

Pentru cei cari nu îngrijesc la vreme.

- 8002** Uşa deschisă pē orî-cine primesce.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 14.*

Adică unde nu e poprit, orî-cine intră (GOLESCU).

- 8003** *△ Inchide uşa,
Că mōre mătuşa.

Maior P. BUDIŞTEANU, *J. Ilfov.*

Când unul lasă uşa deschisă şi e frig afară.

- 8004** *△ Inchide uşa că ese iepurele.

GH. TOMESCU, *inv. c. Broscari, J. Mehedinţi.*

1) Nu inchide uşa când e porcu scăpat.

Se ȋdice ȋn timpul iernei. Să ȋnchidă uşă căci ese căldura, potrivindu-se acēsta cu ȋepurile, căci ȋndată se răcesce casa.

8005 *△ Uşa a mea şi casa a ta.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulȋ, J. Covurluiŭ.*

Daca nu'ȋi place, eŭ plec din casa ta. Sunt slobod să es, nu mă pōte nimenea opri.

8006 *△ Mă-o pus foc la uşă.

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovēȋ, J. Vasluiŭ.*

VeȋI Casă.

Acelaş ȋnȋeles ca la No. 6812.

8007 *△ A'ȋ pune scaȋul (spinel) la uşă.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulȋ, J. Covurluiŭ.* — C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vaslui.*

A'ȋ sărăci.

Se ȋdice că, ȋnainte vreme, ȋȋraniȋ munciau tōtă vara pe lanurile boeresci şi pe a-casă nu mai lovēu de loc. Iar tōmna tȋrȋiŭ, când se ȋntōrcēu ȋn sat, ȋşi găsēau curtea plină de holeră, scaieȋi şi bălăriȋ carȋ crescuseră ȋn voie, până la uşa caseȋ, ȋn cât ȋȋraniȋ nu puteau pētrunde până la dȋnsa, până când nu luaŭ cōsa, saŭ vre-o sapă ; şi deschideu mai ȋntăiŭ o carăruşe de la pōrtă până la uşa caseȋ.

8008 *△ Nu mai scārȋȋal uşa de gēba.

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovēȋ, J. Vasluiŭ.*

Nu mai stȋrui că'ȋ de gēba.

8009 *△ A luă uşa 'n spate.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulȋ, J. Covurluiŭ.*

Adică : ești afară. Se dice, cam în bătae de joc, când vrei să dai pe cine-va afară din casă, cu nepusă masă.

8010 * Δ A îmbrăcă ușa.

G. P. SALVIŢ, *inv. J. Covurluii.*

Acelaş înţeles ca la No. 8009.

8011 * Δ Uşa, Panaite!

G. P. SALVIŢ, *inv. J. Covurluii.*

Acelaş înţeles ca la No. 8010.

8012 * Δ A'î căde pétră la uşă.

G. POBQRAN, *inst. J. Olt.*

A nu'l slăbi, a'l cercetă într'una.

8013 * Δ Câne de nouă (dece) uşi.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulţi, J. Covurluii.*

* Δ Câne de două uşi.

IULIU MOLDOVAN, *c. St. Miclauş, comit. Tîrnava-Mică,*

Vedî *Câne.*

Arată pe omul ne-aşedat într'un loc ne-stabil. Variantă la No. 1552.

8014 * Δ A ştrînge cu uşa pre cine-va.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 373 & 444.— G. P. SALVIŢ, *inv. J. Covurluii.*— I. BANESCU, *prof. J. Roman.*

Vedî *Balama.*

1° Nevoit a recunoşce, a face ore-ce ; a constrînge (cu vorba).

«I-am prins mai dinióră cu oca mică la picidrele fetelor in genunchi.... și tronc ! 'i-am strîns cu ușa. De aci poîi să'i privesci ca ginerii mei».— ALEXANDRI, p. 444.

2° A'l jucă, a'l frecă.

3° A'l prinde.

«M'o strîns cu ușa, grecu, dar oiû să mé fac surd».—ALEXANDRI, p. 273.

*△
8015 Par'că'i strîns cu ușa.

E. I. PATRICIÛ & G. P. SAL-
VIÛ, *inst. c. Smulțî, J. Covurluiđ.*

Pentru ômenii slabi.

*△
8016 A'l ține ușa.

A'l ajută la rele. Se ȑice mai ales pentru femeî.

«'l-a ținut, mă-sa, ușa».

*△
8017 A fi (stă) după ușa.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Ne-băgat în sémă.

*△
8018 A fi cu ochii stîlpiți după ușa.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci,*
J. Vâlcea.

Veđi *Grindă*.

E pe mórte. Românul crede că mórtea se aședă, în casa omului care e gata să'și dé sufletul, în grindă saú după ușa.

*△
8019 L'a prins cu códa între ușa.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
J. Vaslui.

L'a prins cu minciuna chiar din vorba lui, s'a trădat singur.

8020 * Bate uşele.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 127.

Umblă din casă în casă fără capătăiū.

8021 * Bate la uşă.

*
E după uşă.

D-NA EC. Z., c. *Bêrlad, J. Tutova.*

Se apropie, nu e departe.

«Răsboiul bate la uşă».

8022 * A nu încăpé pe uşă.

A. PANN, II, p. 108.

1° De mare, grozav ce este.

Bărbatul gândeam păpuşă
Şi el nu 'ncapă pe uşă.

2° De frică, nu nimerea uşa ca să fugă mai iute.

«Nu încapă pe uşă de frică».

8023 * A nu nemeŕi uşa.

A. PANN, III, p. 36.

De frică.

«N'a sciut cum să nemeŕescă uşa».

8024 *[△] Îl rupe călcânilor cu uşa.

AVR. CORCEA, paroh, c. *Coşteiu, Banat.*

Îl scôte afară, îl gonesce cu ruşine.

8025 *[△] A'î dà cu uşa în nas.

M. STÂNGEANU, inv. c. *Pîria, J. Mehedinţi.*

A goni cu dispreț.

Jeter la porte au nez.

Prov. Franc.

8026 * A scăpat prin ușa din dos.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Bêrlad*,
J. Tutova.

Cu mare greutate, cu rușine.

Se sauver par la porte de derrière.

Prov. Franc.

8027 *△ A deschide ușa cui-va.

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 73.

A'l cercetă, a intra în casa lui.

«Țipenie de om *nu'i deschide ușa*». — CREANGĂ.

UȘERNICĂ

8028 Ușernică.

L. ȘĂINEANU, *Dicț.* p. 847.

Femei desfrinată.

*Les femmes fenestrières et les terres de fronti-
ères sont mauvaises à garder.*

Prov. Franc.

VAR

Vedî *Pétră*.

VARGĂ

Vedî *Dumneșeu*, a
Tremură, *Cap. II, c.*
Vargă.

8029 A căută pae și vergele.

V. LUCACIŪ, *paroh, Gazeta, I,*
No. 160.

Tóte mijlócele de lipsă pentru a isbuti.

«Să svircolesce *căutând pae și vergele* să scape din noroiul în care a vrut să mă tragă pe mine». — LUCACIŪ.

VATRĂ

Veđi *Cenușă, Fată,*
Pêtră, Slut, Cap. XIX,
c. Vatră.

8030 Fie pânea cât de rea
Tot mai bună 'n vatra mea.

D-NA E. B. MAWR, p. 43.

Veđi *Țéră.*

Nicăerî ca la casa omului.

A chaque oiseau son nid semble beau.

Prov. Franc.

Ost, Sud, West, Daheim ist's am best¹⁾.

Prov. Germ.

*Home is home, be it never so homely; there's
no place like home²⁾.*

Prov. Engl.

8031 Vatra csénă nu țini căldură³⁾.

PER. PAPAHAĞI, *Zweit. Iahres,*
p. 178.

Acelaș înțeles ca la No. 8030.

1) Ost, Sud, Vest, a-casă e mai bine.

2) Casa e casă, nu e nici odată fără găteii; nimic nu 'mî place ca casa.

3) Vatra străină nu ține căldură

Eigen Feuer und Herd kocht wohl ¹⁾.

Prov. Germ.

8032 ● Vatra mea, palatul meu.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 19.

Adică în casa mea ca într'un palat (GOLESCU).

Acastă đicere pare a fi o simplă adoptare a proverbului italianesc :

*Casa mia, per peccina que tu sia
Tu mi pari una badia.*

Prov. Ital.

8033 *△ E un om purtat de pe vatră pe cuptor.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulŭ,*
J. Covurluiu.

Vedî Móră.

Se đice, în deridere, celui care se pretinde că a umblat mult prin lume.

8034 *△ Nu 'i arde nici focu 'n vatră.

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovă,*
J. Vasluiu.

*△ Nu 'i ard tăciuniî în vatră.

G. I. IONESCU, *inv. c. Broscari,*
J. Mehedinŭ.

*△ Nare nici tăciune în vatră.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

*△ Nici focu 'n vatră nu 'ŭi arde, ŭi nici mă-
măliga nu 'ŭi fierbe.

G. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovă,*
J. Vasluiu.

1) Propriul foc ŭi vatră ard bine.

Când îți merge rău.

8035 *△ N'are nici cenușă 'n vatră.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș, Banat.*

Acelaș înțeles ca la No. 8034.

8036 *△ A se prinde cu mânilor de vatră.

I
. CREANGĂ, *Ccuv. Liter.*, XI,
p. 24 ; *Pov.*, p. 140.—DOBRE MA-
RINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.*

1° A'și dură o casă, a prinde chîag.

«Că d'abia acum *se prinsese și el cu mânilor de vatră*».—CREANGĂ.

2° Când o tinără, după căsătorie, se face mare în ale casii, față de socrii.

8037 * A stă pe vatră.

FR. DAMÉ, IV, p. 213.

Adică în casă; se ȃice mai ales de femeile lăuze.

8038 A îmbătrâni în vatră.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 233.

În casa părintescă.

«Întrase la grijă că o *să'î îmbătrânescă fetele în vatră*, și o să împletescă cosița albă, fără să pue pirostriile în cap». — ISPIRESCU.

8039 *△ A'î cădă în vatră.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Adică în casa, în sarcina cui-va. Se ȃice mai ales, pentru fete, când una s'a iubit cu cine-va, și dînsa cu voie fără voie, vine în casa omului să nască pruncu și să o hrănescă.

VEARĂ

8040 * Si nîl treçi ună veară di uréc(e.¹⁾)

G. ZUCA, c. *Fieri*, *Albania*.

Đice acel care se jură că nu va mai face un lucru.

VERIGĂ

Vedî *Hîtru*, *Lanț*.

8041 *^Δ Par'că 'i trasă prin verigă.

G. POBORAN, *inst. J. Olt*.

Vedî *Inel*.

Naltă și subțirică. Se đice mai ales pentru femeî, pe când đicerea: *par'că 'i tras prin inel*, se întrebuințeză mai ales despre bărbațî.

VESTMINTE

8042 Vesmintele luate împrumut nu țin de cald.

Rom. Glumeț, I, p. 11.

Acelaș înțeles ca la No. 7167.

8043 * A împărți vestmintele cui-va.

Vedî *Cristos*.

Se đice, cam în glumă, când uniî își însușesc lucrul altuîa.

«Împărțit-au vestmintele mele între ei, și pentru mantia mea au aruncat sorțîi». — PSALM. XX, 11, 18; LUC. 23, 24; IOAN, 19, 23, 24.

8044 Veșmîntul nu face pe om.

G. MUNTEANU, p. 151. — HINȚESCU, p. 200. — D-NA E. B. MAIOR, p. 64.

1) Să-mî treu o vërigă (cerceî) de urechîe.

*△

Vesmintele nu fac pe om.

V. SALA, *dasc. c. Sënd. Ferice*
& *Şust, comit. Bihor, Ungaria.*

Veđi *Haină, Rasă.*

Acelaş înţeles ca la No. 7160.

ZADIE

*△

8045 *Zadie băgată 'n casă,*
Multă zarvă 'n casă lasă.

V, SALA, *dasc c. Vaşcoi-Bărèscă,*
comit. Bihor, Ungaria.

Nora rea face necaz, vrajbă, între cei-l-alţi casnici.

În Bihor *zadia*, este catrinţa de la noi, care, în alte comitate din Ungaria poartă şi numele de *opreg* sau *zepreg*.

ZAGAZ

8046 *Să rupe zăgazul.*
Îi stă şi sfîrlézul.

A. PANN, I, p. 134.

Pentru cei cariî pierd folósele ce le trăgêu de unde-va.

ZAMBIL

Veđi *Lulea.*

ZĂRCULĂ

*

8047 *După plóie zărculă.* ¹⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Băésa, c.*
Abela & Samarina, Epir.

¹⁾ După plóie, glugă

Veđi *Căciulă, Chepenég,*
Ipíngea, Manta.

Acelas înțeles ca la No. 7315.

ZEGHIÉ

Veđi *Păduche.*

ZEMBIL

Veđi *Lulea.*

ZID

Veđi *Mur, Mut. Pz-*
rete, Pétră, a Tace.

*
8048 Zidul alb e hârtia nebunilor.

Semin. Buc. cl. VII, prin P.
GÂRBOVICEANU, prof.

Pentru cei cari măzgălesc zidurile cu scrisul lor.

Stultorum nomina parietibus insunt.¹⁾

Prov. Lat.

*△
8049 A fi ca un zid.

Poes. Pop.

1° Neclintit.

2° Adăpost, sprijin, apărare pentru cine-va.

*△
8050 Cu capu nu spargi zidul.

ILIE HOCİOTĂ, teolog. c. Seliște,
comit. Sibii, Transilvania.

Când încerci un lucru peste putință, și mai ales, când unul mic și slab, se lăgă de altul mult mai tare de cât dînsul, în toate privințele.

1) Numele nebunilor sunt scrise pe pereți.

8051 *△ Zidul are urechi și gardul proptele.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșuța, J. Dimbovița.*

*
Și stizmile au urechi.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*

Vezi *Perete.*

Acelaș înțeles ca la No. 7074.

8052 * Stizma nu s'mută, omul s'mută.²⁾

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopești, Macedonia.*

Omul e schimbător, nu se poate ține de cuvânt.

8053 * Murlu s'face ș'cu chetři micți.³⁾

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopești, Macedonia.*

Și poporul, și cei mici, au rostul lor în lume și aduc folose obștei.

A ZIDI

Vezi *Temelie.*

8054 Cine pe lângă drum zidesce, mulți stăpâni dobândește.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 62; Mss. I, p. 587.*

Vezi *Mazere.*

1° Adică mulți musafiri din călători (GOLESCU).

Odinioară călătorii obicinuiau să poposescă la ori-ce casă o întâlneau în drum, ne fiind ospetării sau hanuri pe la țără. A-

1) Și zidurile au urechi.

2) Zidul nu se mută, omul se mută.

3) Zidul se face și cu pietre mici.

cest obicei era atât de înrădăcinat în cât, la unele case mari boeresci, se găsea în permanență o masă, așezată gata, la dispoziția drumeților.

2° Arată și nesiguranța traiului, în vechime, pentru cei cari ședând pe lângă drum, erau în calea invasiunelor, și astfel supuși la pradăciune și alte neajunsuri. Această grija se resfrânge în următorul cântec popular.

Făcuți cuibul lângă drum
Intr'o crenguță d'alun.
Căți drumeți pe drum trecea
Toți în cuibu meu svirlea
Și din gură așa dicea :
«Păsăriei, păserea,
«Mută-ți cuibul d'acolea,
«Că-oîu veni 'ntr'o sară bat.
«Ți-I găsi cuibul stricat».

*Chi fa la casa in piazza
O 'la fa alta, o 'la fa bassa* ¹⁾.

Prov. Ital.

*Quien en la plaza á labrar se mete, muchos
adestratores tiene* ²⁾.

Prov. Span.

Wer an den Weg bauet, hat viel Meister ³⁾.

Prov. Germ.

*He that builds a house by the high-way side,
either too high or too low* ⁴⁾.

Prov. Engl.

ZIDIRE

Vezi Temelie.

1) Cine 'și face casa în piață, ori să o facă înaltă, ori să o facă joasă.

2) Cine clădește în piață dobândește mulți stăpâni.

3) Cine clădește la drum, are mulți stăpâni.

4) Cine clădește casa pe drumul mare, să o facă sau foarte mare sau foarte joasă.

CAPITOLU VII
DESPRE VIÎȚA FISICĂ

Mâncare.—Băntură.

ACRU

Vedî *Dulce*.

8055 Acruuu, de la nașu (I), povestea țiganului.

A. PANN, I, p. 113. — HINȚESCU, p. 1.—P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* I, p. 227.—G. DEM.-TEODORESCU, *Cercet.* p. 54. — T. SPERANȚĂ, I, p. 235 ; II, p. 209.

Când unul gusta o băntură mai acrișoră.

S N Ó V Ă

«Un țigan, lacom ca toți cîlorii, și vecinic lihnit de fîme, se ducea, într'una, la nașu sîu, tocmai pe vremea mesii, ca să 'l poftescă și pe dinsul, până i s'a infundat și lui odată. Românul, vrînd să-l păcălescă, nu 'i dete să mănânce de cît mămăligă cu lapte bătut, dar bătut d'atîta vreme, în cît se făcuse acru de 'îi spârgeă gura. Măncă faraonul flămînd, până nu mai putu, dar ținu minte pățela. Ori-cînd gustă în urmă, ce-va acrișor dicea că sîmînă cu laptele de la nașu-sîu : *acruuu* !

8056 *
Acru țiganului întorce căciula.

I. ARBORE, *ing. J. Buzău*.

Acelaș înțeles ca la No. 8055.

8057 **Țmî place acru, dar fôrte acru.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 15.

Sê dice când ni sê dá piste plăcerea nôră (GOLESCU).

8058 **De roșu, roșu! de acru, acru! de Ploești, Plo-**
ești! chef nena!

A. PANN, I, p. 113. — P. ISPI-
RESCU, *Rev. Ist.* II, p. 159.

Pentru un chef cam prost. Bețivul, bê vinul cât de rău să fie.

8059 **E așa de acru încât să 'ți fie cât de rudă și tot**
fî faci cu ochiu.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Petroșița,*
J. Dîmbovița.

Acelaș înțeles ca la No. 8056.

*** 8060** **A 'i veni acru de cine-va.**

A. PANN, I, p. 113. — HINȚESCU,
p. 1. — FR. DAMÉ, I, p. 36.

*** A i se face acru de cine-va.**

AL. ODOBESCU, III, p. 243.

A'î fi cine-va displăcut, a nu'l mai putê suferi, a se săturâ
de dînsul.

A SE ADĂPĂ

Vedî *Apd.*

AGURIDĂ

Vedî *Cap. II, c. A-*
guridă.

***△ 8061** **Unul mănâncă aguridă, și la altul se strepe-**
zesc dinți!

K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv.*
c. Stiubieni, J. Dorohoi.

Veđi *Părinte*.

Unii greșesc și alții pătimesc.

ALB

Veđi *Căpestere, Strachindă*.

ALIU

8062 *△ Altul măcă aliu, altul amurzésc¹⁾

D. A. MILESCU, c. *Gopeși, Macedonia*.—META COSTANDIN, c. *Molovisce, Macedonia*.

Veđi *Părinte*

Acelaș înțeles ca la No. 8061.

ALUAT

Vezi *Făindă, Om, Țigan*.

8063 Aluatul mic, într'o covată, totă frământătura o dospesce.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.* p. 36.

Bucăfiteoa aluatului la totă covata destul este.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.* p. 279.

Aluatul cât de mic, totă frământătura o dospesce.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 2 ; *Asem.*, p. 196.

Puțin aluat totă frământătura îndată o dospesce.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 56.

1) Altul mănăcă usturoi; altul miróse.

1° Un om rău într'o publică pre toți, cu răutatea lui, amestecă și'i tulbură. — CANTEMIR, p. 36.

2° Adică vorba dulce, cât de mică, tot sufletul ți'l mângăie, și din potrivă, vorba rea, cât de mică, totă mintea ne-o frământă, cum și pentru cei mici ce lucruri mari săvîrșesc. — GOLESCU, p. 2.

3° Adică cuvîntul cât de mic, mare ispravă ne arata. — GOLESCU, p. 56.

Nu știți că mic aluat totă frământătura dospesce.

Biblia 1688, 1 Cor. 5, 6.

AMAR

Vezi Dulce, Făhar.

8064 *△ Cine n'a gustat amarul
Nu scie ce e zaharul.

A. PANN, I, p. 145. — IINȚESCU, p. 3. — I. IONESCU, II, p. 134. — V. FORESCU, *Folticenii, J. Suciava*. — EM. POPESCU, *inv. c. Ciocănesci-Mărginenii, J. Ialomița*. — I. M. RIUREANU, *Dat. Cop.* p. 96. — E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulji, J. Covurluii* — H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, J. Dorohoi*. — *Scol. Norm. cl. VII prin P. GÂRBOVICIANU, prof.* — G. PETRIUCA, *c. Corna, comit. Alba Inferiord, Transilvania*.

Cine n'a gustat amarul, nu scie ce e dulcele.

BARONZI, p. 61.

*△ Cine n'a gustat amarul, nu cunósce gustul
mierei.

Z. C. NEGOESCU, *inv. c. Jideni, J. Rimnicu-Sarat*.

*△

*Până nu guști amarul, nu ști ce e dulcele.**E. I. PATRICIŢ, inv. c. Smulți,
J. Covurluii.*

△

*Până nu'ți gustă amaru, nu ști ce'î dulcele.**S. MIHAILESCU, Șezdt., I, p. 219.**De-ai gustat amarul**Știi și ce'î zaharul.**Rev. Copiilor. II, p. 178.**Care nu gustă amarlu, nu scie ți e zahărlu.¹⁾**G. WEIGAND, Die Arom. II, p.
276, Crușevo.*

*

*Carî nu m'că fărmaclu, nu scie ce e mērea.²⁾**I. COYAN, prof. c. Băesa, Epir.**Veđi Dulce.**Binele, îl simte mai mult acela care e trăit în nevoi.*

*△

8064_b. Îl sătul de dulce, vré și amar câte-odată.*GAV. ONIȘOR, prof. c. Avramesci,
J. Tutova**Când unul s'a saturat par'că cu binele, și sa pôrtă ast-fel
că răul trebue să'l ajungă.***8065 A se face zahar amarul.***A. PANN, II, p. 9.***1°** A îmbună pre cine-va.

1) Care nu gustă amaru nu scie ce e zaharul.

2) Care nu mănâncă amarul nu scie ce e mērea.

2° A se drege, a se împacă lucrul.

Se lăcă zahar amarul cu cele ce s'a mai ȃis.

A. PANN.

APĂ

Vedî *Cap. II, c. Apă,*
a *Bé, Chiseliță, Fidea,*
Pumn, Sete, Sperietură,
Tărtțe.

8066 *△ Apa nu e (este) bună nici în cizmă (cizme).

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 52 ; I,
p. 114. — HINȚESCU, p. 4. — P.
SPIRESCU, *Leg.* I, 1872. p. 170.—
GR. JIPESCU, *Răur Oraș,* p. 113.
— G. POBORAN, *inst. J. Olt.*—
B. P. HĂȘDĂU, *Etym. Magn.*, p.
1269. — *Sem., Buc., Cl VIII,*
prin P. GÂRBOVICEANU, prof. —
IULIU GROFȘOREANU, *dasc. c. Galșa*
comit. Arad, Ungaria.

△
Apa nu e bună nici de frică, nici în cizme.

P. SPIRESCU, *Leg.*, p. 113.—GR.
JIPESCU, *Răur. Oraș.* p. 113.—FR.
DAMÉ, I, p. 78.

Apa nu este bună nici în opincă.

P. SPIRESCU. *Pov. Unch.* p. 103.

*△
Apa nu e bună nici în cibote.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,*
J. Covurlui.

*△
Apa, nici în ciubote nu'î bună.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
J. Vaslui.

*△
Apa nu e bună nici în ciobote.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,*
J. Vaslui.

Țicerea bețivilor.

L'eau fait pourrir soulier et housseau.

GAV. MEUNIER, *XVI e Siècle.*

8067 * Cine bé apă din pumnî străini, nu se satură
nici odată.

A. PANN, II, p. 46.—HINȚESCU,
p. 12.—S. I. GROSSMAN, p. 37.

*Din pumnî străini nu te sature când bei
apă.*

A. PANN, I, p. 136.—HINȚESCU,
p. 136.

*△ Cine bé apă din pumnî streini nu s -
tură.

ILIE HOȚIOTA, *teol. c. Seliște,*
comit. Sibiu, Transilvania.

Acelaș înțeles ca la No. 4583.

*Qui s'attend à l'écuelle d'autrui est sujet à mal
dîner.*

Prov. Franc.

Chi escudella d'altri espera, freda la menja¹⁾

Prov. Catal.

*Chi per le man d'altri s'imbocca, tardi si sa-
tollo²⁾.*

Prov. Ital.

*He that waits on another man's trencher, ma-
kes many a late dinner³⁾.*

Prov. Engl.

1) Care așteaptă mâncarea altuia, o mănâncă rece.

2) Cine se nutrește cu mâna altuia, târziu se satură.

3) Acel care așteaptă din blidul altuia, face adesea ori o proastă mâncare.

8068 Dacă nu dai omului apă, nu 'l dà nici mâncare.

P. ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p. 179.—HINȚESCU, p. 5.

Când faci omului un bine, fă'l întreg.

8069 * Δ Nu bé apă că faci bróscă.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulțî, J. Covurluiă.*

Δ Nu bé apă multă că'i face bróscă 'n pân-tece.

S. MIHAILESCU, *Șezăt.*, I., p. 218.

Veđi *Bróscă.*

Dic bețiviî.

Les méchants sont buveurs d'eau.

Prov. Franc.

8070 * Δ A bëut apă, are să plóe.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Fedescî, J. Tutova.*

Pentru cel bețiv.

8071 Apa o béu pe picior
Ca o pasère în sbor.

A. PANN, III, p. 130.

*
Apa o bé, ca rîndunéoa, din sburat.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Arată vrednicia omului.

8072 * Δ Dă 'l în cap, să nu bé apă.

I. S. MARDARE, *stud. c. Cerțescî, J. Tutova.*

Veđi *Beđiv*.

Nici citindu'î moliftele Sfântului Vasile nu se lasă de beție.

8073 * Bé apă rece că te 'i răcori.

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 1083.

Veđi *Sperietură*.

Se ȃice, în deridere, celui supărat, sfātuindu'l să o lase mai domol.

8074 *[△] Unul nu găsesce pod pe apă, altul nu găsesce apă de bेंट.

V. FORESCU, c. *Folticen*î, J. *Suciava*.

Unii aũ prea mult și alȃi mai nimica.

Unii aũ averi mari, cheltuesc în petreceri, alȃi nu aũ nici ce mȃncă.

8075 *[△] Și apa sē gată cȃte-odată.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi-Băresci*, comit. Bihor, Ungaria.

Orĩ cȃt de mare să fie o avere, cu vremea îi veđi sfirșitul.

8076 * Li dēdiră apă ni-grită.¹⁾

G. ZUCA, c. *Abela*, *Epir și Cavaia*, Albania.

E pe mȃrte.

Cȃnd cine-va cade greũ bolnav, se trimite la isvor, un bȃiat ca să ieă apă, și în tot drumul, de cȃnd plēcă pȃnă se întȃrce a-casă, nu trebuie să vorbēcă cu nimeni. Dacȃl vorbesce cine-va, el nu trebuie să rēspundă, nici mȃcar prin semne.

1) Îi deteră apă ne-grită.

8077 *[△] A sci (vedé) în ce apă se adapă.

P. IPIRESCU, *Leg.* p. 47.—B. P. HĂȘDĂU, *Etym. Magn.*, p. 1267.—
HINȚESCU, p. 5.—BARONZI, p. 68.—
L. ȘĂINEANU, *Semas.*, p. 358. —
G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

A cercă în ce apă se adapă.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 845.—
FR. DAMÉ, I, p. 78.

Adică ce cugetă, ce scopuri are.

8078 * A se adăpă în aceeaș apă cu cine-va.

S. I. GROSSMAN, *Dirț.*, p. 168.

A fi înțeles cu cine-va.

8079 A nu mai bé apă rece.

B. P. HĂȘDĂU, *Etym. Magn.*, p. 1269. — I. SBIERA, *Pov.*, p. 27.

A fi mort, a omori.

«Dacă te apucă, *mai mult nu vei bé apă rece*».—SBIERA.

Faire passer le goût du pain à quelqu'un.

Prov. Franc.

8080 *[△] A băut apă după ghéță.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

E cărn.

8081 *[△] A se întrece în apă rece.

D-NA Z. JUVARA, c. *Fedesci, J. Tutora.*

A se obrăznicî.

8082 *△ Nu te întrece în apă rece.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vasluiș.*—C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vasluiș.*

Acelaș înțeles ca la No. 8081 sub forma de povața.

8083 *△ A îmbetă cu apă rece.

Tribuna-Sibiș, 1886, p. 418.—
B. P. HĂȘDĂR, *Etym. Magn. p. 1269.*—AVR. CORCEA, *paroh., c. Coșteiș, Banat.*

1° A spune nimicuri, a flecări.

2° A înșelă, a amăgi pre alții cu vorba.

«Lasă că nu mă îmbetă tu cu apă rece, ved unde vrei să ajungi».

8084 *△ Nu plătesce nici apa care o bé.

B. P. HĂȘDĂR, *Etym. Magn. p. 1269.*—D-NA Z. JUVARA, *c. Fe-dești, J. Tutova.*

Arată puțina însemnătate saă valóre a unui om.

Il ne vaut pas la corde pour le pendre.

Prov. Franc.

8085 *△ N'are după ce bé apă.

A. PANN, I, p. 132.—HINȚESCU p. 5 & 201. — L. ȘĂINEANU, *Semas*, p. 354.—P. ISPIRESCU, *Leg. I*, 1872, p. 177; *Leg. p. 174.* — B. P. HĂȘDĂR, *Etym. Magn.*, p. 1268.—*Semin. Buc., Cl. VIII*, prin P. GÂRBOVICEANU, *prof.* — DELAVRANCEA, *Sultănica*, p. 15.—C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vasluiș.*—IULIU GROFȘOREANU, *c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*—V. SALA, *inv. c. Vașcoiș-Bărêști, comit. Bihor, Ungaria.*

E sărac cu desăvârșire.

8086 *△ N'are după ce bé apă și el se scobesce în măsele.

B. P. SALVIC, *inv. c. Smulți, J. Covurluii.*

E sărac și mândru.

8087 *△ Il ferbe fără apă.

A. PANN, *Moș Alb*, II, p. 62.—
HINȚESCU, p. 5. — P. ISPIRESCU,
Leg. I, 1872, p. 170. — V. SALA,
dasc. c. Serbesci, comit. Bihor, Un-
garia. — E. I. PATRICIU, *inv. c.*
Smulți, J. Covurluii.

Veđi *Olă*.

Il necăjește. Se ȃice mai ales când, unul mai mare, îți dă peruncă fără nici un rost.

8088 *△ Apă gólă.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, J. Covurluii.*

Adică nimica tot.

«Tóte 's apă gólă».

8089 △ A face cui-va apă.

B. P. HĂȘDEŢ, *Etym. Magn.*, p. 1271.

A'l prăpădi, a'l inmormintă.

«Ba o îngropă pe mumă-sa. da pe noi sciŭ că nu, că i-om face noi apa».—*Tribuna-Sibiŭ*, 1885, p. 559.

Obiceiul următor a dat naștere acestei ȃiceri :

După că s'a îngropat mortul, toți se spală pe pămînt cu apa mortului peste grópă, pentru ca să nu amorȃescă saŭ să asude mânele.—*Banat*.

Când se însora de a doua ora bărbatul, rămas văduv, pe mormintul femeii sale mărta se varsă apă multa, că aceia se crede ca arde în grôpa.—*Transilvania*.

APETIT

8090 **Apetitu vire muncându.**

FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I,
p. 7 & 34.

Veđi a *Bé*.

Măncând se deschide pofta de mâncare. De ce aî, de ce aî
vré să aî mai mult.

L'appétit vient en mangeant.

Prov. Franc.

ARDEIU

Veđi *Cap. II, c. Ar-*
deiŭ, Borş.

8091 **A poftit l'ardeiu prăjit,
Şi ne-gustând s'a stêrpit.**

A. PANN, II, p. 143.—HINŢESCU,
p. 6. B. P. HĂŞDEŬ, *Etym. Magn.*,
p. 1516.

Se ăice despre fetele carî vor, cu orî-ce preţ, ca să se mă-
rite mai curind.

*△
8092 **A 'l dă cu ardeiu pe la nas.**

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Veđi *Piper*.

A 'l supără, a 'l întărită după ce e infocat de necaz saŭ de
mănie.

*△
8093 **A pune ardeiu peste rană.**

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Acelaş înţeles ca la No. 8092.

ASMAȚUCHÎ

8094 * A mîncă asmațuchi (hațmațuchi).

GAV. ONIȘOR, *prof. J. Tutova.*—
M. CANIAN, *public. J. Iași.*

A se păcăli.

AZIMĂ

Vedî a Macină.

Azima se face din făină de orz, cernută prin sită dêsă, în vreme de lipsă la șes.

Se macină orzul, se cerne făina întâi prin sită rară, ca să rămăe *hospa*, se dă prin sită dêsă, se opăresce în covată, se frămintă, și apoi se face turte, ca pogacile, rotunde, se pun pe lopată, peste care se presură puțină făină, ca să nu se prindă turta de lopată, să fac pe turtă nisce borte cu două degete și apoi se dau în cuptor. Când sunt cöpte, se scot din cuptor și se mănăncă. Azimele sunt bune la gust. Ele se mănăucă și göle, cu sare. Azime se pot face și din făină de grâu.

8095 *△ Azima mai cöptă, mai bunî öspeși aștéptă.

G. MADAN, *c. Trușenî, în. Chișineî, Basarabia.*

Spre lauda mîncărilor bine gătite.

BALAMIȘ-BALAMUȘ

8096 Un balamiș-balamuș, ca la cumëtra, povestea țiganului.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 671.

Vedî *Talmeș-Balmeș.*

O amestecătură de tot feluri de bucate.

BASAMAC

8097 * Δ Basamacul
Sparge capul.

ION NIȚESCU, *inv. c. Viespeschi,*
J. Olt. — Semin. Buc. Cl. VIII,
prin P. GÂRBOVICEANU, prof.

Prin urmare să ne ferim de a'l bé.

A BÉ

Veđi *Cap. VII, c. Apă,*
a Avé, Ban, a Mâncă,
Muscal, Pahar, Ploscă,
Pumn, Rôtă, a Săpă,
Sperietură, Törtă, Vară.

8098 * Δ Bé de-ți fă giubea; că tat'to n'a băut și giu-
bea tot nu și-a făcut.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulți, J.*
Covurlui.

Se dice în zeflema, de cei bețiți.

8099 * Δ Hop odată
Baba 'i bată;
Moșu-ar be
Și n'are ce.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștei,*
Banat.

1° Dicere de care se folosesc cei mai vristnici când copiii se împedică și vrău să cadă, făcându'i să ridă de frica ce au pățit-o.

2° Se dice de asemenea și când bătrânii sunt băutori.

8100 * Δ Vom be cât om pute, și om plăti când vom ave.

E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulți,*
J. Covurlui.

Pentru omul ne-gospodar.

- 8101 *△ Bé cu óla
Să fugă bóla,
Şi cu ploschiţa
Să-şi ude guriţa.

C. C. BUNGEȚIANU, *stud. c. Co-sovăţ, J. Mehedinţi.*

Pentru cei băutori.

- 8102 *△ Dacă béi şi mai mănânci, pare mi se că nu te usuci.

GAV. ONIŞOR, *prof. J. Tutova.*

- *△ Dacă bei şi mai mănânci, par' că nu te prea usuci.

Scol. Norm. Buc. Cl. VII prin
P. GÂRBOVICEANU, *prof.*

Voiea bună te face să nu mai îmbătrânesci.

- 8103 Mândra, bé şi chinesce,
Mândru, tace şi plătesce.

P. ÎSPIRESCU, *Leg. I, 1872, p. 179.* — HINȚESCU, p. 100.

Când unul petrece în socotéla altuă.

- 8104 Unii béu şi mănâncă, alţii rabdă şi se uită.

GR. JIPESCU, *Opinc., p. 27.*

Veđi a Avé, *Floscă.*

Arată deosebire de traiu între bogaţi şi săraci, boeri şi țărani, etc.

- 8105 *△ Eū am bēut şi tu te-ai îmbētat!

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovēţ, J. Vasluiū.*

- *△ Unu bé şi altu s'imbata.

D. DAN, *stud. J. Ilfov.*

Unii bău mult, și lumea nu le dăce bețivi; iar alții dimpo-trivă.

8106 Mirancea bé, Mirancea să plătescă.

BARONZI, p. 52.

Cine trage folósele să pórte și cheltuelile.

**8107 [△]
Cel ce bé și cântă bine,
Nu'l mai veđi cu haíne bune,
Tóte la crîsmă le pune.**

Şezdt., Poes. Pop., p. 142.

Cine se ține de petreceri, sărăcesce, și precum se mai spune :
vrednicia omului se cunósce după port.

**8108 Țéra pîere dē Tătari,
P... bé cu lăutari.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 95.

Veđi *a se Găti, Lăgăn,*
a se Peptenă.

Sē dăce când, în primejdiile cele mai mari aflându-ne, noi
atunci ne înveselim, și mai ales muierile (GOLESCU).

**8109 *[△]
Țéra pîere (móre) de Tătari,
Și el bé cu lăutari.**

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 105.—
G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșița,*
J. Dimbovița. — *Școl. Norm. Buc.*
Cl. VII, prin P. GĂRBOVICEANU,
prof.

Când unul nu vré să scie de păsurile altuía.

**8110 *[△]
Lumea móre de Tătari,
Stanca bé cu lăutari.**

Șc. Norm. Inv. Cl. VII, prin P.
GĂRBOVICEANU, prof.

*△

*Lumea piere de Tataři,
Și tu beî cu lăutari.*

D. GHEORGHIU, *stud. J. Tecuciă.*

Aceleași înțelesuri ca la No. 8108 și 8109.

8111 **Beî și mâucați, și dă gaură să nu vă depărtați.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 116.

Adică la ori-ce veselie să avem mare grijă de cele vătămătoare, ca șorecii pe lângă găuri (GOLESCU).

8112 **Ce ai băt de ne-ai urit?**

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 116; *Leg.* I, 1872, p. 179.—HINȚESCU, p. 14.

Veđi a Măncă.

Când ne cercetă unul care, de multă vreme, nu a mai călcat pe la noi.

8113 **Cine, bă în cinste, ori în dator,
Se îmbată de două ori.**

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 52; 1, p. 114.—HINȚESCU, p. 12.

*

Cine bă în datorie se îmbată îndoit.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

1° Adică când întorce cinstea sa când plătesce datoria.

2° Când nu plătești mai bine îți pare.

Bacșiş ia verese icén ichi cheret sarhoş olur.¹⁾

Prov. Turc.

Veresié icichi icén ichi cheré sarhoş olur.²⁾

Prov. Turc.

1) Cine bă în cinste, ori în dator, se îmbată de două ori.

2) Cel ce bă pe credit se îmbată de două-ori.

- 8114 Bé, pipota 'și innécă,
Altul ca să nu 'l întrécă.

A. PANN, I, p. 110.—HINȚESCU, p. 12.

Bé până 'șt innécă pipota.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* I, p. 451.

Pentru beivul de frunte.

- 8115 Bé de se turtesce și cocă se face.

A. PANN, I, p. 164. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 451.

Acelaș înțeles ca la No. 8114.

- 8116 Să bei (bél) până ți-o eși pěrul p'în căcîlă și cămașa p'în ismene.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 55; I, p. 117; *Fab.* II, p. 46. — HINȚESCU, p. 12.

Vedî *Pěr.*

Adică până la îmbetare.

- *△
8117 Cine bé pân la 'mbetare
Nume bun, în lume, n'are.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 55; I, p. 117.—HINȚESCU, p. 12. — *Sc. Inst. Buc. Cl. VIII, prin P. GĂRBOVICEANU, prof.*

Și s-béi, și nume bună s'ai, nu s-faci.¹⁾

PER. PAPAĞI, *Zweist. Jahres.* p. 153.

De vrei să dobândesci nume bun, să ai și bună purtare.

- 8118 Să bei, dar să nu 'ți bei mințile.

I. G. VALENTINEANU, p. 20.

Vedî *Vin.*

La băutură, ca și la orî-ce lucru, se cere cumpetare.

1) Și să bei, și nume bun să ai nu se pôte.

8119 *[△] Din ce bei, din ce ai mai bé.

ILIE HOCTORĂ, *teol. c. Seliște,*
comit. Sibiu, Ungaria.

Cu cât bei cu atâta voesci să bei mai mult.

Gazet. Pop. I, p. 131.

Veđi Apetit, a Mâncă.

Pentru cel ne-sățios.

*Quanto più si beve, più si ha sete*¹⁾.

Prov. Toscan.

*Ever drunk, ever dry*²⁾.

Prov. Engl.

*Je mehr Einer trinkt, je mehr ihn dürrtet*³⁾.

Prov. Germ.

8120 Tu îl bei pe dînsul și el te bé pe tine.

A. PANN, *Edit. 1889, p. 52 ; I,*
p. 114.—HINȚESCU, p. 45.

Adică vinul.

8121 * Cine a bătut o să bé, cine a furat o să fure.

Cel rău năvălit anevoie să mai îndreptă.

Qui a bu, boira.

Prov. Franc.

8122 Să 'l tot bei și să mai cel.

V. ALEXANDRI, *Teatr. p. 899.*

Pentru vinul bun și cel bătător.

8123 *[△] Bé apă clocotită și mănâncă foc.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
J. Vashîu.

A se adaoga la No. 706.

1) Cu cât bei mai mult, cu atât mai mult ți e sete.

2) Tot bé. tot îi e sete.

3) Cu cât bé, cu atât îi e sete

8124 *△ Dă'î să bé că n'a mâncat.

Sen. Buc. Cl. VI, prin G. GĂRBOVICEANU, prof.

Când se dá un lucru în afara de vreme.

8125 *△ A bé ca în codru.

G. P. SALVIŢ, inv. c. Smulŷi, J. Covurluiu.

Veđi a Măncă.

Fără să poftéscă, să imbie şi pre altul.

8126 *△ A bé ca în târg.

IUL. GROFŞOREANU, dasc. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.—G. P. SALVIŢ, inv. c. Smulŷi, J. Covurluiu.

Veđi a Măncă.

Acelaş înŷeles ca la No. 8125.

8127 * A 'şî bé şi cămaşa.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 354.

A fi beŷiv de frunte.

8128 * A 'şî bé minŷile.

A. PANN, I, p. 127.—HINŢESCU, p. 94.

A 'şî bé mintea.

S. I. GROSSMANN, Dict. Germ.

A bé până la îmbétare.

8129 *△ Bé cât şépte.

V. ALEXANDRI, Teatr. p. 561.—C. TEODORESCU, inv. c. Lipova, J. Vasluŷu.

Veđi *a Măncă*.

Adică bé mult.

8130 * Δ Bé până 'ı (de 'ı) trăsnesc urechile.

GR. JIPESCU, *Opinc.* p. 30; *Reur.*
Oraș. p. 113.

Veđi *No. 4803*.

Adica până la îmbetare.

8131 * A'și bé și căciula din cap.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 135.

Acelaș înțeles ca la No. 8129.

8132 S'o beî într'un pahar de apă.

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 360.

S'o beî într'o cană de apă.

P. ISPIRESCU, *Leg.* II, p. 17.

Ar fi bcut-o într'un pahar de apă.

P. ISPIRESCU, *Leg.* II, p. 40.

Veđi *a Sorbi*.

A fi mică la trup.

«El nu voi să o ducă, pe jos, a-casă la tată-său, ca să nu os-tenască, fiind că o vedeă că era așa puținică la trup în cât *ar fi bcut-o într'un pahar de apă*».—ISPIRESCU.

8133 * Δ S'o beî cu lingura (o bardacă) de apă.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Veđi *a Sorbi*.

Arată ce-va frumos, plăcut.

8134 * Δ L'ar bé într'o lingură de apă.

AR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș,*
Banat.—S. MIHĂILESCU, *Șezdt.*, II,
p. 47.

Veđi a Sorbi.

Arată o ură ne-țermurita.

8135 * Cât (cum) ar bé o lingură de apă.

Conv. Liter., IX, p. 188. — G.
POBORAN, *inst. J. Olt.*

Veđi a Sorbi.

1° Iute, într'o clipă.

2° Lesne, cu ușurință.

8136 *[△] Bé a gol.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi-Bărdăci*,
comit. Bihor, Ungaria.

Adică pe datorie.

8137 *[△] Bé a duplu.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi-Bărdăci*,
comit. Bihor, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 8136.

8138 A bé pre cine-va.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 135.

A bé în socotéla cui-va; a'l storce de bani, bënd în socotéla lui.

BELTEA

8138 _b * Beltea.

ALF. JUVARA, *c. Bérlad, J. Tutova.*

Vorbă saú scriere lungită fără trebuință.

«A făcut o *beltea*».

BERE

Veđi Vin.

BÉT

Veđi *Aderăr, Copil, a
Flueră, Nebun, Rugă-
ciune.*

8139 Să fii tréz ne-mâncat, dacă ți-o ȃice lumea că
ești bét du-te de te culcă.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 173.

*Să fii tréz ne-mâncat, de 'ți-va ȃice lumea
că ești bét mergi de te culcă.*

A. PANN, I, p. 114.—HINȚESCU,
p. 192.

*Când trei ómenî ȃic că ești bét, culcă-te și
dormi.*

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* I, p. 458;
Leg. I, 1872, p. 171.—HINȚESCU,
p. 13.—FR. DAMÉ, I, p. 314.

*Când trei iți ȃic că ești cu chef, te du și
te culcă.*

V. A. URECHIĂ, *Conv. Liter.*,
XXI, p. 578.

*△

Când ȃic doi că ești bét, du-te și te culcă.

K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv.*
c. Stiubieni, J. Dorohoi.

Nu te poți împotrivi opiniei publice. Chiar când ai dreptate
trebuie să te supui.

Si tous disent que tu es un âne, brais.

Prov. Franc.

Quando tutti ti dicono briaco, va a dormire ¹⁾.

Prov. Tosc.

1) Când toți iți spun că ești bét, du-te să dormi.

Grecul modern ȳice, apr pe ca noi : *dacă ȳi se spune că e li b t, rezemă-te, c nd mergi de ziduri.*

8140 *  Omul c nd e b t să crede  mp rat.

I. NI ESCU, *inv. c. Viespesci, J. Olt.*

*  Omul c nd e b t să crede că e  mp rat.

GR. POENAR , *ing. c. Rassa, J. Ialomi a.—Sc. Norm. Cl. VII, prin P, G RBOVICEANU, prof.*

*  Omul b t să crede  mp rat.

EM. POPESCU, *inv. c. Ciocănesci-Mărgineni, J. Ialomi a.*

*  Omului b t i să pare că 'i  mp rat.

D-RA EC.  I MAN, *inv. c. Adam, J. Tutova.*

A 'mbetatului  i se pare că n s amir  a-giunse¹⁾).

ANDREI AL BAGAV, *Cart. Aleg. p. 75.*

* 'Mbitatlu  - -ari, că n s  -amir ²⁾).

PER. PAPAHA I, *Zweit. Iahres., p. 168.*

Ve i Be iv.

Pentru cel care se crede mai mult de c t este.

8141 B t dintr'o c rcium  ese,
Intră 'n alta, fiind dese.

A. PANN, I, p. 110,—HIN ESCU, p. 13.

1) Celui b t i se pare că  nsul a ajuns  mp rat.

2) Cel b t crede că  nsul e  mp rat.

Pentru bețivul de frunte.

8142 * De la bét cârciumă viū, cu partea într'o căciulă.

HINȚESCU, p. 12.—GR. I. ALEXANDRESCU, *magist. J. Covurluiū.*

*△ *De la bét cârciumă viū, cu partea 'ntr'o căciulă. Nicī un latră nu mă căine.*

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist. II*, p. 158.—G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșița, J. Dîmbovița.*

Un țigan vroind să spună, unui român, că a venit bét de la cârciumă cu căciula într'o parte, a spus frasa greșit. Asemenea inversiuni sunt nenumărate la țeră, și toate se dau pe seama țiganilor.

8143 Umblă pe drum bét
Ca câine (cânele) turbat.

A. PANN, I, p. 110.—HINȚESCU, p. 194.

Arată starea omului bét.

8144 Ce e în inima trézului, stă în gura bétului.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 75.

*△ *Ce e 'n inima trézului, este în gura bétului.*

A. PANN, I, p. 112.—HINȚESCU, p. 192.—GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Ce e în inima trézului, stă în gura celui bét.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist. II*, p. 146.

*△ *Ce e în inima trézului, stă în gura celui bat.*

H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, J. Dorohoiu.*

Vedî *Adevăr*, *Copil*,
Nebun.

Adică cel bêt totă taîna şi-o spune în beţie (GOLESCU).

Τό ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦνίφροντος, ἐπὶ τῆς γλώττης ἐστὶ τοῦ
μέθουτος¹⁾).

Prov. Elin.

*Quod est in corde sobrii, id est in lingua ebrii*²⁾.

Prov. Lat.

*Depois de beber, cada hum dá seu parecer*³⁾.

Prov. Port.

*Drukkins manns munnz drafar af hjartans*⁴⁾.

Prov. Isl.

*Trunkner Mund Verräth des Herzens Grund*⁵⁾.

Prov. Germ.

*What soberness conceals, drunkenness reveals*⁶⁾.

Prov. Engl.

*Araki ou ghoubasou uge olana ugelemui*⁷⁾.

Prov. Mong.

8145 *△ Popa bat şi Ivan nici gustat.

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Schiopeni*,
J. Fălciu.

Când unul are tot şi altul nimic.

8146 Lasă 'n pace pe cel bêt că singur va cădă.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 106.

Adică pe cei răi şi furioşi, că singuri ei se poticesc. (GOLESCU).

1) şi 2) Ce e în inima trézului, aceea e pe limba bă'ului.

3) După băntură spune cine-va părerile sale.

4) Gura beţivului spune din fundul inimei.

5) Gura beţivului desveleşte fundul inimei.

6) Ceea ce trézul ascunde, cel bêt desveleşte (dă la ivelă).

7) Când bei vin devii vorbitor.

- *△
8147 Drag mi-este bărbatul bét
Că sare 'n sus ca un țap,
Sare 'n sus, se veselesce
Picioroale de'și belesce.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănești,*
J. Valcea.

Cuvinte prin cari se iaă în ris bărbații cei bețivi.

- *
8148 Din calea bețivului și Hristos s'a abătut.

BARONZI, p. 59.—HINȚESCU, p.
13.

△
*Din calea omului bét și Hristos s'a dat în
lături.*

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* III, p.
161. — Șezătore, I, p. 258.

Sa nu ne împotrivism celor beți, căci sunt primejdioși.

P O V E S T E

În vremea de demult, când umblă Dumneșeu și cu sf. Petrea pe pământ, străvestiți în doi moșnegi sormanți și sdrențeroși îmbrăcați, cu desagele în spate, se vede pentru ca să nu'i cunoscă oamenii, se povestesc că, ajungând ei într'un sat, li-au eșit în cale, din întâmplare, un câine turbat. Atunci sfântul Petrea a ăis către Dumneșeu : să ne ferim în lături din cale, Dómnă că iată vine asupră-ne un câine turbat.

— Nu te teme, Petre, 'i-a răspuns Dumneșeu, că acela'i un câine bolnav, nu turbat, care, dacă'i vei dá pace, nu face rău.

Și chiar așa a și fost, căci cănele a trecut pe lângă ei, fără a li face nimica. Ajungând ei însă mai încolo, iată în drum un om bét care venind spre ei, se tot cumpenia încóce și încolo.

— Să ne ferim din cale, Petre, a ăis Dumneșeu, că iată un om turbat.

— Nu, Dómnă, să n'avem temă, adaoșe sfântul Petrea căci acel om li bét, nu 'i turbat.

— Bine, Petre, dacă'i bét și nu turbat, cum ăic eă, te rog atunci fa tu înainte.

Și cum sfântul Petrea mergeă înainte, când ajunge în dreptul o-

mului bêt, acesta 'l opresce de-odată, întrebându'l de unde vine, unde se duce şi ce caută pe acolo.

— Cer ertare, om bun, dise sfîntul Petrea cu glas blând, is un biet serac, şi necăjit, şi umblu şi eă cerënd de la mila ômenilor ca să me miluîască cu ce 'i-a lăsă inima.

— Aşa ! pare-că eă nu sciû că tot ce stringeţi voi daţi pe beut, javre hiclene ce sunteţi ! — Şi nici una, nici alta, haţ pe moşniag de piept, invirte, sucesce, trage, întinde, şi după ce 'i-a dat un taval, cole de tocmakî, beţiul s-a luat drumul iar dîcënd : Na ! să te satur eă de cerut !

— Ei, Petre, îi dise Dumnedeş in urmă, după ce s'a apropiat de el, ş'acum veî spune că omul acela tot bêt este ?

— Ba nu, Dômne, acum vèd că e tare adevêrat ce-ai spus mai odiniôră, că'î turbat : căci cănele mî-a dat pace, iar acesta nu. — ŞEZĂTÔRE.

8149 * Zurlul fudze di 'mbitat.¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia*. — I. COYAN, *prof. c. Bêsa, Epir*.

Vedî *Nebun*.

Acelaş inteles ca la No. 8148. Arată că omul bêt e mai de temut chiar de cât cel nebun.

8149_b *△ Vêdut'aî mătă legată la cap, şi om cu minte când îi bêt?

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Banca, J. Tutova*.

Cel bêt nu mai scie ce face.

8150 *△ Omului bêt să'î baţi în strună.

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovêţ, J. Covurluiă*.

Acelaş inteles ca la No. 8149.

1) Nebunul fuge de omul bêt.

8151 *△ S'a uîtat bét d'a-séră.

I. GRIGORESCU, *stud. J. Ilfov* —
G. P. SALVIŪ, *inv. J. Covurluiă*. —
G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Se dice celui care umblă tot bét și nu se mai trezesc. Când îl cauți e cu luleua Némțului în gură.

Se întrebuintează în bătae de joc: „Nu e bét frate, căci ađi n'a gustat, dar pôte s'a uîtat așa d'aséră».

8152 *△ A se căcă bét și a 'l mîncă tréz.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănescu,*
J. Vâlcea.

A face ce-va rău în ne-știre, și a'î trage în urmă ponosul.

8153 *△ A călcă a bét.

BARONZI, p. 42. — G. P. SALVIŪ,
inv. c. Smulț, J. Covurluiă.

A da semne de beție.

8154 * Bét frânt.

GR. JIPESCU, *Rêur. Oraș., p. 112.*

Bét cu desăvîrșire.

8155 * Bét mort.

GR. JIPESCU, *Rêur. Oraș., p. 112.*

Acelaș înțeles ca la No. 8154.

8156 * Bét turtă.

GR. JIPESCU, *Rêur. Oraș., p. 113.*

Acelaș înțeles ca la No. 8155.

BETIE

Veđi Bețiv, Limbuție,
Tinerețe.

8157 *△ Beția e nebunie cu voie.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi-Bă-
răscă, comit. Bihor, Ungaria.*

Omul bêt nu măi scie ce face, ca și nebunul.

8158 *△ Omul la beție
Cade 'n nebunie.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,
J. Vaslui.*

Acelaș înțeles ca la No. 8157.

8159 *△ Beția e sărăcie grozavă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Pă-
cioiu, J. Muscel.*

Omul, care are darul beției, nu'și măi vede de treburi, și ră-
mâne calic.

8160 Darul beției este cel măi rău.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist., II, p.
156.*

*Darul beției este cel măi urit din toate daru-
rile rele.*

LAURIAN & MAXIM, I, p. 136.

Căci înjosește cu totul pre om.

S N Ó V Ă

O dată un Episcop chemă la sfînta episcopie, pe un preot bețiv
vestit. Cum sosl preotul, episcopul începû cu cuvînt dulce și blând
a'l muștră, ȓicîndu'Y:

— «Fiule, a intrat în urechile noastre, pē cum Sfînția-Ta, ai
darul beției! Așa e fiule? — Nu e ddr Prea Sfînte, nu e dar; e pa-
timă la mine!» rēspunse preotul stringēnd gîubēua la pept.

8161 Beția o vindecă sapa și lopata.

A. PANN, I p 111.—HINTESCU,
p. 13.

*△ *Beția o vindecă numai sapa și lopata.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr.*
J. Putna.

E bolă fără léc pre care numai mórtea o vindecă.

8162 **Beția este ușa tuturor răutăților.**

A. PANN, I, p. 111.—HINȚESCU,
p. 13.—P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I,
p. 451.—FR. DAMÉ, IV, p. 204.

Cel bėutor e gată la orĭ-ce, pentru a'și satisface pofta, sau
fiind bėt e ĭn stare să făptuĭescă orĭ-ce nelegiuire.

8163 **El ce face la beție
Se căesce la trezie.**

A. PANN, I, p. 111.—HINȚESCU,
p. 13.

Cacĭ omul fiind bėt, nu'și măĭ dă sėma de ce face.

Trunken gesündigt, nüchtern gebüsst. ¹⁾

Prov. Germ.

*He that kills a man when he is drunk, must
be hang'd when he his sober.* ²⁾

Prov Engl.

*△
8164 **Multe spune Românul la beție.**

N. CURIERU, c. *Ținta*, J. *Pra-*
hova.

Când ți sė reamintesce o făgăduința dată, ĭn anumite ĭm-
prejurări, și de care nu măĭ vrei să scĭi nimica.

*△
8165 **Arama omulū la beție se arată.**

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 55 ; I,
p. 117.—HINȚESCU, p. 13.—*Sem.*
Buc. Cl. VIII, prin P. GĂRBOVI-
CEANU, prof.—FR. DAMÉ, I, p. 86.

1) Fiind bėt păcăluescĭ, trėz ispășescĭ.

2) Acela care omőrá un om când e bėt, trebuie să fie spānzurat când e trėz.

La joc și la beție se cunósce Românul.

BARONZI, p. 206.

*△

*Arama omului la beție se cunósce.*PÂRVU, c. *Ivesci*, J. *Tutova*.

*△

*Omul la beție își dă arama pe față.*G. BĂNULESCU, *inv.*, c. *Pietroșita*, J. *Dimbovița*.Veđi *Aramă*.

Căci atunci, ne mai dându'si sémă de ce face, se arata așa cum este.

*
8166 *La beție omul este pisică, maimuță și la urmă porc.*

I. ARBORE, *ing.* J. *Buzău*.

Arată deosebitele faze prin cari trece omul la beție. Găsim, la Evreii, următorul apolog :

A P O L O G

Patriarhul Noe depărtându-se puțin de primul butuc de viță pe care 'l sădise, Satana se apropie plin de bucurie strigând : «Dragă pómă, vréu să te ud ! și îndata alergă în grabă și se întorse cu patru animale, un miel, o maimuță, un leu și un porc pre care 'i înjunghia îndată la rădécina viței, pentru-ca însușirile sângelui versat să trecă în mustul viței. De atunci dacă omul bé un pahar de vin, devine blând și plăcut ; are blândețea mielului ; două pahare îl fac iute, zglobiu, sare și se strimbă ca maimuța ; trei pahare îl asemănă cu leul ; se arată mândru, neinduplecat, totul trebuie să i se plece ; se crede o putere ; și dice în sine : Cine se asemănă cu mine ? Dacă bé mai mult își perde mințile, nu se mai póte conduce singur, se tolănesce în tină, devine ca un porc.

Francesii întrebuințau mai înainte fôrte des, đicerile : *vin d'agneau*, *vin de singe*, *vin de lion*, *vin de porceau*, pentru a arătă deosebitele faze ale beuturei ; fără a mai vorbi de : *vin d'âne*, *vin de pie*, *vin de cerf*, *vin de renard*. O menajerie întrégă, precum se vede.

8167 * Δ Beție la tórtă.

GR. JIPESCU, *Rêur. Oraș.*, p. 112.

Cel mai înalt grad al beției.

8168 * Δ Beție la cataramă.

GR. JIPESCU, *Rêur. Oraș.*, p. 112.

Acelaș înțeles ca la No. 8167.

BETIV

Vedî *Copil*, *Cărciumar*, *Joc*, *Rugăciune*.

«Băutura nu o urăsc (Moldovenii) prea tare, dar nici nu sunt prea plecați spre ea. Plăcerea lor cea mai mare este, de a-și petrece de la șese ore de seară până la trei după miezul nopții, și uneori până în revărsatul zilei, tot în mâncări și băuturi, până ce si vîrsă câte-odată. Dar acesta nu o fac în toate zilele, ci numai în sărbătorii mari, și iarna când e timpul urit, și când frigul face pe oameni să ședă pre a-casă, și să-și încălzească trupul cu vin. Vinarsul nu le place, decât numai soldaților, și nu beu, decât un pahărel înainte de masă. Cei cari locuesc în Moldavia inferioară, și la confiniile Munteniei, sunt mai amatori de vin, de cât cei-l-alți. Odată s'au apucat pe rămas un Moldoven și un Muntên, să vadă cari sunt mai tari în băutură, Moldovenii ori Muntenii? Și-au mers pe podul din Focșani, care este marginea între Moldova și între Țera-Românească, unde cei doi atleți de băutură, atîta s'au luptat cu paharele, până când Muntênul a cădut mort, de prea mult vin ce a băut. Iar pre Moldovenul, în semn de premiu pentru victoria sa, l'a dăruit Domnul său cu boheria». — DJU. CANTEMIR, *Descr. Mold.*, p. 137.

CREDINȚĂ

«Se dice că omul bêt are 3 nemți în stomah. Cu cât omul bê, cu atîta nemți se ridică deasupra, în stomach, plutind în vin, până ce se sue în cap.—În capul omului sunt două scaune, și nemți fiind 3, unul rămîne în picioare. Apoi încep toți Nemții a cînta în capul bețivului, și cel din picioare vrînd să se pună și el pe scaun, cei-l-alți 'l ieu la batae, și se bat grozav, până ce 'și capătă loc cel din picioare și, punându-se el pe scaun, rămîne altul în picioare adică cel biruit, și ast-fel se impacă, și iar încep a cînta, și îmbătându-se cu

toții de tăria vinului ce se ridică mereu din stomahul bețivului, cad cu toții în stomah, și atunci bețivul cade și el jos, nu mai poate bé, și dörme dus, de 'l ling căniî la gură». — FLORESCU, *J. Tecuciî*.

*△
8169 Bețivului tot la vin 'î-e gândul.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna*.

Adica fie-căruî la ce 'î place.

8170 Omul bețiv nu scie ce face la beție.

A. PANN, I, p. 111. — HINȚESCU, p. 131.

Vedî Beție.

Acelaș înțeles ca la No. 8158.

8171 Nu e bețiv ciue bé, ci cel ce se îmbată.

I. G. VALENTINEANU, p. 31.

Respunsul ce se dá de cel căruî i se fac muștrări că hé prea mult vin.

8172 Bețivul, când trece pe punte, închide ochiî să uu vadă apa.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 55; I, p. 17. — HINȚESCU, p. 13. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* I, p. 451.

Vedî Pisică.

Atât de mult o urășce.

8173 Omul bețiv, la beție, scóte din gură ceea ce are la trezie.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 9.

Adică în beție își arată naravul ce are (GOLESCU).

8174 Bețivul, când este bét,
Îl pare că e împărat.

A. PANN, I. 112. — HINȚESCU, p. 13. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* I, p. 451.

*△

Bețivul când e bêt se crede împărat.

I. G. VALENTINEANU, p. 30.--
E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulți, J. Covurlui.*

Vezi *Bêt*.

Acelaş înţeles ca la No. 8140.

*△

8175 *Saltă, bețive, și te veseleşce, îmbată-te și te tăvăleşce.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Arată fazele prin cari trec cei bețitori.

8176 * *Bețivului și dracul îi ese cu oca (ocaoa) înaintea.*

C. NEGRUZZI, I, p. 250. — V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 302 & 744. — I. G. VALENTINEANU, p. 26. — V. FORESCU, *c. Folticenii, J. Suciava* — GAV. ONIȘOR, *prof. c. Simila, J. Tutova.*

*△

Bețivului și dracul 'i esă cu cana înainte.

H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, J. Dorohoiu.* — E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulți, J. Covurlui.*

*

La omul bețiv iese și dracul cu ocaua plină.

I. PETRESCU, *ing. c. Curtea-de-Argeș, J. Argeș.*

*

*Bețivului și dracul îi ese cu óla (de vin) înainte.*I. BĂNESCU, *prof. J. Roman.*

*△

Bețivului și dracul îi ese cu colaci înainte.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Crângu, J. Tutova.*

1° Adică celui norocos, caruia toate îi merge după plac.

2° Când ne ese înainte unul pre care 'l doriam, sau de care aveam mare trebuință.

8177 Bețivul își tot spală gâtul cu apă de sapă, de
témă să nu ruginéscă.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* I. p.
452; *Snóve*, p. 56.

Bețivul nu se pôte stăpâni.

8178 Pe bețivul toți îl arată cu degetul.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 55.

Bețivul de toți e arătat cu degetul.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* I, p. 452.

*Bețivul, de mic și mare în sat,
E cu degetul (deștul) arătat.*

A. PANN, I, p. 111.—HINȚES-
CU, p. 13.

E vădut rău de totă lumea.

8179 *[△] Bețivul se învață cu beția, ca și talharul cu
hoția.

V. FORESCU, c. *Dorna*, J. Su-
ciava.

*Hoțu 'nvață la hoție,
Și bețivul la beție.*

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 55; I,
p. 117; *Fab.* II, p. 47.—HINȚES-
CU, p. 75.

Vedî *Hoție*.

1° Arată relele deprinderi ce se dobândește în adunarea ce-
lor răi nărăviți.

2° Facând tot mereu ore-ce te înveți să 'l faci cât de bine.

C'est en forgeant qu'on devient forgeron.

Prov. Franc.

8180 Bețiv nu 's, că n'am ce bé.

I. CREANGĂ, *Amint* p. 200

Pentru cei cari, nu de voie ci de nevoie, nu fac ore-ce, și mai ales vre-un rău.

8180 ^{*} Bețivul ese la ivelă ca păduchele în frunte.

I. BĂNESCU, *prof. J. Roman.*

Se arată tutulor căci a pierdut ori ce rușine, ne mai sciind ce face.

8181 ^{*△} Bețivul își bé și straele și mințile.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Vedî No. 8127 & 8128.

8182 ^{*△} Cât gura bețivului pe cepu antalului.

M. CANIAN, *public. J. Iași*

Adică multă vreme.

8183 ^{*△} Bețiv împărătesc.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist. I, p. 451.*
—G. P. SALVIU, *inv. c. Smulțî, J. Covurlușu.*

Adică de frunte. Francesul ȃice de asemenea : *se griser royalement.*

BËUT

8184 [△] — Haî, nevastă, la prășit.
— Bărbate, m'am bolnăvit!
— Haî, nevastă, la băt.
— Bodaproste, mi-o trecut;
Fă nainte că te-ajung.

Șezăt. I. p. 74.

^{*△} — Haî, nevastă, la prășit.
— Aoleo, m'am bolnăvit.
— Haî, nevastă, la băt.
— Bodaproste mî-a trecut.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșița, J. Dîmbovița.*

*△

- *Haï, nevastă, la săpat !*
 — *Aoleo, m'am deochiat.*
 — *Haï, nevastă, la plivit.*
 — *Aoleo, m'am bolnăvit.*
 — *Haï, nevastă, la băt.*
 — *Bodaproste m'a trecut.*

G. BĂNULESCU, *înv. c. Valea-
Scurzei, J. Dâmbovița.*

Vedî a *Lucră.*

Pentru femeile leneșe și băutore.

8185 *△

**La muerea băutore,
Nu trebă cuptorul mare.**

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi-Bă-
răscu, comit. Bihor, Ungaria.*

Căci, nu e gospodină bună și tot avutul ei se duce la câr-
ciumă.

BĂUTURĂ

Vedî *Mâncare, Necaz'*
Om.

8186 * **Băutura e ce e, mâncarea e fudulie.**

Băutura e unde e, mâncarea e fudulie.

A. PANN, *Edit.*, 1889, p. 52.

Băutura e unde e, mâncarea e o fudulie.

A. PANN, I, p. 114.—HINȚESCU
p. 27.

Băutura e unde e, iar mâncarea e fudulie.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 171.

*△

Mâncarea e o fudulie, băutura este unde e.

P. ISPIRESCU, *Leg. I*, 1872, p. 179. — G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșița, J. Dimbovița*.—G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, J. Covurluiă*.

*△

Mâncarea e o fudulie, băutura să fie.

GR. JIPESCU, *Răur. Oraș.*, p. 113. — FR. DAMÉ, *II*, p. 42. — *Semin. Buc. Cl. VIII*, prin P. GÂRBOVICEANU, *prof.*

△

Mâncarea 'i numai o zabavă, băutura mai iese ce iese.

I. CREANGĂ, *Prov.*, p. 258.

Bețivii mai ușor se lipsesc de mâncare de cât de băutura.

8187 * Băutura e mai bună la cârciumă de cât a-casă.

D. DRĂGUESCU, *c. București J. Ilfov*,

Căci acolo o beî singur pe când a-casă trebuie să o împarți cu ai tăi.

8188 *△ Băutura cere mâncare și mâncarea băutura.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșița J. Dimbovița*.

Pentru mâncare și băutura precum și, în deobște pentru cele cari stau într'o strînsă legătură.

8189 ● Băutura bețivă stinge vîrtutea și norocul tînărului.

DIACONOVICI-LOGA, p. 23.

Arată tristețe urmări ale beției.

8190 * Δ Băutura e sămînță de vorbă.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșița, J. Dimbovița.*

Acelaș înțeles ca la No. 8144.

8191 * Δ Cine băutura iubește de sărăcie se gătește.

V. SALA, *dasc. c. Vascoi-Bărești, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 8107.

8192 * Ma mulți s'necă tu biuturi di cât 'tru apă¹).

C. IONESCU, *inv. c. Nevêsta, Macedonia.*

Arată numărul cel mare al celor iubitori de vin.

BIRT

Vedî *Crîsmă*.

BLEJDE

8193 Avem blejde și cașcove.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*—H. JUVARA, *c. Bêrlad, J. Tutova.*

Blejde și cașcove sunt mîncări închipuite. Prin urmare nu avem nimica de mîncare.

BLID

Vedî *Domn, iepure, Lînte.*

8194 * Δ Când e blidul gol se bate lingura cu el.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi-Bărești, comit. Bihor, Ungaria.*

¹ Mai mulți se înecă în băutura de cât în apă.

Vedî *Ospe*.

1° Când nu are omul ce-î trebuie, se cêrtă cu casnicîi lui.

2° Dacă capul de familie nu e vrednic să-şi ducă casa, copii i se sue în cap.

*△
8195 Să nu se bată lingura cu blidul.

ION COROIU, *preot, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 8194.

*△
8196 N'are ce pune în blid.

IUL. GROFŞOREANU, *inv. c. Gal-şa, comit. Arad, Ungaria.*

Sărac cu desăvîrşire.

*△
8197 A linge blide.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Vedî *Taler*.

A mîncă des la cine-vă, a trăi pe spinarea cui-va.

Pique assiette.

Prov. Franc.

*△
8198 Amîndoi se spurcă (cacă) într'un blid.

IUL. GROFŞOREANU, *inv. c. Gal-şa, comit. Arad, Ungaria.*

*△
Amîndoi mîndăncă dintr'un blid.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Prieteni la cataramă ; se ȃic mai ales pentru cei răi şi stricaţi.

Manger à la même écuelle.

Prov. Franc.

8199 *△ A intrat nora 'n blide.

D-NA Z. JUVARA, c. Fedesci, J. Tutova. — G. P. SALVIU, inv. c. Smulți, J. Covurluii.

*△ A intrat nora 'n blide până ce se mai deprinde.

G. MADAN, c. Trușeni, țin. Chișinău, Basarabia.

Când cine-va strică toate pe care pune mâna, umblă chiorăcind și improscând prin lucruri.

BOB

Vedî Cap. II, c. Bob.

8200 *△ Tu îl cerci de bob și el cacă mazere.

E. I. PATRICIU, inv. c. Smulți, J. Covurluii.

Vedî Mazere.

Ca să arate pe cel care, orî câte i s'ar spune, tot pe a lui o ține. Tu îl întrebî de una și el răspunde alta.

8201 *△ Alégă-se odată bobul din mazere.

A. BAȘOTĂ prin V. FORESCU, c. Folticeni, J. Suceava.

Adică să se osebească cei buni din cei răi săi, precum se mai dice, *neghina din grâu*.

SNÓVA

Locuitorii dintr'un sat erau prigonii de proprietari, ca oamenii răi, și se tânguiau de dinșii pentru furtisaguri și alte fapte ale lor. Vre-o călîi-va fruntași ai satului s'au dus la stăpîn și l'au rugat se deosebască pre cei buni dintre cei răi și atunci, dându-se de gol unii pe alții, stăpînul a vădut cu bine pe cei buni și a alungat, pre cei răi, din sat.

8202 *△ A mâncat bob.

C. C. MICLESCU, c. *Miclești, J. Vaslui*. — G. POBORAN, *inst. J. Olt.* — GAV. ONIȘOR, *Junimea*, No. 16.

1° E însărcinată.

2° Minte.

8203 *△ Multe spune, dar bob mănâncă.

V. FORESCU, c. *Folticeni, J. Suciava*.

Pentru cel vorbăreț și mincinos.

8204 *△ Bob, mazăre,
Schimbă talere.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr., J. Putna*.

BORȘ

Vezi *Cocoș, de Departe, a se Frige, a Tăce, Tărire*.

8205 *△ A fi cu borșul la foc și cu peștele în iaz.

D-NA EC. Z, c. *Bêrlad, J. Tutova*.

*△ Borșul la foc și peștele în iaz.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

*△ Borșul la foc și peștele în eaz.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, J. Vaslui*.

Vezi *Urs, Vulpe*.

Despre cei cari făgăduiesc și dispun de un lucru care nu le sta în mână, săi cari se laudă înainte de isbândă.

8206 *△ Borș cu știr.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 104;
II, p. 111.—HINȚESCU, p. 191.—
C. NEGRUZZI, I, p. 251.—BARONZI,
p. 60. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*,
III, p. 157.—V. ALEXANDRI, *Teatr.*
p. 640, 650 & 1159.—C. TEODO-
RESCU, *inv. c. Lipova, J. Vasluii.*

*
Borș.

1° Măncare prăstă ; băutura prăstă, mai ales acră când e vorba de vin.

2° Lucru de nimic.

De departe, trandafir
De aproape, *borș cu știr.*

«Dar ce vin? *borș* nu alt-ceva».

8207 *△ A veni ca la borș.

D-NA Z. JUVARA, *c. Fedesci, J. Tutova.*

A veni și a plecă îndată, fără să stea mult.

8208 *△ S'a înăcrit ca borșul.

C. MANOLESCU, *stud. c. Cosmesci, J. Vasluii.*

Arată prăsta stare a unui lucru.

8209 *△ A'î pune ardei în borș.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*—GAV.
ONIȘOR, *prof. c. Simila, J. Tutova.*

A întărită, a fuși pre cine-va. După ce e înfocat de necaz sau de mânie, tu îi măresci supărarea.

8210 *△ A suflă în borș.

Șezătore, II, p. 103.—FR. DAMÉ,
I, p. 150.—D-NA EC. Z. *c. Bêrlad, J. Tutova.*

A ronfăi.

8211 *[△] Nimeni nu'i suflă în borș.

A. PAPADOPOL-CALIMAH, *Conv. Liter.*, p. 21. — V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 1039. — I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 230. — S. FL. MARIAN, *Trădit. Pop.*, p. 119. — E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulți, J. Covurluii.*

Nimeni nu îndrăznește să'l supere, să se lege de dinsul.

«Ștefan-Vodă fiind un om care *nu suferia* nici când *pre nime să'i sufle în borș*, nu se lăsa până nu da fie-cărui câte o bătae de la rătă». — S. FL. MARIAN.

«E abraș *nu'i suflă mulți în borș*».

Ὅ γὰρ πάποτ' ἐμάς βοῶς ἤλασαν, οὐδέ ἐπιποῦς¹⁾).

Prov. Elin.

Nunquam enim meos boves abegerunt, nec equos.²⁾

Prov. Lat.

8212 * A mâncat borș.

S'a păcălit, a pățit'o.

8213 *[△] A umplut'o de borș.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vasluii.* — C. C. MICLESCU, *c. Miclesci, J. Vasluii.*

1° Nu 'i-a făcut nici o trébă, nu s'a procopsit.

2° 'L a batjocorit.

8214 *[△] Facă borș cu...

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulți, J. Covurluii.*

Nu'mi pasă de cum va întrebuiță el cutare lucru.

1) și 2) Nici odată nu au depărtat nici boii nici caii mei.

BOTĂ

8215 * Δ Nu dà bota în mâna prostului.

M. LUPESCU, *inv. c. Broscești, J. Suctava.*

Nu pune pe prostul la vre-o treabă, căci te vei căi.

8216 * Δ Botă.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 32.

De fel, nimica.

«Primaru nu scie carte *botă* și 'l înșală și copilul ăl mic». — JIPESCU.

BRAGĂ

Vezi *Liturghie, Negustorie.*

8217 La lipsă de înghețată braga ne răcorășce.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 38.

Braga ne răcoresce în lipsă de înghețată.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, *Asem.*, p. 140.

Adică, de nevoie, și cu cele mai proște ne putem sluji (GOLESCU).

8218 Și braga răcoresce.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 99.

Adică și cele proște folosesc (GOLESCU).

8219 * Δ Ca braga în ziua de Paști.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, J. Covurlui.*

Când o trebă merge rău căci, în ziua de Paști, braga nu se caută.

Ne fichi, ne sermoni, dopu Pasqua un so più boni.¹⁾

Prov. Ital.

8220 *△
Bragă dêsă
Peste masă.

D-NA R. BELOESCU, c. Bêrlad.
J. Tutova.

*△
Brahă grósă
Peste masă.

C. TEODORESCU, înv. c. Lîpova,
J. Vasluiŭ.—GR. ALEXANDRESCU,
magistr. J. Putna.

Prieteșug mare.

«Nu o să împărțesc bragă dêsă peste masă cu el».

8221 A hé bragă cu cine-va.

A. PANN, III, p. 125.

A trăi, a lucra împreună.

«Știu că n'o să béu bragă cu tine».

8222 *
Bragă.

Béutură próstă; apă tulbure.

BRÂNZĂ

Veđi An, Frate, Iêr-
nă, Intuneric, Mămăligă,
Runc, Sălaș, Săptemână.

1) Nicl smochinele, nicl omiliile, după Paști nu mai sunt bune.

8223 *[△] Când e brânză nu-l bărbînță.

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, IX, p. 455 ; *Pov.*, p. 45. — FR. DAMÉ, I, p. 130. — S. TEODORESCU-KIRILEANU, *J. Suclava*.

Când e brânză nu e berbință.

A. DE CIHAC, II, p. 481.

Când e una, nu e alta.

8224 * Când ți-e brânza mai prospătă, n'ai smântână.

BENGESCU, *Conv. Liter.*, XI, p. 60.

Acelaș înțeles ca la No. 8223.

8225 * Ai și tu puțină brânză la putină și cređi, acum, că ai cășărie.

I. BĂNESCU, *prof. J. Roman*.

Când unul se crede mai mult de cât este.

8226 *[△] Brânza o mâncat'o cânił, da gălêta 'i de față.

I. GH. SIMION, *c. Bănesci-Tămășeni. J. Falcii*.

Vedî Drac.

Când ore-ce semne vădesc un lucru.

8227 Brânza de capră strică și pe cea de ôle.

HINȚESCU, p. 19.

Lucru rău strică și pe cel bun. Se ȑice și pentru ômeni.

8228 *△ Brânză bună în burduf de (dă) câne.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 87.—BARONZI, p. 50.—A. PANN, *Edit.* 1889, p. 57; III, p. 71; *Archiv.* p. 10.—HINȚESCU, p. 19.—G. POBORAN, *inst. J. Olt.*—P. ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p. 178; *Rev. Ist.*, I, p. 453.—M. LUPESCU, *inv. c. Broscenti, J. Suciava.*—GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vaslui.*—FR. DAMÉ, I, p. 157.—EN. BĂLTEANU, *Lum.*, I, p. 87.—V. CĂLIN, *stud. J. Argeș.*—V. FORESCU, *c. Folticești, J. Suciava.*—E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulț, J. Covurlui.*—C. IORDĂCHESCU, *stud. c. Cristești, J. Botoșani.*—LAURIAN & MAXIM, I, p. 254.—V. SALA, *dasc. c. Vașcoi-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*—I. G. VALENTINEANU, p. 33.—C. C. BUNGEȚIANU, *c. Cosovăț, J. Mehedinți.*—K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv. c. Stiu-bieni, J. Dorohoi.*—H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, J. Dorohoi.*—I. SILAGHI, *comit. Mureș-Turda, Ungaria.*

Brânză bună în burduh de câne.

C. NEGRUZI, I, p. 249.

*△ Brânză bună în burduș de câne.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Brânză bună în fôle de câine.

T. CODRESCU, *Uricar*, XXII, p. 51.

*△ Brânză bună bătută 'n fôle de câne.

D. POPOVICIŪ, *inv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

*△

*Bună brânză, numai e în fole de câne.**IUL. GROFȘOREANU, inv. c. Galșa,
comit. Arad, Ungaria.**Vezi Caș.*

Arată pe cei învățați, dar nebuni și cu năravuri rele (GOLESCU).

Pentru omul deștept dar cu năravuri urite saș, într'un mod mai general, cu o calitate și o mie de defecte.

8229 De am avé brânză, după cum n'avem pâine,
bună apă dă păpară.

IORD. GOLESCU, Mss. II, p. 92.

Să ȋice când tôte ne lipsesc, după cum a ȋis un sërman ce treceă pe o punte dă o apă mare și n'aveă ce mănacă (GOLESCU).

*Une bonne fricassée de pain sec.**Prov Franc.*

*△

8230 Mănâncă brânză cu mămăligă gôlă.

*C. TEODORESCU, inv. c. Lipova,
J. Vaslui.*

Pentru cel sgărцит. Veđi No. 8248.

Se ȋice că țigani, când se așeză la masă, viră brânza într'o sticlă, pe care o pun pe masă, când le este poftă de brânză. Apoi, aducend mămăliga, se pun cu toți împrejurul mesei, și încep a ȋtinge pe din afară de sticlă, până ce mănâncă tótă mămăliga gôlă și, în urmă, string masa, punend sticla în ladă, spre a o avé iarăși când le va mai veni poftă de brânză.

*△

8231 Vacî n'avem, brânză mănăcăm.

*E. I. PATRICIU, inv. c. Smulți,
J. Covurlui.*

1° Sărac și cheltuitor.

2° Pentru cel care scie să dobândescă ce 'i lipsesce.

3° Pentru omul ne-gospodar.

*△

8232 De un deget în turtă și de-o unghie în brânză.

*GAV. ONIȘOR, prof. c. Dobro-
vă, J. Vaslui.*

Calicie, sgârcenie, sgârie-brânză.

8233 **Burduf dă brânză în séma câinilor.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 86.

A dat burduful, cu brânză cu tot, pe séma cânelui.

A. PANN, I, p. 167.—HINȚESCU, p. 20.

A dat burduful de brânză în sama cânilor.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c. Focșani, J. Putna.*

Să ȋce pentru cele ce să daū, în păstrare, la risipitori (GOLESCU).

Laisser aller le chat au fromage.

Prov. Franc.

8234 ***[△] Brânză de iepuri.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Lucru peste puțină, care nu se află.

«Cere să 'i dé și brânză de iepuri».

8235 *** Altă brânză (în ceea traistă).**

Acelaș înțeles ca la No. 1881.

8236 ***[△] S'a băgat brânza 'n puțină.**

A. PANN, III, p. 109.—HINȚESCU, p. 19.—GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*—G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Nu se mai întâmplă ce s'a întâmplat, nu o să mai fie folósele cariī aū fost, nu mai e pomana aīa.

8237 *[△] A nu fi bun de nici o brânză.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 253.—
HINȚESCU, p. 20.

* Nu e de nici o brânză.

P. ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p.
173.

Nu e bun de nimic, nu e nimic de făcut cu dînsul.

8238 * Nu e nici o brânză de el.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 254.—
L. ȘĂINEANU, *Dict.* p. 107.—FR.
DAMÉ, I, p. 157.

Acelaș înțeles ca la No. 8237, însă exprimat într'un mod mai energic.

8239 *[△] A nu face brânză cu cine-va.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 253 &
1242.—I. CREANGĂ, *Pov.* p. 230.—
FR. DAMÉ, II, p. 6.—G. POBORAN,
inst. J. Olt.—GAV. ONIȘOR, *prof.*
c. Dobrovăț, J. Olt.

A nu face trébă, a nu se înțelege cu cine-va.

«Numai eu ăi vin de hac. Alt stăpân în locul meu *nu mai face brânză* cu Harap-Alb cât e lumea și pămîntul».—CREANGĂ.

8240 *[△] A nu face nici o brânză.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 253.—
FR. DAMÉ, I, p. 157.

A nu isbuti, a nu face nici o ispravă.

«Ce brânză mi-ai făcut?».

8241 *[△] M'ai umplut de brânză!

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 43.—
G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulț, J.*
Coeurluiu.—G. ONIȘOR, *prof. c.*
Dobrovăț, J. Vaslui.

*△

*Mă umpluși de brânză!*G. POBORAN, *inst. J. Olt.*Veđi *Filipesci*.

1° Să ȃice pentru cei ce nu grăiesc cuvinte potrivite, cum și pentru cei ce nu dau cât să cuvine (GOLESCU).

2° Nu mi-ai făcut ce speram.

*△

8242 *S'a umplut de brânză ca brósca de pěr.*

G. P. SALVIŮ, *inv. c. Smulți, J. Covurluđ.*

Nu a cástigat, nu s'a folosit cu nimic.

*△

8243 *A stricà brânza.*

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1304—
M. BALLY, *c. Cárlomănesci, J. Tutova.*

A se supěrá.

«*A stricat brânza* Niculae.

*△

8244 *S'a impușit brânza.*

D-NA EC. Z. *c. Běrlad, J. Tutova.*—E.I. PATRICIŮ, *inv. c. Smulți, J. Covurluđ.*—GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*—AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

*△

Se impute brânza între ei.

IUL. GROFȘOREANU, *inv. c. Galșu, comit. Arad, Ungaria.*

A se stricà prietenia. Acelaș înșeles ca la No. 8243 exprimat cu mai multă ȃarie.

«Cu mine N... și-a impușit brânza».

*△

8245 *S'alege brânza din zěr.*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Vedî *Urdă*.

S'alege binele din rău, se va găsi cel vinovat şi cel ne-vinovat.

8246 * Δ 'I-a cam eşit brânza în barbă.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulţ, J. Covurluiu*.

Vedî *Găscă*.

A îmbetrănit. Se întrebuiţeză cu înţeles de : şi-a pierdut creditul său puterea, nu mai face nici cinci parale.

8247 * Δ 'I-a cădut brânza în barbă.

E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulţ, J. Covurluiu*.

Când unul a dat norocul peste el.

8248 * Δ Pune brânza în sticlă şi întinge pe din afară.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulţ, J. Covurluiu*.

Acelaş înţeles ca la No. 8230.

8249 * Δ Brânză 'n sticlă.

NIC. MATEESCU, *inv. c. Moviliţa, J. Putna*.

Pentru omul sgârcit.

8250 * Δ Pune brânza în strachină şi întinge pe alături.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 64 ; III, p. 78.—B. P. HĂŞDĂŢ, *Etym. Magn.* p. 693.—HINŢESCU, p. 19.—H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, J. Dorohotu*.

* Δ

Pune brânza în strachină şi întinge alături.

Semin. Buc. Cl. VI prin P. GĂRBOVICEANU. prof.

Acelaş înţeles ca la No. 8248.

8251 * Δ Sgârie-brânză.

I. CREANGĂ, *Anint.* p. 50.--GAV. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovăţ, J. Vasluiu.* — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulţi, J. Covurluiu.* — EM. POPESCU, *inv. c. Ciocănesci-Mărgineni, J. Ialomiţa.* — C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vasluiu.*

1° Om foarte sgârcit. Acest înţeles este cel obicinuit.

«Eră un puţu de *sgârie-brânză*».—CREANGĂ.

2° Om arţăgos, cărpănos, cărtitor, căruia nu pôte nimeni sa 'i intre în voie.—*J. Vasluiu.*

8252 * Brânză 'n beto.

BARONZI, p. 96.—GR. JIPESCU, *Răur. Oraş.* p. 287.

Veđi *Logofăt.*

1° Om de nimic, flęc care se crede ce-va.

2° Prost, ne-priceput.

BUCATĂ

Veđi *a se Arde.*

8253 * Bucata bună, cine-o lépădă?

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 85.—
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* I, p. 453.

Adică lucrul bun, cui nu' place ? (GOLESCU).

8254 Cu bucăţica mică se prinde pesci mari.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* II, p. 158.

Cu bucăţica mică se prinde pescele mare.

I. G. VAVENTINEANU, p. 41.

Cu bucățele mici se prind pesci mari.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 651.

Vezi *Fărămitură, Pesce,*
Pitic, Rîmă.

Acelaș inteles ca la No. 2453.

*

8255 **Bucățica mare**
 Trece cu 'nnecare.

Vezi *Imbucătură.*

1° Pentru cei lăudăroși și buni de gură.

2° Pentru cei lacomi la avere.

8256 **Bucata mai mare dă cât fărămitura.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 85.

Adică păcatul dă cât greșala. (GOLESCU).

8257 **Mestecată bucată**
 Cere și așteptă.

IORG. GOLESCU, *Mss.* II, p. 44.

Să ție pentru cei ce vor toate, d'a-gata, fără nici o ostenelă (GOLESCU).

*

8258 **Bucata din gură.**

LAURIAN & MAXIM, I, p. 267.

*△

A'și rupe bucățica din gură.

S. I. GROSSMANN, *Dict.* p. 4.—
GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J.*
Putna.

1° A dă din puținul său, și la care ține mult.

2° A cruță, a economisi.

BUCĂTĂRIE

Vezi *Rochie.*

**8259 Cu bucătăria plină
Sărăcia e vecină.**

BARONZI, p. 61.—HINȚESCU, p. 19.

Vedî Cuhnie.

Cel care petrece în desfătări, își prăpădesce starea.

A grasse cuisine, pauvrele voisine.

Prov. Franc.

A grassa cucina, povertà vicina ¹⁾.

Prov. Ital.

Wohlschmack Bringt Bettelsack ²⁾.

Prov. Germ.

***△ 8260 Bucătărie grasă, moștenire slabă.**

I. TZINTZU, *ing. J. Buzău.* —
GR. POÎENARU, *ing. J. Putna.*

Vedî Cuhnie.

Grasse cuisine, maigre testament.

Prov. Franc.

Cucina grassa, magra eredità ³⁾

Prov. Ital.

Buena olla, y mal testamento ⁴⁾.

Prov. Span.

Fette Küche, mägere Erbschaft ⁵⁾.

Prov. Germ.

BUCATE

Vedî Dragoste, Mărar,
Pâne, Pisciă, a Sără, a
Sare, Vorbă.

1) Cu bucătăria grasă, sărăcia e vecină.

2) Măncarea gustoasă aduce traistă.

3) Bucătărie grasă, slabă moștenire.

4) Bună oală și rău testament.

5) Grasă bucătărie, slab testament.

- 8261 *△ Dece feluri de bucate,
Tot fasole mestecate.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

1° Pentru cel sărac și mândru.

2° Tot acelaș lucru.

- 8262 *△ De cât bucate stricate, mai bine mațe sparte.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovoș, J. Vasluii.*

Pentru cel lacom la mâncare.

- 8263 Bucatele de la masa altuia sunt mai cu gust.

A. PANN, *Edit. 1889, p. 65; III, p. 81.*—HINȚESCU, p. 19.—P. ISPIRESCU, *Rev. 1st., I, p. 453.*

Vedî *Mâncare.*

Pentru cel sgârцит care, în tot-dé-una, e gata să primescă de la alții, dar nici de cum să dé la rindul său.

*A table d'autrui on mange de meilleur appétit
que chez soi.*

Prov. Franc.

Si balla bene sulla sala degli altri ¹⁾.

Prov. Ital.

*Auf anderer Leute Kirchweih ist gut Gäste
laden ²⁾.*

Prov. Germ.

It's good to cry Yule at other men's cost ³⁾.

Prov. Engl.

- 8264 Bucatele, ca mușerea, fără dresuri n'are gust.

IORD. GOLESCU. *Mss. II, Asem., p. 205.*

1) Se jockă bine în sala (odăia) altuia.

2) Când alții sfințesc biserică, e bine a pofti musafiri.

3) E bine să strigi Yule când alții plătesc.

Îți deschide pofta de mâncare.

8265 A mîncă singur bucatele și a lăsa altora zéma.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 267.

A trage singur tot folosul, lăsând, pe séma altora, forțe puțin saă nimica.

8266 Bucatele fură bune, dar nu a sciut nașa să le pue.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist. I*, p. 453

* *Bucatele fură bune, dar n'a sciut nașa a le pune.*

A. PANN, *Moș Alb*, I, p. 14.—
GR. ALEXANDRESCU, *magistr.*, c.
Focșani, J. Putna.

*Hiii ! nașa, bucate bune,
Dar nu mi le ai sciut pune !*

G. DEM. TEODORESCU, *Cercet.*,
p. 74.

Când lucrurile nu vin cu orînduiala cuvenită. Se dîce, mai ales, în deridere.

S N Ó V Ă

«Țiganul cu laptele *acruu de la nașu*, după ce se săturase, de nu mai putea mîncă, când vedu că, pe la sfîrșitul mesei, nașa sa aduce un purcel fript la coptor dîse, lăsându'i gura apă : «*Hiii ! nașă, bucate bune, dar nu mi le ai sciut pune !*»

8267 Bune bucate dar rău date.

LAMBRIOR, *J. Iași*. — G. DEM.
TEODORESCU, *Cercet.*, p. 74.

Acelaș înțeles ca la No. 8266.

8268 A fi în capul bucatelor.

HELIADÉ-RĂDULESCU, XLVIII.—
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist. I*, p. 228.—
LAURIAN & MAXIM, I, p. 423. —
GR. JIPESCU, *Opinc.* p. 86. — M.
PĂSCULESCU, *La întîl.* p. 31.

*△

*Vecinic în fruntea bucatelor.*GAV. ONIȘOR, *Junim.* II, No. 36.

În locul cel mai bun, cel mai de cinste și, prin urmare, cel mai mare, cel mai puternic, și în stare de a trage foloșe din aceasta.

În capul mesei stau persoanele cele mai considerate. Expresiu-nea în capul bucatelor, este și mai energică de cât în capul mesei. Cea de a doua se referă la cinstea ce se dă cuî-va, cea d'întâiu mai mult la plăcerile și foloșele de cari se bucură, cel chemat și pus în capul bucatelor.

*Tenir la queue de la poêle.**Prov. Franc.*8269 * **Bucate grecești.**GR. POÎENARU, *ing. J. Buzău.*

Aceleș înțeles ca la No. 4996.

BUCĂTURĂ

8270 *△ **Fă bucătura cât ți-e gura.***Semin. Buc. Cl. VI prin P.
GÂRBOVICEANU, prof.**Vedî Dumica, Îmbucătură.*

1° Nu fii lacom.

2° Nu te încercă peste puterile tale.

*E' bisogno far i bocconi a misura della bocca¹).**Prov. Ital.**Mann muss den Bissen nicht grösser machen,
als das Maul²).**Prov. Germ.*

1) Trebuie făcute bucăturile după măsura gurei.

2) Nu trebuie făcută bucătură mai mare de cât gura.

8271 *△ Cu bucătura mică se prinde peşcele mare.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Vedî *Imbucătură*.

Acelaş înţeles ca la No. 8254.

8272 *△ Bucătura mare se pune în gât.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Vedî *Imbucătură*.

Acelaş înţeles ca la No. 8255.

8273 Celî mai buri buccunele éáce de familia¹⁾.

FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter. I*
p. 8.

Cele mai bune se cuvin celor mai mari.

*I majo bucconi zi dei paroni*²⁾.

Prov. Rov.

8274 *△ Îi numără bucăturile.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

1° Îi dá puşină mâncare.

2° Când unul tot spune cât mănăncă un altul.

BURDUF

Vedî *B.ânza, Câne,*
Carte.

8275 * A legă burduf pre cine-va.

FR. DAMÉ, I, p. 168; II, p. 263.

Vedî *Cobză*.

A legă cu putere.

1) Cele mai bune bucături tatălui de familie.

2) Cele mai mari bucături sunt pentru stăpâni.

8276 * A 'l face burduf de bătaie (bătăi).

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

A 'l umflă în bătaî; a 'l bate fără milă.

8277 O să 'i facă pielea burduf.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 10.*

Adică o să 'l căznescă fără milă (GOLESCU).

8278 *[△] A se umflă burduf.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Din mâncare pré multă.

BURETE

Vedî *Cap. II & VI, c. Burete, Drac, Poftă.*

8279 *[△] Doar n'am mâncat bureţi.

ILIE HOCTOTĂ, *teol. c. Selişte, comit. Sibiu, Transilvania.*

Vedî *Chupercă, a Mânca, Păstrău.*

Doar n'am inebunit.

8280 *[△] Par'că ai mâncat bureţi.

MOISE POPOVICIU, *pedagog, c. Covrogi, comit. Hunediora, Transilvania.*

1° A 'i inebunit, aiurezi.

2° Se dice celui slab la trup.

BUTILCĂ

Vedî *Vin.*

CAFEA

Veđi *Saltea*.8281 * Δ Cafea ruséscă.E I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulŷi, J. Covurluiu.*

Pentru vin ŷi, mai ales, rachiü.

CAÎMAC

8281 _b Caîmac.

Adică ce e mai bun.

CANĂ

8282 Căna până atunci merge la fântână, până se sparge.

G. MUNTEANU, p. 30. — HIN-
TESCU, p. 24.* Veđi *Ol, Tivgă, Ulcior, Urcior.*Nu de multe ori înşelă, fură, minte, etc. cine-va, in cele
din urmă trebuie să se prindă odată.*Tant va la cruche à l'eau qu'à la fin elle se
brise.**Prov. Franc.*

CÂNCĂŢ

8283 * Δ E rău
De câncăŷ;
E betégă
De oîégă.ANA ROŞCA, c. *Topârcea, comit. Sibiü, Transilvania.*Veđi *Oîégă.*

Când e omul bêt.

CAPAC

Veđi *Tingire*.8284 **Capacul după ólá.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p.
103.—S. I. GROSSMANN, *Dict.* p.
231.

Adică ori-ce după cuviința sa (GOLESCU).

*△
8285 **Și-a găsit capacul.**

Veđi *Drac, Ólá, Tingire*.

Se ȃdice despre căsătoriiile potrivite în rěutate.

8286 **Se arucati căpachea și-află tingirea ¹⁾**

Gazeta. Macedon. I, p. 5.

Sě-aruculi căpaca, di ș-află tindzirlu²⁾.

PER. PAPAHAĞI, *Zweit. Jahres*,
p. 164.

Veđi *Tingire*.

Când mirii sunt amîndoi urîți.

Kein Topf so schief, er findet seinen Deckel³⁾.

Prov. Germ.

*Il n'y a point de pot si laid qui ne trouve son
couvercle.*

Prov. Franc.

*Non vi è pentola si brutta che non si trovi il
suo coperchio ⁴⁾.*

Prov. Ital.

*△
8287 **A'î găsi capacul.**

A. PANN, III, p. 42.—D-NA Z.
JUVARA, c. *Fedesci*, J. Tutova.

1) Se rostogoli capacu și află (găsi) tingirea.

2) Se rostogoli capacu, de-și află tingirea.

3) Nici o ólá cât de strîmbă, să nu-și găsescă capacul.

4) Nu e ólá cât de urîtă care să nu-și aște capacul.

*△

*Găsesce capac la tête.*E. I. PATRICIŪ, *înv. c. Smulți,*
J. Covurluiș.

1° A găsi cusuru vorbeî.

2° A nu lăsă fără răspuns, a face răspunsul cuvenit.

«Pe loc îi găsi capacul».

*△

8288 A'i pune capac.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
J. Vasluiș.—GR. ALEXANDRESCU,
magistr. J. Putna.

1° A'i închide gura cu un răspuns bine potrivit.

2° A acoperi, a ascunde greșelile cuî-va.

«Fugi de lingușitorî carî îî vorbesc tot pe plac, *puindu'îi la greșeli capac*».

CARACUDĂ

*

8289 Caracudă.

Locot. C. CRISTESCU, c. Valea-
*Ra, J. Vasluiș.*Om de puțină însemnătate, și cum ȃice francesul : *le menu fretin*.«A rămas numai *caracuda*, șefii au fugit cu toȃii».

CÂRCEAG

*△

8290 Cârceagu merge de multe ori la fântână până
să sparge.AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,*
*Banat.*Veȃi *Ulcior*.

Acelaș înȃeles ca la No. 8282.

Se numește *cârceaș*, în Banat, un ulcior de pământ în care se ține apă de băut.

CÂRCIUMĂ

Ved. a *Bé, Bét, Bău-*
tură.

- *△
8291 Nică cârciumă 'n drum
Nică parale 'n pungă.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci,*
J. Vâlcea.

Se dice când te întâlnești cu vre-o rudă ori prietin, într'un loc unde nu ai cu ce face cinste.

Acastă dicere se obișnuiește a se dice mai mult d'andoselea :

Nică cârciumă 'n pungă
Nică parale 'n drum.

- *△
8292 Cine te vede intrând în cârciumă nu dice că ai
intrat să te închină.

A. PANN, *Edit. 1889*, p. 55 ; I,
p. 117. — HINȚESCU, p. 27. — P.
ISPIRESCU, *Rev. Ist. II*, p. 155. —
DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîraru-*
Roșu, J. Argeș.

Se dice pentru bețivi precum și pentru acei cari se adună cu cei răi, cari și dinșii tot răi se socotesc.

- 8293 Popa tócă și îi chémă
La biserică să mérgă,
Ei la cârciumă alérgă.

A. PANN, I, p. 110. — HINȚESCU,
p. 150.

Pentru ómenii bețivi.

- *△
8294 Cine pune urechile la crăcímă multe aude.

D-NA Z. JUVARA, *c. Fedesci, J.*
Tutova.

Vedî Uşă.

Adică lucruri ne-plăcute pentru dînsu.

*Qui écoute aux portes entend souvent plus
qu'il ne désire.*

Prov. Franc.

Chi sta a scollà, poch de bu el sentirà¹⁾.

Prov. Ital.

Quien escucha, su mal oye²⁾.

Prov. Span.

*Der Horcher an der Wand Hört seine eig'ne
Schand³⁾.*

Prov. Germ.

8295 *△ Cine intră în crâcîmă nu intră ca să se închine.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Pentru cei a căror rea purtare se dovedește după ore-cari semne.

8296 *△ Crîșma ori o vinđi, ori te vinde.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți, J. Corurliu.*

Arată vrednicia omului în negustorie. În loc să vinđi marfa, dacă nu ești vrednic te vinde ea, adică rămăi calic, perđend și ce ai avut.

8297 *△ Crîșmă (birtul, făgădăul, ospătăria) cui îi place, boii 'n jug baiu nu 'i face.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi-Bă-răsci, comit. Bihor, Ungaria.*

1) Cine stă de ascultă, puțin bine va auzi.

2) Cine ascultă, răul său aude.

3) Cine ascultă la ușă aude pentru sine o rușină.

Cui îi place să mănânce și să bea bine, sărac ajunge.

CÂRNAT

Vedî *Datorie, Șagă,*
Socotélă.

8298 Cârnatul, când se 'ndesă, începe a crepă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 36;
Asem., p. 76.

Adică cel lacom (GOLESCU).

8299 Mai multe țile de cât cârnați.

KÁROLY ÁCS, p. 81.

*△

Mai multe țile ca cârnați.

IULIU GROȘOREANU, *duac*, c.
Galga, comit. Arad, Ungaria.

Nu e în toate țilele belșug, folose, petreceri. Acestă țicare, de care se folosesc Românii din Ungaria, pare a fi o traducere a proverbului similar maghiar.

*Ogni giorno non è festa*¹⁾.

Prov. Ital.

*Es is nicht alle Tag Sonntag*²⁾.

Prov. Germ.

*Több nap mint Kolbász*³⁾.

Prov. Ung.

8300 * De când ploaie cârnați.

A. PANN, *Fab.* I, p. 126. — L.
ȘĂINEANU, *Semas.*, p. 363. — I.
ARBORE, *ing. J. Buzău.*

1) Fiecare zi nu e sărbătoare.

2) Nu e fiecare zi Duminică.

3) Mai multe țile de cât cârnați.

*△

*Pe când ploaă cârnați și lipii calde.**AT. PETRESCU, ing. c. Curtea-de-Argeș, J. Argeș.**A fi de când cu plôia cu cârnații.**BARONZI, p. 47.**De când plôia cu cârnați.**P. ISPIRESCU, Rev. Ist, II, p. 156.—A. PANN, Fab., I, p. 117.—FR. DAMÉ, III, p. 233.**Veđi Cloc.*

De mult, într'o vechine îndepărtată când ori-ce se putea în-timplă, și chiar lucrurile cele mai de ne-cređut.

*Lorsque les alouettes vous tombaient toute ro-ties dans la bouche.**Prov. Franc.*

În tot-dé-una poporul a cređut în asemenea ploî ne-obicî-nuite. Pliniu, în istoria sa naturală, ne vorbește de ploî cu lapte, cu sânge, cu fer, cu lână, cu cărămiđi, etc. Veđi A. PANN, *Fab.*, I, p. 117 la 126 și L. ȘĂINEANU, *Basme*, p. 121, 917, 939, 991 și 997.

*△

8301 *Cârnatul lung nu e bun.**E. I. PATRICIŢ, înv. c. Smulți, J. Covurlui.**A ține trêba de scurt.*

*△

8302 *A lungi cârnatul.**GR. ALEXANDRESCU, magistr. J. Putna.**Adică trêba.*

*△

8303 *Ca un cârnat.**G. POBORAN, inst. c. Slatina, J. Olt.**Plin, gras de plesnesce.*

CARNE

Vezi *Os, Parale, Pe-*
cie, Scii.

8304 Carne tânără și pesce bătrân.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 103.

Vezi *Vișel.*

Adică ore-ce după cum se cuvine.

Jeune chair et vieux poisson.

Prov. Franc.

*△
8305 La carne lesna e rea zama.

V. SALA, *dasc. c. Vășcoi-Bă-*
răschi, comit. Bihor, Ungaria.

Tot ce e eftin nu e bun. Carnea mai eftină este slabă.

*△
8306 Carnea cea eftină câinlîi u mîcă.¹⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela & Bă-*
țsa, Epir.

Pentru cele rele și fără preț.

8307 Alavdă fîsulili, ș-mîcă carni.²⁾

P. PAPAHAĞI, *Zweit. Jahr.* p. 148.

Pentru cei cari, între două saū mai multe lucruri, laudă pre cel mai prost.

Lobe die Berge, und bleib' in der Ebene.³⁾

Prov. Germ.

Praise the sea but keep on land.⁴⁾

Prov. Engl.

1) Carnea cea eftină, câinii o mîncă

2) Laudă fasolele și mîncă carne

3) Laudă munții și stă la cîmp.

4) Laudă marea și locuiește pămîntul.

Il faut louer la mer et se tenir en terre.

Prov. Franc.

Hablar de la mar, y estar en la tierra.¹⁾

Prov. Span.

8308 * Nicî carnea să ardă, nicî frigarea.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 63;
III, p. 77. — HINȚESCU, p. 27. —
AL. MARTINIAN, *J. Ilfov.*

*
A nu arde nicî carnea nicî frigarea.

M. CANIAN, *public. J. Iași.*

Să nu fii nicî prea sgărcit, nicî prea cheltuitor.

8309 Nicî carnea ne-friptă, nicî frigarea să se ardă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 109.

Vedî *Miel.*

Adică cu indușare să urmău la tôte (GOLESCU).

8310 Nicî carnea cu ôse, nicî frigarea arsă.

HINȚESCU, p. 27. — BARONZI,
p. 60.

Acelaș înțeles ca la No. 8308.

8311 * Nicî carnea, dar nicî frigarea.

ELIODOR VERGATTI, *c. Balș, J. Romanași.*

Potrivit, nicî prea mult, nicî prea puțin.

«Nu cer nicî carnea, dar nicî frigarea».

8312 *△ Tocmai carne pe ôlă.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

1) A vorbi de mare și a sta pe uscat.

S'a ajuns tocmai ce eră.

8313 *△ Carne fără ciolan nu se póte.

D-NA Z. JUVARA, c. Fedesci, J.
Tutova — E. I. PATRICIŪ, inv. c.
Smulŷi, J. Covurluiă.

*△ Carnea fără de óse nu se vinde.

G. MADAN, c. Truşeni, ŷin. Chi-
şeniă, Basarabia.

*△ Carne fără óse se póte?

I. G. SIMION, c. Bădesci-Tămdă-
şeni, J. Fălciă.

Nu e carne fără óse.

FR. DAMÉ, III, p. 163.

Nu e om fără cusur, folos fără pagubă, plăcere fără supc-
rare, într'un cuvint: printre multe lucruri bune trebuie să fie
şi ce-va rău.

Nul vin sans lie.

Prov. Franc.

*Kein Fisch ohne Gräte, Kein Mensch ohne
Mängel¹⁾*

Prov. Germ.

Un c'è carne senza osse²⁾.

Prov. Cors.

8314 * Carne de lângă os e cea mai dulce.

D-NA E. B. MAWR, p. 86.—D-RA
DIDINA ZANNE, c. Bèrlad J. Tu-
tova.

1° Cu înŷelesul său natural.

1) Nici un pesce fără óse, nici un om fără cusur.

2) Nu e carne fără óse.

2° Pentru părinți și copii.

La chair la plus près des os est la plus tendre.

Prov. Franc.

La carne più vicina all'osso è più saporita ¹⁾.

Prov. Ital.

Je näher dem Bein, je süsser das Fleisch. ²⁾

Prov. Germ.

8315 Carnea face carne.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 454.

Carnea este cea mai hrănitore mâncare.

Chair fait chair, et poisson poisson.

Prov. Franc.

Carne carne cria ³⁾.

Prov. Port.

Carne fa carne, pesce fa vesce ⁴⁾.

Prov. Ital.

Fleisch macht Fleisch ⁵⁾.

Prov. Germ.

CAȘ

Vedî a Luà, Pâne,
Pesce, Sălaș, Terciū.

*△
8316 Na, câine, caș
Numai că scăpași.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. J. Gorj.*

1) Carneamăl aprôpe de os e mai gustôsă.

2) Cu cât e mai aprôpe de picior, cu atât e mai dulce carnea.

3) Carnea face carne.

4) Carnea face carne și pecele.

5) Carnea face carne.

Se dice atunci când, trimițând pe cine-va să facă o treabă, din care și el urmăzează să se folosească, caută numai ca sa scape de ea.

*

8317 Vede gîinatlu și ȋi si-pare grunghe di caș¹⁾.

G. ZUCA, *stud.*, c. *Cavata, Albania*.

Pentru cel prost.

8318 Caș bun tu fôli di câni²⁾.

PER. PAPAHAGI, *Zweit. Jahres.*, p. 164

*

Caș bun tu chéle di câne³⁾

ILIE GHICU, c. *Pericoli, Epir.* —
I. COYAN, *prof. c. Băesa, Epir.*

Vedî Brânză.

1° Acelaș înțeles ca la No. 9228.

2° Om deștept, inimă bună, într'un corp pocit.

*

8319 Caș bun tu chéle di porc⁴⁾.

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*

Acelaș înțeles ca la No. 8318.

*

8320 Caș bun tu chéle ampuțită⁵⁾.

I. COYAN, *prof. c. Pericoli, Epir.*

Acelaș înțeles ca la No. 8319.

*

8321 Di chéle di porc, fôle di caș nu s'façe⁶⁾.

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*

1) Vede găinaț și ȋ se pare bucată de caș.

2) Caș bun în fôle de câne.

3) Caș bun în pele de câne.

4) Caș bun în pele de porc.

5) Caș bun în pele impuțită.

6) Din pele de porc, fôle de caș nu se face.

Veđi *Vátálah*.

Acelaş înţeles ca la No. 2364.

*△
8322 *Aşa ieà şi ursu caşu.*

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Dobroeţ,*
J. Vasluii.

Adică pe furiş.

*△
8323 *Caş la stână.*

*△
Pesce 'n baltă, caş la stână.

AL. ALEXANDRESCU, *c. Hirşova,*
J. Constanţa. — T. SPERANŢĂ, I,
p. 6.

Se dice despre acele lucruri cari se află neapărat şi cu bel-
şug, în anumite locuri.

Veđi T. SPERANŢĂ, *Ţiganul la stână.*

8324 *Încă cu caşul la gură.*

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 16.

*△
Încă nu 'i-a cădut caşul de la gură.

GR. JIPESCU, *Opinc.* p. 112.—
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* I, p. 231.—
HINŢESCU, p. 30.

*
A fi încă cu caşul la gură.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 504.

△
Tot cu caşu la gură.

GR. JIPESCU, *Opinc.* p. 150.

*
A avé caş la bot.

A. GOROVEI, *c. Folticenî, J. Su-*
ciava.

A fi încă puișor cu caș la gură.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* III, p. 378.—LAURIAN & MAXIM, I, p. 241.

A fi încă puișor cu caș la botișor.

HINȚESCU, p. 156.—P. ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p. 173.

Nu 'i-a picat cașul de la gură.

BARONZI, p. 86.

Adică încă copil până acum, după asemănarea păsărilor ce, până puii au caș la gură, ăi îmbucă mumele (GOLESCU).

A fi încă tiner și a nu pricepe lucrurile vieței.

«E! e! Măre Dane! *tot cu cașu la gură păi!* N'ai audīt vorba ălea că femeia are nouē guri!...»—JIPESCU.

Béjaune.

Prov. Franc.

Gelbschnabel ¹⁾).

Prov. Germ

8325 * A deșertă cașul.

G. POBORAN, *inst. c Slatina, J. Olt.*

Veđi *Putină*.

A o sbughiă, a fugi.

A CĂSCĂ

Veđi *Cap. V, c. a Căscă.*

8326 Unul cască, ș'altul înghite.

A. PANN, I, p. 167.—HINȚESCU, p. 29.

Unul cască gura și altul înghite.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 11.—GR. ALEXANDRESCU, *prof. J. Putna*.—M. STÂNCEANU, *inv. c Pîria, J. Mehedinți*.

¹⁾ Cioc galben.

*

*Alți cască, alți înglît.¹⁾*D. MILESCU, *Gazet. Maced.* I,
p. 3.

Veđi a Dumičă.

Să ȑice cānd altul nē ieā imbucătura din gură ce o așteptam
pentru noi (GOLESCU).*Un a fa la supa e un aotr la mangia.²⁾*

Prov. Piem.

8327 Altu hască, ș-altu ȑchirdîsesci.³⁾PER. PAPAĞI, *Zweit. Iahres.*
p. 149.

Acelaș înȑeles ca la No. 8326.

8328 Altu hâscă, ș-altu s-cumnică.⁴⁾PER. PAPAĞI, *Zweit. Iahres.*
p. 149.

*

*Alți cască, alți s'cumănică.⁵⁾*D. MILESCU, *Gaz. Maced.*, I, p. 3.

Acelaș înȑeles ca la No. 8327.

8329 Tini hașci, ș-altu pașci.⁶⁾PER. PAPAĞI, *Zweit. Iahres.*,
p. 176.

Acelaș înȑeles ca la No. 8328.

1) Alȑii cască, alȑii înghit.

2) Unul face supa și un altul o mănāncă.

3) Altul cască, altul se folosesce (câștigă).

4) Altul cască, și altul ieā grijania.

5) Alȑii cască, alȑii ieā grijania.

6) Tu cască și altul să 'mpărtășesce.

CAȘCAVAL

*△ 8330 A se (prea) întinde la cașcaval.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vaslui* — T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci, J. Vâlcea*.

* A se îndulci la cașcaval.

Adică la vorbă saă la purtare. A se obrăznicii. A vorbi saă a face ce-va ne-cuviincios.

*△ 8331 Nu te 'ntinde la cașcaval.

HINȚESCU, p. 29. — P. ISPIRESCU, *Leg. I, 1872, p. 166*. — I. IORGULESCU, *inv. c. Baia-de-Aramă, J. Mehedinți*. — GAV. ONIȘOR, *prof. c. Bălăbănesci, J. Tutova*.

*△ Nu te tinde la cașcaval.

I. PUȘCARIU, *c. P. Mărului, comit Făgăraș, Transilvania*.

Acelaș înțeles ca la No. 8330, sub formă de oprire.

*△ 8332 A se dà cașcaval.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna*.

* A fi cașcaval.

D-NA Z. JUVARA, *c. Fedesci, J. Tutova*.

A fi môle, a fi prost.

* 8333 Mai bine aș mânca cașcaval.

Când ore-ce nu ne vine la socotélă.

8334 * A trăi în (ca într'un) cașcaval.

Adică bine, în belșug, prin alușiă la șorecele din fabulă.

Vivre dans son fromage.

Prov. Franc.

8335 * A avé cașcaval de ros.

Adică de unde să se folosescă.

CASTANĂ

8336 *□ A scôte castanele din foc cu mâna altuia.

D-NA E. B. MAWR, p. 57.

Vedî Cărbune, Foc,
Jeratic, Șerpe.

A se folosi de ajutorul altuia pentru a îndeplini ce-va primejdios, în folosul său.

Dicerile în adevăr Românesci, se găsesc la No. 504, 673 și 2509.

Rem suam alieno periculo curare.¹⁾

Prov. Lat.

Cavar la castagna dal fucò con la zampa altrui²⁾

Prov. Ital.

Tirer les marrons du feu pour les autres.

Prov. Franc.

Auf anderer Leute Rücken tragen.³⁾

Prov. Germ.

1) A își îndeplini lucrul său cu primejdia altuia.

2) A scôte castanele din foc cu mâna altuia.

3) A susține lumea cu spinarea altora.

Making use of a Cat's Paw to get the Chest-nuts out of the Fire.¹⁾

Prov. Engl.

CASTRAVETE

Vezi Cap. II, c. Castravete.

8337 *[△] Aulică, bine 'mî pică,
Crăstăveți cu mămăligă.

*IUL. GROFȘOREANU, dasc. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.*

În deriderea celui sărac, când vrea să se pórte ca bogatul.

8338 * Nă móșe, mîiăă-érnă, căstrăveți căftă!²⁾

I. COYAN, prof. c. Turia, Epir.

Când ceri un lucru care nu se pôte dobândi.

CAUC

Vezi Șofeiu.

A CENĂTUI

Vezi a Cîndtut.

CÉPĂ

Vezi Cap. II, c. Cépă.

8339 *[△] Cine mănâncă numai cépă, dă mîna cu vîntu.

*V. IFRIM, stud. c. Corodesci, J.
Tutova.*

Tălharul trebuie să se descopere. Cine e prins, greu se des-
vinovătește.

1) A se sluji de laba pisicii pentru a trage castanele din foc

2) O bătrână în mijlocul iernii, caută castraveți!

S N Ó V Ă

Vorba țiganului când a furat cépă, și prindându'l Românul, l'a întrebat : Ce cauți în grădină, măi țigane ?—Vintul m'a aruncat.— Dar de ce ai pus mâna pe cépă ? — Ca să nu mă dea vintul jos. — Dar în traistă ce ai pus ? — Asta-î asta, și tăcu țiganul».

8340 Cine mănâncă cépă și nu lăcrăméază ?

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 80.

Adică cine greșasce și nu se căiește (GOLESCU).

8341 *△ Ađi o cépă, mâne o iepă, poimâne herghelia
tótă.

EC. ȘIȘMAN, *inv. c. Adam, J. Tutova.*

Acelaș înțeles ca la No. 3139.

8342 A dà cui-va cépa.

B. P. HĂȘDEŬ, *Cuvint. Bêtr.*, II, p. 496.

A nu'î dà nimic.

Mi 'mportat un azu.¹⁾

Prov. Sard.

8343 *△ A mănca o cépă degerată.

AL. VASILIU, *inv. c. Tătdruși, J. Suciava.*

A nu isbuti într'o afacere, a nu o duce la un bun sfârșit.

A CERNE

Veđi a Frămîntă, Muier.

8344 Cine cerne tótă ăioa e semn că n'are gust să
frămînte.

BARONZI, p. 54.

1) Îmi aduce o cépă.

Acelaş înţeles ca la No. 3949.

8345 *[△] Cine cerne totă ziua, nu mănâncă mămăligă.

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovăţ,*
J. Vaslui.

Vezi a *Frământă.*

Cine-şi perde vremea numai cu pregătirile, nu isprăvesce nimica, şi, prin urmare, nu poate trage nici un folos din munca sa

CÊŞCĂ

8346 * Nu ti hârsia, hârsită ; nu te-învirina, înviri-
nată, că srafa vine de-avârliga ¹⁾).

N. ST. c. *Nijopole, Macedonia.*

Fericirea, ca şi nenorocirea, cercetază de-a rindul pe fie-care dintre noi.

CHEAG

Vezi *Chiag.*

CHEFTEA

8347 * Nenorocită cheftea.

Acelaş înţeles ca la No. 514.

CHIAG

8348 * A fi un chiag sbîrcit.

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, X,
p. 381 ; *Pov.* p. 127.

Adică bătrân şi fără putere.

1) Nu te bucură, bucurato ; nu te măhni, măhnito, că cêşcă vine împrejur.

8349 * Δ Are chîag (cheag).

P. IPIRESCU, *Rev. Ist.* I, p. 232.—GR. JIPESCU, *Opinc.* p. 28 & 65.—T. BĂLĂŞEL, *inv. c. Şte-fănesci, J. Vâlcea.*

Are chîag (cheag) la inimă.

IIINȚESCU, p. 32.—A. PANN, III, p. 105.—FR. DAMÉ, I, p. 228.

Are cheag la pungă.

GR. JIPESCU, *Răur. Oraş,* p. 266.

Om cu dare de mână, cu avere.

«Sănătos lucru e să aveți cheagu vostru şi la păs să legumiți din ce ați pus».—JIPESCU.

8350 * Δ A prinde chîag.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 314.—GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 71 & 105.—S. I. GROSSMANN, *Dicț.* p. 152.—G. POBORAN, *inst. J. Olt.*—GAV. ONIŞOR, *prof. c. Ghermănesci, Tutova.*

A prinde putere, a se înavuți.

«A prins şi el o lécă de chîag».

CHIFLĂ

8351 * Tot trei chifle dece bani.

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Bărlad, J. Tutova.*

Tot acelaş lucru şi lucru de nimic.

CHISELIȚĂ

Vedî *Cap. II, c. Apă, Piper, Tărițe, Uliță.*

8352 **Trei ape în chiseliță.**IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 71.

*△

*Trei ape în chiseliță și o brâncă de țăriță.*IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.*

*△

*Șapte ape în chiseliță și o mână de țăriță.*P. ILIEȘ, *c. Hațeg, Transilvania.*

Veđi No. 409.

Adică rudeniile de departe, în cât nu se mai socotesc de rudă. (GOLESCU).

8353 *△

Trei brânci de țărițe într'o ălă de chiseliță.IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.*

*△

*A face trei ape în chiseliță.*G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

*△

*Trei ape și o chiseliță.*E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,
J. Covurlui.*

Veđi No. 409.

Atât prețuiesc lucrul orî vorbele cui-va, ca să arate ca ce se ȑice de cine-va e aproape de nimic.

8354 * **A face chiseliță.**V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 236.—
A. DE CIHAC, I, p. 50.—FR. DAMÉ,
I, p. 235.

A bate reű.

«*A face chiseliță de bătaie*».—ALEXANDRI.

8355 * Chisăliță.

Amestecătură, talmeș-balmeș.

«Eraū tôte lucrurile numai o *chisăliță*».

CHIȘLEAG

Vedî *Leac*.

8356 * A fi gustat la 6la cu chișleag.

M. CANIAN, *public.*, J. Iași.

Vedî *Smântână*.

Adică, unde nu trebuie, a fi greșit.

CIMBRU

8357 *△ Se amestică ca cimbrul.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți*,
J. Covurluiș.

*△

E ca cimbrul în tôte.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți*, J.
Covurluiș.

Vedî *Mărar*, *Pătrunjel*.

Se amestecă în tôte.

CINĂ

Vedî *Lucru*.

A CINA

Vedî *Minciună*.

A CINĂTUÎ

8358 *△ Am să'l cinătuesc (cenătuesc).

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți*, J.
Covurluiș.

Amenințare; *a cină* *lui* înseamnă a scôte intestinele de la o pasere și a o tăia bucăți pentru a o pune la olă.

CINSTE

Vezi *a Bé*, *Cap XV*,
c. Cinste.

*△
8359 Ia fă cinste, popo Brat,
O'ăi luat baniî pe tocat.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci*,
J. Vâlcea.

Se dice preoților, prin cărciumi, de către cei glumeți și cu jind de băutură, dând a se înțelege că preotul are baniî luați fără muncă.

Acastă locuțiune se găsește într'o baladă populară din județul Vâlcea:

.
.
Verde frunză ș'o lalea
Dară Radu că 'mî grața.
Să mergem la popa Brat
C'a luat baniî pe tocat.
D'a tocat, de n'a tocat
Că săracu tot 'și-a dat.
.
.

*△
8360 Dă 'i cu cinstea să pîeră rușinea.

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 258.—E.
BAICAN, *Binețe*, p. 10.—GAV. O-
NIȘOR, *prof. J. Tutova*.

Când indemnăm la supt.

*
8361 Cinste țigănescă.

Când se cinstesc unul pe altul, pe rînd și fără sfîrșit. Vezi No. 8363.

*
8362 Cu Romănu și cu lăutaru trebue să te cinstesci
ca să te cinstescă.

Maior P. BUDIȘTEANU, *J. Ilfov*.

Vedî *Cap. XV, c. Cinste.*

Trebue să beî cu dinşii, căci numaî ast-fel te bagă în sêmă.

A CINSTI

8363 * Δ A cinsti ȱigănesce.

T. BĂLĂŞEL, *inv. c. Stefănesci, J. Vâlcea.*

Acelaş înţeles ca la No. 8361.

CIOB

Vedî *Cap. XII, c. Ciob, Hirb.*

8364 * Δ Rîde ciobu de hîrb.

I. ANTONESCU, *c. Plăines-î, J. Rimnicu-Sîrat. — Sem. Buc. Cl. VII prin P. GÂRBOVICEANU, prof.*

*Vedî *Hîrb.*

Cînd unul îşi bate joc de altul pentru un cusur pre care 'l are şi dinsul.

E de observat că cuvîntul *hîrb*, arată bucăţile unui vas de lut spart, iar *ciob*, bucăţile unui vas de lemn. Acest din urmă cuvînt se trage de la persanul *cób*, lemn, bucată de lemn, aşchie. În limbajul curent nu se păzesce acéstă deosebire, întrebuintându-se ambele cuvinte, unul în locul celui-l-alt.

8365 * Δ Rîde ciob de ólă spartă.

Semin. Buc. Cl. VI prin P. GÂRBOVICEANU, prof.

Acelaş înţeles ca la No. 8364.

8366 Amîndoi mâncaţi dintr'un ciob.

A. PANN, II, p. 107.—HINŢESCU, p. 3.

1° Când doi inși sunt ne-despărțiți.

2° Când sunt de o panură, cât unu cât altu.

CÎOLAN

Veți *Carne*.

8367 *[△] Umblă cu cîolane legate la gât.

ALFRED JUVARA, c. *Bérlad*, J. *Tutova*.—GAV. ONIȘOR, prof. J. *Tutova*.

A înnebunit de tot.

8368 A fi cîolan.

A. PANN, I, p. 55.

A fi rău, varvar.

«Cât de bun să 'ți pară, tot el cîolan este».—A. PANN.

8369 *[△] A 'i dà un cîolan (de ros).

E. I. PATRICIŢ, inv. c. *Smulți*, J. *Covurluțu*.

Veți *Os*, a *Rode*.

Adică o slujbă.

«A rămas fără cîolan de ros».

CÎORBA

Veți a se *Arde*, *Bucădrăsă*, a se *Frige*, *Sofra*, *Strachină*, *Vorbă*.

8370 *[△] Cu momela cu șoșele nu se face cîorba.

E. I. PATRICIŢ, inv. c. *Smulți*, J. *Covurluțu*.

Veți *Olă*, *Vorbă*.

Acelaș înțeles ca la No. 6385.

- 8371 Par'că se pune la ciorbă
Una într'alta tot să sôrbă,
Ast-fel nu 'ți dă pas la vorbă.

A. PANN, I, p. 15.—HINȚESCU,
p. 35.—BARONZI, p. 57.

Despre cel vorbăreț.

- 8372 Ciorba încălđită mult strică la stomah.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 84.

Veđi Cap. VII, c. *Manestra*.

Adică pacea cea dă silă mai mult ne vatămă (GOLESCU).

Amilié rompue n'est jamais bien soudée.

Prov. Franc.

La mnestra arscaldêda la sa d fom¹⁾.

Prov. Rom.

Geflickte Freundschaft wird selten wieder ganz²⁾

Prov. Germ.

- 8373 * Ciorbă încălđită.

Veđi Cap. VII, c. *Manestra*.

1° Lucru de nimic, fără nici o valóre.

2° Lucru dejă spus și, prin urmare, sciut.

3° Acelaș înțeles ca la No. 8372.

C'est du réchauffé.

Prov. Franc.

- 8374 Ciorbă lungă, să ne ajungă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 84;
Asem. p. 139.—P. ISPIRESCU, *Rev.*
Ist. II, p. 156.

1) Ciorba încălđită are gust de fum.

2) Prietenie cârplită rare ori se face întrégă.

Veđi *Zémă*.

Adică lucru prost (GOLESCU).

8375 * Ciorbă lungă.

FR. DAMÉ, I, p. 247.

Veđi *Zémă*.

1° Mâncare proustă și mai mult zémă.

2° Vorbire care nu se mai sfirșește.

8376 * Ciorbă.

D-NA EL. GR. c. *București, J. Ilfov.*

Arată un număr mare.

«Are o ciorbă de copii».

CÎORIC

8377 *△ A încheiet'o ca baba de la cîoric.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vasluiu.*—GH. ALBU, *stud. c. Schineni, J. Tutova.*

Daca ai făcut greșela nu ai decât să rabđi, că nu mai e chip de scăpare, după cum babele nu pot róde cîoricul de porc.

CIRÉȘĂ

Veđi *Cap. IX, c. Mare.*

CÎUPERCĂ

Veđi *Cap. II, c. Cîupercă.*

8378 * A mîncă la cîupercă.

M. CANIAN, *public. J. Iași.*—Ma-
ior, P. BUDIȘTEANU, *J. Ilfov.*

A nu mîncă nimic. Cîupercile nu țin la fóme.

8379 *△ Par'că mănâncă numai ciuperci fripte.

FR. DAMÉ, III, p. 45.—S. MIHĂILESCU, *Şezdt.* II, p. 47.—E. I. PATRICIŪ *inv. c. Smulfi, J. Covurlui.*

*△ Par'că a mâncat numai ciuperci fripte.

GR. ALEXANDRESCU, *magist. J. Putna.*

E slab, fără sânge în obraz.

8380 *△ Doar n'am mâncat ciuperci.

ILIE HOCIOTĂU, *teol. c. Selişte, comit. Sibiu, Transilvania.*

Vezi *Burete, a Mâncă, Păstrăv.*

Nu sunt nebun să fac cutare lucru.

CLISĂ

Vezi *Slănină.*

8381 *△ Din câne nu poţi face clisă.

IUL. GROFŞOREANU, *inv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

*△ Din câne nu faci clisă.

AVRAM CORCEA, *paroh. c. Coşteiu, Banat.*

Vezi *Câne.*

Din omul rău, stricat sau leneş nu poţi face om bun, cinstit sau sirguincios.

*Kutyából nem lesz szalona*¹⁾.

Prov. Ung.

8382 △* Clisa întrégă şi curechiul uns.

IUL. GROFŞOREANU, *inv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

1) Din câne nu se face slănină.

△*

Nu pôte fi cu curechiul uns și cu clisa întrégă.

IUL. GROFȘOREANU, *comit. Arad*
Ungaria.

Vezi *Slănină*.

Când unul ar vré două lucruri de odată, cariî nu se pot împacă; să'și facă interesele și să nu'l coste.

CLONDIR

△*

8383 A se pupă cu clondiru.

G. POBORAN. *inst. J. Olt.*

Vezi *Sticlă*.

A fi sugaciû.

COCĂ

*

8384 A se face cocă.

A. PANN, I, p. 164. — P. ISPI-
RESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 451.—FR.
DAMÉ, I, p. 266.

A se îmbătă.

A CÓCE

*△

8385 S'a face, nu s'a face; acu dacă s'ar cóce!

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulț, J.*
Covurluiă.

Arata o dorință prostescă.

S N Ó V A

Ci-că unul după ce și-a isprăvit de seménat ogorul, in loc să dică,
cum e obiceiul : «de acum să dé Dumnezeu să se facă», el fiind
cam prostănac ar fi dîs : «s'ar face, nu s'ar face, acu dacă s'ar cócel»

Lui nu'i eră frică că nu se va face.... îi era mai frică că nu se va căce!

^{*△}
8386 A o căce cui-va.

A. PANN, III, p. 25. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 247; *Basm.* p. 79.—G. I. MUNTEANU, p. 72. — FR. DAMÉ, I, p. 236.—G. POBORAN, *inst. J. Ol.*—BARONZI, p. 45.

Veđi *Plăcintă, Turtd.*

A'i pândi pentru a'i întorce réul făcut, a'și răsbună.

«Feciorii de boieri nu putură mistui vorbele ciobănașului. Iși puseră în gând să 'i-o căcă și se culcară».—ISPIRESCU, p. 247.

[△]
8387 A căce pre cine-va.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vaslui.*—GH. POPESCU, *inv. c. Drăgășani, J. Suciava.*—GAV. ONIȘOR, *prof. c. Avrămesci, J. Tutova.*

Acelaș înțeles ca la No. 8380.

«Ah! înșelătorul, cum m'a amăgit, ăceia Păcală. Ei! *da'l voiă căce eu*».—Șezăt. III, p. 131.

«De mult îl *coceă*».

COCONARA

^{*}
8388 Alandala coconara.

Pentru vorbe pröste și fără rost.

COCOȘ

Veđi *Cap. III, c. Cocoș.*

^{*}
8389 Bruma éste pi brumar, ș-cocutlu pi-alunar¹⁾.

G. ZUCA, *c. Elbassan, Albania.*

1) Bruma este în Brumărel (Noembrie) și cocoșu (se mănâncă) în Alunei (Iulie).

Fie-ce lucru la vremea lui.

CODRU

Veđi *Câne, Flămând,*
Fôme.

8390 Nu e vrednic codrul să'și plătésacă.

A. PANN, II, p. 48.—HINȚESCU
p. 208.—FR. DAMÉ, IV, p. 235.

Pentru cel leneș.

Il ne vaut pas le pain qu'il mange.

Prov. Franc.

E interesantă tranzițiunea logică: *codru* = pădure, trecut în accepțiunea de *teritoriū delimitat*, s'a luat apoi în înțelesul general de *bucată*, de unde astă-dî ȕicerea poporană *codru de pâne*=bucată de pâne.—HĂȘDĂR, *Cuv. Bêtr.* I, p. 163.

8391 * Cât codrul în mâna flămândului.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, *Asem.*
p. 45.

Pentru cele dă puțină vreme.

8392 *△ A visă codri.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci,*
J. Vâlcea.

*
A visă codri verđi.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 764.

Veđi *Fôme.*

1° A simți o fôme ne-spūsă de mare.

«Mănâncă bine ca să nu visezi la nopțe *codrii verđi*».

2° A mânca înfricoșat.

«Ce spuī tu ? sau visezi *codri verđi* ?»

CÓJA

8393 *△ A prinde cójă.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Vedî *Maia, Unghe.*

A mai învioră.

COLAC

Vedî *Câne, cap. XII,*
c. *Colac, Femeie, a Luà*
a *Mâncă, Pâne.*

8394 *△ Colacu nu'î a cuî se menesce, îî a cuî îl mă-
nâncă.

M. LUPESCU, *inv. c. Broşcenî,*
J. *Suciava.*—I. TEODORESCU, *inv.*
c. *Cotîrgaş. J. Suciava.*

Când un lucru pregătit pentru unul, îl capătă un altul.

8395 *△ Din colacul môle, ce cojile trudiî sê alege!

IUL. GROFŞOREANU, *inv. c. Gal-*
şa, comit. Arad, Ungaria.

Când nu rămâne nimic dintr'un lucru.

S N Ó V Ă

Pe pruncul ȝiganului l'a bă^tut tată-său, pentru că a mâncat me^dul de la nouă colaci. Plângend purdelul l'a întrebat, un Român, de ce plânge. Spunendu'î pricina, Românul l'a întrebat, mai departe, ce a făcut cu cojile : «*Dar din colaciî moi, ce cojile trudiî sê alege !*» fu răspunsul ciorofului.

8396 *△ Asta'î lapte cu colac.

IUL. GROFŞOREANU, *inv. c. Gal-*
şa, comit. Arad, Ungaria.

Vedî *Lapte.*

Pentru o întâmplare plăcută, folositoare.

8397 *△ Umblă ca cânele cu colaci în coddă.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,*
J. Vasluu.

Pentru cel bogat, care are mai mult de cât îi trebuie.

8398 *△ Noi n'avem pâne și câni umblă cu colaci în coddă.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr.,*
J. Putna.

Când unii nu au ce mănca și alții se răsfăță în averi și bunătați.

8399 A umblă după colaci caldi.

V. ALEXANDRI, *Teatr., p. 720*

*△ A așteptă colaci caldi.

GAV. ONIȘOR, *prof. J. Tutova.*

*△ A veni la colaci caldi.

G. P. SALVIŢ, *inv. J. Covur-*
luii.— ALFR. JUVARA, *c. Bărlad,*
J. Tutova.

Adică după lucru bun, plăcut și de-a gata.

8400 * A duce pre cine-va la colaci caldi.

M. CANIAN, *public. J. Iași.*

A'l duce cu vorba, cu făgădueli, a'l purta pe la icone.

8401 Colac.

V. ALEXANDRI, *Teatr., p. 585.*

Lucru bun, plăcut, întâmplare fericită, plăscă.

«Domnul Ghiftu! mă iubesc pe măsură, și mă rogă să'lieu, că pier. Ce ăci de asta, moș Fluture? Așa colac....». — *Dot morfi vii.*

COLĂREZ

8402 * Δ N'are colărez în cap (la vorbă).

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

N'are minte, vorbește fără socotelă.

Colărezul este un fel de mâncare ce se face, din lapte, făină și orez.

COLEȘA

8403 * Δ A află spină în coleșă.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiș, Banat.*

Acelaș înțeles ca la No. 976.

CÓSTĂ

8404 A mânca cóste fripte.

Columna Traian, 1882—83, p. 585.

Adică nimic.

COVRIG

Veđi Câne, a Mâncă.

8405 * Δ Cu un covrig tot calic.

E. I, PATRICIŪ, *inv. c. Smulț, J. Covurluiș.*

Cu un lucru de nimic tot sărac rămâi.

8406 *△ A scóte la covrigi.

I, CREANGĂ, *Amint.*, p. 154. —
V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 145. —
E. I. PATRIGIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluii.* — DAMÉ, IV. p. 35.

*△ A duce la covrigi.

V. FORESCU, *c. Folticeni, J. Suciava.*

*△ A eși la covrigi.

A ajunge la covrigi caldi.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluii.*

Veđi *Judecată.*

A ajunge rău de tot, a săraci, a calici.

«Ciocoismul să trăiescă, și las pe dinși, că ne scot ei la covrigi». — I. CREANGĂ.

8407 * A se face covrig.

A. DE CIHAC, II, p. 78. — GR·
ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

1° A se ghemui, mai ales de frig.

2° A slăbi la trup.

«Te-ai sbircit până te ai făcut covrig».

CRĂCANE

Veđi *Malaii.*

CRÎȘMĂ

Veđi *Cărciumă.*

CRUD

- 8408 * Mergă cruda cu ne-sărata.

Maior P. BUDIȘTEANU, *J. Ilfov.*

- *△ Cruda cu ne-sărata.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Bine cu rău amestecat, dar mai mult rău.

«Trăește și el *cruda cu ne-sărata*».

CUHNIE

- 8409 *△ Rîndneala când e bună, rostul cuhni merge strună.

EC. ȘIȘMAN, *inv. c. Adam, J. Tutova.*

Pentru cele cu rînduială.

- 8410 Lîngă cuhnia cea bogată, sărăcia gata.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 43.*

Vedî *Bucătărie.*

Adică cel ce petrece în desfătări, curînd sărăcește (GOLESCU).

A grasse cuisine, pauvreté voisine.

Prov. Franc.

- 8411 Cuhnia bogată lasă diată prîstă.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 31.*—
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist. II, p. 159.*

Vedî *Bucătărie.*

Adică cel ce petrece în desfătări, prîstă stare lasă (GOLESCU).

Grasse cuisine, maigre testament.

Prov. Franc.

8412 Greu la cuhnle.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 23.

Adică cu anevoie se mișcă (GOLESCU).

CURCUBETĂ

8413 * Curcubete herte ¹⁾.G. ZUCA, c. *Samarina*, *Epir.*¹⁾ Vorbesc minciuni.²⁾ Spui prostii.8414 *^Δ Curcubeta încă merge cât merge de asupra apei apoi dar odată se cufundă.IÓN NICULA, *preot*, *Vaşcoi*, *comit. Bihor*, *Ungaria*.

Acelaş înţeles ca la No. 8282.

8415 * Multe-ori s'duce curcubeta la fântână, ne-ură vă-s frângă ²⁾.V. DIAMANDY, c. *Arminci*, *Maccedonia*.Vezi *Car*, *Olă*, *Ulcior*.

Acelaş înţeles ca la No. 8414.

CURCUT

Vezi a *Frige*, *Piper*.

CURECHIU

Vezi *Slănină*.8416 *^Δ Îi mai trebuie ş'o căpăşină de curechiu în mână.S. MIHĂILESCU, *Şezdt.* II, p. 73.¹⁾ Dovleci fierți.²⁾ De multe ori se duce tivga la fântână, odată se frânge.

Ca să ridă de cel ce merge călare în timpul friguros aler-
nei. Când degeră picerile saū mările, românul le învelesce în
foi de curechiu verde.

DĂMÂNCARE

Vedî Câne.

DROJDIE

Vedî Vin.

8417 * A fi pe drojdi.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* III, p.
378.

Despre acel care a fost odată bogat, şi nu mai are de cât
remaşiţe din averea sa.

8418 *△ A fi cu drojdi în cap.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

*△
A umblă cu drojdi în cap.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova.*
J. Vasluţu.

Adică bêt.

8419 * Drojdie.

Ce mai rău, scursórea, lepădătura.

Drojdia societăţei = La lie du peuple.

DULCE

Vedî Amar, a Gustă,
Miere, Pahar.

8420 *△
Ce-a fost verde s'a uscat,
Ce-a fost dulce s'a mâncat.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteţu,*
Banat.—GAV. ONIŞOR, *prof. c. Str-*
bii, J. Tutova.

Vedî *Verde*.

Arată timpul frumos, traiul bun, fericirea de odinioară, care a dispărut.

8421 * Dulce la limbă, amar la inimă.

V. ALEXANDRI & LASCAR ROSETTI, *Mss.*

Pentru cele cari d'întăiu ni se par plăcute, la urmă însă ne aduc necazuri multe şi supărări.

8422 Dulce le înghiţi, amar i să le scoţi.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 91.

Să ăice pentru jăfuitori (GOLESCU).

8423 Dulce 'i-a fost la mîncare
Dar acru (acru) la scărpinare.

A. PANN, II, p. 32.—HINŢESCU,
p. 51.

Acelaş înţeles ca la No. 8422.

8424 *△ Cum 'i-a fost dulcele şi amaru!

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiî,*
Banat.

Adecă cum a primit binele trebuie să primescă şi răul.

8425 Unul gustă, ăice: dulce!
Altul gustă, ăice: acru!

A. PANN, II, p. 148.—HINŢESCU
p. 51.

*
*Unuia îi vine gust dulce, altuia îi vine
gust acru.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J.*
Putna.

Arată deosebirea de gusturi la ômenî.

Veđi A. PANN, II, p. 148—150,

8426 * **Om̃ul are un dulce și un amar.**

Veđi *Amar*.

Are și bune și rele. Om fără cusur nu se pôte.

Veđi morala fabulei: *Nu e nimic fără cusur*, din A. PANN, Fab., II, p. 52.

*No gh' è dōce senz' amāo.*¹⁾

Prov. Lig.

8427 **A trăi cu cine-va dulce și amar.**

A. PANN, *Moș Alb*, I, p. 60.

Adică împărțind împreună răul și binele, bucuriile precum și necazurile vieții.

DULCÉȚĂ

Veđi *Lingură*.

8428 * **Apă și dulceți
Cu capu de pēreți,
Cafe amară
Și pe ușa afară.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna*.

Pentru o primire proastă.

8429 **Dulcēța aduce amareată.**

M. BOJADSCHI, Γραμ. Ρωμα. p. 197.

Binele aduce rău, bucuria scirbă, ș. c. l.

Veđi povestea din Bojadschi.

8430 **Dulcēța cât dă dulce, după mōrte însă, nici o
poftă mai aduce.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 90.

1) Nu e dulce fără amar.

Arată că ori-ce la vremea ei se cuvine căci, în urmă, în zadar se socotesc (GOLESCU).

8431 * Inghite (la) dulcătă.

D-NA Z. JUVARA, *J. Putna*. —
FR. DAMÉ, II, p. 188.

Vedî *Miere*.

Se bucură de ceea ce vede sau i se întâmplă.

Il boit du lait.

Prov. Franc.

A DUMICĂ

8432 * Cum duminicăși ași mâcași.¹⁾

N. ST., c. *Nijopole, Macedonia*.

* *Cum va-s diînici, ași va-s măci.*²⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela & Bă.
ésa, Epir*.

*Cum îți diînicaș, acși măcă-ți.*³⁾

PER. PAPAĞI, *Zweit. Jahres.*,
p. 162.

După cum ai muncit, așa vei dobândi.

*Wie man's einbrockt, much man's essen.*⁴⁾

Prov. Germ.

*As I brew, so I must drink.*⁵⁾

Prov. Engl.

1) Cum ai duminicat așa ai mâncat.

2) Cum vei duminică așa vei mânca.

3) Cum îți duminici, așa mănâncă-ți.

4) Cum o duminici așa trebuie să o mănânci.

5) Cum torn așa beu.

Qui fait la faute la boit.

Prov. Franc.

Chi l'ha conciata, se la mangia.¹⁾

Prov. Ital.

El que hace la soma, este la como.²⁾

Prov. Span.

8433 **Unii duminică și alții mănâncă.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 11.

Unii mănâncă și alții duminică.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 171. — HINȚESCU, p. 99.

* *Unul duminică și altul mănâncă.*

I. ARBORE, *ing. J. Buzău.*

*△ *Cine duminică și cine mănâncă!*

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, J. Ilfov.*

Vedî Boi, a Căscă.

Arată că unii pentru alții muncesc, iar nu pentru însuși ei (GOLESCU).

8434 *△ **Cine duminică nu mănâncă.**

I. ANTONESCU, *c. Vâlcele, J. Argeș.*

Acelaș înțeles ca la No. 8433.

8435 **Cine duminică scie, cine mănâncă nu scie.**

A. PANN, *Edit.*, 1889, p. 63; III, p. 77. — HINȚESCU, p. 51.

1) Cine a pregătit'o, o mănâncă.

2) Cine face frazela, acela o mănâncă

Numai cel ce duminică scie cum și ce duminică, iar cel ce mănâncă n'are știință cât dă mică.

IORD. GOLESCU, *Mes.* II, p. 50.

*
*Acel ce dîmnică scie, nu și acel care maș
(sadi) măcă.¹⁾*

D. DAN, c. *Nevestă, Macedonia.*—
META CONSTANTIN, c. *Moloviște, Macedonia.*

Adică cel ce muncesce, acela scie cum să câștigă, iar cel ce mănâncă d'a gata n'are nici o știință (GOLESCU).

DUMICAT

8436 *[△] Dumicatul să ți'l faci cât îți încapă în gură.

EM. POPESCU, *inv. c. Ciocănesci, Mărgineni, J. Ialomița.*

Vedî *Bucătura, Imbucătura.*

Aceleași înțelesuri ca la No. 8270.

DUȘCĂ

8437 *[△] Din dușcă în dușcă se face tușcă.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*—H. JUVARA, c. *Băsesi, J. Fălciș.*

Pentru cei băutori.

FĂCĂLEȚ

Vedî *Gol, Vorbă.*

1) Acel ce duminică scie, nu și acel care numai mănâncă.

A FĂCĂLUÎ

8438 * A făcălui.

LAZ. ȘĂINEANU, *Diet.* p. 313.

Adică a bate.

FĂGĂDĂŬ

Veđi *Cărciumă*.

FĂINĂ

Veđi *Drac, Dumne-
deu, a Frământa, Leneș,
Móră, Ochău, Tărițe*.

8439 *[△] Din codină rea făină.

G. I. TOMESCU, *inv. c. Broscară,
J. Mehedinți*.

Codina este cel mai de pe urmă grău ce rămâne la vinturat, și, prin urmare, cel mai rău. Bine înțeles, că și făina făcută dintr'un asemenea grău nu pôte fi bună.

Se aplică celor cari sunt dintr'un nēm rău său cu obiceiuri rele, din fire.

8440 *[△] Fie-care grăunțe are făină, dar are și tărițe.

V. FORESCU, *c. Folticeni, J. Suciava*.

Tot omul are și bune și rele.

8441 Și din făină parte, și din tărițe merinde.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 99.

Se ȃice pentru cei ce cer parte din tôte (GOLESCU).

8442 Atât făina, cât și aluatul, tot cu împrumutare.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 5.

*
Și făina ș'aluat,
Tot împrumut le-a luat¹⁾.

A. PANN, I, p. 133.—HINȚESCU,
p. 57.

1) Acastă ȃicere se află tipărită, într'un mod greșit, atât în *Povestea vorbei* cât și în *Hințescu*.

Se ȋice pentru cei d  tot sc p taȋi, ce trăiesc tot cu impru-
mutare. (GOLESCU).

8443 **Vr  să fie  i gr u scump  i făina eftină.**

G. ESARCU, *Bac i, Monit. Ofic.*
No. 26, 1898.

Cere lucruri peste putin a.

8444 * Δ **I-a (mă-a) trecut făina prin traistă ¹⁾.**

A. PANN, *Edi . 1889*, p. 155 ;
III, p. 125.—HIN ESCU, p. 56.—
G. POBORAN, *inst., c. Slatina, J.*
Olt.—I. POPESCU, *inv. c. Dobren ,*
J. Ilfov.—*Semin. Buc. Cl. VIII,*
prin P. G RBOVICEANU, prof.

* Δ **I-a trecut făina prin strai a.**

V. SALA, *inv. c. Va co -Băresci,*
com. Bihor, Ungaria.

* Δ **A trecut fuina prin traistă.**

GAV. ONI OR, *Junimea No 16.*

A fost c nd a fost, dar acum  nu'm i ins mn  nimic,  i-a
trăit traiul,  i-a m ncat m laiul.

8445 * **S'a spulberat făina din covată.**

I. BĂNESCU, *prof. J. Roman.*

S'a  dus folósele.

8446 * **Altă f in  se macină acum la m r .**

I. CREANGĂ, *Amint. p. 7.*

Ved  *M r .*

S'a schimbat rostul lucrurilor.

1) Hin escu scrie *d n* in loc de *prin*.

«Și părintele mă ia la dragoste, și Smarandița începe, din când în când, a mă fura cu ochiul, și bădița Vasile mă pune să ascult pe alții, și *altă fiind se macină acum la móră.*»—CREANGĂ.

8447 Ca făina orbului.

Unirea (ziar), c. Blaj. Transilvania.

*△

Se perde ca făina orbului.

G. PETRICĂ, c. Corna. comit. Alba-Inferióră, Transilvania.

Adică împrăștiat, fără nici o legătură.

«Afirmăm sus și tare că infundarea cauzei naționale n'a făcut'o nici Stan, nici Bran, ci a făcut'o pasivitatea. Suntem desorganizați, imperechiați, împrăstiați *ca făina orbului.*»—*Unirea.*

8448 * Canda îi m'că gumarlu fărina !¹⁾.

I. COYAN, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Pentru cel care stă supărat. Se dice mai ales când un om fără pricină bine-cuvîntată, se dă la o gândire adîncă sau la o mahnire inexplicabilă.

Măgarilor li se dau, de obicei, tărițele iar nu făina.

8449 * Ți m'cară gumarli fârina²⁾.

G. ZUGA, c. Cavaia, Albania.

Acelaș înțeles ca la No. 8448.

FĂINELĂ

8450 *△ 'I-a tras o făinélă.

G. P. SALVIŢĂ, *înv. c. Luncavița, TJ. ulcea.*

1) Par'că 'I-a mîncat măgarul făina.

2) 'Ți mîncară măgaril făina.

*△ *L'a infăinat.*

I-a tras o bătae sdravănă de l'a făcut, cum e făina de môle.

FĂRĂMITURĂ

Veđi *Bucată*.

8451 Cu o fărămitură, mare pesce prindem.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 28.

Veđi *Bucăpică, Pesce,*
Pitic, Rîmă.

Adică cu o vorbă viclenă și pe cel mai mare înșelaș, și cu o momelă de mită mult dobândim (GOLESCU).

8452 Fărămiturile ce ți rămân, dă le și tu pe l'ai
tei câinii, că și ei să mănânce așteptă de la
stăpân.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 114.

Veđi *Câine*.

Adică cu cele de prisos ajută pe cei săraci (GOLESCU).

Veđi No. 1517 & 1535.

8453 Și câinii mănâncă din fărămiturile ce cad de
la masa domnului.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 97.

Să ție pentru cei mici și scăpetați, ce se ajută din cele ce
prisoresc de la cei mai mari (GOLESCU).

*△
8454 Din casa lui N*** n'o să mai ăsa popa cu fă-
rămături în barbă.

GAV. ONIȘOR, *prof. J. Tutova*.

Pentru cel sgârcit.

FAREURIE

Veđi *Frumusețe*.

8455 *△ Par'că calcă în farfurii.

G. ALBU, *stud. c. Schineni, J. Tutova.*

Vedî *Strachindă.*

Calcă cu grijă, încet și pe-a furișul ca să nu 'l audă nimenia.

FASOLE

Vedî *a se Arde, Bucate, Carne, Cap. II, c. Fasole.*

8456 * Nu ți-e fasolea fiertă.

A. PANN, I, p. 17.

Te înșeli, nu ai nimerit'o.

Ba, ba vere, mă cam iértă
Că nu Ț-e fasolea hiértă;
Eu am mâncat ce se chemă
Un mezelic de pastrămă.

PANN.

8457 *△ A rămâne de rîs ca fasolea în ȃina de Paști.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulȃi, J. Covurluiu.*

*△ *Se lovesce ca fasolea în ȃina de Paști.*

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșia, J. Dimboviȃa.*

Vedî *Bragă.*

După post cine mai mănăncă fasole? Când e un lucru nepotrivit, sau nu e la locul lui ci fără nici un temeu.

8458 *△ Chef! făsuȃi tecȃi în carnelegȃi.

IUL. VULCĂNESCU, *stud. c. Pelesci, J. Dolȃi.*

Pentru o vorbă la locul ei.

FEDELEȘ

Vedî *Porc, Urcior.*

8459 Pe porc nu poți a 'l face sa bé apă din fedeleș.

P. ISPIRESCU, *Leg. I*, 1872, p. 164.

A se adaogă la No. 2361.

Ci è pesce torna all'acqua ¹⁾.

Prov. Sicil.

*Setz einen Frosch auf goldnen Stuhl,
Er hüpfst doch wieder in den Pfuhl ²⁾.*

Prov. Germ.

The frog cannot out of her bog ³⁾.

Prov. Engl.

8460 *[△] A 'l legă fedeleș.

BARONZI, p. 206.—A. DE CIHAC, II, p. 497.—P. ISPIRESCU, *Snóve*, p. 9.—FR. DAMÉ, II, p. 16.—G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

A 'l legă fideleș.

S. FR. MARIAN, *Tradit. Pop.* p. 171.

Vedî *Cobză.*

A legă cu putere, tépën, virtos.

FELIE

8461 * Val păți ca cânlle, ți vré filie ma mare.⁴⁾

G. ZUCA, *c. Berat, Albania.*

1) Cine e pesca se întorce la apă.

2) Sue o bróscă pe un scaun aurit, sare iarăși în baltă.

3) Bróscă nu pôte trăi în afară de baltă.

4) Veî păți ca cănele ce vrea o felie mai mare.

Când cine-va nu se mulțumesc cu puținul ce'l are. Alusie la fabula bine cunoscută, în care cânele scapă bucata ce o avea în gură, vrând să dobândească alta mai mare ce i se părea că o vede în apă.

FIDEA

8462 * Fidea cu apă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 72 ;
Asen., p. 47.—LAURIAN & MAXIM,
Glosar, p. 247.

Adică om dă nimic, fără nici un dar, fără nici o destoinicie (GOLESCU).

A FIERBE

Vedî *Apă, Oia, Său.*

FİERT

8463 * Aî făcut'o (o făcuși) fiértă.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p.
228.—FR. DAMÉ, II, p. 6.—E. I.
PATRICIU, *inv. c. Smulfi, J. Co-*
vurluii.—G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Nu aî isbutit, aî stricat o trébă.

8464 * Par'că 'i fiert.

Vedî *Oia.*

1° Slab, fără sânge în obraz.

2° Fără vlagă, abătut în urma unor nenorociri, pagube, în-
timplări displăcute, etc.

FIERTURĂ

Vedî *Sare.*

8465 Când fiertură în olă,
Și când mămăligă gólă.

A. PANN, I, p. 151.

*Când fertură în olă
Și când mămăligă gólă.*

HINȚESCU, p. 59.

Despre omul sărac care, dintr'o ți într'alta, nu mai are ce
mâncă.

FLĂMÂND

Vedî *Ađi, Capră, Co-
dru, Lup, Pâne, Sătul,*
a Sătură, Vară.

8466 *△ Flămândul codri visézá.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 50. —
I. G. VALENTINEANU, p. 12. — V.
FORESCU, c. *Folticenî, J. Suciara.* —
T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci, J.*
Vâlcea.

Flămândul codri visézá și vrabia meiu.

A. PANN, I, p. 129 — HINȚESCU,
p. 60. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*,
III, p. 382. — S. FL. MARIAN, *Or-
nit.*, p. 412.

Flămândul codru visézá și vrabia meiu.

A. DE CIHAC, *Dict.*, p. 649.

*△ Flămândiî codri visézá.

I. DUMITRESCU, *inv. c. Gânciova.*
J. Dolj.

*Pită-agiunlu și-invisédzá.*¹⁾

ANDREIU AL BAGAV, *Cart. Aleg.*
p. 62.

1) Plăcintă flămândul visézá.

Adjunlu cumăţ învîsédză.¹⁾

PER. PAPAHAĞI, *Ziceit. Iahres.*,
p. 148.

* *Adjunlu cumăţi învîsédză.²⁾*

C. IONESCU, *c. Nevêsta, Macedonia.*

Veđi *Fóme.*

Tot omul de ce'î aminte, de aceea vorbesce, şi ceea ce nu are, tot de aceea doreşte.

Veđi No. 2645.

Il porco sogna ghiande.³⁾

Prov. Ital.

Wenn der Hund träumt, so is't von Brod.⁴⁾

Prov. Germ.

Гоподній куриць просо снится⁵⁾

Prov. Rus-Mica.

8467 *△ *Cine 'î flămând, pânea 'î (e) în gând.*

HINŢESCU, p. 140. — H. D. E-
NESCU, *inv. c. Zamostea, J. Doro-*
hoiŭ. — V. SALA, *dasc. c. Sudrigiŭ,*
comit. Bihor. Ungaria. — ILIE HO-
CIOTĂ, *teol. c. Selişte, comit. Sibiu,*
Transilvania. — N. RUSU, *c. Ighir-*
dorf, comit. Tîrnava, Transilva-
nia. — I. CURCUBETĂ, *c. Vlădeni,*
comit. Făgăraş, Transilvania.

*△ *Cine'î flămând,
Pita'î în gând.*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiŭ,*
Banat. — IUL. GROFŞOREANU, *inv.*
c. Gaşa, comit. Arad, Ungaria.

1) şi 2) Flămândul bucăŭi (de pâne) viséză.

3) Porcul viséză ghindă.

4) Când cănele viséză este de pâne.

5) Puŭul flămând meŭ viséză.

*△

*Celui flămând,
Pita'i în gând.*

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

Flămândului pânea 'i în gând.

Abecedar Ilustr. p. 26.

*△

*Celui flămând
Pânea 'i în gând.*

N. CUSIAN, *ș. Godinesci, comit. Hunedioara, Transilvania.*

*△

*Omului flămând
Pânea 'i-e în gând.*

I. PUȘCARIU, *c. Poiana-Mărului, comit. Făgăraș, Transilvania.*

Vezi Pâne.

Acelaș înțeles ca la No. 8466.

8468 *△ **Bolnavul doresce sănătatea și flămândul pânea.**

V. SALA, *înv. c. Băița, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 8467.

8469 **Flămândii visez mâncând
Și setoșii apă bând.**

A. PANN, *Fab. II, p. 123.*

Acelaș înțeles ca la No. 8468.

8470 **Flămândului îi pare miere, codrul cel uscat.**

S. I. GROSSMANN, *Dicț. p. 153.*

Pe omul flămând orî-ce mîncare îl mulțumesc.

«Cel sătul calcă în picioare fagurul, dară celui flămând toate amărâciunile dulci i se par». — *Prov.* 27, 7.

8471 Flămânșilor nu le trebuie poftire multă.

S. I. GROSSMANN, *Dicț.*, p. 153.

Pentru cei flămânși, precum și pentru cei cari rivnesc mult la un lucru.

8472 *△ Flămându n'astăptă coptu, nici golu nălbitu.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteișă, Banat.*

Vedî *Fôme.*

Acelaș înțeles ca la No. 8471.

8473 *△ Cine se culcă flămând se scôlă fără datorie.

GR. POENARU, *ing. J. Buzău.*

Inversul ăicerilor de la No. 8259 și 8410.

8474 • Cel flămând n'are urechi dă ascultat.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 77.

Vedî *Pântece.*

Adică fômetea n'ascultă nici o poruncă. (GOLESCU).

S'a ăis de uniî că această ăicere a fost întrebuiățată, pentru întâiași dată de un favorit al împăratului Titus, pentru o E-vreică, numită Maria care, împinsă de fôme, și ar fi măncat copilul, în vremea când Ierusalimul era asediat de acest împărat. Acest proverb eră însă cunoscut cu mult înainte. În a-devăr Catone, vorbind poporului la o fômete a ăis : «*Arduum est, Quirites, ad ventrem auribus carentem verba facere*».

Γαστήρ οὐκ ἔχει ὠτα ¹⁾).

Prov. Elin

Venter non habet aures ²⁾),

Prov. Lat.

1) Pântecelile nu are urechi

2) Pântecelile nu are urechi.

Ventre affamé n'a pas d'oreilles.

Prov. Franc.

La fam no la ghe vèd, nè la ghe sent¹⁾.

Prov. Ital.

Ein hungriger Bauch hat keine Ohren²⁾.

Prov. Germ.

A hungry belly has no ears³⁾.

Prov. Engl.

8475 **Calea flămândului e cea mai lungă.**

SLAVICI, *Conv.* IX, p. 122. —

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 455.

Căci nimic nu'l pôte face să'și uite de fôme.

8476 *△ **De cât încercelată, mărgelată și flămândă, mai bine ciulă și sătulă.**

M. STĂNCESCU, *Inv. c. Ptria, J. Mehedinți.*

Intăiū mîncare și traiū bun și în urmă, numai, gătelă.

8477 * **A dà flămândului scobitóre.**

A da euî-va un lucru care nu'î folosește la nimic.

A FLĂMÂNȚI

Veđi *Cal, Copil, Ți,*
a Găti.

8478 *△ **Poftim! nu flămânđi ca a-casă!**

GAV. ONIȘOR, *prof. Junimea,*
No. 16.

1) Fômea nu vede, ci simte.

2) Un pântece flămând nu are urechi.

3) Un pântece flămând nu are urechi.

Indemn, glumeț, la mâncare.

FÓIE

Vedî Plăcintă.

FÓME

Vedî Bogat, a Dormi,
Flămând, Gîdînd, Golă-
tate, Lup, Mațe, Pâne,
Urechie, Vară, Cap. VII,
c. Vas.

8479 *[△] Când ți-e fόμε nu cați că malaiul e în cuptor.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Smulți, J. Tutova.*

Acelaș înțeles ca la No. 8472.

*Nihil contemnit esuriens*¹⁾.

Prov. Lat.

Qui a faim mange tout pain.

Prov. Franc.

*A buona fame non vi è cattivo pane*²⁾.

Prov. Ital.

*Dem hungrigen Bauch schmeckt Alles wohl*³⁾.

Prov. Germ.

8480 *[△] Cuț-e fόμε codrii viséză.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 27.
BARONZI, p. 55. — HINȚESCU, p.
61. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist. II*, p.
159. — EM. POPESCU, *înv. c. Cio-
cănesci Mărgineni, J. Ialomița.* —
GAV. ONIȘOR, *Junimea, II*, No.
36. — G. DEM. TEODORESCU, *Cercet.*
p. 30. — E. I. PATRICIU, *înv. c.*
Smulți, J. Covurluii.

1) Flămândul nu disprețuiesce nimic.

2) La o bună fόμε nu ți este pânea rea.

3) Pântecelul flămând iubește orice.

*△

Cui e fόμε, codrii viséză.

P. ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p. 177; *Rev. Ist.* III, p. 382.—I. IONESCU, II, p. 115.—*Abecedar Ilustrat*, p. 26.—A. GOROVEI, *J. Suceava*.

Vedî *Flămând*.

1° Adică la aceea ce poftim, la aceea ne gândim (GOLESCU).

1° Pentru acel căruia i se pare vorba tot despre ce dorește el.

Hladovénu chleb na myslí¹⁾.

Prov. Ceh.

8481 Când mî e fόμε să'mî dai pâine
Iar nu 'mî ȑice : vino mîne.

A. PANN, III, p. 139.

*Când mî-e fόμε să-mî dai pâne
Iar nu ȑice : vino mîne.*

HINȚESCU, p. 61.

Vedî *Sete*.

Să faci bine la vreme căci, mai târziu, nu preȑuesce nici un ban.

8482 Fόμεa se uită la pórtă omului muncitor, și nu
îndrăsnesce să între.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 44;
I, p. 155.

*Fόμεa se uită pe feréstră în casa omului
muncitor, și nu intră nici de cum pe ușe.*

HINȚESCU, p. 62.

*△

*Fόμεa se uită la pórtă omului muncitor,
dar nu póte intră.*

V. SALA, *inv. c. Vașcoi-Băresci*,
comit. Bihor, Ungaria.

1) Cui i-e fόμε, e cu pânea în gând.

Fómea se uită doar pe uşe, în casa muncitorului, dar nu îndrăsnesc să intre înăuntru.

P. DULFU, *Albina*, I, p. 290.

*△

Fómea se uită la uşa muncitorului, dar nu cutéză să intre în casă.

I. G. VALENTINEANU, p. 42.

Prin muncă se înlătură lipsa şi sărăcia.

La faim regarde à la porte de l'homme laborieux, mais elle n'ose pas entrer.

Prov. Franc.

A fome chega à porta do official, mas não póde lá entrar¹⁾.

Prov. Port.

Dem Fleissigen guckt der Hunger wohl zuweilen in's Fenster, aber in's Haus darf er nicht kommen²⁾.

Prov. Germ.

8483 * După fómea fi vai aí, ahtare meare vai façi³⁾.

G. ZUCA, c. *Cusina*, Albania.

După rîvna şi activitatea ce vei desvoltă într'o întreprindere, va fi şi reuşita ce vei avé.

8484 *△ Fómea e cel mai bun bucătar.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 383.—AL. DUMITRESCU, *Galic*, p. 140.—D-RA EG. ŞIŞMAN, *inv. c. Adam, J. Tutova*. — CHIBICI-RĂVNEANU, *Conv. Liter.*, XVII.—GR. POENARU, *ing. c. Rassa, J. 'Ialomîţa*.—C. MEISSNER & V. DOGAR *Lect. II*, p. 30.—V. SALA, *dasc. c. Fînaţa, comit. Bihor, Ungaria*.

1) Fómea se uită la pórta lucrătorului, dar nu póte intră.

2) Fómea se uită pe feréstră în casa slămîndului, dar în casă nu îndrăsnesc să intre.

3) După fómea ce o să aí, atare mîncare vei face.

*△

Fómea e bucătarul cel mai bun.

G. MUNTEANU, p. 30.—KÁROLY
 ÁCS, p. 82.—HINȚESCU, p. 61.—
 I. G. VALENTINEANU, p. 20.—E.
 I. PATRICIU, *inv. c. Smulft, J. Co-
 vurluii*. D-NA E. B. MAWR, p. 36.

*

Bucătarul cel bun e fómea.

V. FORESCU, c. *Folticeni, J. Su-
 ciava*.

Veđi *Pâne*.

Celui flămând orî-ce mîncare i se pare bună, și precum ȝice
 Horațiu : *pulmentaria quære sudando*.

Este sciut că mîncarea națională a Spartanilor eră un fel de ciorbă
 negricioasă, compusă : după unii din sare, oțet, sânge, și bucățele de
 carne ; după alții din grăsime de porc, sare și oțet. Dionisie Tira-
 nul, fiind de față la o masă publică, la Lacedemona, gustă din a-
 cestă ciorbă și o găsi foarte rea. «Nu mă mir, ȝice bucătarul, căci
 lipsesc dresurile. — Ce dresuri?—Alergătura, sudórea, ostenéla, fó-
 mea, setea, acestea sunt cari dau gust mîncărilor noastre».

*Optimum condimentum fames¹⁾.**Prov. Lat.**Il n'est sauce que d'appétit.**Prov. Franc.**Lu megghiu cocu è lu pitittu²⁾.**Prov. Sard.**Hunger never fails of a gude cook³⁾.**Prov. Scoț.**Hunger ist der beste Koch⁴⁾.**Prov. Germ.*

1) Cel mai bun dres e fómea

2) Cel mai bun bucătar e fómea.

3) Fómei nu-i lipsesc nici o dată un bun bucătar.

4) Fómea e cel mai bun bucătar.

Nejlepší kuchar jest hlad ¹⁾.

Prov. Cech.

Legjobb szakács az éhség ²⁾.

Prov. Ung.

Гладъ е найболѣй куваръ ³⁾.

Prov. Sîrb.

8485 Fómea face bucate bune.

S. I. GROSSMANN, *Dicț.* p. 153.

*△

Fómea face bucatele bune.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c.*
Focșani, J. Putna.

Acelaș înțeles ca la No. 8484.

8486 Fómea e soră bună cu setea.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 1220.—
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 383.

Băutura și mâncarea merge împreună.

8487 Fómea și rușinea
Nu se pot de loc uni,
Intr'un loc a locui.

A. PANN, III, p. 32.—HINȚESCU, p. 196.

*

Fómea și rușinea nu se pot împreună.

Veđi *Goldtate.*

Acelaș înțeles ca la No. 7131.

Nescit plebs jejuna timere ⁴⁾.

Prov. Lat.

1), 2) și 3) Fómea e bucătarul cel mai bun.

4) Poporul slămind nu se teme de nimic.

- 8488 Mai tare și mai vrăjmașă jigănie de cât fόμεa alta nu iese.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.* p. 131.

Nimic mai rău de cât a fi flămând.

- 8489 *
E mare necaz
Când fόμεa nu 'ți dă ragaz.

V. FORESCU, c. *Folticeni*, J. *Sucăva*.

Acelaș înțeles ca la No. 8488.

- 8490 *△
Boerul când îi e fόμε se primblă, Românul flueră, iar țiganul cântă.

I. TACU, *inv. c. Braniscea*, J. *Covurluiu*.

△
Țiganul când i-e fόμε cântă, boierul se primblă cu mâinile dinapoî, iar țêranul nostru își arde luléua și mocnesce într'însul.

I. CREANGĂ, *Amint.* p. 54.

S N Ó V Ă

Nisce Românî coseă fên la un Turc, care se ȃice că eră fôrte deștept. Un flăcău, mai tinêr, mereu flueră, ca să nu 'l tradeze o slăbiciune, când ascuția cósă, stă din fluerat. Turcul, care eră aprópe, aude ghiorăind mațele flăcăului.

— Bre, Ivane, ce tot fluerî tu ?

— Ca să tae cósă bine, Ago, și să facem spor la lucru.

— Mațele tale ce tot au de mereu ghiorăesc ?

— Mî-e dor de tata care bine mai scie ascuți cósă.

— Bre, Ivane, nu spuî drept. Românul flueră când îi e fόμε.

După ce ospêtară, Turcul vede că flăcăul nu mai flueră.

— Acum nu 'ți mai e dor de tata, bre, Ivan ?

— Nu, Ago !

8491 * Nu muri móşa di sbóră că muri de fóme ¹⁾.

C. IONESCU, *inv. c. Nevésta, Macedonia.*

Să cer fapte iar nu vorbe góle.

8492 *△ S'a întîlnit fómea cu setea.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vasluîu.*

1° Să ǎice mai ales pentru soţi când amindoi sunt săraci.

2° Rare ori când doi nevoieşi se întovărăşesc pentru a face ore-ce.

C'est la faim qui épouse la soif.

Prov. Franc.

8493 *△ O murit de fóme ca ȕiganu între pâni.

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovêţ, J. Vasluîu.*

Nu a ajuns să 'şi vadă visul cu ochii.

S N Ó V Ă

Pănea veche se isprăvise, iar cea nouă eră ne-cóptă, şi tocmai atunci móre ȕiganul.

8494 *△ Mî-e fóme de nu te vîd.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Arată o fóme cumplită.

8495 *△ De fóme i să lungesc urechile.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist. II, p. 158.*

A se adăogă la No. 4772.

1) Nu muri baba de vorbe că muri de fóme.

- 8496 De fôme se învîrtesce,
Sub călcăiū locul găuresce.

A. PANN, I, p. 134.—HINȚESCU,
p. 61.

Pentru cel sărac cu desăvîrșire, care nu are nici ce mîncă.

FÓMETE

Veđi *Sărăcie*.

- 8497 — Tu, fómete lungă, unde ai ernat ?
— La săracu 'n pungă, și mai mult sub paț.

A. PANN, I, p. 135.—HINȚESCU,
p. 62.

Căci unde s'ar incuiba fômea daca nu în casa săracului.

FRAGĂ

Veđi *Cap. II, c. Fragă*.

- 8498 * Δ Pentru fragă,
Și frunză ți-e dragă.

P. ILIEȘ, c. *Hațeg, Transilvania*.

Acelaș înțeles ca la No. 711.

- 8499 * Δ In dorul fragilor rođi cotóarele.

D-RA EG. ȘIȘMAN, *inv. c. Adam,*
J. Tutova.

Acelaș înțeles ca la No. 8498.

- 8500 * Δ Nu e d'o fragă ci e d'o desagă.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Nu e dintre cei cari se mulțumesc cu puțin. Nu se satura așa lesne.

- 8501 * Δ Vii (te duci) cu gura la fragi.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

1° Adică fără să scii la ce, fără nici un rost, ne-pregătit, ne-socotit.

2° Cređi că e mare scofală acolo.

A FRĂMÎNTA

8502 Frămîntă făina cu picerele și lutul cu mâinile.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 74.

Se ȑice pentru cei ce tôte le urmêză pē dos (GOLESCU).

8503 *[△] Cine nu va să frămînte, tôtă ȑiua cerne.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 80.—
DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.* p.
372.—GR. ALEXANDRESCU, *magist.*
J. Putna.

*[△] Cine nu vré să frămînte, tôtă ȑiua cerne.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 603.—
FR. DAMÉ, I, p. 223.—H. D. E-
NESCU, *inv. c. Zamostea, J. Do-*
rohoiu.

Cari nu va s'frimintă, tută dzua 'nȑérni 1).

PER. PAPAĞI, *Zweit. Iahres.*
p. 162.

* *Cari nu va s'firmită, tută dziua 'nȑérne* 2).

C. IONESCU, *prof. c. Nevésta,*
Macedonia.

* *Care ȑi-u leni s'firmită, tută dzua înȑérni* 3).

N. ST. c. *Nijopoli, Macedonia.*

1) și 2) Care nu vré să frămînte, tôtă ȑiua cerne.

3) Căreia 'i-e lene să frămînte, tôtă ȑiua cerne.

*
Care nu va să-alóză, dziua cernă ¹⁾.

V. DIAMANDY, c. *Arminciu, Macedonia*,

Veđi a *Cerne, Femeie,*
Mămăligă, Muțere,
a Plămădă.

1° Să ție când nu vrem să săvîrșim ore-ce, și dăm ție piste ție, găsind felurimi de pricină (GOLESCU).

2° Pentru cel ce nu lucrăză, și se fălesce numai cu vorba.

8504 A tot cerne și a nu mai frămîntă.

G. I. MUNTEANU, p. 121.

Pentru cel care trăgănesce mereu o trébă și nu o mai dă gata.

FRAMÎNTĂTURĂ

Veđi *Aluat.*

FRIGARE

Veđi *Carne, Fum,*
Găscă, Iepure, Miel.

8505 Foc mare și frigare mică.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, Asem.*
p. 116.

1° Trebuiețe mari și folóse puține.

2° Nume mare și slujbă mică.

*△
8506 Epurele din frigare e mai bun decât gliganul din pădure.

V. SALA, *dasc. c. Vinteri & Budaureasa, comit. Bihor, Ungaria.*—
D. POPOVICIŪ, *inv. c. Cucin, comit. Arad, Ungaria.*

1) Care nu vré să frămînte. țieua cerne.

Aceleș înțeles ca la No. 1908.

Πρὸ φακῆς ἀόξανειν τὴν λοπάδα ¹⁾

Prov. Elin.

*Ante lentem augere ollam.*²⁾

Prov. Lat.

8507 *△ Altul (unul) ține frigarea, și altul mănâncă friptura.

K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv. c. Stîubieni, J. Dorohoiu.*—D. E-
NESCU, *inv. c. Zănoștea, J. Dorohoiu.*

*△ Cine o învîrtit frigarea și cine mănâncă friptura.

G. MADAN, *c. Hîrtopu-Mare, țin. Orhei, Basarabia.*

Vedî a Ară.

Unul lucră și altul se folosește.

*Tariro ikhan nemene djetero okho okô, tsang
ni singgeri elemangga fountchetele djekou bi* ³⁾

Prov. Mantchou.

8508 *△ Par'că 'l pune în frigare.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

*△ Te frige ca cu frigarea.

MOISE POPOVICIŢ, *c. Rupt, comit. Hunediorei, Transilvania.*

A supără pre cine-va.

1) și 2) A mări oia înainte (de a ave) lînea.

3) Dacă pe de o parte boul care ară nu are ierbă să mănânce, pe de altă parte só-recul din pod are mîncare cu prisosință.

A FRIGE

Veđi *Linte*.

- 8509 Nu se pôte, nici de cum,
Când frigî să nu lésă fum.

A. PANN, II, p. 31.—HINȚESCU,
p. 64.

Adică când faci re-va rău să nu se afle.

FRIPT

Veđi a *Mâncă*.

- 8510 *[△] Intôrce-o că s'a fript.

CĂLIN IORDACHE, *stud. J. Argeș*.

Pentru unul leneș care stă lungit la sôre, sau pe lângă foc
când alții muncesc.

FRIPTURĂ

Veđi *Frigare, Vin*.

GĂLUȘCĂ

- 8511 * Cine face gălușca trebuie s'o și înghită.

AL. MARTINIAN, c. *Bucuresci, J.*
Ilfov.

Cine a greșit trebuie să rabde urmărirea acestei greșeli.

- 8512 *[△] A înghiți gălușca.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 167.—
P. ISPIRESCU, *Pov. Unch.*, p. 16 ;
Leg., p. 207 & 248 ; *Rev. Ist.*, I,
p. 229.—L. ȘĂINEANU, *Semas.*, p.
360.—FR. DAMÉ, II, p. 52.—S.
I. GROSSMANN, *Dicț.*, p. 36.—E.
I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți, J. Co-*
ourluii.—LAURIAN & MAXIM, *Glo-*
sar, p. 257.—V. ALEXANDRI,
Teatr., p. 1079.

*A înghiți la găluscă.**Rom. Glum., I, p. 45.*Veđi *Gutuie, Hap.*

1° A păți ce-va ne-plăcut, o batjocură.

2° A răbdă, în tăcere, o pățanie, făcându-se că nu pricepe.

3° A fi înșelat.

«Vă însurați?... (în parte). Și eu, ca un prost, îi fac curte și mă calicesc plătind! Scii că 'ncep a crede că 's neghlob?... Să nu 'ntreb eu ale cui sunt datoriile! Ce să fac acum? *Să înghit*, mai bine, *gălușca* cât e de ferbinte, și să tac». — *Creditorii.*

*In einen sauern Apfel beissen.¹⁾**Prov. Germ.*

GÂSCĂ

Veđi *Cap. III, c. Gâscă, Varză.*

8513 * *Și o găscă friptă sboră.*

*M. CANIAN, public. J. Iași.*Veđi *Rață.*

Când se povestesc un lucru de ne-cređut.

A GĂȚI

Veđi *Cap. XVII, a se Găti.*

8514 *Cum își va găti, așa va prânzi.*

A. PANN, II, p. 21.—HINȚESCU, p. 63.

Cum 'ș-a gătit, așa a prânzit.

A. PANN, II, p. 51.—HINȚESCU, p. 68.

1) A mușcă dintr'un măr acru.

Cum îți vei găti, așa vei prânzi.

S. I. GROSSMANN, *Dicț.*, p. 90,
92 & 158.

* *Cum măghiripsi, s-măcă.¹⁾*

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir*

Veđi a *Asterne*, a *Sără*.

Adică răsplata după fapte.

Comme on fait son lit, on se couche.

Prov. Franc.

8515 Singur cine își gătesce,
El mai cu poftă prânzește.

A. PANN, II, p. 42.—HINȚESCU.
p. 68.—A. DUMITRESCU, *Galic.*, p.
126.

Veđi *Lup*.

Cine se lasă în nădejdea altuia more de fôme, nu dobân-
desce.

*Qui s'attend à l'écuelle d'autrui, a souvent mal
dîné.*

Prov. Franc.

8516 Cel înțelept își gătesce
Încă pâă nu flămânțește.

A. PANN, I, p. 150.—HINȚESCU,
p. 81.

Pentru cel prevădător și econom.

* 8517 Mulți buharăđi afumă, la puđinđi (psinđi) măghi-
ripsesc ²⁾

I. COYAN, *prof. c. Perivoli, Epir*.

1) Cum gătesci, se mănăcă.

2) Multe coșuri fumegă, la puđinđi gătesc.

Vedî *Hogeac*.

Nu toţi cei cariî se laudă mult, fac trebă bună.

GĂVAN

Vedî *An, Nan, Pită*.

8518 *[△] In tăină dă cu găvanu şi scôte cu cода.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiă, Banat*.

In zadar îţi face bine, te cinstesce, te omenesce, căci după puţin îţi face rău şi te batjocoresce.

8519 Până i se umple găvanul.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*, p. 296.

Până nu mai pôte răbdă.

Dar clocolul, ca clocolul,
C'ăşa 'î-e firea şi soful,
Se dete pe lângă car,
Şi scose, măre, d'un biciu,
Şi-l trase vr'o patru-cinci. 4
Dar țeranul, ca țeranul,
Pân 'i se umple găvanul.
Dete ceă pe lângă boi,
Şi scose d'o tufă grôsă,
Tufă grôsă, nodorôsă,
Şi-l trase vr'o cinci şi şese.

Poes. Pop.

La coupe est pleine.

Prov. Franc.

GHIVECIŪ

8520 * Ghiveciū.

Amestecătură de fel de fel de lucruri, adunate la un loc şi cariî nu se asemănă una cu alta.

GOGÔŞA

Vedî *Cap. II, c. Gogôşă*.

*
8521 A vinde gogoși cuî-va.

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p.
271.—G. POBORAN, *inst. J. Ol.*

A'î spune flécuri, nimicuri, minciuni, a'l ainăgi.
Cui vinđi tu gogoși? adică: pe cine vrei să înșeli?

*
8522 Gogoși!

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p.
271.—M. CANIAN, *publ. J. Iași*.—
G. POBORAN, *inst. J. Ol.*

1° Secături, nimicuri, flécuri.
2° Minciuni.

GRAS

Vedî *Sei*.

GUST

Vedî *Cap. XIII, c.*
Gust, Masă, Muscă.

*
8523 Cel ce a mâncat'o îi scie gustu.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr*,
c. Focșani, J. Putna.

Adică cel ce a pățit'o său a dobândit ôre-ce.

8524 Gust mălăeș.

P. ISPIRESCU, *Leg. I*, 1872, p.
175.—HINȚESCU, p. 73.

Vedî *Muscă*.

Adică prost.

A GUSTĂ

Vedî *Amar, Dulce,*
Lămâie.

*
8525 Care cum gustă, crăpă.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Bêrlad,*
J. Tutova.

Pentru cele rele.

8526 * Δ Mai gustă pâin s'o cöce.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșița,*
J. Dâmbovița.

Acelaș înțeles ca la No. 711.

8527 * Δ Gustă apoi mâncă.

V. SALA, *dasc. c. Sediște, co-*
mit. Bihor, Ungaria.

Să nu te apuci, de vre-o trebă, de cât după o matură chib-
zuință.

GUSTARE

Vezi *Mâncare.*

8528 La gustare
Cât cal mare,
Și la prânz
Nici cât un mânz.

A. PANN, III, p. 69.—HINȚESCU,
p. 73.

*
La gustare
Un cal mare,
Și la prânz
Un mânz.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c.*
Focșani, J. Putna.

Pentru cel lacom la mâncare.

GUTUIE

8529 * Δ A înghiți gutuia.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
J. Vaslui. — E. I. PATRICIŢ, *inv.*
c. Smulț, J. Covurlui.

Veđi *Gălușcă, Hap,*
Traistă.

Acelaș înțeles ca la No. 8512.

Avaler la pilule.

Prov. Franc.

HÎRB

8530 * Δ **Și-a găsit hîrbul capacul, tigva dopul și lelea
hărbatul.**

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 46; I, p. 157; III, p. 13; *Moș Alb.* II, p. 62.—HINȚESCU, p. 11.—H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, J. Dorohoi.*—DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrvu-Roșu, J. Argeș.*

Veđi *Lele, Tingire.*

Se ȑice c nd un prost  și găsesce tovarăș,  și mai  ales pentru so ii cari sunt de o potrivă răi.

Veđi în privin a înțelesului precis al cuvintelor *h rb*  și *ciob*, nota de la No. 8364  și Arhiva Istorică, II, p. 676.

8531 * **H rbul st rp, chiar dacă e de aur, nu e bun de
c t de topit.**

Pentru cele cari nu sunt bune de nimic. Se ȑice mai  ales pentru fetele care  i-a  perdut fetia.

8532 * Δ **S de h rbu 'n drum  și ride de  l !**

V. ALEXANDRI & L. ROSETTI, *Mss.*—I. DRĂGAN, *stud. c. Coșula-M letin, J. Botoșani.*—C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vaslui .*

* Δ **Ș de h rbu 'n cale
 și ride de  le.**

Semin. Buc. Cl. VIII prin P. G RBOVICEANU prof.—C. IORDĂCHESCU, *Scol. Inv. c. Cristesc , J. Botoșani.*—E. I. PATRICIU, *inv. c. Smul i, J. Covurlui .*

Veđi Ciob.

Când unul ride de altul mai mare, mai bun, mai deștept de cât dinsul.

La pelle se moque du fourgon.

Prov. Franc.

La padella vuol dir nero al paiuolo. ¹⁾

Prov. Ital.

The kettle calls the pot black. ²⁾

Prov. Engl.

Der Topf lacht über den Kessel. ³⁾

Prov. Germ.

8533 Șadi 'n cali un țucal,
Di ș-arîdi di bucal ⁴⁾.

PER. PAPAĞI, *Zweit. Jahres.*,
p. 151.

Veđi Ciob, Hirb

Acelaș înțeles ca la No. 8532.

8534 *△ Rîde hîrbul de ciob.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci*,
J. Vâlcea. — FR. DAMÉ, II, p. 99.

Când unul ride de altul pentru un cusur pre care 'l are și dinsul. Veđi No. 8364.

8535 *△ Rîde hîrbul de óla spartă.

I. BOLDEA, *c. Crihalna, comit.*
Tîrnava-Mare, Transilvania.

1) Tigala vré să qică cazanului: Négro.

2) Căldarea qice ólei: négro.

3) Oala ride de căldare.

4) Șade în cale un hîrb, de ride de un ulcior.

*△ *Ride hîrb de ôlă spartă.*

I. BÂRSAN, c. *Șoarșul-Mare*, comit. *Tîrnava-Mare*, *Transilvania*

Acelaș înțeles ca la No. 8534.

8536 * *Ș-cluvaniul s' bate pedza di sut*¹⁾.

D. A. MILESCU, stud. c. *Gopești*, *Macedonia*.

Acelaș înțeles ca la No. 8535.

8537 *Șade hîrbul în drum și rîde dă cel ce trec.*

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 96.

Să ție dă cel proști, ce se socotesc că și bat joc dă cel marî cu risul lor (GOLESCU).

8538 *△ *Imî ție hîrb, îți ție ciob.*

A. PANN, *Ediț.*, 1889, p. 158 ; III, p. 127.—HINȚESCU, p. 75. — DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîrviu-Roșu*, *J. Argeș*.

Vedî *Urtt.*

Pentru cel cari nu se lasă și întorc, ne-întârziat, batjocura ce li se aruncă.

*Calla tu, y callarè yo*²⁾.

Prov. Ital.

*Wie du mir, So ich dir*³⁾.

Prov. Germ.

*Ec tiini vicersin, etliini bulursin*⁴⁾.

Prov. Turc.

1) Și ôla crăpată își bate joc de ôla fără coddă.

2) Tacî tu, și voiți tăce și eu.

3) Cum tu mie, așa eu ție

4) Imî ție hîrb, îți ție ciob.

8539 *[△] Ți-mi hîrb, până nu'ți ȝic cîob.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

Acelaș înțeles ca la No. 5334.

8540 * A fi hîrb.

FR. DAMĂ, II, p. 99.

Ca un hîrb de ôlă.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, Asem.*
p 139.

A fi bătrân, istovit, fără putere.

«Dinsa acuma e *hîrb* și istovită».

HRANĂ

Veȝi *a Hrăni.*

HRĂNACIU

8541 *[△] Ii băiat hrănaciu, pântecelē nu coșu.

GAV. ONIȘOR, *prof. J. Tutova.*

Mănâncă mult, dar nu are vlagă, e tot slab.

A HRĂNI

Veȝi *Lingură.*

A SE HRĂNI

8542 *[△] Rēu te hrănesci cu mîncarea în traista altuia.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulȝi, J, Covurluiū.*

Veđi *Cap. VII, c. Apă.*

Acelaş înţeles ca la No. 8067.

8543 Omul cel înţelept se hrănesce ca să vieze.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 142

Veđi *a Mâncă.*

Adică să mâncăm cu măsură.

8544 * A se hrăni cu vînt.

M. CANIAN, *public. J. Iași.*

A nu avea ce mîncă.

Vivre de l'air du temps.

Prov. Franc.

HRÉN

8545 *△ Mănâncă-ți hrénul
Că ți ai dat banul.

C. IORDĂCHESCU, *stud. c. Cristescă, J. Botoșani.*

Veđi *Săpun.*

Cine face o greșelă trebuie să-și sufere urmările.

Se dice când te-ai păcălit la ce-va și mergi înainte.

HUȘȚIÎ

Veđi *Putindă.*

IAURT

Veđi *a se Arde, a se Frige, Piper.*

8546 *△ A turnă iaurt peste smântână.

GAV. ONIȘOR, *prof. J. Tutova.*

Arată ne-priceperea unei femei ne-gospodine.

ICRE

8547 * După icre verđi alérgă.

IORD. GOLESCU, *Mes.* II, p. 91.
L. ȘĂINEANU, *Semas.* p. 360. —
FR. DAMÉ, II, p. 118.

Umblă după icre verđi.

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 281.

Să ăice pentru cei fermecați, ce umblă ne știind unde merg
(GOLESCU) și după nimicuri său lucruri ce nu există.

«Gazda îl povățul să ieă, pe sēma lui, o tocitōre de bani, din
care îi lăsase, să se apuce și el de ce-va, și *să nu mai umble*, ca un
perde-vară, *după icre verđi*». — ISPIRESCU.

8548 A trimete pre cine-va după icre verđi.

S. I. GROSSMANN, *Dicț.*, 59. —
G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Veđi *Cal.*

A'și rīde de cine-va trimițēdu'l după un lucru care nu
există.

Einen in den April schicken.

Prov. Germ.

8549 *△ A visă icre verđi.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Ră-*
tesci, J. Argeș.

Adică lucruri peste putință.

8550 * A spune icre verđi.

Adică minciuni, povești.

A ÎMBĚTĂ

Veđi *Cap. VII, c. Apă.*

A SE ÎMBĚTĂ

Veđi *a Cap, VII, c.*
Apă, a Bē, Bețiv.

8551 * Δ Nu te îmbătă până n'ai băut.

GAV. CRISTEA, *preot c. Forrău*,
comit. Bihor, Ungaria.

Pentru cel care vorbește într'ălurea.

8552 Cine odată s'a îmbetat, anevoie se desbată.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 79.

Adică cine se învață cu năravuri rele, anevoie se desvață.
(GOLESCU).

8553 * Δ Omul se imbată și de inimă reași de inimă bună.

A. PANN, I, p. 114. — HINȚESCU,
p. 135. — GAV. ONIȘOR, *prof. c. Simila*,
J. Tutova.

Vedî *Necaz.*

Ori-ce pretext e bun pentru cel băutor.

IMBĂTARE

Vedî *a Bă.*

A IMBUCĂ

8554 Stă, imbucă lăcomesce,
Ca un lup când se pripesce.

A. PANN, III, p. 69. — HINȚESCU,
77.

Pentru cel lacom și hălpav la mâncare.

8555 Imbucă de pare că se bat lupii la gura lui.

P. ISPIRESCU, *Leg. I*, 1872, p.
170.

A se adăoga această variantă la No. 2051.

8556 * Cât ai îmbucă odată.

P. ISPIRESCU, *Unch. Sfăt.*, p.
11.—FR. DAMÉ, II, p. 128. — G.
POBORAN, *inst. J. Olt.*

1° Intr'o clipă.

2° De loc.

«El n'avea rude, nici cât ai îmbucă odată».

IMBUCĂTURĂ

Vedî Călugăr, Gură,
Mână, Pâne, Vorbă.

8557 După cum ți-e gura
Să-ți fie și îmbucătura.

BARONZI, p. 65.

Nu fi lacom; nu te încercă peste puterile tale.

E bisogno far i bocconi a misura della bocca¹).

Prov. Ital.

*Man muss den Bissen nicht grösser machen,
als das Maul²).*

Prov. Germ.

8558 Imbucătura mare strică stomahul.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 17.

Să ȋdice pentru cei lacomi la avere, însemnând că mult îi
vatămə lăcomia (GOLESCU).

8559 Imbucătura cea mare.
Se înghite cu 'nnecare.

A. PANN, I, p. 14.—HINȚESCU,
p. 77.

1) Trebuie să faci imbucătura după măsura gurei.

2) Nu trebuie să faci imbucătura mai mare de cât gura.

Vedî *Bucăţică*.

Acelaş înţeles ca la No. 8272.

8560 **Imbucătură mare şi vorbă mică.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 102,

* *Muşcătură mare, sboră mici.*¹⁾

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopeşi, Macedonia.*

Vedî *Inghiţitură*.

Adică să ne ferim de vorbe mari şi supărătoare, suferind cele d'impotrivă (GOLESCU).

8561 **Imbucătură mare poţi băga în gură, dar vorbă mare să nu scoţi din gură.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* I, p. 178.

Imbucătură mare să imbucăm, dar vorbă mare să nu dicem.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 180.

*△ *Imbucătura mare s'o viri în gură, da vorba mare să n'o scapi din gură.*

I. I. DONCA, *stud. c. Cârja, J. Tutova.*

*Imbucătură mare să 'nghiţi
Şi vorbă mare să nu dici.*

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 6; I, p. 14. — BARONZI, p. 57. — HINȚESCU, p. 77.

Vedî *Inghiţitură*.

Acelaş înţeles ca la No. 6319.

1) Muşcătură mare, cuvinte mici.

- 8562 **Aşteptă îmbucătură**
 Să î-o dé mură în gură.

A. PANN, I, p. 106.—HINȚESCU,
 p. 77.

Veđi *No. 901.*

Pentru cei leneși cari aşteptă să dobândescă orî-ce de-a gata
 și fără muncă.

- 8563 * **A scóte și îmbucătura din gura omului.**

A. PANN, II, p. 125.

A'î luà îmbucătura din gură.

A. PANN, III, p. 20.

1º A fi vrednic.

2º A trăi pe spinarea, din avutul cui-va.

A INCHEGĂ

- 8564 *[△] **Le 'nchégă numa-așa.**

D-NA L. LINDE, c. *Bèrlad, J. Tutova.* — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiú, Banat.*

Adică minte.

A INCHINĂ

- 8565 *[△] **Cu ce 'mî închină, cu aceea 'l închin.**

I. OȚOFU, *teolog, c. Asiliu, Transilvania.*

Cum mă cinstesc așa 'l cinstesc.

INGHEȚATĂ

Veđi *Bragă.*

A INGHIȚI

Vezi *Ac*, *Agachi*, a
Căscă, *Dulcețică*, *Gălușcă*,
Gutuie, *Hap*, *Răbdare*.

*△
 8566 Mai bine înghite bucățica mare.

D-NA Z. JUVARA, c. *Fedesci*, J.
Tutova.

Sub înțeles: de cât să ȳci vorbă mare. Acelaș înțeles ca la
 No. 8561.

*Il ne faut pas dire: fontaine je ne boirai pas
 de ton eau.*

Prov. Franc.

*△
 8567 Înghite cât poți mestecă.

E. I. PATRICIU, inv. c. *Smulț*,
J. Covurluiă.

1° Nu fii lacom.

2° Nu încercă peste puterile tale.

8568 Să țină ca să înghiță un bivoli, și d'abea în-
 ghiți o muscă mică.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 66.

Să ȳce pentru cei ce se socotesc la lucruri mari, și d'abea
 dobândesc cele mai mici (GOLESCU).

*△
 8569 Înghite și tacă
 Că n'ăi ce să faci.

AL. VASILIU, inv. c. *Tăldruși*,
J. Suciava.

Când trebuie să răbdăm un ne-ajuns, ne-având în cotro.

8570 Înghite la noduri, cât pumnul,
 Și suferă în nas, fumul.

A. PANN, I, p. 135.—HINȚESCU,
 p. 124.

Veđi *Cap. IV, c. Nod.*

Acelaş înţeles ca la No. 8569. A. Pann, întrebuintează ȳicerea mai ales, pentru săraci.

8571 * Δ A  nghiiţi noduri.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 424. —
I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 38, 110 &
260; *Conv. Liter.*, IX, p. 453. —
FR. DAM , III, p. 130.

A  nghiiţi la noduri.

A. PANN, I, p. 135. — HINȚESCU,
p. 124. — P. IȘPIRESCU, *Sn ve*, p.
115.

*
A  nghiiţi cu noduri.

* Δ
A  nghiiţi (la) noduri s ci.

IUL. GROF OREANU, * nv. c. Gal-
 a, comit. Arad, Ungaria.* — AVR.
CORCEA, *paroh, c. Co teiu, Ba-
nat.* — G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Veđi *G lu c , Cap. IV,
c. Nod.*

1  A duce dorul, a av  mare dor de ce am perdut sa  ne
lipseşte.

In Banat arată mai ales, pofta de m ncare  i lipsa de bucate.

2  A răbdă eu sup rare.

 Nev sta, ne mai având in cotro, t ce   i  nghii ia noduri . —
CREANGĂ.

 Cra ul  i ac sta o ' nghii  cu noduri . — A. PANN.

Avaler des poires d'angoisse.

Prov. Franc.

8572 * Δ C nd n' i,  nghii i gol.

N.  ANDRU, *c. Geogul-Superior,
comit. Alba-Inferi r , Transilva-
nia.*

Acelaș înțeles ca la No. 8569 & 8570.

8573 *△ A înghiți în sec.

FR. DAMÉ, IV, p. 47.—G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

*△ A înghiți în sec.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci, J. Vâlcea.*

Când cine-va se uită la altul, când mănâncă, și lui nu 'i dă, sau când doresce ce-va și nu 'l poate dobândi.

8574 *△ A înghițit ne-mestecat.

E. I. PATRIGIŢ, *inv. c. Smulți, J. Covurlui.*

L'a batjocorit.

8575 * A înghiți și cu ochii.

I. SBIERA, *Pov.*, p. 107.

Vezi a Sorbi.

Arată pofta mare de a mânca ce-va.

«Tot numai fripturi și copturi ca acelea, de le-ai fi înghițit și cu ochii». — SBIERA.

8576 *△ A 'și înghiți limba.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci, J. Vâlcea.*

Când mănânci ce-va prea gustos.

INGHIȚITURĂ

8577 *△ Inghițitură mare să înghiți, vorbă mare să nu dici.

V. SALA, *inv. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Vedî *Imbucătură*.

Acelaş înţeles ca la No. 8566.

A INSETĂ

8578 Noptea când însetoşază.
Sticle şi ôle viséză.

A. PANN, I, p. 111.

*Noptea când însetoşază
Sticle şi ôle viséză.*

HINŢESCU, p. 124.

Pentru omul beţiv.

8579 Când însetéză curtea ta,
Apa, 'n drum, n'o lepédă.

A. PANN, III, p. 72.

*Când însetéză curtea ta,
Apa, 'n drum, n'o lepédă.*

HINŢESCU, p. 80.

Vedî *Sete*.

Ne învaţă să îngrijim întâi de ai nostri, când se găsesc în lipsă.

LACOM

Vedî *Cap. XVI, c.
Lacom.*

8580 Lacomul, şi sătul, flămând este.

DIM. CÂNTEMIR, *Ist. Ierogl.* p. 45.

Arată ne-saţul celui lacom.

8581 *△ Omul lacum e ca şi calul care, cum trece drumul, ear flămândeşce.

V. FORESCU, *c. Folticeni, J. Suciava.*

Vezi No. 1410.

Acelaș înțeles ca la No. 8580.

8582 **Lacomii sunt de unde n'are mărul cōje și ciré-
șa sîmbure.**

HINȚESCU, p. 86.

Vezi *Măr*.

Acelaș înțeles ca la No. 879.

LĂMÂE

Vezi *Grec*.

LAPTE

Vezi *Colac*, a se *Fri-
ge*, *Judecată*, *Cap. III*,
c. *Lapte*, *Miros*, *Old*, *O-
părit*, *Păsat*, a se *Rugă*,
Usturoiu, *Vin*.

8583 *△ **Laptele și a vacii frumōse, ca și a vacii próste
face coraslă.**

A. BAȘOTA prin V. Forescu. c.
Politici, J. Suciava.

Boierii ca și țeranii fac greșeli și fapte rele.

8584 *△ **Pune laptele 'n sticlă și întinge pe din afară.**

I. Gh. SIMION, c. *Bădesci-Tă-
mășeni*, J. Fălciu.

Vezi *Brânză*.

Pentru omul sgărcit.

8585 *△ **Umblă ca mîța pe lângă laptele ferbinte.**

GAV. ONIȘOR, prof. c. *Dobrovăț*,
J. Vaslui.

Ar dori și să teme.

8586 * Δ **Îi învățat ca mâța la lapte.**

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
J. Vaslui.

Veți Smântând.

Adică e rău năvălit.

8587 * Δ **Pune straje mâța la lapte.**

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit.*
Bihor, Ungaria.

Incredințezi paza unui lucru aceluși care de sigur îl va prăpădi.

8588 * Δ **Pentru lapte, că nu'i brânză.**

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulți,*
J. Covurlui.

Răspuns ce să dá aceluși care întreabă pentru ce s'a făcut cutare lucru, și întrebatul nu vré să'și descopere taína.

8589 * Δ **Ce folos
De lapte gros ?**

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
J. Vaslui.

* Δ *Ce folos de lapte gros, că'i in burduf de
câne.*

D-RA EC. ȘIȘMAN, *inv. c. Adam,*
J. Tutova.

Pentru omul deștept dar cu năravuri rele.

8590 **Lapte numai dă vei mulge, vei dobândi și unt.**

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 106.*

Adică, puțin dă la supuși dă vom luă, mult vom dobândi.
(GOLESCU).

8591 **Laptele, până nu 'l bați, smântână nu poți să
scoți.**

A. PANN, II, p. 34.—HINȚESCU,
p. 87.

Fără bătae adeseori nu poți face treabă.

*
8592 **Până nu bați laptele nu ese unt.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J.
Putna*.

Acelaș înțeles ca la No. 8591.

8593 **Lapte dulce
Ochiî ți se duce.**

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 898.

Arată cât de mult îi place Românului, laptele dulce.

8594 **Îi sporesce ca laptele țiganului.**

BOGDAN, *Pov.*, p. 138.

Când crești că dai de un folos și te alegi cu pagubă.

ÓLA CU LAPTELE

Intr'o șatră
Stă pe vatră
O ólă cu lapte
Pe jumătate ;
Ș'o păzeă un țigan buzat
Și lăbărțat,
Că țiganca se duse la crișmă,
Să cumpere pentr'un fin crijmă.

Și iacă cum focu ardeă
Óla se 'nferbintă
Și laptele 'ncepă a se umflă !
Țiganul ochi 'n ólă și 'i boldesce
Și vede cum laptele sporesce !
Și de bucurie sare în sus jucând,
Și așa strigând :
— Dă Dómnă ! dă Dómnă ! dă Dómnă mereu !
Să curgă tot lapte, pân' și 'n heleșteu !

Și cum laptele sporeă
 Și din ôlă afar' dădeă
 Țiganu iute se repeđi,
 O covată de nu's' unde găsi,
 Și de vatrăolipi,
 Să curgă laptele în ea,
 Măcar cât a încăpeă.

Dar cât lapte 'n vatră a curs
 În covată n'a ajuns,
 Și când cată în cea ôlă,
 O găsesce danciū gôlă !

Atunci bietul greū oftéză
 Și pre cerurî cuvintéză :
 — Dómne, Dómne, mare ești
 Când laptele ne sporesci !
 Dar când lași ôla deșartă
 Nu faci nicî o veșcă spartă.

8595 *△ A fi un papă-lapte.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 1142.—
 GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 71.—AVR.
 CORCEA, *paroh*, c. *Coșteiū*, *Ba-*
nat. — EM. POPESCU *înv. c. Clo-*
cănesc-Mărgineni, *J. Ialomița*. —
 E. I. PATRICIŪ, *înv. c. Smulți*, *J.*
Covurluiū.—FR. DAMÉ, III, p. 131.

Adică copilăros și prost.

LAPTE ACRU

Veđi a se *Frige*, *Logofet*.

8596 *△ Tare'i lapte acru.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J.*
Putna.

Adică dis plăcut, greū de apropiat.

8597 *△ Lapte acru în călimar,
 Chiū și vai prin buzunar.

V. IFRIM, *stud. c. Corodesci. J.*
Tutova.

Vedî *Logofăt*

Pentru cei cari, cu totă învățatura lor, nu aū ce mănca.

Se ȃice mai ales, in bătaie de joc, pentru acei cari, fugēnd de o meserie bănōsă, se îndēsă la slujbele statului, unde abia își agonisesc pānea de tōte ȃilele.

LAPTE COVĂSIT

Vedî *a se Frige*.

LEGUMĂ

8598 Mai bine legumă puțină și dragoste multă.

A. PANN, II, p. 92.—HINȚESCU,
p. 88.

In căsătorie mai bine e să fie dragoste de cât avere multă.

LEORCĂ

8599 * A fi leorcă.

LAZĂR ȘĂINEANU, *Dict.*, p. 464.

Udat până la piele.

LEURDĂ

8600 An a mănecat leurdă, și ȃestimp ȃi pute gura.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 3.—
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 230.

Vedî *Usturoiū*

Sē ȃice pentru cele ce nu sē potrivesc la vremea lor. (GOLESCU).

LINGĂŮ

8601 *△ A fi lingăū.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci*,
J. *Vâlcea*.

1° A mănca măi mult pe la alții, și a fi ceea ce numesce francesul : *un pique assiette*.

2° Lingușitor.

LINGURĂ

Veđi *Ban*, a *Bé*, *Ge-
mătură*, *Gură*, *Nebun*,
Ōlă, *Omenie*, a *Sorbă*,
a *Suflă*.

8602 *△ Cu lingura îți dă dulcătă și cu cōda îți scōte ochi.

A. PANN, *Ediț.*, 1889, p. 88 ;
III, p. 65.—HINȚESCU, p. 91. —
V. FORESCU, c. *Folticenii*, *J. Su-
ciava*.—ECAT. ȘIȘMAN, c. *Adam*,
J. Tutova.

*△ Cu lingura îi dă să mănânce, și cu cōda îi scōte ochi.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p.
160.—H. D. ENESCU, *inv. c. Za-
mostea*, *J. Dorohoi*.

*Cu lingura te hrănesce,
Ear cu cōda te chiorēsce.*

EL. SEVASTOS, *Pov.* p. 85.

*△ Daț cu lingura și 'i scoți ochi cu cōda.

K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv. c. Stiubieni*, *J. Dorohoi*.

*△ Cu lingura te hărănesce, cu cōda îți scōte ochi.

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Gal-
șa*, *comit. Arad*, *Ungaria*.

- * *Cu lingura ti 'ntrică, și cu cōda ți scōte
ocli* ¹⁾.

N. ST., *Nijopole, Macedonia.*

- * *Cu lingura 'mî măcî cîurbaļu, ș-cu cōda
s'mî scoți ocli* ²⁾.

C. IONESCU, *prof. c. Nevēsta, Macedonia.*

Pentru omul fațarnic.

- 8603 *Lingură cu cōdă mare și cu lēfă mică.*

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p.
346.

Când tragem puține folose dintr'o muncă, dintr'o meserie
saă dintr'o slujbă ore-care.

- * 8604 *Acel ți l-ea lingură mare măcă ma pțin (ptin)* ³⁾.

G. ZUCA, *c. Georgea, Corița, Albania.*

Cine o ieă prea lată nu isbutesce.

- * 8605 *Iu maghirie și ea lingura* ⁴⁾.

ILIE GHICU, *prof. c. Abela & Samarina, Epir.*

Pentru femeii cariî, de obicei, trag la avere.

- *△ 8606 *A 'î atîrnă lingura de gât.*

G. POBORAN, *inst. J. Ott.*

1) Cu lingura te nutresce și cu cōda ți scōte ochi.

2) Acel ce ieă lingură mare, mănâncă mai puțin.

3) Unde sunt bucate și ea lingura.

4) Cu lingura îmi mănânci ciorba și cu cōda vrei să-mi scoți ochi.

*△

*A 'i atîrnă lingurile de gât.**T. BĂLĂŞEL, inv. c. Stefănesci,
J. Vâlcea.*

*△

*A pune lingurile la guşă.**AVR. CORCEA, paroh, c. Coşteiu,
Banat.*

*△

*A 'i pune lingura de briu.**M. CANIAN, public. J. Iaşi.—G.
POBORAN, inst. J. Olt.**A 'i spînzură lingura de briu.**V. ALEXANDRI, Teatr p. 40.**A'i pune lingura în briu.**C. TEODORESCU, inv. c. Lipova,
J. Vaslui.*

1° A nu da cuî-va de mîncare. Se dice celor care întîrzie la masă şi, prin extensiune, celor cariî vin, după vreme, în orî-ce împrejurare.

2° A perdut ce eră să dobîndescă.

«Cînd să ne dee bucate, giupănu bucătar *ne spînzură lingurile de brău*, şi se duce la primblare. Ei, apoi să nu'l baî?».—SANDU NAPOILĂ.

Οχ' ἤλθες ἀλλὰ γ'εῖς καλὼνὸν ἔστο 1).

Prov. Elin.

Sero venisti, sed in colonum ito 2).

Prov. Lat.

*△

8607 *A'sî pune lingura de briu.*

*D-NA. L. LINDE, c. Bêrlad J.
Tutoru.*

1) şi 2) Tîrziu venişi, dute însă în colonul

A isprăvi de mâncat.

8608 * Se-aștepți cu lingura 'n brîu ¹⁾

G. ZUCA, *stud. c. Corița, Albania.*

Să fii gata adică pentru primirea unui ordin, pentru o slujbă, s. c. l.

8609 *[△] A început de la lingura de lemn.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Murgeni, J. Tutova.*

Adică de jos, sărac.

8610 * Li si uscă lingura²⁾.

G. ZUCA, *c. Băesa, Epir & Elbassan, Albania.*

Nu are ce mai așteptă, s'a isprăvit.

8611 *[△] Cu lingura.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr., J. Putna.*

Adică mult.

«Mănâncă hanii cu lingura».

LINGURIȚĂ

8612 * Îți dă cu lingurița și ți scote cu furculița.

GR. POÎENARU, *ing. J. Buzău.*

Te îndatoréza cu ce-va, apoi ne-încetat îți amintesc face-re-a de bine.

1) Să aștepți cu lingura în brâu.

2) Li s'a uscat lingura.

LINTE

Veđi *Cap. II, c. Linte.*8613 * Linte viđuși, linte spuni¹⁾I. COYAN, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Când cine-va povestesc cu interes mare și cu laudă, un fapt în sine ne-insemnat.

8614 * Pentru un blid de linte.

Paloda, ziar, XIV, No. 25.

Adică pentru un lucru de nimic.

«A'și vinde drepturile *pentru un blid de linte*».

Esau saū Edom, fiul cel mai mare a lui Isaac și al Rebecei, vindu drepturile sale ca prim născut, fratelui său Iacob, pentru un blid de linte.

Veđi MOISE I, 25. 31. 34.

8615 * Frige-linte.

A. PANN, III, p. 77.—V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 279; *Conv. Liter.* V, p. 164. — BARONZI, p. 96.—E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulŷi, J. Covurluiū.*

Om «gărcit.

«Trebuie să fie un *frige-linte* ca Domnul Bursuflescu, pentru ca ca să facă gură pentru un strugur». HERŢA RĂZĂŞUL.

8616 * Spală-linte.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Veđi *Varză.*

Adică palavragiū.

1) Linte vėđuși, linte spui.

LIPIE

8617 * Când se băteau omenii cu lipii peste gură.

Vezi *Cârnat*.

Adică de demult.

MAHMUR

8618 *△ De cât să dai de pomană la calici Sâmbăta
mai bine ce-va de băut mahmurilor Marțea.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț*,
J. Corurliu.

Adică să nu dai cui nu-ți face trebuință; când faci un dar, să cauți unde se simte nevoia, ca să fie primit cu mulțumire.

Sâmbăta la țară, mai de obicei la toamnă, se fac praznice, pomeni și toți calicii sunt sătuți; așa că la urmă după ce parte din ei să și amețesc de băutură te și înjură în loc să mulțumescă. Sâmbăta dar calicul nu are așa nevoie de pomana D-tale; pe când mahmurul, adică omul după beție, îi arde gâtul de băutură, îi cere stomacul, și dându-i să bea cană de vin îi faci mare pomană cu el.

MAIA

8619 * A prinde maia.

G. POBORAN, *inst. J. Olt*.

Vezi *Côjă, Unghe*.

A mai învioră.

MALAI

Vezi *Alaiu, Drum, Fată, Maiu, Móră, Óld, Pipă, Pungă, Rudă, Traiu*.

- 8620 * Δ Vai, vai, vai,
De cin' n'are mǎlai!

N. ȘANDRU, c. *Geoagiul-Super.*
comit. *Aiba Inferiôră, Transilva-*
nia.

Adică cine nu are mâncare. Arată tot de o dată rolul însemnat pe care'l are mǎlaiul în nutrimentul Românului de la țeră.

- 8621 * Ci-că mǎlaiu nu'l copt,
Și el înfulică cât opt.

S. FL. MARIAN.

Pentru cel lacom și vecinic ne-mulțumit.

- 8622 * Δ Căce-te mǎlai
Pân la Sfântu Niculai.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Țice cel căruî i se face o făgăduială deșertă.

- 8623 * Mǎlaiu
Din raîu.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p 198.

Arată cât de mult îi place Românului.

- 8624 * Δ Și-a trăit traîul,
Și-a mâncat mǎlaiul.

S. FL. MARIAN, *Immorm.*, p. 40. — *Semin. Buc. cl. VIII, prin* P. GÂRBOVICEANU, *prof.*—A. GOROVEI, *public. J. Suctava.*—E. I. PATRICIŪ. *inv. c. Smulți, J. Co-vurului.*—V. SALA, *inv. c. Vag-coi-Bărești, comit. Bihor, Ungaria.*

*Și-a trăit traiul
Și-a păpat malaïul.*

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 216.

*△
*Ți-ai trăit traiul
Ți-ai mâncat malaïul.*

V. ALEXANDRI & L. ROSETTI,
Mss. — V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p.
753. — I. CREANGĂ, *Pov.*, I, p.
319. — GAV. ONIȘOR, *prof. c. Do-*
brovș, J. Vasluii. — GR. ALEXAN-

DRESCU, *magistr. J. Putna.*

*△
*Mi-am trăit traiul
Mi-am mâncat malaïul.*

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 944. —
C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J.*
Vasluii.

△
*Ne-am trăit traiul
Ne-am mâncat malaïul.*

M. PĂSCULESCU, *la Intiln.*, p. 4.

△
Și-a mâncat malaïu.

Șezătórea, III, p. 110. — VASILE
ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 633.

Veđi *Pâne, Trai.*

1° A trăit și a văcut, nu e păcat să moră.

2° A îmbătrănit, nu mai e bun de nimic.

3° A murit.

Talpă. — Ghîuj bătrân, eă?

Ghîstui. — Bătrân, da cum? nu Ți-ai mâncat mlaïu de când!

Doi Morfi vii, p. 633.

La noi în popor, se găsește amintire ca altă dată, în timpuri vechi, pe vremea deselor năvăliri și a fometei, cei tineri trimeteau ca să mără în pădure și în codrii seculari, pre cei bătrâni și istoviți, cari nu puteau lua parte la război și la muncă, dându-le drept provizie, câte un mălaiu ca să 'l mănânce. Când se isprăvia mălaiul trebuia să mără Românul. Atâta era viața lui, cât ținea acel mălaiu.

Se crede că acest obicei barbar, a fost desființat în urma întimplărei de mai jos.

SNÓVA

Ci-că a fost o vreme de mult, de mult, că stăpânirea poruncise să taie pe omenii cei bătrâni. Un om avea un tată bătrân, și de frică ca să nu 'l taie, l'a ascuns într-o taină în casă, și 'l dă mănăncare acolo, de nimeni nu scia. Când vine o fomete mare, de nu se mai găsea semințuri de nici un fel de pâine. Omul se duse la tat-so și 'l întrebă: «Iacă tată, ce se facem, că nu mai e nici un fel de semință, în țară». Tat-so îi duse: «N'avea grijă. Du-te, ia plugu, și ară toate drumurile, și are să resară fel de fel de semințe: orz, ovăz, grâu, ș. a». El așa făcu. După ce ară toate drumurile, prinse a resări toate felurile de semințuri.

Atunci stăpânirea prinse pe om, și 'l întrebă: că cine 'l a învățat, pe el să are toate drumurile. El a răspuns că tat-so l'a învățat. «Da unde 'i tat-to. — L'am ascuns ca să nu 'l taie răspuns omul». Și atunci stăpânirea a dat poruncă, ca să nu mai taie pe cei bătrâni, că dacă nu eră bătrânul cela, de unde eră să mai aducă ei semințuri. *Șezdt.*, III, p. 110.

O snová identică se găsește și la Aromâni.

Vezi LAZ. ȘAINEANU, *Basme*, p. 967—968. — DOBROGEANU GHE-REA, *Literat. și Știința*, No. 2, p. 127—128.

La Români întâlnim atât în legi, cât și la literați remășițele unor credințe sau obiceiuri similare.

Ovidiu de pildă, face alusiune la această datină în *Fasti*, V, p. 623.

Corpora post decies senos qui credidit annos

Missa neci, sceleris crimine damnat avos.

Acel care ajungea la vîrsta de 60 ani, perdeă la Români dreptul de a vota. Vezi Festus, V, *Sexagenarius*; Macrobius, *Sat.* I, V și Pliniu, *Epist.* IV, 23: *ipsae leges monent quae majorem LX annis otio reddunt*. La 65 ani erai scutit de a plăti capitația. Ulpian, *Dig.* 4, 15, 3, *præm.*

După scriitorii din vechime, multe popore barbare din Asia

și din Europa, păstrară până în timpurile istorice, obiceiul de a ucide bătrânii și calicii. Erodote ne spune că la Masageții, când un om ajungea la o vîrstă prea înaintată, toate rudele lui se aduna, îl ucidă, și cu carnea lui pregătău o mare masa. În credințele acestui popor, această moarte era cea mai fericită.

Elieen povestesc că în Sardinia legea siliă pre fiu ca să ucidă pre părinții lor, cu buzduganul, cînd aceștia îmbătrănesc, pentru-că, în ideile acestor popore, bătrănețele erau o rușine. Chiar după ce au primit botezul, Slaviu își omorau ca înainte bătrânii și calicii. Wendii, ca și Masageții, îi frigău și se nutreău cu carnea lor.

În Tylor vedem că pentru sălbaticii autochtoni din America de Sud, uciderea bolnavilor și a bătrânilor era privită ca o datorie sfântă. În unele cazuri îi și mîncău. Relațiile călătorilor sunt pline până în zilele noastre, de asemenea povestiri. Vom cită numai cartea lui Samuel Baker, *Albert Nyanza*, și *Relațiile asupra Australiei*, ale părintelui Salvado.

*
8625 A apropiat mîlaul din traistă.

FR. DAMĂ, III, p. 12.

1° Acelaș înțeles ca la No. 8624.

2° S'a cheltuit totă averea.

*△
8626 Nu e nebun cel ce mîncă șapte mîlae, ci e
 e nebun cel ce i le dă.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr.*,
J. Putna.

Vezi *Pîne, Pită.*

Pentru cei cari sărăcesc dînd mese altora.

△
8627 Mîlaul dulce împrumut se dă.

M. LUPESCU, *Șezet.*, V, p. 52.

Țicală din bătrâni.

Mîlaul dulce se face așa : se ia făină de păpușoi, se cerne în covată, se opăresce cu apă fierbinte, se frămîntă cu apă rece și tot atunci se pune pe lopată și se dă în cuptor. El se face subțirel. Mă-

la!ul dulce nu se pune la dospit de loc. În mălai dulce se pun și legumuri: frunze de sfeclă, mărar, știr roș, foi de cephă, cartofi, ș. a. Mălaiul dulce se face mai mult vara, când sunt muncitori mulți la lucru câmpului, și prin postul Săn-Petrului, când nu prea este cu ce posti. Mălaiul dulce e minunat de bun cu horș cu știr.

*
8628 Când mălai are, sare n'are;
Când sare are, mălaiu n'are.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 44 & 158, I, p. 155; III, p. 128. — HINȚESCU, p. 97. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 457. — FR. DAME, III, p. 12.

*Când mălai are, sare n'are; când are sare
și mălai, n'are legumă.*

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 313. — LAZ. ȘEINEANU, *Semas.*, p. 354.

Veți Sare.

1° Când scapă de o belea, îl inhață alta.

2° Îi lipsește în tot-dé-una câte ce-va.

3° Pentru omul sărac.

«Când mălai are, n'are sare, când are sare și mălai, n'are legumă. Trăiau și ei de ați până mâine». — ISPIRESCU.

*Quando la bricca vuole, l'asino non puole;
quando l'asino puole, la bricca non vuole*

Prov. Ital.

Iorden er altid frossen for trevne Svin¹⁾.

Prov. Danez.

*
8629 A tăia un fir de mălai în opt.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 825.

A fi foarte sgărcit.

«E în stare să taie un fir de mălai în opt».

1) Pământul este în tot-dé-una înghețat, pentru porcul ostenit.

8630 *△ Zamă de mălai.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrorêț,*
J. Vaslui.

Veđi *Niculae.*

1° Lucru de nimic.

2° Om fără duh, prostănac.

MĂMĂLIGĂ

Veđi *Arminden, Bărbat, a Cerne, Dan, Fată, Fiertură, Gospodar, Harțag, a Jucă, Pesce, Piemn, Piper, Prost, Tăciune, Zémă.*

Mămăliga, mđliga, mđmđliguța, culeșa, e temelia hranei țeranului. «*E greu de câștigat mămăliga*», înseamnă că hrana se câștigă cu greu, cu anevoe. Când țeranul are mămăligă, *uđdătură* ușor găsește. Cel mai mare păcat face cine-va, când insultă ori injură mămăliga. «Nu călcă mămăliga în picioare, mă! că te-a bate la pantece!»

Mămăliga se face din făină sau fărină de păpușoi.

La moră, pentru măcinat plătesci vamă. Face mare păcat acel ce înșelă pe morar și nu-î dă vama; pe ceea lume, câte fire de făină sunt în măsura cu care l-a înșelat, toate le va cără cu genele ochilor, în genunchi, înșelătorul.

Făina înainte de a se pune în mămăligă se cerne prin *sită*. Când faci mămăligă cu făină necernută și în ea se află *spurcat de țoarece*, de mănânci asemenea mămăligă, faci hube pe limbă.

Fie-care țeran are sita lui. Sita nu se dă cu imprumut; și când se dă vre-odată, să se ducă acoperită cu ceva, căci e rău de *dihăniș*. Sita poate fi mai desă ori mai rară, și se face ori din *drot* (sirnă subțire) ori din pânză de pěr de cal. Cât de sărac fie țeranul, el nu-ți mănâncă mămăliga cu făină necernută; cine face așa, mănâncă lucru spurcat și trage a sărăcie.

Ceea ce rămâne după cernerea făinei, se numește *tărițe*. Tărițele nu se svirl, ci se fac cu ele multe alte lucruri: cu *tărițe* se umple borș; *tărițe* opărite (cu apă clocotită) se dau găinelor ca hrană, căci fac ouă multe; amestecate (indulcite) cu sare, se dau vitelor și oilor când fată; ferte cu urzici și *huște*¹⁾ se face *minjală*, cu care se ung *natrele*²⁾ de la pânza de *cilț* (cinepă) ca să nu se scâmoșeze firele de

1) Huștele sînt tărițele, cu care s au făcut borș.

2) Natră e locul dintre sulul de dinainte și cel de dinapoi.

tort și să se rupa; tarițe descântate se dau vacelor ca să fie *mândose*; anestecate cu pucioasă pisată cu făină se dau vitelor care tutesc, și în fine opărite și anestecate cu sfeclă duminicate, se dau vacilor, ca să aibă lapte mult și bun. Muțate cu ud de femeie ingreunată, se dau gainelor ce mor de holeră.

Făina descântată și rumenită-prăjită-e bună de *orbalt*; cine are *șuhărie*¹⁾ să tragă pe nas fum de făină de păpușoi și-l trece. Faina de păpușoi găsit, e bună de negeț; iar presărată pe ranele ce capeta cîte-odată găinele, se tămăduesc.

Mămăliga se face în *ceaun*, care e cu atât mai mare, cu cât sunt mănecătorii mai mulți la gospodărie. Când se pune cēunul de manăligă, se lea de sub laiță unde e locul lui, se suflă și se șterge cu mănăca să nu fie colbos, și apoi să tornă apă, băgînd de sēmă să nu fie în ea *gozuri*²⁾ ori *gujulii*³⁾. Peste apă, după ce s'a pus sare, se presară o mână de făină. Când se uită mămăliga nesărată e a bine. Cēunul cu apă se pune pe pirostii, sub care se trage focul ori în *cujbă*⁴⁾ sau *virtje*⁵⁾. Cujba și *melesteul*⁶⁾ (culișerul) nu se ieu din locul unde s'a făcut mămăliga, căci duci sărăcia cu tine.

Făina pentru mămăligă se ține în *săculețe* de pânză de cilț (pânză grosă) ori în *burdufuri* de ôe sau capră, iar sarea în săculețe mici, în *solniști*, cornuri infundate, ori în *cășiți*⁷⁾.

Când apa din ceaun începea se umflă, se pune făina cu pușnului său cu srafa, potrivitîndu-se a se pune numai cāt trebue. — Când din mămăligă se lea și *cir* (zēmă), atunci se pune apă multă și făină mai puțină. După ce mămăliga a fierb biae, se tae cu culișerul și mai lăsându-se puțințel, se inestecă.

Când mămăliga e gata de mestecat, se *tepsește* cu *lefa*⁸⁾ ori cu dosul lingurei, căutînd a nu o tepsii de tot, dacă vrei să nu-ți rămăie copiii *chelboși*. Mămăliga se răstornă ori pe *fund* ori pe *masă*, iar ceaunul se rade cu lefa. Bucățile de pe de-asupra mămăligiei, să nu se mănance, căci e reu de năpaste. Dacă după ce răstorni mămăliga, ea crapă, vei face un drum. Când fundul ceaunului arde, va vremui.

Mămăliga se tae cu o ață ori cu un cuțit de lemn, în două și apoi în patru pătrări. Ața mămăligiei se lēgă ori la stilpul hornului ori la cōda fundului de mămăligă. Mămăliga în zile de post se prajese pe foc. Mōrea de curechi și borșul cu fasole rece, e mai bun cu inămăligă prăjită.

Când casașii se pun la masă, nu încep totă mămăliga, ci nu-

1) Șuhărie sau gutuner.

2) Gozuri sau gunoe.

3) Gujulii sau insecte și vermi.

4) Cujbă e un cărlig de lemn îndoit.

5) Virtjeul e un instrument anume făcut pentru ținut ceaune pe foc

6) Melesteul sau culișerul e un băț de lemn de alun, cu care se mestecă mămăliga.

7) Cășițele sunt niște cutii ori de lemn, ori de cōje de mestecăn, în care se ține sare.

8) Leafa e o lopățică.

mai parte din ea. Înainte de a se pune la masă, cel mai mulți dintre țeranii se spală pe mâini și-și fac cruce; după masă cînd se scîlă, iar își fac cruce, ținînd: «mulțumescu-ți ție Dîmne, și de bune si de rele, si de darul sfinției tale».

Mămăliga rămasă, se copere cu o cărpă și se pune pe poliță cu tot cu fund, căci acolo nu ajunge mîța, nici alte gujuli s'o spurce. Cînd în mămăligă ți-o pune cine-va fîină de *carți*, verși de dă mațele din tine.

Dacă rămîne multă mămăligă rece, se pune în ceain, cînd faci altă mămăligă ca să nu se facă risipă. Mămăliga în care se pune de cea rece, trebuie mestecată bine, să nu fie cu boțuri.

Țăranul face cam de 3 ori mămăligă pe zi; cînd are lucrătorii mulți face mămăligi multe. Pe la boeri, pe vremea aratului, se fac la plugari mămăligi la *otac*, mari, în căldări cît roțița plugului de largi în dîgă. Mămăliga făcută repede, e crudă. Mămăliga crudă numită și *telci*, *letiu ori clic* e bine să se mănînce, căci ingrașă. — În mîlaiu se pune mămăligă crudă ca să dospescă. Mămăliga crudă e bună și de *bolfe*. Mămăligile mari sunt iubite de mîncăcioși și proști, de unde și zicala: «îa mămăliga mare, măi Ioane, fie crudă, fie mîle, numai mare». Fata care nu știe a face mămăligă bună, fie cît de *stătută* (bêtrîină) nu'i de mirat. *Mămăliga cu barabule* (cartofi) ori cu *bulughene* se iace vara după ce încep a ieși cartofii. Ea se face mult în vreme de *scumpete*. Mămăliga cu barabule se face așa: se leau barabule, se spală, se curăță de cîjă, și se pun la fert în ceainul de mămăligă. Cînd aș fert bine se *flecuesc*¹⁾ cu melestul ori cu lîfă și se pune peste ele fîină de păpușoi și sare; se lasă apoi de ferb bine se mestecă, se topește și se rîstîrnă pe fund. Mămăliga de barabule se mănîncă și *gîlă*, ori cu mujdei, sau prăjită pe foc.

În vremuri grele — de fîmete ori scumpete — se face mămăligă și din fîină de *hrișcă* și *orz*²⁾ Mămăliga de hrișcă ori de orz se face ca și cea de păpușoi; ea e neagră, mîle, lipicioasă și sîlcie la gust.

Mămăliga *pripită* e numai pentru lîc. Ea se face punînd în apă clocotită fîină și mestecînd-o în una. Cînd s'a îngrosat, se rîstîrnă. Mămăliga pripită unsă cu mîduvă din falcă de porc și cu unt-de-naft, e bună de bolfe. Mămăliga prăjită și rece se numește și *hrincă*. Hrinca o mănîncă lucrătorul de multe ori gîlă, întingînd-o în sare, ori cu usturoi și cîpă. Cînd mămăliga se face prea virtosă și mare, se numește *crihan* și *talcan*; la munte, mămăligel virtușe i se ăice și *troșmeii*. Unei bucăți mari de mămăligă, țăranii de la munte îi ăic *halcă*, iar cei de la țară *șteap*.

Mămăliga pripită se face cu apă ne-începută și se mestecă cu

1) Se mestecă sau se sfarmă bine.

2) Mămăliga de hrișcă și de orz e cunoscută numai de sîtenii de la țară; cei de la munte — spun bêtrîni — în vremea unei fîmete: cumplite, de demult, au mîncat mămăligă de scîrță de fag, măcinată.

un héř de alun, de se póte cu acel cu care s'a ucis vr'un șérpe». — ȘEZĂTÓREA.

8631 *△ Stai (ședī) mămăligă să te mănânc.

C. BALLY, c. Cărlomănesci, J. Tutova. — GAV. ONIȘOR, prof. c. Dobrovăț. J. Vasluiș.

Se ȝice de omul trândav.

8632 *△ E greș de câștigat mămăliga.

Șezătórea, V. p. 3.

Hrana cu anevoie se câștigă.

8633 *△ Bostanul nu șede în cui,
Dar nici mămăliga unde o puī.

D-RA EC. ȘIȘMAN, inv. c. Adam, J. Tutova.

Arată firea ne-statornică a omului fie cât de mic.

8634 *△ Nimene nu'ți pune sare în mămăligă.

E. I. PATRICIȘ, inv. c. Smulfi, J. Covurluiș.

Să nu te lași în nădejdea altuia, căci nu e unul să îngrijescă, ca tine, de treburile tale.

8635 *△ Mămăliga ne-sarată e ca nunta fără lăutarī.

IORGU BEREĂ, c. Urlați, J. Fălcu.

Pentru cele carī nu sunt după orînduēla lor.

8636 *△ Mămăliga e mai bună la móră de cât a-casă.

D. DRĂGUESCU, J. Ilfov.

ȝice omul mîncăcios și egoist. A-casă, toți luând câte o bu-

cățică, când dai să ieși nu mai găsești nimic, pe când la mără mănânci singur.

8637 * Δ Mămăligă, mără Ióne; fie crudă, numai mare.
Tae hrincă și adu aici!

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț*,
J. Vasluțu.

Δ Fă mămăligă mare, mără Ióne; fie crudă,
fie môle, numai mare.

Șezătóre, V, p. 6.

Fómea și graba. Temerea că nu se va sătură. Pentru cei măn-căcioși.

Hrincă se numesce după locuri:

a) mămăligă prăjită și rece.

b) bucățile de mămăligă, tăiate cu ața în pături subțiri ca să răcescă mai repede.

8638 * La mămăliga mare, vin multe haïmanale.

GR. ALEXANDRESCU, *Badea Tra-*
ian, p. 18.

La folóse mulți s'adună.

8639 * Δ Fie cât de crudă, numai să fie mare.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova*,
J. Vasluțu.

Adică mămăliga. Se dice, în glumă, de cei cari se pun la masă cu gândul să mănânce mult, când gazda cere ertare că bucatele nu sunt tocmai bune.

8640 De cât să mănânc mămăligă cu unt,
Și să mă uit în pămînt;
Mai bine să mănânc pâine cu sare
Și să mă uit la el (ea) ca la sóre.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 105;
II, p. 129.—GR. JIPESCU, *Lum.* I,
p. 262.—HINȚESCU, p. 99.

*De cât să mănânc mămăligă cu unt
Și să mă uit în pământ,
Mai bine să mănânc pâne cu sare
Și să mă uit la sóre.*

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* II, p.
157.

*De cât mămăligă cu unt
Și să mă uit în pământ,
Mai bine pâne cu sare
Și să mă uit la sóre.*

B. P. HĂȘDEȘU, *ziar Traian*, No.
63, p. 256.

Veđi Pâne, Sare, Unt.

In casătorie se cauđi dragoste iar nu avere. De cât urită și avută, mai bine sërmană și frumósă, și precum ȃce Solomon, 15. 17: *mai bine est un prânz de legume cu iubire, de cât un boú ingrașat și ura cu ȃnsul.*

*Mieux vaut en paix un oeuf, qu'en guerre
un boeuf.*

Prov. Franc.

*Più vale un pan con amore, che un cappone
con dolore¹⁾*

Prov. Tosc.

*Mes val pà y ceba en amor, que gallines ab
dolor²⁾.*

Prov. Val.

*Besser ein Gericht Kraut mit Liebe, als ein
gemästeter Ochse mit Hass³⁾.*

Prov. Germ.

1) Mai bine o pâne cu dragoste; de cât un clapon cu durere.

2) Mai bine pâne și cêpă cu dragoste, de cât găini cu durere.

3) Mai bine o farfurie de varză cu dragoste, de cât o cirêdă de boi cu ură,

8641 *△ **Ca dorul de mămăligă nici un dor nu te strică**

SCUREIŢ, *revis. şcol. J. Bacău.*

*△ *Nimic nu te strică ca dorul de mămăligă.*

E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulţi,*
J. Covurluiş. — I. TACU, *inv. c.*
Braniscea, J. Covurluiş.

1° Dintre toate ne-ajunsurile foamea le întrece pe toate.

2° Răspuns ce se dă celui care se vatăcă că 'i e dor de ce-va.

S N Ő V Ă

Un ȕigan umblă cu meşteşugul lui prin sat. La o vreme flămândi, dar nu avea ce mânca, căci nu 'şi luase nimic de-acasă, şi nu câştigase încă nici un ban. Tot mergând el prin sat, zăresce nisce ômeni cari lucrau la o poiată. De departe începe să 'şi laude maria spunând că are de vindare sule, ardele, pretcare, sfredele, lacăte, ş. c. l. Ômenii 'şi vedău de lucru. ȕiganul se mai apropie, dă bună ziua şi începe a se miră dicând: «de trébă ômeni şi bună casă; dacă n'are coş!» Vădând că nimeni nu 'l ieă în sémă, ȕiganul, pre care se vede că 'l găsise ruşinea, se depărtă dicând, mirat singur cum de s'a putut ruşină: «*Ca dorul de mămăligă nici un dor nu te strică*».

8642 *△ **Mămăliga 'i stîlpul casei,
Pânea 'i cinstea mesei.**

P. ILIEŞ, *c. Haţeg, Transilvania.*

Pentru boieri şi ȕerani.

8643 **Bună e şi mămăligă, când ne lipsesc pâinea.**

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 86.*—
FR. DAMÉ, III, p. 13.

Vedî *Plăcintă*.

Adică când ne lipsesc cele mai bune, ne folosesc şi cele mai prôste. (GOLESCU).

*Αν μὴ παρῇ κρέα στερκτέον τῷ ταρίχῳ.

Prov. Elin.

Si non adsunt carnes, taricho contentos esse oportet.

Prov. Lat.

Faute de grives on prend des merles.

Prov. Franc.

8644 *△ Când omul n'are să facă o mămăligă mare, face două mai mici.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.* —
ENIU BĂLTEANU, *Lumin.* I, p. 87.

Când un om e nevoit să se lipsască de un folos ore-care, dar îi vin altele cel puțin tot atât de bune.

S N Ó V Ă

O preotă rămasese văduvă, și se plîngea și se văeta grozav că i murise bărbatul, și unde mai găsește ea un om de potrivă repotatului, care era de patru-zeci de ani. Iar femeile cari o cercetau au mîngăiat-o dîcînd; «Ia tac! mamă preotă; nu mai plînge, că dacă nu vei găsi unul de patru-zeci de ani, ți-ei doi de câte douăzeci».

8645 *△ Mămăliga cere alb în căpșteră.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Șerbănesci, J. Argeș.*

Când vrei ce-va trebuie să dispui de cele de lipsă pentru a ajunge la țintă.

8646 *△ Femeia care nu vră să facă mămăligă totă ziua cernă.

G. I. TOMESCU, *inv. c. Broscari, J. Mehedint.*

Vedî Femeie, a Fră-
mîntă, Muieră.

Acelaș înțeles ca la No. 8503.

8647 Nu scie încă cum să mănâncă mămăliga.

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 177.

*△

Nu scie nici cum să mănâncă mămăliga.

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 14.—G.
POBORAN, *inst. J. Olt.*

1° A fi prea tânăr, lipsit de experiență.

2° A fi prost.

«— Ia spune-ne și nouă, că dădă d'om putea să 'ți dăm vre-un ajutor.

«— Ca ce ajutor ați putea, voi, să-mi dați, voi cari *nu știți încă cum să mănâncă mămăliga*».—ISPIRESCU.

*Il n'a pas inventé le fil à couper le beurre.**Prov. Franc.*

*△

8648 Caută nod în mămăligă.

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 976.

*△

8649 Mămăligă ne-fértă.

IUL. GROFȘOREANU, *inv. c. Galșa,
comit. Arad, Ungaria.*

Om nătărău, ne-istef.

«Taci, *mămăligă ne-fértă*!»

*

8650 A'si scóte mămăliga.

A'si câștigă traiul dîlnic.

*△

8651 A rămâne cu așa mămăligei.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovel,
J. Vasluii.* — D-NA L. LANDE, *c.
Bérlad, J. Tutova.*

Adică sărac lipit.

8652 * Δ A prins mămăliga cójă.

I. CREANGĂ, *Conv.* XI, p. 179 ; *Pov.*, p. 209.—P. ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p. 176 ; *Rev. Ist.*, I, p. 232.—HINȚESCŪ, p. 36.—E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluii.*—V. ALEXANDRI & L. ROSETTI, *Mss.*—N. GH. IONESCU, *inv. c. Mamornița, J. Dorohoi.*—K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv. c. Stîmbienii, J. Dorohoi.*—GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vasluii.*—V. FORESCU, *c. Folticenii, J. Suciava.*—FR. DAMÉ, III, p. 13.—C. ALEXANDRESCU, *c. Alexeni, J. Ialomîța.*—C. IORDĂCHESCU, *stud. c. Cristesci, J. Botoșani.*

* Δ Aă prins mămăliga cójă.

H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, J. Dorohoi.*

* Δ Aă prins mămăliga la córjă.

G. MADAN, *c. Trușeni. țin. Chișinău, Basarabia.*

* A prins cójă.

Veđi *Bostan.*

Arată pe bogatul, ridicat dintre nevoieși și tot de odată fudul.

«Ei, apoi... ăi că nu'i lumea de apoi. Să te ferescă Dumnezeu când *prinde mămăliga cójă.* Vorba ceea : Dă'mi Dómnne ce n'am avut, să mă mir ce m'a găsit». — I. CREANGĂ.

8653 * Δ Mămăliga când prinde cójă se împute.

I. VÂLCOF, *stud. c. Craiova, J. Dolj.*

Adică șaracul când se îmbogățește. A se vedé No. 8652.

8654 *△ A (o) pune de mămăligă.

I. CREANGĂ, *Pov.* p. 161.—D-NA EC. Z., c. *Bêrlad, J. Tutova*. — MAIOR P. BUDIȘTEANU, c. *București, J. Ilfov*. — G. P. SALVIŪ, inv. c. *Smulți, J. Covurluiă*. — G. POBORAN, inst. c. *Slatina, J. Olt* — N. KARKALECHI, ing. c. *Câmpina, J. Prahova*.—E. I. PATRICIŪ, inv. c. *Smulți, J. Covurluiă*.—EN. RĂL-TEANU, *Lum.* I, p. 86.

1° A nu face nimic, nici o ispravă, a stă cu mâinile în sin.

2° A stă pe loc, a zăbovi mult unde-va.

«Ce, vrei să pui de mămăligă de nu te mai duci?»

3° A sticat o trebă, a sfeclit'o, a pătit'o.

«Măi Chirică, apoi scii că si boieru, cât îi de boier, a pus'o de mămăligă». — CREANGĂ, p. 161.

4° A'și lua gândul de la o trebă.

5° A suferi o pagubă.

8655 *△ A pus'o de mămăligă cu lemne verđi.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vasluii*.—C. TEODORESCU, inv. c. *Lipora, J. Vasluii*.

A umblat în zadar.

8656 Jócă pē mămăligă.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, Asem.* p. 52.

Sē rēsfață în avere, în bunătăți.

8657 Mămăligă 'n traistă.

GR. JIPESCU, *Opina*, p. 129.

Poreclă ce se dă țeranului, în bătae de joc.

8658 *△ A fi (o) mămăligă.

* A fi mămăligă mare.

T. SPERANȚIA, *Epoca*, IV, No. 780.

Vezi *Baligă*.

Om fără inițiativă, care așteaptă totul de a gata.

«Ômenii cel-l-alți s'au dus la judecată și au scăpat. Iară Gheorghe al nostru, *mămăligă mare*».

8659 * Mămăligă môle.

T. SPERANȚIA, *Epoca*, IV, No. 780.

Vezi *Baligă*.

Om fără vlagă.

8660 *△ Par' că e cu mămăliga 'n gură.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Poenariu, J. Gorj*.

Vorbesce ne-deslușit.

8661 *△ E bun de tăiat mămăliga.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna*.

E prost.

MĂMĂLIGAR

8662 *△ A fi mămăligar.

D. OLLĂNESCU, *Teatr.*, p. 85.—
GR. JIPESCU, *Rêur. Oraș.*, p. 137.—
S. FL. MARIAN, *Ornit.*, I, p. 349.

1° Prost, nesăbuit, nătâng, bădăran, care nu se pricepe decât să mănânce mămăliga.

«Pe noi orașenii, ne credea până la o vreme poporu, că suntem mari, grozavi, falnici, citiți; acu mi se pare că ne ieă drept nisce *mămăligari*». — JIPESCU.

2° Fricos. — OLLĂNESCU.

A MANCĂ

Veđi a Alergă, a Bé,
Bogat, Bolnav, Bođ, Bu-
cate, Cal, Căpușă, Cap.
IV, c. Carne, a Căștigă,
Cépa-Cłorei, Chel, Copil,
Cremene, Curcă, a Du-
mică, Găină, Grec, Gu-
ră, In, Jidan, Lăcustă.
Laur, Lingură, a Lucră,
Măgar, Măfă, Mătrăgu-
nă, Miere, a Munci, Óie,
Ólă, Ospăț, Óspe, Păne,
Păntece, Papară, Părin-
te, Plăcintă, Post, a Pos-
tă, Răbdare, Rahat, a
Sără, a Sbură, Sfânt, a
Sluji, Strachină, a Strin-
ge, a Tocă, Turc, Us-
turoiă, Vară, Vorbă, a
Vorbă.

*△
8663 Rău mâncaiū,
Bine mă săturaiū;
Nici nu fuse,
Nici n'ajunse;
Dacă mai eră,
Tot nu strică.

G. BĂNULESCU, c. Pietroșița, J.
Dâmbovița.

După o masă mai mult prósta și sarăcăciósă.

8664 [△] Omul când n'are ce să mănânce, mănâncă și puî fripți.

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Se ȋice în gluma când sunt bucatele mai bune de cât cre-deam.

8665 * Carî nu-are di puîiu, mâcă ș-di gae¹⁾.

I. COYAN. *prof. c. Turia, Epir.*

Când nu poți dobândi cel bun, te mulțumesci și cu mai prost.

8666 * Să facem ce-om face, și pe urmă iar om mâncă.

Maîor P. BUDIȘTEANU, *J. Ilfov.*

1° Pentru cei desfrinați.

2° Pentru cei carî sunt tot cu gândul la mâncare.

S N Ó V Ă

Ci-că unul s'a insurat odată. În sêra nunții, voind să-și încerce nevêsta, și să vadă ce fel de pômă este, o întrebă : Acum ce facem, nevêstă ? Mâncăm ori ne culcăm ? «Și ea 'l a răspuns : «Să facem ce om face, și pe urmă iar om mâncă».

8667 ^{△*} Mâncăți cu bine
Și fără mine.

C. TEODORESCU, *inv. c. Li-pova, J. Vaslui.*

Se ȋice de cel ne-poftit la masa altuia.

8668 * Și a mâncă încă e greû.

[△] Și a mâncă încă 'i greû că, dacă nu'i mes-tecă, te frigî.

S. MIHĂILESCU, *Șezăt. I, p. 219.*

1) Care nu are de puî mănâncă și de cloră.

Pentru cei leneși și moi la muncă, cari se plâng ca un lucru este greu de făcut.

8669 **Maî bine ar tot mânca
De cât ce-va ar lucra.**

A. PANN, I, p. 106.—HINȚESCU,
p. 99.

*△ *Maî bucuros ar mânca de cât ar lucra.*

GR. ALEXANDERESCU, *magistr. J.*
Putna.

Pentru omul leneș.

* **8670 Omul nu trăește să mănânce, ci mănâncă să trăiească.**

A. PANN, *Ediț.*, 1889, p. 49; I,
p. 129. — B. CONSTANTINESCU,
Cart. Cit., III, p. 14.—AL. MAR-
TINIAN, *J. Ilfov.*

Omul nu trăește ca să mănânce, ci mănâncă ca să trăiească.

HINȚESCU, p. 134.

Să mănânci ca să trăești, iar nu să trăești ca să mănânci.

I. G. VALENTINIAN, p. 47.

Veđi a se Hrăni.

Să mănâcăm cu cumpătate.

*Il faut manger pour vivre et non pas vivre
pour manger.*

MOLIÈRE, *Avare.*

Ede ut vivas, ne vivas ut edes. Origina acestei maxime care în Evul-Mediū se scria sub forma: *E. U. V. N. V. U. E.* se atribue lui Socrate.

Bun precept de igienă. Precum dicea Latinul e bine *vrsci citra salturitatem* căci, altminterea, după energica espresiune a lui Diogene, *stomahul devine prăpăstia vieții*. Dar e atât de dulce să 'fi sapi grôpa cu dinții.

Innumerabiles morbos esse miraris? Coquos numera. — SENECA, Epist. XCV.

*△
8671 La mâncare nu grăbi
Că sîngur ți bănuî.

V. SALA, dasc. c. Vașcoi-Bărâesci,
comit. Bihor, Ungaria.

Regulă de igienă.

*△
8672 Nu e prost cine mănâncă, ci e prost cine îi dă.

Semin. Bucur. Cl. VIII, prin P.
GÂRBOVICEANU, prof.

Vezi *Pâne, Pui*.

Se dice pentru cel prea cu mâna largă.

Les fous font la fête et les sagent la mangent

Prov. Franc.

I matti fanno le feste, i savi le godono ¹⁾.

Prov. Ital.

Os dondos fazem a festa, e os sesudos goslão della ²⁾.

Prov. Pprt.

Narren bauen Häuser, der Kluge kauft sie ³⁾.

Prov. Germ.

Fools build houses and wise men buy them ⁴⁾.

Prov. Engl.

1) și 2) Nebunii fac petrecerea (sărbătorea) și cuminții o mănâncă.

3) Nebunii clădesc casele, deșteptul le cumpără.

4) Nebunii clădesc casele și omul cu minte le cumpără.

- 8673 * Măcă ti pranzu ş-minduesce ş'ti séra ¹⁾.

D. A. MILESCU, *stud. c. Go-peşi, Macedonia.*

Veđi *Măncare.*

Să fim cumpătaşi şi prevădători.

- 8774 Astă-đi să mănânci cât un boŭ, mâine ceri să mănânci cât doi.

A. PANN, *Ediř.* 1889, p. 50; I, p. 129.

*Astă-đi să mănânci cât un boŭ,
Mâne ceri să mănânci din noŭ.*

HINŢESCU, p. 18

Pentru cel lacom la măncare.

- 8675 Cine mănâncă puţin mănâncă mai de multe ori.

A. PANN, *Ediř.*, 1889, p. 49, I, p. 129.—HINŢESCU, p. 157.

Pentru cel cumpătat şi prevădător.

Mal soupe qui tout disne.

Prov. Franc.

*Die wat eet en wat laet staen,
Kan twee mael ter tafel gaen ²⁾.*

Prov. Oland.

- 8676 Cine mai puţin mănâncă, are şi mâine ce mănă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 80.

Adică cine se economisesc, are tot-dé-una (GOLESCU).

Qui garde de son dîner il a mieux à souper.

Prov. Franc.

1) Mănâncă la prânz şi gândeşte-te şi la séra.

2) Cine mănâncă şi mai lasă ce-va póte să se pue de două ori la masă.

*S'e' si desina, e'un si cena*¹⁾.

Prov. Florent.

*Man muss die Morgensuppe nicht zu gross machen, dass man Abends auch was hat*²⁾.

Prov. Germ.

*Ein skal so halda lol, at ein heve nokot til Paaska*³⁾.

Prov. Norv.

8677 Cine mănâncă mult, mănâncă mai de puține ori.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 49 ; I, p. 129.—HINȚESCU, p. 113.

Pentru cel lacom la mâncare saū ne-cumpătat în cheltueli.

8678 Dac'a n'ai să mănânci,
Muncesci până caḍi pe brânci.

A. PANN, I, p. 135.

*Daca n'ai să mănânci,
Muncesci de caḍi pe brânci.*

HINȚESCU, p. 99.

Dăscălița sărăcia învață pe om să muncască.

8679 Măncat, ne-măncat
Sculat
Dumneḍeu săturat.

P. ISPIRESCU, *Basmе*, p. 76.

*Cine măncat, măncat,
Cine nu, sculat,
Dumneḍeu săturat.*

P. ISPIRESCU, *Basmе*, p. 80.

1) Cine mănâncă tot la două-spre-dece, nu mănâncă nimic sêra.

2) Nu trebuie să faci prè mare supă de dimineță, ca să ai și pe sêră.

3) Trebuie lul să ție atâta, ca să mai ai și la Pascl.

Se dice în glumă, celor cari mănâncă puțin la masă.

S N Ó V A

Un Sirb se cununase cu o Româncă și o adusesese în casa părinților. Aci toate greutățile gospodăriei căduse în sarcina ei; chiar când se aședau la masă ea trebuia să aducă mâncarea pe masă, ea să schimbe blidurile, ea să aducă de băut, și câte și câte. Câtea, socrul ei se puneă frumos pe mâncare și fără să mai aștepte pe nora sa, cum isprăvia se sculă dicând:

*Mâncat, ne-mâncat,
Sculat
Dumneșei săturat.*

Și blata nora rămânea flămândă. Afi așa, mănă așa; până când ajunse vestea la urechile părinților fetei. Aceștia, vrând să învețe pre Sirb cum trebuie să stea omul la masă, îl poftesc la dinșii și îl ospătează cum se cade. Sirbu bleotuă cu cotu, mănâncă bine și de toate, dar de unde să pricépă gândul românilor.

Atunci fratele nevestei merge a doua zi la Sirb, asupra mesei, și 'l ține de vorbă până ce mănâncă ce-l-l-alți comeseși. Atunci se sculă dicând:

*Mâncat, ne-mâncat,
Sculat
Dumneșei săturat.*

Sirbu n'avu încotro și se sculă. Românul rămase să dormă acolo. Peste noapte, fiindu-l fîme, bietul Sirb ne mai avînd ce mîncă se duce în fundul grădinei să-și potolască fîmea cu câte-va foi de varză. Românul, care 'l pîndia, începe să asvirle cu bolovanî întrînsul făcîndu-se a crede că vede o bivoliță care prăpădesc varza socrului. «Câtea 'n varză! Câtea 'n varză!» îl șoptesce încet Sirbîlca care scia șiretenia lucrului. Flăcăul, se face că nu pricepe și dă de tot și strigă: «Câte, ne-câte, eu nu știu. Atăta știu că bivolițele prăpădesc varza socrului!» În sfîrșit lămuresce lucrul. «Tu o zi nu ai putut răbdă de fîme; dar soru mea cum credei că o să trăiescă ne-mîncată», dice Românul luîndu-și căciula și ducîndu-se la treba lui.

8680 Mănâncă ghiorghinele și îngână măslinile.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 147;
III, p. 119.

Mănâncă ghiorghinele și îngână olivele.

HINȚESCU, p. 99.

1° Pentru cel care nu scie să prețuască valoarea lucrurilor.

2° Când, în lipsa unui lucru bun, te mulțumesci și cu mai prost.

8681 Marâncă, ser (se ver) viu fi ¹⁾.

FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter. I*,
p. 13.

Omul trebuie să îngrijască de trupul său.

8682 Marâncă ce clostru dale ²⁾.

FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter. I*,
p. 13.

Mulțumesc-te cu ce ți se da.

*△

8683 Cine mănâncă și nu se picură?

H. D. ENESCU, *inv. c. Zamoștea*,
J. Dorohoiu.

Numai cel care nu face nimica, nu greșesc nici odată.

*

8684 Ce ai mâncat
De ne-ai uitat?
Ce-ai bătut
De ne-ai urât?

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist. II*, p.
146; *Leg. I*, 1872, p. 179.—GR.
JIPESCU, *Lumina*, I, p. 261.—HIN-
TESCU, p. 14.

Când ne cercetă unul care nu a venit de mai multă vreme pe la noi.

8685 Ceea ce s'a mâncat s'a și uitat.

IORD. GOLFESCU, *Mss. II*, p. 75.

*

Ce s'a mâncat s'a și uitat.

1) Mănâncă, de vrei să fii viu (să trăiești).

2) Mănâncă ce dă monăstirea.

1° Adică ceea ce s'a cheltuit (GOLESCU).

2° Nu se mai ține socoteala de ceea ce a fost.

Morceau avalé n'a plus de goût.

Prov. Franc.

Il pan mangiato presto è dimendicato¹⁾.

Prov. Ital.

Gegessen Brot ist bald vergessen²⁾

Prov. Germ.

Eaten bread is soon forgotten³⁾.

Prov. Engl.

Pão comido, companhia desfeita⁴⁾.

Prov. Port.

8686 * Ce âmbli tu nu se mănâncă.

P. ISPIRESCU, *Snov.* p. 41; *Rev. Ist.*, II, p. 149.

După ce âmbli (cutare) nu se mănâncă.

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, X, p. 114; *Pov.*, p. 99.

Veđi a Sbură, Tiner.

Iți faci păreri, ce cauți nu vei găsi, după ce umbli tu nu'l vei dobândi.

«Babornița cum aude acesta, pe loc trimite s'o chîeme, dîcînd în gîndul său: *După ce âmbli ea nu se mănâncă*».—CREANGĂ.

8687 *△ Aū mîncat și cei ce aū perđut vacile.

I. VULCĂNESCU, *elev. Sc. Inv. c. Pelescî, J. Dolj.*

Se iertă greșala omului și, cum ȃce Francesul: *à tout péché miséricorde.*

1) Pănea mîncată repede e uitată.

2) Pănea mîncată e înte uitată.

3) Pănea mîncată e lute uitată.

4) Pănea mîncată, compania desfăcută.

8688 * Δ **Ai la noi, să mâncăm nimica.**

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, J. Ilfov.*

Pentru gazdele prôste.

8689 — **Da tu, Folteo, ce-ai mânca ?**
— **Apă aş bé.**

GR. JIPESCU, *Răur. Oraş., p. 113.*

Căci, pentru omul sugaciū, mâncarea e fudulia, bătura e ce'i, fie chiar şi apă..., cu toate că nu'i bună nici în cizme.

Porecla *Foltea*, de la fôle, să dă unui om gros său cu burta mare. Veđi *Dicţionarul româno-german* de BARCĂN, p. 248 şi AUREL CANDREA, *Rev. Nouă*, VII, 8, p. 301.

8690 * **A mânca ca miresele.**

IORD. GOLESCU, *Mss. II, Asem. p. 107.*

,Adică foarte puţin.

8691 * Δ **Mănâncă cât patru.**

C. TEODORESCU, *c. Lipova, J. Vaslui.*

Adică foarte mult.

8692 * Δ **Mănâncă cât şapte.**

M. HUIBAN, *c. Avrămeschi, J. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 8691.

8693 * Δ **Dă în palme când mănâncă.**

V. RÂMBU, *c. Brănesci, J. Dâmboviţa.*

Se ăice de un om care nu mai are nici dinţi nici măsele.

8694 *△ Bun, rău, copiii mănâncă.

N. MATEESCU, *inv. c. Movilița, J. Putna*. — ALFRED JUVARA, *c. Bérlad, J. Tutova*. — C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vaslui*.

Că va fi bine, că va fi rău, trebuie să încerc. Se dice atât pentru mâncare cât și cu înțeles mai întins.

8695 *△ A mănca și din barbă a nu mișcă, nu se pôte.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Stefănesci, J. Vâlcea*.

A face un lucru și a nu căsni, nu este cu puțință.

8696 *△ Invață-ți copiii a mănca spurcat cu tată-su.

A. GOROVEI, *c. Folticeni, J. Suciava*.

Un fel de ocară. A se apropia de ȳicerea de la No. 4993 pentru a se completa înțelesul.

8697 *△ Mănâncă, numai să nu te mănânce.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, J. Corului*.

Vrënd să arate că nu trebuie să ținem așa de mult la felul de mâncare.

8698 Cu: „dzî că mâcaș“ nu s'umpli pântica¹⁾.

PER. PAPAHAȚI, *Zveit. Iahres.*, p. 155.

Vedî *Vorbă*.

Când ni se făgăduiesce în loc de a ni se da.

*Le parole non empiono il corpo.*²⁾

Prov. Tosc.

1) Cu: ȳî că ai mâncat, nu se umple pântecul.

2) Vorbele nu umplă pântecul.

Palavras não enchem barriga.¹⁾

Prov. Port.

Worte füllen den Bauch nicht.²⁾

Prov. Germ.

8699 *△ — N'am ce mîncă!
— Culcă-te de dormi.

M. STÂNCEANU, *inv. c. Piria, J. Mehedinți*.—Maior P. BUDIȘTEANU, *J. Ilfov*.

Se ȋice omului leneș care caută să trăiească din munca altora.
A se apropiă de ȋicerea francesă: *qui dort dîne*.

8700 El mînîncă un purcel
Ș'altui' dă un puricel.

A. PANN, III, p. 69.

*El mînîncă un purcel
Ș'altuia dă un purecel.*

HINȚESCU, p. 156.

Despre cel lacom și ne-darnic.

8701 Unde unul mînîncă, mînîncă și doi.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 13.

*Unde mînîncă doi, mai pôte mîncă și un
al treilea.*

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 144.

Să ȋice cînd unul cu altul se îngăduiesc (GOLESCU).

Quand il y en a pour deux, il y en a pour trois.

Prov. Franc.

1) Pîntecele nu se satură cu vorbe.

2) Cuvintele nu satură pîntecele.

8702 * Δ Halal de ce mănâncă și păcat de ce pórță.

I. BĂNESCU, *prof. J. Roman.*

Vedî *Copil.*

Acelaș înțeles ca la No. 3047.

8703 Noi n'avem ce mânca, și călnii se plimbă cu colaci în códă.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 49.*

Vedî *Câne, Pâne.*

Să dice când norodul n'are ce mânca, și boierii se răsfată în desfătări. (GOLESCU).

S N Ó V Ă

Ci-că un copil de țigan, mergend pentru întâiași dată la tîrg, și vedend un căne cu códă birligată, a cređut că aveă un colac în códă. De aci s'au născut tóte đicările în care se află această idee.

8704 * Δ Și a mânca e greú.

E. I. PATRICIÚ, *inv. c. Smulți, J. Covurluiú.*

Răspuns ce se dá celui care găsesce că o trebă, ce i se cere, e grea de făcut.

8705 * Δ De vei mânca, 'mî vei fi ca un frate ; iar de nu, ca doi.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vasluiú.*

Pentru cel care dá fără plăcere, și ar fi bucuros să nu i se prindă vorba.

A se observă în partea d'întăiu a đicerei o răsfrângere a legăturilor cari se născéu, în vechime, din ospitalitatea dată și primită.

8706 * Δ Biteagu mănâncă șineagu.

AVR. CORCEA, *paroh. c. Coșteiú, Banat.*

Când vre-unul se preface a fi bolnav la lucru, dar la mâncare ține cu cei sănătoși.

8707 *[△] Nn scie ce a mâncat a-sără.

ANDREIU MARINESCU, *inv. c. Humele, J. Argeș.*

Acelaș înțeles ca la No. 3772.

8708 * A mîncă nn e rușine.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 230.

*A mîncă nu e rușine,
Cînd mîncînci cum se cuvine.*

A. PANN, III, p. 33.—HINȚESCU,
p. 164.

1° Când se rușinează cine-va fără pricină bine-cuvintată.

2° Se ȋice ca o îmbiere la mîncare.

8709 * Doi cîni, t'ună cupaîie, nn pot s'mîcă.¹⁾

G. ZUCA, *stud. c. Perivolî, Epir.*

Veȋi a se Certă.

Acelaș înțeles ca la No. 1534.

La stîănă, dacă se aruncă zer într'o singură trôcă, pentru mîncarea mai multor cîni, se bat între dinșii de se omor.

8710 Ii este rușine
Să mîncănce bine.

A. PANN, III, p. 33.—HINȚESCU,
p. 164.

Pentru cei carî se rușinează fără nici o pricină.

8711 Mîncă și nn sē șterge.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 46.

Sē ȋice pentru cei ce nu 'șî ascund greșalele lor (GOLESCU).

1) Doi cîni într'o albie, nu pot mîncă.

- 8712 * Nicî chipărat, nicî sărat,
Cum 'î mai bun de mîncat.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J.*
Putna.

1° Pentru cele potrivite.

2° In deosebi cînd unul a fost batut.

- 8713 A mîncat pînă în cît
'I a venit pînă la gât.

A. PANN, I, p. 107.

Pentru cel lacom la mîncare.

- 8714 * Mănîncă pînă dă din el.

A. PANN, *Ediț.*, 1889, p. 73;
III, p. 100. — HINȚESCU, p. 99.

Vezi No. 1411.

Pentru cei lacomi la mîncare.

- 8715 * Țiganu mănîncă cînd are, Român cînd îl e
fóme și boeru cînd vré bucătaru.

Maior P. BUDIȘTEANU, *J. Ilfov.*

Satiră la adresa boșerilor.

- 8716 *△ Mănîncă la mine și muncesce la tine.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, J.*
Ilfov.

Pentru cei lipsiți de recunoscînță.

- 8717 *△ A mîncat coîi de lup.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J.*
Olt.

E tare în gură.

8718 * Δ Par'că mănâncă ghéță friptă.

ST. TUȚESCU, *stud. c. Catanele*,
J. Dolj.

Celui slab și galben la față.

8719 Frunză verde, cépă cóptă,
Și-aș mânca zăpadă friptă.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
165.

A se adăoga la No. 528.

8720 * Δ Ar mânca și cu ochii.

I. SBIERA, *Pov.*, p. 147.—D-NA
Z. JUVARA, c. *Fedesci*, J. Tutova.—
G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți*, J.
Covurluiș.

1° Îi e tare fôme.

2° Când ce-va pare bun și 'ți face poftă să 'l mănânci.

«Eraū calde și molcuțe cat le ai fi mănecat și cu ochii».—I. AL
LUȘ SBIERA.

8721 * Să 'l mănânci cu ochii.

GR. JIPESCU, *Lumina*, I, p. 259.

E fôrte bine gătit felul de mâncare.

8722 * Δ A mânca (bé) ca în codru.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți*, J.
Covurluiș.

Adică fără a împărtăși celor de prin prejur, ca și când n'ar
fi nimeni. Arată sgârcenia mare.

8723 * Δ A mânca (bé) ca în târg.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți*
J. Covurluiș.

Acelaș înțeles ca la No. 8722.

Să scie că ômenii de la târg sunt mult mai puțin darnici decât țerani. Aceștia nu pot mânca sau bé nimic, fără a împărtași și pre cei de prin prejur, pe când târgovețul te trimite să 'ți cumperi, dacă se întâmplă de 'i ceri.

*△
8724 Iubesce tot-dé-una a mânca bine.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,*
J. Vastuii.

Om de nēm bun, învățat cu un traiu mai ales.

*△
8725 Par'că a mâncat scurmuș de găină.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, J.*
Covurluii.

Veți Găină.

Despre cei cari nu pot păstra o taină, ca și când li s'ar scurmă ce-va în inimă, și 'i-ar indemnă să vorbescă.

Scurmușul găinei este laba piciorului cu cele patru degete.

*△
8726 Mănâncă lut și pământ.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,*
J. Covurluii.

Adică tăgăduiesce cu ori-ce preț.

Origina acestei țiceri pare a veni de acolo că, pentru a descoperi adevărul, să scie că se recurge la bătae; și s'aũ vădut casuri când unii aũ fost bătuți atât de crunt încât se svircoléu și mușcau cu dinții din pământ, de durere și tot nu aũ mărturisit.

A se aseména cu țicerea francesă : *lui faire mordre la poussiere.*

*△
8727 A mânca cu mucă.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci,*
J. Vâlcea.

A mânca turta ori mamaliga fără bucate.

8728 * Δ A mâncat cât un Turc de cei calici.

E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulţ*,
J. Corurlui.

Δ A mâncat cât un Turc de cei săraci.

S. MIHĂILESCU, *Şezdt.*, I, p. 218.

Vedî Turc.

Adică foarte mult şi cu lacomie.

8729 * A mânca de-a gata.

ION A LUI SBIERA, *Pov.*, p. 254.

A se folosi de un lucru fără muncă, fără greutate.

«— Da cum nu m'aş invol eu să mănânc de-a gata, dar sciū cum m'î-a mergea ?

— Să n'atbi grijă.»

8730 * A 'î veni să 'l mănânce.

1° De prea mare dragoste.

2° De bucurie.

Acastă idee se exprimă în românesce, prin o serie de locuţiuni ca :

A o sorbi într'o lingură de apă.

A o mânca din ochi.

A sorbi cu privirea.

A 'î veni să 'l înghiţă.

«Puî nu vreaū să 'î spună pentru-că se teineaū ca să nu'î înghiţ de atâtă bucurie». — SBIERA, *Pov.*, p. 86.

8731 * Când mâncat, când ne-mâncat.

A. PANN, I, p. 134.—HINŢESCU,
p. 100.

Despre omul sarac.

8732 * A mânca pe sponci.

S. I. GROSSMAN, *Dicț. Germ.*, p. 4.

A cruță, a economisi.

8733 * A mâncat masalar.

FR. DAMÉ, III, p. 29.

E nebun.

8734 * A mâncat cucută.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 1187.

Acelaș înțeles ca la No. 8733.

8735 *[△] Iși mănâncă de sub el (dînsul).

E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulț*,
J. Covurluiă.—GR. ALEXANDRESCU,
magistr. J. Putna.

Vedî *Talpă, Unghe*.

De sgârcit ce este.

8736 *[△] A mâncat ce nu'î place.

Vedî *Mâncare, Rahat*.

A pățit-o rău. Vedî No. 4993.

8737 *[△] Nu mânca ce nu'î place.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni. J. Ilfov*. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, J. Covurluiă*.

Nu te amestecă unde nu te privesce și mai ales nu căută certă.

8738 De par'că mănâncă numai Vinerea.

P. ISPIRESCU, *Lg.*, p. 101.

*△
Par'că mănâncă numai Mercurea și Vinerea.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Simila, J. Tutova*.—E. I. PATRICIŪ, *înv. c. Smulți, J. Covurluiă*.

Se dice despre omul slăbănog, slab la trup.

«O umbră de om, un bătrân cu barba până la genunchi, slab, și pipernicit și cocoșat, *de par'că mănâncă numai Vinerea*.»—P. ISPIRESCU.

8739 *
 Tuți câți s-lă, cu dispoți mâcă ? ¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir*.

Acelaș înțeles ca la No. 7829.

8740 *△
 A mănca ne-spălat.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 230.—G. P. SALVIŪ, *înv. c. Smulți, J. Covurluiă*.

*△
 A'i mănca't'o ne-spălat.

N. MIRON, *stud. c. Onești, J. Bacău*.

Veđi Masă.

1° A perde o afacere, a sărăci.

2° A o păți de tînăr, des de diminăță.

3° A fi bătut.

În vechime la noi, ca și astă-đi încă la Turci, ômenii obi-cînuind a mănca mai mult cu degetele, se spălau pe mîini înainte de a se pune la masă.

8741 *△
 Te-a mănca și te-a băt.

D-NA Z. JUVARA, *c. Fedesci, J. Tutova*.

1) Căți se spală, cu episcopul mănâncă.

Te a'î dus; să nu mai a'î nici o nădejde.

8742 *[△] A mânca fript pre cine-va.

GR. JIPESCU. *Optnc.* p. 25.—P.
ISPIRESCU, *Leg.*, p. 195 & 224.—
G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulŷi, J. Covurluiŷ.*

*
A mânca pre cine-va.

A'î invinge, a'î nimici, a'î pierde.

«Da pă săracu Domnu Teodor *il măneară fript tot străinii*».—
JIPESCU.

8743 Când mănâncă îi trosnesc făclile.

A. PANN, II, p. 48.—HINŢESCU,
p. 6.

Vedî *Argat*.

Pentru cel care mănâncă bine.

8744 Il face de mănâncă şi mere pădureŷe.

I. CREANGĂ, *Conv. XI*, p. 184;
Pov., p. 230.

Vedî *Cap. VII, c. Măr.*

A'î sili la ascultare.

«Când ved că mâŷa face marazurî, 'ŷi-o string de coddă *de mănâncă ŷi mere pădureŷe*».—I. CREANGĂ.

8745 * Scie numaî să mănânce.

Adică e prost.

8746 * Mănâncă ca dintr'al seŷ.

Fără nici o jenă, nici o sfelă.

8747 * A mânca cât un lup.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 545.

Veđi No. 2052.

A mânca mult.

8748 * A mânca ca un lup.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 201.

*△ A mânca lupav.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vasluii*.—GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna*.

A mânca mult și cu lăcomie.

MÂNCĂCIOȘ

Veđi Grec.

MÂNCARE

Veđi Cap. VII, c.
Apă, Argat, Bătură,
Bolnav, Dulce, Lene, Lu-
cru, Lup, Pâne, Sare, Să-
rutare, Țigănesc, Vorbă.

8749 *△ Mai bine două mâncări de cât o bătae.

HINȚESCU, p. 100.—H. D. ENES-
CU, *inv. c. Zamostea, J. Dorohoi*.

*△ Două mâncări nu strică, două bătăi strică.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, J. Covurluii*.

*△ Două bătăi strică, dar două mâncări nu strică.

A. PANN, III, p. 100. — HINȚESCU, p. 11.—P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 162.—C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vasluii*.—*Semin. Buc. Cl. VIII prin P. GÂRBOVICIANU, prof.*

Două bătaii strică, nu două mâncări.

D-NA SOFIA NĂDEJDE, *Nuv* p. 161.

*△ *Două bătaii strică, dar două mâncări nu.*

P. ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p. 165.—GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, J. Vaslui*.

Pentru cel lacom la mâncare.

8750 Două mâncări nu strică, ci nici una strică.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1304.

Acelaș înțeles ca la No. 8749.

* 8751 Două mâncări strică, dar două bătaii!

Și una și alta sunt de prisos.

*△ 8752 La mâncare leu și la lucru boi.

A. PANN, *Edit.*, 1889, p. 158.
HINȚESCU, p. 99. — G. I. MUNTEANU, p. 121.—*Semin. Buc. Cl. VIII prin P. GÂRBOVICEANU, prof.*

La mâncare leu și la trebă boi.

A. PANN, II, p. 48.

Pentru omul leneș și mîncău.

8753 La mâncare lup dar la lucru codaci.

P. ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p. 171.—HINȚESCU, p. 99.

*△ *La mâncare lup și la trebă vulpe.*

E. I. PATRICĂ, *inv. c. Smulț, J. Covurlui*.

*△

La mănăcare lup, la trébă vulpe și la somn butuc.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Banca, J. Tutova.*

Acelaș înțeles ca la No. 8752.

*△

8754 *La mănăcare lup și la învățătură butuc.*

Semin. Buc. Cl. VII, prin P. GÂRBOVICEANU, prof.

Pentru cel leneș la învățătură.

*

8755 *La mâncare bărbatu, ș-la lucru fișior.')*

C. IONESCU, *inv. c. Nevêsta, Ma-ceđonia.*

Acelaș înțeles ca la No. 8753.

*△

8756 — *Scólă, Ióne, de fă foc.*

— *Baíu, că nu pot.*

— *Scólă, Ióne, la mănăcare.*

— *Unde 'i lingura mai mare?*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiță, Banat.*

Veđi *Lucru.*

Se ȑice când omul leneș se preface a fi bolnav la lucru, dar la mănăcare ține cu cei sănătoși.

*△

8757 *Mâncarea de diminêță e ca însurătórea de tînêr.*

A. PANN, *Edit. 1889, p. 107; II, p. 148.*—HINȚESCU, *p. 100.*—P. ISPIRESCU, *Leg. I, 1872, p. 172.*—GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*—ECAT. ȘIȘMAN, *inv. c. Adam, J. Tutova.*

1) La mănăcare bărbat și la lucru copil.

- *△ *Mâncarea de deminătă e ca însurătorea de tinăr.*

V. SALA, *înv. c. Cărpinet, comit. Bihor, Ungaria.*

- *△ *Mâncarea de diminătă e ca însurătorea de timpuriu.*

CĂLIN IORDACHE, *stud. J. Argeș.*

Mâncarea de timpuriu e ca însurătorea de tinăr.

I. G. VALENTINEANU, p. 38.

- *△ *Mâncarea de diminătă și însuratul de tinăr nici odată nu strică.*

S. MIHĂILESCU, *Șezăt. I, p. 218.* — V. FORESCU, *c. Folticeni, J. Suciava.* — H. D. ENESCU, *înv. c. Zamostea, J. Dorohoiu.* — E. I. PATRICIŢ, *înv. c. Smulţ, J. Covurlui.*

- * *Mâncarea de diminătă și însurătorea de tinăr sunt lucruri bune.*

GR. POÎENARU, *ing. J. Putna.*

Vedî *Insurat, Insurătore, Mâncat.*

1° Mâncarea de diminătă este cea mai plăcută și cea mai folositoare.

2° Treba făcută de vreme nu strică, ci din potrivă e de mare folos.

- 8758 *△ *Mâncarea de deminătă lungesce viața.*

P. ILIEȘ, *ing. c. Baia-de-Criș, Transilvania.* — V. SALA, *înv. c. Vășcoi-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 8757.

- 8759 * Δ Vorba puţină şi mâncarea puţină, nici odată nu strică pe om.

V. SALA, *înv. c. Vaşcoi-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

A se adăogă acéstă variantă la No. 6396.

- 8760 * Δ Mai bună 'i mâncarea lungă de cât vorba lungă.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lîpova, J. Vasluîu.*—GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J. Putna.*

* *Mai bine mîncare lungă de cât vorbă lungă.*

Acelaş înţeles ca la No. 8759.

- 8761 * Mai bine mîncare puţină de cât bôlă lungă.

Mîncarea prea multe aduce şi bôla.

- 8762 Mîncarea de diminéjă lasă-o pentru séră.

A. PANN, *Ediţ. 1889, p. 49 ; I, p. 129.*—HINŢESCU, *p. 100.*—S. I. GROSSMAN, *Dieţ. p. 152.*

1° Sfat celor ne-cumpătaţi la mîncare.

2° Să fim cumpătaţi şi prevădători în tôte.

- 8763 La mîncare să aibî cumpătare,
Şi la bēutură să fii cu mēsură.

A. PANN, *Archir. p. 11.*

Vedî No. 6396.

Acelaş înţeles ca la No. 8759.

- 8764 * Δ Sunt unii cari se lēfăesc în bunătăţi şi li se strică dinţi de mîncare, iar altora li se ruginesc dinţi ne avēnd ce se mănânce.

D. SCUREŢU, *rev. scol. J. Bacău.*

Unii au prea mult și alții te miră ce și mai nimica.

8765 * Ma cu gust este mîncarea di la mîsa alîntui¹⁾.

D. DAN, *stud. c. Nevesca, Macedonia.*

Vezi *Bucate.*

Pentru cel sgîrcit care tot-dé-una e gata să primescă de la alții, dar nici decum să dea la rîndul său.

8766 S'hibă mîncari pri mîsă, ș-las lipsescă șirvetlu.²⁾

PER. PAPAĞI, *Zveit. Iahres*, p. 159.

Cînd avem lucrul principal, cele de mai puțin însemnătate pot să lipsescă.

8767 * Mîncarea disvalită u mîcă cătușă.³⁾

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopeși, Macedonia.* — D. DAN, *c. Nevesca, Macedonia.*

Cînd vrei să isbutesci într-o afacere, lucrăză în taină.

8768 *△ Mîncarea e unde e, dar băutura e fudulie.

CĂLIN IORDACHE, *stud. J. Argeș.*

Vezi *Băutură.*

Ne învață să fugim de băutura care nu e folositore omului.

8769 Orî-ce mîncare satură pî om, ca orî-ce apă stinge pî foc.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, Asem.*, p. 160.

Să ne mulțumim cu ce avem, și mai ales pentru mîncări.

1) Mai cu gust este mîncarea de la masa altuia.

2) Să fie mîncări pe masă, și lasă să lipsescă șirvetul.

3) Mîncarea desvalită o mîncă pîsica.

8770 * **Mâncare grecă.**

Veđi a Măncă, Rahat.

Adică escrementele omului.

8771 *△ **Mâncare sârbă.**

G. I. TOMESCU, *inv. c. Broscari*,
J. Mehedinți.

Când mâncarea constă mai mult din verdături, zarzavatură.

8772 * **A'î tăia pofta de mâncare.**

A ucide pre cine-va.

Lui faire passer le goût du pain.

Prov. Franc.

8773 * **A'î trece pofta de mâncare.**

Adică a muri.

8774 *△ **A strică mâncarea de găba.**

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, XI, p.
174; *Pov.*, p. 188.

A nu fi bun de nici o treabă, de nici un folos, de nici un ajutor.

«Din trei feciori căți are tata, nici unul să nu fie bun de nimic? Apoi drept să vă spun, că atunci *de găba* măi stricăți mănca-rea, dragii mei....» — I. CREANGĂ.

MÂNCAT

Veđi *Insurat*.

8775 **Mâncatul de diminăță și 'nsuratul de vreme....**

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 955.

Vedî *Mâncare, Insurat,*
Insurătore.

Acelas înțeles ca la No. 8757.

MÂNCĂTOR

8776 Mâncător.

NIC. COSTIN, *Letopis. Mold. II*,
p. 89.

Slujbaş ne-cinstit, hoț.

«Stă tirgul făinei ezit de pâne în toate părțile; eștinătate și bil-
șug în toate bucatele. Numai *mâncătorii* avéu voie rea, că nu putéu
mânca ca în zilele de-nainte altor Domni». — N. COSTIN.

MÂNCĂŬ

8777 *[△] Mai bun mâncăŭ de cât călăreș.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova*,
J. Vasluiŭ. — GR. ALEXANDRESCU,
magistr. c. Focșani, J. Putna.

Mai harnic la mâncare de cât la trébă.

MANDALAC

8778 A cătă pëcate în mandalaci.

FR. DAMÉ, III, p. 16.

Vedî *Papură, Sóre*.

A căuta un cusur, o greutate acolo unde nu pôte fi; a birfi
în potriva celor bune.

Chercher midi à quatorze heures.

Prov. Franc.

MANESTRA

8779 Manestra poteplita nu 'I bura za munca¹⁾

FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I,
p. 13.

1) Ciorba încălđită nu 'I bună de mâncare.

Veđi Ciorbă.

Acelaş înţeles ca la No. 8372

Minestra riscaldada nu val gneinte.¹⁾

Prov. Rov.

Un diner réchauffé ne valut jamais rien.

Prov. Franc.

MĂNUŞĂ

Veđi Óla, Urcior.

8780 *△ A'î pune mănuşa.

G. I. MUNTEANU, p. 72.—I. ION-
NESCU, *Cart. Cit.*, III, p. 230. —
E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulţi, J. Co-
vurluiş.*

*
A pune mănuşa.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

*△
Îi pune mănuşa olei.

CĂLIN IORDACHE, *stud. J. Argeş.*

Veđi Olar.

1º A'l potrive bine.

2º A'l repune.

3º A încheiă, a isprăvi, a drege bine sfirşitul.

8781 * A pune mănuşa unde 'î place.

EN. BĂLTEANU, *Lumina*, I, p.
87.—G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Veđi Olar.

A drege lucrurile şi vorbele după plac.

1) Ciorba încălădită nu preţuesce nimic.

MĂRAR

8782 Te amesteci ca măraru în bucate.

BARONZI, p. 59. — S. I. GROSSMANN, *Dicț. Germ.*, p. 214.

*
Te amestecași și tu ca măraru în bucate.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

*
A se amestecă ca măraru (în toate).

G. POBORAN, *inst. J. Olt.*—GR. ALEXANDRESCU, *magistr., c. Focșani, J. Putna.*

Când unul se viră unde nu are ce căută, și mai ales se amestecă ne-pottit în vorba altora.

8783 Nu te amestecă ca măraru în toate bucatele.

A. PANN, *Ediț.*, 1889, p. 6 ; I, p. 24. — S. I. GROSSMANN, *Dicț. Germ.*, p. 35.

*△
Nu te amestecă ca mărariu în bucate.

HINȚESCU, p. 3. — IULIU GROFȘOREANU, *inv. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*—D. POPOVICIU, *inv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

Veđi *Cimbru, Pătrunjel.*

Acelaș înțeles ca la No. 8782, sub formă de povață.

*Pidrisin d'ogne minestre*¹⁾

Prov. Ital. (Bari).

*Er ist die Petersilie in allen Suppen*²⁾.

Prov. Germ.

1) Pătrunjel în ori-ce supă.

2) Mănăcă pătrunjelu în toate supele.

He will have an oar in every mans boat ¹⁾

Prov. Engl.

MASĂ

Vedî *Armén, Bucate, Casă, Coconişă, Lup, Mirésă, Ne-chemat, Prietîn, Pupăză, a se Spăla, a Tăce, Têră, Ulişă.*

- *△
8784 Când eşti poftit la vr'o masă
Plăcă sătul d'a-casă.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 141 ;
III, p. 105.—P. ISPIRESCU, *Rev.*
Ist., I, p. 457. — HINȚESCU, p.
148.—B. P. HĂȘDĂR, *Etym. Magn.*
p. 123.—A. GOROVEI, *c. Folticenii*,
J. Suciava.—*Semin. Buc. Cl. VIII*,
prin P. GÂRBOVICEANU, prof.

1° Nădejde mare să nu poți în cei-l-alți.

2° La masa altuia să mănânci cu cumpătare.

- *△
8785 Cel cu masa e dator să poftescă, cel străin să
nu îndrăsnescă.

V. IFRIM, *stud. c. Corodesci, J.*
Tutova.

Ne învață cum să ne purtăm în lume.

- 8786 Tot el la masa altuia, și la masa lui nimenea.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 65 ;
III, p. 81.—HINȚESCU, p. 103.

Despre cel sgârцит.

- *△
8787 Cine 'i întâiu la masă, e pe urmă la lucru.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
J. Covurlui.

1) Vrea o lopată în luntrea fie-căru.

Pentru cel care umblă cu şiretenie şi se codesce când e vorba de a munci.

8788 **Veniţi înţelepţilor să mâncaţi la masa nebunului.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 19.

Veniţi înţelepţilor de mâncaţi la masa nebunilor.

HINŢESCU, p. 81.

Poftiţi înţelepţilor la masa nebunului.

GR. POÎENARU, *ing. J. Buzău.*

Să dice în pofida celor ce eşi răsipesc averea în desfătări cu mese alese. (GOLESCU).

Les fols font les banquets et les sages les mangent.

Adages Franç. XVI-e Siècle.

***△**
8789 **La masa gată se adună mulţi muşterii.**

GAV. ONIŞOR, *prof. c. Avrămesct,*
J. Tutova.

Toţi alérgă la lucrul gata, la folóse fără muncă.

8790 **Nebuniî dau mese şi înţelepţiî mănâncă.**

I. G. VALENTINEANU, p. 44.

Acelaş înţeles ca la No. 8788.

8791 **La masa nebunilor s'adună cei cu minte.**

Aceleş înţeles ca la No. 8790.

Le fol fait la feste et convy,
Et le sage s'en paist et resjouit.

Prov. XVI-e Siècle.

***△**
8792 **Masa întinsă**
 Te lasă cu punga linsă.

ION MEDEŞI, *c. Cluj, Ungaria.*

Cuî îi plac mesele bogate, sărăcesce.

8793 Ajungi la masa altuia, cum ți-e gustul nu poți mânca.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 175.

Ajungi la masa altuia, nu mănânci după cum ți-e gustul.

A. PANN, I, p. 136.—HINȚESCU, p. 103.

*
Ajungi la masa altuia, nu poți mânca cum îți place.

Esti adese-orî înșelat în așteptările tale când te lași în nădejdea altora.

Male agitur qui alieno nutritur arbitrio ¹⁾.

Prov. Lat.

Qui s'attend à l'écuelle d'autrui a souvent mauvais dîner.

Prov. Franc.

Chi minestra d'altri aspetta, fredda se la mangia ²⁾.

Prov. Ital.

Quem à mesa alheia come, janta e cea com fome ³⁾.

Prov. Port.

He that waits on another man's trencher, makes many a late dinner ⁴⁾.

Prov. Engl.

1) Rău o duce acel care e hrănit la voia altuia.

2) Cine așteaptă supă altuia, o mănâncă rece.

3) Cine merge la masa altuia, rușăncă la două spre-șce și sêra cu fôme.

4) Cine așteaptă la taleru altuia mănâncă de multe ori târziu la masă.

- 8794 *△ — Bună masă, cocóne.
— Ești afară, țigane.

I. DUMITRESCU, *inv. c. Gânciova*,
J. Dolj.—D. STĂNCESCU, *Basme*,
p. 91.—T. SPERANȚIA III, p. 255.

- Bună masă, Bane.
— Ieși afară, țigane.

IORD. GOLESCU, *Mss. I*, p. 743.

Când unul nu-și ajunge scopul, și rămâne înșelat în așteptările sale.

Următoarea snôvă ne dă origina acestei ȕiceri :

S N Ô V Ă

Un țigan, ca să șadă la masă cu stăpânul său, a socotit să meargă tocmai asupra mesei, și să-ȕ ȕică : «*Bună masă, Bane !*» socotind că stăpânul său o să-ȕ ȕică : «*Șeȕȕi la masă, țigane*». Așa se duse asupra mesei și-ȕ ȕise : «*Bună masă, Bane !*» Stăpânul-ȕ ȕise : «*Ieși afară, țigane*».—GOLESCU.

- Bună masa, cocóne Bane !
— Poftim la masă, nene Ióne.

Așa eră planul țiganului când eră să se ducă la boer.

- Pofta buna, cocone Bane !
— Ești afară mă țigane.

Așa s'a întimplat țiganului după ce s'a dus la boer.

E. BAȦCAN, *Bineȕe*, p. 10.

- 8795 Omul la masă când șede
Să mănânce cum să cade.

A. PANN, III, p. 33.—HINȦESCU,
p. 133.

Adică să nu fie nici rușinos nici obraznic.

- 8796 Unde masă și pahare,
Acolo și Stan călare.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 13.

Să ȋce pentru lingăii ce alérgă după mese d'a gata (GOLESCU).

8797 * In mésză, ș-ea cu lingura ¹⁾.

E. COYAN, *prof. c. Băésa, Epir.*

Acelaș înțeles ca la No. 8796.

8798 Poftim la masă
Cu ce ȋi-ai adus d'a-casă.

HINȚESCU, p. 103.

Când cine-va sosescce pe ne-așteptate, asupra mesei, unde nu e nici poftit nici dorit.

8799 *△ Poftim la masă.
Dacă ȋi-ai adus d'a-casă.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vastuúu.* — E. BAȚCAN, *Binețe,* p. 10.

Acelaș înțeles ca la No. 8798.

8800 *△ Poftim la masă
Dacă ȋi-ai adus de-a-casă;
Că masa n'are gard,
Nici pumnu lăcat.

M. ALBU, *stud. c. Ivesci, J. Tutova.*

*△ Poftim la masă,
Dacă ȋi-ai adus de-a-casă;
Că masa n'are gard,
Nici pumnu lăcat.
Eú te poftesc că m-e rușine,
Dar tu nu fi porc de câne.

G. P. SALVIÚ, *inv. c. Smulȋ, J. Covurluúu.*

1) Unde e masă, și ea cu lingură.

Acelaş înţeles ca la No. 8799, cu o ameninţare pentru cel care s'ar obrăznicii.

- 8801 *△ Nicî masa n'are gard, da nicî pumnu n'are lă-
căţî.

V. IFRIM, *stud. c. Corodesci, J. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 8800.

- 8802 Mese întinse, pahare pline.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 44.*

Să ăice pentru desfătările risipitorilor (GOLESCU).

- 8803 *△ Asta e mai rău de cât : poftim la masă.

I. CREANGĂ, *Conv. Lit. XI, p. 177; Pov. p. 201.*—GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c. Focşani, J. Putna.*

La o întimplare displăcută.

«— Ptiu ! drace, iecă în ce incurcătură am intrat. Asta 'î mai rău de cât poftim la masă, ăise el.» — I. CREANGĂ.

- 8804 *△ Şede la masă cu ne-poftiţiî.

V. IFRIM, *elev. Sc. Norm. c. Corodesci, J. Tutova.*

Veđî *Ne-poftit.*

Pentru cei ruşinoşi, care staū la masă şi nu îmbucă.

- 8805 *△ Pune-te, masă;
Scólă-te, masă.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 55.*—BARONZI, p. 51.—HINŢESCU, p. 156.

*Pune-te, masă ;
Ridică-te, masa.*

P. ISPIRESCU, *Leg. p. 354.*

Intinde-te, masă;
Ridică-te, masă.

V. A. URECHIE, *Leg.* p. 135.

Așterne-te, măsuță;
Strînge-te, măsuță.

LAZĂR ȘĂINEANU, *Basme*, p. 866.

*
Intinde-te, masă.

1° Să ȋdice pentru cei ce 'și risipesc averea 'n desfătări (GOLESCU).

2° Dar mai ales cînd nu ai decît să poruncesci pentru ca un lucru să se facă fără zabavă.

«Tôte lucrurile, in acéstă casă, erau cu șart. Nimic nu lipseă. Tôte catrafusele ăși avéu vataful lor, și nimic nu eră ne-rostit. Cînd voieă ce-va, eră destul numai să poruncesci, și îndată se făcea. Aci eră in adevăr : *pune-te masă, ridică-te masă*». — IPIRESCU.

,Origina acestei ȋdiceri se găsește in povestea *beȋivului milui de Dumneȋeȋ*.

B A S M

Un țeran sărac porni să-și răsune impotriva lui Dumneȋeȋ, căci dă la unii prea mult și alții prea puțin.

In cale intilni pe Dumneȋeȋ in chip de om, trăgînd un asin de funie, și aflînd de la țeran unde merge, îi dăruie asinul care băligă galbeni. Dar abătîndu-se la un birt, cărcîmarésă îi schimbă asinul cu altul. A doua oră păți tot așa cu o masă care, la poruncă, se așterneă cu mîncări și beuturi.

In cele din urmă Dumneȋeȋ îi dăruie un bêt care, la poruncă, pisagă pe dușmanii stăpînului său. Țeranul însuși îi simți mai întău efectul pentru sumeȋia lui; apoi birtașii cari se vedură nevoiți a 'i inapoia lucrurile luate.

Acéstă variantă bănațeană a basmului, precum și multe altele, atît de la Români cît și de la alte popore străine, se vor află in *Basmele Românilor* de L. Șăineanu.

Veȋi, de asemenea, *Șezătórea*, I, p. 204—207 și I. Creangă, *Povești*, Danilă Prepeléc.

8806 * Tu îl chemi la masă, și el se bagă pre sub masă (ca pisica).

LAURIAN & MAXIM, II, p. 276.—
I. BĂNESCU, *prof. J. Roman.*

*△ Tu îl tragi la masă, și el se viră sub masă.

E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulți,*
J. Covurlui.

* Il poftesci la masă, și el se bagă sub masă.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J.*
Putna.

1° Arată pe cel care, orî câte i s'ar spune, tot pe a lui o ține.—E. PATRICIŪ.

2° Despre cel prost care nu scie să prețuiescă cinstea saŭ binele ce i se face.

O ghicitore a căruî deslegare este cuvintul: *porcul*, sună ast-fel :

El îl trag la masă,
El se tiră sub masă.

8807 De te vor pofti la masă, tu nu te trage sub masă.

C. NEGRUZZI, I, p. 251.

Nu fi rușinos. Acelaș înțeles ca la No. 8806, sub formă de povață.

8808 △ A'l lăsă sub masă.

Șezătorea, IV, p. 171.

A'l necinsti, a nu'l băgă în sémă.

8809 * A pune masa cu toți.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p.
377.

Vedî *Bragă*.

A se împrieteni cu totă lumea.

«El este de cei care cu toți pune masa».

8810 * A se pune la masă (mare) cu cine-va.

D-NA ECAT. ZANNE, c. *Běrlad*,
J. *Tutova*.

* A întinde masă cu cine-va.

A fi bun prietin cu dinsul.

«N'am întins masă cu el».

8811 * A ține masă deschisă.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 276.

A ave în tot-dé-una oșteți la masă, a fi primitor.

Tenir table ouverte.

Prov. Franc.

8812 *[△] A fi (cam) după masă.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, III, p.
379.—FR. DAMÉ, III, p. 29 — G.
POBORAN, *inst. c. Slatina*, J. *Olt*.

Vedî *Prânz*.

A fi cam chefuit.

8813 * A fi ca după două-spre-dece.

M. CANIAN, *public. J. Iași*.

Acelaș înțeles ca la No. 8812.

8814 [△] Nu'i apucă sórele sfărimitura de pe masă.

R. SIMU, c. *Orlat, Transilvania*,
apud. B. P. HĂȘDĂR, *Etym. Mag-*
num. p. 1392.

Pentru omul sgârcit.

8815 *△ Cu ne-pus în masă.

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, X, p. 113, XI, p. 192, XII, p. 26 & 183; *Pov.* p. 98, 264 & 310.—V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 401, 424 & 462.—P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 161; *Snóve*, p. 78.—T. SPERANȚIA, I, p. 208.—E. I. PATRICIŪ, *inv. c. Smulțî, J. Covurluii.*

*△ Cu ne-pusă masă.

B. P. HĂȘDĂŢ, *Trei Crai*, p. 51.—P. ISPIRESCU, *Snóve*, p. 78.—V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 503.—EM. POPESCU, *inv. c. Ciocănesci Mărgineni, J. Ialomița*. — G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulțî, J. Covurluii.*

Cu ne-pusă în masă.

S. FL. MARIAN, *Nuntă*, p. 21; *Tradiț. Pop.*, p. 18, 22 & 187.—P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 209, 311 & 322.

Cam cu nu prea pus în masă.

T. SPERANȚIA, III, p. 281.

Veđi *Traistă*.

1° De o dată, fără veste, pe ne-așteptate.

«Se treziră inconjurați din toate părțile de Români cari, luându-i *cu-nepusă masă* la răfuită, îi și măcelăriră pe jumătate».—S. FL. MARIAN, *Trad.* p. 22.

«Am scăpat din Focșani cun am putut, *cu ne-pus în masă*».—ALEXANDRI, p. 401.

3° Ingrabă, fără întârziere.

«Țăranul intră cu amindouă (lâne) în mână, și bufnind și răs-

bufnind pe Sărăcie, o pofti să iasă afară *cu ne-pusă în masă*». — P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 209.

«De ar veni adî să-mî aducă paşportu, m'aş porni *cu ne-pusă masă*». — ALEXANDRI, p. 503.

3° Ne-pregătit, înainte de vreme.

«S'a sculat *cu ne-pus în masă*, căci nu mai eră chip să dormă, cum dormea alte dăţi, până pe la amiazi». — CREANGĂ, p. 264.

4° Fără voie, cu sila.

«Să vie şi ea, să vie şi ea, ڃise împărătesa. O aduseră *cu-ne-pusă în masă*, căci ei nu'i prea eră voia să se de la ivelă, imbrăcată în pielea de măgar». — ISPIRESCU, p. 311.

5° Fără pricină.

△
8816 A'l lăsa sub masă.

Şezdătorea, IV, p. 171.

Adică a'l necinsti.

«— Dragii tatei, ڃise împăratul, am să dau jumătate din împărăţia mea aceluia care 'mî va aduce pasărea aceea.

«— Pentru ce, ڃise el, *să ne laşi pe noi sub masă* şi altul mai reu, să sté la masă ? Ne ducem noi, de ce să ne ne-cinstesci».

8817 A fi la cap de masă.

S. FL. MARIAN, *Nasc.*, p. 52.

*
A fi (pune) în capul mesei.

I. NECULCE, *Letop. Mold.*, p. 402. — LAURIAN & MAXIM, I, p. 423.

Veđi *Bucate, Ţeră*.

Adică la locul cel mai bun şi mai de cinste.

«Ia priviţi pre ţerile megieşilor, cum țin pre cei straini ; li dau de mâncat, eră la sfat sau *în capul mesei* nu 'i pun, nici îi amestecă, şi pentru aceea trăesc prostimea lor până acum ne-călcată». — I. NECULCE.

8818 * A avé ce pune pe masă.

HINȚESCU, p. 103.

A avé ce mîncă, cu ce trăi.

MASLINĂ

Veđi a Mîncă.

8819 * Iți dă o măslină și ți cere un butoiu de unt-de-lemn.

N. CARCALECHI, c. *Câmpina, J. Prahova.*

Când cine-va, în schimbul unei slujbe mici ce ți-a făcut, cere alta mult mai însemnată.

MAZĂRE

Veđi Bob, Cap. II, c
Mazăre.

8820 * Δ Ferbe mazirea (mazerea) și tacî.

C. NEGRUZZI, I, p. 250.—E. I.
PATRICIU, *inv. c. Smulți, J. Co-*
vurluii.

Sfat de a nu te amestecă în multe, și mai ales unde nu te privește.

8821 * Δ Îl cercî de mazere și (el) se face bob.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,*
J. Vasluii.—GR. ALEXANDRESCU,
magistr. c. Focșani, J. Putna.—
G. POBORAN, *inst. J. Olt.*

Veđi Cap. VII, c. Bob.

Îl înveți bine și el face rău.

8822 * Δ Cătăra 'l de mazere și el cacă bobu 'ntreg.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, J. Covurluii.*

Veți Bob.

Se dice despre cine-va când i s'a spus să nu facă cutare lucru, că 'i rău, și el face alta mai pe sus.

8823 * Δ Hodorosc-trosc, mazere de post.

IULIŢ GROFŞOREANU, *inv. c. Gal. şa, comit. Arad, Ungaria.*

Veți Marghiolă.

La vorbe ne-potrivite, și când unul se amestecă într'o discuție fără să scie despre ce e vorba.

MĚDUVĂ

Veți Cap. V, c. Măduvă.

8824 Măduva dă miel.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 46.*

Adică cea mai bună dămâncare, și cel mai bun lucru (GOLESCU).

MELEȘTEŢ

8825 A linge meleșteul.

V. ALEXANDRI & LASCAR ROSETTI, *Mss.*

Arată sărăcie mare și sgărzenie, mai mult cea din urma.

MĚR

Veți Marica, Cap. II
c. Măr, Nevoe, Piti, Sătul.

- *△ 8826 Nu strică merele cu cel deprins a mânca pădu-rețe.

GR. CORBIȘ, c. *Cândesci*, J. *Némțu*.

Când nu scie să prețuască o atenție, un lucru mai bun ce i se dă. Cu alte cuvinte: *nu strică ordul pe gâsce*.

- *△ 8827 Merele frumoșe, pot fi și vermănose.

V. SALA, *inv. c. Vașcoi-Băresci*, comit. *Bihor*, *Ungaria*.

- *△ *Merele frumoșe adese sunt vermănose.*

V. SALA, *inv. c. Petrosa*, comit. *Bihor*, *Ungaria*.

Veđi No. 874.

Infățișarea adese-orî ne înșelă.

- 8828 Alți măcă méri, ș-altor l-amurtă dintîlî.¹⁾

PER. PAPAĞAGI, *Zveit. Iahres.*, II, p. 149.

Veđi *Fecior*, *Părinți*.

Unul păcătușce și altul o pășce.

- △ 8829 Șî-a pus mărul.

S. FL. MARIAN, *Nunta*, p. 749.

Când unul, prin vre-o întreprindere ne-chibzuită, își aduce o pagubă însemnată, materială sau morală.

Punerea merului, care obicinuesce a se serbă în Transilvania, cam după un an de la ziua cununiei, rare-orî în preția cununiei, a dat nascere acestei dicțorii.

După ce s'a implinit anul de căsătorie, se pune mărul său pomul de cununie, «pentru ca să atbe ei și familia celor căsătoriți, pe cea-l-altă lume un pom pe care să se odihnescă». Astfel în tômna anului următor, cam pe la Sânta-Maria cea mică, orî și mai târdiu, când au vin noă, însurăței cumpără vre-o două-spre-dece vase de lut, cam de comun ulcioare, lumini de cêră, un scaun de brad, mai multe

1) Unii mănăncă mere, și altora li se strepezesc dinții.

specii de pome și tot felul de turte ; apoi fac parastas «capete», atâtea, câte ulcioare au cumpărat, făcând pentru preot și cântăreț deosebit mai frumoșe, precum e datina la pomeni, și chemă pe Duminica următoare, pe preot și cântăreț la punerea mărului de cununie, la care mai iați parte și nașii de cununie și alți consăngeii mai de aproape. Mai chemă și doi-spre-zece omeni săraci, cari sunt vrednici de pomană, și în Duminica aceea, după ce au eșit din biserică, toți cei chemați împreună cu preotul și cântărețul se adună la casa celui, care dă pomul de cununie, înainte de a mânca de prânz, de amiazi.

Insurăteii, cu ajutorul nașului, pun în șură, ori sub alt coperiș, mai multe mese lângă olaltă, le acoper cu fețe de masă ; apoi în fruntea mesei, unde șade preotul cu cântărețul, pun un pom stufoș, pe care îl sapă în pământ, să stea așa cum a stat în grădină, și 'l încarcă cu tot felul de pome, câte incap pe el. După aceea impletesc din lumină de cără, un șerpe mare, cu un măr în gură, apoi iau o bucată de pânză albă (gîolgiu), învelită la olaltă și legată cu o litră de arniciu roșu, turte, mai multe lumină de cără. Acestea toate le pun, cu șerpe cu tot, pe pomul de cununie, care însemnează pomul lui Adam din raiu. Lângă poartă pun scaunul cel de brad, de care am amintit mai sus, și împregiurul meselor, aședă lavițe pentru oșpeți. Pe mese pun ulcioarele, și lângă fie-care ulcior, se pune un parastas cu pom în el, și încărcat de pome, lumină de cără, covrigi și turte. Pentru fie-care păreche de omeni, bărbat și mulere, se pune câte un ast-fel de parastas, iar pentru preot și cântăreț se pune deosebit, și sub pomul lor se pune și câte o năframă nouă de mână, sau și-o merindetă frumoasă, care apoi toate rămân proprietatea respectivilor înaintea cărora s'au pus.

La masă șed după rang, condițiune și bătrânețe, în urmă cei doi-spre-zece săraci, avînd înainte, fie-care păreche, câte un ulcior și câte un parastas cu pom. Singur pentru nănași nu se pune nici un parastas, nici pom, căci pentru ai e pus pomul cel mare, adică mărul de cununie cu toate cele de pe el.

Pentru preot mai pun și o piele de oaie ; adică belesc o oaie grasă, din carnea ei fac de mîncare la masa pomului de cununie, iar pielea îndoită în două se pune pe pale, sau pe un țol, sub picioarele preotului care, după ce s'a isprăvit ceremonia mărului de cununie, o trimete a-casă.

Vedî mai multe deslușiri : S. Fl. Marian, *Nunta la Români*, pagina 745 și următoarele.

8830 **Îi cere și lui inima mere acre (acri).**

A. PANN, III, p. 150.—HINȚESCU, p. 102. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 165.

Veđi *Dinte*.

Pentru omul bătrân și care tot poftesce lucruri ne-potrivite pentru vîrsta și puterile lui.

8831 A poftit leîca Guță la mere acre.

ENIU BĂLTÎNU, *Lumina*, I, p. 86.

Acelaș înțeles ca la No. 8830

8832 *△ Ar mîncă și mere pădurețe.

Semin. Buc. cl. VIII, prin P. GÂRBOVICEANU, prof.

Veđi *a Mîncă*.

E lihnit de fîme.

8833 Ca nisce mere pădurețe.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, Asem.*
p. 139.

Adică lucru prost.

8834 *△ A fi bun de mere.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt.*

Adică a fi prost.

8835 *△ Trénca-flénca mere acre.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți, J. Covurluiș*. — T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesci, J. Olt.*

*△ *Tranca-flénca mere acre.*

P. ISPIRESCU, *Leg. I, 1872, p. 165*. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, J. Covurluiș*. — *Semin. Buc. Cl. VIII prin P. GÂRBOVICEANU, prof.*

La vorbe ne-potrivite. A se adaogă la No. 885.

Αμας ἀπῆτουν ¹⁾).

Prov. Elin.

Falces postulabam ²⁾).

Prov. Lat.

8836 * Nicî două mere degerate.

N. POPESCU, *Calend.* 1881, p. 25.

Vedî *Cépă.*

Adică nimica tot. Arată puţina însemnătate saă preţ a unui lucru saă a unui om.

«Nu'l tale capu *nicî două mere degerate*».

8837 Pân la mœru-roşu.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 909.

Fôrte departe, la marginea lumii. Locuţiune luată din basme.

MEŞNIŢĂ

Vedî *Sat.*

MESTECĂŢ

Vedî *Arminen.*

A MESTECĂ

8838 *[△] Mestică cât poţi înghiţi.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulţi,*
J. Covurluiă.

*[△] Să nu mesteci de cât cât poţi înghiţi.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulţi,*
J. Covurluiă.

Vedî *a Inghiţi.*

Să nu fii lacom.

1) & 2) Ceream cose.

MÎEL

Vedî *Cap. III, c.*
Miel.

8839 Şi mielul bine fript, şi frigarăa să nu se arză.

IORD. GOLESCU, *Mes. II, p. 98.*

Vedî *Carne.*

Arată că piste putinţă să nu sufere norodul, când se chinuiesce de cei cumpliţi. (GOLESCU).

MÎERE

Vedî *Ac, Aguridă, Albină, Buză, Deget, Fată, Gură, Inimă, Muscă, Oţet, Pasat, Pesce, Stup, Tăcere, Trântor, Urs, Yară, Viespe.*

8840 *△ Se scote mîere din orî-ce flóre.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c.*
Focşani, J. Putna.

Să nu dispreţuim pe nimeni, căci orî-ce om îşi are bunul lui.

8841 Orî să fîi cu mîerea 'n gură,
Orî cu mîna 'n buzunar.

A. PANN, III, p. 22.—HINŢESCU,
p. 105.

*
Orî cu mîerea 'n gură orî cu mîna 'n buzunar.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. J.*
Putna.

Nu căută pricină şi gâlcăvă dacă nu vrei să dai glôba.

8842 Am venit la mîere
Şi ne-e ruşine a cere.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1002.

*Am venit la miere
 Și mă-e rușine a cere;
 Dar murături mai ține 'ți?
 Varză acră mai aveți.*

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.* I, p. 234.

Pentru cei cari nu ne mai slăbesc cu cerșitul, și tot ar vroi să credem că le e rușine.... de ne-rușinarea lor.

*△
 8843 **Numai: miere, ȋic nd gura nu se  ndulcesce.**

A. PANN, *Edi .* 1889, p. 146 ; III, p. 118. — HIN ESCU, p. 105. — V. SALA, * nv. c. Va co -B r sc , comit. Bihor, Ungaria.*

*△
Numai a  ice : miere, gura nu se  ndulcesce.

K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, * nv. c. Stiubieni, J. Dorohoi.*

A f g dului nu e de ajuns, trebue să te  il de cuv nt.

Turcul  ice de asemenea : * ic nd: miere, miere, gura nu se  ndulcesce.*

8844 ** ic nd numai: miere, gura se face dulce.**

BARONZI, p. 160. — HIN ESCU, p. 105.

Omul, în nevoe, se bucură  i de o f g du al .

8845 **A băgă m na în miere  i a nu' i linge degetele nu se p te¹⁾.**

A. PANN, *Edi .* 1889, p. 82; III, p. 30. — HIN ESCU, p. 104. — B. P. H  DE , *Etym. Magn.* p. 2318.

*△
A umbla cu m na prin miere  i a nu linge nu se p te.

Senin. Buc. Cl. VIII, prin P. G RBOVICEANU, prof.

1) Hin escu scrie *degetul*  n loc de *degetele*.

*△

*Umbli cu mâinile în miere și să nu dai
la gură nu se pôte.*

G. DEM. TEODORESCU, *inv. c.*
Brosari, J. Mehedinți.

*Să'ți bagi degetul în miere, ș'apoi să nu
vei să'l lingi, ar fi o prostie.*

HELIADÉ-RĂDULESCU, *Biblie*, 1.
104.

*Să umbli cu miere și să nu te lingi p-
degete, nu se pôte.*

IDEM, *Calend. Rom.* 1892.

*△

*Cel ce (cine) umblă cu miere își linge de-
getele.*

LAURIAN & MAXIM, II, p. 169.—
E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulți, J.*
Covurluii.

*△

Cine umblă cu miere își linge degetile.

V. FORESCU, *c. Folticeni, J. Su-
ciava.*

*△

*Cine umblă cu mâna în miere, trebuie să
'și lingă degetele.*

H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea,*
J. Dorohoiu.

*A ámbłă (umblă) cu mâinele în miere, și
a nu 'și (nu 'ți) linge degetele, nu se pôte.*

P. ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p.
168; *Rev. Ist.* I, p. 235.

*△

*A băgă degetele în miere și a nu le linge,
nu se pôte.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Ră-
tesci, J. Argeș.*

Cine 'și bagă mâna în miere, își linge degetele.

BARONZI, p. 53.—HINȚESCU, p. 105.

Cine bagă mânele în miere își linge degetele.

I. G. VALENTINEANU, p. 9.

*△ *Cine umblă (cu mâna) prin miere, își linge degetele.*

AL. DUMITRESCU, *Galic.* p. 134.—
C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, J. Vasluiu.*

*△ *Bagă degetul în miere și nu 'l linge!*

I. STĂNESCU, *elev. Sc. Inv. J. Argeș.*

*△ *Să dai cu deștul prin miere și să nu 'l lingă!*

CĂLIN IORDACHE, *stud. J. Argeș.*

* *Care 'și mōlā dzédzetlu tu ñiare va 'l-a-lingă¹⁾.*

ILIE GHICU, *prof. c. Abela și Bătsa, Epir.*

Cari-iși bagă mâna 'n ñari, dzéditli va-ș aliñgă²⁾.

PER. PAPAĞAGI, *Zweit. Iahres.* p. 170.

1° Ori-cine se împărtășește din ceea ce 'i intră în mână.

1) Care 'și mofe degetul în miere, îl va linge.

2) Care 'și bagă mâna în miere, degetul își va linge.

Se ȋice mai ales pentru slujbași cari, având pe mâna lor bani publici, caută să și 'i însușescă.

2° Când trăesci în intimitate a unei femei e greu să nu cauți a dobândi dragostea ei.

POVESTEA VORBIȚII

Două pisici dintr'o casă, surorî frați vrei să le ȋici,
 În cămară, după masă, intrând ca nisce pisici,
 Mirosiră, cotiliră din taler în tălăraș
 Și între alte găsiră și o felie de caș.
 Sar amindouă d'o dată, asupra 'i să grămădesc,
 Pentru el vor să se bată, fac gură, să gâlcevesc.
 Și una și alta rele, mirită și miuță,
 Să 'l împartă între ele nici de cum nu se 'nvolă.
 Și ca să nu se mai certe merg la cotoļu, cer la el
 Ca prin drăptă, judecată să le impace la un fel.
 Cotoļu ca un cu minte le-a ȋis : nu vă mai certați,
 Ce folos miț de cuvinte ? eu știu cum vă împăcați.
 Care le impacă tôte e cumpăna pre pămînt,
 Și împotriva 'i nu pôte nimeni să ȋică cuvînt.
 ȋicînd aceste apucă și cumpenele pe loc,
 Ceru cașul să 'i aducă, il rupe drept prin mijloc,
 Pune intr'o parte ș'alta cașul cel în două frînt,
 Înaltă cu mîna îndată cumpăna de la pămînt,
 Dacă vede că intr'o parte atîrnă mai greu nițel,
 Iea din cea-l-altă parte și mușcă ce-va din el.
 Il pune iar, iar ridică, acum dincoți greu vîdînd,
 Mușcă și d'aci nițică ca să potrivescă vrînd,
 Apoi iar și iar și iară, cînd aci cînd coala greă,
 Vrînd lor rău să nu le pară el a mușcat tot mereu,
 Pîn' să sature pe sine și lăsă părțile mici.
 Atuncî le potrivî bine și le dete la pisici.
 Ele dar silite fură ast-fel a se mulțămî,
 Dacă minte nu avură singure a 'l împărți.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 83.

Qui manie le miel s'en lèche les doigts.

Prov. Franc.

Quem com mel trata, sempre se lhe apega¹⁾.

Prov. Portug.

1) Cine umblă cu miere, în tot-dé-una i se lipesc.

*Quien la miel menea, siempre se le pega de ella*¹⁾.

Prov. Span.

*Die olie meet, Krijgt smeerige handen*²⁾.

Prov. Oland.

*He that measureth oil, shall anoint his fingers*³⁾.

Prov. Engl.

*Bal baribasou khouroughou doliyakhou*⁴⁾.

Prov. Mongol.

8846 **Cine ăși bagă mâna în miere și nu ăși linge degetele?**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 84.

*△

Cine bagă mâinele în miere și nu le linge?

GR. ALEXANDRESCU, *magistr.* J. Putna.

Cine bagă degetele în miere fără ca să le lingă?

HELIADÉ-RĂDULESCU, *Mouv. de* 1848, p. 166.

*△

Cum a umblă cu miere prin mână și nu și-a linge degetele?

M. LUPESCU, *inv. c. Broșteni,* J. Suciava.

*△

Se poate să umblă cu miere și să nu te lingi pe degete?

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,* J. Vaslui.

1) Cine umblă cu miere, în tot-de-una i se lipescă dintr'însa.

2) Cine măsoară unt-de-lemn, câpătă mâni unsuröse.

3) Cine măsoară unt-de-lemnul, își unge degetele.

4) Când ai luat miere, îți lingi degetele.

△ *Se pôte să âmbli cu mîere prin mână și
să nu 'ți lingi degetele?*

S. MIHĂILESCU, *Șezăt.* I, p. 219.

*△ *Umblă cu mîere în mână și să nu se măn-
jască pe degete!*

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, J. Ilfov.*

* *Care s'mintésce cu nîere și nu 'și alingze
dzéditili ? ¹⁾.*

N. ST. c. *Nijopoli, Macedonia.*

Arată că piste puțină a nu se împărtăși ore-cine din ceea
ce 'i intră în mână (GOLESCU).

8847 **Ca să simți dulcêța mierii, trebuie să lingi de-
getul ce 'l bagî în mîere.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 103.

Adică când te vei folosi din munca ta, atunci vei cunósce
dulcêța muncii tale (GOLESCU).

8848 **Bagă mîna în mîere și degetul îți linge.**

HELIADÉ-RĂDULESCU, *Tandal.* p.
18.

Când âmbli cu mîere linge 'ți degetele.

C. NEGRUZZI, I, p. 249.

Acelaș înțeles ca la No. 8846 sub formă de povața.

*△ 8849 **Linge mîerea de pe degete, dar să nu le rođi.**

A. GOROVEI, c. *Folticeni, J. Su-
ciava.*

1) Cine se atinge cu mîere și nu 'și linge degetele ?

Impărtășește-te de ceea ce 'ți intră în mână, însă într'un mod mai potrivit.

Il faut plumer la poule sans la faire crier.

Prov. Franc.

8850 Mierea e mórtea muscelor.

BARONZI, p. 60. — G. I. MUNTEANU, p. 150. — HINȚESCU, p. 105.

Acelaș înțeles ca la No. 2167.

8851 *△ Cu miere se prind muscele.

V. FORESCU, c. *Folticenii*, J. *Suciava*.

Acelaș înțeles ca la No. 8850.

8852 Unde este miere acolo și musce.

REINSBERG-DÜRINGSFELD, II, p. 156.

***△ La miere se strîng muscele.**

V. SALA, *dasc. c. Tărcăița*, comit. *Bihor*, *Ungaria*.

***△ Musca se trage la miere.**

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi-Băresci*, comit. *Bihor*, *Ungaria*.

*** Mușcile ningă țîare se-adună ¹⁾.**

I. COYAN, *prof. c. Perivoli*, *Epir*.

Și ômenii unde vîd folóse și cástiguri.

Ad su mele curret sa musca ²⁾.

Prov. Sard.

1) Muscele lîngă miere se adună.

2) La miere alérgă musca.

Hvor Honning er, der sankes Fluer ¹⁾.

Prov. Danez.

8853 **Lipsește mierea, se duc muscele !**

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 1449.

A sărăcit omul toți îl părăsesc și, precum ȳice poetul latin :

*Donec eris felix, multos numerabis amicos ;
Tempora si fuerint nubila, solus eris.*

8854 **Când dai piste miere, nu mănca pistă măsură,
că și ce n'ai mănecat ȳți scȳte din gură.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 105.

Adică să ne stăpănim la tȳte, ca să nu pătimim (GOLESCU).

8855 **Cine ȳși bagă mâna în nleîn dȳ miere, pentru
puțină miere, mâna 'mpunsă o scȳte.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 84.

Adică pentru un mic folos ne băgăm înșine în primejdii
(GOLESCU).

*
8856 **Care fură ftină cu nȳlare, are musca pre nare** ²⁾.

ILIE GHICU, *prof. c. Abela & Sa-
marina, Epir.*

Veȳi Muscă.

Acelaș înȳeles ca la No. 2178.

8857 **Miere 'n gură e plăcere
Dar la inimă durere.**

A. PANN, III, p. 69.—HINȳES-
CU, p. 105.

*
*Mierea e dulce la măncare, dară pricinu-
esce durere la inimă.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c.
Focșani, J. Putna.*

1) Unde e miere, acolo se adună muscele.

2) Cine fură borcanul cu miere, are musca pe nas.

Pentru cel lacom la mâncare.

- 8858 **Cin' va mîncă multă mîiere**
El o să verse şi fiere.

A. PANN, II, p. 51.

Cine va mîncă mîiere,
El o să verse şi fiere.

HINȚESCU, p. 105.

Pentru cel lacom. Să fim cumpătați în toate.

Înțeleptul Solomon ȋice : *De găsesc mîiere mînăncă nu-măi cătu 'ȋi este destul, ca să nu te prea sature şi să o verşi.*—
Prov. XXV, 16.

Mel satietatem gignit.

Prov. Lat.

- 8859 * **Care mîcă mîiere, ş-mîcă şi fîarmaclu¹).**

N. ST. c. *Nijopole, Macedonia.*

* *Carî mîcă mîierea, mîcă ş-fîarmaclu²).*

I. COYAN, *prof. c. Bălsa, Epir.*

Cine s'a bucurat de un bine să nu 'i pare rău cînd ȋi va veni şi un rău.

- 8860 **A mîncat astă vară prea multă mîiere,**
Şi acuma are la inima durere.

A. PANN, II, p. 143.—HINȚESCU
p. 105.—*Gaz. Sătén. Dec. 1897.*

Acelaş înȋeles ca la No. 5699.

- 8861 * **Nicî mîiere am mîncat, nicî inima mă dore.**

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 49.*—
GR. ALEXANDRESCU. c. *Focşani, J. Putna.*

1) Care mînăncă mîiere, ȋȋi mînăncă şi otrava.

2) Care mînăncă mîierea, mînăncă şi otrava.

Nici n'am mâncat miere, nici la inimă am durere.

A. PANN, III, p. 108. — HIN-
ȚESCU, p. 105

Să ȋce pentru cei ne-vinovați, cum și pentru cei ce nu le
pasa de nimic. (GOLESCU).

*
8862 *Intre miere amestecă fiere.*

D. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 381.

Veđi No. 1256.

A spune vorbe supérátore, între altele măi plăcute.

*Dopo il dolce ne vien l'amaro*¹⁾

Prov. Ital.

8863 *Nu e miere fără fiere.*

FR. DAMÉ, III, p. 45.

Veđi Vin.

Nu e bine fără rău, plăcere fără supérare, și precum ȋce Eu-
ripid :

Ὅν ἄν γένοιτο χωρίς ἐθλὰ καὶ κακὰ,
Ἀλλ' ἐστὶ τις σύγκρασις.

Prov. Elin.

*Plus aloes quam mellis habet*²⁾.

Prov. Lat.

*No hay miel sin hiel*³⁾

Prov. Span.

*Un va méi ben senza mél*⁴⁾.

Prov. Rom.

1) După dulcele ne vine amarul.

2) Are măi mult sabur de cât miere.

3) Nu ai miere fără fiere.

4) Nu e bine fără rău.

*
8864 'Eșî, șile, dintr'ocli, că vine, paplu c'nîlare¹⁾.

I. COYAN, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Un gunoiu intrase în ochiul unui copilăș, și 'l supără mult, Tocmai atunci vedînd pe moșu său, că vine să 'i de nisce miere. uită durerea de la ochi, și o mănăncă cu mare plăcere. Odata mierea mîncată, copilul iar simte durerea și începe a țipă și mai tare.

Dicerea se aplică când cine-va, însărcinat cu săvîrșirea unei lucrări, o neglijează, îndată ce ocazia se presintă, pentru o altă lucrare mai plăcută și mai ușoară.

*
8865 A dà banî pe miere.

I. NEGRUZZI, *Conv. Lîter.* XII, p. 18. — B. P. HĂȘDĂU, *Etym. Magn.*, p. 2424. — T. SPERANȚIA, I, p. 85. — FR. DAMÉ, I, p. 118. — Șezdt., III, p. 187. — S. NÂDEJDE, *Nuv.*, p. 126. — A. GOROVEI, *J. Su-ciava.*

1° A critica, a muștră.

2° A batjocori, a ocări.

3° A 'l bate, a 'i face la fel.

«Aice în țără, de la o vreme, deprinsese neguțătorii Turci ne-indestulați cu mierea, cu cêră, cu alte negôțe ce precuplaă, cu dughene prin tirguri, vedînd și țera și boierimea lipsite, de și faceau ciredi de boi negoț». — NIC. COSTIN, *Letop. Mold.* II, p. 78.

Cât de ne-popular eră în vechime darea asupra mierei, unul din principalele venituri ale sătenilor, ne-o arată Nic. Costin, II, p. 46 când povestesc cum Constantin Duca Voda, cu Arhierii țării și cu tot sfatul său, au legat cu mare blestem și vâcărutul și cêra și miere să nu mai fie.

Niculae Muste scrie la rîndul său, *Letop.* III, p. 78 :

«Scos'au Mihai (Racovița) Vodă intru această a doua domnie

1) Eșî, gunoiu, din ochi, că vine moșu cu miere.

desetina de stupi: să de și boierii mari și mici, și monăstirile, și episcopii ca și țerani, care obiceiă nici odată n'au mai fost. Cu urit au căzut acest lucru tuturor boierilor, făcându-se obiceiă nouă, și peste voia tuturor pămîntenilor. Că totă agonisita acestui pămînt, stupii sunt, și cu acestii își plătesc boierii și monăstirile birurile, și își țin casele. Dără cu desetina ce au scos Mihaî Vodă multe case de boieri și monăstiri au sărăcit. Precum nici un om fără greșelă saă pricină nu remâne. așa și lui Mihaî-Vodă îi dăm pricină că peste voia tuturor au făcut acest obiceiă ce n'au mai fost nici odată».

Precum ne arată Melchisedec, în *Chronica Hușilor*, agenții neguțătorilor Turci, răspândiți prin țără, arvuniă de timpuriu, miere de pe la locuitorii ce aveau prisăci, cu condiția că, la termenul pus, cătimea angajată să fie la dispoziția Turcului rinduit. Dacă, din cauza timpului nefavorabil stupilor, mierea nu eră predată la timp, începău să curgă ocări, schingiuri fără cruțare pe capul bietul Român. Din aceste obiceiuri s'a născut ȳicerea.

*△
8866 Îi curge numai miere.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt*

E vrednic, se pricepe și 'i merge bine.

*△
8867 A dat peste mierea ursului.

V. FORESCU, c. *Folticenă, J. Suceava*.

A dat peste noroc, peste bine, peste treburi folositoare dar mai ales: a luat o soție bună și cu avere saă o ȳiitoare frumoasă și plăcută.

*
8868 A dă de miere.

V. ALEXANDRI, *Teatr*, p 637.—
D-NA EUGENIA ZANNE, *J. Ilfov*.

Acelaș înțeles ca la No. 8867.

*△
8869 A înnotă în miere.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, J. Olt*.

A stă foarte bine.

8870 * Δ A'î tăia cuvîntul cu mîere.

P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 288 & 330. — E. I. PATRIGIŢ, *inv. c. Smulŷi, J. Covurluiu.*

Veŷi *Cuvînt.*

Cînd opresci pre altul din vorbă spre a vorbi tu, aducîndu'î o veste plăcută.

— «Şi ce trebuinŷă am eu ore să şciū daca stăpînul tău, Mă-tăhur Impărat, n'avea noroc la vinat».

— «Să-ŷi taiū cuvîntul cu mîere, boŷerule; dară, daca vei voi să mă ascuŷi până la sfîrşit, vei afla că solia mea are să-ŷi aducă veselie». — P. ISPIRESCU, *Leg.* p. 288.

8871 * Poŷi linge mîere în casa lui.

D-NA Z. JUVARA, *c. Fedesci, J. Tutova.*

Veŷi *a Linge.*

Acelas înŷeles ca la No. 5395.

8872 * Δ A băgă ac în mîere.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 64; I. p. 54.—G. POBORAN, *inst. c. Slătina, J. Olt.*

Veŷi *Cap. III, c. Ac.*

A viri zizanie între ómenî. Acelaş înŷeles ca la No. 1265.

Cînd vėdū că prinse putere,
Şi are mijlóce ac să bage în mîere.

A. PANN.

8873 A unge cu mîere.

V. ALEXANDRI, *Teatr.* p. 1376.

Veŷi *Ochlu.*

A cumpără pre cine-va cu banî, saū dāndu'î un folos óre-care: a'î mitui, a'î impacă cu puŷin.

«Trebuie să deschizi baerile pungii; să verși banii cu pumnul, ca să n'frupți pe toți, și pe cenușeri, și pe șefii de masă, și mai cu seamă pe ispravnici; după ce, mai întâiu, *zi unge cu miere* pe judecători».

*
8874 A unge la inimă cu miere.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 538 & 591.

A-i face o mulțumire.

*
8875 A mănca miere.

M. CANIAN, *publicist*, *J. Iași*.

Vezi *Cîrșu*.

A se bucura de ceea ce aude sau i se întîmplă.

*△
8876 De par'că eră miere.

Șezdătore, II, p. 32.

Vezi *Zahar*.

Arată bunătatea unui om.

*△
8877 Par'că 'i cu miere în bot.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț*,
J. Covurluiă.

1° Ii plăcut la vorbă și în toate.

2° Se ȳice mai ales cînd iubesce cine-va peste măsura, fără ca, după părerea altuia, această iubire să fie meritată.

A MISTUI

*
8878 A nu puté mistui pre cine-va.

I. CREANGĂ, *Prov.* p. 210.

A nu-i fi drag.

Ne pas pouvoir digérer quelqu'un.

Prov. Franc.

G L O S A R

R O M Â N O - F R A N C E S *)

A

- A**, *auxiliaire du futur présent*, forme élidée pour *va*, p. 7. 55. 92. 199. 241. 299. 529.
- A**, *pr. dém. fém. celle*, 82. 86. 155. 174. 587. || *celle*, la, 179. 184. 264. 423.
- A**, *prép.* indiquant l'infinitif présent; *passim*. || *prép. dét.* 23. 92. 176. 265. 459. 466. 532. *cată a bêt*, faire ce qu'il faut pour être battu, p. 23. || *a'i mi-rosi a cutrință*, commencer à courir les filles, p. 92. || *mirôse a grôpă*, il sent le sapin, p. 176. || *trage a sârăcie*, attire la pauvreté, p. 265 || *bé a gol*, il boit à crédit, p. 459. || *a călcă a bêt*, être ivre, 466 || *îi a cui*, il est à celui qui, 432.
- Abate** (a se), *v. r.* se retourner, s'écarter, p. 464.
- Abea** (d'), *adv.* à peine, presque pas, difficilement, p. 583.
- Abia**, *adv.* à peine, presque pas, difficilement, p. 147. 186. 193.
- Ac**, *s. n.* aiguille, 676. — *Pl. ace.*
- A-casă**, *adv.* à la maison. chez lui, p. 1. 76. 77. 79. 84. 87. 202. 303. 333. 338. 476. 555. 606. *de a-casă*, de chez soi, p. 87. 646. 650. || *a veni de-acasa*, y être, comprendre, p. 88. || *a fi a-casă*, comprendre, p. 89. || *a o găsi a-casă*, la trouver vierge, p. 89.
- Acăță** (a se), *v. r.* s'accrocher. se cramponner, s'agripper, p. 309, 339.
- Acea**, *adj. dét. fém.* cette, p. 55. — *Pl. acelea.*
- Aceea**, *pr. dém.* pour cela, pour cette raison, p. 201.
- Aceea**, *adj. dém. fém.* celle-là, p. 55. 293. 582. — *Pl. acelea.*
- Aceeaș**, *adj. et pr. dém.* la même, p. 446. — *Pl. aceleași.*
- Acela**, *pr. dém. n.* cela, p. 6.
- Acela**, *adj. et pr. dém.* celui-là, ce... là, p. 83. 196. 321. 421. — *Pl. acei.*
- Acelaș**, *adj. et pr. dém.* le même, 62. — *Pl. aceiași.*
- Aci**, *adv.* ici, 336.
- Acioală** (a se), *v. r.* s'abriter. 289.
- Acolo**, *adv.* là, là-bas, y, 10. 11. 649. 670. || *de acolo*, c'est de là que, 11.
- Acoperi** (a), *v.* couvrir, cacher, 54. 55.
- Acru**, *adj.* aigre, âcre, sur, vert (en parlant d'un fruit), 437. 438. 660. 661. || *îi vine acru de cine-va*, ni se face acru de cine-va, quelqu'un lui porte sur les nerfs, l'horripile, 438 || déplaisant, désagréable, 539. || *varza acră*, choucroute, 664. — *Fém. acră*; *pl. acri, acre.*
- Acu**, *adv.* à l'instant, maintenant, 529.

*) L'astérisque indique les mots anciens et hors d'usage.

ACU

Acum, *adv.* présent, maintenant, de suite, 88. 206. 485. 545.
Acuma, *adv.* maintenant, à présent, 390. 672.
Adăpă (a se), *v. r.* s'abreuver, 438. 446.
Adese, *adv.* souvent, fréquemment, 659.
Adesea, *adv.* souvent, fréquemment, 157.
Ađi, *adv.* aujourd'hui, de nos jours, 200. 518.
Adinc, *adj.* profond. || *fig. vorbă adincă*, mot profond, 353. — Fém. *adincă*; pl. *adinci*, *adince*.
Aduce (a), *v.* amener, apporter, faire venir, 265. 607. 650. | amener, produire, procurer, p. 540.
Adună (a), *v.* amasser, recueillir, 69.
Adună (a se), *v. r.* se réunir, se rencontrer, 325. || s'assembler, 647.
Afară, *adv.* dehors, hors de, 19. 54. 87. 402. 540. || *pe din afară*, à l'extérieur, extérieurement, 491. 587. || *din afară*, hors de, en dehors de, 321.
Află (a), *v.* apprendre, savoir, 421. | savoir, découvrir, 40. || trouver, 346. 534.
Afumă (a se), *v. r.* s'enfumer || *a se afuma cu huleaua*, se griser, 209.
Afumat, *adj.* jauni par la fumée, par le temps, enfumée, 43. — Fém. *afumată*; pl. *afumați*, *afumate*.
Ager, *adj.* prompt, alerte, rapide, 31. — Fém. *ageră*; pl. *ageri*, *agere*.
Aguridă, *s. f.* verjus, raisin vert, 438.
Ai, *interj.* allons, 624.
Aia, *pr. dém. et adj.* cela. || *de aia*, c'est pour cela, 289.
Albi (să), pour *să ai* 2. *pers. subj. prés. du verbe a avea*, que tu aies, 640.
Aici, *adv.* ici, 169. 607.
Ajunge (a), *v.* atteindre, 251, 257. 293. || atteindre, arriver à, 227. 310. 311. 314. 382. 535. || devenir, arriver à être, 255. 264. 397. || arriver, parvenir, 80. 281. 282. 648. || parvenir, 19.

ALT

174. 340. 341. || suffire, 151. 218. 269. 303. 526. 615. || rat-traper, 474. || valoir, 207. || venir, 92. || *a ajunge la*, en arriver à, 398. || *a ajunge la hulele*, devenir pauvre, 211. || *a ajunge de la mără la rîniță* (*morișcă*), devenir d'évêque meunier, 246. 247. || *a ajuns vremea*, les temps sont venus, nous sommes à une époque où, 60.
Al, *adj. et prén. dém.* le, la, les, celui, 27. 367. 547. 626. 635. — Fém. *a*; pl. *ai*, *ale*.
Ăi, *adj. et prén. dém.* ce, celui, 160. 318. 344.
Alagea, *s. f.* étoffe, sorte d'indienne. || *a'și căpăta alagea*, être trompé, dupé, 1.
Alandala, *l. adv.* pêle-mêle. || *alandala coconara*, sornettes, 530.
Alătura (pe), *adv.* à côté, 491.
Alături, *adv.* à côté, 491.
Alb, *adj.* blanc, 38. 59. 204. 374. 388. 389. 433. 439. || farine : *a vedé (adună) alb în căpestere*, voir de la farine dans la huche, s'enrichir, 68. 69. 70. 610. — Fém. *albă*; pl. *albi*, *albe*.
Alba, *adj.* blanche. || farine : *a vedé alba în căpestere*, voir de la farine dans la huche, s'enrichir, 68. 69. 70. — Pl. *albe*.
Albătă, *s. f.* blancheur, 359.
Albi (a), *v.* blanchir, 388. 389.
Albie, *s. f.* auge, baquet, berceau. || *din albie*, dès le berceau, 2. || *a'l face albie de porci*, l'injurier grossièrement, 1. 2. — Pl. *albi*.
Albină, *s. f.* abeille, 385. — Pl. *albine*.
Ale, *adj. et prén. dém.* les, 77. 260.
Alege (a), *v.* choisir, 225. 269. 270. 344.
Alege (a se) *v. r.* rester, gagner, 369. 532. || se séparer, être séparé, 479. 490. || *a se alege scrum de*, ne rien rester, 369.
Alergă (a), *v.* courir, 82, 83. 277. 503. 578.
Alésă, *adj.* remarquable, bien, de choix, 84. — Pl. *alese*.
Alt, *adj. et pron.* autre, autrui; passim.
Altă, *s. f.* partie supérieure de la manche des chemises payannes, sur l'épaule, qui est

toujours couverte d'une riche broderie, 2. 25.
Aluat, *s. n.* levain, 439. 544. — Pl. *aluaturi*.
Alunecă (a), *v.* glisser, 412.
Ama, *interj.* quel! tel! 105.
Amănar, *s. n.* briquet, 3. || *cât ai scapără din amănar*, en un clin d'œil, rapidement, 3. — Pl. *a-mă*, *are*. — Veđl *Amnar*.
Amar, *adj.* amer, 440. 441. || triste, pénible, dur à supporter. 355. 539. || malheur, ennui, 540. *omul are un dulce și un amar*, tout homme a du bonheur (de la joie) et du malheur (des ennuis) 540. || *a trăi împreună dulce și amar*, supporter ensemble les bons et les mauvais jours, 540. — Fém. *amară*; pl. *amară*, *amare*.
Âmbălă (a), *v.* [*Mold.*], marcher, aller, 623. 665. || *a âmbălă cu*, mettre le main à (dans), 669. — Veđl *a Umbălă*.
Ameađi, *adv.* [*Ung.*], midi, 216. | *la ameađi*, à midi, 216.
Amestecă (a), *v.* mêler, mélanger, 673.
Amestecă (a se), *v. r.* se mêler. se fourrer, 645.
Amestică (a se), *v. r.* [*Mold.*], se mêler. || se fourrer, 522.
Amiađă, *adv.* midi, 216. || *în amiađă mare*, en plein midi, 216.
Amîndoi, *adj. et pron.* tous les deux, l'un et l'autre. 213. 478. 524. — Fém. *amîndouă*.
Amnar, *s. n.* briquet, 3. || *cât ai da în amnar*, en un clin d'œil, 3. — Pl. *amnare*.
An, *s. m.* an, année, 389. 591. *la anul*, dans un an, l'année prochaine, 389. || *an*, il y a un an, l'année dernière, 591. *până la an*, jusqu'à l'année prochaine. 38. — Pl. *ani*.
An de (d'), *adj. inv.* pareil, semblable, 282. || *ca d'an de tine*, des gens comme toi, 282.
Anevoe, *adj.* difficile, malaisé, 75.
Anevoite, *adv.* difficilement, à grand peine, 177. 412. 579. *cu anevoite*, avec difficulté, avec peine, 343.
Anglie, *s. f.* stofă de bumbac, stofă próstă, 3. 179.

Antal, *s. n.* fût, futaille, 524. — Pl. *antale*.

***Antereu**, *s. n.* [*Mold.*] vêtement, à long pans, porté immédiatement sur la chemise et serré à la taille, 57.

Anteriú, *s. n.* même sens que le précédent, 4. 57. || *mai aprópe cămașa de cât anteriul*, la chemise m'est plus proche que le pourpoint, 4. 57.

Aoleo, *interj.* ah! hélas! 474. 475.

Apă, *s. f.* eau, 23. 34. 47. 129.

174. 241. 243. 244. 266. 325.

358. 442. 443. 444. 445. 446.

447. 448. 456. 458. 459. 471.

473. 487. 521. 537. 540. 549.

550. 553. 586. 624. 641. || rivière,

445. || *la apă*, sur l'eau, 129.

a nu mai bé apă rece, être mort,

446. || *a se întrece în apă rece*,

devenir impertinent, 446. || *a'l îmbătă cu apă rece*, lui dire des

mensonges, le tromper, 447.

nu plătesce nici apa care o bé, il

ne vaut pas la corde pour le

pendre, 447. || *n'are după ce bé*

apă, être très-pauvre. 447.

il ferbe fără apă, il le fait gril-

ler à petit feu, 448. || *apă gólă*,

de l'eau pure, rien qui vaille,

448. || *a face cui-va apă*, le rui-

ner, l'enterrer, 448. — Pl. *ape*.

Apoi, *adv.* puis, ensuite, après,

311. 383. 537. 572. 665. || alors,

ensuite, 38. || *și apoi*, et puis,

83. || *de joi până apoi*, très-peu

de temps, 178.

Aprinde (a), *v.* allumer, 212. 213.

275. || allumer, mettre le feu,

138.

Aprinde (a se), *v. r.* s'allumer, s'en-

flammer, 177. 214. || prendre

feu, 83.

Aprins, *adj.* en flammes, qui brûle-

82. 83. — Fém. *aprinsă*; pl. *a*,

prinși, *aprinse*.

Aprópe, *prép.* près, auprès, 56. 57.

58. 105.

Apropiă (a), *v.* approcher, rappro-

cher. || terminer, ne plus avoir,

601. || *a apropiat malatui din*

traiata, il a dépensé presque

tout ce qu'il avait, 601.

Apșóră, *s. f.* diminutif de *apa*, eau,

243. — Pl. *apșóre*.

Apucă (a), *v.* surprendre, trouver,

654. || *nu apucă sôrele...*, le soleil ne trouve pas... 654.
Apucă (a se), *v. r.* se mettre à, entreprendre, 265. || se saisir, s'accrocher, s'agripper, 81.
Apus, *s. n.* coucher (du soleil) 270.
Aramă, *s. n.* cuivre, airain. || caractère. || *a'și arêta arama*, montrer ce que l'on vaut, 468. 469. || *a'și da arama pe față*, montrer ce que l'on vaut, 469. — Pl. *arama*.
Arde (a), *v.* brûler, s'enflammer, 40. 64. 82. 83. 166. 208. 213. 214. 231. 232. 233. 255. 300. 301. 429. 508. 561.
Arde (a se), *v. r.* se brûler, 508. 663.
Ardeiu, *s. m.* piment, poivre rouge, 449, 481. || *a 'i dă cu ardeiu pe la nas*, l'exciter, le faire mettre en colère, 449. || *a pune ardeiu peste rană*, jeter de l'huile sur le feu, 449. || *a 'i pune ardei în borș*, l'exciter, le faire mettre en colère, 481. — Pl. *ardei*.
Ardică (a), *v.* relever, 160.
Arătă (a), *v.* montrer 473. || montrer, prouver, 59. 258. 270.
Arătă (a se), *v. r.* se montrer, 468.
Argea, *s. f.* sorte de cave où l'on tisse le lin, 4.
Argint, *s. n.* argent, 98.
Aripă, *s. f.* aile, 234. — Pl. *aripe*.
Aruncă (a), *v.* jeter, lancer, 133. 224. 291. 360. 407. || *a aruncă cu*, jeter des, 360.
Aș, forme opt. 1-er pers. sing du verbe *a avé*. || *aș bé*, je boirais, 624. || *aș mânca*, je mangerais, 620.
Așa, *adv.* ainsi, de la sorte, comme cela, 4. 5. 6. 7. 88. 344. 345. 380. 512. 568. 569. 582. tel, semblable, 31. 41. 42. 105. 335. 371. || *așa de*, si, 438.
Ascultă (a), *v.* écouter, 149. 236. 420.
Ascultat (de), pour écouter, pour entendre, 554.
Ascuns, *adj.* caché, dissimulé, 224. — Fem. *ascunsa*; pl. *ascunși, ascunse*.
Aședă (a), *v.* placer, 299.
Aședă (a se), *v. r.* s'asseoir. || *a se aședă pe mole și la caldura*, se mettre à bien vivre, 230.

A-sără, *loc. adv.* hier soir, 466. 628.
Asmațuchi, *s. n.* cerfeuil, 450. || *a mânca asmațuchi*, s'attraper soi-même, 450.
Asta, *adj. et pron. dém.*, ça, cela, 97. 245. 327. 532. 651. || celle-là, 179. || cet, 672. || *asta e*, c'est ce-là 415.
Astă-ți, *adv.* aujourd'hui, 380, 619.
Așteptă (a), *v.* attendre, 69. 75. 299. 450. 554. 582.
Așteptă (a), *v. r.* s'attendre à (avoir), espérer, 493. 533. 547.
Așterne (a), *v.* faire le lit, 4. 5. 6. 7. 8. || *cum îți veți așterne așa veți dormi*, comme on fait son lit on se couche, 4. 5. 6. 7. | *a 'l așterne bine la cine-va*, le recommander à quelqu'un (en mauvaise part), 8.
Așterne (a se), *v. r.* se mettre (en parlant d'un couvert, d'une table), 652.
Așternut, *s. n.* couche, literie, 8. — Pl. *asternuturi*.
Ast-fel, *adj. ind.* ainsi, 526.
Astringe (a), [*Banat*], amasser, réunir, mettre en tas, 238.
Astupă (a), *v.* boucher, 120.
Astupat, *adj.* bouché, 154. — Fem. *astupată*; pl. *astupați, astupate*.
Asupra, *prép.* sur, 29. || *de asupra*, au dessus, en haut, 254. || *de asupra*, sur 537.
Asvîrli (a), *v.* lancer, jeter, 49. 265.
Ată, *s. f.* fil, 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. || fil de lin, 372. || *a rămâne cu ata mămăligă*, être complètement ruiné, 611. || *nu întinde ata că se rupe*, trop tirer rompt la corde, 8. || *s'a mai lungit ata*, il lui a allongé la corde, 12. *a 'i strânge ata*, lui serrer la corde, 12. || *a'ți tăia ata*, lui rendre la liberté, le laisser partir, 12. || *se ține într'un fir de ată*, ne tient qu'à un fil, 12. *pâna la un cap de ată*, jusqu'à une tête d'épingle, 13. || *nică cât un fir de ata*, absolument rien. 13. || *pentru un fir de ată*, pour un rien, 14. || *ca pe ata*, tout droit, 14. || *ata*, tout droit, 14.
Atât, *adj. et pr.* tant, autant, 28. 29. 77. || *atâta tot*, c'est tout 20.

atât... cât, et... et, aussi bien... qu', 544. — Fém. *atâtă*; pl. *atâte*, *atâte*.
Atinge de (a se), v. r. toucher à. 397.
Atîrn (a), v. pendre, 22. || accrocher, suspendre, 97. 226. 593. 594.

Atunci, adv. alors, 212, 238, 500.
Audi (a), v. entendre, entendre dire, 26. 420 503.
Aulică, interj. ahl 517.
Aur, s. n. or, 91. 98. 573.
Avé (a), v. avoir, posséder; passim.
Azimă, s. f. pain non fermenté, fougace, 450. — Pl. *azime*.

B

Ba, adv. non. || *ba... ba*, lorsque deux personnes sont d'un avis contraire, ou bien lorsque quelqu'un change d'avis, 142. 280. 331. 332. 414. 415.
Babă, s. f. vieille femme, 38. 300, 301. 451. 527. — Pl. *babe*.
Bade, s. m. terme d'amical respect, s'emploie envers un frère aîné, une personne plus âgée, etc.; 25. 38. 39.
Bae, s. f. [*Mold.*] bain, baignoire, 15. — Pl. *bai*.
Baer, s. n. cordon, lien, 14. — Pl. *biere*.
Băgă (a), v. mettre, fourrer, introduire, faire entrer, 15. 36. 40. 73. 74. 121. 132. 135. 138. 218. 219. 250. 280. 283. 348. 353. 354. 408. 419. 488. 581. 664. 665. 666. 668. 669. 671. 676.
Băgă (a se), v. r. se fourrer, 339. 410. 633. || se placer, s'accorder, 106.
Băgat, adj. mis, 349. || introduit, 432. — Fém. *băgată*; pl. *băgați*, *bagate*.
Bagău, s. n. [*Trans. Ung.*] culot de pipe, 15. 207. 303. || *n'ajunge nici cât o lula de băgău*, il ne vaut pas une pincée de cendres, 207.
Băia (a se), v. r. [*Mold.*] se baigner, se laver, 15.
Băiat, s. m. garçon, 576. — Pl. *bueți* ou *băieți*.
Baie, s. f. bain, 15. || baignoire, 15. || *a trimite la baie*, envoyer promener, 12. | Pl. *bai*.
Băiu, s. n. [*Ung.*] travail, ouvrage, 504. — Pl. *băiuri*.
Băiu, interj. [*Banat*], non, 638.
Balama, s. f. gond, charnière penture, 16. 17. || *a scote din balamale*, irriter quelqu'un, 16.

a eși din balamale, sortir de ses gonds, 16. || *a i se slăbi balamalele*, ne plus avoir de forces, 16. || *a stringe în balamale*, acculer, 17.
Balamis-balamuș, s. m. macédoine, olla-podrida, 450. Voir *talmes-balmes*.
Bălegar, s. n. fumier, 17. — Pl. *balegar*.
Baligă, s. f. bouse, 165. || *a trântit'o ca baligă în gard*, il a parlé pour ne rien dire, 165. — Pl. *balige*.
Baltă, s. f. lac, étang, marais, 512. — Pl. *balți*.
Ban, s. m. ban. ancien titre de noblesse, 649. — Pl. *ban*.
Ban, s. m. argent en général, 179. 338. 577. 674. || centime, 40. 179. 327. 520. 523. — Pl. *ban*.
Bănu (a'și), v. [*Ung. et Trans.*], se repentir, regretter, 618.
Barbă, s. f. barbe, 228. 335. 491. 547. 625. || *'a cam eșt brânza 'n barbă*, il vieillit. — Pl. *barbe*.
Bărbat, s. m. homme, 28. 464. 474. 573. — Pl. *bărbați*.
Bardacă, s. f. cruche, broc, 458 *s'o beți cu o bardacă de apă*, elle est très-belle, 458 — Pl. *bardace*.
Bariș, s. n. barège, fichu de barège, 17. || *a'și da barișul pe cufa*, jeter son bonnet par-dessus les moulins, 17. — Pl. *bărișuri*.
Basamac, s. n. mélange d'eau-e-vie et d'eau, 451.
Basma, s. f. mouchoir, fichu, 17. 18. || *se duce la vie cu pomă în basma*, il porte de l'eau à la rivière, 18. || *basma curată*, maculé, 18. || *a eși basma cu rată*, sortir blanc comme neige

- (d'une accusation) 18. — Pl. *basmale*.
- Baston**, *s. n.* bâton, canne, 19. || *e un flueră buston*, homme sans valeur, 19. — Pl. *bastone*.
- Bat**, *adj.* [*Mold.* et *Banat*], ivre, 451. 462. 463. — Fém. *bată*. Voir *bêt*.
- Băt**, *s. n.* [*Ung.*], gourdin, 20. || *rēmāni bătēnd pe băt*, tu restes sot, tu ne réussis pas, 20.
- Bată**, *s. f.* lisière (du drap, de la toile). || ceinture étroite, 19. 20. 492. || *a'l dă pe bete (a'fară)*, chasser, jeter à la porte, 19. || *a dă pe bete faptele cui-va*, divulger les actions (mauvaises) le quelqu'un, 20. || *brânză 'n bete*, homme de rien, sot, 492. — Pl. *bete*.
- Bătă**, *s. n.* gourdin, 20. 21. || coup de bâton, 20. || *rēmāni bătēnd pe bătă*, tu reste sot, tu ne réussis pas, 20. || *să'i bați urma cu bătă*, que tu ne le rencontres plus dans ta maison, 21. — Pl. *băte*.
- Bătae**, *s. f.* coup, rossade, 636. 637. — Pl. *bătăi*.
- Bătaie**, *s. f.* choc, heurt, 421. || coup, rossade, 499. 636. 637. || *a'l face burduf de bătaie (bătăi)*, battre comme plâtre, 499. — Pl. *bătăi*.
- Bate** (a), *v.* frapper, 20. 21. 264. 315. 316. 426. 477. 478. || battre, 34. 35. 211. 257. 302. 354. 404. 426. || frapper, heurter, cogner, 426. || baratter, 589. || souffler, 137. 234. 410. 360. || aboyer, 279. || *bate-i urma cu ciomagu*, courir après quelqu'un sans pouvoir l'attraper, 112. || *a bate la papuc*, dépenser, 276. || *a bate la pingea*, dépenser, 302. || *a'l bate tol*, lui secouer ses puces, 404. || *bate la ușă*, est aux portes (proche), 426. || *a'i bate în strună*, ne pas le contrarier, flatter sa manie, 465.
- Bate**, (a se), *v. r.* lutter, 249 || se battre, 381. 579. || se frapper, 597.
- Bătătură**, *s. f.* cour, 21. || trame, 269. 270. || *la pânza urzută, Domnul ne da bătătură*, à toile ourdie Dieu donne le fil, 270. — Pl. *băteturi*.
- Batistă**, *s. f.* batiste (toile). || mouchoir, 21. 22. || *a eși batistă curată*, sortir blanc comme neige, 21. — Pl. *batiste*.
- Bătut**, *adj.* pressé, foulé, tassé, 486. — Fém. *bătută*; pl. *bătuți*, *bătute*.
- Bazma**, *s. f.* [*Vâlcea*], mouchoir, fichu, 17. || *luași bazmau?* tu as été payé pour cela, 17. — Pl. *bazmale*.
- Be** (a), *v.* [*Mold.*], boire, 451.
- Bé** (a) *v.* boire, 35. 322. 325. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 471. 473. 474. 484. 549. 552. 579. 622. 624. 630. 634. || *cine a bēut o să bē*, qui a bu, boira, 456, || *a bē ca în codru*, boire tout seul (sans donner aux autres), 457. || *a bē ca în tîrg*, même sens que le précédent, 457. || *a 'și bē și cămașa*, boire jusqu'à sa chemise, 457. || *a 'și bē mințile*, s'ennivrer, 457. || *bē cāt septe*, il boit comme un trou, 457. || *bē de 'i trăsesc urechile*, il boit à se griser, 458. || *a 'și bē și căciula din cap*, boire jusqu'à son dernier sou, 458. || *s'o bē într'un pahar de apă*, elle est belle à damner un saint, 458. || *l'ar bē într'o lingură de apă*, il ne peu past le souffrir, 458. || *cāt ar bē o lingură de apă*, en un clin d'œil, 459. || *bē a gol*, il boit à crédit, 459. || *bē a duplu*, il boit à crédit, 459. || *a bē pre cine-va*, boire au compte de quelqu'un 459.
- Beciu**, *s. n.* cellier, sous-sol, 22. — Pl. *beciuri*.
- Belciug**, *s. n.* anneau, 22. || *a 'i pune belciug în nas*, le mener par le bout du nez, 22. — Pl. *belciuge*.
- Belea**, *s. f.* ennui, désagrément, 200. — Pl. *belele*.
- Beil**, (a), *v.* écorcher, 464.
- Beltea**, *s. f.* [*Mold.*] gelée de fruit. || *beltea*, discours filandreuse, 459.
- Berbință**, *s. f.* [*Mold.*] gerle, tinnette, jatte, 485. — Pl. *berbințe*.
- Berbință**, *s. f.* [*Mold.*] gerle, tinnette, jatte, 485 — Pl. *berbințe*.
- Bere**, *s. f.* bière, 459.

Bêt, *s. n.* bâton, 23. 24. 199. 410. 411. || *dă la om fără bêt*, c'est un impertinent, 23. || *cată a bêt*, mériter une correction, 23. || *a stă de bêt cu cine-va*, suivre quelqu'un comme son ombre, 23 || *a merge pe bêt*, s'en aller sans tambours ni trompettes et pauvre comme Job, 23. || *a vorbi de-a bêtul*, menacer, 24. — Pl. *bețe*.

Bêt, *adj.* ivre, 309. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 471. 472. || *s'a uitat bêt d'a-sêră*, il ne dégrise pas, 466. || *a se căcă bêt și a mănca tréz*, qui fait la faute la boit, 466. || *a călca a bêt*, donner des signes d'ivresse, 466. || *bêt mort*, ivre mort, 466. || *bêt frânt*, ivre mort, 466. || *bêt turtă*, ivre mort, 466. — Fém. *betă*; pl. *beti*, *bete*.

Beție, *s. f.* ivrognerie, 467. 468. || ivrognerie, ivresse, ébriété, 466. 467. 468. 469. 470. 471. || *beție la tørtă*, orgie, 470. || *beție la cataramă*, 470. — Pl. *beții*.

Bețiv, *adj.* ivrogne, 464. 470. 471. 472. 473. 474. || *bețiv împărătesc*, se dit de l'homme qui se grise royalement, 474. — Fém. *bețivă*; pl. *bețivi*, *bețive*.

Bețivă, *adj. f.* [*Banat*] qui grise, 476. — Pl. *bețive*.

Betég, *adj.* [*Trans.*] malade, 500. — Fém. *betégă*; pl. *betegi*, *betege*.

Bêtrân, *s. et adj.* vieux, ancien, 154. || âgé, 507. — Fém. *bêtrănă*; pl. *betrâni*, *bêtrâne*.

Bêtrânețe, *s. f.* vieillesse, 154. 310. 403. — Pl. *bêtrâneți*.

Bêute, (*de*), *loc.* à boire, 445. 597.

Bêut, *s. n.* le fait de boire. || *hai, la bêut*, allons boire, 474. 475.

Bêutor, *s. m.* buveur, ivrogne, 475. — Fém. *bêuioare*.

Bêutură, *s. f.* boisson, 475. 476. 477. 640. 641. — Pl. *bêuturi*.

Bêuturică, *s. f.* diminutif de *bêutură*, 476. — Pl. *bêuturile*.

Biclu, *s. n.* fouet, 24. || *a plesni din biclu*, réussir, être joyeux, 24. — Pl. *bice*, et *bicuri*.

Bicful (*a*), *v.* fouetter, fustiger, 24.

Biclușcă, *s. f.* cravache, petit fouet, 24. 217.

Bine, *adv.* bien, 79. 192. 225. 295. 296. 416. 417. 453. 517. 615. 628. 631. 663. || *mai bine*, mieux, 28. 76. 79. 116. 127. 258. 314. 321 || *plutôt*, 617. 583. 636. *plutôt*, mieux vaut que, 41. 74. 116. 129. 160. 224. 253. 258. 274. 406. 495. 515. 555. 597. 607. 608. 591. || *mai bine'î pare*, il est plus content, 76. || *cu bine*, souhaite de bonheur, 616.

Biniș, *s. n.* vêtement (de paysan) à manches fendues ou sans manches, 24. — Pl. *binișe*.

Blrnă, *s. f.* solive, poutre, 25. — Pl. *birne*.

Blrnătă, *s. f.* ceinture du pantalon, 25. — Pl. *birnete*.

Birt, *s. n.* restaurant, 477, 504. — Pl. *birturi*.

Biserică, *s. f.* église, 503. — Pl. *biserici*.

Bitég, *s. m.* [*Banat*], malade, 627. — Voir *betég*.

Bivol, *s. m.* buffle, 583. — Pl. *bivolă*.

Blzare, *s. f.* lisière de la chemise autour du cou, 188. — Pl. *blzări*.

Blană, *s. f.* fourrure, 25. 26. 71. || *a'î scutură blana*, lui se x couer ses puces, 25. — Pl. *blană*.

Blană, *s. f.* planche mince, 26. — Pl. *blăni*.

Blăni, (*a*), *v.* battre, 26.

Blejdă, *s. f.* manger imaginaire, 477. — Pl. *blejde*.

Blid, *s. n.* plat, écuelle, terrine, 477. 478. 479. 596. || *n'are ce pune în blid*, il n'a pas quoi manger, 478. || *a linge blide*, pi-que assiette, 478. || *amindoi se spurcă într'un blid*, manger à la même écuelle, 478. || *a intrat nora 'n blide*, il brise tout ce qu'il touche, 479. — Pl. *blide*.

Bob, *s. m.* fève, pois, 479, 480. 657. 658. || *a mănca bob*, elle est enceinte; il ou elle ment, 480.

Bobou, *s. m.* [*Trans.*] sorte de manteau de paysan, 26.

Bodaproste, *s. n.* merci, remerciement, 474. 476.

Boer, *s. m.* seigneur, noble, 561. 629. — Pl. *boeri*.

Bogat, *adj.* riche, 536. — Fém. *bo-gată*; pl. *bogați*, *bogate*.

- Boier**, *s. m.* seigneur, noble, 421. 561.—Pl. *boieri*.
- Bolă**, *s. f.* mal, maladie, 452. 640 — Pl. *bôle* et *boli*.
- Bold**, *s. f.* [*Mold.*] épingle, 26.—Pl. *bolduri*.
- Bolnav**, *adj.* malade, 553. Fém. *bolnavă*; pl. *bolnavi*, *bolnave*.
- Bolnavi**, (*a se*), *v. r.* devenir malade, faire une maladie, 474 475
- ***Boltă**, *s. f.* magasin voûté, cave voûtée, 27.—Pl. *bolți*.
- Bômbă**, *s. f.* [*Ung.*] grain, 291. Pl. *bômbe*.
- Bordei**, *s. n.* cabane, hutte dont le toit seul dépasse la terre, 27. 28. 29. || *n'ai usă la bordeiu*, ta hutte n'a pas de porte; se dit à celui qui entre sans fermer la porte, 29. Pl. *bordete*.
- Borfaș**, *s. m.* [*Mold.*] filou, tire-laine, 29.—Pl. *borfași*.
- Borfoiu**, *s. m.* [*Mold.*], poussah, homme gros, 29.
- Borș**, *s. n.* borș (eau aigrie par la fermentation du son), 480. 481. 482. || *borș*, piquette, mauvais vin, 481. || *borș cu șîr*, chose de peu d'importance, de peu de valeur, 481. || *a veni ca la borș*, entrer et sortir de suite, 481. || *a pune ardei în borș*, l'exciter, le mettre en colère, 481. || *a suflă în borș*, ronfler, 481. || *a 'i suflă în borș*, lui jouer un mauvais tour, se moquer de lui, 482. || *a mânca borș*, il s'est mis dedans, 482. || *a umplu't'o de borș*, il n'a pas réussi; on s'est moqué de lui, 482. || *facă borș cu...* qu'il fasse ce qu'il voudra de... 482.
- Bostan**, *s. m.* citrouille, 606 —Pl. *bostani*.
- Bot**, *s. m.* figure, museau, 512. 677.—Pl. *boturi*.
- Botă**, *s. f.* barillet, 483 || *botă*, rien, 483.—Pl. *bote*.
- Bătă**, *s. f.* [*Ung.*] gourdin, 30.—Pl. *bôte*.
- Botez**, *s. n.* baptême, 171. 192. 260.—Pl. *botezuri*.
- Botișor**, *s. m.* diminutif de *bot*, figure, museau, 513.
- Bou**, *s. m.* bœuf, 146. 165. 504. 619. 637.—Pl. *boi*.
- Brăcinar**, *s. n.* ceinture, courroie pour tenir le pantalon, 30. || *a fi tare în brăcinar*, être riche, 30.—Pl. *bracinari*.
- Brăcinariu**, *s. n.* même sens que le précédent, 30.
- Bragă**, *s. f.* boisson faite du jus de millet cuit, broyé et fermenté, 483. 484. || *a be bragă cu cineva*, compère et compagnon, être a tu et à toi, 484. || *bragă*, boisson de mauvaise qualité piquette, 484.
- Brabă**, *s. f.* [*Mold.*] même sens que le précédent, 484.
- Brancă**, *s. f.* membre (bras, pied). | poignée, 521. || *a cadé pe brânct*, tomber de fatigue, 620.—Pl. *brânct*.
- Branț**, *s. m.* empiècement qui se met aux chaussures usées. | *i-am pus branțu*, je lui ai clos le bec; je me suis payé sa tête, 30.—Pl. *branțuri*.
- Brânză**, *s. f.* fromage, 224. 355. 484, 485, 486, 487. 488, 489, 490, 491, 492, 588 || *burduf de brânză în sêma cânilor*, laisser aller le chat au fromage, 488 | *a cere brânză de iepuri*, l'impossible, demander la lune, 488 | *altă brânză*, c'est une autre paire de manches, 488. || *s'a băgat brânza în putină*, c'est fini, 488. || *a nu fi bun de nici-o brânză*, n'être bon à rien, 489. || *a nu face brânză cu cineva*, ne pas réussir, 489. || *m'ai umplut de brânză*, lorsque notre attente est trompée 490. *a strica brânză* fâcher. 490. || *s'a împuțit brânza* il ne sont plus amis, 490. || *s'a lege brânza din zăr*, séparer le bon grain de l'ivraie, 490. | *'i a cam cșit brânza în barbă*, il commence à vieillir. 491. | *'i a căzut brânza în barbă*, il vieillit, 491. || *brânză 'n sticlă* grippe-sou, 491. || *șgărie brânză* avare, 492. || *brânză 'n bete*, homme rien, sot, 492.—Pl. *brânză*.
- Brat**, *s. m.* Brat, nom propre 523. | anciennement: frère.
- Brătară**, *s. f.* bracelet, 30.—Pl. *brătări*
- Bricég**, *s. n.* canif, 30, 13.—Pl. *bricege*.

Briciu, *s. n.* rasoir, 31-321. — Pl. *brice*.
Brnișor, *s. n.* diminutif de *brânișor* ceinture; ceinture très étroite portée surtout par les femmes *a'șî 'dă brânișorul*, s'allier à quelqu'un, s'entendre avec lui, 32. — Pl. *brânișore*.
Brîu, *s. n.* ceinture, 32-33, 112. 310. 594. || *a stă de brîu cu cine-va*, être à tu et à toi, 32. || *a sê luă de brîu cu cine-va*, être une paire d'amis, 32. || *până în brîu*, jusqu'à la ceinture, (science moyenne), 33 || *tîrie—brîu*, flâneur, fainéant 33, — Pl. *brie*.
Brôscă, *s. f.* grenouille, 444. 490. — Pl. *brôsce*.
Brôscă, *s. f.* serrure, 34. 99. — Pl. *brôsce*.
Brumă, *s. f.* frimas, gelée blanche, 143.
Bucată, *s. f.* morceau, 492. 493. — Pl. *bucăți*.
Bucătar, *s. m.* cuisinier, 558. 559. 629. — Pl. *bucătari*.
Bucătărie, *s. f.* cuisine, 336. 493. 494. — Pl. *bucătării*.
Bucate, *s. f. pl.* mets, plats, 350. 494. 495. 496. 497. 560. 645. || *a fi în capul bucatelor*, tenir la queue de la poêle, avoir l'assiette au beurre, 496. || *bucate grecești*, chose sans valeur, 497.
Bucătea, *s. f.* petit morceau, 439. — Pl. *bucătele*.
Bucățică, *s. f.* petit morceau, petit fragment, 492. 493. 583. — Pl. *bucățele*.
Bucătură, *s. f.* bouchée, 497. 498. || morceau, 498. — Pl. *bucături*.
Bucuc, *s. n.* confusion, embarras, ennui, 51. — Pl. *bucucuri*.
Bucură, (a se), *v. r.* se réjouir, 82.
Bucuresci, *s. pr.* Bucarest, 331.
Buhos, *adj.* hérissé, hirsute, 265. Fém. *buhosă*; pl. *buhosî, buhose*.
Bulendă, *s. f.* [Mold.], guenille, haillon, chiffon. || *bulendă*, femme de mauvaise vie, 34. — Pl. *bulendre*.
Bumb, *s. m.* [Mold. et Trans.], bouton, 34. 182. — Pl. *bumbi*.
Bun, *adj.* bon, bienveillant, 15. 40. 90. 117. 147. 178. 184. 203. 218. 226. 235. 256. 259. 297.

298. 315. 355. 365. 370. 385. 411. 442. 453. 486. 487. 489. 492. 496. 506. 536. 559. 560. 573. 609. 614. 625. 639. 648. 661. || bon, honnête, 201. || bon, solide, 158. 159. 178. || *mai bun*, meilleur, 96. 260. 428. 450. 476. 558. 559. 565. 606. 629. 640. 643 || *nume bun*, bonne renommée, 455. || *soră bună*, sœur du même père et de la même mère, 560. || *bun de clănă*, qui a bon bec, beau parleur, 117. || *de inimă bună*, parce qu'il est heureux, gai, 579. — Fém. *bună*; pl. *buni, bune*.
Bunătațe, *s. f.* bonne qualité, valeur, 385. — Pl. *bunătați*.
Bunătați, *s. f. pl.* bonnes choses, 640.
Burduf, *s. n.* outre, sac fait de peau crue, 486. 488. 498. 499. 588. || *a 'l lega burduf*, l'attacher solidement, 498. || *a 'l face burduf de bădăi*, battre comme plâtre, 499. || *a se umflă burduf*, manger à en crever, 499. — Pl. *burdufuri*.
Burduh, *s. n.* [Mold.], outre, 486. — Pl. *burdufuri*.
Burduș, *s. n.* [Banat], outre, 486. — Pl. *burdușe*.
Burete, *s. m.* éponge. 34. 35. 36. 289. || *a trece cu buretele peste o greșală*, passer l'éponge sur une faute, 35. || *suge ca un burete*, il boit comme une éponge, 35. || *il storce ca p'uu burete*, le mettre à sec (d'argent), 36.
Burete, *s. m.* champignon, 499. *doar n'am mâncat bureți*, je ne suis pas fou. 499. || *parcă ai mâncat bureți*, comme tu es maigre, 499. — Pl. *bureți*.
Bute, *s. f.* fut, tonneau, 175. 391. — Pl. *buți*.
Butilcă, *s. f.* [Mold.], bouteille, flacon, 499. — Pl. *butilci*.
Buțoiu, *s. n.* tonneau, fut, 657. — Pl. *buțole*.
Butuc, *s. m.* souche, 172. 419. 638. *gras butuc*, maigre comme un clou, 172. — Pl. *butuci*.
Buzunar, *s. n.* poche, 36. 37. 152. 590. 663. || *parcă o scose din buzunar*, quel mensonge, quelle sottise, 37. || *a 'l avea în buzu-*

nar, avoir quelqu'un dans sa bourse, 37. || *a fi tot cu mâna*

la buzunar, être dépensier, 37. — Pl. *buzunare*.

Ca, *conj.* comme; *passim.* || pour, 55. 82. 148. 214. 230. 232. 233. 258. 289. 297. 364. 399. 455. 504. 577. 617. || *afin* que, 523. 609. || que, 58. 71. 505. || *ca și*, comme, de même que, 586. 587. || *ca și când*, comme si, 211.

Că, *conj.* que; *passim.* || car, parce que, 8. 40. 43. 59. 76. 83. 144. 179. 188. 189. 200. 260. 269. 299. 305. 365. 400. 411. 422. 444. 445. 457. 463. 473. 547. 583. 588. 650. parceque, 510. || *că ce*, quelle sorte de, 59. || de, 583.

Căcă (a), *v.* embrener, emmerder, 479. 658.

Căcă (a se), *v. r.* chier, 279. 362. 466.

Căcăcea, *s. m.* Foirard (nom propre), 43.

Căcat, *s. m.* excrément, merde, 208. — Pl. *căcați*.

Căcat, *adj.* embrené, emmerdé, 309. — Fém. *cacata*; pl. *cacate*, *cacafi*.

Căci, *conj.* car. parce que, 293. 325.

Căciuliă, *s. f.* bonnet de fourrure, 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 85. 128. 265. 437. 455. 458. 462. || *cu căciula într'o parte*, à la je m'en fiche, 44. || *a purtă căciula pe-o ureche*, même sens que le précédent, 44. || *a iudeșă căciula pe urechi*, ne prêter aucune attention à ce que l'on nous dit, 44. || *a pune căciula p'o sprincenă*, être fier, 44 || *a fi cu musca pe căciulă*, ne pas avoir la conscience tranquille, se sentir coupable, 44 || *e altă căciulă*, c'est une autre paire de manches, 45. || *a schimbat căciula*, il a changé son fusil d'épaulé, 46. || *tot dintr'o căciula scoși*, du même avis, 46. || *două capete într'o căciulă*, deux têtes dans un chaperon, 47. || *a umblă cu căciula 'n patru*, s'humilier; chercher avec persistance, 47. || *a'și luă căciula*,

être humble, s'humilier, 47. || *a scăpat căciula pe apă*, il a perdu ce qu'il avait; elle est enceinte (se dit surtout des filles-mères) 47. || *a i se duce căciula pe apă*, perdre, 47. || *pe sub căciulă*, tout bas, à mi-voix, 48. || *a sta sub căciulă*, loger a la belle étoile, 48. || *a fi vecinic cu căciula pe cap*, être fier, ne faire sa cour a personne, 48. || *a dă cu căciula în cânt*, être ivre. || *până dă cu căciula în grindă*, jusqu'à ce qu'il soit ivre, 49. || *de geaba măi pörtă căciulă*, c'est un sot, 49. || *de căciulă*, par tête, 49. || *cel cu căciula roșie*, le diable, 50. — Pl. *căciuli*.

Căciull (a se), *v. r.* faire des courbettes, s'humilier, 50.

Cădă, (a), *v.* choir, tomber, 38. 52. 77. 92. 95. 96. 97. 132. 157. 158. 159. 185. 193. 306. 424. 430. 463. 467. 491. 512. 547. 620. || descendre, 134 || tomber, être reuversé, 159. || *a cădă drăguș la cauză*, venir en suppliant, 92. || *'a cădut brânza în barbă*, il a vieilli, 491.

Cădă (a se), *v. r.* convenir. || *cum sa cade*, bien, fortement, 377. || *cum se cade*, convenablement, 649.

Cădră, *s. f.* tableau, 50. — Pl. *cadre*.

Căfe, *s. f.* [Mold.] café, 540. — Pl. *cafele*.

Căfea, *s. f.* café. || *căfea rusescă*. eau-de-vie, 500. — Pl. *cafele*

Caftan *s. n.* caftan, robe d'honneur; 51. || *a îmbrăca caftanul*, être ennoblir, 51. || *alua un caftan*, être battu, 51. — Pl. *caftane*.

Caftăni (a) *v.* battre, 51.

Căl. (a se) *v. r.* regretter. se repentir, 468.

Calămac *s. n.* crème (du lait), 500 || la crème, ce qu'il y a de meilleur, 500. — Pl. *calămace*.

Căine, *s. m.* chien, 462. 486. 488. 510. 547. 627, — Pl. *căini*.

Cal, *s. m.* cheval, 174. 572. 586. — Pl. *caî*.
Calaballe, *s. n.* effets, paquet bagage, 51. 407. || embarras, 51. — Pl. *calabalicuri*.
Călare, *adv.* à cheval, 649.
Călăreț, *s. m.* cavalier, 643. — Pl. *călăreți*.
Călcă (ă), *v.* marcher, mettre le pied sur, 179. 260. 275. 306. 362. 391. 466. 548. || *a calcă din pod*, marcher fièrement, 306. *a calcă a bêt*, donner des signes d'ivresse, 466.
Călcăiu, *s. n.* talon, 190. 563. — Pl. *călcăi*, *călcăie*, *călcăie*, *călcăe*.
Călcân, *s. n.* [Banat] talon, 426. Pl. *călcâni*.
Călcăt, *adj.* sur lequel on a marché, 309. — Fém. *călcată*; pl. *călcați*, *călcate*.
Cald, *adj.* chaud, 137. 182. 183. 431. 506. || frais (en parlant du pain) 533. 535. — Fém. *caldă*; pl. *caldi*, *calde*.
Căldare, *s. f.* chaudron, 52. 93. || *par'că'i fert într'o căldare*, il est tout honteux, humilié, 52. || *a căde din căldare în foc*, tomber de la poêle dans la braise, 52 || *căldare ne-spotită*, noir comme un chaudron, 52. — Pl. *căldări*.
Căldărușă, *s. f.* petit chaudron, 53. 93. — Pl. *căldărușe*.
Căldură, *s. j.* chaleur, chaud, 230. — Pl. *călduri*.
Călduros, *adj.* chaud, 147. — Fém. *căldurosă*; pl. *călduroși*, *căldurose*.
Cale, *s. f.* chemin, route, 399. 464. 555. 573. — Pl. *căi*.
Călător, *s. m.* voyageur, 198. — Pl. *călători*.
Calic, *adj.* [Mold]. pauvre, 534. 632. — Pl. *calici*.
Calic, *s. m.* mendiant, pauvre, 597. — Pl. *calici*.
Călimar, *s. n.* encrier, 590.
Calțavetă, *s. f.* [Mold.] jarretière, 53. — Pl. *calțavete*.
Călugar, *s. m.* moine, 184. 334. 335. — Pl. *călugări*.
Calup, *s. n.* pain de savon. || *a mănca calupul*, être mis dedans, 53. — Pl. *calupuri*.
Cam, *adv.* un peu, en quelque sorte quasi, 182. 262. 293. 461. 654. 655.

Camară, *s. f.* chambre 54. — Pl. *cămări*.
Cămară, *s. f.* chambre, 54. || trésor. chambre du trésor, 54. — Pl. *cumări*.
Camașă, *s. f.* chemise, 339. — Pl. *cămași*.
Cămașă, *s. f.* chemise, 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 179. 455. 457. || *nu te încrede nici în cămașa ta*, que ta chemise ne sache ta guise, 59. || *pe unde scoți cămașa ?* que vas-tu faire ? 61. || *a'și rupe cămașa*, s'arracher les cheveux, 63. || *a rămâne în cămașă*, pauvre 64. || *a'și da și cămașa*, donner jusqu'à son dernier sou, 64. || *arde cămașa pe el*, il est amoureux, 65. || *nu'l încapă cămașa*, il ne sait où donner de la tête, 65. || Pl. *cămeși*.
Cămeșă, *s. f.* [Mold]. chemise, 55. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. || *î-a uscat cămeșile*, ils ont gardé les pourceaux ensemble, 62. || *o făcut cămeșa ismene*, il s'est trompés, 63. || *ca pe mâneca cămeșei*, facilement, 63. || *a țice pe gura cămeșei*, à mi-voix, 63. Pl. *cămeși*.
Cămilă, *s. f.* chameau, 96. — Pl. *cămile*.
Camilaică, *s. f.* voile noir qui recouvre la toque des moines et retombe sur les épaules, 66. 335. — Pl. *camilaice*.
Cană, *s. f.* broc, canette, cruchon, 458. 472. 500. — Pl. *câni*.
Căncău, *s. m.* [Trans.] broc, canette. 500. — Pl. *câncee*.
Când, *adv. et conj.* quand, lorsque, 36. 38. passim || si, dans le cas où, 83. || *când... când*, tantôt... tantôt, 189. 314. 551. 632. || *de când cu*, du temps de (que), 506. || *de când*, depuis que, 137. *de când*, alors que, 505. 506. *pe când*, lorsque, 506.
Candelă, *s. f.* veilleuse, 66. 67. — Pl. *candele*.
Câne, *s. m.* chien, 2. 20. 49. 73. 81. 139. 163. 219. 381. 382. 421. 422. 424. 485. 486. 487. 488. 533. 588. || *porc de câne*, rustre, homme de rien, 650. — Pl. *câni*.

Cantă, (a), v. chanter, 288. 375. 453. 561.

Cântă, (a), v. [Ung.] regretter, se plaindre de ne păs avoir, 371.

Cap, s. m. chef, tête, 20. 28. 31. 38. 41. 42. 46. 48. 49. 67. 105. 128. 183. 185. 189. 190. 208. 217. 230. 253. 265. 275. 278. 280. 292. 304. 312. 317. 318. 319. 320. 321. 370. 374. 377. 395. 396. 398. 401. 408. 416. 433. 444. 461. 458. 465. 534. 538. 540. || bout, 112, || bout, morceau, 13. || sommet, 298. || *în capul mesei*, à la place d'honneur, 656. || *a fi în capul bucatelor*, tenir la queue de la poêle, 496. — Pl. *capete* et *capite*.

Capac, s. n. couvercle, 501. 502. 573. || *și-a găsit capacul*, il a trouvé son pendant, 501, || *a'i pune capac*, lui river son clou, 502. || *gasesce capac la tôte*, il a réponse à tout, 502. — Pl. *capace*.

Căpeneag, s. n. [Trans. et Ung.] manteau, cape, 67. 102. 103. || *după ploie căpeneag*, de la moutarde après dîner, 102. || *și-a întors căpeneagul*, il a changé son fusil d'épaule, 103. — Pl. *căpenege*.

Căpestere s. f. maie, huche à farine, 68. 69. 70.

Căpestere, s. f. maie, huche à farine, 610.

Capêt, s. n. bout, 13. 361. — Pl. *capete*.

Căpêtă, (a), v. acquérir, obtenir, 1. 146.

Căpêtăiu, s. n. chevet, oreiller, 67. 68. 112. || *a umblă fără căpêtăiu*, aller à l'aventure, 68. || *a fi fără căpêtăiu*, être sans moyens d'existence, 68. — Pl. *căpêtăi*.

Căpêtăiu, s. n. bout, 213, || pointe, 278. — Pl. *căpêtăie*.

Căpêtîină, s. f. pomme (de chou), 537. — Pl. *căpêtîine*.

Căpistere, s. f. maie, huche à farine, 68. 69. 70.

Căpisterie, s. f. maie, huche à farine, 69.

Capră, s. f. chèvre, 485. — Pl. *capre*.

Căptușală, s. f. [Mold.] doublure, 71. 147. 293. — Pl. *căptușeli*.

Căptușelă, s. f. doublure, 71. — Pl. *căptușeli*.

Car, s. n. char, chariot, 352. — Pl. *care*.

Caracudă, s. f. carassin. || menu fretin, gens de peu d'importance, 502. — Pl. *caracude*.

Cârceag, s. n. [Banat.] cane, broc, 502. — Pl. *cârcege*.

Cărciumă, s. f. cabaret, 461. 462. 476. 503. Pl. *cărciume*.

Care, pr. rel. des 2 genres, qui, lequel, celui qui; passim. || quel, quelle, 55 || que, 447. || chacun 5 6. 336. 571.

Cărnăt, s. m. saucisse, 505. 506. || *a lungi cărnătul*, allonger la sauce, 506. || *ca un cărnăt*, comme un boudin, 506. — Pl. *cărnați*.

Carne, s. f. chair, viande, 507. 508. 509. 510. — Pl. *cărnuri*.

Cârnelegi, s. f. pl. carême, jours de maigre, 548.

Cărpă, s. f. chiffon, loque, torchon, 38. 71. 72. 128, || *cărpă*, rouleuse, chiffon, 72. || *a 'l face cărpă*, le déchirer à belles dents, 72. — Pl. *cărpe*.

Cărpi (a), v. réparer, recoudre, 55. 376.

Cărpit, adj. raccommodé, 274. — Fém. *cărpită*; pl. *cărpiti*, *cărpite*.

Căruia, pr. relat. dont, 83.

Caș, s. n. fromage à la pie, 355. 510. 511. 512. 513. || *încă cu cașul la gură*, blanc-bec, 512. || *a deșertă cașul*, fier, 513. — Pl. *cașuri*.

Casă, s. f. maison, demeure, logement, 22. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 101. 129. 142. 175. 206. 213. 228. 265. 280. 288. 297. 300. 322. 384. 391. 400. 421. 423. 432. 547. 557. 558. 609. 676. || chambre. 75. || ménage, 89. || beaucoup, 90. || *la casa*, chez, dans la maison de, 177. || *casă de păiajen*, toile d'araignée, 178. || *îi urlă câni la casă*, il n'a rien à se mettre sous la dent, 81. || *are casa sub căculă*, il loge à la belle étoile, 85. || *casa o are sub cușmă (pălărie)*, il n'a pas de

domicile, 85. || *mă-o pus foc la casă*, il m'a fait des intrigues, 85. || *n'are casă, n'are masă*, il n'a ni feu ni lieu, 86. || *nică tu casă, nică tu masă*, il n'a ni feu ni lieu; maison mal tenue; soudainement, 86. || *n'a stricat Dumneșu două case*, les deux font la paire, 87. || *casa fără clopot*, maison sans femme, 88. || *a se porni ca de la o casă pustie*, filer à l'anglaise, 88. || *nu i-s porci acasă*, il est de mauvaise humeur, 88. || *a veni de-a-casă*, comprendre, 88. || *a o găsi a-casă*, la trouver vierge, 89. || *a face casă*, se marier, 89. || *a face casă cu cineva*, vivre en bonne intelligence avec quelqu'un, 90. || *e cu casă*, il a pigeon sur rue, 90. || *a ține (fi) de casa cui-va*, être client de quelqu'un, 90. || *a sparge (strică) casă cui-va*, semer la discorde dans un ménage, 90. || *a fi stălpul casei*, être la pierre angulaire d'une maison, 90. || *o casă de copii*, beaucoup d'enfants, 90. — Pl. *case*.

Cășarie, s. f. fromagerie, 485. — Pl. *cășării*.

Căscă (a), v. ouvrir la bouche toute grande, 513. 514.

Cașcaval, s. n. fromage, 515. 516. || *a se întinde la cașcaval*, viser trop haut, être impertinent, 515. || *a se da cașcaval*, être mou; être sot, 515. || *a trăi în cașcaval*, vivre dans son fromage, 516. || *a ave cașcaval de ros*, avoir un os à ronger, 516. — Pl. *cașcavaluri*.

Cașcovă, s. f. plat, manger imaginaire, 477. — Pl. *cașcove*.

Castană, s. f. châtaigne, 516. — Pl. *castane*.

Căștiğă (a), v. gagner. || *de căștiğă*, à gagner, 606.

Castravete, s. n. concombre, 290. 517. — Pl. *castraveți*.

Căt, adj. adv. et pr. comme, 598. 635. || de quoi, 120. || tant que, 137. 341. || suivant, 313. 497. || plutôt que, 73. || autant que, 11. 182. 278. 293. 451. 457. 474. 531. 583. 619. 624. 632. 635. 662. || comme,

aussi grand que, 26. 543. 572. 583. || combien, 126. 202. 270. 306. 378. || le temps de, 3. 254. 459. 580. || tant que, le temps de, 8. 135. 135. 136. 537. || *căt de*, si, 27. 55. 428. 438. 439. 543. || *fie căt de*, si, 54. 115. 259. 540. || *căt... atât*, autant... autant, 28. 77. || *cu căt... cu atât*, plus... plus, 456. || *de căt*, que, 11. 12. 28. 56. 57. 58. 71. 105. 115. 127. 134. 151. 206. 253. 387. 495. 505. 561. 565. 573. 636. 643. 651. || *dă căt*, que, 41. 57. 128. 129. 274. 555. || *de căt*, seulement, 662. || *nică căt*, moins que, 13. 120. || *de căt*, plutôt que, au lieu de, 28. 116. 160. 224. 406. 476. 597. 606. 607. 608. 617. 640. || *câte odată*, parfois, 441. || *câte un*, quelque, un, 156.

Cătă (a), v. [*Mold.*] chercher, 139. 207. 406. 643. || regarder, 556. || *cătă a beți*, faire ce qu'il faut pour être battu, 23.

Cataligă, s. f. [*Mold.*] échasse, 90. — Pl. *catalige*.

Cataramă, s. f. boucle, agrafe, fermoir, 91. 470. || *beție la cataramă*, orgie, 490. — Pl. *catarama*.

Cățel, s. m. petit chien, 68. 160. — Pl. *căței*.

Catenă, s. f. [*Trans.*] chaîne, 91. — Pl. *eatene*.

Căte-va, adj. quelques, 367.

Cați, pr. pl. de *căt*, tous ceux qui, 252. 253. 379.

Catrafuse, s. f. pl. paquet, baluchon, 91. || *ăși lua catrafusele*, prendre ses cliques et ses claques, 91.

Catrință, s. f. [*Mold.*] cotte, jupe de paysanne, 92. || *a'ă mirosi a catrință*, il commence à courir les filles, 92. — Pl. *catrințe*.

Cauc, s. n. [*Banat*], casse, puisard, gobelet, 517. — Pl. *căuce*.

Căuș, s. n. casse, puisard, gobelet, 92. 93. || *a lua cu căușul de la inimă*, consoler, calmer rapidement, 93. — Pl. *căușe*.

Căută (a), v. chercher, 121. 139. 207. 216. 348. 428. 611. || s'efforcer de, chercher à, 131. || *fig.* chercher, 4. 104. || rechercher, 125.

Căuta (a se), *v. r.* examiner, rechercher, 180.

Căută (a 'șî), *v. r.* s'occuper de, 254.

Căutare, *s. f.* vogue, considération, action d'être recherché. 122. — Pl. *căutări*.

Cazan, *s. n.* chaudron, marmite, 93. 94. — Pl. *cazane*.

Căzni, (a se) *v. r.* s'efforcer, 96.

Ce, *pr. rel.* qui, 75. 115. 138. 156. 157. 214. 377. 453. 471. 543. 547. 571. 575. 601. 623. 665. || que, quoi, 4. 40. 81. 174. 175. 230. 447. 448. 451. 454. 622. 669. || quel, 40. 103. 588. || quelle, 59. 362. 370. 446. || quoi, 125. 260. 583. 640. 657. || ce qui, 38. 76. 123. 179. 201. 202. 335. 349. 440. 441. 462. 475. 538. 633. || ce que, 406. 468. 471. 473. 523. 616. 628. 650.

Ce, *pr. inter.* quoi? 62.

Ce, *conj.* que, 298. || pourquoi, 230. || de quoi, 616. 619. 626. 627. || după ce, non seulement, 96.

Ce, *conj.* pour ci, mais, 385.

Cea, *adj.* et *pr. dém.* celle, la, 175. 203. 212. 2. 4. 226. 254. 265. 411. 412. 485. 509. 580. — Pl. *cele*.

Ceas, *s. n.* heure, 94. || horloge, 94. — Pl. *ceasuri*.

Ceaun, *s. n.* chaudron, marmite, 95. || *fund de ceaun*, noir comme une taupe, 95. — Pl. *ceaune*.

Ceea ce, ce qui, 622. || ce que, 377. 471.

Ceea, *pr. dém.* celle-là, 488.

Cefă, *s. f.* nuque, 17. — Pl. *cefe*.

Cel, *adj.* et *pr. dém.* ce, celui, le, 50. 54. 112. 115. 123. 138. 156. 157. 168. 169. 180. 195. 201. 214. 273. 289. 293. 320. 388. 389. 398. 408. 411. 453. 463. 467. 471. 543. 553. 558. 559. 569. 571. 601. 623. 632. 646. 665. — Fém. *cea*; pl. *cei*, *cele*.

Cenătui, (a), *v. [Mold.]* préparer (de la volaille, du poisson), 517. 522.

Cenușă, *s. f.* cendre, 211. 385. 430. — Pl. *cenușe*.

Cenușer, *s. m. [Mold.]* mauvais scribe, 95. — Pl. *cenușeri*.

Cenușerăsă, *s. f.* souillon, femme de mauvaise vie, 95. — Pl. *cenușerese*.

Ceoricar, *s. m.* paysan, villageois, 95. — Pl. *ceoricari*.

Cep, *s. n.* broche, tape, fausset, 474. — Pl. *cepuru*.

Cépă, *s. f.* oignon, 517. 518. 630. || *a 'i dă cépă*, ne lui donner rien qui vaille, 518. || *a mână o cépă degeratc*, ne pas réussir, 518. — Pl. *cepe*.

Cer, *s. n.* ciel, 134. 265. 366. — Pl. *ceruri*.

Ceră, *s. f.* cire 151.

Cerc, *s. n.* cercle, 175. 391. — Pl. *cercuri*.

Cercă, (a), *v.* essayer, 96. || rechercher, examiner, 446. 479. 657.

Cercel, *s. m.* boucle d'oreille, 96. || *asta e cercel la ureche*, cela n'a pas d'importance; il ne l'oubliera pas, 97. || *n'o să o alirn cercel la ureche*, je n'ai pas besoin d'un objet de luxe, 97. || *a rămâne cercel fără tîrtă*, chose gâtée, bonne à jeter au rebut, 97. — Pl. *cerceli*.

Cere, (a), *v.* demander, solliciter, 390. 406. 456. 493. 619. 657. 660. 664. || exiger, 476. 610. || mendier, demander, 130.

Cergă, *s. f.* couverture, 98. 221. — Pl. *cerge*.

Cerne, (a), *v.* tamiser, cribler, 518. 519. 564. 565. 610.

Certă (a se), *v.* se disputer, 65.

Céscă, *s. f.* tasse, 519. — Pl. *cesce*.

Ceteră (a), *v. [Mold.]* réprimander, gronder, 658.

Ce-va, *pr. ind.* quelque chose, 35. 110. 113. 379. 391. 597. 617.

Cheag, *s. n.* coagulum, caillot, 520. || *are cheag*, il a de l'os, 520. — Pl. *cheaguri*.

Chee, *s. f. [Mold.]* clé, 98. 99. — Pl. *chi*.

Chef, *s. n.* bonne disposition, bonne humeur, 438. 548. || *a fi cu chef*, être gris, avoir son plumet, 460. — Pl. *chefuri*.

Cheftea, *s. f.* boulette de viande hachée, 519. — Pl. *cheftete*.

Cheie, *s. f.* clé, 83. 98. 99. 100. 101. 202. || *are două chei pentru o încuetoare*, c'est une fine mouche, 100. || *dă cheile Mariuca*, livre toi pieds et poings liés, 100. || *a dă cheile pe mâna cui-va*,

- confier sa fortune à quelqu'un, 100. || *nu 'ți dă cheia pe mână altuia*, il ne faut pas se dépouiller avant de se coucher, 101. *a fi cheia*, être la cheville ouvrière, 101. *a fi cheia și lacătu cui-va*, connaître les plus secrètes pensées de quelqu'un, 101. — Pl. *chei*.
- Cheletóre, s. f.** [*Mold.*] gond. charnière, panture, 101.—Pl. *cheletóri*.
- Chel, adj.** chauve, 397. 398. — Fém. *chělă*; pl. *chei, chele*.
- Chelbe, s. f.** [*Mold.*] teigne, 230.
- Chelbos, adj.** [*Mold.*] chauve, 149. — Fém. *chelbósă*; pl. *chelboși, chelbóse*.
- Chema (a), v.** appeler, inviter, 54. 245. 503. 653.
- Chepeneg, s. n.** cape, manteau à capuchon, 101. 102. || *a 'și întorce chepenegul pe dos*, changr son fusil d'épaule; se fâcher, 103. — Pl. *chepeneg*.
- Chepeniag, s. n.** [*Banat*], cape, manteau à capuchon, 102. 103.
- Cherestea, s. f.** bois de charpente, 103. — Pl. *cherestele*.
- Chetóre, s. f.** [*Bucov.*] goud, charnière, panture, 101.—Pl. *chetóri*.
- Chiag, s. n.** coagulum, caillot, 519. 520. || *panse*, 519. || *a fi un chiag sbircit*, c'est une vieille baderne, 519. || *are chiag*, il est riche, 520. || *a prinde chiag*, s'enrichir, 520.—Pl. *chiaguri*.
- Chiar, adv.** même, 573.
- Chibrit, s. n.** allumette, 103. 104. || *e chibrit*, il s'enflamme comme la poudre, 104. — Pl. *chibrituri*.
- Chichirez, s. n.** babillard (*terme de meunerie*), 104.—Pl. *chichireji*.
- Chichiță, s. f.** petit compartiment séparé dans l'intérieur d'une boîte; boîte située sous le siège du cocher, 104. 105. || *a căuta chichițe*, chercher la petite bête, 104. || *a umblă cu chichițe*, chercher à tromper, 105. — Pl. *chichițe*.
- Chiflă, s. f.** croissant, 520. — Pl. *chifle*.
- Chilug, s. n.** [*Mold.*], pilon, 172. || *gol chilug*, nu comme la main, 179.
- Chimeșă, s. f.** [*Banat*] chemise, 65. 105. 157.—Pl. *chimeșe*.
- Chincă, s. f.** sous-ventrière, 262. Pl. *chinct*.
- Chingă, s. f.** sous-ventrière, 262.—Pl. *chingi*.
- Chlor, adj.** borgne, 404. — Fém. *chióră*; pl. *chiori, chióre*.
- Chiorl (a), v.** éborgner, 592.
- Chipérat, adj.** [*Mold.*] poivré, 629. Fém. *chipérată*; pl. *chiperați, chipérate*.
- Chiselită, s. f.** potage quel'on aigrit avec des cerises ou des prunes, 520. 521. 522. || *trei ape în chiselită*, cousin à la mode de Bretagne, 521. || *trei ape și o chiselită*, objet de peu de valeur, 521. || *a face chiselită*, réduire en bouillie (battre), 521. || *chiselită*, macédoine, 522. Pl. *chiselite*.
- Chiselită, s. f.** même sens que le précédent, 521. 522.—Pl. *chiselite*.
- Chisleag, s. n.** [*Mold.*] lait caillé, 522.
- Chitic, s. m.** [*Mold.*] fretin, petit poisson, 40.—Pl. *chitici*.
- Chiū, s. n.** cri perçant. || *chiū și vaț*, rien, 590.
- Chiul (a), v.** pousser des cris d'allégresse, 452.
- Chiul, dans l'expression a'î trage chiulu**, le tromper, 105.
- *Chiulaf, s. n.** bonnet, 105.—Pl. *chiulafuri*.
- Ci, conj.** mais; passim.
- Cibotă, s. f.** [*Mold.*] botte, 106. 442.—Pl. *cibote*.
- Ci-că, loc. conj.** on dit que, or, sans doute, 598.
- Cimbru, s. m.** thym, sarriette, 522. || *se amestică ca cimbrul*, il se fourre partout, 522.
- Cimitir, s. n.** cimetière, 106. || *pazesc cimitiru*, il suce les pissenlit par la racine, 106.—Pl. *cimitire*.
- Cin, pr. ind.** qui, celui qui, 233. 598.
- Cină, s. f.** souper; cène, 522.—Pl. *cine*.
- Cină (a), v.** souper, 522.
- Cinătui (a), v.** [*Mold.*] préparer

- (de la volaille, du poisson), 522.
- Cincî**, *adj. num card*, cinq, 24. 208.
- Cine**, *pr. ind.* qui, celui qui; *passim*. || quelqu'un, 6.
- Cine-va**, *pr. ind.* on, quelqu'un 89. 118; *passim*.
- Cinste**, *s. f.* honneur, considération, 310. 609. || présent, don tournée, régalaide, 523. || *a face cinste*, payer une tournée, régaler, 523. || *în cinste*, au compte d'un autre, 454.
- Cinsti** (a), *v.* honorer, 181. || valoir à quelqu'un de la considération, 334. || payer à boire, 524.
- Cinsti** (a se), *v. r.* régaler, payer à boire, 523.
- Cinstit**, *adj.* honnête, 201—Fém. *cinstită*; pl. *cinstiți*, *cinstite*.
- Cintură**, *s. f.* [Ung.] chaînette, 303. || Pl. *cinture*.
- Clob**, *s. n.* tet, tesson, débris, 524. 574. 576.—Pl. *cloburi*.
- Ciobotă**, *s. f.* [Mold.], botte, 106. 107. 108. 110. 113. 142. || *de ciobote*, pour ses bottes, 107. || *a umblă cu ciobote roșii*, nu pieds, 110. || *cu ciobote roșii*, cher, 110. || *s'a pus fân în ciobote*, il a du foin dans ses bottes, 110.—Pl. *ciobote*.
- Ciocărlie**, *s. f.* alouette, 397.—Pl. *ciocărlii*.
- Ciochină**, *s. f.* crochet que le montagnard porte à la ceinture. || *a o spinzură la ciochină*, pendre au croc, 110. — Pl. *ciochine*.
- Ciolan**, *s. n.* os, 509. 525. || *umblă cu ciolane legate de gât*, il est fou, 525. || *a fi ciolan*, mauvais, 525. || *a'i dă un ciolan (de ros)*, lui donner un os à ronger, 525. Pl. *ciolane*.
- Ciomag**, *s. n.* gros bâton, gourdin, 111. 112. 113 || *par'că e cu ciomagu la briu*, il a la tête près du bonnet, 112. || *a merge pe ciomag*, s'en aller pauvre, sans le sou, 113.—Pl. *ciomage*.
- Cioră**, *s. f.* corneille, 279. — Pl. *cioră*.
- Ciorbă**, *s. f.* soupe, potage, 375. 525. 527. || *ciorbă încalzită*, du rechauffé, 526. || *ciorbă lungă*, discours filandreux, 527. || *ciorbă*, beaucoup, 527.
- Cioric**, *s. m.* a mână ce-va cioric, parler vite, 113.
- Cioric**, *s. n.* couenne, 527.
- Cioricar**, *s. m.* [Mold.] paysan, 113.—Pl. *cioricari*.
- Ciréșă**, *s. f.* cerise, 527. 587.—Pl. *cireși*.
- Ciubăr**, *s. n.* [Mold.] baquet, 113. Pl. *ciubere*.
- Ciubotă**, *s. f.* [Mold. et Basarab.], botte, 106. 107. 109. 110. 113. 219. 442. || *a fi ciubotă*, être un sot, 113.—Pl. *ciubote*.
- Ciubuc**, *s. n.* pipe à long tuyau, 114. 407. || *a fi ciubuc*, être amoureux, 114.—Pl. *ciubuce*.
- Ciucure**, *s. n.* frange, bouffette, houppe, 114.
- Ciulă**, *adj. fem.* essorillée, 555.—Pl. *ciule*.
- Ciupercă**, *s. f.* champignon, 527. 528. || *a mână la ciupercă*, vivre de l'air du temps, 527. || *par'că mânăciă numai ciupercă*, il est très maigre, 528. || *doar n'am mânăciă ciupercă*, je ne suis pas fou, 528.—Pl. *ciuperci*.
- Ciupic**, *s. m.* [Mold.] bottine, 114, Pl. *ciupici*.
- Cizmă**, *s. f.* botte, 114. 115. 116. 442. || *a'i linge cizmele*, lui lécher les bottes, 116. || *e cizmă*, c'est une bête, 116.—Pl. *cizme*.
- Clădi** (a), *v.* bâtir, 116.
- Clanț**, *s. m.* clinche, loquet, 117. || bouche, 117.
- Clanță**, *s. f.* clinche, loquet, 117. 118. || *bun de clanță*, bavard, 117. || *e reii de clanță*, mauvaise langue, 117. || *clanță*, bavarde, 118.—Pl. *clanțe*.
- Cleit**, *adj.* collé, 362. || *trebus cleit*, doit être collé, 362.—Fém. *cleită*; pl. *cleiți*, *cleite*.
- Clin**, *s. m.* biais, lès, empiècement, 118. 119. || *a nu ave nici în clin nici în mânăciă cu cine-va*, n'avoir rien de commun avec quelqu'un, 118.—Pl. *clini*.
- Clisă**, *s. f.* [Ung. și Trans.] lard 528. 529.—Pl. *clise*.
- Clocotit**, *adj.* bouillant, en ébullition, 456.—Fém. *clocotită*; pl. *clocotiți*, *clocotide*.
- Clondir**, *s. n.* bouteille, 529.

Clop, *s. m.* [*Ung.*] chapeau, 119. || *nu pòrtă el clopul*, c'est elle qui porte la culotte, 119. — Pl. *clopurî*.

Clopot, *s. n.* cloche, 88. 120. — Pl. *clopote*.

Clopoțel, *s. n.* sonnette, 120. — Pl. *clopoțeli*.

Cocă, *s. f.* pâte. || *a se face cocă*, se griser à ne pas pouvoir se tenir debout, 455. 529.

Cóce (a), *v.* cuire au four, 529. 530. || *a o cóce cui-va*, lui garder un chien de sa chienne, avoir une dent contre lui, 530. || *a cóce pre cine-va*, même sens que le précédent, 530.

Cóce (a se), *v. r.* mûrir, venir à maturité, 529. || cuire, 299. 572. 598. || *pănă s'o cóce petroiû*, quand les poules auront des dents, 299. || *mai gusta pân s'o cóce*, tu as le temps d'attendre, aie patience, 572.

Cocină, *s. f.* soue (étable à porcs), 120. — Pl. *cocine*.

Cocon, *s. m.* seigneur, monsieur, 649. — Pl. *coconî*.

Cocónă, *s. f.* madame, dame, 166. Pl. *cocone*.

Coconară, *s. f.* pignon, pignon doux, 530. || *alandala coconară*, galimatias, 530. — Pl. *coconare*.

Coconiță, *s. f.* diminutif de *cocónă*, jeune dame, madame, 148. — Pl. *coconițe*.

Cocoș, *s. m.* coq, 530. || *cocoș-de-vînt*, girouette, 120. — Pl. *co-coși*.

Cocoșesce, *adv.* comme un coq, à la manière des coqs, 283.

Códă, *s. f.* queue, 81. 401. 425. 533. 592. 593. 627. 629. || manche, poignée, 153. 227. 570. — Pl. *codî*.

Codaciû, *adj. subs.* renard, 637.

Codină, *s. f.* criblure du grain, 544.

Codorisce, *s. f.* petit manche, 120.

Codru, *s. m.* forêt séculaire, 457. 630. — Pl. *codri*.

Codru, *s. m.* quignon, de pain, 531. 551. 553. 556. 557. || *nu e vrednic codrul să-și plătescă*, il ne vaut pas le pain qu'il mange, 531. || *cât codru în mână flămândului*, un instant, 531. ||

a visă codri verđi, avoir très-faim, 531. — Pl. *codri*.

Cofă, *s. f.* [*Mold.*] seau (en bois avec anse), 121. || *a căută cofe de moși*, chercher à obtenir pour rien, 121. || *a'l pune în cofă*, le mettre dedans, le tromper, 121. || *tórnd cu cofă*, il pleut à verse, 121. || *ca din cofă*, sans difficulté, 121. — Pl. *cofe*.

Cofiță, *s. f.* [*Mold.*] diminutif de *cofă*. || *a'l lavi peste cofița cu oudele*, mettre le doigt sur la plaie, toucher le point sensible, 122. Pl. — *cofițe*.

C6jă, *s. f.* écorce, 182. 532. || croûte, 612. — Pl. *coji*.

C6je, *s. f.* pelure, 587.

Cojoc, *s. n.* bisquain, vêtement fourré que portent les paysans, 58. 59. 122. 123. 124. 125. 126. || *șapte frați pe un cojoc*, pauvre comme Job, 123. || *a'și întorce cojocul pe jos*, se fâcher tout rouge; changer d'avis, changer son fusil d'épaule, 124. || *a cunósce cui de ce îi e cojocul*, connaître ce qu'il vaut, 125. || *a'l întreba de ce 'i e cojocul*, le rosser, 125. || *a 'și teme cojocul*, avoir peur même de son ombre, 125. || *a 'i scutură cojocul*, lui secouer ses puces, 126. || *a'și rupe din cojoc*, le battre d'importance, 126. || *a 'și păzi cojocul*, prendre garde à sa peau, 126. || *cât îi póte cojocul*, ce qu'il peut faire, 126. — Pl. *cojóce*.

Cojócă, *s. f.* bisquain, 124. 125. 126. — Pl. *cojóce*.

Colac, *s. m.* [*Mold.*] pain en couronne, gimblette, 111. 472. 532. 533. 627. || *astă'i lapte cu colac*, chose agréable, 532. || *umbă ca cănele cu colaci în c6da*, il est très-riche, 533. || *a umbă după colaci caldi*, rechercher des avantages, 533. || *a'l duce la colaci caldi*, promette pour faire patienter quelqu'un, 533. || *colac*, avantage, 533. — Pl. *colaci*.

Colărez, *s. m.* bouillie composée de lait, riz et farine, 534. || *n'are colărez în cap*, c'est un sot, 534.

Coleșă, *s. f.* [*Banat*], bouillie de sarrasin, 534. || *a afla spint în coleșă*, chercher querelle à quelqu'un, 534.—Pl. *coleșe*.

Colbă, *s. f.* cabane, chaumière, 127.—Pl. *colibe*.

Colț, *s. n.* coin, 127. 197. || *a dà din colț în colț*, ne plus savoir à quel saint se vouer, 127.—Pl. *colțuri*.

Comanac, *s. n.* [*Mold.*] ancienne coiffure d'homme, 128. || *a fi cu comanac*, être un homme, être brave, 128.—Pl. *comanacuri*.

Comaș, *s. n.* coupon d'étoffe. || homme de rien, 128.

Conciu, *s. n.* coiffure (paysanne) féminine, 128.—Pl. *conciuri*.

Condur, *s. m.* soulier, pantoufle avec talon, pour femme, 128. 129.—Pl. *conduri*.

Copae, *s. f.* auge en bois, 129.—Pl. *copae*.

Copale, *s. f.* auge en bois, 129. Pl. *copăi*.

Copil, *s. m.* enfant, 59. 90. 164. 371. 625.—Pl. *copii*.

Copt, *s. n.* maturité, 544.

Copt, *adj.* bouilli, 598. || cuit, 450. 630.—Fém. *coptă*; pl. *copți*, *côte*.

Coptor, *s. n.* four, 129. 137. 138.—Pl. *coptore*.

Coptoriu, *s. n.* four, 137.—Pl. *coptore*.

Corabie, *s. f.* navire, vaisseau, 233.—Pl. *corăbii*.

Coraslă, *s. f.* colostrum, premier lait (après la délivrance), 587. Pl. *corasle*.

Côrjă, *s. f.* [*Basarab.*] écorce, 612.—Pl. *corji*.

Cort, *s. n.* tente, 130. 314. || *a umblă cu cortul*, n'avoir pas de demeure fixe, 130. || *a se certă ca la usa cortului*, s'injurier comme des porte-faix, 130.—Pl. *corturi*.

Coș, *s. n.* cheminée, 130 || trémie, 131. 132. || panier, 129. 131. || cavité thoracique, 576. || *a șters coșul fără să vră*, il s'est trompé, 130. || *a scris pe coș*, il a pris note de, 130. || *a aruncă la coș*, jeter au panier, 131. || *am băgat și eu în coș*, mon tour est venu de, 132. || 'i a

cățut (picat) din coș, il est ruiné, 132.—Pl. *coșuri*.

Coșar, *s. n.* étable, 132. 133. || *a intrat lupu în coșar*, le loup est entré dans la bergerie, 133.

|| *a început a rupe ca purceii la coșere*, il commence à balbutier (se dit des petits enfants); il essaye de nous faire du tort sans trop y réussir, 133.—Pl. *coșere*.

Côse, (*a*), *v.* coudre, 234.

Coșniță, *s. f.* panier, 133. 134. || *a pune (aruncă) la coșniță*, jeter au panier, 133. || *n'a cățut cu coșnița din cer*, il n'est pas sorti de la cuisse de Jupiter, 134.—Pl. *coșnițe*.

Côstă, *s. f.* côte, 534. || *a mânca côte fripte*, ne rien manger, 534.—Pl. *côte*.

Costică, *s. m.* Constantin, 22.

Cot, *s. m.* aune, 26. 390.—Pl. *coți*.

Cotar, *s. m.* jaugeur, velteur, 277.—Pl. *cotari*.

Cotcă, *s. f.* pelote, peloton, balle, écheveau. || *a strică cotca cui-va*, brouiller les écheveaux, gêner son affaire, 134.—Pl. *cotce*.

Coțcă, *s. f.* pelote, peloton, écheveau. || *a strică coțca cui-va*, brouiller les écheveaux, 134.—Pl. *coțce*.

Coteț, *s. n.* soue, étable à porcs, 134.—Pl. *cotețe*.

Cotor, *s. n.* queue, tige, 563.—Pl. *cotore*.

Cotro (*din*), *adv.* de quelque côté que, partout où, 234. 419.

Cotruță, *s. f.* [*Mold.*] espace libre entre le poêle et le mur. || intrigante, 134.—Pl. *cotruțe*.

Covată, *s. f.* [*Mold.*], maie, huche, 135. 439. || pétrin, 439. 545. || *a'l băgă sub covată*, le tromper, 135. || *s'a spulberat făina din covată*, il a perdu les avantages qu'il avait, 545.—Pl. *covăți*.

Covrig, *s. m.* craquelin (rond.), 534. 535. || *a scôte la covrigi*, réduire à la misère, 535. || *a seface covrig*, se recroqueviller; maigrir, 535.—Pl. *covrigi*.

Crăcan, *s. n.* trépiéd avec crémailière à laquelle on suspend une marmite, 535.—Pl. *crăcane*.

Crăcimă, *s. f.* [*Mold.*], cabaret, 503. 504. — Pl. *crăcime*.
Crăciun, *s. n.* Noël, 59.
Crâng, *s. n.* lanterne (terme de menuiserie : roue en bois composée d'une série de fuseaux), 135. — Pl. *crânguri*.
Crapă (a), *v.* [*Mold.*] crever, mourir, 571.
Crede (a), *v.* croire, 70. 485. || *a crede la*, avoir confiance en, 59.
Crede (a se), *v. r.* se croire, 461. 472.
Credet, *s. n.* crédit, 59.
Cremene, *s. n.* silex, pierre à fusil, 135. 136. || *cât at dă în cremene*, en une seconde, en un clin d'œil, 135. || *a stă cremene*, demeurer pétrifié, 136.
Crêpă (a), *v.* crever, 505.
Crepăt, *adj.* crevé, 362. — Fémin. *crepată*.
Creșt, *adj.* francé, 154. 310. — Fémin. *creștă*; pl. *crești, crește*.
Crișmă, *s. f.* [*Mold.*], cabaret, 504. — Pl. *crișme*.
Crișmă, *s. f.* [*Mold.*] cabaret, 504. — Pl. *crișme*.
Crud, *adj.* cru, non cuit, 536. 607. — Fémin. *crudă*; pl. *crudă, crude*.
Cruță (a), *v.* épargner, économiser, 340.
Cu, *prep.* avec; passim. || avec, du, 145. || de, 522. || à, au, 38. 544. || par, 394. || contre, 249. || *a dă (arunca) cu*, jeter, lancer le, 48. 360. || *de cu vara*, dès l'été, 122.
***Cucă**, *s. f.* bonnet princier, 136.
Cucoș, *s. m.* [*Mold.*], coq. || *cucoș-de-vînt*, girouette, 120. — Pl. *cucoși*.
Cuculata, *s. f.* [*Mold.*] cimetière, 136. — Pl. *cuculete*.
Cucumelciu, *s. m.* [*Banat.*], escargot, colimaçon, 86. — Pl. *cucumelci*.
Cucută, *s. f.* grande ciguë, 633. || *a mîncat cucută*, il est fou, 633. — Pl. *cucute*.
Cufundă, (a se), *v. r.* s'enfoncer, 537.
Cuhnie, *s. f.* cuisine, 536. 537. — Pl. *cuhni*.
Cui, *pr. rel.* de celui qui, 76. || à qui; passim.
Cuiu, *s. n.* clou, 35. 226. 339. 606. — Pl. *cuie*.

Cui-va, *pr. rel.* à quelqu'un, 51. 62. 105. 125. 126. 186, passim. || de quelqu'un, 65. 71. 90. 100. 101. 116. 126. 134. 219; passim.
Culcă (a se), *v. r.* se coucher, 5. 6. 305. 399. 460. 554. 626.
Cules, *s. n.* cueille, cueillette. || *culesul viei*, les vendanges, 407.
Cum, *adv.* comme, 377. 380. 417. || comment, de quelle façon, 135. 345. 539. 543. || comme, suivant que, 4. 5. 6. 7. 80. 293. || le temps de, 459. || aussitôt que, 310. 571. 586. || *cum...* *cum*, comme . . . ainsi, 345. || *după cum*, selon que, 103. 344. 346. || *nicî cum*, du tout, 34. 159. 337. 397. || *cum ți e*, selon ton, 648.
Cumaș, *s. n.* coupon d'étoffe. || homme travailleur, 137. — Pl. *cumașuri*.
Cumătră, *s. f.* commère, 450. — Pl. *cumetre*.
Cumpăra (a), *v.* acheter, 96. 252. 269. 357. 396.
Cumpăra (a se), *v. r.* s'acheter, 39.
Cumpătare, *s. f.* mesure, modération, 640. — Pl. *cumpătări*.
Cumva *adv.* par hasard, pour une raison quelconque, 148.
Cunósce (a), *v.* connaître, 273. 391. 440. 469. || cunăște, reconnaître, 314. || savoir, se rendre compte, 125.
Cuprinde (a), *v.* contenir, 389.
Cuptor, *s. n.* [*Mold.*] four, 137. — Pl. *cuptoare*.
Cuptor, *s. n.* four, 137. 138. 429. 475. 556. || *a trăi pe cuptor*, paresseux, 138. || *a fi la gura de cuptor*, être le maître; souffrir une mésaventure, 138. || *pe cuptor*, dans la maison, dans le poêle (Descartes), 138. — Pl. *cuptoare*.
Cur, *s. m.* cul, derrière, 156. 157. 177. 339. 368. — Pl. *cururi*.
Curat, *adj.* propre, 18. 21. 377. — Fémin. *curată*; pl. *curăți, curate*.
Curcubetă, *s. f.* [*Ung.*] courge, gourde, 537. — Pl. *curcubete*.
Curcut, *s. n.* eau mélangée avec de la farine de maïs et qui commence à bouillir, 537.
Curea, *s. f.* courroie, cordon de cuir, ceinture étroite en cuir,

139. 140. 141. || *a umblă cu curăua*, chercher à tromper, 139. || *nu 'l țin curelele*, il n'ose pas; il ne peut pas, 140. || *dacă te ține curăua*, si tu l'oses, 140. || *a 'și lungi curăua*, allonger sa courroie, 141. || *a'și da curăua*, oser, 141. || *a stringe în curele*, tenir en bride, 141. || *il stringe curăua*, il est tenu en frein, 141. — Pl. *curele*.
Curechiu, *s. m.* [Mold.], chou, 528. 529. 537. — Pl. *curechiș*.
Curge, (a), *v.* couler, affluer, 203. 230. 273. 297. 675. || se détacher, glisser, 255.
Curînd, *adv.* rapidement, 343. 348. 368.
Curmătură, *s. f.* entaille, pli, 142. — Pl. *curmături*.
Curte, *s. f.* cour, 142 || maison, gens, 142. 586. || *a țină de curtea*

cutăruta, être le client de un tel, 142. — Pl. *curți*.
Cușmă, *s. f.* bonnet, 85. 142. — Pl. *cușme*.
Custă (a), *v.* [Ung.] durer, exister, 188.
Cutare, *adj. et pr. ind.*, un tel, 142. 268, 623.
Cuteză (a), *v.* oser, 558.
Cutie, *s. f.* boîte, 142. 143. || *a umbla cu cutia*, mendier, 142. || *parcă e scos din cutie*, on dirait qu'il sort d'une boîte, tiré à quatre épingles, 143. — Pl. *cutii*.
Cuveni (a se), *v. r.* convenir, être dû, 136. || convenir, falloir, 417. || *cum se cuvine*, convenablement, 628.
Cuvînt, *s. n.* parole, 676. — Pl. *cuvinte*.
Cuza, *n. pr.* Cuza, 331.

D

Da, *conj.* pour *dar*, mais, 485. 581. 624. 651.
Da (a), *v.* donner, 32. 55. 60. 64. 93. 163. 195. 196. 198. 225. 257. 270. 275. 287. 327. 357. 390. 444. 457. 518. 519. 525. 547. 555. 557. 570. 577. 582. 592. 595. 601. 618. 626. 647. 657. 674. || frapper, 3. 112. 135. 136. 145. 263. 278. 444. || jeter, lancer, 49. 228. 292 || donner, remettre, 100. 483. || confier, 100. 101. || s'élancer sur, 23. || mettre, placer, 55. 65. || échanger, 271. || aller, marcher, 173. || butter, se cogner, 164. || laisser couler, fournir, 34. || *a da piste (peste)* trouver, 671. 675. || *a da peste*, tomber sur, 277. || *a da prin*, entrer dans, mettre dans, 277. 666. || *a da în*, entrer dans, 156. 157. || *a da cu*, se cogner la, se frapper la, 164. 318. 319. 320. || *a da cu*, jeter, 426. || *a da de*, rencontrer, trouver inopinément, 348. 354. 675. || *dă din el*, il vomit, 629. || *a da pe semă*, confier, 488, || *a da voe*, permettre, 280. || *a da răgaz*, donner du répit, 561. || *a da pas*, permettre, 526. || *a*

dă foc, mettre le feu, 82. 138. 232. 233. || *a da pe față*, divulguer, 469. || *a da pe la nas*, mettre sous le nez, 103. 449. || *a da în nas*, souffler au visage, 209. || *a da la gură*, goûter à, 665. || *a da*, promener, 211. || *a da de pomană*, faire la charité, 597. || *a da ocol*, éviter, 161. || *a da de gol*, dévoiler, révéler, 172. || *a da mâna cu*, rencontrer, trouver, 517. || *a da cu mâna prin*, prendre, voler, 129. || *a da fîtil*, exciter, 151. || *a 'i da de fund*, connaître ses plus intimes pensées, 153. || *a 'i da meșii*, oser, 229. || *a da la mără*, boire sec, 249. || *a 'i da pingăua*, repousser sa demande, le chasser, 302 || *a 'l da pe bete*, le vaincre; le chasser; le tromper, 19. || *a'și da faptele pe bete*, dévoiler, révéler ses actes, 20. || *a da sfara în țără*, répandre une nouvelle, 372. || *dă în palmă când mănăncă*, il mange sans pouvoir mâcher (n'ayant plus de dents.) 624. || *a da cu cîntea*, boire beaucoup, 523. || *a da din colț în colț*, ne pas savoir à quel saint se vouer,

- courir comme un rat empoisonné, 127. || *a 'l da curéua*, oser; pouvoir, 141. || *a 'l da tavă*, battre, 394.
- Dă** (a se), *v. r.* se mettre, se cacher, 287. || *a se dă cașcaval*, être mou; être sot. 515. || *a se dă de gol*, se trahir, 169. 172. || *a se dă în lătură*, éviter, 464.
- Dă** (a'și), *v.* rejeter, 17. || *a'și da pôlele peste cap*, jeter son bonnet par dessus les moulins, 312 || *a'și dă în picioare*, retomber à son naturel, retomber en faute 294.
- Dacă**, *conj.* si, en cas que; passim.
- Daca**, *conj.* voyez *dacă*.
- Dar**, *s. n.* don, présent, 467. || *de dar*, donné, bon à être donné, 71. — Pl. *daruri*.
- Dar**, *conj.* mais, or.; passim.
- Dară**, *conj.* mais, or, 671. Voyez *dar*.
- Dat** (a fi), *f. pas. de a da*, incomber, être dû, 184.
- Dat**, *adj.* donné, 496. — Fém. *dată*; pl. *dați*, *date*.
- Dată**, *s. f.* fois. || *o dată*, une fois, 245.
- Dator**, *adj.* redevable, obligé. || *a fi dator*, devoir, 221. 646. — Fém. *dătoră*; pl. *datori*, *dătore*.
- Dator (în)**, *adv.* à crédit, 454.
- Datorie**, *s. f.* dette 454. || *în datorie*, à crédit, 454. || *pe datorie*, à crédit, 211. — Pl. *datorii*.
- De**, *prép.* de; passim. || au point de, 69. || jusqu'à à ce que, 458. || de, en, 160. 595. || pour ce qui est de. 438. || le, 111. || à cause de, 289. 327. 328. 453. 454. 562-563, 640. || comme, pour, 238. par. 32. 49. 81. 159. 179. 219. pour, 96. 199. 248. 249. 451. 454. 477. 563. 614. 622. 626. 627. || depuis, 178. 466. || en, 573. || contre, 289. || que, 213. || pour que, 260. || par. 213. 473. || pour, 82. || au point de, 562. || à, au, 1. 2. 22. 51. 80. 122. 126. 162. 163, 318. 320. 368. 383. 401. 445. 516. 525. 573. 593. 594. 597. 598. 629. || contre, 540. || *de la*, du, 192, 260. || *de la*, par, 595. || *de la*, sur, 93. || *de cu*, dès, 122, *de cu seară*, dès le soir, 399. *de asupra*, en haut, par dessus., 254. || *de cât*, voir *cât*.
- De**, *conj.* si, 27. 41. 78. 174. 265. 441, 460. 627. 633. 647. 653.
- Dă**, *prép.* de; passim. || à, 318. pour, 554. || qui, 196. || *de cum*, que, 151. || *de cât*, voir, *cât*, *dă tot*, complètement, entière. ment, 159.
- Dă conj.** si 421. 588.
- De-a**, de sur, à, 24, 632.
- Dece** *adj. num. card.* dix; passim.
- Dă-dăsupt**, *loc. adv.* au dessous, dessous, 148.
- Defaimă**, *s. f.* blâme, diffamation, 420.
- Degerat**, *adj.* gelé, 518. 662. — Fém. *degerată*, pl. *degerați*, *degerate*.
- Deget**, *s. n.* doigt, 170, 251, 367. 473. 487. 664. 665. 666. 668. 669. || *gol ca degetul*, nu comme la main, 170, — Pl. *degete*.
- Deget s n [Mold.]** doigt. || *gol ca degetul*, nu comme la main, 170. — Pl. *degete*.
- Dejugă** (a), *dételer* (des boeufs), ôter le joug, 240. 246.
- Dămăncare**, *s. f.* nourriture, 538.
- Deminetă**, *s. f.* [*Ung.*] matin. 639.
- Deochia** (a se), *v. r.* être frappé par le mauvais oeil, 475.
- Dăpărtă** (a se), *v. r.* s'éloigner, 454.
- Dăparte**, *adv.* loin, au loin, 116. || *de departe*, de loin, 38.
- Deprinde** (a se), *v. r.* s'habituer, 479.
- Deprins**, *adj.* habitué, 659. — Fém. *deprinsa*; pl. *deprinși*, *deprinse*.
- Des**, *adj.* nombreux, pressé, 461. || épais, 484. — Fém. *dăsă*; pl. *deși dese*.
- Desagă**, *s. f.* besa e, bissac. 143. 252. 406. 563. Pl. *desagi*.
- Desbătă** (a se), *v. r.* se dégriser, 579.
- Desbracă** (a), *v.* mettre à nu, deshabiller, 168,
- Desbracă** (a se), *v. r.* se deshabiller, 143.
- Desbrăcat**, *adj.* déshabillé, 143. 173 — Fém. *desbrăcata*; pl. *desbrăcați*, *desbrăcate*.
- Descălțat**, *adj.* déchaussé, 144. — Fém. *descălțată*; pl. *descălțați*, *descălțate*.

Deschide, (a), *v.* ouvrir, 98. 315. 316. 427.
Deschide, (a), *v.* ouvrir, 98.
Deschis, *adj.* ouvert, 422. || *a ținc maza deschisă*, tenir table ouverte, 654. — Fém. *deschisă* : pl. *deschiși*, *deschise*.
Descose, (a), *v.* découdre, 71.
Desculă (a), *v.* ouvrir, 98.
Desculț, *adj.* nu-pieds, déchaussé, 142. 144. || *un va-nu-pieds*, 144. — Fém. *desculță*, pl. *desculți*. *desculțe*.
Descurcă (a), *v.* démêler, 269.
Deșert, *adj.* vide, 343. — Fém. *deșertă*; pl. *deșerți*, *deserte*.
Deșertă, (a), *v.* vider. || *a deșertă coșul*, fuir, s'en aller, 513.
Desface (a se), *v. r.* se défairé 204.
Desfătare, *s. f.* joie, plaisir, 206. — Pl. *desfătări*.
Desjugă, (a), *v.* dételler, (les boeufs), enlever le joug, 240.
Deslegă (a), *v.* délier, détacher, 165. 352 || *a deslegă sacul*, vider son sac, 352.
Deslegat, *adj.* délié, défait, 198. 353. — Fém. *deslegată*; pl. *deslegați*, *deslegate*.
Desmăniă (a se), *v. r.* [*Mold.*], se défâcher, 55.
Despoia (a), *v.* [*Ung.*] déponiller, tout nu, 168.
Despoiat, *adj.* [*Ung.*] tout nu, 189. — Fém. *despoiată*; pl. *despoiați*, *despoiate*.
Despuet, *adj.* dépouillé. tout nu, 173. — Fém. *despuetă*; pl. *despuetși*, pl. *despuete*.
Despuiat, *adj.* dépouillé, tout nu, 145. 168. 189. 223. — Fém. *despuiată*; pl. *despuiați*, *despuiate*.
Deșt, *s. m.* doigt, 473. 666. || *a fl arătat cu deștul*, être montré au doigt, 473. — Pl. *dește*.
Destul, *adv.* assez, suffisant, 439.
Desupără (a se), *v. r.* se défâcher, 55.
Desvăli (a), *v.* dévoiler, découvrir, 196.
Ți, *s. f.* jour, journée, 117. 216. 140. 261. 483. 505. 518. 548. 564. 610. || *Ți* (de la vie). 354. || *bună ziua*, bonjour, 40. || *în ziua de*, le jour de, 483. — Pl. *Țile*.
***Diată**, *s. f.* testament, 536. — Pl. *diatē*.

Țice (a) *v.* dire, 460. 503. 557. 581. 585. 664. || *Țice*, parler, 63. 331. 415. 539. || *Țice*, appeler, 575. 576. || *Țice*, traiter, 315.
Diminătă, *s. f.* matin, 256, 354. 638. 639. 640. 642. — Pl. *diminete*.
Din, *prép.* de, du, de la, des; passim. || *desur*, 458. || *de*, hors, de, 16. 34. 37. 52. 54. 74. 132. 143. 186. 230. 255. 283. 360. 402. 403. 464. 516. 581. || *de*, qui est dans, 54. 180. || *la*, 625. || *dēs*, 2. 147. 205. || *à cause de*, 259. || *avec de*, 260. 293. 544. || *sorti de*, 263. || *une partie de*, de, 126. || *din ce . . . din ce*, plus . . . plus, 456. || *pe din afară*, en dehors, 587. || *din afară*, hors de, 321. || *din lăuntru*, en dedans, 190. || *din cotro*, du côté où, 234. || *din sburat*, au vol, 444. || *din urmă*, à la suite, par derrière, 173.
Dinapoî, *adv.* par derrière, 407. 561.
Dinăuntru, *adv.* à l'intérieur, dedans, 189.
Dînsu, *pr. pers. 3, pers. sing. il. lui*, 59. 65. 76. 118. 178. 201. 202. 456. 633.
Dinte, *s. m.* dent, 207. 312. 438. 640. — Pl. *dinți*.
Dintru, *prép.* de, 36. 46. 107. 153. 419. 461. 478. 524. 635. || *dintr'însa*, d'elle, 232.
Doă, *adj. num. card.* deux, 87.
Doar, *adv.* tout au moins, peut-être que, 499. 528.
Doară, *adv.* tout au moins, peut-être que, 134.
Dobândi, (a), *v.* obtenir, 434. 588.
Dobitoc, *s. m.* animal domestique, 162. — Pl. *dobitocē*.
Doi, *adj. num. card.* deux; passim. || *cel d'al doilea*, le second, 112.
Domn, *s. m.* Dieu, Seigneur, 87. 132. 270. || *Dōmne păzescē*, Dieu préserve. 191.
Domn, *s. m.* prince, roi, 78. — Pl. *domni*.
Domn, *s. m.* maître, 547. — Pl. *domni*.
Domnesc, *adj.* princier, de prince, 331. — Fém. *domnescă*; pl. *domnesci*, *domnesce*.

Domnesco, *adv.* princièrement, 191.

Doniță, *s. f.* seau en bois avec anse, 145. 146. || *a turnă cu donița*, il pleut à verse, 146. — Pl. *donițe*.

Dop, *s. n.* bouchon, 573. — Pl. *dopuri*.

Dor, *adv.* pour *doară*, tout au moins, peut-être que, 229.

Dor, *s. n.* désir d'amour, 67. || *apetence*, souhait, 609. || *ce ți-e der*, ce que tu désires, 260. || *in doru*, par désir de, 562. — Pl. *doruri*.

Dori, (a), *v.* désirer, 553.

Dormi (a), *v.* dormir, reposer, 4. 5. 6. 7. 281. 388. || *dormir*, reposer, 80. 460. 626.

Dos, *s. n.* derrière, 427. || *pe dos*, à l'envers, 103. 124.

Dosp (a), *v.* fermenter, lever, 439.

Doué *adj. num. card. fém.* deux; passim.

Doué-spre-dece, *adj. num. card.* midi, 264. 654.

Drac, *s. m.* diable, démon, 153. 352. 353. 472. || *a se duce dracului*, se perdre, 232. — Pl. *draci*.

Drag, *adj.* cher, chéri, aimé, 252. 253. 464. 563. — Fém. *dragă*: pl. *dragi*, drage.

Dragoste, *s. f.* tendresse, amour, 591. — Pl. *dragoste*.

Drăguș, *adj.* plectat, smerit, 92.

Drept, *adj.* droit, tout droit, 212. 217. 343. 367. || *tout droit*, en plein, 164. || *de-a dreptul*, directement, tout droit, 173. — Fém. *dreptă*; pl. *drepti*, drepte.

Dres, *s. m.* lie (en parlant d'une sauce), fard, 495. — Pl. *dresuri*.

Drojdie, *s. f.* lie, 538. || *a fi pe drojdie*, vivre sur son reste, 538. || *a fi cu drojdie în cap*, être ivre, 538. || *drojdie*, le rebut, ce qu'il y a de pire, 538. — Pl. *drojdii*.

Drum, *s. m.* route, chemin, 404. 434. 462. 503. 573. 575. 586. || *a scurta din drum*, diminuer le chemin à parcourir, 399. — Pl. *drumuri*.

Drug, *s. m.* barre, barreau, 146. || *a se ține drug de*, travailler d'arrachepeid, ne pas quitter d'une semelle, 146. || *a o ține drug înainte*, aller de l'avant, aller droit devant soi, 146.

Duce (a), *v.* mener, couduire, 394. 533. || *emporter*, 169. || *a duce la feredeu*, l'envoyer coucher, 148. || *a duce la covrigi*, conduire à la ruine, 535. || *a duce casă cu*, tenir maison avec, vivre en bonne intelligence avec, s'entendre avec, 90.

Duce (a se), *v. r.* s'en aller, partir, 18. 47. 76. 87. 96. 233. 245. 246. 382. 401. 46. 563. || *aller*, 148. 169. 232. 408. 589. 671. || *a se duce cu*, chausser des, 110 || *a se duce dracului*, disparaître, être détruit, 232.

Dughenă, *s. f.* magasin, 208. — Pl. *dughene*.

Dulap, *s. n.* balançoire rotative, 105. 146. 395. || *a întorce dulapul*, chercher à tromper, 105. — Pl. *dulapuri*.

Dulce, *adj.* doux, 440. 441. 509. 538. 539. 540. 664. 671. || *de dulce*, gras (qui se mange les jours de gras, 265. || *lapte dulce*, lait, 361. 589. — Fém. *dulce*; pl. *dulci*, dulce.

Dulcătă, *s. f.* confiture, 540. 541. 592. || *inghite (la) dulcătă*, il boit du lait, 541. — Pl. *dulcețe*, *dulceturi*.

Dulcătă, *s. f.* douceur, 669.

Dumică (a), *v.* émietter, mettre en miettes, 542. 543.

Dumicat, *s. n.* bouché-, 543. — Pl. *dumicate*.

Dumnăta, *pr. pers.* vous, 299.

Dumneșeu, *s. m.* Dieu, 49. 77. 87. 88. 136. 209. 620.

După, *prép.* après, 39. 101. 174. 197. 222. 533. 540. 578. 623. 654. || *d'après*, 182. 395. || *d'après*, selon, 225. 344. 347. 389. 501. || *contre*, 265. || *de riore*, 12. 164. 228. 269. 287. 292. 425. 426. || *à*, au, 314. || *pour*, 83. *pour de pe*, de sur, 446. || *dupa ce*, non seulement, 96. || *după cum*, selon, 580. || *dupa cum*, selon que, 103. 334. 346. 388. *după cum*, de même, que, 487. || *a fi cu ochii stâlpiți după uze*, regarder fixement derrière la porte, 425.

Duplu (a), [*Ung.*] *în abă a duplu*, boire à crédit, 459.

***Dupre**, *prép.* d'après, 223. 299.

Durm (a), *v.* [*Ung.*], dormir, 4.
Durere, *s. f.* douleur, souffrance, 671. 672. 673. — Pl. *dureri*.
Dus, *adj.* parti. || *a fi dus*, qui a été, 245. — Fém. *duşă*.
Duş, *s. m.* douche, 543. || *a căpăta un duş*, éprouver un désagrément inattendu, 146. — Pl. *duşuri*.

Duşcă, *s. f.* [*Mold.*] gorgée, 543.
Duşman, *adj.* ennemi, 258. — Fém. *duşmancă*; pl. *duşmani*, *duşmance*.
Duţă, *n. m.* abréviation du diminutif de Alexandre, *Alexandruţă*, 144.

E

E, 3. *pers. ind. pr.* du verbo *a fi*, être, 10. 11.
Ea, *pr. pers.* elle; passim.
Ear *adv.* mais, tandis que, 592. | de nouveau, 586. — Voir *iar*.
Eaz, *s. n.* [*Mold.*] étang, 480. — Pl. *eazuri*. Veđi *Iaz*.
Eftin, *adj.* bon marché, 545. — Fém. *eftină*; pl. *eftini*, *eftine*.
Ei, *pr. pers.* lui, à lui, 12. 174. 212. || à elle, 253.
El, *pr. pers.* il, le, lui; passim.
Êl, *pr. pers.* il, le, lui, 36; passim.
Ele, *pr. pers.* elles; passim.
Emi, *pr. pers.* me, 206. 252. 438.
Ene, *s. pr. m.* Enée, 208.
Epure, *s. m.* [*Ung.*] lièvre, 565. — Pl. *epuri*.
Ernă (a), *v.* hiverner, 563.
Eşi (a), *v.* sortir, 16. 62. 70. 75. 147. 186. 233. 403. 422. 455.

461. 474. 491. 535. 547. 649.
 || sortir, se former, 589. || sembler, paraître, demeurer, 21. || *a eşi batistă curată*, être reconnu innocent, 21. || *i-a eşi brânza în barbă*, il a vieilli, 491. || *a eşi la covrigi*, être complètement ruiné, 535. || *a'î eşi în năinte*, se présenter à lui, 472. || *a eşi la ivăla*, apparaître, se montrer à tous, 474. — Veđi *a ieşi*.
Êşi, *pr. pers.* son, sa, à lui, à elle; passim. Veđi *işi*.
Esle, *s. f. s.* [*Ung.*] crèche, mangeoir, 146. — Veđi *iesle*.
Êtă, *prép.* [*Mold.*] voilà, 885.
Êţi, *pr. pers.* a toi, te, etc.; passim.
Eú, *pr. pers.* moi, je; passim.

F

Făcăleţ, *s. n.* bâton qui sert à remuer la bouillie de maïs, 172. 543. || *gol făcăleţ*, nu comme la main, 172. — Pl. *făcăleţe*.
Făcălu (a), *v.* réduire en bouillie. || battre, 544.
Făcău, *s. n.* petit moulin de montagne, 147. 246.
Face (a), *v.* faire, construire, créer; passim. || valoir, 11. 182. || faire devenir, rendre, 180. 181. 182. 304. 334. || traiter de, 1. 2. || décrire, représenter, 26. || *a'î face cărpă*, le traiter p's que pendre, 72. || *a'î face ferficiţă*, le traiter pis que pendre; le battre, 149. || *rasa nu face pe calugăr*, l'habit ne fait pas

le moine, 334. || *reşmintul nu face pe om*, l'habit ne fait pas l'homme, 431. 432. || *a face cu ochi*, cligner des yeux, 438. *a face noduri*, se emmêler, se nouer, 9. || *a face casă cu*, vivre en bonne intelligence, 89. || *a'î face de*, le forcer à, 635. || *a face înăinte*, avancer, 475. || *a aface cu*, avoir affaire avec, 118.
Face (a se), *v. r.* se faire, 391, devenir, 15. 211. 295. 441. 455. 529. 543. 664. || venir, 213 || *s'a făcut noapte*, il fait nuit, 438 || *a i se face acru de cine-va*, ne pas pouvoir souffrir quelqu'un, 438 || *a se face ghem*, se pelotonner, 167. || *se face diina*, le

- jour se lève, 400. || *a se face scară și punte*, faire flèche de tout bois, 365. || *nu se pôte face*, on ne peut pas faire, 391. || *a se face covrig*, se pelotonner; maigrir, 535.
- Făgădău**, *s. n.* [*Ung*] auberge, 504. 544.
- Făină**, *s. f.* farine, 131. 233. 297. 340. 544. 545. 546. 564. || *i-a trecut făina prin traistă*, il a mangé son pain blanc le premier, 545. || *s'a spulberat făina din covată*, il a perdu les avantages qu'il avait, 545. || *a'tă făină se macină acum la mără*, les temps sont changés, ce n'est plus la même chose, 545. || *ca făina orbului*, éparpillé, sans cohésion, sans aucun lien, 546. — Pl. *făini*.
- Făineliă**, *s. f.* l'action de se poudrer. || *semonce*, 546. — Pl. *făinelă*.
- Falcă**, *s. f.* mâchoire, 635 — Pl. *fălci*.
- Fălincă**, *s. f.* [*Banat*], de la *a făli*, a greși, a sminti: faute. domage, 259. — Pl. *fălince*.
- Fântână**, *s. f.* source, 325. 500. 502. — Pl. *fântâne*.
- Fapt**, *s. n.* acte, fait, 20. — Pl. *fapte*.
- Fără conj.** sans; passim. || *fără de*, sans, 61. 509. || *fără ca*, sans que, 666.
- Fărămitură**, *s. f.* miette, 131. 547. — Pl. *fărămituri*.
- Fărămătură**, *s. f.* miette, 547. — Pl. *fărămături*.
- Farfurie**, *s. f.* assiette, 547. 548. || *par'că calcă în farfurii*, il marche sur la pointe des pieds, 548. — Pl. *farfurii*.
- Fărină**, *s. f.* [*Banat*], farine, 296. — Pl. *farine*.
- Fasă**, *s. f.* lange maillot (d'enfant), 147. 153. || *nu mai ești în fasă*, tu n'es plus un enfant, 147. — Pl. *fașe*.
- Fașie**, *s. f.* [*Mold.*], lange, maillot (d'enfant), 147, || *încă din fașie*, dès le berceau, 147. — Pl. *fașii*.
- Fasole**, *s. f.* haricot, 495. 548. || *nu ți-e fasolea fiertă*, tu te trompes, 548. — Pl. *fasole*.
- Făsuu**, *s. m.* [*Oltenie*], haricot, 548. — Pl. *făsut*.
- Făsulă**, *s. f.* [*Ung*]. haricot, 291. Pl. *făsule*.
- Fată**, *s. f.* fille, 256. || *fată mare*, pucelle, jeune fille, 73. — Pl. *fete*.
- Fată**, *s. f.* face, visage, 11. 12. 71. 147. || aspect, 269. || *a da pe fată*, montrer, révéler, 469. || *de fată*, témoin, présent, 485. — Pl. *fete*.
- Face**, (a), *v.* [*Ung*]. faire, 167.
- Fecior**, *s. m.* fils, enfant, 164. — Pl. *feciori*.
- Fedeleş**, *s. m.* barrillet oval dans lequel les paysans mettent leur eau, 549 || *a 'l legă fedeleş*, le lier fortement. — Pl. *fedeleşe*.
- Fel**, *s. n.* espèce, sorte, 485. || *a jungi în felul lui*, tu finis par lui ressembler, 397. — Pl. *feluri*.
- Felenar**, *s. n.* lanterne, 147. 148. — Pl. *felenare*.
- Felie**, *s. f.* tranche, 549. — Pl. *felii*.
- Femea**, *s. f.* femme, 258. — Pl. *femei*.
- Femeie**, *s. f.* femme, 84. 153. 191. 610 — Pl. *femei*.
- Fên**, *s. n.* foin, 110. 163. Pl. *fênuri*.
- Fer**, *s. n.* fer, 262.
- Ferbe** (a), *v.* [*Moldov.*] bouillir, 52. 448. || faire cuire, 657.
- Ferbinte**, *adj.* [*Mold.*], bouillant, 587. — Pl. *ferbinti, ferbinte*.
- Feredeş**, *s. n.* [*Mold.*] bain. || *a trimite la feredeş*, envoyer promener, 148. — Pl. *feredee*.
- *Feregea**, *s. f.* manteau porté par les femmes turques, 148.
- Feréstră**, *s. f.* fenêtre, 81. 82. 148. 149. 288. || *a asculta la ferestra altuia*, homme de rien, sans feu ni lieu, 149. — Pl. *ferestre* ou *ferestri* [*Mold.*].
- Ferfeniță**, *s. f.* [*Mold.*] loque, guenille, haillon. || *a'l face ferfenița*, le gronder; le battre, 149. — Pl. *ferfenițe*.
- Ferl** (a), *v.* garder, préserver, 77.
- Ferl** (a se), *v. r.* éviter, se méfier, 73.
- Fericire**, *s. f.* bonheur, félicité, joie, 54. — Pl. *fericiri*.
- Fericit**, *adj.* heureux, 206. — Fém. *fericită*; pl. *fericiți, fericite*.

Ferit, *adj.* préservé, 159. — Fém. *ferita*; pl. *feriți. ferite*.

Fertură, *s. f.* [*Ung.*], les paysans appellent *fiertură* tout met, bouilli, qui ne contient pas de viande, 551. — Pl. *fierturi*.

Fes, *s. n.* fez, 149. 150. || *a'i turti fesul*, faire honte, 150 — Pl. *fesuri*.

Festel (a), *v.* [*Mold.*] salir, 31.

Festilă, *s. f.* [*Mold.*], mèche, 150. 151. 215. — Veđi *fiil*.

Fi (a), *v.* être; passim. || *a'i fi frică*, avoir peur, 249. || *o fi una... ofialta*, c'est ceci... c'est ci la, 414. 415. || *a'i fi*, lui sembler, 252.

Fidea, *s. f.* vermicelle, 550. || *fi-dea cu apă*, propre à rien, 550.

Fideleș, *s. n.* [*Bucov.*], même sens que *fedeleș*, 549.

Fie, 3-e pers. sing. subj. pr. du verbe *a fi*, soit, qu'il soit, 428. || même, 609. || *fie și*, qu'il soit même, 184. || *fie cât de*, qu'il soit aussi, 54. 115. 259. 607.

Fie-care, *pr. ind.* chaque, chacun; passim.

Fie-cine, *pr. ind.* n'importe qui, un chacun, 73. 74.

Fierbe (a), *v.* bouillir, 93. 429. 551.

Fiere, *s. f.* fiel, bile, 672. 673.

Fiert, *adj.* bouilli, 548. || *a făcut'o fiertă*, il a échoué, 550. || *par' că'i fiert*, il est pâle; il n'a pas d'énergie, il est abattu, 550. — Fém. *fiertă*; pl. *fierti*, *fierte*.

Fiertură, *s. f.* même sens qu'à *fertură*, 550. 551. — Pl. *fierture*.

Fiește-cine, *pr. p.* n'importe qui, 74.

* **Filigea**, *s. f.* veđi *fergea*, 150.

Fimee, *s. f.* [*Mold.*], femme, 84. — Pl. *fimeț*.

Fine, *s. n.* bout, 361.

Fir, *s. n.* fil, brin, 12. 13. 14. 284. 285. || grain, 602. || *din fir în pēr*, en détail, avec soin, 284. 285. — Pl. *fire*.

Firidă, *s. f.* niche, 150. — Pl. *firide*.

Fiil, *s. n.* mèche, 151. || *a 'i du fiil*, exciter, 151. — Pl. *fiiluri*.

Flămând, *adj.* qui a faim, affamé,

531. 551. 552. 553. 554. 555. 586. — Fém. *flămânda*; pl. *flă-mânđi. flămânde*.

Flămândi (a), *v.* avoir faim, être affamé, être pressé par la faim, 555. 569. 586.

Fliș, (a face), cingler, 217.

Flóre, *s. f.* fleur, 663. — Pl. *flori*.

Flueră (a), *v.* siffler, 561.

Flueră-baston, *s. m.* un pas grand chose, 19.

Foc, *s. n.* feu, 40. 52. 98. 160. 166. 221. 275. 282. 336. 395. 418. 423. 429. 456. 480. 516. 565. 638. 641. || incendie, 77. || *a dà foc*, mettre le feu, incendier, 82. 138. 232. 233. || *a pune foc*, mettre le feu, 85. 160. — Pl. *focuri*.

Fóie, *s. f.* coucher, feuille, 556. — Pl. *foi*.

Fóie, *s. m.* entrailles, ventre, 309. || outre, vessie, 486. 487. — Pl. *foi* et *fóie*.

Folos, *s. n.* profit, avantage, 588. || utilité, 168.

Foltea, *s. m.* Foltea, nom propre, 624.

Fóme, *s. f.* faim, 173. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 629. || *fómea e cel mai bun bucătar*, il n'est sauce que d'appétit, 558. || *intîlmit fómea cu setea*, c'est la faim qui épouse la soif, 562.

Fómete, *s. f.* famine, 563. — Pl. *fómete*.

Fórfă, *adv.* [*Mold.*] nial habillé en guenilles, 151. || *fórfă la gură*, mauvaise langue, 151.

Forfecă, (a), *v.* taillader. || gronder; battre, 151.

Forfecătură, *s. f.* coupure, 142. 152. || semonce, rossade, 152. — Pl. *forfecături*.

Fórfce, *s. n.* pl. ciseaux, 152.

Fórté, *adv.* très, 438.

Fragă, *s. f.* fraise, 563. — Pl. *fragi*.

Frâmbie, *s. f.* [*Banat*], ceinture de laine, 152. — Pl. *frâmbii*.

Frămintă (a), *v.* pétrir, 518. 564. 565.

Frămintătură, *s. f.* pâte (pétrée), 439. 565. — Pl. *frămintături*.

Frânge (a se), *v. r.* se rompre, se briser, 193. 412.

Frânt, *adj.* brisé. || *bêt frânt*, ivre

mort, 466.—Fém. *frânta*; pl. *frânți*, *frânțe*.
Frate, *s. m.* frère, 43. 123. 627.—Pl. *frați*.
***Frenghie**, *s. f.* brocatelle, 397.—Pl. *frenghii*.
Frică, *s. f.* peur, crainte, 249. 260. || *nică de frică*, du tout, 442.—Pl. *frică*.
Frigare, *s. m.* broche, 508. 565. 566. 663. || *a'l pune în frigare*, le mettre sur le gril, 566.—Pl. *frigări*.
Frige (a), *v.* rôtir, 566. 567. || *frige-linte*, avare, 596.
Frige (a se), *v. r.* se rôtir, 567. || être attrapé, 616.
Friguri, *s. f. pl.* fièvre, 36.
Fript, *adj.* rôti, grillé, brûlé, 528. 534. 568. 616. 630. 635. 663.—Fém. *friptă*; pl. *fripti*, *fripte*.
Friptură, *s. f.* rôti, 566.—Pl. *fripturi*.
Frumos, *adj.* beau, 116. 200. 252. 587. 659. || bien, 226.—Fém. *frumôsă*; pl. *frumoși*, *frumose*.
Frunte, *s. f.* front, 383. 474. || *om de frunte*, notable, parmi les premiers, 175. || *a fi în fruntea bucatelor*, avoir l'assiette au beurre, tenir la queue de la poêle, 497.—Pl. *frunți*.

Frunză, *s. f.* feuille, 278. 630.—Pl. *frunze*.
Fudulie, *s. f.* ostentation, pose, 475. 476. 641.—Pl. *fuduli*.
Fugl (a), *v.* fuir, se sauver, 452. || fuir, 60. 220. 235. 312. 313. 389. || *a fugi de*, fuir le, 111.
Fuilor, *s. n.* poignée de chanvre qui garnit le quenouille, tortis de filasse, 271.
Fum, *s. n.* fumée 186. 567. 583. Pl. *fumuri*.
Fund, *s. n.* fond. 152. 153. 340. 341. 342. 348. 349. 351. 354. || cul, fond, 95. || *a dat de fund*, il est au bout de son rouleau, 153. || *a'i dà de fund*, le connaître à fond, 153.—Pl. *funduri*.
Fundătură, *s. f.* cul-de-sac, impasse, 21.—Pl. *fundături*.
Funie, *s. f.* corde, 338.—Pl. *funii*.
Fură (a), *v.* voler, 155. 174. 210. 456.
Furculiță, *s. f.* fourchette, 595.—Pl. *furculițe*.
Furtună, *s. f.* orage, tempête, 158. Pl. *furtune*.
Fus, *s. n.* arbre de couche, arbre moteur, 234.—Pl. *fuse*.
Fustă, *s. f.* jupe, jupon, 153. 154. || cotillon, femme, 154.—Pl. *fuste*.

G

Găină, *s. f.* géline, poule, 238. 631.—Pl. *găini*.
Găitan, *s. n.* soutache, gause, 154. || *adv.* comme sur des roulettes, 154.—Pl. *găitane*.
Glaben, *adj.* jaune, 274.—Fém. *galbenă*; pl. *galbeni*, *galbene*.
Gălbinare, *s. f.* jaunisse, ictère, 36.
Gălétă, *s. f.* seau, 154. || barillet, 485. || *tornă cu găleți*, il pleut à verse, 154.—Pl. *găleți*.
Gălușcă, *s. f.* boulette, quenelle, 567. 568. || *a înghiți gălușca*, avaler la pilule, 568.—Pl. *gălușce*.
Gând, *s. n.* pensée, idée, 552, 553. || *a'și pune în gând*, se figurer, 236. || *a'i fi gândul*, penser, 471. || *a fi la un gând*, avoir la même pensée que quelqu'un, 46.—Pl. *gânduri*.

Gândi (a), *v.* penser, 96. 282.
Gard, *s. n.* clôture, haie, palissade, 62. 143. 148. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 288. 324. 413. 434. 650. 651. || *ă pare gardu pîrleaz*, il fuit comme un dératé, 162. || *a lega la gard*, abandonner, ne plus s'occuper de, 162. || *a'l lega la gard*, le tromper, se moquer de lui, 162. || *să'l legi la gard să'î dai fîn*, il est bête à manger du foin, 163. || *a legat cănele de gard*, il n'a pas réussi, 163. || *a potrivit o cu oigtea în gard*, il a fait une sottise, il a mal calculé son affaire, 164. || *fecior de lupă gard*, bâtard, 164. || *deslăgă-ți țepa de la gard*, raconte ton affaire, 165. || *parcă*

- 'i a tăiat vita de la gard, il est fâché, 165. || a trântit'o ca baliga în gard, il a dit une sottise, 165. || a sări peste garduri, courir après les filles, 165. || un sare garduri, être un coureur, 165. || rădăcină de gard, merde, 166.—Pl. *garduri*.
Gărlă, s. f. rivière, 174. 310.—Pl. *gârle*.
Găscă, s. f. oie, 408. 568.—Pl. *gâsce*.
Găsi (a), v. trouver, rencontrer, 221. 222. 266. 272 293. 316. 325. 346. 347. 350. 354. 406. 445. 501. 502. 572.
Gât, s. n. cou, 51. 339. 525. 593. 594. 629. || gorge, 473. 498.—Pl. *gâturi*.
Gata, adv. prêt, 61. 536. 647. || prêt, terminé, 132. || de-a gata, tout fait, sans effort, sans peine, 632.
Gătă (a se), v. n. [*Ung.*], se terminer, se finir, 188. 445.
Găti (a), v. préparer (à dîner), 568. 569.
Găti (a se), v. r. se préparer, 477. || se faire beau, se parer, 166. 193. || se terminer, se finir, 188.
Gătit, adj. paré, attifé, 163.—Fém. *gătită*; pl. *gătiți*, *gătite*.
Gaură, s. f. trou, 154. 293. 454. trou de la serrure, 166. || a suflă pe gaură, ne pas pouvoir rentrer chez soi, croquer le marmot, 166.—Pl. *găuri*.
Găuri (a), v. trouer, 563.
Găvan, s. n. creux (de la cuillère), 570.—Pl. *gavane*.
Géba (de), loc. adv. inutilement. sans profit, 49. 139. 423. 642.
Ghem, s. n. peloton, pelote, 166. 167. || par'că'i molie de ghem, lent comme un tortue, 166. || a se face ghem, se pelotonner, 167.—Pl. *ghemuri*.
Ghemotoc, s. n. gros peloton, tappon, 167.—Pl. *ghemotoce*.
Ghétă, s. f. bottine, 167. 171. 192.—Pl. *ghete*.
Ghétă, s. f. glace, 446. 630.—Pl. *ghetuți*.
Ghiorăi (a), v. grouiller, produire des sons, 114.
Ghiorghină, s. f. géorgine; fruit de l'aubépine, 621.—Pl. *ghiorghine*.
Ghiveciu, s. n. sorte de pot-pourri, olla podrida (plat), 570.
Girliciu, s. n. échappée, entrée de la cave, 168.—Pl. *gârliciuți*.
***Giubea**, s. f. long vêtement de dessous, 168. 451.—Pl. *giubele*.
***Giubeliu**, s. m. porteur de giubea. || rétrograde, 168.—Pl. *giubeliți*.
Gligan, s. m. [*Ung.*] sanglier, 565.—Pl. *gligani*.
Glod, s. n. [*Mold.*] boue, fange, 38.—Pl. *gloduri*.
Gogoșă, s. f. pâtisserie légère, sorte de pet de nonne, 570. 571. || a vinde gogoși cui-va, lui conter des bourdes; essayer de le tromper, 571. || des riens, des mensonges, 571.—Pl. *gogoși*.
Gol, adj. nu, 41. 168. 169. 170. 171. 172. 274. 387. || nu, non meublé, 81. 170. || vide non habité, 73. 74. 554. || vide, 185. 343. 344. 381. 406. 410. 477. | pur, sans mélange, 448. || sans rien avec, tout seul, 487. 551. | în pele gôlă, nu, 55 || a gol, à crédit, 459. || a înghiți gol, avaler sa salive (et rien d'autre), 584. || a da de gol, dénoncer, montrer ce qu'il a fait, révéler sa conduite, 172. || a se da de gol, se faire voir tel que l'on est, 169. 172. || gol ca degetul, nu comme la main, pauvre, 170. || gol nap, même sens que le précédent, 170. || gol pistol (pușcă, șașane), même sens que le précédent, 170. 171. || gol chilug (făcăleț, tēcă), même sens que le précédent, 172. || în gol, sans succès, 172.—Fém. *gôlă*; pl. *goi*, *gôle*.
Golăciune, s. f. [*Mold.*], nudité, 173.—Pl. *golăciuni*.
Golan, s. m. gueux, pauvre diable, 173. 196.—Pl. *golani*.
Golătate, s. f. [*Mold.*] gueusaille, 173.
Gol (a), v. vider, 406.
Goli (a se), v. r. se vider, 348. || se deshabiller, 174.
Goni (a), v. chasser, 232.
Gospodărie, s. f. ménage, 303.—Pl. *gospodării*.
Grăbi (a), v. se hâter, se presser, 618.

Grădină, *s. f.* jardin, 174. — Pl. *grădini*.
 Grăi (a), *v.* parler, 236.
 Grajd, *s. n.* écurie, 174. 227. — Pl. *grajduri*.
 Grămăgioră, *s. f.* petit tas, 39. — Pl. *grămăgiore*.
 Gras, *adj.* gras, 21. 172. 402. 571. riche, abondant, 494. — Fém. *grasă*; pl. *grași*, *grase*.
 Grău, *s. n.* blé, 545. — Pl. *grăe*, et *grâne*.
 Grăunte, *s. n. pl.* grains, 131. 238. 410. 544.
 Grecesc, *adj.* grec, 497. 642. — Fém. *grecescă*; pl. *grecesci*, *grecesce*.
 Greșală, *s. f.* faute, 293. 412. — Pl. *greșeli*.
 Greu, *adj.* difficile, malaisé, 158. 159. 240. 537. 606. 616. 627. désagréable, pénible, 36. — Fém. *greă*; pl. *grei*, *grele*.
 Greu, *adv.* difficilement, 343.
 Grier, *s. m.* [Mold], grillon, 375. — Pl. *grieri*.
 Griji. (a), *v.* prendre soin, 341.
 Grindă, *s. f.* poutre, solive, 49. 175. 176. || *a pune ochii în grindă*, être à l'article de la mort, 175. || *a încreștă în grindă*, marquer pour ne pas oublier, 176. || *a tăia în grindă*, ne faire rien qui vaille, 176. — Pl. *grinđi*.
 Grăpă, *s. f.* fosse, 176. — Pl. *grăpi*.
 Gros, *adj.* gros, épais, 260. 484. 583. — Fém. *grăsă*; pl. *groși*, *grőse*.
 Grozav, *adj.* terrible, 437. — Fém. *grozavă*; pl. *grozavi*, *grozave*.
 Gulerat, *adj.* qui porte un col,

|| fier, insolent, 176. — Fém. *gulerată*; pl. *gulerăți*, *gulerate*.
 Gunolu, *s. m.* ordre, 177. 228. || fumier, 177. — Pl. *gunoite*.
 Gură, *s. f.* bouche, 40. 104. 117. 120. 151. 207. 237. 240. 248. 253. 288. 303. 305. 462. 474. 493. 497. 543. 563. 574. 580. 581. 582. 591. 597. 614. 663. 664. 665. 671. || ouverture, 61. 272. 340. 341. 342. 349. 350. || gueule, 138. || bec, 512. 513. || *a scôte din gură*, dire, 471.
 Gurgulată, *s. f.* cimetière, 177.
 Gurgulu, *s. n.* bout de la sandale. (opincă), || *a lua pe gurgulu*, chasser, 178.
 Gurită, *s. f.* diminutif de *gură*, 452. — Pl. *gurițe*.
 Gușă, *s. f.* [Banat], cou, 594. || *a 'i pune lingurile la gușă*, ne pas lui donner à manger, 594. — Pl. *gușe*.
 Gust, *s. n.* goût, 225. 440. 495. 539. 571. 648. || *a avê gust*, vouloir, avoir envie, 518. || *cum ți-e gustul*, à ton goût, comme il te plairait, 80. 648. || *a fi măt cu gust*, avoir plus de goût, être plus agréable, 495. — Pl. *gusturi*.
 Gustă (a), *v.* goûter, 440. 441. 522. 539. 571. 572.
 Gustare, *s. f.* goûter, 572.
 Gustat, *p. p.* goûté, 463.
 Guță, *n. p.* diminutif de Georges, 661.
 Gutuie, *s. f.* coing, 411. || *a înghiți gutuța*, avaler la pilule, 572. — Pl. *gutui*.

H

Ha!, *interj.* allons, 474.
 Haide, *interj.* allons, 333.
 Haimana, *s. f.* vagabond, batteur de pavé, 607. — Pl. *haimanale*.
 Haină, *s. f.* vêtement, habit, 56. 58. 169. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 453. || *haina nu face pe om*, l'habit ne fait pas le moine, 181. || *haina face pe om*, la belle plume fait le bel oiseau, 182. — Pl. *haițe*.
 Halal, *s. n.* profit, 627.

Hambar, *s. m.* magasin, grange, 185. — Pl. *hambare*.
 Hărăni, (a), *v.* [Ung.] nourrir, 592.
 Hărtie, *s. f.* papier, 433. — Pl. *hărtii*.
 Hațmațuchi, *s. f.* cerfueil, 450. || *a mănca hațmațuchi*, être attrapé, 450.
 *Heretisi, (a), *v.* saluer, 293.
 Herghelie, *s. f.* haras, 518. — Pl. *herghelii*.
 Hiii! *interj.* oh! 496.
 Hirb, *s. n.* tesson, têt, 77. 524

573. 574. 575. 576. || *ride hîrbul de ciob*, la pelle se moque d'un fourgon, 574. || *îmî dîcî hîrb, îîî dîcî ciob*, je te traite comme tu me traites. 575. || *a fi hîrb*, être brisé, 576. — Pl. *hîrburi*.
- Hîrrobat**, *adj.* [*Mold.*] percé, 262. || *a fi opîncă hîrrobată*, être un rien qui vaille, un pas grand chose, 263. — Fém. *hîrrobată*; pl. *hîrrobaşî, hîrrobate*.
- Hodor**, bruit, 305.
- Hodorog-tronc**, *interj.* patatras, 237.
- Hodorog**, (a), *v.* sonner la feraille, 237.
- Hodorogit**, *adj.* abîmé, détraqué, 237. 248. — Fém. *hodorogită*; pl. *hodorogişî, hodorogite*.
- Hodoronc-tronc**, *interj.* patratas, 237.
- Hodorosc-trosc**, *interj.* [*Ung.*], patatras, 658.
- Hogeac**, *s. n.* [*Mold.*], trou de fumée, cheminée, 185. — Pl. *hogeacuri*.
- Hogeag**, *s. n.* [*Mold.*], trou de fumée, cheminée, 186. — Pl. *hogeaguri*.
- Hop**, *interj.* hop, 451.
- Horn**, *s. n.* [*Mold.*], tuyau de la cheminée, 186. || *abia a eşit din horn*, c'est un morveux, 186. Pl. *hornuri*.
- Hoş**, *s. m.* voleur, 201. 473. — Pl. *hoşî*.
- Hoşie**, *s. f.* vol, larcin, 473. — Pl. *hoşî*.
- Hotar**, *s. n.* limite, finage, 144. || *sapte hotare*, de loin, 144. — Pl. *hotare*.
- Hrană**, *s. f.* nourriture, 576. — Pl. *hrăni*.
- Hrănaclu**, *adj.* [*Mold.*] vorace, 576. — Fém. *hrănăcie*; pl. *hrănăci, hrănace*.
- Hrăni** (a), *v.* nourrir, 576. 592.
- Hrăni** (a se), *v. r.* se nourrir, 576. 577. || *a se hrăni cu vînt*, vivre de l'air du temps, 577.
- Hrén**, *s. n.* raifort, 577. — Pl. *hrénuri*.
- Hrîncă**, *s. f.* [*Mold.*] tranche de mămăligă, 607. — Pl. *hrînci*.
- Hrîşti**, *interj.* oust, (tirer vivement), 221.
- Hristos**, *s. pr.* Christ, 464.
- *Hudişios**, *adj.* [*Mold.*] qui donne sur la rue, 288. — Fém. *hudişioasă*; pl. *hudişioşi, hudişiose*.
- Huşti**, *s. f.* pl. [*Mold.*] son qui a servi à faire le *borş*, et que l'on emploie ensuite, comme ferment, pour faire un autre *borş*, 577.

I

- I** et **'i**, à lui, à elle, son, sa; passim.
- i**, pour *este*, est, 539.
- 'i**, *pr. rel.* le, 278. || *i*es, 274.
- 'i**, *3-e pers. sing.* du verbe *este*, est, 10. 38. 52. 58. 59. 76. 77. 78. 81. 84. 90. 113. 132. 144. 147. 166. 178. 186. 202. 203. 207. 224. 226. 230. 240. 259. 303. 339. 349. 355. 380. 422. 431. 441. 451. 484. 532. 550. 552. 553. 558. 590. 598. 609. 629. 638. 640. 646. 677.
- 'i**, pour *vei 2-e pers. sing.* du verbe *a voi*, 5. 441. 444. 445. 616.
- Îa**, *interj.* allons, 523.
- Îacă**, *s. f.* collet, col. || *a 'i rupe iacacoa*, insister vivement auprès de quelqu'un, 186.
- Îad**, *s. n.* enfer, 76.
- Îar**, *adv. et conj.* mais; passim. || *tandis que*, 173. 381. 475. 640. || *de nouveau*, 92. 616.
- Îară**, *adv. et conj.* tandis que, 173. 309. || *de nouveau*, 298.
- Îarăşi**, *conj.* de nouveau, 395.
- Îatac**, *s. n.* chambre à coucher, 187. — Pl. *îatacuri*.
- Îaurt**, *s. n.* lait caillé, 577.
- Îar**, *s. n.* digue, barrage, 480. — Pl. *îazuri*. Veđi, *eaz*.
- Îbriam**, *s.* nom propre, 43.
- Îbrişim**, *s. n.* fil de soie, soie torse, 187. || *a 'i trage un ibrişim pe la nas*, faire allusion à; gronder, 187. || *merge lucru ibrişim*, l'affaire va comme sur des roulettes, 187. — Pl. *îbrişimuri*.
- Îbrişin**, *s. n.* [*Mold.*] fil de soie, soie torse, 187. — Voir *îbrişim*.

îconomist (a), v. économiser, 340, 342.

îcre, s. f. caviar, 578. || *a umblă după îcre verzi*, tenter l'impossible, 578. || *a spune îcre verzi*, faire des contes à dormir debout, 578.

îee, s. f. chemise de paysanne, 188. || *ca îeea de sócră*, prêt; mal fait, 188. || *ca o île fără bîzărî*, chose non terminée, incomplète, 188. — Pl. *îi*.

îepă, s. f. jument, 165. 518. — Pl. *îepe*.

îepure, s. m. lièvre, 304. 422. 488. — Pl. *îepuri*.

îerbă, s. f. herbe, 142. — Pl. *îerburî*.

îernă, s. f. hiver, 92. 122. — Pl. *îernî*.

îeşi (a), v. sortir, 15. 567. || *a îeşi înaintea*, venir à la rencontre de, 472. || *a îeşi afară*, sortir, 649. || *unde o îeşi să îeasă*, adviene que pourra, 415. 416. — Voir *a eşi*.

îestimp, adv. cette année-ci, 591.

îgrasie, s. f. humidité, 189. || *a avî igrasie la cap*, être sot, toqué, 189.

îi, pour *veî*, 2-e pers. sing. du verbe *a voi*, 1'0.

îi, pr. pers. à lui, à elle, son, sa; passim.

îi, 3-e pers. sing. du verbe *a fi*; est, il est, c'est, 38. 58. 77. 91. 205. 387. 417. 441. 465. 532. 588.

îie, s. f. chemise de paysanne, 188. 189. Voir *îee*.

îi, pr. pers. lui, le; passim.

îlie, s. n. justaucorps; manteau très-long, 189.

îmbăia (a se), v. se baigner, prendre un bain, 15.

îmbăia (a), v. griser, 447. 578.

îmbătă (a se), v. r. se griser, 452. 454. 471. 472. 578. 579.

îmbêtare, s. f. ivresse, 455. 579. — Pl. *îmbêări*.

îmbătrân (a), v. vieillir, 430.

îmbracă (a), v. mettre (un habit), 51. || *mettre*, se vêtir de, 178. *emporter*, 424. || *habiller*, *vêter*, 189. || *a îmbracă uşa*, s'en aller 424.

îmbracă, (a se), v. r. s'habiller, 143. 189.

îmbrăcămintă, s. f. vêtement, 190. — Pl. *îmbrăcămintă*.

îmbrăcat, adj. habillé, 143. 145. 171. 189. 190. 191, || *îmbrăcat pistol*, nu comme la main, 171. 190. — Fém. *îmbrăcată*; pl. *îmbrăcaţi, îmbrăcate*.

îmbrobodî (a), v. emmitoufler, envelopper la tête d'un fichu, 191. 192. || *a 'l îmbrobodî*, l'entortiller, 191. || *a îmbrobodî treba*, il est bien dans ses affaires 192.

îmbrobodî, adj. la tête couverte d'un fichu, 192. — Fém. *îmbrobodită*; pl. *îmbrobodîţi, îmbrobodite*.

îmbucă (a), v. manger rapidement, manger gloutonnement, 579. 580. 581. || *mettre dans la bouche*, 581. || *cât at îmbucă odată*, en un clin d'oeil, 580. || *nicî cât at îmbucă odată*, rien, 580.

îmbucătură, s. f. bouchée, 580. 581. 582. — Pl. *îmbucături*.

îmburdă (a), v. [*Ung.*] renverser. | *îi îmburdă cu lăgănul*, il est toqué, 205.

îmburda (a se), v. r. [*Ung.*] se renverser, être renversé, 159.

îmi, pr. pers. à moi. mon, me, pour moi; passim.

împărţi (a), v. se partager, 431.

împătură (a), v. faire ses bagages, plier. || *a o împătură*, prendre ses cliques et ses claques, s'enfuir, 192.

împărat, s. m. empereur. 77. 421. 461. 471. 472. — Pl. *împeraţi*.

împărătesc, adj. impérial 474. — Fém. *împărătescă*; pl. *împărătesci, împărătesce*.

împodobi (a), v. orner, embellir, 387.

împrejur, prép. autour, 161.

împreună (a se), v. r. vivre ensemble, s'unir, se rejoindre, 560.

împropi (a), v. [*Ung.*] réparer, 160.

împrumut, s. n. emprunt, 431. prêt, 601. || *à crédit*, 544. || *luat împrumut*, emprunté, 431. — Pl. *împrumuturi*.

împrumută (a), v. prêter, 390.

împrumutare (cu), *à crédit*, 544.

împrumutat, adj. emprunté, 182. 183. — Fém. *împrumutată*; pl. *împrumutaţi, împrumutate*.

Împunge (a), v. piquer, 192.
Împuns, adj. piqué, 671. — Fém. *împunsă*; pl. *împunși*, *împunse*.
Împuși (a se), v. r. se gâter, 612.
s'a împușit brânza, leur amitié est rompue, 490.
În, prép. en, dans; passim. || à, au, 22. 33. 47. 50. 51. 59. 74. 202. 207. 224. 225. 245. 247. 250. 263. 266. 279. 298. 305. 311. 321. 361. 366. 383. 405. 426. 444. 533. 566. 607. 608. 627. 656. || en. avec, 273. || avec, entre, 312. || dans, vêtu de, 179. || en, faite en, 81. || sur, 3. 21. 38. 49. 86. 98. 128. 135. 165. 175. 176. 209. 230. 275. 277. 278. 279. 291. 292. 304. 312. 317. 321. 368. 370. 395. 396. 398. 444. 474. 503. 573. 575. 586. 655. || le, 483. 548. || pour, 20. || *a fi tare în brăcinar*, avoir de quoi, 30. || *a în apă cu capu 'n portă*, ne pas avoir la tête plus grosse que la largeur de la porte, 41. || *a stringe în balamale*, tenir en bride, 17. || *a da cu căciula în grindă*, jeter son bonnet au plafond (être ivre), 49. || *în pelea gôlă*, nu, 55. || *îi slab în cutaramă*, il n'ose pas, il est faible, 91. || *a stringe în curele*, tenir en bride, 141. *a dă cu picioru în doniță*, repousser du pied le baquet, 145 || *lână în lână*, tout laine (sans mélange), 203. || *i a suflat în luminare*, (illui a éteint sa chandelle) il s'est moqué de lui; il l'a tué, 214. || *a lovî în mănecă*, donner des coups de bâton dans l'eau, 220. || *dî pune în traistă*, le mettre dedans 410. || *pune'o în traistă*, met le dans ta poche et ton mouchoir par dessus, 411. || *p'în*, à travers, 70. 81. || *în gol*, sans succès, 172.
Înăcrî (a se), v. r. s'aigrir, surir. || *s'a înăcrît ca borșul*, cela va mal, 481.
Înainte, prép. devant, 147. || avant, 174. 213, || au devant, 472. || *a o ține drug înainte*, aller de l'avant, 146. || *a face înainte*, passer devant, aller, 475.
Înainte, prép. devant, 227.

Înălbî, adj. blanchi, 273. — Fém. *înălbîță*; pl. *înălbîți*, *înălbite*.
Înalt, adj. élevé, 412. — Fém. *înălță*; pl. *înălți*, *înalte*.
Înălță (a se), v. r. monter, s'élever, 193.
Înăuntru, adv. dedans, 558.
Încă, adv. encore, en outre, déjà, davantage, au moins; passim. || tout de même, 91. 258. || *încă până nu*, avant de, 569. || aussi, 537.
Încăldî (a), v. réchauffer, tenir chaud, 337.
Încăldî (a se), v. r. se réchauffer, 374.
Încăldit, adj. réchauffé, 526. — Fém. *încăldită*; pl. *încăldiți*, *încăldite*.
Încălecă (a), v. enfourcher, 392.
Încălță (a), v. chausser, 192. || *a încălță pe cine-va*, le tromper, le battre, 192.
Încălță (a se), v. r. se chausser, 193. || *a se încălță cu cine-va*, s'embarasser de quelqu'un, 193.
Încălțat, adj. chaussé, 143. 144. 171. 192. 273. — Fém. *încălțată*; pl. *încălțați*, *încălțate*.
Încăpe, (a), v. entrer, pouvoir, entrer, 349. 543. || passer à travers, 41. 426. || contenir, 65. || *nu încape pe ușă*, c'est un géant, 426. || *nu'l încape cămașa*, il est inquiet; il est accablé, de travaux, 65.
Încăputat, adj. [Mold.], remonté, (en parlant de bottes), 116. — Fém. *încăputată*; pl. *încăputați*, *încăputate*.
Încât, adv. que, 438.
Începe (a), v. commencer, 133. 340. 349. 565. 595.
Început, s. n. début, commencement, 381. — Pl. *începuturi*.
Încercă (a), v. essayer, faire l'essai de, 81.
Încercelă, adj. qui a des boucles d'oreilles, 555. — Fém. *încercelată*; pl. *încercelați*, *încercelate*.
Închegă (a), v. congeler, figer. || *l 'nchegă numaî așa*, il ment, 582.
Încheia (a), v. [Mold.], clore, terminer. || *a încheiet'o*, il y a renoncé, 527.

Închide (a), *v.* fermer, 174. 421. 422. 471. || enfermer, 382.
 Închină (a), *v.* boire à la santé de quelqu'un, 582.
 Închină (a), *v. r.* prier, 503. 504.
 Încinge (a se), *v. r.* mettre sa ceinture, se ceinturer, 193.
 Încingător, *s. f.* ceinture, 194. — Pl. *încingători*.
 Încolți (a), *v.* acculer, mettre au pied du mur, 194.
 Încrede (a se), *v. r.* avoir confiance, 59. 60.
 Încrestă (a), *v.* encocher, faire une entaille, 176.
 Încuetore, *s. f.* serrure, 100. 194. — Pl. *încuetori*.
 Încunjură (a), *v.* tourner autour, faire un détour, 173.
 Încurcă (a), *v.* mêler, emmêler, 269.
 Încurcă (a se), *v. r.* s'embrouiller, s'embarasser, 365. || se mêler, 272.
 Îndată, *adv.* de suite, 237. 299. 439. || *numai îndată*, à l'instant, sans tarder, : 65.
 Îndesă (a), *v.* enfoncer, tirer, 44.
 Îndesă (a se), *v. r.* se bourrer, se remplir, 505.
 Îndol (a se), *v. r.* se plier, 369.
 Îndoit, *adv.* doublement, 454.
 Îndrăsnl (a), *v.* oser, 557. 558. 646.
 Îndreptă (a), *v.* diriger, orienter, 234.
 Îndrugă (a), *v.* fler grossièrement. || *a îndrugă ca la mără*, dire des riens, 236.
 Îndulci (a se), *v. r.* s'adoucir, 664. || *a se îndulci la cașcaval*, avoir trop de prétentions, 515.
 Înel, *s. n.* anneau, bague, 194. 367. || *tras ca prin inel*, mince, svelte, 194. — Pl. *inele*.
 Întăină (a), *v.* couvrir de farine, battre comme plâtre, 547.
 Întășă (a), *v.* emmailloter, 195.
 Întige (a se), *v. r.* se planter, s'enfoncer, 278.
 Înfioritură, *s. f.* dessin, 385. — Pl. *înfiorituri*.
 Înfulică (a), *v.* [*Mold.*] dévorer, manger avec avidité, 598.
 Îngălă (a), *v.* fagoter. || gronder, 195.
 Îngână (a), *v.* rire, se moquer de, 621.

Înghețată, *s. f.* glace, 483. 582. — Pl. *înghețate*.
 Înghiți (a), *v.* avaler, engloutir, dévorer, 411. 513. 539. 541. 567. 568. 572. 580. 583. 584. 585. 662. || *a înghiți cu noduri*, désirer, 584. || *a înghiți în sec*, désirer, 585. || *a înghiți și cu ochi*, désirer, 585. || *a'și înghiți limba*, se lécher les lèvres, 585. || *a înghiți ne-mestecat*, avaler de travers, 585.
 Înghițitură, *s. f.* bouchée, 585. — Pl. *înghițituri*.
 Îngrădi (a), *v.* enclore, clôturer, 195. 196.
 Îngrădi (a se), *v. r.* s'entourer, 196.
 Îngriji (a se), *v. r.* se prémunir, se précautionner, 122.
 Îngust, *adj.* étroit, 188. — Fém. *îngustă*; pl. *înguști*, *înguste*.
 Înimă, *s. f.* cœur, 93. 205. 462. 520. 539. 660. 677. || *de inimă rea*, de chagrin, 579. || *de inimă bună*, de joie, de contentement, 579. — Pl. *inimi*.
 Înimă, *s. f.* ventre, estomac, 671. 672. 673. — Pl. *inimi*.
 Înnecă (a), *v.* noyer, 455.
 Înnecare, *s. f.* étouffement, 180. || *cu înnecare*, difficilement, 493. — Pl. *înnecări*.
 Înnegrî (a), *v.* noircir, rendre noir, 388.
 Înnotă (a), *v.* nager, 675.
 Însă, *conj.* mais, cependant; passim.
 Înșelă (a), *v.* tromper, 269.
 Înșelă (a se), *v. r.* se tromper, 299.
 Înșetă (a), *v.* être altéré, avoir soif, 586.
 Înșetoșă (a), *v.* [*Trans.*], être altéré, avoir soif, 586.
 Înși, *s. pl.* gens, 24.
 Însurat, *s. n.* [*Mold.*] mariage, 639. 642.
 Însurător, *s. f.* mariage, 638. 639. — Pl. *însurători*.
 Întăiu, *adj. ord.* premier, 646. — Fém. *întăia*.
 Întăiū, *adv.* d'abord, 69. 174. 227. 283.
 Întelege (a), *v.* comprendre, 149.
 Întelege (a se), *v. r.* s'entendre, reconnaître, admettre, 138.
 Întept, *adj.* sage, intelligent, 569.

577. 647. — Fém. *înțeleptă*; pl. *înțelepți, înțelepte*.
- Înțepă** (a se), v. r. s'embrocher, se piquer, 157. 277.
- Întîlni**, (a se), v. r. se rencontrer, 562.
- Întîmplă**, (a se), v. r. arriver 325.
- Întinat**, adj. crotté, taché de boue, 309. — Fém. *întinată*; pl. *întinați, întinate*.
- Întinde**, (a), v. étendre, 257. 338. || tirer, allonger, 8. 256. 262. 293. 356. || a *întinde mese cu*, faire ripaille avec, être bons amis 654.
- Întinde**, (a se), v. r. s'allonger, 8. 313. 652. || tenter au delà de ce que l'on mérite, ou de ce que l'on peut, 387. 515. || a se *întinde la cașcaval*, avoir trop de prétentions, 515.
- Întinge**, (a) v. tremper, 491. 587.
- Întins**, adj. dressé, 647. 651. || pe o *scară întinsă*, sur une grande échelle, 366. — Fém. *întinsă*; pl. *întinși, întinse*.
- Înțolă**, (a se), v. r. [*Mehedinți*], se nipper. || s'enrichir, 196.
- Înțoli**, (a se), v. r. se nipper. || s'enrichir, 196.
- Întôrce** (a), v. tourner, 419. || retourner, mettre à l'envers, 103. 437. 567. || faire tourner, 395. | a *întôrce chichițe și dulapuri*, essayer de tromper, 105. || a 'și *întôrce mantaua după vînt*, changer à tout vent, 223. || *iși întôrce șuba după cum suflă vîntul*, même sens que le précédent, 388. || a *întôrce pe dos*, retourner, 124.
- Întôrce** (a se), v. r. tourner, 247. || revenir, 25. || s'en retourner, 235. || s'a *întors crîngul morii*, les temps sont changés, 135. || s'a *întors rîoiă*, même sens que le précédent, 338.
- Întră** (a), v. entrer, 15. 75. 133. 156. 354. 422. 461 479. 503. 504. 557. 558. || se rétrécir, rentrer, 377.
- Între**, prép. parmi, entre; passim. || au milieu de, 562. || dans, 425.
- Întrebă** (a), v. demander, questionner, 40. 125. 379.
- Întrece** (a), v. dépasser, surpasser, 455.
- Întrece** (a se), v. r. dépasser, les bornes, 446. 447. || a se *întrece în apă rece*, devenir impertinent, 446.
- Întreg**, adj. entier, 258. 528. 529. 658. — Fém. *întregă*; pl. *întregi, întrege*.
- Întru**, prép. en, dans; passim. || de, 44. || avec, chaussé de, 274. || *într'însu*, dedans, en lui, 358. 561.
- Întuneric**, s. n. obscurité, ténèbres, 212.
- Înveli**, (a) v. couvrir, 337.
- Înveli** (a se), v. r. se couvrir, 196. 197.
- Învelitoare**, s. f. couverture, 196. — Pl. *învelitori*.
- Învălit**, adj. enveloppé, serré, 274. — Fém. *învălită*; pl. *învăliți, învelite*.
- Învătă** (a), v. apprendre, 473. || apprendre à, habituer à, 625.
- Învătă**, (a se), v. r. s'habituer, s'accouttumer, 143. 145. 473.
- Învățat**, adj. habitué, 144. 588. — Fém. *învățată*; pl. *învățați, învățate*.
- Învățătură** s. f. leçon, travail pour s'instruire, instruction, 638. — Pl. *învățăture*.
- Învîrți** (a) v. faire, tourner, 81. 566.
- Învîrți** (a se), v. r. tourner sur soi-même, tourner, 323. 563.
- Ion**, s. m. Jean, 245. 607. 638.
- Ioniță** s. m. Jeannot, 193.
- Ipingea**, s. f. manteau paysan (pour la pluie) sans manche et avec capuchon, 197. 419. — Pl. *ipingele*.
- Ipingea**, s. f. même sens que le précédent, 197. — Pl. *ipingele*.
- Îs**, 3-e pers. pl. de a fi, [*Mold., Ung., Banat*] sont, 179. 260.
- Iși** (a) v. sortir, 54.
- Iși**, pr. per. à soi, à lui, à elle, pour soi, son, sa; passim.
- *Islic**, s. n. bonnet de fourrure, que portaient les boyards, 197. || a 'l*călcă pe colțul islicului*, lui marcher sur la queue (le fâcher), le contrecarrer dans ses entreprises, 197. — Pl. *ișlice*.
- *Ișlicar**, s. m. rétrograde, à idées arriérées, — Pl. *ișlicari*.

ismene, *s. f. pl.* caleçon, 62. 63. 198. 199. 455. || *ușor de ismene*, mauvais sujet, 199. || *cu ismenele pe bêt*, sans-culotte, 199.
isprăvi (a se), *v. r.* finir, se terminer, 66. 249.
***Istovi** (a se), *v. r.* s'éteindre, 66.
îți, *pr. pers.* te, ton, à toi, pour toi; passim.

lubi (a), *v.* aimer, 54, 477. 631.
luft *s. n.* cuir de Russie, || *a ră-mănē iufl*, de, ne pas avoir de, 199.
lute, *adj.* rapide, 323. — Fém. *lute*; pl. *iufl, lute*.
Ivan, *s. n.* Jean, 463.
lvélă, *s. f.* apparition. || *a eși la ivélă*, se montrer, 474.

J

Jigănie, *s. f.* animal, bête, 561. — Pl. *jiganiș*.
Joc, *s. n.* danse, 460. — Pl. *jocuriș*.
Joi, *s. f.* Jeudi, 178.
Jos, *adj.* bas, 175. 318. 319. 320. 364. || *mai josă*, inférieure, 412. Fém. *josă*; pl. *josi, jõe*.
Jos, *adv.* en bas, 73. || *în jos*, en bas, 175. 364. 412. || *pe jos*, à terre, 310. || *cea mai de jos*, d'en bas, 412. || *dă jos*, de par terre, 412. || *a se dà jos*, descendre, 283.

Jucă (a), *v.* danser, 613. || jouer 397.
Juca (a se), *v. r.* jouer, 397 398.
Judecă (a), *v.* juger, 389.
Judecată, *s. f.* jugement, entendement, intelligence, 307. — Pl. *judecăți*.
Jug, *s. n.* joug, 504. — Pl. *juguri*.
Jumătate, *s. f.* inoitié, 184. — Pl. *jumătăți*.
Jupân, *s. m.* maître (ironiquement) 43. — Pl. *jupânți*.

L

l *pr. per.* le, lui; passim.
La, *prép.* à, au, aux; passim. || vers, sur, 23. 31. 37. 93. 123. 146. 243. 607. || chez, 99 202. 282. 306. 360. 437. 450. 624. 629. || sous, 292. || à, dans, 159. 189. 299. 534. || pour, 213. || en, 59. 101. 122. 212. 216. 435. 579. || de la, de la part de, 43. || la ce, où, 415. || des, 527. || *a fi la un gând*, avoir la même idée, 46. || le, 123. || *la amești*, en plein jour, 216. || *înghite la dulcetișă*, il avale des confitures, 541. *de la*, de, 237.
Lă (a), *v.* laver, 199. 200. 326.
Lă (a se), *v. r.* se laver, 199. 200.
Lăcăt, *s. n.* cadenas, 201. — Pl. *lăcate*.
Lăcat, *s. n.* cadenas, 650. 651. — Pl. *lăcate*.
Lăcată, *s. f.* [Mold.], cadenas, 99. 101. 201.
Lacom, *adj.* glouton, gourmand, insatiable, 586. 587. — Fém. *lacomă*; pl. *lacomți, lacome*.
Lăcomesce, *adv.* avidement, 579.

Lacră, *s. f.* coffre, 201. — Pl. *lacre*.
Lăcrămă (a), *v.* pleurer, 518.
Lacum, *adj.* [Mold.] glouton, vorace, 586. Fém. *lacumă*; pl. *lacumi, lacume*.
Ladă, *s. f.* caisse, coffre, malle, 201. 202. 203. || *ce e pe dinsul și în ladă*, il porte toute sa fortune sur son dos, 201.
lada la mine, și cheia la tine, être à la merci de quelqu'un, 202. *a nu avé ladă cu cine-va*, vivre en mauvais terme avec quelqu'un, 203. — Pl. *lădi*.
Lae, *adj. f.* [Bana], noir, 204.
Laiță, *s. f.* [Mold.] banc, 203. — Pl. *laițe*.
Lămăe, *s. f.* citron, 587. — Pl. *lămăi*.
Lână, *s. f.* laine, 203. 204. *lână 'n lână, per în per*, bonnet blanc, blanc bonnet, 203. *nu 'și pôte purtă lăna sa*, c'est la marquis de Carabas, 204. *face din lână lăe, lăna alba*, il vous ferait voir la lune en plein jour, 204. — Pl. *lâne*.

Lângă, *adv.* auprès de, 161. 382. 434. 536. || auprès, 509. || *pe lângă*, auprès de, 234. 587.
Lanț, *s. n.* chaîne, 204. || *a se ține lanț*, sans interruption, 204.—Pl. *lanțuri*.
Lapte, *s. n.* lait, 532. 587. 588. 589. 590. || *lapte dulce*, lait, 561. 589. || *lapte acru*, lait caillé, 590. || *lapte covăsit*, lait caillé, 591. || *îi învătăc cu mîta la lapte*, il a pris de mauvaises habitudes, 588. || *pune straje mîta la lapte*, recevoir l'ennemi dans la place, 588. || *a fi un papă-lapte*, un sot, 589.
Lăptosă, *adj. f.* bonne laitière (en parlant d'une vache, etc.) 145.—Pl. *lăptoșe*.
Larg, *adj.* large. || grand, 74. || *cu mîneci largi*, à bras ouverts; avec impatience, 220.—Fém. *largă*; pl. *largi*, large.
Lăsă (a), *v.* laisser, 116. 226. 231. 240. 316. 356. 363. 400. 463. 496. 536. 640. 647. 653. 656. || laisser, abandonner, quitter, 198. 327. || permettre, 279. 280. || *a lăsă din*, lâcher la, 91. || faire naître, produire, 432.
Lat, *adj.* large, plat, 184. 188. 218.
Lat, *s. n.* côté. || *în lături*, de côté, 464.—Pl. *lături*.
Lătră (a), *v.* aboyer, 462.
Lături, *s. f. pl.* eaux grasses, eau de vaisselle, 204.
Lăudă (a), *v.* louer, 77.
Lăuntru (din), *adj.* en dedans, 390.
Lăutar, *s. m.* ménétrier, violon-
 neux, 453 454. 523. 606.—Pl. *lăutari*.
Laviță, *s. f.* planche, rayon éta-
 gère, 205.—Pl. *lavițe*.
Le, *pr. per.* les; passim.
Lea (a), *v.* laver, laver la tête, 199.
Lea (a se), *v. n.* [*Mold.*] se laver, se laver la tête, 200.
Lefă, *s. f.* creux de la cuillère, 593.
Lefăi (a se), *v. r.* [*Mold.*] s'étaler, se carrer. || jouir de, 640.
Legă (a), *v.* attacher, 53. 110. 162. 163. 254. 340. 341. 549. || *a'l lega burduf*, l'attacher solide-
 ment, 488. || *a legă gura pânzei*, bien commencer une affaire

(parfois, sans la terminer); s'enrichir, 272.
Légăn, *s. n.* berceau, 205.—Pl. *le-găne*.
Legat, *adj.* lié, attaché, 368. 465. 525. || lié, fermé, 349.—Fém. *legată*; pl. *legați*, *legate*.
Legumă, *s. f.* tout met cuit, sans viande, 591. 602.—Pl. *legume*.
Lele, *s. f.* se dit à la campagne, à une sœur, à une amie, à une femme plus âgée, 25. 230. || femme de mauvaises moeurs, fille la joie, catin, 200. 573.
Lemn, *s. n.* bois, 137. 138. 196. 595. 613.—Pl. *lemn*.
Léna, *s. f.* Hélène, 22.
Lénca, *s. f.* Hélène, 205.
Leorcă, *expr. inv.* mouillé, trempé, 591.
Lepedă (a), *v.* jeter, rejeter, 71. 492. 586.
Leșie, *s. f.* lessue, lessive, 205.—Pl. *leși*.
Lesra, *adj. f.* [*Ung.*] maigre, 507.—Pl. *lesne*.
Lesne, *adj. inv.* facile, 75.
Lesne, *adv.* facilement, 327. 412. 417.
Leu, *s. m.* ancienne monnaie, valant 37 centimes de la mon-
 naie actuelle, 110.—Pl. *lei*.
Leu, *s. m.* lion, 637.—Pl. *lei*.
Leurdă, *s. f.* ail d'ours, ail des
 bois, 591.
Li, pour le, 640.
Limbă, *s. f.* langue, 539. 585.—
 Pl. *limbi*.
Lingău *s.* et *adj.* pique-assiette;
 flagorneur, 591.—Pl. *lingăi*.
Linge (a), *v.* lécher, 116. 402. 478. 658. 664. 665. 666. 668. 669. 676.
Linge (a se), *v. r.* se lécher, 668.
Lingură, *s. f.* cuillère, 458. 459. 477. 478. 592. 593. 594. 595. 638. || *a'î altîrnă lingura de gât*, ne pas lui donner à dîner, 593. || *a'și pune lingura de brîu*, finir de manger, 594. || *a înce-
 put de la lingura de lemn*, il est venu en sabots de son vil-
 lage, 595. || *cu lingura*, beau-
 coup, 595.—Pl. *linguri*.
Linguriță, *s. f.* petite cuillère, 595.—Pl. *lingurițe*.

Lins, *adj.* lisse, uni. || *cu punga linsă*, à sec, 647.—Fém. *linsă*.
Linte, *s. f.* lentille, 596. || *pentru un blid de linte*, pour un plat de lentilles, 596. || *frige-linte*, grippe-sou, 596. || *spală-linte*, bavard, 596.
Lipa-lipa, *loc. adv.* en traînant les savates, 274.
Lipi (a se), *v. r.* se coller, 59. 291. || *a se lipi de*, s'approcher de près de, 73.
Lipie, *s. f.* pain sans levain, en forme de galette, fouace, 566. 597.—Pl. *lipii*.
Lipsă, *s. f.* manque, défaut. || *mai bine lipsă*, plutôt s'en passer, 116. || *în lipsă de*, lorsque l'on n'a pas, 483.—Pl. *lipsuri*.
Lipsi (a), *v.* manquer, 145. 148. 206. 223. 257. 406. 609. 671.
Loc, *s. n.* place, endroit, 206. 563. || *în tot locul*, partout, en tout lieu, 79. || *tot un loc*, la même chose, 282. || *de loc*, du tout, 560. || *în loc*, à la place, 367. 390. || *într'un loc*, au même endroit, ensemble, 560. || *la un loc cu*, avec, en compagnie de, 382.—Pl. *locuri*.
Locaş, *s. n.* demeure, habitation, 206.—Pl. *locaşuri*.
Locui (a), *v.* habiter, 560.
Lopată, *s. f.* pelle, 467. 468.—Pl. *lopeţi*.
Lor, *pr. pers.* leur, à elles; passim.
Lovi (a), *v.* frapper, 94. 217. 220. 266. || *cogner*, 122.
Lovi (a se), *v. r.* se cogner, 318. 320. 321. || *s'harmoniser*, s'accomoder, 548.
Lovit, *adj.* frappé 320. 417.—Fém. *lovită*; pl. *lovitzi*, *lovite*.
Luă (a), *v.* prendre, 17. 22. 36. 38. 64. 93. 99. 131. 178. 210. 215. 242. 243. 270. 275. 334. 348. 359. 365. 393. 404. 407. 408. 411. 418. 423. 431. 523. 544. || *prendre*, acheter, 357. || *enlever*, 93. 512. 582. || *obtenir*, 51. || *mettre la main sur*, 279. || *enlever*, tirer, 363. || *relâcher*, 91. || *mai lasă din cataramă*, lâche la bride, 91. || *l'a luat la hoaga*, il a mis la main sur lui, il s'en est rendu maître, 186. || *a luat-o pe mână*,

il n'en mène pas large, 219. || *a 'şi luă papucii*, prendre, ses cliques et ses claques, 275. || *a 'l luă cu o rerdea mări sus*, lui couper le sifflet (la chique), 287.
Luă (a se), *v. r.* se tenir. || *a se luă de*, se tenir par, 32. || *a se luă cu*, s'oublier avec, 209. || *a se luă de brîu cu cineva*, être à tu et à toi avec quelqu'un, 32. || *a se luă cu lulea*, se griser, 209.
Luă (a 'şi), *v.* enlever, ôter. || *a 'şi luă căciulă*, s'humilier, prier, 47. || *a 'şi lua pôlele în cap*, jeter son bonnet par-dessus les moulins, 312.
Lucră (a), *v.* travailler, 270. 617.
Lucrat, *adj.* travaillé, façonné, 184.—Fém. *lucrată*; pl. *lucraţi*, *lucrate*.
Lucru, *s. n.* travail, 637. 646. || *affaire*, 154. 187. 252. || *chose*, 97. 379. 639. || *lucru merge găitan*, l'affaire va comme sur des roulettes, 154.—Pl. *lucruri*.
Lui, *pr. pers.* à lui, son, sa; passim.
Lui, *pr. pers.* de, du, 136. 177. 209.
Lulă, *s. f.* [Ung.], pipe, 207. 303.—Pl. *lule*.
Lulea, *s. f.* pipe, 207. 208. 209. 210. 211. 561. || *trei lulele în două zambile*, pauvre (se dit des négociants), 208. || *nică lulea nu 'i arde*, il n'a pas de chance, 208. || *a 'i dă cu lulea în nas*, le mépriser, se moquer de lui, 209. || *lulea lui Dumnezeu*, le vin, 209. || *a se lua (afumă) cu lulea*, se griser, 209. || *a furat lulea lui Năntălu*, il est gris, 210. || *a turtit lulea lui Neamţulu*, il est ivre mort, 210. || *a ajuns la lulele*, il est pauvre comme Job, 211. || *a se face lulea*, être gris, 211. || *a 'i dă lulea prin cenuşă*, se moquer de lui, 211. || *a 'i bate lulea pe datorie*, le fâcher par nos dires, 211.—Pl. *lulele*.
Lulă, *s. f.* [Mold.], pipe, 207. 303.—Pl. *lulele*.
Lume, *s. f.* monde, 187. 166. 200. 301. 309. 408. 453. 454. 455. 460.

Luménare, *s. f.* [*Banat*] lumière, chandelle, 217. || *drept ca luménarea*, droit comme une chandelle, 217. — Pl. *luménări*.
Lumină, *s. f.* lumière, 354. || chandele, 212. — Pl. *lumină*.
Lumină (a), *v.* éclairer, 67. 147. 148. 213. || éclairer, briller, 212.
Lumină (a se), *v. r.* s'éclairer, 213.
Luminare, *s. f.* lumière, chandelle, 212. 213. 214. 215. 216. 217. 269. 270. || *luminarea e pe sfârșit*, il est à l'article de la mort, 212. || *a scris pe luminare*, il a la mémoire courte, 213. || *'i a suflat în luminare*, il s'est moqué de lui; il l'a tué, 214. || *a mânca mucus luminări*, se tromper; être en danger, 215. || *a 'i mânca luminarea*, le tuer, désirer sa mort, 215. || *îeă mucus luminări*, prendre peu de chose, 215. || *are luminări la nas*, c'est un morveux, 216. || *a fi*

ca luminarea, droit comme un i, 216. || *drept ca luminarea în sac*, tordu, plié, 217.

Lună, *s. f.* lune, 265. || mois, 411. || *luna lui traistă în bêt*, l'époque des moissons, 411. — Pl. *luni*.

Lung, *adj.* long, 9. 39. 151. 179. 183. 218. 307. 308. 336. 506. 555. 563. || prolongé, 36. 640. || *ciorbă lungă*, discours qui n'en finit pas, 526. 527. — Fém. *lungă*; pl. *lungi*.

Lungi (a), *v.* allonger, 141. 503. 639.

Lungi (a se) *v. r.* s'allonger, 12. 562.

Lup, *s. m.* loup, 133. 381. 382. 579. 629. 635. 636. 637. 638.

a mânca cât un lup, dévorer comme un loup, 635. 636.

Lupav, *adj.* [*Mold.*], comme un loup, 636.

Lut, *s. n.* argile, terre glaise, 564. 631.

M

Măcar, *adv.* même si, 216. || *măcar de*, même si, 27. || tout au moins, 321.

Măciucă, *s. f.* gourdin noueux, 217. — Pl. *măciuce*.

Măcină (a), *v.* moudre, 234. 235. 239. 295. 296. 297. 545.

Mahmur, *adj.* étourdi, qui a la tête alourdie par le vin, 597.

Ma, *adv.* plus; passim. || encore, 12. 139. 174. 409. 412. 537. 572. 615. 664. || encore plus, 91. || encore, aussi, 626. || *ce ma*... quel. 103. || *până ce se ma de prinde*, jusqu'à ce qu'elle en prenne l'habitude, 479. || *ma mult*, plus; voir *mult*. || *ma puțin*, moins; voir *puțin*. || *ma bun*, meilleur; voir *bun*. || *ma bine*, mieux, plutôt; voir *bine*. || *și ma tare*, [*Mold.*], encore plus, 179. || *ma cu*, plus, 495.

Mara, *s. f.* présure, ferment, || *a prinde mara*, prendre des forces, 597.

Maimuță, *s. f.* singe, 469. — Pl. *maimuțe*.

Măine, *adv.* demain, 557. 619.

Mălăeț, *adj.* farineux. || *gust mălăeț*, mauvais goût, 571. — Fém. *mălăeță*.

Mălaiu, *s. n.* pain de farine de maïs, 131. 235. 296. 303. 556. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. || *a apropiat mălaiul de traistă*, il a dépensé toute sa fortune, il n'a plus longtemps à vivre, 601. || *mălaiu dulce*, pain de farine de maïs sans levain, 601. || *zămă de mălaiu*, chose sans valeur; un sot, 603.

Malaiu, *s. n.* [*Mold.*], millet. || *a tăia un fir de malaiu în opt*, couper un fil en quatre, 602.

Mamă, *s. f.* mère, 59. 199. — Pl. *mame*.

Mămăligă, *s. f.* bouillie épaisse de farine de maïs, 429. 487. 517. 519. 551. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. || *caută nod în mămăligă*, chercher midi à quatorze heures, 611. || *mămăliga ne-fertă*, benêt, 611. || *a 'și scote mămăliga*, gagner son pain quotidien,

611. || *a rămâne cu ața mămăli-gei*, être complètement ruiné, 611. || *a prins mămăliga căjă*, parvenu insolent, 612. || *a o pune de mămăligă*, ne pas réussir dans une entreprise; y renoncer; souffrir une perte, 613. || *jocă pe mămăligă*, il roule sur l'or, 613. || *mămăligă 'n trai-stă*, paysan, 613. || *e o mămăligă*, c'est une chique, 614. || *par'că c cu mămăligă 'n gură*, il a de la bouillie plein la bouche, 614. || *e bun de tăiat mămăligă*, c'est un sot, 614. — Pl. *mămăligă*.

Mămăligar, s. m. rustre, 614.

Mană, s. f. main, 37. 47. 129. 202. 224. 230. 353. 379. 408. 430. 483. 516. 531. 537. 561. 564. 663. 664. 665. 666. 669. || *a dă mână cu*, rencontrer, 517. || poignée, 521. || *a dă pe mână cui-oa*, confier à, 100. 101. — Pl. *mâni, mătne, mătne*.

Mană (a), v. mener, conduire, diriger, 113. 243.

Măncă (a), v. manger, 53. 80. 204. 205. 215. 260. 357. 375. 409. 438. 450. 452. 454. 456. 457. 466. 480. 482. 485. 487. 496. 499. 515. 517. 518. 519. 524. 527. 528. 532. 534. 542. 547. 553. 566. 571. 577. 591. 592. 598. 599. 601. 606. 607. 608. 610. 611. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 647. 648. 649. 659. 661. 671. 672. 673. 677. || *a măncă mukul*, être attrapé; perdre tout crédit, 251. || *ce s'a măncat s'a și uitat*, morceau avalé n'a plus de goût, 622. || *ce ambli tu nu se mănâncă*, tu ne réussiras pas, cela n'est pas pour ton nez, 623. || *ai măncat și cei ce ai pierdut vacile*, à tout péché miséricorde, 623. || *a măncă ca miresele*, faire la petite bouche, 624. || *mănâncă cât patru (șapte)*, il mange comme dix, 624. || *unde unul mănâncă, mănâncă și doi*, quand il y en a pour un il y en a

pour deux, 626. || *și a mănă e grei*, rien ne se fait sans effort, 627. || *biteagu mănâncă șinagu*, il fait semblant d'être malade, (par paresse), 628. || *mănâncă până dă din el*, il mange comme un porc, 629. || *a măncat codt de lup*, il sait te convaincre, 629. || *ar mănă și cu ochi*, il meurt de faim, 630. || *par'că mănâncă ghțăd friptă*, il est maigre comme un clou, 630. || *a mănă ca în codru (tîrg)*, manger tout seul, 630. || *par'că a măncat scurmuș de gaină*, incapable de garder un secret, 631. || *manăncă lut și pămînt*, il nie effrontément, 631. || *a mănă cu muc*, manger du pain sec, 631. || *a măncat cât un Turc de cei calici*, manger comme un ogre, 632. || *a mănă de-a gata*, profiter du travail d'autrui, 632. || *imî vine să'l mănănc*, je l'adore, 632. || *când măncat, când nemăncat*, il ne mange pas tous les jours, 632. || *a mănă pe sponci*, mangor peu, être économe, 633. || *a măncat masalar*, il est fou, 633. || *a măncat cuculă*, il est fou, 633. || *își mănăncă de sub dînsul*, c'est un avare, 633. || *a măncat ce nu-i place*, il lui en a cuit, 633. || *de par'că mănănușă numai Vîneren*, il est très maigre, 634. || *a mănă ne-spălat*, être rosé; perdre son avoir, 634. || *a mănă fript pe cine-vr*, le perdre, le vaincre, 635. || *când mănăncă îi trosnesc falciile*, c'est une bonne fourchette, 635. || *il face de mănănușă și mere padurete*, il le force d'obéir, 635. || *scie numai să manăncă*, c'est une oie, 635. || *a năncă cât un lup*, dévorer comme un loup, 636. || *a mănăca un lup (lupan)*, manger gloutonnement, 636.

Măncă (a se). v. r. se manger, se morure, 381. || être mangé, 538.

Măncăcios, adj. gourmand, glouton, 636. — Fém. *măncăciósă*; pl. *măncăcioși, măncăcióse*.

Măncare, s. f. manger, mets, plat, nourriture, 444. 475. 476. 576.

618. 636. 637. 638. 639. 640.
641. 642. 671. || *la mâncare*, au
manger, 539: *mâncare grecescă*,
merde, 642. || *mâncare scrbescă*,
manger composé de légumes,
642. || *a'i tăta pofta de mân-*
care, lui faire passer le gout
du pain, 642. || *a'i trece pofta*
de mâncare, mourir, 612. || *a*
strică mâncarea de gēba, n'être
bon à rien, 642.—Pl. *mâncări*.
Mâncat, *s. m.* manger, 642.
Mâncat, *adj.* qui a mangé, ras-
sasié, 620. 632.—Fém. *mâncată*;
pl. *mâncate*, *mâncate*.
***Mâncător**, *s. m.* qui mange beau-
coup. || *malhonnête*, 643.—Pl.
mâncători.
Mâncău, *s. m.* [*Mold.*], gros man-
geur, 643.—Pl. *mâncăi*.
Mandalac, *s. m.* terre-noix. || *a cătă*
păcate în mandalac, chercher
midi à quatorze heures, 643.—
Pl. *mandalaci*.
Mândră, *s. f.* belle fille; catin, 452.
—Pl. *mândre*.
Mândru, *s. m.* beau gars, galant,
bien aimé, 452.—Pl. *mândri*.
Mâne, *adv.* demain, 518. 557. 619.
Mâneacă, *s. f.* manche, 63. 118.
218. 219. 220. 311. 417. || *a o*
bigă pe mâneacă, ne pas en
mener large, 218. || *a rupe mâ-*
neca (mâneacă) cu-va, insister
auprès de quelqu'un pour ob-
tenir quelque chose, 219. || *taeți*
mâneca și fugi, faire un léger
sacrifice pour échapper à, 220 ||
a'și șterge nasul cu mâneca, être
mal élevé, 220. || *a lovi în mâ-*
necă, essayer de faire du tort;
dire les insanités, 220. || *pe*
sib mâneacă, en sous main, 220.
cu mâneacă largă, avec plaisir,
220.—Pl. *mânece*.
Măniă (a se), *v. r.* [*Mold.*], se fâ-
cher, se courroucer, 65.
Mănică, *s. f.* manche, 61. 118.—
Pl. *mănici*.
Măni (a se), *v. r.* se salir. || *a se*
măni *pe*, se salir les, 669.
Manta, *s. f.* manteau, 221. 222.
223. || *dupa plătă manta*, de la
moutarde après diner, 222. ||
a'și giși mantaua cu cine-va, se
faire une affaire avec quelqu'un,
222. || *a pune cu-va o manta*,

le tromper, 223. || *manta de*
vreme rea, bon émissaire; com-
me pis aller, 223. || *manta*,
même sens que le précédent,
223. || *a'și întorțe mantaua dupre*
vint, tourner à tout vent, 223.
—Pl. *mantale*.
Mănușă, *s. f.* gant, 223. 224. || *par-*
că 'i cu mănuși în mână, c'est
un paresseux, 224. || *a aruncă*
mănușa, jeter le gant, 224. || *a*
ridică mănușa, relever le gant,
224.—Pl. *mănuși*.
Mănușă, *s. f.* anse, poignée, 644.
Mănuși, *s. f.* gant, 145.—Pl. *mă-*
nuși.
Mănușită, *s. f.* petite main, 289.
—Pl. *mănușite*.
Mânz, *s. m.* poulain, 572.—Pl.
mânji.
Mărăcine, *s. m.* ronce, 73. 74.—Pl.
marăcini.
Maramă, *s. f.* long voile dont les
femmes se couvrent la tête.
224.—Pl. *marama*.
Mărar, *s. m.* aneth (*botan.*), 645.
Mare, *adj.* grand, 54. 73. 74. 93.
134. 167. 186. 216. 293. 316.
421. 473. 475. 492. 493. 498.
547. 561. 565. 572. 580. 581.
583. 585. 593. 607. 610. 614.
638. 654. || *cei mari*, les grands,
93. — Fém. *mare*; pl. *mări*.
Mare, *s. f.* m-r, 365.—Pl. *mări*.
Mărgelată, *adj.* ornée de perles de
verre, de verroteries, 555. —
Pl. *mărgelate*.
Măriucă, *s. f.* Mariette, 100.
Marți, *s. f.* mardi, 597.
Mărunt, *adj.* petit, menu, peu, 307.
— Fém. *măruntă*; pl. *mărunți*,
mărunte.
Masă, *s. f.* table, 77, 225. 484.—
Pl. *mesc*.
Masă, *s. f.* repas, diner, 80. 86.
378. 495. 547. 609. 646. 647.
648. 649. 650. 651. 652. 653.
654. 655. 656. 657. || *n'are casă*,
n'are masă, il n'a ni feu, ni
lieu, 86. || *bună masă*, bon appé-
tit, 649. || *a 'l lăsa cu masă*,
ne pas avoir de considération
pour lui, 653. 656. || *a pune*
masă cu toți, être bien avec
tout le monde, 653. || *a ține*
masă deschisă, tenir table ou-
verte, 654. || *a fi (cui) după*

masă, être éméché, 654. || *a fi ca după douăsprezece*, être pompette, 654. || *nu 'i apucă sora sfărâmitura de pe masă*, c'est un grigou, 654. || *cu ne-pus în masă*, brusquement, inopinément, de but en blanc, 656. || *a fi la cap de masă*, occuper le haut bout de la table, 656. || *a aré ce pune pe masă*, avoir de quoi, 657. — Pl. *mese*.

Masala, *s. f.* torche, 225. — Pl. *masalale*.

Masalar, *s. m.* jusquiame, 633. || *a mâncat masalar*, il est fou, 633.

Mască, *s. f.* masque, 225. — Pl. *masce*.

Măsea, *s. f.* dent molaire, 448. — Pl. *măsele*.

Măslină, *s. f.* olive, 621. 657. — Pl. *măslīne*.

Măță, *s. f.* [*Mold.*], chatte, 81. 228. 337. 349. 366. 465. 587. 588. — Pl. *mățe*.

Mătase, *s. f.* soie, 225. 336. — Pl. *mătăsură*.

Mate, *s. f. pl.* entrailles, 114. 309. 495.

Materie, *s. f.* matière, étoffe, 226. — Pl. *miteră*.

Mătură, *s. f.* balai, rayon, 225. 226. 227. || *mătura nouă matură bine*, tout nouveau, tout beau, 225. || *a vedé de cōda măturei*, s'occuper de son ménage, 227. || *și-a făcut nasul mătură*, c'est un p'que-assiette, 227. — Pl. *mături*.

Mătură (a), *v.* balayer, 161. 225. 226. 227. 228. 364. || *a mătura*, chasser, 228.

Mătușă, *s. f.* tante. || se dit, par respect, aux femmes âgées, 422. — Pl. *mătuze*.

Măzere, *s. f.* pois, 291. 479. 480. 657. 658.

Mazere, *s. f.* pois, 657. 658.

Mazire, *s. f.* [*Mold.*], pois, 657.

Me, *pr. pos.* me, moi; passim.

Mă, *interj.* s'emploie en s'adressant aux hommes, 189.

Mea, *pr. pos. f.* ma, mienné; passim.

Măduvă, *s. f.* moëlle, 653. — Pl. *măduve*.

Măi, *interj.* s'emploie en s'adressant aux hommes, 607.

Melu, *s. m.* millet, 552.

Melc, *s. m.* escargot, colimaçon, 96. — Pl. *milci*.

Meleșteu, *s. n.* bâton servant à remuer la mămăligă. || *a linge meleșteul*, être pauvre; être avare, 658. — Pl. *melește*.

Menl (a se), *v. r.* être préparée, pour, destiné à, 532.

Măr, *s. m.* pomme, 587. 635. 658. 659. 660. 661. 662. || *și-a pus mărul*, il s'est fait du tort, 659. || *îi cere și lui înima mere acre*, il a des envies incompatibles avec son âge, 680. || *ar mânca și mere pădurete*, il est mort de faim, 661. || *a fi bun de mere*, être un sot, 661. || *trêncă-flêncă mere acre*, il dit des sottises, 661. || *nică două mere degerate*, cela ne vaut pas les quatre fers d'un cheval, 662. || *pân la măr-roșu*, au diable Vauvert, 662. — Pl. *mere*.

Mercuri, *s. f.* Mercredi, 634.

Merge (a), *v.* aller, 147. 154. 246. 407. 412. 460. 500. 502. 503. 536. 537. || s'en aller, partir, 23. 401. || aller, chevaucher, 113. || aller, vers, 146. || aller, marcher, 274. || *a merge lucru ibrișin*, cela va comme sur des roulettes, 187. || *îi merge gura*, il bavarde, il jacasse, 237. || *de 'i-a mers peiecele*, fortement, rapidement, 294. || *a merge în*, se servir de, 273. || *a merge în sus*, monter, 412.

Merindă, *s. f.* provende, 131. 544. — Pl. *merinde*.

Mersic, *s. n.* coffre, 228. || *a dă după mersic*, voler, 228.

Meșl, *s. m. pl.* chaussure en feutre blanc que les Turcs mettent, par dessus leurs bas, avant de chasser les babouches, 229. || *a da meșlă cui-va*, convenir, 229.

Meșină, *s. n.* basane, 229. — Pl. *meșine*.

Meșniță, *s. f.* sorte de plat, 662.

Mestecă (a), *v.* mâcher, 583. 662. || remuer, 616.

Mestecă (a se), *v. r.* se mêler, 204.

Mestecat, *adj.* mâché, 493. || *mêlé*, battu, 495. — Fém. *mestecată*; pl. *mestecați, mestecate*.

Mestecău, *s. m.* [*Mold.*], bâton servant a remuer la bouillie de maïs, 662.
Mestică (a), *v.* [*Mold.*], mâcher, 662.
Meștină, *s. m.* basane, 229.—Pl. *meștine*.
Mesură (a), *v.* mesurer, 371.
Mesură, *s. f.* mesure. || *cu măsură*, modérément, avec réserve, 640. || *piste măsură*, sans mesure, trop, 671.—Pl. *măsura*.
Meu, *pr. pos.* mon, mien; passim.
MI, *pr. pos.* ma, moi, à moi; passim.
Mi, *pr. per.* me, moi, mon; passim.
Mic, *adj.* petit, 167. 258. 316. 376. 439. 492. 493. 498. 543. 565. 581. 583. 593. || *mîc și mare*, petits et grands, 93.—Fém. *mică*; pl. *mici*, *mice*.
Mie, *pr. pers.* à moi, 241.
Mie (o), *s. f.* mille, 168. 179.
Miel, *s. m.* agneau, 658. 663.—Pl. *mici*.
Miere, *s. f.* miel, 440. 553. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. || *între miere amestecă fiere*, cacher l'épine sous la fleur, 673. || *nu e miere fără fiere*, il n'y a pas de rose sans épines, 673. || *a dă banî pe miere*, critiquer, injurier, battre, 674. || *îi curge numai miere*, tout lui réussit, 675. || *a dat peste mîerea ursului*, il a eu le gros lot, 675. || *a dă de miere*, même sens que le précédent, 675. || *a înnotă în miere*, avoir de la fortune, 675. || *a'î tăia cuvîntul cu miere*, couper la parole à quelqu'un pour lui annoncer une nouvelle agréable, 676. || *po'î lînge miere în casa lui*, sa demeure est très-propre, 676. || *a băgă ac în miere*, faire d s intrigues, 676. || *a unge cu miere*, graisser la patte à quelqu'un 676. || *a unge la inimă cu miere*, mettre un baume sur le coeur, 677. || *a mîncă miere*, être content, 677. || *de par'ca eră miere*, il est très-bon 677. || *par'că 'i, cu miere în bot*, sa conversation est

agréable; il aime qui ne le mérite pas, 677.
Mijloc, *s. n.* milieu, 74. || moyen, 206.—Pl. *mijloce*.
Millă, *s. f.* pitié, 179.
Mine, *pr. per.* moi; passim. || *la mine*, chez moi, 629. || *în mine*, à moi, pour moi, 20.
Minte, *s. f.* esprit, intelligence, 183. 307. 308. 336. 369. 408. 455. 457. 474. || *cu minte*, sage, 465. 647.—Pl. *minți*.
Mintă, *s. f.* [*Banat*], douillette || *doar nu m'io scurtă mintia*, je m'en moque, 229.—Pl. *minți*.
Mirancea, *s. m.* Mirancea, nom. propre, 453.
Miresă, *s. f.* fiancée, 43. 624.—Pl. *mirese*.
Miros, *s. n.* pet, 73.—Pl. *miróse*.
Miros (a), *v.* sentir. || *a mirosi a*, sentir la (le), 92. 176.
Miróznă, *s. f.* parfum. || *îi curge din mână numai mirozne*, il est capable, homme de bien, 230.—Pl. *mirozne*.
Mîscă (a), *v.* remuer. || *a mîsca din*, remuer la, 625.
Mistui (a), *v.* digérer. || *a nu pute mistui pre cine-va*, ne pas pouvoir digérer (souffrir) quelqu'un, 677.
Mititel, *adj.* tout petit, 160.—Fém. *mitilică*; pl. *mititei*, *mititele*.
Mocni (a), *v.* se taire (en faisant un effort pour se contenir), 561.
Modă, *s. f.* mode, 230.—Pl. *mode*.
Mojic, *s. m.* rustre, vilain, 175.—Pl. *mojici*.
Môle, *adj.* mou, 281. 607. 614. || tendre, 532. || *a se așeză pe môle*, mener un vie exempté de soucis, 231. || *a nu'î fi môle*, cela ne lui plaira pas, 231.—Pl. *moî*.
Molîe, *s. f.* mite, teigne, 166.—Pl. *molii*.
Momeală, *s. f.* tromperie, 525.—Pl. *momèle*.
Momiță, *s. f.* tromperie. || *a umblă cu momită*, essayer de tromper, 105.—Pl. *momite*.
Moră, *s. f.* moulin, 104. 135. 153. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248.

249. 297. 349. 545. 606. || *môră de vînt*, moulin à vent, 247. 249. || *a'î face o môră de vînt*, se moquer de quelqu'un, 247. || *hodorogesc ca o môră strîcată*, brairies de moulin, 287. | *a strînge ca găina la môră*, il éparpille, il gaspille, 238. || *pe rînd ca la môră*, le premier venu engrène, 239. || *unul macină la môră*, un seul a tous les avantages, 239. || *la rea môră am dejugat*, je me suis trompé dans mes calculs, 240. || *par'că 'î facut la môră*, c'est un bavard, 240. || *a'î umblă gura môră*, c'est un moulin à paroles, 240. || *las că o să tragă la môră*, il aura besoin de moi, 240. || *i-a venit apa la môră*, l'eau est venue à son moulin, 241. || *mă-a veni (și mie) apa la môră*, il peut avoir un retour du matin, 242. || *a lui (tăia) cîu-va apa de la môră*, rompre l'eau à quelqu'un, 242. || *par'că 'am tăiat apa de la môră* il est triste, 243. || *mănă apă la môra lui*, il tire l'eau à son moulin, 243. || *turue ca môra fără apă*, il se tait, 244. || *î umblă môra*, ses affaires vont bien, 244. || *s'a pornit môra*, il a ouvert son robinet, 243. || *s'a dus de la môră la rîșniță*, il n'est pas sorti de son trou, 245 || *a fost pînă la môră* ! il ne connaît rien, 245. || *ajunge de la môră la rîșniță*, il est plus mal dans ses affaires, 246. || *a'l trimite de la môră la rîșniță*, envoyer de Caïphe à Pilat, 247. || *a se întorțe ca môra în vînt*, tourner à tous vent, 247. || *môră strîcată*, bavard, 248 | *are de môră*, il a de quoi, 248. || *s'a isprăvit de môră*, il n'a plus rien, 249. || *'î a stat môra*, il a perdu les avantages qu'il avait 249 || *a dà la môră*, boire bien, 249. — Pl. *morî*.

Morișcă, s. f. petit moulin à bras, 247. 250. — Pl. *morisce*.

Mormint, s. n. tombeau, 250. — Pl. *morminte*.

Mort, adj. mort, 289. 466. — Fém. *mórtă*; pl. *morți*, *môrte*.

Môrte, s. f. mort, 334. 540. 670.

Moș, s. m. vieux, vieillard, 406. 451. || *père* (titre qui se donne aux personnes âgées), 245. — Pl. *moși*.

Mosafir, s. m. [*Mold.*], hôte, 75. — Pl. *mosafiri*.

Moși, fête des Morts, 121.

Mosor, s. n. bobine, 250. — Pl. *mosore*.

Moștenire, s. f. héritage, 494. — Pl. *moșteniri*.

Muc, s. m. morve, 631. — Pl. *mucă*.

Muc, s. m. moucheron, mouchure, 212. 213. 215. || *mèche*, flamme, 213. 215. 251. || *bout*, 398, || *a tăia mucul*, moucher, 212. | *scrie pe mucul luminării*, c'est un ingrat, 213 || *a mănca mucul luminării*, il a été trompé; il a perdu tout crédit auprès de quelqu'un; il est en grand danger, 215. — Pl. *mucuri*.

Muere, s. f. femme, 191. 475. — Pl. *mueri*.

Muiă (a se), v. r. faiblir, 16.

Muiere, s. f. femme, 73. 128. 191. 269. 270. 309. 310. 495. — Pl. *muieri*.

Mulge (a), v. traire, 588.

Mult, adv. et adj. beaucoup, très; passim. || *mai mult*, surtout, plutôt, 563. || *mai mult*, plus. 11. 66. 128. 147. 158. 212. 257. 264. 387. 456. 505. || *mai multă vreme*, plus longtemps, 66. | *mai multe*, plusieurs, 157. || *pre mult*, trop, 672. || *de multe ori*, souvent, 502. || *mai de multe ori*, le plus souvent, 619. — Fém. *multă*; pl. *mulți*, *multe*.

Mulțum (a), v. remercier, 132.

Munci (a), v. travailler, 620. 629.

Muncitor, adj. travailleur, 557. 558. — Fém. *muncitoare*; pl. *muncitori*, *muncitoare*.

***Mundir**, s. n. manteau, 251. 293. — Pl. *mundire*.

Mură, s. f. mure. || *mură 'n gură*, travail tout fait, 582. — Pl. *mure*.

Murătură, s. f. légume confit dans la saumure ou dans le vinaigre, 664. — Pl. *murături*.

Murdar, adj. sale, 338. — Fém. *murdară*; pl. *murdari*, *murdare*.

Murga, s. f. nom de jument. || o

mai veni murga la traistă, il ne faut pas dire: fontaine je ne boirai plus de ton eau, 409. || s'a băgat murga în traistă, il n'y a plus rien à gagner, 410.
Murgu, *s. m.* nom de cheval, 409.
Murl (a), *v.* mourir, 231. 232. 249. 292. 422. 453. 562.
Musafir, *s. m.* hôte, invité, 252. — Pl. *musafiri*.
Muşama, *s. f.* toile cirée, 252. || a

remâne lucru muşama, propre, 252. || *a face lucru muşama*, passer l'éponge sur, 252. — Pl. *muşamale*.
Muşcă, *s. f.* mouche, 44. 583. 670. 671. — Pl. *muşce*.
Mustaţă, *s. n.* moustache, 329. — Pl. *mustăţi*.
Muşteriu, *s. m.* amateur, 647. — Pl. *muşterii*.
Mută (a se), *v. r.* déménager, 130.

N

Na, *interj.* voilà, tiens, 510.
Nădejde, *s. f.* espoir, espérance, 339.
Nădragi, *s. m. pl.* chausses, culottes, 252. 253.
Nainte, *adv.* devant. || *din nainte*, au devant, 228. || *mai nainte*, plus tôt, 94.
Nalt, *adj.* haut, 368. — Fém. *naltă*; pl. *naltă*, *nalle*.
Nălbii, *s. n.* le blanchiment, le blanchissage, 554.
Nap, *s. m.* navet, 170. 190. || *gol nap*, nu comme la main, pauvre, 170. — Pl. *napi*.
Nas, *s. m.* nez, 22. 187. 209. 216. 220. 227. 394. 583. || *a da pe la nas*, passer sous le nez, faire sentir, 103. 449. — Pl. *nasuri*.
Naş, *s. m.* parrain, 277. 426. 437. 496. — Pl. *naşi*.
Nasce (a se), *v. r.* naître, 55. 265.
Nascut, *adj.* né, 370. 398. — Fém. *născută*; pl. *născuţi*, *născute*.
Nat, *s. m.* [Banat], homme, 139. — Pl. *naţi*.
Nate, *s. m.* nom propre d'homme, 207.
Năuntru, *adv.* dedans, 190.
Ne, *pr. pers.* à nous, 25. 76. 107. 147. 193. 270. 298. 454. 483. 526. 609. 663. || pour nous, 6. || *nouă ne*, pour nous, 147.
Ne, *adv.* non, 154. || préfixe qui donne, aux mots auxquels il est joint, un sens négatif; passim.
Nea, *s. m.* terme de respect, se dit en parlant à ou d'un frère aîné, parent ou ami plus âgé, 274.
Nebun, *adj.* et *s.* fou, 118. 315.

433. 601. 647. — Fém. *nebună*; pl. *nebuni*, *nebune*.
Nebunie, *s. f.* folie, 403. 467. — Pl. *nebunii*.
Necaz, *s. ennu*, chagrin, 561. — Pl. *necazuri*.
Ne-ferecată, *adj. f.* non rhabillée (t. meun.), 237. 248. — Pl. *ne-ferecate*.
Ne-fert, *adj.* qui n'a pas bouilli, 611. — Fém. *ne-fertă*; pl. *ne-ferţi*, *ne-ferte*.
Ne-fript, *adj.* pas rôti, 508. — Fém. *ne-friptă*; pl. *ne-fripti*, *ne-fripte*.
Negri (a), *v.* noircir, rendre noir, 389.
Negru, *adj.* noir, 388. 389. — Fém. *negră*; pl. *negri*, *negre*.
Ne-gustând, en n'y goûtant pas, 449.
Nelca, *s. m.* pour *nene*, 661.
Ne-imbrăcat, *adj.* sans (le) mettre, 184. — Pl. *ne-imbrăcate*.
Ne-mâncat, *adj.* qui n'a pas mangé, affamé, 460. 620. 632. — Fém. *ne-mâncată*; pl. *ne-mâncăţi*, *ne-mâncate*.
Ne-măturat, *adj.* non balayé, 75. 253. — Fém. *ne-măturată*; pl. *ne-măturaţi*, *ne-măturate*.
Nemerl (a), *v.* atteindre juste, parvenir, rencontrer, 164. 346. 426.
Ne-mestecat, *adj.* non mâché, sans mâcher, 585. || *a inghiţi ne-mestecat*, avaler des couleuvres, 585. Fém. *ne-mestecată*; pl. *ne-mestecaţi*, *ne-mestecate*.
Némî, *s. m.* Allemand. || *a furat luleaua Nēmîlului*, il est gris comme un Polonais, 210. — Pl. *Nemîi*.
Nenai, tu n'as pas (argot Bohémien), 438.

Ne-norocit, *adj.* malheureux, 519.
— Fém. *ne-norocită*; pl. *ne-norociți*, *ne-norocite*.

Ne-poftit, *adj.* qui n'est pas convié, invité, 651. — Fém. *ne-poftită*; pl. *ne-poștiți*, *ne-poftite*.

Ne-priceput, *adj.* incapable, sot, 307. — Fém. *ne-pricepută*; pl. *ne-pricepuți*, *ne-pricepute*.

Ne-purtat, *adj.* qui n'a pas été porté, 184. — Fém. *ne-purtată*; pl. *ne-purtați*, *ne-purtate*.

Ne-pus, *adj.* non mis. || *cu ne-pus (ne-pusă) în masă*, de but en blanc, brusquement, avant l'heure, non préparé, 408. 655. — Fém. *ne-pusă*; pl. *ne-puși*, *ne-puse*.

Ne-ras, *adj.* qui n'est pas rasé, 333. 334. || *ras*, *ne-ras*, tel qu'il est, sans plus tarder, 333. 334.

Ne-sărat, *adj.* non salé. 536. 606. || *cruda cu ne-sărată*, joie et chagrin, bien et mal mêlés, 536. — Fém. *ne-sărată*; pl. *ne-sărați*, *ne-sărate*.

Ne-spălat, *adj.* non lavé, 253. 374. 634. || *a fi un ne-spălat*, un vilain, 253. || *e un ne-spălat la gură*, il dit des sottises, 253. — Fém. *ne-spălată*; pl. *ne-spălați*, *ne-spălate*.

Ne-spelat, *adj.* non lavé, 634. — Fém. *ne-spălată*.

Ne-spoit, *adj.* non rétamé, 52. — Fém. *ne-spoită*; pl. *ne-spoști*, *ne-spoite*.

Netegeă, *adv.* nettement, 197.

Ne-tuns, *adj.* pas tondue, 253. — Fém. *ne-tunsă*; pl. *netunși*, *netunse*.

Ne-uitare, *s. f.* ne pas oublier. || *pentru ne-uitare*, pour se souvenir, se rappeler, 213.

Nevestă, *s. f.* femme, épouse, 225. 269. 474. — Pl. *neveste*.

Nevoie, *s. f.* malheur, infortune. || *la nevoi grele*, dans des temps difficiles, 159.

Nicăeri, *adv.* nulle part, 78.

Nicăluerea, *adv.* nulle part, 78.

Nice, *conj.* [Ung.], ni, ne, non plus, 87.

Nici, *conj.* ni, ne, non plus; passim. || pas même, 13. 59. 60. 68. 120. 136. 207. 208. 302. 325. 429. 430. 442. 447. 463.

572. 611. 662. || *nici... nici* ni... ni, 25. 68. 86. 87. 118. 131. 175. 183. 269. 270. 283. 383. 442. 503. 508. 615. 629. 651. 672. 673. || *nici o (una)*, aucune, 39. 412. 489. 540. 637. || *nici un*, aucun, 104. 168. 462. 609. || *nici odată*, jamais, 157. 349. 371. 443. 639. 640. || *nici cum*, nullement, aucunement, 34. 159. 337. 397. || *nici de cum*, aucunement, nullement, 557. 567. || *nici cât*, pas même, 13.

Niculae, *s. m.* Nicolas, 598.

Nime, *pr. per.* [Mold.], personne, 115.

Nimene, *pr. per.* [Mold.], personne, 309. 606. 646.

Nimeni, *pr. per.* personne, 309. 482.

Nimeri (a), *v.* [Mold.], atteindre, rencontrer, 164.

Nimic, *adv.* rien, 169. 307. 348. 609.

Nimica, *adv.* rien, 305. 624.

Ninge (a), *v.* neiger, 199, || neiger sur, 188.

Nisce, *pron. ind.* certain, quelque, des, 661 et passim.

Nisip, *s. n.* sable, 116. — Pl. *ni-sipuri*.

Nod, *s. n.* noeud. || *caută noduri în mămăligă*, chercher midi à quatorze heures, 611. || *a face noduri*, se nouer, s'emmêler, 9. || *a înghiți la noduri*, avaler des poires d'angoisse, 583. 584.

Noi, *pr. pers.* nous; passim.

Nojiță, *s. f.* lacet, lanière de sandale, || *cât ți-ai legă nojițele*, en un clin d'oeil, 254. — Pl. *nojițe*.

Nomol, *s. n.* boue, bourbe, 161. — Pl. *nomoluri*.

Nópte, *s. f.* nuit, 213. 269. 270. 586. || *înainte de a se face nópte*, avant que la nuit ne tombe, 213. — Pl. *nopți*.

Noră, *s. f.* bru, belle-fille, 479. || *a intrat nora'n blide*, il briso tout, 479. — Pl. *nurori*.

Noroc, *s. n.* chance, bonheur, 476. — Pl. *noróce*.

Nostru, *adj.* pos. notre, 214; passim.

Noû, *adj.* neuf, nouveau, 73. 178

182. 188. 225. 226. 390. || *din nouă*, de nouveau, 619. — Fé.m. *nouă*; pl. *noi*, *nouë*.
Nouë, *adj. num. card.* neuf, 424.
Nouë, *pr. pos.* nous, pour nous, 147.
Nu, *adv.* non, ne... pas; passim.
Nucă, *s. f.* noix, 337. — Pl. *nucă*.
Nuea, *s. f.* baguette, verge, gaule, 195. — Pl. *nuele*.
Nula, *s. f.* baguette, verge, gaule, 195. 254. || *a plecă pe nula*, fi-

ler sans demander son reste, et sans le sou, 254.
Numa, *adv.* seulement, 582.
Numai, *adv.* seulement, ne... que; passim. || pourvu que, seulement, 141. 231. 232. 625. || mais, 27. || *numai îndată*, de suite, 365.
Nume, *s. n. nom.* || *nume bun*, bon renom, 455.
Numără (a), *v.* compter, 498.
Nuntă *s. f.* mariage, 606. — Pl. *nunți*.

O, *adj. num. card.* devant un adjectif ou un substantif, une; passim.
O, *pr. pers. fém.* la, immédiatement à côté d'un verbe; *am vârlut'o o ved*; passim.
O, *pr. neut.* le, 6. 50.
O, pour *va*, 3-e *pers. sing. fut.* 38. 92. 185. 229. 242. 316. 336. 409. 455, 572.
O, pour *au* [*Mold.*], ils ont, 485.
O, pour *a* [*Mold., Ung.*], 63. 85. 215. 277. 294. 331. 346. 423. 474. 562. 566.
Obadă, *s. f.* jante, 254. 391. — Pl. *obedă*.
Obelă, *s. f.* [*Mold., Banat & Ung.*], chiffon dont les paysans s'enveloppent les pieds en guise de bas, 254. 255. || *a'și căută de obele*, s'occuper de ses intérêts, 254 || *mă ară obelele*, je suis gêné, 255. || *a fi obelă*, homme sans caractère, de peu d'importance, 255. || *tîrie-obelă*, mauvais coucheur, va-nu-pieds, 255. — Pl. *obele*.
Obială, *s. f.* mêmes sans que *obelă*, 193. 254. 255. 256 || *a scote din obiale*, élever à une condition plus haute un homme du peuple, 255. || *îi curg obielele*, c'est un va-nu-pieds, 255. || *a întinde ca pe o obiala*, battre, 256.
Obiceiu, *s. n.* coutume, habitude, 29. — Pl. *obiceiri*.
Obraz, *s. m.* visage, 31. 103. 263. 279. 355. 369. — Pl. *obraji*, *obrazee*.

***Oca**, *s. f.* ancienne mesure de capacité, 472. — Pl. *ocale*.
Ochelari, *s. m. pl.* lunettes, 256.
Ochincă, *s. f.* [*Mold.*] sandale des paysans. 257. 263. Voir *opincă*.
Ochiu, *s. m.* œil, 148. 155. 175. 282. 285. 286. 288. 425. 471. 585. 589. 592. 630. || *a face cu ochiu*, cligner de l'œil, 433. — Pl. *ochi*.
Ocol, *s. n.* tour, circuit. || *a da ocol*, éviter, 161. || *fără să'i de ocol*, sans détours, 169. — Pl. *ocoluri*.
Odăie, *s. f.* chambre, 257. — Pl. *odăi*.
Odată, une fois; passim. || tout d'un coup, 537. || *de odată*, à la fois, 412. || *câte odată*, parfois, 441. 445. || *nici odată* jamais, 157. 349. 371. 443. 639 640.
Odihnă, *s. f.* repos. || *în odihnă*, en paix, tranquille, 281. — Pl. *odihne*.
Odihni (a), *v.* se reposer, 160.
Odihni (a se), *v. r.* se reposer, 94.
Odini (a), *v.* se reposer, 160.
Oghel, *s. m.* [*Mold.*], couverture, 257. || *a privi de sub oghel*, regarder avec indifférence, 257. Pl. *ogheluri*.
Oghelă, *s. f.* [*Mold.*] même sens que *obălă*, 255. — Pl. *oghele*.
Oglindă, *s. f.* miroir, 257. 253. — Pl. *oglinzi*.
Ogradă, *s. f.* [*Mold.*] cour, 338. — Pl. *ogradi*.
Oie, *s. f.* mouton, 39. 41. 222. 383. 485. — Pl. *oi*.

Oiégă, *s. f.* [*Ung.*] bouteille, 500. — Pl. *olege*.

Oiște, *s. f.* timon, 164.

Oiu, pour *voiu*, 327. 328.

Olă, *s. f.* pot, marmite en terre, 81. 170. 472. 501. 508. 521. 522. 524. 551. 573. 574. 575. 576. 586. 644. || *șede hîrbu 'n drum-și ride de olă*, la pelle se moque du fourgon, 573. || *ride hîrbul de ciob, ride hîrbul de olă spartă*, il sonne le fêlé, même sens que le précédent, 574. || *ca un hîrb de olă*, il sonne le fêlé, 576. — Pl. *ole*.

Olan, *s. m.* tuile, 258. — Pl. *olane*.

Olivă, *s. f.* [*Ung.*], olive, 621. — Pl. *olive*.

Om, *s. m.* créature, homme, gens, 6. 15. 23. 39. 49. 56. 60. 68. 75. 76. 77. 78. 83. 90. 107. 111. 115. 118. 161. 175. 176. 178. 180. 181. 182. 190. 201. 245. 264. 265. 289. 314. 323. 351. 371. 387. 399. 429. 431. 432. 444. 460. 461. 464. 465. 467. 468. 469. 471. 472. 540. 553. 557. 577. 579. 582. 586. 597. 610. 616. 617. 640. 641. 649. — Pl. *omeni*.

Om, pour *vom*. 1-er. *pers. pl. fut.*, 168. 616.

Omorî (a), *v.* tuer, 406.

Opincă, *s. f.* sandale des paysans, 259. 260. 261. 262. 263. 267. 273. 274. 442. || *fiș care scie unde 'l strînge opinca*, chacun sait en le băt le blesse, 261. || *il strîngs opinca*, il est fâché, il est dans des petits souliers, 262. || *il înlînde ca p'o opincă scurtă*, il le bat, 262. || *a fi opincă hîr-zobată*, c'est un rien qui vaille, 262. || *'î a pus opinca*, il

lui a rivé son clou, 263 || *a 'î pune opinca în obras*, même, sens que le précédent, 263. || *a fi din opincă*, être paysan de naissance, 263. — Pl. *opincti*.

Opincar, *s. m.* paysan, 264. — Pl. *opincari*.

Opri (a), *v.* arrêter, empêcher, 243.

Oot, *adj. num. card.* huit, 598. 602.

Oră, *s. f.* fois, 245. 246. 454. 502. || *mai de multe ori*, plus de fois, plus souvent, 619. || *mai de puține ori*, moins de fois, moins souvent, 620.

Oră, *s. f.* heure, 264. — Pl. *ori*.

Orb, *adj.* aveugle, 214. 257. 546. — Fém. *orbă*; pl. *orbî*, *orbe*.

Orî, *conj.* ou, ou bien, 51. 213. 286. 351. 416. 418. 454. 504. *ori că... ori că*, soit... soit. 416. || *ori cine*, n'importe qui, 74. 136. 422. || *ori-ce*, n'importe quoi, 98. 235. || *ori-ce*, n'importe quel, 142. 641. 663. || *ori-căți*, n'importe combien, 253.

Orologiu, *s. n.* horloge, 264. — Pl. *orologiuri*.

Os, *s. n.* os, 508. 509. — Pl. *ose*.

Ospe, *s. m.* hôte, 75. 450. — Pl. *ospeți*.

Ospetă (a), *v.* s. s. mettre à table pour manger, 378.

Ospetărie, *s. f.* hôtellerie, restaurant, 504. — Pl. *ospetării*.

Oțet, *s. n.* vinaigre, 378. — Pl. *oțeturi*.

Otrep, *s. n.* torchon. || *a ajunge otrep de vase*, c'est un chiffon, homme sans caractère, 264. — Pl. *otrepe*.

Otrépă, *s. f.* torchon, 264. — Pl. *otrepe*.

Oû, *s. n.* œuf, 122. 378. — Pl. *ouă*.

P

Pace, *s. f.* paix, 463.

Păclie, *s. f.* p. 265.

Păduche, *s. m.* pou, 474. — Pl. *păduchi*.

Pădura, *s. f.* forêt, 288. 565. — Pl. *păduri*.

Pădureț, *adj.* sauvage, non greffé, 635. 659. 661. || *pomme à cidre*,

659. — Fém. *pădureță*; pl. *pădureți*, *pădurețe*.

Pahăr, *s. m.* verre à boire, 458. 649. 651. — Pl. *pahare*.

Pălăjen, *s. m.* araignée. 178. || *casă de pălăjen*, toile d'araignée, 178. — Pl. *pălăjenî*.

Păine, *s. f.* pain, 487. 557. 608. 609. — Pl. *păini*.

Paipanôge, *s. f.* échasses, 265. 273. — Pl. *paipanôge*.

Palu, *s. n.* fêtu de paille, 163. 344. 428. || *a căută pae și vergele*, remuer des pieds et des mains, 428. — Pl. *paie* et *pae*.

Pălărie, *s. f.* chapeau, 85. 265. 267. 303. || *a purta pălăria*, porter culotte, 265. || *până asvirlă cu pălăria după lună*, il boit jusqu'à l'ivresse, 265. || *a lovit-o în pălărie*, c'est touché, c'est bien tapé, 266. || *a 'și găsi pălăria*, les deux font la paire, 266. || *a scăpat pălăria pe apă*, pour une perte involontaire, 266. — Pl. *pălării*.

Palat, *s. n.* palais, 28. 127. 267. 429. — Pl. *palate*.

Păli (a se), *v. r.* [*Mold.*] se heurter, se cogner, 313. 319.

Palmă, *s. f.* paume de la main, 624. — Pl. *palme*.

Pămînt, *s. n.* terre, 51. 137. 278. 607. 608. 631. || *a se uita în pămînt*, rester les yeux fixés à terre, 607. 608. — Pl. *pămînturi*.

Pân, *conj.* pour *până*, jusque, 193. 245. 455. 598. || *jusqu'à ce que*, 299. 572. || *avant que* (de) 569.

Până, *conj.* jusque, jusqu'à, 13. 33. 38. 51. 178. 190. 285. 341. 401. 500. 629. || *jusqu'à ce que*, 8. 34. 44. 49. 62. 70. 160. 166. 189. 193. 221. 234. 250. 265. 277. 280. 314. 318. 319. 455. 458. 500. 502. 570. 620. 629. || *până în căt*, tout que, 629. || *jusqu'à, même*, 64. 385. || *avant que*, 310. 318. 319. 579. 589. || *tant que*, 340. 341. 343. 376. 441. || *până într'un*, jusqu'à un, 13. || *până ce*, jusqu'à ce que, 479. || *până nu*, avant de, 576.

Pănă, *s. f.* plume, 391. — Pl. *pene*.

Pândar, *s. m.* gardien, 106. — Pl. *pândari*.

Panait, *s. m.* Panaiot, 424.

Păne, *s. f.* [*Mold.*] pain, 428. 552. 553. 557. 562. 608. 609. — Pl. *păni*.

Panglică, *s. f.* ruban, 267. || *a scôte panglice pe nas*, avaler des ét-

oupes enflammées, 267. — Pl. *panglice*.

Panglicar, *s. m.* charlatan, 267. — Pl. *panglicari*.

***Pantalonar**, *s. m.* homme à idées avancées, 267. — Pl. *pantalonari*.

Pântece, *s. f.* ventre, estomac. 444. 576.

Pantof, *s. m.* pantoufle, soulier, 267. — Pl. *pantofi*.

Panură, *s. f.* [*Mold. Trans.*] serge, 268. || *a fi tot de o panură*, être du même acabit, 269. — Pl. *panure*.

Pânză, *s. f.* toile, 218. 269. 270. 271. 272. 273. || *ține-te pânză, să nu te rupi*, sans trêve, 271. || *a da pânza pe fuiore*, perdre au change, 271. || *s'a încurcat pânza*, l'affaire s'est embrouillée, 272. || *a țese pânzele*, ourdir une intrigue, 272. || *a lega gura pânzei*, bien commencer une affaire; s'enrichir, 272. || *a fi pânză*, tous d'accord, 273. || *pânză*, sans interruption, 273. || *pânză înălbită*, très-propre, 273. — Pl. *pânze*.

Păpa, (a), *v.* manger, 599.

Papainôgă, *s. f.* échasses, 27. 273. || *a merge în papainôge*, avoir des ailes, 273. — Pl. *papainôge*.

Papă-lapte, *s. m.* sot, 590.

Păpară, *s. f.* panade au fromage 487. — Pl. *păpare*.

Papuc, *s. n.* pantoufle, 273. 274. 275. 276. || *a 'și pierde papucii*, laisser ses houx, 275. || *a o șterge la papuc*, prendre de la poudre d'escampette, 275. || *a 'și lua papucii*, même sens que le précédent, 275. || *a 'și da papucii*, chasser, 275. || *a bate la papuc*, dépenser, 276. || *a fi sub papuc*, être sous la pantoufle de, 276. — Pl. *papuci*.

Papugiū, *s. m.* fourbe, 276. — Pl. *papugiū*.

Par, *s. m.* pien, 156. 157. 277. 278. 279. 317. — Pl. *pari*.

***Para**, *s. f.* para, centime, 39. || pl. *parale*, argent, 357. 503.

Par'că, *contract.* pour *pare-că*, on dirait que, comme si, 37. 38; passim. || *il semble que*, 452.

Pără (a), *v.* sembler, paraître,

461. 471. 553. || *pare că*, il semble que, 579. || *pare mi se*, à ce qu'il me semble, 452. || *a păre rău*, regretter, 83. || *mai bine 'i pare*, il préfère, il aime mieux, 76.

Păré (a se), v. r. sembler, 84. 162. 282.

Părete, s. m. [*Trans.*] mur, 291. — Pl. *pareți*.

Părete, s. m. mur, 279. 288. 289. 290. 291. 292. || *a vorbi între patru păreți*, parler entre quatre yeux, 289. || *sămănă castraveți pe păreți*, il travaille pour le roi de Prusse, 290. || *ca și când ai pune-o la perete*, sans succès, 291. || *s'o put în părete*, très-belle, 292. || *a rămân scris pe părete*, rester pétrifié, 292. — Pl. *pareți*.

Părețu, s. m. [*Mold.*] ruisseau, 311. — Pl. *părețe*.

Parte, s. f. côté, 462. || *într-o parte*, de côté, 44.

Parte, s. f. part, 131. 227. 544. — Pl. *parți*.

Pas (a dà), loc. laisser, permettre, 526.

Pasce, s. f. pl. Pâques, 59.

Pasce (a), v. surveiller. || *a'l pasce cu prăjina*, le battre, 322.

Pasci, s. f. pl. Pâques, 483. 548.

Păsere, s. f. oiseau, 444. — Pl. *pășeri*.

Păși (a), v. marcher, avancer, monter, 364.

Păslă, s. f. feutre, 279. || *obraz de păslă*, éhonté, 279. — Pl. *pășle*.

Păstră (a), v. conserver, 184. 316. || économiser, 340.

Pat, s. n. lit, 80. 81. 193. 279. 280. 281. 282. 283. 563. || *a'l bagă sub pat*, le faire rentrer sous terre, 283. || *nici în pat, nici sub pat*, toujours mécontent, 283. || *s'a dat jos din pat întâi cu piciorul stâng*, il est parti du pied gauche, 283. — Pl. *paturi*.

Păți (a), v. supporter, 1.

Patimi (a), v. pâtir, souffrir, 36.

Patru, adj. num. card. 46. 289. 290. 624.

Pătul, s. n. grenier ou magasin à maïs, 21. — Pl. *pătule*.

Pătură, s. f. couverture, 283. — Pl. *pături*.

Păzi (a), v. garder, veiller sur, surveiller, 148. 169. 340. 341. 376. || *păzesc cimitirul*, il suce les pissenlits par la racine, 106. || *a'și păzi cojocul*, préserver sa peau, 126.

Pe, prép. sur, 17, 22; passim. || pour, 225. 523. 674. || pour, au sujet de, 65. || sur, au bout de, 178. || par, 61. 63. 81. 267. 540. 557. || en, dans, 218. 219. 220. || que, 73. || à travers, dans, 166. || fixé sur, 282. || pour avoir, contre, 271. || au bout de, 199. || à, 184. 340. || le long de, 14. || *pe cine*, qui, 15. || *pe pictor*, debout, 444. || formant l'accusatif, sans se traduire en français, 2. 36. 48. 162. 168. 174. 180; passim. || *pe unde*, là où, 10. 60. 139. || *p'în*, à travers, 70. 81. 455.

Pē, prép. Voir *pe*.

Pecat, s. n. dommage, 49. || malheur, 627. 643. — Pl. *pécate*.

Pele, s. f. [*Mold.*] peau, 55. 56. 169. || *pele gôlă*, nu, 55. — Pl. *peți*.

Pentru, prép. pour, 14. 40. 55. 98. 100. 122. || à cause de, 563.

Peptenă (a), v. [*Mold.*] peigner. || battre, 283.

Peptenă (a se), v. r. [*Mold.*] se peigner, 300.

Pēr, s. m. cheveu, 70. 455. || poil, fil, 40. 203. 284. 285. 490. || *pēr în pēr*, lorsqu'on ne gagne rien au change, 203. || *în doi pēri*, changeant, 284. || *a stă în doi pēri*, indécis, 284. || *a fi în doi pēri*, être pris de vin, 284. || *de a fir a pēr*, par le menu, avec soin, 284. — Pl. *pēri*.

Perde (a), v. [*Mold.*], perdre, 96. 359. 410. 623.

Perde (a se), v. r. [*Trans.*], se perdre, 546.

Perdea, s. f. rideau, 84. 285. 286. 287. || *a 'i pune perdea la ochi*, le tromper, 286. || *cu perdea*, en gazant, 286. || *a dà cuț-va o perdea*, lui laver la tête, 287. || *a 'l luă cu o perdea mai sus*, lui couper le fil, 287. || *a se dà după perdea*, en sous main, sans se montrer, 287. || *a ridică perdeaoa*, lever le voile, 287. — Pl. *perdele*.

Perdut, *adj.* perdu, 261. 271. — Fém. *perdută*; pl. *perduți, perdute*.
Pereche, *s. f.* paire, 110. — Pl. *perechi*.
Perechie, *s. f.* paire 96. — Pl. *perechi*.
Perete, *s. m.* mur, 35. 50. 81. 287. 288. 289. 291. || *par'că sput la perete*, parler à un sourd, 290. || *a ridică patru pereți*, se faire un abri, 290. — Pl. *pereti*.
Părete, *s. m.* mur, 34. 35. 148. 155. 288. 290. 540. — Pl. *păreți*.
Péri (a), *v.* périr, 231. 301. 453. 454.
Perină, *s. f.* [*Mold.*] coussin, 292. — Pl. *perine*.
Perire, *s. f.* perte, 367. — Pl. *periri*.
Pernă, *s. f.* coussin, 292. — Pl. *perne*.
Persic, *s. n.* dans la locut: *a dă după persic*, cacher pour voler, 292.
Persónă, *s. f.* personne, 258. — Pl. *persone*.
Perucă, *s. f.* perruque, 293. — Pl. *peruce*.
Pesce, *s. m.* poisson, 480. 492. 493. 498. 507. 512. 547. — Pl. *pesci*.
Peschir, *s. n.* serviette de toilette, 293. — Pl. *peschire*.
Peste, *prép.* sur, 35. 413; *passim*. || *par dessus*, 157. 160. 165. 312. 365.
Petec, *s. n.* lambeau, chiffon, loque, 184. 193. 294. 295. 344. 345. 346. 347. 348. || *pièces*, 179. 344. — Pl. *petece*.
Petcă, *s. f.* [*Mold.*], torchon, 26. 295. || *a 'l face petcă*, le traiter pis que pendre, 295. || *a se face petcă*, s'effrayer, 295. — Pl. *petece*.
Petic, *s. n.* lambeau, chiffon, loque, 184. 293. 294. 295. 344. 345. 346. 347. || *a cose petic la petic*, être avare, 294. || *a 'și da în petic*, revenir à son naturel, retomber en faute, 294. — Pl. *petice*.
Peticos, *s. m.* enfant dans les langes. || *morveux*, 295. — Pl. *peticoși*.
Péiră, *s. f.* pierre, 288. 298. 299. 424. || *grêle*, 360. — Pl. *petre*.

Pétra, *s. f.* pierre meulière, meule, 295. 296. 297. — Pl. *petre și petri*.
Petroiu, *s. n.* gros caillou, 299. — Pl. *petróie*.
Piaptănă (a se), *v. r.* se peigner, 300. 301. 417.
Pică (a), *v.* tomber, 22. 132. 310. 338. 368. 513. 517. || *a pică cu*, faire tomber sur lui des gouttes de, 216.
Picior, *s. m.* pied, 116. 145. 257. 260. 274. 276. 283. 321. 363. 367. 368. 369. 387. 412. 464. 564. || *în picere (picțore)*, debout, 342. 343. || *pe picior*, debout, 444. — Pl. *picțore et picere*.
Picură (a se), *v. r.* se tâcher, 622.
Piele, *s. f.* peau, 56. 66. 499. || *cuir*, 260. || *o să 'i facă pielea burduf*, il le battra fortement, 499. — Pl. *piele*.
Pieptenă (a), *v.* peigner, 299.
Pieptenă (a se), *v. r.* se peigner, 300.
Pieptene, *s. f.* peigne, 301. — Pl. *piepteni*.
Pierde, (a), *v.* perdre, 96. 184. 275.
Pierl (a), *v.* périr, disparaître, 157. 200. 301. 523.
Pildă, *s. f.* exemple. || *par exemple*, 400. — Pl. *pilde*.
Pilug, *s. n.* [*Mold.*], pilon, 172. || *gol pilug*, nu comme la main, 299.
Pingea, *s. f.* demi-semelle, 301. 302. || *a 'i pune pingea*, tromper, tirer une carotte, 301. || *a 'i dă pingea*, le repousser, 302. || *a bate la pingea*, dépenser son avoir, 302. || *a ține la cine-va ca la pingele*, ne pas tenir à quelqu'un, 302. — Pl. *pingele*.
Pingel (a), *v.* tromper, voler, 302.
Pingelui (a), *v.* tromper, voler, 302.
Pipă, *s. f.* [*Ung*] pipe, 207. 303. — Pl. *pipe*.
Pipotă, *s. f.* estomac, 455. — Pl. *pipote*.
Pirleaz, *s. n.* échalier, 162. 303. 304. || *a sări pirleazu*, jeter son bonnet par dessus les mou-lins, 303. || *a fi iepure de pirleaz*, vagabond; vouloir ménager la chèvre et le chou, 303. — Pl. *pirleazuri*.

Piron, *s. n.* gros clon, 34. 35.—
Pl. *pirone*.
Pirostii, *s. f. pl.* couronne que
l'on met sur la tête des époux
pendant la cérémonie religie-
use du mariage, 304.
Pirostrii, *s. f. pl.* même sens que
le précédent, 301.
Pirî, *s. n.* vent, pet, 411.—Pl.
pirîuri.
Piscoaie, *s. f.* anche (rigole) qui
relie la trémie à la huche,
297. 304.
Pisică, *s. f.* chat, 228. 366. 469.
653.—Pl. *pisică*.
Pistol, *s. n.* pistolet, 170. 171.
190. 344. || *gol pistol*, nu comme
la main, 170. 171. || *îmbrăcat*
pistol, nu comme la main 190.
Pl. *pistolă*.
Pită, *s. f.* pain, 552. 553.—Pl.
pite.
Pitești, *s. n.* Pitești (ville), 404.
Place (a), *v.* plaie, aimer, 438.
504. 633. 644. 648. || *cum îți*
plac, à ton goût, comme tu
voudras, 80.
Plăcere, *s. f.* plaisir, 671.—Pl.
plăceri.
Plânge (a), *v.* pleurer, 300.
Plapumă, *s. f.* couverture, 304.—
Pl. *plapume*.
Plăti (a), *v.* payer, 40. 108. 109.
451. 452. 453. 531. || valoir, 447.
Plăti (a se), *v. r.* s'acquitter, 167.
Plecă (a), *v.* partir, 254. 399. 646.
Plecă (a se), *v. r.* pencher, 175.
Plesni (a), *v.* frapper, atteindre,
266, || faire claquer son fouet,
24 || claquer (en parlant du
fouet) 361.
Plimbă (a se), *v. r.* se promener,
627.
Plin, *adj.* plein, rempli, 208. 233.
340. 341. 343. 381. 472. 494.
651.—Fém. *plină*; pl. *plini*,
pline.
Plivî, *s. n.* sarclage, 475.
Ploesci, *s. n.* nom de ville, Plo-
esci, 438.
Plôe, *s. f.* pluie, 39. 102.—Pl. *ploi*.
Plôie, *s. f.* pluie, 39. 101. 102.
197. 222. 419. 506.—Pl. *ploi*.
Ploșchiță, *s. f.* diminutif de *plos-
că*, gourde, 452.—Pl. *ploș-
chițe*.
Plouă (a), *v.* pleuvoir, 154. 199.

444. 505. 506. || mouiller par
la pluie, 188.
Pluti (a), *v.* flotter, 235. 238.
Poc, *interj.* pan! 217. 373.
Pocit, *adj.* diforme, 257.—Fém.
pocită; pl. *pociți*, *pocite*.
Pocni (a), *v.* claquer, 361. || frap-
per, atteindre, 266.
Pod, *s. m.* grenier, 81. 202. 305.
306. || pont, 365. 445.—Pl. *po-
duri*.
Pofta, *s. f.* envie, 540. 642. || ap-
pétit, 569.—Pl. *poftă*.
Poști (a), *v.* désirer, 449. 661. ||
inviter, 646. 650. 653.
Poștim, formule d'invitation, je
vous en prie, 555. 650. 651.
Poștire *s. f.* invitation, 554.—Pl.
poștiri.
Poștiți, venez, 647.
Poimâne, *loc. adv.* après-demain,
518.
Pôla, *s. f.* giron, pan, d'une robe,
188. 306. 307. 308. 309. 310.
311. 312. 313. 389. || *a'și dă pô-
lele peste cap*, jeter son bonnet
par dessus les moulins, 312. ||
a'și luă pôlele în cap, même
sens que le précédent, 312. ||
a'și luă pôlele în dinți, même
sens que le précédent, 312. ||
să tai pôlele și să fugi, con-
sentir à perdre quelque chose
pour se débarrasser de, 312. ||
a se ține de pôlele cui-va, ne
pas le lâcher d'une semelle,
313. || *a fi în pôla cui-va*, être
à la merci de quelqu'un, 313.
|| *a purta pôle*, être un esprit
faible, 313.—Pl. *pôle*.
Pom, *s. m.* arbre, 182.—Pl. *pomî*.
Pômă, *s. f.* [Mold.], raisin, 18.—
Pl. *pôme*.
Pomană, *s. f.* aumône. || *a dă de*
pomană, faire la charité, 597.
—Pl. *pomene*.
Poneavă, *s. f.* [Ung.] couverture,
313.—Pl. *poneave*.
Popă, *s. m.* prêtre, 463. 503. 523.
547.—Pl. *popî*.
Popîrnău, *s. n.* [Trans.] cercueil,
314.
Poponeț, *s. m.* lumignon, 225. 314.
|| *dă masalaua pe un poponeț*,
il a perdu au change, 225.—
Pl. *poponețe*.
Porc, *s. m.* porc, 1. 2. 21. 88. 134.

204. 413. 469. 549. | *porc-de-câne*, coquin, drôle, 650. — Pl. *porcî*.
Porcesc, *adj.* à porc, 2. — Fém. *porcescă*; pl. *porcescî*, *porcesce*.
Porni (a se), *v. r.* partir, 88 || se mettre en marche, 244.
Port, *s. n.* costume, façon de s'habiller, 314. 315. || *a purtă portul cui-va*, ressembler à quelqu'un, 315. — Pl. *porturi*.
Pórtă, *s. f.* porte, 41. 315. 316. 557. || *pe pórta mare*, par la grande porte, le front haut, 316. — Pl. *porţi*.
Portiţă, *s. f.* petite porte, 316. || *a'şi păstră o portiţă de scăpare*, se garder une porte de derrière, 316. — Pl. *pórtiţe*.
Porumb, *s. n.* maïs, 21. — Pl. *porumbi*, *porumburi*.
Pospă'ală, *s. f.* vernis, 317. — Pl. *pospăieli*.
Post, *s. n.* carême, maigre, 658
Postavă, *s. f.* huche, dans laquelle tombe la farine dans le moulin, 131. 317.
Potcap, *s. n.* bonnet de moine, 317. || *a pune potcapu în par*, jeter le froc aux horties, 317. — Pl. *potcapi*.
Potenci (a se), *v. r.* broncher, buter, 364.
Póte, *adv.* peut-être, 59.
Potrivi (a), *v.* arranger de telle sorte que, 164.
Poveste, *s. f.* conte, fable, récit, 437. 450. — Pl. *poveşti*.
Praf, *s. n.* poussière, 226. 253.
Prag, *s. n.* seuil. 318. 319. 320. 321. 322. || *a da cu capul de prag*, acquérir de l'expérience à ses propres dépens, 320. || *a pune picioru în prag*, résister, s'opposer, 321. || *din afară de prag*, de loin, 321. || *a bé pentru pragul izei*, boire aux anges, 322. || *a fi pragul casei*, être la cheville ouvrière, 322. — Pl. *praguri*.
Prăjină, *s. f.* perche, gaule, 322. 323. || *a încăleca prăjina*, partir, 322. || *a'l pasce cu prăjina*, le surveiller, 322. || *o prăjină de om*, c'est une perche, 323. — Pl. *prăjini*.
Prăjit, *adj.* rôti 449. — Fém. *prăjită*; pl. *prăjiţi*, *prăjite*.

Prânz, *s. n.* repas de midi, 572. — Pl. *prânzuri*.
Prânzi (a), *v.* dîner, 379. 568. 569.
Prăpădi (a se), *v. r.* périr, 231.
Prăşit, *s. n.* binage, sarclage, 474.
Pre, *prép.* sur, 6. 65. 299; passim. || formant l'accusatif sans se traduire en français, 1. 2. 54. 74. 121. 135. 151. 167. 192. 250. 276. 283. 353. 354. 359. 378. 402. 410. 424. 459. 498. 530. 533. 578. 635. 677.
Prea, *adv.* très, trop, 31. 315. || *prea mult*, trop, beaucoup trop, 8. 672. || *nu prea*, pas trop, 452. 655.
Precum, *adv.* comme, ainsi que, 6. || de même que, 155. 288.
Preţ, *s. n.* prix, valeur, 184. — Pl. *preţuri*.
Pretutindeni, *adv.* partout, 79.
Pričinui (a), *v.* causer, occasionner, 671.
Pridvor, *s. n.* terrasse, 323. — Pl. *pridvóre*.
Primbla (a se), *v. r.* se promener, 561.
Primele, *s. f. pl.* habit de rechange, 323.
Primi (a), *v.* recevoir, admettre, 74. 422.
Prin, *prép.* par, 427. || dans, 129. 233. 590. 664. 666. 668. 669. || à travers, au travers de, 62. 81. 82. 194. 211. 431. 545. || au milieu de, accroché à, parmi, 203.
Prinde (a), *v.* attraper, 353. 408. 425. 492. 498. 532. 547. 597. 670. || attacher, 272. 520. || se former, 612. || *a prinde chiag*, s'enrichir, 520. || *a prinde căjă*, s'enrichir, devenir plus fort, 532.
Prinde (a se), *v. r.* s'appliquer. secoiler, 291. || s'agripper, 81. 430.
Pripi (a se), *v. r.* se hâter, se presser, 579.
Prisacă, *s. f.* rucher, 323.
Prisnel, *s. n.* lanterne (terme de meunerie) || *a fi prisnel*, c'est un vif argent, 323.
Prisnel, *s. n.* [Mold.], même sens que le précédent, 323.
Privi (a), *v.* regarder, 257.
Propea, *s. f.* [Mold.], étai, élançon, 158. 160. 434. — Pl. *propele*.

Propta, *s. f.* étai, étauçon, 159.—
Pl. *proptele*.

Proptea, *s. f.* étai, étauçon, 157.
158. 159. 160. 323. 324. || *a avé
proptele*, avoir des soutiens, des
protecteurs, 324. || *nu 'l țin
proptelele*, il est tout cassé,
324. || *proptēua garduluț*, pares-
seux; bâlard, 324.—Pl. *prop-
tele*.

Prôspēt, *adj.* nouveau, frais, 485.
— Fém. *prôspētă*; pl. *prôspēți*,
prôspete.

Prost, *adj.* sot, bête, 118. 164.
483. 618. || mauvais, 55. 536.
587.—Fém. *prôstă*; pl. *proști*,
prôste.

Prostie, *s. f.* sottise, 665.—Pl.
proști.

Proțap, *s. m.* long bâton fourchu,
324.—Pl. *proțapuri*.

Prunc, *s. m.* enfant, nourrisson,
55.—Pl. *prunci*.

Puiū, *s. m.* poulet, 616.—Pl. *puș*.

Puișor, *s. m.* petit d'un oiseau,
513.—Pl. *puișori*.

Pulpană, *s. f.* basque d'un habit,
324.—Pl. *pulpane*.

Pumn, *s. m.* poing, 443. 583. 650.
651.—Pl. *pumni*.

Pune (a), *v.* mettre, poser, 22. 30.
38. 44. 67. 74. 96. 97. 98. 110.
121. 133. 136. 151. 160. 175.
177. 200. 221. 223. 224. 236.
252. 263. 269. 276. 282. 283.
285. 286. 291. 292. 298. 301.
302. 305. 311. 312. 317. 321.
336. 348. 351. 352. 356. 360.
362. 365. 379. 395. 410. 411.
423. 449. 453. 478. 481. 491.
502. 503. 566. 587. 588. 594.
606. 613. 644. 653. 656. 657.
659. || *mettre*, loger, 133. ||
mettre, accrocher, 50. 405. ||
attacher, 401. || *a pune foc*,
mettre le feu, 85. || *servir*, 496.
|| *mettre*, battre, 273.

Pune (a se), *v. r.* se mettre, 61.
131. 201. 298. 321. 651. 654. ||
s'arrêter, 498. || *se mettre à
manger*, 526.

Pune (a 'și), *v.* se mettre, 118.

Pungă, *s. f.* bourse, 36. 39. 179.
503. 520. 563. 647.—Pl. *pungi*.

Punte, *s. m.* pont, 365. 471.—Pl.
punți.

Pupă (a), *v.* embrasser. || *a pupat*

lulēua Nēmțuluț, il s'est grisé
comme un Polonais, 210.

Pupă, (a se), *v. r.* s'embrasser, 529.

Purcel, *s. m.* porcelet, 68. 133.
626.—Pl. *purci*.

Purece, *s. m.* [*Mold.*], puce, 98.
— Pl. *pureci*.

Purecel, *s. m.* [*Mold.*], dimin. de
purece, 626.

Purice, *s. m.* puce, 221.—Pl.
purici.

Puricel, *s. m.* dimin. de *purice*,
626.—Pl. *puricel*.

Purtă (a), *v.* porter, 44. 49. 86.
96. 115. 119. 149. 204. 265. 230.
313. 315. 627. || *faire aller*, 247.
|| *tenir*, diriger, 289. || *porter
sur soi*, 325. 335. || *mener*, 71.

Purtă (a se), *v. r.* se porter, 41.
|| *s'habiller*, 314.

Purtat, *adj.* qui a été, qui a vo-
yagé, 245. 429.—Fém. *pur-
tată*; pl. *purtatți*, *purtate*.

Pururea, *adv.* toujours, 349.

Pus, *adj.* mis, 655.—Fém. *pusă*;
pl. *puși*, *puse*.

Pușcă, *s. f.* fusil. || *gol pușcă*, nu
comme la main, 171.—Pl.
puști.

Pustiū, *adj.* vide, 38. 75. || *aban-
donné*, 234. || *non habité*, 84.
88. 129.—Fém. *pustie*; pl.
pustiți, *pustie*.

Puț, *s. n.* puit, 154. 325.—Pl.
puțuri.

Puté, (a), *v.* pouvoir, 34. 35. 38.
80. 98. 126. 145. 159. 168. 175.
204. 230. 233. 274. 281. 282.
295. 296. 342. 350. 367. 391.
406. 451. 528. 529. 549. 557.
560. 581. 583. 589. 626. 638.
648. 659. 662. 676. 677.

Puté (a se), *v. r.* être possible,
15. 21. 34. 35. 133. 159. 325.
265. 388. 389. 509. 567. 625.
664. 665. 668. 669.

Puți (a), *v.* puer, sentir mauvais,
591.

Puțin, *adj.* et *adv.* feu, 137. 186.
307. 619. 640. 671. || *un peu*,
439. 485. || *mai puțin*, moins,
619. || *mai de puțină ori*, moins
souvent, 620.

Putină, *s. f.* bée, tonneau à gueule-
bée, 485. 488. 591.—Pl. *putini*.

Putred, *adj.* pourri, 383. 391.—Fém.
putredă; pl. *putreți*, *putrede*.

R

Răbdă (a), *v.* patienter, supporter, 452.

Răboj, *s. n.* taille, enchoche, || *pe raboj*, à crédit, 359. — Pl. *răbojuri*.

Rădăcină, *s. f.* racine, 166. — Pl. *rădăcini*.

Rade (a), *v.* raser, 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 414. || *a rade pre cine-va*, battre quelqu'un, se tromper, l'empêcher de réussir, 328. || *a 'i rade o mustață*, se moquer de lui. 329. || *a'l rade cu briciu domnesc*, l'ennoblir, 331. || *tu îi dăci rasă*, *ea îți dice tunsă*, se dit des gens qui ne sont jamais d'accord, 322. || *ras, ne-ras*, vite, sans plus d'apprentis, 332.

Rade (a se), *v. r.* se raser, 326. 327. 334.

Radu, *s. m.* Rodolphe, 143.

Ragaz, *s. n.* répit, 561.

Ragea, *s. f.* étais, 159. — Pl. *ragele*.

Raiu, *s. n.* paradis, 76. 598. — Pl. *raiuri*.

Rană, *s. f.* blessure, 449. — Pl. *răni*.

Rar, *adj.* rare 372. — Fém. *rară*; pl. *rari*, rare.

Ras, *adj.* rasé, 330. 331. 332. 333. 334. 414. 415. 416. 418. — Fém. *rasă*; pl. *rași*, rase.

Rasă, *s. f.* froc du moine, 334. 335. || *rasa nu te face călugăr*, l'habit ne fait pas le moine, 334. — Pl. *rase*.

Răsătură, *s. f.* acte de raser, 335. — Pl. *răsături*.

Rășniță, *s. f.* égrugeoir, moulin. à bras ou à manège, 245. 336. — Pl. *rășnițe*.

Răț, *s. f.* canard, 409. — Pl. *rațe*.

Răfăci, (a se), *v. r.* égarer, se perdre, 148.

Răzimă (a se), *v. r.* s'appuyer, 368.

Ră, *adj. fém.* [Mold.] pour rea. mauvaise, 397.

Rea, *adj. fém.* mauvaise, 223. 240. 254. 428. 467. 544. || *de inima rea*, de chagrin, 579. — Pl. *rele*.

Rece, *adj.* froid, 358. 445. 446. 447. — Fém. *rece*; pl. *reci*, rece.

Răcori (a), *v.* rafraîchir, 483.

Răcori (a se), *v. r.* se rafraîchir, 445.

Rădică (a), *v.* lever, 20. 311.

Rămâne (a), *v.* rester, demeurer, 20. 38. 55. 64. 96. 97. 99. 157. 169. 199. 203. 252. 256. 292. 299. 380. 384. 387. 390. 401. 547. 548. 611. || rester, avoir de reste, 174.

Răsfăță (a se), *v. r.* vivre heureux, fier, 179.

Răsturnă (a se), *v. r.* se renverser, 368.

Rău, *adj.* mauvais, 15. 223. 500. 507. 625. || *rău de clantă*, mauvaise langue, 117. || *mai rău*, pire, 55. 314. 467. || *a păreri rău*, regretter, 83. || *cât de rău*, même très mauvais, 27. || déplaisant, 88. || violent, 158. — Pl. *răi*.

Rău, *s. n.* mal, 182. 271. 297. 496. 576. 615. 651. — Pl. *răuri*.

Rău, *adv.* mal, c'est mal, 38. || beaucoup, 377.

Răutăți, *s. f. pl.* vices, 46².

Rezema (a se), *v. r.* s'appuyer, 383.

Rězemat, *adj.* appuyé, 21. — Fém. *rězemată*.

Rězimă (a se), *v. r.* s'appuyer, 383.

Ride (a), *v.* rire, 101. 309. || rire, se moquer de, 524. 573. 574. 575.

Ridică (a), *v.* élever, 160. || élever, ériger, 290. || relever, 22. 224. 287. 310. || lever, 225.

Ridică (a se), *v. r.* se lever, 651. 652.

Ridicat, *adj.* relevé, 309. || Fém. *ridicată*; pl. *ridicați*, *ridicate*.

Ridiche, *s. f.* radis, 416. — Pl. *ridichi*.

Rijniță, *s. f.* moulin à bras ou à manège, 246. 247. — Pl. *rijnițe*.

Rind, *s. n.* étage, 73. — Pl. *rinduri*.

Rind, *s. n.* rang, tour. || *pe rind*, chacun son tour, 239. || *a ține rindu*, attendre son tour, 238. — Pl. *rinduri*.

Rind, *s. n.* ordre. || *om fără rind*, homme qui n'a pas d'ordre, 351.

Rinduélă, *s. f.* organisation, ordre, dispositions prises, 536 — Pl. *rindueli*.

Rindunea, *s. f.* hirondelle, 444. — *rindunele*.

Ris, *s. n.* rire. || *a remâne de ris*,

rester la risée de, 548. — Pl. *risuri*.
 Risipi (a se), *v. r.* être détruit, 231.
 Ritsniță, *s. f.* moulin à bras ou à manège, 245. 246. 247. 335. — Pl. *risnițe*.
 Riū *s. n.* rivière, 310. — Pl. *riuri*.
 Rochie, *s. f.* robe, 336. 337. || *rochiie sumesă*, femme dévergondée, 337. — Pl. *rochiți*.
 Rochiță, *s. f.* diminutif, de *rochiie*, 336. — Pl. *rochițe*.
 Rode (a), *v.* ronger, 139. 563. 669.
 Rogojină, *s. f.* natte de roseau, 337. || *a'i trage rogojina de sub picior*, le vaincre, 337. || *a sparge nuda pe rogojină*, perdre sa virginité, 337. || *ca mătă pe rogojină*, quand une affaire va mal. 337. || *trage mătă pe rogojină*, il gagne difficilement sa vie, 337. — Pl. *rogojine*.
 Rogojină, *s. f.* natte de roseau, 337. — Pl. *rogojine*.
 Român, *s. m.* Roumain, homme, 49. 463. 469. 523. 561. 629. — Pl. *români*.
 Ros, *adj.* rongé, || *de ros*, à ronger, 516. 525. — Fém. *rosa*; pl. *roși, rose*.
 Roșiu, *adj.* rouge, 50. 109. — Fém. *roșie*; pl. *roși*.
 Rost. *s. n.* ordre, arrangement, 536.

Roșu, *adj.* rouge, 433. — Fém. *roze*.
 Rôia, *s. f.* roue, 92. 237. 338. 391. — Pl. *roși*.
 Rotund, *adj.* rond, 341. — Fém. *rotundă*; pl. *rotunzi, rotunde*.
 Rotunjor, *adj.* diminutif de *rotund*, rond, 39. — Fém. *rotunjoră*.
 Rouă, *s. f.* rosée, 143.
 Rudă, *s. f.* parent, 438. — Pl. *rude*.
 Rufă, *s. f.* linge, 338. 339. || *a uscă rufele la un sôre*, vivre ensemble, 339. — Pl. *rufe*.
 Rugin (a), *v.* se rouiller, 100. 473.
 Rugini (a se), *v. r.* se rouiller, 640.
 Ruginosa, *n. pr.* Ruginosa, 149.
 Rumpe (a se), *v. r.* [Ung.] se rompre, se briser, 8. 11.
 Rupe (a), *v.* rompre, casser, 426. || déchirer, user, 44. || déchirer, 63. || arracher, déchirer, 126. 186. 219. || casser, briser, 133. || s'arracher, 493.
 Rupe (a se), *v. r.* se rompre, se briser, 8. 10. 11. 204. 432. || se déchirer, 260. 270. 271. 293. 356. 411.
 Rupt, *adj.* déchiré, 261. 390. — Fém. *ruptă*; pl. *rupți, rupte*.
 Rusc, *adj.* russe, 500. — Fém. *rusescă*; pl. *rusesct, rusesce*.
 Rușine, *s. f.* honte, 523. 560. || parties génitales, 54. 55. || *a'i fi rușine*, avoir honte, 143, 145. 628. 650. 663. 664.

S

'S 3-e pers. ind. pl. [Mold.], pour *is* (sunt), sont, 88. 154. 416. 473.
 Sa, *adj. pos. fém.* sa, sienne, 77. 78; passim.
 Să, *conj.* que; passim.
 Sac, *s. m.* sac, 184. 217. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 390. || *după sac și peticul*, tel pied, tel soulier, 345. || *a găsit sac de bucate*, il a trouvé ce qu'il cherchait, 350. || *tornă ca într'un sac spart*, il dévore comme un gouffre, 350. || *a fi sac fără fund*, être un panier percé, 351. || *a fi sac spart*, être un panier percé,

352. || *ș-a pus sacii în car*, il a fait son affaire, 352. || *a deslegă sacul*, vider son sac, 352. || *cu mâna în sac*, la main dans le sac, 353. || *a băgat'o în sac*, il commence une querelle, 353. || *a'l băgat în sac*, le mettre dedans, 353. || *a'și umplé sac*, s'enrichir, se rassasier, 354. || *a băgat lumina în sac*, c'est un imbécile, 354. || *a'l găsi cu dimineața în sac*, le trouver levé de grand matin, 354. || *a'i intra în sac*, mourir, 354. || *a da de fundul sacului*, se ruiner, 354. || *cu sacu*, à la pelle, 354. — Pl. *saci*.

- Saftian**, *s. n.* maroquin, 355. || *a avé urechî de saftian*, avoir l'oreille dure, 355. || *a avé obras de saftian*, avoir l'épiderme peu sensible, 355.
- Sălaş**, *s. n.* demeure, habitation. || demeure rudimentaire des pâtres dans les montagnes, 355.
- Salbă**, *s. f.* collier, 355. 356. || *la-să'l în salba lui*, laisse le avec ses mauvaises habitudes, 356. — Pl. *salbe*.
- Săltă** (a), *v.* sauter, danser, 472.
- Saltea**, *s. f.* matelas, 356. || *a stă (gедă) pe saltea*, ne rien faire, 356. || *de pe saltea*, sans se fatiguer, 356. || *a pune sub saltea*, mettre de côté, 356. — Pl. *saltele*.
- Şalvarî**, *s. f. pl.* large pantalon des Turcs, sorte de braies, 43. 357.
- Şalvaragiû**, *s. m.* porteur de şalvarî. || surnom que l'on donne aux Turcs, 357. — Pl. *şalvaragiû*.
- Samă**, *s. f.* [Mold.] garde. || *a da în samă*, confier, 488.
- Samană** (a), *v.* [Mold.] semer, 290.
- Sămbătă**, *s. f.* samedi, 597.
- Samnă** (a), *v.* [Banat], marquer, faire une entaille, 176.
- Sănătate**, *s. f.* santé, 173. 553.
- Sănătos**, *adj.* bien portant, 15. || *porter-vous bien*, 256. || *a se face sănătos*, recouvrer la santé, 15. — Fém. *sănătôsă*; pl. *sănătôşti, sănătôse*.
- Sandramă**, *s. f.* baraque. || *e o şandramă*, c'est une ruine, 357. Pl. *şandramale*.
- Sapă**, *s. f.* houe, sape, 467. 463. 473. — Pl. *sape*.
- Sapat**, *s. n.* piochage, 475.
- Sapte**, *adj. num. card.* sept, 123.
- Săpun**, *s. n.* savon, 329. 357. 358. 359. || *a strigă la săpun*, crier à tue tête, 358. || *a'i trage un săpun*, lui donner un savon, 358. || *a'l face cu săpun şi cu apă rece*, même sens que le précédent, 359. — Pl. *săpune*.
- Săpunî** (a), *v.* savonner. || gronder, 359.
- Sărac**, *adj.* pauvre, 69. 167. 168. 339. 563. 632. || infortuné, malheureux, 265. — Fém. *săracă*; pl. *săraci, sărace*.
- Sărăcie**, *s. f.* pauvreté, 142. 265. 467. 477. 494. 536.
- Sărat**, *adj.* salé, 629. — Fém. *să-rată*; pl. *sărati, sărate*.
- Sare**, *s. f.* sel, 128. 362. 602. 606. 607. 608.
- Sare-garduri**, *m. c.* mauvais sujet, 165. — Pl. *sare-garduri*.
- Sări** (a), *v.* sauter, 156. 157. 160. 165. 277. 303. 306. 325. 403. 412. 464. || *de sare cămaşa pe dînsa*, à grosses larmes; trembler de froid, ou de peur, 65.
- Sarică**, *s. f.* manteau d'hiver à longs poils, 359. — Pl. *sarice*.
- Sărit**, *adj.* sorti, hors de, 403. — Fém. *sărită*; pl. *săriţi, sărite*.
- Sărită**, *s. f.* saut, hauteur d'une chute d'eau, 359. 360. || *a scôte pre cine-va din sărite*, faire sortir quelqu'un de ses gonds, 360. || *a 'şti perde sărita*, perdre la tête, 359. — Pl. *sărite*.
- Săruta** (a se), *v. r.* s'embrasser, 250.
- Sat**, *s. n.* village, 167. 173. 300. 473. — Pl. *sate*.
- *Şatră**, *s. f.* [anc.] tente, ne s'emploie plus actuellement que pour désigner les tentes des bohémiens, 360. — Pl. *şetre*.
- Sătul**, *adj.* rassasié, 371. 441. 555. 586. 646. — Fém. *sătulă*; pl. *sătuli, sătule*.
- Sătură** (a), *v.* rassasier, 620. 641.
- Sătura** (a se), *v. r.* se rassasier, 443. 615.
- Şbanţ**, *s. n.* pièce qui se met aux chaussures. || *'i am pus şbanţu*, je l'ai fait taire; je me suis moqué de lui, 360.
- Sbiciu**, *s. n.* [Ung.] fouet, 361.
- Sbîrcit**, *adj.* ridé, 519. — Fém. *sbîrcită*; pl. *sbîrciţi, sbîrcite*.
- Sbor**, *s. n.* vol, volée, 444. — Pl. *sboruri*.
- Sbură** (a), *v.* voler, 568.
- Sburat** (din), au vol, 444.
- Sburătură**, *s. f.* morceau de bois, 301. — Pl. *sburaţuri*.
- Scaiu**, *s. m.* chardon, 423. — Pl. *scaiuri*.
- Scăldă** (a se), *v. r.* se baigner, 361. 362.
- Scăldat**, *adj.* baigné, 361. — Fém. *scăldată*; pl. *scăldaţi, scăldate*.
- Scăldătóre**, *s. f.* salle de bain,

362. || *s'a căcat în scăldătore*, il s'est fait du tort à lui-même; il est heureux, 362. || *'a pus sare în scăldătore*, il est intelligent, 362. — Pl. *scăldători*.
Scândură, *s. f.* planche, 362. 363. 364. || *a 'l lăsă scândură*, ruiné ou très-faible, 363. || *scândură de scăpare*, planche de salut, 363. Pl. — *scânduri*.
Scăpă (a), *v.* s'échapper, 47. 427. 510. || *lăcher, lăsser s'échapper*, 47. 266. 581. || *se sauver*, 330. 417.
Scăpără (a), *v.* battre le briquet, faire jaillir des étincelles, 3.
Scăpare, *s. f.* salut, 316. 363. || *a'și păstra o porțiță de scăpare*, il se réserve toujours une porte de derrière, 316.
Scară, *s. f.* échelle, 365. 366. || *a se face scară și punte*, donner des pieds et des mains, 365. || *'i s'a pus o scară bună*, il a eu un bon marchepied, 365. || *i s'a luat (tăiat) scara*, on lui a coupé l'herbe sous le pied, 366. || *pe o scară întinsă*, sur une large échelle, 366. — Pl. *scări*.
Scară, *s. f.* escalier, 54. 364. 365. 366. || *a sui scările cui-va*, solliciter, s'humilier, 366. — Pl. *scări*.
Scărpină (a se), *v. r.* se gratter, 197.
Scărpinare, *s. f.* action de se gratter, 539.
Scărțâl (a), *v.* grincer, 114. 423.
Scatolcă, *s. f.* cassette, coffre, | gifle, 367. || *vielle femme*, 367. — Pl. *scatolce*.
Scatulca, *s. f.* cassette. || *vielle femme*, 367. — Pl. *scatulce*.
Scaun, *s. m.* siège, 367. 368. 369. || *a sedé între două scaune*, entre deux selles, 368. || *par'că l'a ținut de scaun*, il semble vissé sur sa chaise, 368. || *a fi cu scaun la minte*, être intelligent, 369. — Pl. *scaune*.
Scăunaș, *s. m.* tabouret, 369. — Pl. *scăunașe*.
Schimbă (a), *v.* changer, 46. 480.
Schimburi, *s. f. pl.* [Mold.], linge de rechange, linge, 303.
Sci (a), *v.* savoir, 61. 106; *passim*. || *connaître*, 571.

Sciință, *s. f.* savoir, 534. — Pl. *sciințe*.
Scobi (a se), *v. r.* se creuser, || *a se scobi în mâsele*, se curer les dents, 448.
Scobitoare, *s. f.* cure-dent, 555. — Pl. *scobitori*.
Scôrță, *s. f.* natte. || *obraz de scôrță*, éhonté, qui a toute honte bue, 369. || *se îndoit ca scôrța*, il plie à tous vents, 369. — Pl. *scôrțe*.
Scos, *adj.* tiré, 46. — Fém. *scosă*; pl. *scosși, scosse*.
Scôte (a), *v.* faire sortir, chasser, 74. || *tirer de, faire sortir de*, 34. 143. 255. 267. 348. 360. 402. 516. 535. 570. 595. 581. 582. 589. 563. 671. || *ôter*, 60. || *crever*, 592. || *rendre*, 539. || *obtenir*, 589. || *a' l scôte basma curată*, le laver d'une accusation, 19. || *a scôte din balamele*, faire sortir de ses gonds 16. || *par'că o scose din buzunar*, il sait bien mentir; il ne ré. flechit pas beaucoup pour lâcher des bourdes, 37. || *a scôte din gură*, dire, 471. || *a scôte la covrigi*, mener à la ruine, 535.
Scôte (a'și), *v. a 'și scôte mămăliga*, gagner son pain, 611.
Scris (a), *v.* écrire, 130. 213.
Scriș, *adj.* peint, dessiné, 292 — Fém. *scrișă*; pl. *scriși, scrise*.
Scrum, *s. n.* cendre. || *a se alege scrum de*, ne rien rester de, 369.
Scufie, *s. f.* coiffe, bonnet, || *născut cu scufia*, né coiffé, 370. — Pl. *scufii*.
Sculpă (a), *v.* cracher, 925.
Sculă, *s. f.* bijou, joyau, 370. 371. || *ce măi sculă*, quelle bonne pièce, 370. — Pl. *scule*.
Sculă (a se), *v. r.* se lever, 554. 638. 651 || *se relever*, 412.
Sculat, *adj.* levé, || *que tu te lèves*, 670.
Scump, *adj.* cher, 12. 71. — Fém. *scumpă*; pl. *scumpi, scumpe*.
Scurmuș, *s. n.* [Mold.] patte (d'oiseau) 631. — Pl. *scurmuse*.
Scursură, *s. f.* fange, résidu. | *o scursură de om*, un être abject, 371. — Pl. *scursure*.

- Scurt**, *adj.* court, peu, 183. 262. 307. 308. 336. — Fém. *scurta*; pl. *scurți, scurte*.
- Scurtă** (a), *v.* raccourcir, 229. 399.
- Scurtătură**, *s. f.* bâton court. || *a'l măsură cu scurtătură*, le battre, 371. — Pl. *scurtături*.
- Scurteică**, *s. f.* manteau de femme fourré et à larges manches, 371. — Pl. *scurteice*.
- Scutură** (a), *v.* secouer, 25. 38. 126. 253.
- Scuturătură**, *s. f.* frisson, 36. — Pl. *scuturăături*.
- Sdrénță**, *s. f.* loque, haillon, guenille, 371. 372. || *a nu se ține sdrénță de sdrénță*, être très-pauvre, 372. | *a fi sdrénță*, coureuse, femme de mauvaise vie, 372. — Pl. *sdrênțe*.
- Sdrențos**, *adj.* [*Ung.*] loqueteux, 163. 372. — Fém. *sdrențosă*; pl. *sdrențoși, sdrențose*.
- Se**, *pron. pos.* 3-e pers. se, soi, à soi; passim.
- Se**, pour *să*, l'on, 112.
- Sec**, *adj.* vide, 342. || *a inghiți în sec*, avaler sa salive, 585. — Pl. *seci*.
- Sēc**, *adj.* sec, 584. 585. — Pl. *sēcî*.
- Secret**, *adj.* silencieux, 250. — Fém. *secretă*.
- Sedé** (a), *v.* rester, demeurer, 161. 279. 356. 401. 573. 575. 606. 649. 651. || *s'asseoir*, 80. 368. 378. || être assis, 381.
- Sémă**, *s. f.* compte || *în sémă*, à la garde de, 488, || *pe sémă*, à la garde de, 488.
- Sēmîntă**, *s. f.* semence. 477. — Pl. *sēmînte*.
- Semn**, *s. m.* signe, 518. — Pl. *semne*.
- Șepte**, *adj. ord. card.* sept, 144. 457.
- Șepte**, *adj. ord. card.* [*Mold.*] 521. 601. 624.
- Séră**, *s. f.* soir, 399. 640. — Pl. *seri*.
- Sêrbesc**, *adj.* serbe, 642. — Fém. *sêrbescă*; pl. *sêrbesci, sêrbesce*.
- Sărman**, *adj.* pauvre, 27. — Fém. *sermană*; pl. *sêrmanî, sêrmane*.
- Șerpar**, *s. n.* [*Trans.*], ceinture | *a fi cu șerpar de ață*, être pauvre, 372. — Pl. *șerpăre*.
- Sete**, *s. f.* soif, 560. 562. || *cu sete*, avec force, 112.
- Setos**, *adj.* qui à soif, 553. — Fém. *setosă*; pl. *setoși, setose*.
- Sěu pr.-pos.** son, sien; passim.
- Sfădî**, (a se), *v. r.* [*Mold.*] disputer, quereller, 381.
- Sfânt**, *s. m.* saint, 598. — Pl. *sfînți*.
- Sfără**, *s. f.* trainée de fumée. || *a dă sfără în țără*, répandre une nouvelle, 372.
- Sfărâmă**, (a se), *v. r.* se briser, 238.
- Sfărmătură**, *s. f.* [*Trans.*], miette, 654. — Pl. *sfărături*.
- Sfeșnic**, *s. n.* flambeau, chandelier, 373. — Pl. *sfeșnice*.
- Sfichi**, *interj.* vian! 373.
- Sfichiū**, *s. n.* [*Mold.*] mèche du fouet, 373.
- Sfichiul**, (a), *v.* se moquer, lancer un mot mordant, 373.
- Sfinți**, (a), *v.* se coucher (en parlant du soleil), 166. 193.
- Sfirléz**, *s. n.* babillard, (t. de meun.) 373. 432. — Pl. *sfirleze*.
- Sfirși**, (a se), *v. r.* se terminer, 66.
- Sfirșit**, *s. n.* fin. || *pe sfirșit*, près de sa fin, 66. 212.
- Sfîră**, *s. f.* corde, ficelle., 299. 342. — Pl. *sfîri*.
- Sgărie-brânză**, *m. c.* avare, grippe-sou, 492.
- Sgrabălă** (a), *v.* [*Ung.*] gratter, 228.
- Și**, *pr. pos.* pour soi, son, sa; passim.
- Și**, *conj.* et; passim. || aussi, même, jusqu'à, 51. 60. 64. 82. 93. 97. 101. 132. 133. 139. 155. 160. 174. 185. 196. 197. 198. 199. 201; passim. || encore, 179. | *așa și*, même, 5. 6. || *cum și*, aussitôt que, 310.
- Și**, *pr. pos.* pour lui, 184. 659.
- Și**, *conj.* et; passim. || aussi, 199. 235. 483. 588. 619. || *așa și*, de même, 6. || *fie și*, niême, 184. | déjà, 622.
- Șic**, *s. n.* clinquant, fil d'or. || *a avé șic la vorbă*, sa parole a du poids, de la valeur, 374.
- Șimbure**, *s. m.* noyau, pépin, 587. — Pl. *șimburi*.
- Șimți** (a), *v.* ressentir, 54. 669.
- Șindrilă**, *s. f.* bardeau, échandole, 374. — Pl. *șindrile*.
- Sine**, *pron.* soi, 65. 213. 252.
- Șineag**, *s. m.* [*Banat.*] ancienne mesure qui comprend cinq *fărtae*, 627. — Pl. *șineaguri*.

Singur, *adj.* seul, tout seul, 169. 261. 463. 496. 569. — Fém. *singură*; pl. *singuri*, *singure*.
Singur, *adj.* seul, lui même, 618. — Fém. *singură*.
Șiorec, *s. m.* [*Ung.*] souris, 185. — Pl. *șioreci*.
Slab, *adj.* faible, 10. 16. 91. || mai-gre 494. — Fém. *slabă*; pl. *slabi*, *slabe*.
Slăbi (a se), *v. r.* faiblir. || a i se slăbi *balamalele*, perdre ses forces, faiblir, 16.
Șleau, *s. n.* trait, courroie, route. || *pe șleau*, sans ambages.
Smântână, *s. f.* crème, 224. 485. 577. 589.
Smintelă, *s. f.* [*Banat*] difficulté, 259. — Pl. *sminteli*.
Sobă, *s. f.* poêle, 374. 375. || *a trăi cu capu 'n sobă*, ne jamais sortir de chez soi, ne rien savoir, 374. || *îi cântă grierul în sobă*, il est toqué, 375. — Pl. *sobe*.
Socotelă, *s. f.* compte, 208. 214. 221. — Pl. *socoteli*.
Socoti (a), *v.* supposer, compter, 298.
Socoti (a se), *v. r.* être pris pour, être regardé comme, 75. 238. faire ses comptes, 321.
Socră, *s. f.* belle-mère, 61. 188. — Pl. *socre*.
***Sofra**, *s. f.* table (à manger), 375. — Pl. *sofrale*.
Somn, *s. m.* sommeil, 638. — Pl. *somnuri*.
Șomoiaș, *s. n.* bouchon de paille || nabot, 376.
Soră, *s. f.* soeur, 560. — Pl. *surorî*.
Sorbi (a), *v.* humer, 596.
Sóre, *s. n.* soleil, 62. 166. 193. 270. 339. 607. 608.
Șorece, *s. m.* souris, 82. 85. 231. 232. 654. — Pl. *șoreci*.
Șoric, *s. m.* souris, 231. 232. — Pl. *șorici*.
Soroc, *s. m.* terme, 390. — Pl. *soroce*.
Sörtă, *s. f.* sort, 321. — Pl. *sörte* et *sörți*.
Șoșelă, *s. f.* chuchotement, 525. — Pl. *șoșele*.
Soție, *s. f.* femme, épouse, 270. — Pl. *soții*.
Spală (a), *v.* laver, 123. 338. 359.
Spală (a se), *v. r.* se laver, 15.

Spală-linte, *m. c.* bavard, 596.
Sparge (a), *v.* casser, 185. 337. 451. || déchirer, 55. 274. || démolir, renverser, 433. || dissoudre, briser, 87. 88. 90. || *a sparge o casă*, troubler une famille, détruire l'harmonie qui y règne, 87. 88. 90.
Sparge (a se), *v. r.* se briser, 500. 502. || se déchirer, 270.
Spart, *s. n.* fin, 331.
Spart, *adj.* cassé, gâté, 248. 524. || cassé, 574. 575. || percé, 350. 352. 495. — Fém. *spartă*; pl. *spartî*, *sparte*.
Spărtură, *s. f.* déchirure, 376. — Pl. *spărturi*.
Spată, *s. f.* rôt (du métier à tisser), 269.
Spaté, *s. n.* dos, 19. 86. 185. 423. || *a lua ușa 'n spate*, partir, 423. — Pl. *spate*.
Spălă (a), *v.* laver, 377. 378. 473.
Spălă (a se), *v. r.* se laver, 378. 379. 380.
Spălat, *s. n.* lavage, 377. — Pl. *spălături*.
Spălatóre, *s. f.* [*Ung.*] lavage, 380. — Pl. *spălatori*.
Spilcul (a se), *v. r.* [*Mold.*] s'attifer, 380.
Spin, *s. m.* épine, 534. || ronce, 74. 203. 423. — Pl. *spini*.
Spinare, *s. f.* dos, 59. 86. — Pl. *spinări*.
Spinzura (a), *v.* accrocher, 110. 594.
Spîlnă, *s. f.* arête, arêtier, 29. — Pl. *spline*.
Spoiala, *s. f.* badigeon, verni, 380. — Pl. *spoietî*.
Sponcă, *s. f.* [*Mold.*] agrafe. || *a rămâne pe sponci*, rester sur la paille, 380. || *a șede pe sponci*, rester sur une pelotte d'épingles, 381. || *pe sponci*, peu, 381. 633. — Pl. *sponci*.
Spori (a), *v.* augmenter, 589.
Sprincenă, *s. f.* sourcil, 44. 84. — Pl. *sprinceni*.
Spulberă (a se), *v. r.* s'en aller en poussière, se disperser, s'envoler, 545.
Spune (a), *v.* dire, parler, 63. 290. 468. 480. 578.
Spurcă (a se), *v. r.* se souiller, manger q. q. chose de sale, 478.
Spurcat, *adj.* souillé, impur, 625. —

- Fém. *spurcată*; pl. *spurcați*, *spurcate*.
- Stă** (a), v. rester, demeurer, 21. 48. 136. 284. 356. 367. 393. 413. 425. 430. 579. 606. || se tenir, 217. 224. 342. 343. 368. 373. || se tenir (rester) debout, 159. || s'arrêter, 238. 243. 249. 432. || se trouver 462. || consister, résider, 385. || être assis, 368. || a stă de băț cu cine-va, se tenir à ses trousses, 23. || être supporté par, 27. || a s'a de briu cu cine-va, être à tu et à toi avec quelqu'un, 32. || stai! arrête! 189.
- Stambă**, s. f. indienne (étoffe), pour *stampă*, impression, 381. — Pl. *stambe*.
- Stan**, s. m. Etienne, 649.
- Stănă**, s. f. bergerie, 381. 382. 512. || a închide pe lupul în stănă, enfermer le loup dans la bergerie, 382. || s'a dus și el la stănă și a ajuns Vinerea, il n'a pas de chance, 382. — Pl. *stâne*.
- Stanca**, s. f. Etienne, 483.
- Stănică**, s. m. diminutif d'Etienne, 274.
- Stâng**, adj. gauche, 283. — Fém. *stângă*.
- Stăpân**, s. m. maître, 40. 59. 73. 77. 80. 260. 381. 434. 547. — Pl. *stăpâni*.
- Staul**, s. m. [*Mold.*], étable, bérail, 383. — Pl. *staule*.
- Stăvălă**, s. f. [*Banat*], barrière. || n'are stăvălă, il n'a pas de repos, 383.
- Stea**, s. f. étoile, 383. — Pl. *stele*.
- Stejar**, s. m. chêne, 160. — Pl. *stejari*.
- *Stemă**, s. f. couronne, diadème. || a fi cu stemă în frunte, être de noble origine, être un homme remarquable, 383. — Pl. *steme*.
- Sterge** (a), v. essuyer, 130. 220. 258. || a o șterge la papuc, filer, 275. || effacer, 35 || a șterge cu buretele peste, passer l'éponge sur, 35.
- Sterge** (a se), v. r. s'essuyer, 628.
- Stergător**, s. f. [*Ung.*] essuyage, 380. — Pl. *stergători*.
- Șterpi** (a se), v. r. avorter, devenir stérile, 449.
- Știclă**, s. f. bouteille, 491. 586. 587. — Pl. *sticle*.
- Stil**, s. n. style, 299. — Pl. *stiluri*.
- Știlp**, s. n. poteau, pilier, 90. 383. 384. 609. || *știlpi țeri*, les nobles, 384. || *știlpu casei*, le mari, le personnage important de la maison, 384. || a fi știlp, le premier, le soutien, 384. || a rămâne știlp, rester pétrifié, ébahi, 384. — Pl. *știlpi*.
- Știlpit**, adj. fixe, immobile. || a rămâne știlpit, demeurer pétrifié, 383. || fixé, 423. — Fém. *știlpită*; pl. *știlpiți*, *știlpitate*.
- Știnge** (a), v. éteindre, 82. 83. 33 i. 641. || détruire, anéantir, 476.
- Știnge** (a se), v. r. s'éteindre, 148.
- Știnge** (a se), v. r. [*Mold.*] s'éteindre, 177.
- Știr**, s. m. *Amaranthus sanguineus*, 481.
- Știrbi** (a se), v. r. s'ébrécher, 31.
- Știrbină**, s. f. brèche, lacune, 92. — Pl. *știrbine*.
- Ștrp**, adj. brisé, 573. — Fém. *ștrpă*.
- Șlubeiu**, s. n. ruche creusée dans un tronc d'arbre, 385. — Pl. *șlubei*.
- Ștofă**, s. f. étoffe, 385. || are ștofă bună într'insul, il a de l'étoffe, 385. — Pl. *ștofe*.
- Stomah**, s. n. estomac, 526. 580. — Pl. *stomahuri*.
- Ștorce** (a), v. presser, 34. 36.
- Strachină**, s. f. écuelle, terrine, 491. — Pl. *strachine*.
- Străin**, s. m. étranger, 74. 289. 646. — Pl. *străini*.
- Străin**, adj. d'autrui, étranger, 179. 183. 202. 206. 443. — Fém. *străină*; pl. *străini*, *străine*.
- Straiță**, s. f. [*Ung.*] besace, 386. 545. Pl. *straițe*.
- Ștralu**, s. f. [*Mold. Ung.*], vêtement, habit, 386. 387. 474. || aș tras ștrălu de sub el, il est mort, 387. — Pl. *ștrăle*.
- Ștraje**, s. f. gardien, garde, 588.
- Ștrălu** (a), v. briller, 77.
- Ștranu**, s. m. [*Banat*], couverture, 387. — Pl. *ștrană*.
- Ștrașină**, s. f. avant-toit, auvent, 388. — Pl. *ștrașine*.

Strein, *adj.* étranger, d'autrui, 365. 443. — Fém. *streină*; pl. *streini*, *streine*.
Ștrâng, *s. n.* corde, 51. — Pl. *ștrânguri*.
Ștrepezi (a se), *v. r.* être agacé (en parlent des dents), 438.
Strica (a), *v. gâter*, 87. 90. 134. 485. 490. 580. 615. 640. 642. || faire du mal, 526. || *a strică casa cuț-va*, gâter le ménage de quelqu'un, 90. || *a strică brânza*, se fâcher, 490. || faire du mal, 609. 636. 637. 639. || dépenser en pure perte, 659.
Strică (a se), *v. r.* se gâter, 640.
Stricat, *adj.* gâté, 237. 248 || gâté, manqué, 495. — Fém. *stricită*; pl. *stricați*, *stricate*.
Striga (a), *v. crier*, 83. 358.
Strînge (a), *v.* presser, comprimer, 17. || serrer, 141. 342. 424. || serrer, gêner, 63. 106. 107. 115. 139. 152. 167. 261. 262. || *a strînge cu ușa*, mette au pied du mur, 424.
Strînge (a se), *v. r.* s'assembler, 670. || ramasser, lever (en parlant d'un couvert) 652.
Strîns, *adj.* serré. | *par'că 'î strîns cu ușa*, très-maigre, 425. — Fém. *strînsă*.
Strugur, *s. m.* raisin, 407. — Pl. *struguri*.
Strună, *s. f.* corde (d'un arc ou d'un instrument de musique). || *a merge strună*, aller comme sur des roulettes, 536.
Sub, *prép.* sous; passim. || dessous, sous, 81 280. 337.
Subt, *prép.* sous, 224. 280. 282. 283.
Șubă, *s. f.* longue pelisse fourrée, 105. 388. — Pl. *șube*.
Subțire, *adj.* fin, délicat, 10. 11. — Fém. *subțire*.
Sucman, *s. m.* [*Argș.*] sarrau, saie, 388. 389. — Pl. *sucmane*.

Sufer (a), *v.* supporter, 230. 583.
Sufla (a), *v.* souffler, 108. 166. 214. 388. 481. 482.
Suflet, *s. m.* âme. || *din suflet*, de tout coeur, 54. — Pl. *suflete*.
Suge (a), *v.* têter, sucer, 189. 205. || boire, 35.
Sui (a), *v.* monter, 366.
Suman, *s. n.* [*Mold., Trans.*] sarrau, saie, 58. 388. 389. — Pl. *sumane*.
Sumes, *adj.* retroussé. || *rochișe sumesă*, courtisane, 337. — Fém. *sumesă*.
Sună (a), *v.* sonner, tinter, 36. 182. || résonner, 259. || *a sună cuț-va cojocul*, lui secouer ses puces, 126.
Supără (a se), *v.* se fâcher, 55.
Supt, *prép.* sous, 188. — Voir *sub*, *subt*.
Suțire, *adj.* fin, délié, 10. 54. — Voir *subțire*.
Sură, *s. f.* [*Mold.*] hangar, remise, 269. — Pl. *șure*.
Surcea, *s. f.* copeau, 197. — Pl. *surcele*.
Surd, *adj.* sourd, 257. — Pl. *surzi*.
Surtuc, *s. n.* redingote, 389. — Pl. *surtuce*.
Surtucar, *s. m.* porteur de redingote, bourgeois, 389. — Pl. *surtucari*.
Sus, *adj.* haut, 287. 318. 319. 320. 364. || en haut, 73. 144. 175. || en haut, en l'air, 152. || *în sus*, en haut, 413. || *în sus*, en l'air 464. || *cea mai de sus*, la plus élevée, 412.
Sușanea, *s. f.* long fusil albanais. | *gol sușanea*, nu comme la main, 171. — Pl. *sușanele*.
Sută, *s. f.* cent, centaine, 168. — Pl. *sute*.
Sutman, *s. n.* [*Mold.*] sarrau, saie, 58. 390. — Pl. *sutmane*.

T

Ta, *adj. pos. fém.* ta, tienne, 40. 59; passim.
Tabac, *s. n.* tabac à priser, 208.
Tablou, *s. n.* tableau. || *a rămâne*

tablou, rester ébahi, 390. — Pl. *tablouri*.
Tăce (a), *v.* se taire, garder le silence, 452. 583. 657.

- Tăciune**, *s. f.* tison, 429.
Tafta, *s. f.* taffetas, 390.
Taftă, *adv.* entièrement, 390.
Tăgârță, *s. f.* besace, sac à provisions, 390.—Pl. *tăgârțe*.
Tăiă (a), *v.* couper, 12. 30. 96. 160. 212. 220. 311. 312. 313. 365. 389. 602. 607. 614. 642. 676. || détacher, 165. || marquer, faire une encoche, 176. || détourner, couper, 242. 243.
Tăiat, *adj.* coupé, 253.—Fém. *tăiată*; pl. *tăiați*. *tăiate*.
Tăină, *s. f.* secret, 40. 570.—Pl. *taîne*.
Taler, *s. n.* assiette, 480.—Pl. *talere*.
Talhar, *s. m.* [*Mold.*] voleur, 168. 473.—Pl. *tălhar*.
Talpă, *s. f.* semelle, 107. || semelle (poutre), 260. 391. 392.—Pl. *talpe* et *tălpă*.
Tălpou, *s. n.* grosse semelle (poutre), 392.—Pl. *tălpote*.
Tămbătă, *s. m.* pour *Sămbătă*, samedi, 200.
Tandur, *s. n.* chaufferette. || *a stă pe tandur*, ne rien faire, 393.
Țap, *s. m.* bouc, 464.—Pl. *țapi*.
Tărbuță, *s. f.* bagage. || *a'și lua tărbuțele*, prendre ses cliques et ses claques, 393.—Pl. *tărăbuțe*.
Tare, *adj.* fort, 30. 561. || dur, 230. 295. 296.
Tare, *adv.* [*Mold.*] fort, très, 590. || *și mai tare*, encore plus, 179.
Tărlță, *s. f.* son, 131. 521. 544.—Pl. *tărlțe*.
Tas, *s. n.* plat pour quêter. || *a umbra cu tasul*, quémander, 394.—Pl. *tasuri*.
Tască, *s. f.* sacoché, 394.
Tată, *s. m.* père. || *ta'to*, ton père, 451. || *taia-su*, son père, 625.
Tatar, *s. m.* tartare, 454.—Pl. *tatari*.
Tătar, *s. m.* tartare, 453.—Pl. *tătari*.
Tavă, *s. f.* plateau. || *a da tavă pre cine-va*, battre quelqu'un, 394.—Pl. *tăvi*.
Tăvăli (a se), *v. r.* se vautrer, 472.
Te, *pr. répl.* te, toi; passim.
Țe, *pr. répl.* te, toi, à toi, 270. 280. 395.
Teca, *s. f.* gousse, cosse, 548.—Pl. *teci*.
Telcă, *s. f.* auge en bois, 394.—Pl. *teică*.
Telu, *s. m.* tilleul, 29.—Pl. *teț*.
Telu, *s. m.* lieu fait en fibres de tilleul, 139.—Pl. *tee*.
Témă, *s. f.* crainte, peur, 473.
Teme (a se), *v. r.* se méfier, 310.
Teme (a'), *v.* [*Mold.*] être jaloux, 125.
Temelie, *s. f.* fondation, 395.—Pl. *temeli*.
Țeră, *s. f.* pays, terre, contrée, 260. 301. 372. 384. 392. 453.—Pl. *țeri*.
Țeran, *s. m.* paysan, 561.—Pl. *țerani*.
Țerchea-berchea, *s. compr.* propre à rien, 110.
Țerfă, *s. f.* chiffon, loque. || cour-tisane de bas étage, 395.—Pl. *țerfe*.
Țese (a), *v.* tisser, 272.
Tese (a se), *v. r.* [*Mold.*] être tissé, 269.
Țesătură, *s. f.* [*Mold.*] tissu, travail du tissu, 395.—Pl. *țesături*.
Țeslă, *s. f.* herminette, 153.—Pl. *țesle*.
Țest, *s. n.* four de campagne, 395. 396. || *cu țestul în cap*, sot, 396.
Țest, *s. n.* four de campagne, 395. 396 *a fi cu țestu*, travailleur, 396.
Teu, *pr. pos.* ton, tien; passim.
Țesut, *adj.* tissé, 271.—Fém. *țesută*; pl. *țesuți*, *țesute*.
Ți et *'ți*, *pr.* te, pour toi, 22. 36. 73. 96; passim.
Ți pour *si*, et, [prononciation enfantine, 200].
Tichie, *s. f.* calotte, 396. 397. 398. || *născut cu tichia în cap*, né coiffé, 628. || *cel cu tichia*, le diable, 398.—Pl. *tichii*.
Ție, *pr. pos.* à toi, 132.
Țigan, *s. m.* bohémien, 47. 130. 437. 450. 561. 562. 589. 629. 649.—Pl. *țigani*.
Țigancă, *s. f.* bohémienne, 314.—Pl. *țigance*.
Țigănesc, *adj.* de bohémien, 523.—Fém. *țigănescă*; pl. *țigănesci*, *țigănesce*.
Țigănesc, *adv.* comme les bohémiens, 524.
Țigară, *s. f.* cigare, 398.—Pl. *țigări*.

Tigvă, *s. f.* callebasse-gourde, 573.—Pl. *tigve*.

Temp, *s. m.* temps, 159. || *în timp de*, pendant, 158.—Pl. *timput*.

Țimpuriu, *adj.* précoce. || *de timpuriu*, de bon matin, 639.—Fém. *timpurie*.

Tindă, *s. f.* entrée, vestibule, 398. 399. 400. 401. || *a se duce până în tindă*, laisser un travail inachevé, 401.—Pl. *tinde*.

Tinde (a se) *v. r.* [Trans.] s'allonger, 515.

Tine, *pr. pos.* toi, 200. 202; *pas-sim. d'andetine*, de ton espèce, 282.

Ține (a), *v.* tenir, 140. 141. 182. 183. 276. 368. 566. 654 || tenir, avoir, 664. || tenir, garder, 184. 274. 349. 425. || tenir, résister, 159. || tenir, soutenir, 324. || tenir à, aimer, 302. || coûter, 71. || durer, 66. 158. 178. || *a ține bani*, coûter, 40. || *daca te ține brăcinaru*, si tu le peus. 30. || *a o ține drug*, aller droit devant soi, 146. || *a ține de*, dépendre de, 90. 142. 431. || *a ține clanța cu*, tenir tête à, 117. || *a ține rîndu*, attendre son tour, 238.

Ține (a), *v.* tenir, 183. || *nu'l ține cămașa*, il est impatient, 65.

Ține (a se), *v. r.* se tenir, 75. 159. 201. 204. 270. 271. 372. || *a se ține că*, parier, se faire fort de, 583 || *a se ține de*, se tenir à, s'accrocher à, 32. 146. 313. 324. || *a se ține intru*, tenir à, 12.

Tinër, *adj.* jeune, 73. 507. || jeune homme, 476. || *de tinër*, des l'enfance, 638. 639.—Fém. *tinără*; pl. *tineri*, *tinere*.

Tinerete, *s. f.* jeunesse, 403.—Pl. *tinereti*.

Tinichia, *s. f.* fer blanc, 401. || vase en fer blanc, 401. || *a rămâne tinichea*, être ruiné, 401. || *i-a pus tinichia de codă*, il s'est moqué de lui, 401.—*linichele*.

Țintul (a), *v.* clouer, 368.

Tipsie, *s. f.* plateau, 401. 402. || *șede cu capul pe tipsie*, il fuit le monde, 402. || *tinge tipsia*, il est mal élevé, 402.—Pl. *tipsie*.

Tirg, *s. n.* ville, 245. 457. 630. inarché, 96.—Pl. *tirguri*.

Tirle-brîlă, *s. comp.* querelleur, 33.

Tirle-obelă, *s. comp.* querelleur; pauvre, 255.

Tirle-oghele, *s. comp.* [Mold.] querelleur, pauvre, 255.

Tîrl (a se), *v. r.* se traîner, 12.

Tîrn, *s. n.* balai de bouleau, ramon, houssoir, 402.—Pl. *tîrnuri*.

Tîrnui (a) *v.* battre, 402.

Țîlnă, *s. f.* gond, 402. 403. || *a scote din țîlnă*, faire sortir de ses gonds, 402. || *a sări din țîlnă*, perdre patience 403. || *a fi sărit din țîlnă*, être fou, toqué, 403.—Pl. *țîlnă*, *țîlnă*.

Titirez, *s. m.* babillard (t. de meun). || *a umblă ca titirezul*, ne pas rester en place, 403. || petit enfant, 403.—Pl. *titireji*.

Tobă, *s. f.* tambour, 257. 416.—Pl. *tobe*.

Tocă (a), *v.* hacher, || *a tocă la papuc*, dépenser tout son avoir, 276.

Tocă (a), *v.* annoncer le service divin en frappant sur une sorte de tam-tam en bois, 503.

Tôcă, *s. f.* planche sur laquelle on frappe pour annoncer le service divin, l'angeus, etc. | *gol tôcă*, vide, nu, 172.

Tocat, *s. n.* action de battre la tôcă, 523.

Tocmai, *adv.* juste, précisément, 508.

Toiag, *s. n.* longue canne, 403.—Pl. *toiage*.

Țol, *s. n.* [Mold.] couverture, 403. 404. || *a bate țol pre cine-va*, rouer de coups, 404. || *a trage țolu*, tirer à soi la couverture, 404.—Pl. *țoluri*.

Țolină, *s. f.* femme dévergondée, coureuse, 404.—Pl. *ține*.

Tombateră, *s. f.* homme à idées, rétrograde, 404.—Pl. *tombatere*.

Țop, *s. n.* ruban, 404. 405. || *nu-maș țopti îi lipsesce*, il ne lui manque plus rien, 405.—Pl. *țopi*.

Țopircă, *s. f.* paysanne, 405.

Țopirlan, *s. m.* rustre, 405.—Pl. *țopirlanți*.

Țopit (bun de), bon à fondre, 573.

Țoporisce, *s. f.* manche du fouet.

|| *o pune în toporisce*, il n'en démord pas, 405.
Tôrtă, *s. f.* boucle, 197. || *beție la tîrtă*, orgie, 470. — Pl. *tîrte*.
Tot, *adj.* et *adv.* tout, 148. 193. 206. 252; *passim*. || *en tout lieu*, 79. || *malgré tout*, en fin de compte, 277. 428. 438. 451. 534. || *tout entier*, 116. 117. 204. 258. || *encore, toujours*, 512. chaque, tout, 77. 78. 98. 107. 115. 139. 147. 160. 347. 348. | sans cesse, constamment, 37. 113. 230. 348. 456. 471. 473. 526. 617. || *toujours*, 10. 38. 46. 57. 58. 213. 360. 367. 520. 565. 648. || *dě tot*, complètement, 159. || *atât tot*, c'est tout, 202 | *cu tot*, entièrement, 210. 215. 232. 488. || *tot un loc*, la même chose, 282. || *tot una*, la même chose, tout un, 282. — Fém. *tîtă*; pl. *toți, tôte*.
Tot de-una, *adv.* toujours, constamment, 112. 297. 631.
Trage (a), *v.* tirer, 8. 107. 113. 219. 252. 304. 337. 367. 373. 387. 394. 404. 546. 653. || *a trage cu*, passer, 35. || *a trage la*, s'arrêter à, 240. 409. || *endurer*, supporter, 327. 328. || *a trage a*, provoquer, amener, 265. || *trage-i*, vas-y, 144. || *a-i trage o forfecătură*, le gronder, le battre, 152. || *a-i trage un săpun*, lui flanquer un savon, 358. | *a-i trage chiulu*, le mettre dedans, 105
Trage (a se) *v. r.* se retirer, se fourrer, 653. || *a se trage la*, aller vers, 670.
Trăi (a), *v.* vivre, 138. 250. 260. 367. 374. 406. 516. 540. 598. 599. 617.
Trăinic, *adj.* durable, 260. — Fém. *trăinică*.
Trăiu, *s. n.* existence, genre de vie, 206. 598. — Pl. *trăiuri*.
Traistă, *s. f.* besace, musette, 406. 407. 408. 409. 410. 411. 488. 545. 576. 601. 613. || *numai traista 'i trebue*, il veut paraître plus qu'il ne vaut, 407. || *le a-runcă în traista dinapo!*, il n'en tient pas compte, 407. | *a se duce cu neșus în traista*, filer sans apprêts, 408. || *a-i luă*

lumea în traistă, s'en aller fâché, 408. || *a-i băgă mîntile în traistă*, se tranquilliser, 408. || *a prinde cu mîna în traistă*, l'attraper la main dans le sac, 408. || *cel cu găscă 'n traistă*, le coupable, 408. || *îi mănăncă rațele în traistă*, c'est un nabot, un sot, 409. || *a trage la traistă*, courir où il y a à gagner, 409. || *o mai veni murga la traistă*, tu viendras de nouveau me prier, 409. || *s'a băgat murga în traistă*, il n'y a plus rien à gagner, 410. || *îi bale vîntu în traistă*, il est à sec, 410. || *a perde traista cu grăunțe*, perdre sa place, 410. || *a fi traistă (gîlă)*, être très-pauvre, 410. || *cu traista în bêt*, mendiant, 410. || *a-l pune în traistă*, le tromper, 410. || *pune-o în traistă*, avale-moi cela, 411. || *a scôle vorbe din traistă*, mentir, 411. || *luna lui traistă în bêt*, la saison où l'on travaille, 411. — Pl. *traiste*.
Tranca-flénca, *m. comp.* sornettes, 661.
Trănti (a), *v.* lancer, jeter, 165.
Trănti (a se), *v. r.* se jeter, 161.
Tras, *adj.* tiré, 194. || *tras prin inel*, d'une taille élancée, 431. — Fém. *trasă*; pl. *trași, trase*.
Trăsni (a), *v.* pour *trosni*, craquer, éclater, 458.
Trébă, *s. f.* travail, occupation, 60. 89. 192. 401. 475. 637. 638. || *mai de trebă*, meilleur, 180. 181. || *a fi trebă pe*, s'agir de, 112.
Trebu (a), *r.* falloir, être nécessaire, 137. 257. 297. 315. 340. 357. 376. 407. 523. 537. 554. 567. 665. 669. || *devoir*, 15. 39. 66. 209. 389.
Trëbu (a), *r.* [Ung.], falloir, 362.
Trebuință, *s. f.* besoin, 27. 169. : 77. — Pl. *trebuințe*.
Trece (a), *v.* passer, 234. 471. 475. 476. 545. 575. 586. 642. || *a trece cu*, passer, 35. 493.
Trecere, *s. f.* influence, 142.
Trei, *adj. num. card.* trois, 81. 110. 208. 213. 368. 460. 520. 521.
Treilea (al), *adj. num. card.* le troisième, 626.

Tremură (a), *v.* trembler, 191.
Tréca-fléca, *m. comp.* sornettes, 661.
Tréptă, *s. f.* [*Mold.*], loque, 411. — *Pl.* *trenté*.
Tréptă, *s. f.* échelon, 412. || marche, 364. 412. — *Pl.* *trepte*.
Tréz, *s. m.* qui n'est pas ivre, 460. 462. 466. — *Pl.* *trejă*.
Trezie, *s. f.* la *trezie*, lorsqu'il se dégrise, 468. 471.
Trimbă, *s. f.* pièce de toile. || en longue file, 412. — *Pl.* *trimbe*.
Trimite (a), *v.* envoyer, 15. 148. 198. 247. 578.
Trócă, *s. f.* auge, 413. — *Pl.* *tróce*.
Tronc, *interj.* patatras! 23. 237.
Troncăni (a), *v.* bavarder, jacasser, bruire, 75.
Trosni (a), *v.* craquer, 104. 635.
Tu, *pr. 2-e pers.* tu, toi; passim.
Ţucal, *s. n.* pot de chambre, vase, 413. — *Pl.* *Ţucaturî*.
Tufli (a), *v.* [*Mold.*], renfoncer, enfoncer, 44.
Tulpan, *s. n.* fichu de mousseline, 38. 413. — *Pl.* *tulpanuri*.
Tunde (a), *v.* tondre, 413. 417. *tunde-o*, file, 417.
Tunde (a se), *v. r.* se tondre, 327. 328.
Ţundră, *s. f.* [*Trans.*], manteau. || *lovit cu mâneca Ţundrei*, sot, 417.
Tuns, *adj.* tondu, 331. 332. 333. 414. 415. 416. 417. 418. || *a scăpă tuns*, être battu, 417. || *orî tuns*, *orî ras*, n'importe comment, 418. || *nicî tuns*, *nicî*

ras, sans gain, et sans perte, 416. — *Fém.* *tunsă*; *pl.* *tunşi*, *tunse*.
Tup, *interj.* vlan! 289.
Tur, *s. m.* fond du pantalon, 418. — *Pl.* *turi*.
Turbat, *adj.* enragé, 462. — *Fém.* *turbată*; *pl.* *turbaţi*, *turbate*.
Turc, *s. m.* Turc, 344. 632. — *Pl.* *turci*.
Tureac, *s. n.* [*Ung.*], tige de botte. || *a fi la tureac*, être réduit au désespoir, 418.
Turécă, *s. f.* [*Mold.*], tige de la botte. || *a luat foc în tureci*, il a été trompé, 418. || *turécă*, vieille savatte (vieillard), 418. — *Pl.* *tureci*.
Turn, *s. n.* tour, 418. — *Pl.* *turnuri*.
Turnă (a), *v.* verser, répandre, 205. 379. 577. || *törnă cu cofa*, il pleut à verse, 121. || *törnă cu donița*, il pleut à torrents, 416. || *törnă cu gălăta*, il pleut des hallebardes, 154. || *törnă ca într'un sac spart*, il mange comme un trou, 350.
Turtă, *s. f.* galette, 487. || *bêt turtă*, ivre mort, 466. — *Pl.* *turte*.
Turti (a), *v.* aplatis, écraser, 150. 210.
Turti (a se), *v. r.* se griser, 455.
Turul (a), *v.* jacasser, 244.
Ţuşcă, *s. f.* [*Mold.*], *a se face Ţuşcă*, se griser, 543.
Tuturor, de tous, 101. 468.
Tuzluc, *s. m.* jambière, guêtre, 419. — *Pl.* *tuzluci*.

U

Udă (a), *v.* mouiller, 123. 452. || arroser, 174.
Uită (a), *v.* oublier, 303. 622.
Uită (a se), *v. r.* regarder, 63. 179. 258. 319. 462. 557. 558. 607. 608. || regarder, considérer, 59. 359. || *s'a uitat bêt d'a-sără*, il ne dégrise pas, 466.
Uciôr, *s. n.* cruche, broc, 303. — *Pl.* *uciôre*.
Uleiu, *s. n.* ruche, 671. — *Pl.* *uleie*.
Uluc, *s. n.* tuyau pour l'écoulement des eaux, 419.

Umblă (a), *v.* aller, marcher, 94. 408. 462. 525. 533. || circuler. 305. || aller, tourner, 238. 244. 338. 403. 587. || vouloir, essayer, 98. || vaquer, 68. || *umblă gol* il a pas quoi mettre sur lui, 170. || *a umblă cu lumina-re*, se servir d'une lumière, 216. || *a umblă cu căciula în patru (pece)*, s'humilier, 46. || *a umblă în cămașă*, se promener en chemise, 59. || *a umblă cu*, aller le, se servir de, circuler avec, mettre la main dans,

- etc. 59. 105. 110. 130. 139. 142. 152. 262. 394. 664. 665. 666. 668. 669. || *a umblă după*, chercher à obtenir, courir après, 533. 578. || *a umblă prin*, circuler dans, aller dans, 233. || *a umblă prin unghiuri*, aller de droite et de gauche, 420. || *îl umblă prin gură*, il jacasse, il parle, 104. 240. 248.
- Umblat**, *adj.* qui sert, 100. || *a fi umblat*, avoir vu du pays, 395. Fém. *umblată*; pl. *umblați, umblate*.
- Umbra**, *s. f.* ombre, 164. 383. 419. — Pl. *umbre*.
- Umbrelă**, *s. f.* ombrelle, 419. — Pl. *umbrele*.
- Umăr**, *s. n.* épaule, 311. — Pl. *umere* et *umeri*.
- Umflă (a se)**, *v. r.* s'enfler, se gonfler, 499.
- Umple (a)**, *v.* emplir, remplir, 66. 154. 351. 482. 489. 490. || *salir*, 198. || *a umplu'to de bors*, il n'a rien fait de bon, 482. || *m'at umplut de brânză*, quelle sottise! tu n'as fait rien qui vaille, 489. 490.
- Umple (a se)**, *v. r.* se remplir, 350. 354. 570. || *se salir*, 233.
- Un**, *adj. num. card.* un; passim. || *una într'alla*, sans arrêt, 526. || même, 62. — Fém. *ună*; pl. *unî, une*.
- Unde**, *adv.* où, là où, 10. 11. 51. 87; passim. || *de unde*, d'où, 10. 11. 87. || *pe unde*, là où, 10. 139; par où, 61.
- Unge (a)**, *v.* graisser, 234. || oindre, 676. 677.
- Unge (a se)**, *v. r.* se oindre, se pommader, 199.
- Unghete**, *s. n.* [Dolj.] coin, 395. 419.
- Unghie**, *s. f.* ongle, 487. — Pl. *unghiî*.
- Unghiu**, *s. n.* angle, 298. | coin, 419. 420. *a umblă prin unghiuri*, errer à l'aventure, 420. — Pl. *unghiuri*.
- Unl (a se)**, *v. r.* se mettre d'accord, s'entendre, 560.
- Uns**, *adj.* oint, graissé, 136. || gras, 528. 529. — Fém. *unsă*; pl. *unși, unse*.
- Unt**, *s. n.* beurre, 588. 589. 607. 608.
- Unt-de-lemn**, *s. n.* huile d'olive, 66. 67. 657.
- Urcă (a se)**, *v. r.* monter, 280. 364. 365.
- Urechie**, *s. f.* oreille; Voir *urechie*.
- Urechie**, *s. f.* oreille, 96. 97. 148. 155. 182. 288. 355. 434. 458. 554. 562. | *pe o urechie*, sur l'oreille, 44. || *a pune urechia*, écouter, 503. — Pl. *urechi*.
- Urt (a)**, *v.* détester, 454. 662.
- Urit**, *adj.* laid, 224. 258. 467. — Fém. *urită*; pl. *uriți, urite*.
- Urlă (a)**, *v.* hurler, 81.
- Urmă**, *s. f.* trace, 21. 112. || *în urmă*, à la fin, 157. 321. 421; après elle, 226. || *pe urmă*, ensuite, à la suite, 173. 616; le dernier, 646. || *la urmă*, à la fin, finalement, 469. — Pl. *urme*.
- Urs**, *s. m.* ours, 512. 675. — Pl. *urși*.
- Urzit**, *adj.* dont la trame est préparée, 270. — Fém. *urzită*; pl. *urziți, urzite*.
- Ușă**, *s. f.* porte (de maison), 29. 81. 98. 130. 193. 201. 227. 278. 399. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 468. 540. 557. 558. || *ca la ușa cortului*, se disputer, grossièrement, 139. || *ușa a mea și casa a ta*, je m'en vais, tu n'as qu'à rester, 423. || *mî-o pus foc la ușa*, il a semé la discorde, 423. || *a'i pune scaiul (spinul) la ușa*, le mettre sur la paille, 423. || *a luă ușa 'n spate*, s'en aller, 423. || *a imbrăcă ușa*, filer, 424. || *ușa, Panaite! file!* 424. || *a 'i căde pîtră la ușa*, être constamment sur son dos, 424. || *căne-de două (nouă, flece) uși*, vagabond, 424. || *a 'l strînge cu ușa*, l'acculer, le forcer de faire une chose, 424. || *parcă 'i strîns cu ușa*, il est maigre comme un cent de clous, 425. || *a 'i ține ușa*, être son complice, 425. || *a stă după ușa*, ne pas être pris en considération, 425. || *a fi cu ochii stîlpiți după uși*, être à l'article de la mort, 425. || *a prins cu cîda între uși*, il l'a couvaincu de mensonge, 425. || *bate ușele* il frappe à toutes les portes, 426. || *bate la ușa*, est à

nos portes, 426 || *a nu încăpă pe ușa*, c'est un géant; il ne sait pas où filer, il a perdu la tête, 426. || *a nu nemeri ușa*, même sens que le précédent, 426. || *îi rupe călcânila cu ușa*, il le flanque à la porte, 426. || *a 'i da cu ușa în nas*, lui jeter la porte au nez, 427. || *a scăpă prin ușa din dos*, se sauver par la porte de derrière, 427. || *a 'i deschide ușa*, bat-

tre à sa porte, aller le voir, 427.

Uscă (a), v. sécher, 62. 339.

Uscă (a se), v. r. se sécher, 339. || se dessécher, 452. 538.

Uscat, adj. séché, 160. || sec, 553. — Fém. *ușordă*; pl. *ușorți, uscate*.

Ușernică, s. f. femme dévergondée, 427. — Pl. *ușernice*.

Ușor, adj. léger, rapide, 199. — Fém. *ușoră*; pl. *ușori, ușore*.

Ușor, adj. facilement, 11.

V

Va, 3-a pers. ind, sing. du verbe *a voi*, s'emploie pour le futur; passim. || il veut, 66. 218. 564.

Vacă, s. f. vache, 88. 107. 145. 189. 305. 487, 587. 623. — Pl. *vacă*.

Vai, interj. hélas, 591. || malheur à, 80. 126. 598.

Var, s. n. chaux, 298. 427. — Pl. *varuri*.

Vară, s. f. été, 41. 92. 122. 672. — Pl. *veri*.

Văruit, adj. blanchi à la chaux, 250. — Fém. *văruită*; pl. *văru-iți, văruite*.

Vargă, s. f. verge, baguette, 427. — Pl. *vergi*.

Varză, s. f. chou, 664. || *varză acră*, choucroute, 664. — Pl. *verze*.

Vas, s. n. vase, vaisselle, 264. — Pl. *vase*.

Vatră, s. f. foyer, 428. 429. 430. | *nu 'i arde nici focu 'n vatră*, il est très pauvre, 429. || *a se prinde cu mânile de vatră*, commencer à être bien dans ses affaires, 430. || *a stă pe vatră*, ne pas sortir de chez soi, 430. || *a îmbătrâni în vatră*, coiffer sainte Catherine, 430. || *a 'i cadă în vatră*, lui tomber sur le dos, 430. — Pl. *vetre*.

Vă, pr. pers. vous, 454.

Vechiu, s. et. 'adj. vieux, ancien, 55. 177. 182. 227. 367. — Pl. *vechi*.

Vecin, adj. voisin, 82. 155. 174. || proche, 494. — Fém. *vecină*; pl. *vecini, vecine*.

Vecinic, adv. toujours, éternellement, 48. 497.

Vedé (a), v. voir, considérer, 44.

68. 69. 70. 214. 252. 318. 319. 352. 352. 362. 422. 446. 453. 465. 471. 503. 562. || *a vede de* s'occuper de, 227.

Vedé (a se), v. r. se voir, être vu, 68. 70. 258. || reconnaître, 182.

Veî, 3-a pers. sing de *a voi*, forme le futur: *veî face*, tu feras, 160.

Veni (a), v. venir, 20. 87. 88. 92. 94. 144. 169. 173. 197. 241. 242. 245. 254. 385. 390. 409. 411. 419. 421. 438. 462. 481. 533. 539. 557. 563. 607. 629. 647. 663. 664. || arriver à, atteindre, 251. 629. || *a 'i veni*, avoir envie, 632.

Verde, adj. vert, pas sec, 160. 538. 613. || vert (couleur, 531. 578. 630. — Fém. *verde*; pl. *verdi*.

Vergea, s. f. baguette, 4. 428. — Pl. *vergele*.

Verigă, s. f. anneau, chaînon, 204. 431. — Pl. *verige*.

Verménos, adj. [*Ung.*] verveux, 659. — Fém. *verménosă*; pl. *verménosti, verménose*.

Vărsă (a) v. vomir, 672.

Vărsă (a se), v. r. se répandre, se renverser, 343.

Vesellie, s. f. joie, 128. — *veseli*.

Vesell (a se), v. r. se réjouir, 464. 472.

Vesmint, s. n. [*Ung.*] vêtement, 432. — Pl. *vesminte*.

Vesmint s. n. vêtement, 431. — Pl. *vesminte*.

Vestmint, s. n. vêtement, 431. — Pl. *vestminte*.

Veî, 3-a pers. pl. formant le futur: *veî merge*, vous irez, 160.

Vi, [*Modl.*] pour *rě*, vous, 250.
 Viă (a), v. vivre, 577.
 Vie, s. f. vigne, 18. 407. — Pl. *viă*
 Viătă, s. f. vie, 639. — Pl. *vițe*.
 Vin, s. n. vin. 471. 472. — Pl. *vinuri*.
 Vinde (a) v. vendre, 504. 509. 571.
 Vindecă (a), v. guérir, 467. 468.
 Vineri, s. f. Vendredi, 382. 633. 634.
 Vinovat, adj. coupable, 422. — Fém.
vinovată; pl. *vinovați*, *vinovate*.
 Vint, s. m. vent, 103. 137. 158.
 223. 234. 247. 249. 343. 360.
 388. 410. 517. 577. — Pl. *vînturi*.
 Vîrf, s. n. sommet, 82. || bout,
 251. — Pl. *vîrfuri*.
 Viri (a), v. mettre, fourrer, 581.
 Viri (a se), v. r. se mettre, se
 fourrer, 339.
 Virtute, s. f. [*Banat*], vigueur, 476.
 Visă (a), rêver, 531. 551. 553.
 556. 557. 578. 586.
 Viță, s. f. bête à cornes; au plu-
 riel, *vițe*, bétail, bestiaux, 165.
 Vițel, s. m. veau, 133. 189. — Pl.
vițeli.
 Vlad, s. m. Vladislaf, 193.
 Voe, s. f. permission. || a *da* *voe*,
 permettre, 280. — Pl. *voi*.
 Voi (a), v. vouloir, 96. 412. 456.
 Voie, s. f. volonté, permission. ||
cu *voie*, voulu, 467. || *cum* *ți-e*
voiea, comme tu voudras, 80.
 281. 282

Voinic, s. m. et adj. brave, 325. |
 voleur, 168. — Pl. *voinică*.
 Vorbă, s. f. parole, 237. 353. 477.
 526. 534. 581. 585. 640. || lan-
 gage, expression, 374. — Pl.
vorbe.
 Vostru, pr. pos. votre, 214. — Fém.
voastră; pl. *voștri*, *voștre*.
 Vorbi (a), v. parler, 289. 290. || a
vorbi de-a *betul*, menacer, 24
 Vrabie, s. f. moineau, pierrot, 162
 551. — Pl. *vrăbi*.
 Vrajmaș, adj. ennemi, 82. 561. —
 Pl. *vrăjmași*.
 Vre, pr. indéf. quelque, 89. 370. 646.
 Vrednic, adj. digne, 531. || a *fi*
vrednic, mériter, 113. — Fém.
vrednică; pl. *vrednici*, *vrednice*.
 Vrednicie, s. f. activité, mérite,
 capacité, 314. — Pl. *vrednicii*.
 Vreme, s. f. temps, époque, 60.
 94. 158. 223. 271. || moment,
 272. || *de vreme*, de bonne heure,
 jeûne, 642. || *din vreme*, à temps,
 67. || *cu vreme*, avec le temps,
 298. || *mai multă vreme*, pour
 plus longtemps, 66.
 Vroi (a), v. vouloir, 130. 154. 336.
 368. 378. 406. 441. 545. 564.
 610. 629. 665.
 Vulpe, s. f. renard, 637. 638. —
 Pl. *vulpi*.

Z

Zăbavă, s. f. retard, 476. — Pl.
zăbave.
 Zace (a), v. [*Banat*] dormir, 6.
 Zădie, s. f. [*Ung.*] cotte, jupe,
 432. — Pl. *zadii*.
 Zăgaz, s. n. digue, 432. — Pl. *ză-*
gazuri.
 Zahar, s. n. sucre, 440. 441.
 Zală, s. f. chaînette, 210. — Pl. *zale*.
 Zămă, s. f. [*Mold. et Ung.*] sauce,
 507. 603. — Pl. *zămuri*.
 Zambil, s. n. panier en vannerie,
 208. 432. — Pl. *zambile*.
 Zăpadă, s. f. neige, 630. — Pl. *ză-*
pezi.
 Zărvă, s. f. tapage, vacarme, 432.

Zdvari (a), v. ouvrir, 54.
 Zeghie, s. f. souquenille, 433. —
 Pl. *zeghi*.
 Zémă, s. f. sauce, 496. — Pl. *zemuri*.
 Zambil, s. f. [*Mold.*] panier en
 vannerie, 433. — Pl. *zambile*.
 Zena, s. f. [*Ung.*] nom propre,
 Zena, 189.
 Zăr, s. n. [*Banat*] petit lait, 490.
 Zid, s. n. mur, 155. 288. 299. 433.
 434. — Pl. *ziduri*.
 Zidi (a), v. bâtir, 395. 434. 435.
 Zidire, s. f. construction, bâtisse,
 298. 395. 435. — Pl. *zidiri*.
 Ziditor, s. m. maçon, 298. — Pl.
ziditori.

GLOSAR

A ROMÂNŌ-FRANCES

A

- A, *pr. dém.* la, elle, 80. 83. 127. 186. 232. 256. || celui, 461.
- Açel, *pr. dém.* celui, 206. 543. 593.
— Pl. *açelî*.
- Acşi, *adv.* ainsi, 5.541.
- Adamc, *s. m.* écurie, 175.
- Adare *v.* faire, 393.
- Adare (s'), *v. r.* se faire, 196.
- Adjün, *adj.* affamé, 552.
- Adjun, *adj.* affamé, 552.
- Aduçere, *v.* apporter, produire, 540.
- Adunare, *v.* réunir, ramasser, rassembler, 111. 139. 310.
- Adunare (s'), *v.* se rassembler, se réunir, 670.
- Adzundzere, *v.* arriver, parvenir, 310.
- Afese, *s. n.* fes, 150.
- Aflare, *v.* trouver, rencontrer, 501.
- Afumare, *v.* fumer, produire de la fumée, 185. 569.
- Agün, *adj.* affamé, 551.
- Agüngere, *v.* arriver, entrer, 80.
|| arriver à être, devenir, 461.
- Agündzere, *v.* suffire, 122.
- Agütare, *v.* aider, venir en aide, 206.
- Agudere, *v.* frapper, 264.
- Ahtare, *adj.* tel, 42. 150. 558. —
Pl. *ahtârî*.
- Ahtand (cu), *adv.* d'autant, 278.
- Al, *dét.* le, celui, 41.
- Aläcsit, *adj.* paré, bien habillé, 1. 190. — Fém. *aläcsitiî*.
- Alägare, *v.* aller, courir, sauter, 277.
- Alänt, *adj.* autre, autrui, 641.
- Aläsare, *v.* laisser, 53. 206.
- Alävdare, *v.* louer, 507.
- Alichere (s'), *v. r.* se coller, 94.
- Alingere (s'), *v.* se lécher, 666.
- Alingzere (s'), *v.* se lécher, 669.
- Alin, *s. n.* ail, 439.
- Alözäre, *v.* pétrir la pâte, 565.
- Altu, *adj.* autre, 80. 83. 114. 208. 250. 439. 514. 659.
- Alunar, *s. m.* Juillet, 530.
- Amar, *adj.* amer, 441.
- Amareață, *s. f.* amertume, 540.
- Ambar, *adj.* droit, 186.
- Amirä, *s. m.* roi, empereur, 461.
- Ampuțit, *adj.* pourri, qui sent mauvais, 511. — Fém. *ampuțidă*.
- Amurtare, *v.* être agacé, 659.
- Amurzare, *v.* être agacé, 439.
- Anvârliga (de-), *prép.* (tout) autour, 519.
- Apă, *s. f.* eau, 244. 311. 445. 477.
- Apitrusere, *v.* recouvrir, 77.
- Aprindere, *v.* allumer, 208.
- Aprindere (s'), *v. r.* s'allumer, s'enflammer, allumer, (son, sa, ses) 83. 114. 208.
- Apropea, *prép.* près, 58.

ARA

Arăchire, *v.* enlever, prendre, 111.
Ardere, *v.* brûler, 83. 301.
Ardere (s'), *v. r.* se brûler, 114. 324.
Aridere (s), *v.* rire, se moquer, 574.
Arucătire (s'), *v.* rouler, 501.
Arucătire (s'), *v.* rouler, 501.
As, *conj.* que, 127.
Ascăpare, (*s*), *v.* s'échapper, se sauver, 232.
Aşl, *a iv.* ainsi, de même, 4. 7. 541.
Aşteptare, *v.* attendre, 595.

CAR

Aşternere, *v.* faire le lit, 4. 5. 7.
Asindzere (s'), *v. r.* s'éteindre, 66.
Asvarna, *adv.* tîrînd, 53. 206.
Aş, *s. m.* cheval hongre, 175. — Pl. *aş*.
Atunçe, *adv.* alors, 320.
Aumbrare, *v.* enfermer, 139.
Avdîre, *v.* entendre, 234. 235.
Avère, *v.* avoir, 18. 36. 42. 53. 73. 113. 127. 149. 156. 185. 195. 349. 350. 386. 393. 434. 455. 558. 616. 671. || *ş-ă-ari* se croire, 461.

B

Băgare, *v.* mettre, 122. 152. 310. 666.
Băgare (s'), *v. r.* se mettre, être mis, 298.
Barbă, *s. f.* barbe, 114. 208.
Bârbaţ, *s. m.* homme, homme fait, 638.
Băseat, *adj.* sărutat, 190. — Fé m. *băseată*.
Basmal, *s. f.* mouchoir, 18.
Batere, *v.* frapper, battre, 278. 311. 320. || *ş'bate pedşa*, il se moque, 575.
Bére, *v.* boire, 455.
Bîrbec, *s. m.* bélier, 382. — Pl. *bîrbecş*.

Bitisire (s'), *v. r.* se terminer, finir, 66.
Biutură, *s. f.* boisson, 477. — Pl. *biuturi*.
Brîn, *s. n.* ceinture, 39. 310.
Brîu, *s. n.* ceinture, 595.
Bruma, *s. f.* gelée blanche, frimas, 530.
Brumar, *s. m.* Novembre, 530.
Bucal, *s. n.* pot, 574.
Buharadă, *s. f.* tuyau de la cheminée, 569. — Pl. *buharaş*.
Bun, *adj.* bon, 511.
Bună, *adj.* bonne, 235. 298. 455.

C

Ca, *conj.* comme, 36. 169. 248. 549. || pour, pour que, 386. || si, 235.
Că, *conj.* que, 122.
Că, *conj.* que, 195. 461. 625. || car, 388. 519. 562. 674.
Căciulă, *s. f.* bonnet de fourrure, 42. — Pl. *căciuli*.
Căculă, *s. f.* bonnet de fourrure, 41. 42. — Pl. *căculi*.
Cădere, *v.* tomber, 77.
Căutare, *v.* chercher, 36. 517.
Căine, *s. m.* chien, 507.
Călăbălache, *s. f.* foule, beaucoup de travail, 235.
Căldură, *s. f.* chaleur, 386. 428.
Call, *s. f.* chemin, route, 574.
Călivă, *s. f.* chaumière, hutte, 127.

Calăveta, *s. f.* jarretièrre, 53. — Pl. *calăvete*.
Cama, *adv.* plus, 58.
Cămaşe, *s. f.* chemise, 58.
Cămeşe, *s. f.* chemise, 58.
Căad, *adv.* lorsque, 80.
Canda, *on* dirait que, comme si, 546.
Candilă, *s. f.* veilleuse, 66.
Căndu, *adv.* lorsque, 235. 320.
Cănduşe, *s. f.* sorte de manteau fourré, 58.
Căne, *s. m.* chien, 53. 511. 549. 628.
Cap, *s. m.* tête, 42. 149. 150. 311. 320. — Pl. *capete*.
Căpaca, *s. f.* couvercle, 501.
Căpachea, *s. f.* couvercle, 501.
Care, *pr. rel.* qui, lequel, celui,

qui, 234. 235. 277. 320. 441. 543. 564. 568. 666. 669. 671. 672.
Carl, *pr. rel.* qui, lequel, celui qui, 139. 149. 392. 441. 564. 616. 666.
Carne, *s. n.* viande, chair, 507.
Carni, *s. n.* viande, chair, 507.
Cas, *s. m.* vieillard, 195.
Casă, *s. f.* maison 73, 75. 77. 80. 83. 84. 85. 122. 301.
Caşare, *s. f.* parc à brebis, 382.
Cascare, *v.* ouvrir la bouche, 514.
Castrăvete, *s. f.* concombre, 517.
 — *Pl. căstrăveţi.*
Cât, *adj. et. adv.* combien, autant, autant que, 73. 379. 634. || *ăi căt*, plutôt que, 477. || *cu căt*, plus, 278.
Caia, *prép.* selon, 42.
Căţan, *s. n.* chaudron, marmite, 94.
Căthi-un, *pr.* chacun, 214.
Cătuşe, *s. f.* chatte, 641.
Căzan, *s. n.* chaudron, marmite, 93. 94. — *Pl. căzane.*
Ce, *pr. rel.* qui, 36. 93. 185. 543. || que, 66. 94. 195. 386. || ce qui, 441. || ce que, 350.
Ce, *pr. rel.* que, 42.
Cea, *pr. rel. f.* celle, 507.
Cel *pr. rel. masc.* celui, 36.
Cérnere *v.* tamiser, 565.
Chatră, *s. f.* pierre, 36.
Cheaden, *s. n.* fil, 393.
Chéle *s. f.* peau, 511.
Chéptinare (s'), *v. r.* se peigner, 301.
Chétră, *s. f.* pierre, 75, 206. 235. 298. 434. — *Pl. chetri et chetri.*
Chicută, *s. f.* auvent, 388. — *Pl. chicute.*
Chiptinare (s'), *v. r.* se peigner, 300.
Chiuşe, *s. f.* angle, 298.
Çi, *pr. rel.* qui, 185. 206. 519. 593.

|| quel, 150. || quoi, 169. || ce, 441.
Ciclor, *s. m.* pied, 274.
Cioră di lipudă, jarretière, 206.
Citrhea, *s. f.* anneau, 113.
Ciubuchea, *s. f.* pipe à long tuyau, 114.
Ciurba, *s. f.* soupe, 593.
Ciuvaniu, *s. m.* tesson, 575.
Cîte, *s. f.* clef, 100.
Clin, *s. n.* biais, lé, 119.
Cloce, *s. f.* poule couveuse, 169.
Clopot, *s. m.* cloche, 234.
Cocut, *s. m.* coq, 530.
Códă, *s. f.* queue, 111. 593. — *Pl. code.*
Coahe, *s. f.* angle, 298.
Cohé, *s. f.* foyer, 122.
Crepere, *v.* crever, éclater, 93.
Oréscere, *v.* croître, 414.
Csénă, *s. f.* étrangère, 428.
Cu, *prép.* avec, 18. 32. 75. 100. 127. 194. 350. 364. 379. 382. 434. 593. 595. 625. 634. 641. 650. 669. 671. 674. || *cu căt*, plus, 278.
Culcare, (s'), *v.* se coucher, 7.
Cuľavetă, *s. f.* jarretière, 53.
Cuľuvetă, *s. f.* jarretière, 53.
Cum, *adv.* comme, de même que, 4. 5. 80. 150. 347. 541. 569.
Cumăţ, *s. m.* quignon, 552. — *Pl. cumăţi.*
Cumănicare (s'), *v.* communier, 514.
Cumnicare (s'), *v.* communier, 514.
Cupănie, *s. f.* auge, 628.
Cur, *s. m.* derrière, cul, 277.
Curăi, *s. f. pl.* lanières, ceintures, 139.
Curcubetă, *s. f.* potiron, 196. 537.
Cuşar, *s. n.* parc à brebis, 32.
 — *Pl. cuşari.*

D

Da (a), *v.* donner, 256. || frapper, 316. || cogner, 320. || *z-dedă foc*, il mit le feu, 232. || *dédiră*, ils donnèrent, 445.
De, *conj.* de, 386.
Deam, *conj.* mais, 186.
Descurmare (s'), *v. r.* se reposer, 264.

Di, *prép. et conj.* de, 53. 58. 85. 150. 161. 169. 196. 206. 240. 277. 298. 311. 320. 382. 392. 393. 431. 465. 501. 511. 562. 574. 575. 616. 641. || *ă*, 161. 232. 348. || *si*, 310. || de telle sorte que, 79.
Di căt, *conj.* plutôt que, 477.

Dimicare, *v.* émietter, 541. 543.
Din, *prép.* de, du, 394.
Din, *prép.* de, du, 320.
Dintî, *s. f.* dent, 659.
Dintru, *prép.* hors de, 674.
Diparti, *adv.* loin, 310.
Dispotî, *s. m.* évêque, 379. 834.
Disvalit, *adj.* découvert, 641. —
Férm. disvalita.
Dit, *prép.* du, 112.
Dol, *adj. numi card.* deux, 175.
 628.
Dooă, *adj. num. card.* deux, 274.
Dormire (s'), *v. r.* s'endormir, do-
 rmir, 4. 5. 7. 80.

Ducere (s') *v. r.* s'en aller, aller,
 136. 234. 235. 298. 537.
Dulcătă, *s. f.* douceur, confiture,
 540.
Dumicare, *v.* émietter, 541.
După, *prép.* après, 348. 392. 432.
 || selon, 42. 558. || *după ce*, après
 que, 66. 94.
Dzédet, *s. n.* doigt, 666.
Dzédit, *s. n.* doigt, 666. 669.
Dzepîl, *s. m.* poche, 36.
Dzicere, *v.* dire, 625.
Dzicere, *v.* dire, 236.
Dziua, *s. f.* jour, 564. 565.
Dzua, *s. f.* jour, 564.

E

E, *3-e pers. s. ind. pr.* du verbe
 être, 150. 347. 441. 461.
Ea, *pr. pers.* elle, 100. 593. 650.
Ea, *3-a pers. s. ind. pr.* du verbe
prendre, 593.
Eavdare, *v.* entendre, 316.
Etină, *adj.* bon marché, 507.
Eră, *3-a pers. s. imp.* du verbe
 être, 195.

Éră, *adv.* de nouveau, 298.
Érnă, *s. f.* hiver, 517.
Êşă (s'), *v.* qu'il sorte, 186.
Êşî, *v.* sors, 674.
Este *3-a pers. s. ind. prés.* il est,
 80. 235. 364. 530. 641.
Eü, *pr. pers.* moi, 414.

F

Făcere, *v.* faire, 386. 393. 558.
Făcere (s'), *v. r.* faire, se faire,
 41. 75. 155. 169. 175. 289. 382.
 434. 455. 511.
Fântănă, *s. f.* fontaine, 537.
Fără, *conj.* sans, 152.
Fărină, *s. f.* farine, 546.
Fărină, *s. f.* farine, 546.
Fărmaclu *s. m.* poison, 441. 672
Făsule, *s. f.* haricot, 348.
Făsuli, *s. f.* haricot, 507.
Fătă, *s. m.* voile, 18.
Fecere, *v.* faire, 161.
Fese, *s. m.* fes, 149. 150.
Fesi, *s. m.* fes, 150.
Fiçlor, *s. m.* enfant, 633.

File, *s. f.* tranche, morceau, 549.
Firea-ţi, surveillance tes, 336.
Firmitare, *v.* pétrir, 564.
Foc, *s. m.* feu, 232.
Fôli, *s. f.* vessie, 511.
Fóme, *s. f.* faim, 558. 562.
Fórfice, *s. f.* ciseaux, 152.
Frândzere, *v.* rompre, briser, 94.
 196.
Frângere, *v.* rompre, briser, 537.
Frimintare, *v.* pétrir, 564.
Frimintare, *v.* pétrir, 564.
Ftină, *s. f.* pot, 671.
Fudzire, *v.* fuir, 465.
Fum, *s. m.* fumée, 186.
Furare, *v.* voler, 671.

G

Gae, *s. f.* corneille, 616.
Gard, *s. m.* clôture, palissade, 155.
 156. 161. 289.

Gărnuţ, *s. m.* grain, 348.
Ghillî, *s. f. pl.* lunettes, 256.
Ghîos, *adj.* bas, 320.

Gilire, *v.* regretter, pleurer la perte, 18.
 Gios, *adj.* bas, 320.
 Giunitate, *s. f.* moitié, 386. — Pl. *giunități*.
 Glinat, *s. n.* déjections d'oiseaux, fiente de volailles, 511.
 Gog, *s. m.* diminutif de Georges, 41.

Grân, *s. m.* blé, 349.
 Grâuț, *s. m.* grain, 348.
 Grunghie, *s. f.* inorceau, 511.
 Guligan, *adj.* nu, dépouillé, 169.
 Gumar, *s. m.* âne, 546.
 Gust, *s. m.* goût, 80. 641.
 Gustare, *v.* goûter, 441.

H

Hârșiare (s'), *v. r.* se réjouir, 519.
 Hârșiat, *adj.* joyeux, 519. — Fém. *hârșită*.
 Hascare, *v.* ouvrir la bouche, 514.
 Hérbera, *v.* bouillir, 93. 94.

Hért, *adj.* bouilli, 537. — Fém. *hértă*; pl. *herte*.
 Hire, *v.* être, 127. 186. 206. 394. 641. || *s'hîbă*, qu'il soit, 127. 186. 394. 641.
 Hôră, *s. f.* village, 84. 300.

I

Î, 3-e pers. sing. ind. pr. est, 112.
 Î, pr. à lui, sa, 324.
 Îi, pr. per. le, 414.
 Împiticat, *adj.* rapiécé, 394. — Fém. *împitică*; pl. *împiticate*.
 Împrumutare, *s. f.* emprunt, 386.
 În, prép. en, dans, 85. 122. 277. 310. 320. 595. 666. || sur, 264.
 Îñ prép. sur, 573.
 Încérnere, *v.* tamiser, 564.
 Încérnire, *v.* tamiser, 564.
 Încicutare, *v.* avoir une attaque d'apoplexie, 388.

Îndrept, *adj.* droit, 186.
 Înglițire, *v.* avaler, 514.
 Întrare, *v.* entrer, 274. 277. 278.
 Întreg, *adj.* entier, 119. — Fém. *întregă*.
 Învirinare (s'), *v. r.* s'attrister, 519.
 Învirinat, *adj.* triste, 519. — Fém. *învirinată*.
 Învisare, *v.* rêver, 551. 552.
 Își, pr. pos. son, sa, ses, 666.
 Îți, pr. pos. ton, ta, tes, 5 541.
 Îu, adv. où, 593. 650.

L

L, pr. per. le, lui, 77. 122. 277. 278. 569. 666.
 La, prép. à, 234. 235. 236. 298. 320. 537. 638. 641. || chez, 185. 569. || de la, à, au, 53.
 Lare, (s'), *v. r.* se laver, 379 634.
 Lapte, *s. m.* lait, 85.
 Lasare, *v.* laisser, 186. 641.
 Legat, *adj.* lié, attaché, 350.
 Leni, *s. f.* paresse, 564.
 Lî, pr. pers. à lui, à elle, lui, elle, 83. 113. 114. 150. 256. 445. 461. 511. 546. 564. 595.
 Lihônă, *adj.* en couche, nouvellement accouchée, 195.

Lingură, *s. f.* cuiller, 593. 595 650.
 Linte, *s. f.* lentille, 596.
 Lipsire, *v.* manquer, faire défaut, 119.
 Lipsire (s'), *v.* faire défaut, 392. 641.
 Lipudă (cloră di), jarretière, 206.
 Loc, *s. n.* place, 264. || endroit, patrie, 206. 394.
 Lu, pr. per. son, 244.
 Luăre, *v.* prendre, atteindre, 311.
 Lucru, *s. m.* travail, 638.
 Lule, *s. f.* pipe, 208.
 Lung, *adj.* long, 303. — Pl. *lundet*.

M

Ma, *conj.* mais, 94. 119. 122. 127.
 || plus, 278, 477. 549. 593. 641.
Măcare, *s.* manger, 628. 641.
Măcare, *v.* manger, 73. 80. 379.
 439. 507. 541. 543. 569. 593.
 616. 619. 625. 628. 634. 641.
 659. 672.
Măcinare, *v.* moudre, 235.
Maghirie, *s. f.* plat, nourriture,
 593.
Maghiripsire, *v.* cuisiner, faire la
 cuisine, 569.
Maghiripsire, *v.* cuisiner, faire la
 cuisine, 185.
Mână, *s. f.* main, 379. 666.
Mănică, *s. f.* manche, 393.
Mare, *adj.* grand, 549. 581. 593.
Maș, *adv.* seulement, 543.
Mași, *adv.* mais, 127.
Mași, *adv.* seulement, 127.
'Mbetat, *adj.* ivre, 461.
'Mbitat, *adj.* ivre, 461. 465.
M'care, *s. f.* manger, dîner, 558.
M'care, *v.* manger, 441. 546.
Me, *pr. pers.* me, moi, 161.
Mea, *pr. pos.* mienne, ma, 127.
Mère, *s. f.* miel, 441.
Mère, *s. f.* miel, 672.
Méri, *s. f.* miel, 659.
Mésă, *s. f.* table, 641. 650.
Mi, *pr. pos.* ma, mien, 58. 203.
 394. 593.
Mîiață, *s. f.* milieu, mi, 517.

Mic, *adj.* petit, 434. 581.—Pl. *miș*.
Mîere, *s. f.* miel, 672.
Minduire, *v.* penser, réfléchir, 619.
Minti, *s. f.* pensée, 308.
Mintire (s'), *v.* toucher, se salir, 669.
Misură, *s. f.* mesure. || *fără mi-
 sură*, sans mesurer, avant de
 mesurer, 152.
Molțere, *s. f.* tremper, 666.
Moră, *s. f.* moulin, 234. 235. 236.
 240. 244. 248.
Mormint, *s. n.* tombeau, 250.
Mosă, *adj.* vieille (femme), 195.
 300. 301. 517. 562.
Mula, *s. f.* mule, 36.
Mult, *adj.* beaucoup, 236. 392.
 569. || *ma mulți*, plus de gens,
 477. || *multe ori*, souvent, 537;
 maintes fois 537.—Pl. *multe*,
mulți.
Muma, *s. f.* manteau d'hiver à
 longs poils, 119.
Munte, *s. m.* montagne, 84.—Pl.
munți.
Mur, *s. m.* mur, 155. 156. 251.
 289. 434.
Murire, *v.* mourir, 562.
Muscă, *s. f.* mouche, 670. 671.—
 Pl. *mușci*.
Mușcătură, *s. f.* bouchée, 581.
Mutare, *v.* déplacer, 84.
Mutare (s'), *v.* changer, 434.
Mutrire, *v.* regarder, faire atten-
 tion à, 320.

N

~N, *prép.* pour, *în*, dans, 36.
'Nă, *adj. num. card.* une, 127.
 517. || *nă-ură*, une fois, 537.
'Nă, *prép.* pour *în*, dans, 94.
Nare, *s. f.* nez, 671.
Nări, *s. f.* miel, 666.
Năs, *pr. per.* lui, 461.
Năsu, *pr. per.* lui, 414.
Năuntru, *adv.* dedans. || *ma năuntru*,
 plus profondément, 278.
'Ncacere, *v.* se disputer, 100.
'Nchirdsire, *v.* gagner, obtenir, 514.
Nă, *pr. pers.* nous, 32.
Necare (s'), *v. r.* se noyer, 477.
Nel, *s. m.* anneau, bague, 194.

Nevastă, *s. f.* femme, épouse, 161.
'Nfășare, *v.* emmailloter, 195.
Ni, non, 190.
Ni, *pr. per.* me, à moi, 431.
Niare, *s. f.* miel, 666. 670. 674.
Nicare (s'), *v. r.* se noyer, 100.
Nicuchir, *s. m.* maître, 77.
Nicuchirată, *s. f.* ménage, bonnea-
 d'administration domestique, 185.
Niere, *s. f.* miel, 669.
Ni-grită, *adj.* (mot-à-mot, non par-
 lée), apportée sans que l'on
 ait parlé, 445.
Ningă, *adv.* auprès, 760.
'Ntricare, *v.* nourrir, 593.

Nu, *adv.* non, ne pas, 73. 75. 77.
80. 84. 94. 119. 139. 152. 161.
175. 185. 196. 206. 234. 235.
250; etc.

Numă, *s. f.* nom. || *numă bună*.
bonne renommée, 455.

O

O, *pr. per. fém.* la, 305.
Oadare, *v.* faire, 80. 84.
Ocliu, *s. f.* œil, 155. 156. 289.
593. 674.—Pl. *oclii*.
Om, *s. m.* homme, 320. 386. 434.

Oră, *s. f.* fois. || *nă-ără*, une fois;
537.
Oră, *s. f.* heure, 264.
Orb, *adj.* aveugle, 256.
Órfán, *adj.* pauvre, 127.
Oű, *s. m.* œuf, 36.

P

Păiur, *s. m.* branche d'épines,
ronce, 80
Pănă, *prép.* jusqu'à ce que. || *pănă*
nu, avant de, 311.
Păne, *s. f.* pain, 379.—Pl. *păni*.
Pântica, *s. f.* estomac, ventre,
625.
Papa, *s. m.* vieillard, 674.
Papuă, *s. f.* pantoufle, 274.
Par, *s. m.* pieu, palis, 277. 278
Paradis, *s. m.* paradis, 112.
Părațiră, *s. f.* fenêtre, 316.
Parere, *v.* sembler, 461. 511.
Pascăre, *v.* communier, 514.
Patere, *v.* souffrir, supporter, 549.
Pătru, *adj. num. card.* quatre, 364.
Pedza (ș'bate), se moquer de, 575.
Pétic, *s. n.* pièce, lambeau, 347.
Pi, *prép.* sur, 250. || par dessus,
161. || par, à travers, 240.
|| dans, à l'époque de, 530.
Pignisire, *v.* louer, 77.
Pită, *s. f.* galette feuilletée, 551.
Plandzere, *v.* pleurer, 250.
Plócă, *s. f.* pierre (du tombeau),
plaque, 305.

Plóie, *s. f.* pluie, 392. 432.
Póie, *s. f.* giron, pan de la robe,
308. 310. 311. — Pl. *póie* et
pólă.
Porc, *s. m.* porc, 382. 511. — Pl.
porci.
Pórtă, *s. f.* porte cochère, 85.
316.
Portare, *v.* porter, 42. 150.
Prag, *s. m.* seuil, 320.
Prânză, *s. m.* dîner, 619.
Pre *prép.* sur, 671.
Pri, *prép.* sur, 316. 641.
Prindere, *v.* falloir, devoir, 32.
Psatha, *s. f.* natte de roseau.
324.
Psín, *adj.* peu, 569. — Pl. *psini*.
Ptín, *adj.* peu, 593.
Ptín, *adv.* peu, 593.
Pulú *s. m.* oiseau, 85. 616.
Pulú, *s. m.* petit poulet, 169.
Putere, *v.* pouvoir, 86. 155. 289.
628.
Putín, *adj.* peu, 569. — Pl. *pu-*
țini.
Puiridzit, *adj.* pourri, 161.

S

'S, *pr. per.* pour, își, se, son, sa,
ses, 32. 36. 42. 66. 94. 100.
208. 264. 379. 666. 669, 672.
Ș', *conj.* et; voir *și*.

S' *conj.* que, 53. 73. 80. 139.
Șă, *conj.* que, 42. 235. 310. 388.
Sac, *s. n.* sac, 347'. 348. 349. 350.
Avec l'article, *sacul*.

Săc, *s. f.* sac, 384. Avec l'article. *săcula*.
Sbor, *s. m.* mot, parole, 236. 350. 562. 581. — Pl. *sbóre* et *sbóre*.
Sburtire, *v.* parler, 248.
Scafa, *s. f.* tasse, 519.
Scândură, *s. f.* planche, 364.
Scire, *v.* savoir, 94. 350. 441. 543.
Scop, *s. m.* bâton, 112.
Scótere, *v.* laisser couler, produire, 94. || arracher, 593.
Scurt, *adj.* court, 308.
Ședére, *v.* s'asseoir, rester, 80. 543. 574.
Seră, *s. f.* soir, 619.
Sgămire, *v.* égratigner, 194.
Și, *conj.* et, 42. 100. 111. 122. 149. 150; *passim.* || aussi, 235. 672.
Și, *conj.* que, 114. 139. 186. 311. 431. 595.
Si, *conj.* et, 501.
Șliă, *s. f.* impureté, fétu, 674.

Șirvet, *s. m.* serviette, essuie-mains, 641.
Soiu, *s. m.* espèce, 150.
Șoric, *s. m.* souris, 232. — Pl. *șorici*
Spart, *adj.* gâté, 248. — Fém. *spartă*.
S'proti, selon, 150.
Spunéie, *v.* dire, 305. 596.
Ștănă, *s. f.* bergerie, parc à moutons, 384.
Stare, *v.* rester, demeurer, 264.
Stisma, *s. f.* mur, 385. 434.
Strania, *s. f.* vêtement, 386.
Straniu, *s. m.* vêtement, 58. 386.
Strigare, *v.* crier, 100.
Strimb, *adj.* tordu, de travers, 111. 186. || bâton noueux, 111.
Stringere, *v.* serrer, 262.
Surcel, *s. m.* éclat de bois, copeau, 194.
Sus, *adv.* en haut, dessus, 320.
Sut, *adj.* pot sans anse, 576.

T

Ta, *pr. pos.* ta, tienne, 127. 393.
Tămbare, *s. m.* tambourin, 392. 393.
Tăruhă, *s. f.* sandale, 262. 394. — P. *țăruhi* et *țăruhe*.
Te, *pr. per.* te, toi, tu, 7. 235. 393.
Tendă, *s. f.* couverture, 196.
Ti, *pr. p.* te, toi, 18. 139. 161. 311. 388. 393. 519. 593. || à, au, 619.
Ti, *pr. pos.* ton, ta, 311. 546.
Ți, *pr. p.* ton, ta, tienne, 100. 194.
Ți, pour *îți*, te, 7. 78. 80. 119. 139. 262. 593.
Țifune, *s. f.* coursier (t. meunerie), 240.
Țigară, *s. f.* cigarette, 83.
Timp, *s. n.* temps, 264.
Tindére, *v.* allonger, étendre, 155. 289.
Tindzira, *s. f.* casserole, 501.
Tine, *pr. p.* toi, 386.

Ținere, *v.* tenir, se tenir, 32. 161. 428.
Tingire, *s. f.* casserole, 501.
Tini, *pr.* toi, 514.
Tră, *prép.* pour, 386.
Tradzere, *v.* tirer, 80. 244.
Trăt, *prép.* vers, 244.
Trécere, *v.* passer, 431.
Frei, *adj. num. card.* trois, 364.
Trt, *prép.* pour, 393.
Tricut, *adj.* passé, 113. 240. — Fém. *tricută*.
Tru, *prép.* dans, 80. 175. 274.
Tru, *prép.* dans, 477.
Trup, *s. n.* corps, 80.
Tu, *prép.* dans, 122. 127. 206. 240. 298. 477. 511. 628. 666. || sous, 388.
Tucal, *s. n.* vase ébréché, 574.
Tundére, *v.* tondre, 414.
Tut, *adj.* tout, 185. 564. 634. — Fém. *tută*; pl. *tuti*, *tuți* et *tute*.

U

U, *pr. n.* la, 507. 641.
Udare (s'), *v. r.* se mouiller, 311.
Udjac, *s. n.* cheminée, conduite

de la cheminée, 186. — Pl. *ud-jaguri*.
Udjeac, *s. n.* cheminée, conduite

de la cheminée, 186.—Pl. *ad-jeacuri*.
Udjîac, *s. n.* chominée, conduite de la cheminée, 185.—Pl. *ud-jîacuri*.
Umplère, (*s'*) *v. r.* se remplir, 348. 350. 625.
Un, *adj. num. card. m.* un, 83. 208. 574.

Ună, *adj. num. card. fém.* une, 75. 84. 93. 127. 175. 274. 431. 628.
Untulemn, *s. m.* huile, 66.
Urecle, *s. f.* oreille, 155. 156. 289. 431. 434.—Pl. *urecili*.
Uscare (*s'*), *v.* se sécher, sécher, 595.

V

Va, *3e per. sing.* du verbe, *vrère*, vouloir, 80. 114. 122. 234. 235. 564. 565.
Va, indique le futur, 4. 5. 7. 41. 393. 541. 666. || *va o spun*, je la dirai, 305.
Vă, pour *va*, ind. le futur, 537.
Vai, pour indic. le futur, 5. 93. 94. 150. 235. 298. 549. 558
Vărdăche, *s. f.* babillard (*t. meun.*) 235.—Pl. *vărdăch*.
Vatră, *s. f.*âtre, foyer, 428.
Vără, *s. f.* étoile, 431.

Vidère, *v.* voir, || *vedă*, tu vois, 235. || *vède*, il voit, 511. || *ved-zuț*, j'ai vu, 161. || *viđușt*, tu as vu, 596.
Vidélă, *s. f.* vue, 256.
Vimtu, *s. m.* vent, 235.
Vînere, *v.* venir, 519. 674.
Vrère, *v.* vouloir, 139. 310. 549.
Vrére, *s. f.* vouloir, volonté, 80. || *cum ți-este vrérea*, comme tu le voudrais, comme il te plaît, 80.

Z

Zahăr, *s. n.* sucre, 441.
Zărculă, *s. f.* capuchon, bachelic, 432.

Zurlu, *adj.* fou, 465.

G L O S A R

I S T R I O - F R A N C E S

A

Anca, *adv.* encore, 317.
Apetit, *s. n.* appétit, 449.

| **At**, *adj. ind.* autre. || *ur lu at*,
l'un (a) l'autre, 258.

B

Bač, *v.* boire, 258.
Bire, *adv.* bien, 226.
Bucunele, *s. pl.* bouchées, 498.

| **Bura**, *adj. f. pl.* bonnes, 643.
Bur, *adj.* bon, 498.—Pl. *burî*.

C

Ca, *adj. dém.* celui, 218.
Čace, *s. m.* père, 498.
Când, *conj.* lorsque, 422.
Carele, *p. r.* pour *carele*, qui, celui
qui, 83. 174. 234.
Casa, *s. f.* maison, 78. 83.

| **Ce**, *p. r.* que, qui, 218. 622.
Celŭ, *p. r.* celui, 498.
Cîl, *est*, 422.
Clostru, *s. m.* couvent, cloître, 622.
Coromac, *s. m.* chapeau, 129.
Cŭmpera, *v.* (il) achète, 83.

D

Da, *prep.* à, 258.
Dă (a) *v.* donner, 258. || *daŭe*, il
donne 622. || *daŭ*, donnent, 258.

| **De**, *prep.* de, 498

E

Esae, *pr. pos.* sa, 78.

| 'En, *prep.* dans, 78. 174. 218. 234.

F

Face (a), *v.* faire, 336.Face (se), *v. r.* se faire, être fait, 129.Facuta, *adj. f.* faite, bâtie, 83.Familia, *s. f.* famille, 498.Fi (a), *v.* être, 317. 622.Frataru, *s. m.* frère lai, moine, 336.

I

Î, *3e pers. ind. pr.* du verbe être, est, 643.Îapna, *s. f.* chaux, 83.

L

Locu, *s. m.* endroit, place, 174.Lu, *prép.* à 258.

M

Maere, *3e pers. sing. ind. pr.* il va, 174. 218. 234.Mai, *adv.* plus. || *mai buri*, meilleurs, 498.Manestra, *s. f.* soupe, 643.Maranca, *v. imp.* mange, 622.Măreca, *s. f.* manche, 218.Metăe, *v.* (elle) balaye, 226.Metura, *s. f.* balai, 226.Molta, *s. f.* sable, 83.Mora, *s. f.* moulin, 234.Munca (za), *v.* à manger, 643.Muncând, *v.* en mangeant, 449.Mușata, *adj.* jolie, 317.

N

Na...ne, *p. nég.* ni...ni, 83.Nepresăe (se), *v. r.* il se salit, 234.Nova, *adj. f.* neuve, 226.Nu, *p. nég.* non, ne... pas, 83. 129. 218. 336. 422. 643.

O

O, *adj. num. card.* une, 129.

P

Plate, *3e pers. sing. ind. pr.* il paye, 83.Plierde, *3e pers. sing. ind. prs.* il perd, 174.Plola, *s. f.* pluie, 129.Porcu, *s. m.* porc, 422.Postola, *s. f.* pantoufle, 317.Pote, *3e pers. sing. ind. pr.* il peut, 218.Poteplita, *adj. fém.* réchauffée, 643.

R

Roba, *s. f.* robe, 336.

S

Salbún, <i>s. n.</i> sable, 83.	commandent, il sont les mai-
Scapat, <i>adj.</i> sauvé, échappé, 422.	tres, 78.
Se, <i>pr. p.</i> se, 129. 258. si, 622.	Ser, <i>conl.</i> si, 622.
Sepovidescu, <i>3e pers. ind. pr.</i> ils	Sir, <i>s. m.</i> sein, 622.
	Slipți, <i>s. m. pl.</i> tuiles, 258.

T

Tot, *adj.* tout, 78. — Pl. *toți*.

U

Ur, *adj. num. card.* un, 258. | Ușă, *s. f.* porte 422.

V

Va, <i>3 pers. sing. ind. pr.</i> il veut.	Vîu, <i>adj.</i> vivant, en vie, 622.
317.	Vire, <i>3e pers. ind. pr.</i> il vient,
Ver, <i>ind.</i> le futur. <i>ver fi</i> , tu seras,	449.
622.	Vrt, <i>s. m.</i> jardin, 174.

Z

Za. <i>prép.</i> pour, 129. 643.	Zavata, <i>s. f.</i> savate, 317.
Zaclide, <i>v.</i> ferme, 422.	

ERRATA¹⁾

- Pag. 12, prov. 6550, ~~trăe~~ în loc de **trae**.
 „ „ „ după în loc de *după*.
 „ 21, „ „ a se intercala între liniile 7 și 8: **Ți-a făcut**
 un rău; să nu'l mai vezi pe-acasă.
 „ „ linia 15, a se pune titlul **Bătătură**, îndată de-asupra
 și proverbului 6580.
 „ 55, prov. 6708, ~~desmîniă~~ în loc de **desmânia**.
 „ 69, „ 6717, s'a în loc de *sa*.
 „ 77, „ 6783, *carî* în loc de *ca î*.
 „ 78, „ 6784, *sepovidescu* în loc de *se povidescu*.
 „ 84, linia 30, ~~mută~~ în loc de nuntă.
 „ 88, „ 9, a se adăoga: **saŭ fără nevastă**.
 „ 112, prov. 6906, ~~căpetaie~~ în loc de **căpătaie**.
 „ 120, linia 120, **Cocină** în loc de **Colină**.
 „ 123, prov. 6946, ~~cojoc~~ în loc de **joc**.
 „ 147, „ 7039, *nu mai* în loc de *numai*.
 „ 159, „ 7079, ~~cađuț~~ în loc de **căzut**.
 „ 169, „ 7114, ~~Fără~~ în loc de **Până**.
 „ 193, „ 7208, linia 13 trebuie intercalată între liniile 10 și 11.
 „ 199, linia 8, **luft** în loc de **Luft**.
 „ 200, prov. 7236, ~~la-mă~~ în loc de **la-mă**.
 „ 206, „ 7260, s' în loc de s'.
 „ 229, „ 7342, ~~Dor~~ în loc de **dar**.
 „ 258, „ 7436, ~~Sterge-ți~~ în loc de **Sterge-ți**.
 „ 262, „ 7452, ~~țaruhile~~ în loc de **țiruhile**.
 „ 262, „ 7454, ~~strins~~ în loc de **strîns**.
 „ 270, „ 7481, ~~lucrat~~ în loc de **luat**.
 „ 271, „ 7484, ~~țesută~~ în loc de **țesuta**.
 „ 282, linia 24, ~~nerod~~, în loc de: **norod**.
 „ 296, „ 1, *nu macină* în loc de **macină**.
 „ 301, „ 1, *môșa* în loc de **môsa**.
 „ 335, „ 27, **Rășnită** în loc de **Rișnită**.

1) Afară de mică excepție, acest errata nu îndreptărează de cât greșelile sau omisiunile din
 proverbe sau din locuțiuni. Celelalte, ne prezentând nu în ares deosebit, s'au trecut cu
 vederea.

- Pag. 348, prov. 7705, *săcula* în loc de *săcnla*.
" 368, " 7790, *să* în loc de *sa*.
" 369, linia 22, 41 în loc de 4.
" 381, prov. 7842, *stâniî* în loc de *stâniie*.
" 389, linia 1, *Sucmanul* în loc de *Sumanul*.
" 434, prov. 8051, *stizmile* în loc de *stizmile*.
" 443, linia 11, *sa-* în loc de *s-*.
" 475, a se pune înainte de prov. 8185 titlul BĂUTOR.
" 537, prov. 8415, *nă-oră* în loc de *ne-ôră*.
" 570, " 8518, *taină* în loc de *tăină*.
" 654, " 8814, *şórecele sfărmitura* în loc de *sórele sfărimitura*.
" 656, " 8816, este deja pus la prov. 8808; trebuie suprimat.
-

SCARA

	<i>Pagina</i>
TITLU; CHIPUL LUI P. ISPIRESCU	I—VI
BIBLIOGRAFIE	VII—XXVIII
SEMNE CONVENȚIONALE	XXVIII—XXIX
CAP. VI. DESPRE VIÎTA FISICĂ.	
Obicehuri. — Imbrăcăminte. — Case și clădiri
diverse. — Gospodăria casei	1—436
CAP. VII. DESPRE VIÎTA FISICĂ.	
Măncare. — Băutură.	437—678
GLOSAR ROMÂNNO-FRANCES	679—746
GLOSAR AROMÂNNO-FRANCES	747—756
GLOSAR ISTRIO-FRANCES	757—760
ERRATA	761—762
